Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Praedicationes

(vol. 14)

Teologie pentru azi
București
2018

© Teologie pentru azi
https://www.teologiepentruazi.ro/
2018

Această carte este proprietatea Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș. Ea nu poate fi tipărită și comercializată fără acordul direct al autorului ei, Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș.

Ediția de față este o ediție online gratuită.

Imaginea de pe coperta primă,
cu Mormântul Domnului
plin de lumina sfântă,
care coboară din cer,
pentru a ne încredința
de realitatea
învierii Lui cea de a 3-a zi,
am preluat-o de aici[1].

[1] A se vedea:
http://www.alqurtasnews.com/NewsImages/NB-228343-636278553992128261.jpg.

Predică la nașterea Sfântului Profet Ioannis Botezătorul [24 iunie 2017]

Iubiții mei[2],

nașterea unui om este un nou început. E o creație nouă. E o creație minunată, dumnezeiască, pentru că noul om apare în lume ca rodul binecuvântat al coparticipării oamenilor la lucrarea lui Dumnezeu. El, noul om, este o noutate personală, la creația căreia Dumnezeu participă efectiv și pe care El și-o asumă, fiindcă El ne face pe fiecare în parte niște persoane unice. Fiecare dintre noi suntem un unicat. Care nu a mai fost, care nu mai este și nu va mai fi. Pentru că bogăția creativă a lui Dumnezeu nu are limite.

De aceea, nașterea unui om este dovada evidentă a faptului că Dumnezeu e viu și lucrează continuu, dimpreună cu oamenii, la nașterea unui nou om. Că El e viu, că El este izvorul vieții noastre trupești și duhovnicești și că fără El nu putem vorbi despre existență umană pe pământ. Căci așa cum nu poate să nască o femeie fără un bărbat și un bărbat fără o femeie, fiindcă e nevoie de aportul seminal al ambilor părinți, tot la fel nu am fi putut avea viață doar pentru că părinții noștri își doreau copii.

Pentru că Dumnezeu face parte din procesul foarte tainic și profund al nașterii noastre și de la El

---

[2] Scrisă în ziua de 20 iunie 2017, zi de marți, cu soare și nori. Sunt 29 de grade acum, la ora 13.01. Și terminată la 16. 38.

e sufletul și viața noastră. Dumnezeu este începutul existenței noastre, pentru că El este Ziditorul nostru în mod fundamental.

Părinții fac dragoste, mama rămâne însărcinată...dar acestea sunt datele materiale ale nașterii noastre. Pe care oamenii de știință ni le pot arăta grație tehnologiei de ultimă oră. Însă, cum creează Dumnezeu sufletul nostru, al fiecăruia în parte, cum îl leagă El, în mod tainic, de micuțul nostru trup, format doar din două celule, care se agață de uter și cum acest trup firav al nostru se dezvoltă ajutat de sufletul nostru...e o taină. Și aceasta e marea taină a lucrării lui Dumnezeu, a modului în care degetele iubirii Sale de oameni ne plămădesc în trupul mamei noastre.

Căci El, cu fiecare om, începe o lume nouă, un nou univers interior, și pe fiecare din aceste lumi El o face atât de cuprinzătoare, încât poate coborî El Însuși în ea. Tocmai de aceea omul este o minune, o minune a lui Dumnezeu, cea mai mare minune dintre toate, pentru că omul e zidit după chipul Său și el tinde mereu, în mod liber, să ajungă după asemănarea Sa.

Pentru că fiecare om e creat de Dumnezeu pentru ca să ajungă un dumnezeu după har. Fiecare om e creat pentru a trăi veșnic cu Dumnezeu. Pentru că fiecare dintre noi suntem chemați să fim Sfinții Lui, Sfinții Împărăției Sale, care să ne bucurăm veșnic de Dumnezeul mântuirii noastre, întru slava Sa cea veșnică.

Iar astăzi, când prăznuim nașterea Sfântului Ioannis Botezătorul, „a celui mai mare decât toți cei născuți din femeie”[3], ne bucurăm și ne veselim de voia lui Dumnezeu, de Cel care a voit ca să se nască

---

[3] *Mineiul pe luna iunie*, ed. BOR 1894, p. 236.

copil din mamă stearpă și bătrână, și din tată bătrân, ambii evlavioși și Sfinți. Pentru că El a vestit nașterea lui Ioannis prin Arhanghelul Gavriil și l-a făcut să se nască pe acesta dincolo de vârsta în care copiii se procreează. Ca să ne arate nouă, tuturor, că atunci când El voiește ceva, atunci se biruiește rânduiala firii.

Pentru că Ioannis se naște în mod minunat. Se naște la bătrânețea părinților săi. Nașterea lui e vestită prin Arhanghelul bucuriei, prin Gavriil, pentru ca Ioannis să fie Înaintemergătorul Domnului. Și când Biserica face din nașterea lui Ioannis o zi de praznic, ea ne arată prin aceasta că noi trebuie să ne bucurăm de voia lui Dumnezeu. De ceea ce El decide pentru noi.

Pentru că El a decis nașterea lui Ioannis! Mai înainte ca părinții lui să se împreuneze, mai înainte ca să existe gândul nașterii unui copil în părinții trupești, a fost voia lui Dumnezeu ca el să existe. Și noi, cu toții, cei care ne-am născut, am fost doriți mai întâi de Dumnezeu, pentru că am fost pururea în mintea lui Dumnezeu.

Pentru că „toate [existențele] au preexistat mai înainte, după cauză, în Cauzatorul cel atotoriginar”[4], ca Unul care le-a făcut pe toate. Iar acum, când suntem în viață datorită Lui, înțelegem că „numai în Dumnezeu...se poate bucura mintea [noastră în mod] deplin. [...] [Căci] propriu minții, în chip firesc, este să se miște, să se întindă, să ajungă și să se bucure în mod deplin în Dumnezeu”[5].

---

[4] Sfântul Calist Catafygiotul, *Despre unirea dumnezeiască și viața contemplativă*, trad., introd. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în *Filocalia românească*, vol. 8, Ed. IBMBOR, București, 1979, p. 430.

[5] Idem, p. 401-402.

Iar mintea noastră are „o mișcare fără sfârșit”[6].

Ea este „pururea mișcătoare”[7], vie, căutătoare. De ce? Pentru că nu se poate liniști în cele create, ci ea se odihnește numai în Dumnezeu[8], în slava Lui. Iar prin împărtășirea de har, mintea noastră crește continuu în viața duhovnicească, întărindu-se în unitatea, în simplitatea și în starea ei de îndumnezeire[9].

Căci mintea noastră, când se urcă spre Dumnezeu, atunci se umple de iubire dumnezeiască pentru El[10] și de iluminări dumnezeiești[11]. Pentru că e îmbătată de frumusețea copleșitoare a lui Dumnezeu[12]. Și din toate acestea înțelegem că noi suntem creați de Dumnezeu cu posibilitatea de a ne împlini întru El și că El ne ajută continuu să ne împlinim duhovnicește în Biserica Sa.

Dar pentru ca să ne împlinim duhovnicește, noi trebuie mai întâi să existăm. Să ajungem în viața aceasta prin naștere. Și ca să ne naștem, trebuie să avem părinți care să ne iubească și să ne dorească în viață. Trebuie să avem părinți care să iubească viața noastră, să ne accepte ca daruri ale lui Dumnezeu și să ne ajute să înflorim lângă ei.

Pentru că sufletul și trupul nostru, ambele unice, alături de toate potențele lor, pe care le avem în persoana noastră, ies în evidență dacă creștem armonios, dacă suntem sănătoși, dacă suntem iubiți și încurajați de părinții noștri. Unicitatea noastră iese

---

[6] Idem, p. 402.
[7] Ibidem.
[8] Ibidem.
[9] Idem, p. 406.
[10] Idem, p. 423.
[11] Idem, p. 424.
[12] Ibidem.

la iveală dacă suntem crescuți într-un mediu adecvat, într-un mediu creștin.

Și ca să fim crescuți cu adevărat într-un mediu creștin, trebuie să fim crescuți și educați în Biserică, ca mădulare vii ale Bisericii, care cresc trupește, intelectual și duhovnicește în mod armonios. Căci noi, ca persoane vii, raționale și responsabile ale Bisericii, trebuie să ne umplem de adevărul și de evlavia lui Dumnezeu, de cunoașterea plurală a științelor predată în Școală, de un mod frumos de raportare la oameni în societate.

Pentru că tot cel care se naște în lume trebuie să fie un om eclesial și social în același timp. Ne naștem din nou în Biserică, prin Botez, și începem de atunci să trăim duhovnicește în Biserica Sa, dar trăim în același timp în societate, printre creștini și necreștini, cu care trebuie să trăim în armonie și după legile Statului în care trăim. Însă, dacă nu înțelegem de mici că trebuie să fim în același timp eclesiali și sociali, începem să trăim extremist. Și certurile și bătăile noastre cu cei de o seamă cu noi, neascultarea față de autoritatea părinților și a Școlii, indiferența față de Biserică, indiferența față de regulile sociale, lipsa de dorință pentru un loc de muncă și traiul parazitar formează viața extremistă a celor care nu îmbină în ei exigențele Bisericii cu cele ale Societății în care trăim.

Iar noi, peste tot, asistăm la acest teribilism al copilăriei, care ajunge să se dezvolte la adolescență și în prima tinerețe și care...o sfârșește, adesea, la pușcărie. Pentru că cel care se bate și fură la 8 ani, care fumează la 9, care se droghează la 10 ani, care își începe viața sexuală în gimnaziu sau la liceu, ajunge o epavă în curând, un om certat cu legea. Pofta lui de viață se scutură. Crede că a văzut prea multe, pentru

că le-a început de când nu trebuia. Și tot încercând să își manifeste libertatea lui cea rea, ajunge să zacă în pușcărie, printre alți oameni plictisiți de ei înșiși, care și ei și-au pierdut busola...

De aceea, copiii trebuie crescuți bine! Copiii trebuie crescuți acasă, la Școală, la Biserică, în societate în mod responsabil. Copiilor trebuie să le explicăm toate lucrurile care se petrec cu ei, cu noi, cu societatea noastră, fără să îi menajăm. A-i menaja înseamnă a-i minți.

Pentru că trebuie să le explicăm, dacă suntem săraci, că de sărăcie nu se scapă decât prin muncă și prin onestitate, iar dacă suntem mai înstăriți, că banii nu se fac ușor, ci prin multă trudă. Trebuie să îi învățăm să fie responsabili, trebuie să îi învățăm să fie curajoși, trebuie să îi învățăm să fie atenți la tot ceea ce se petrece în ei și în jurul lor. Iubirea noastră pentru ei trebuie să însemne încredere imensă în ei și ajutor necondiționat. Iar iubirea lor pentru noi trebuie să însemne respect și admirație, adică o continuă înțelegere a rolului nostru în viața lor.

Căci dacă suntem sinceri în sentimentele noastre față de ei și în acțiunile noastre cu care îi îmbrățișăm, copiii vor învăța să se comporte firesc și iubitor. Dar dacă vor simți că jucăm teatru, că suntem perverși și fariseici în relație cu ei, se vor simți singuri lângă noi, lângă părinții lor, și vor căuta să evadeze din familie.

Iar copiii care evadează din familie nu se mai întorc, cel mai adesea, acasă. Pentru că vor să își construiască propria lor casă, care să nu semene cu cea a părinților lor. De ce? Pentru că o socotesc o închisoare, o țară a fărădelegii, a prostituării, cu care ei nu vor să aibă de-a face.

De aceea, cum spuneam și altădată, pentru copii trebuie să ne pregătim de când suntem copii. Pentru ca să fim în stare să naștem și să creștem copii trebuie să ne formăm de mici în acest sens. Trebuie să facem studii pe cont propriu despre tot ceea ce presupune o familie și relațiile din familie. Ca atunci când ne căsătorim să nu bâjbâim în materie de relație conjugală și de îndatoriri familiale, ci să fim experții care ne punem cunoașterea în aplicare.

Trebuie să știm să ne iubim frumos, să ne respectăm și să ne ajutăm la tot pasul soția sau soțul. Trebuie să știm să facem mâncare, să spălăm, să călcăm, să ne alegem hainele, să conversăm, să muncim și să ne plimbăm împreună. Trebuie să avem o specializare sau mai multe, un loc de muncă care să ne împlinească, un salariu decent. Pentru că în acest cadru frumos, duhovnicesc, iubitor trebuie să se nască copiii sau se pot înfia copii sau se pot crește copiii altora.

Așadar, ziua de azi e o zi a familiei și a copilului, pentru că prăznuim nașterea Sfântului Botezător al Domnului! El s-a născut într-o familie sfântă și iubitoare și a fost crescut în sfințenie. De aceea, viața lui e o paradigmă pentru toți, pentru că sfințenia este adevărata viață a omului. Și cine nu dorește să își sfințească viața, nu dorește, de fapt, să fie creștin. Căci creștinul Îl urmează în toate pe Domnul Său, de la Care are și numele, și viața Lui e sfințenia.

Așa că Sfântul Ioannis Botezătorul ne cheamă prin nașterea lui la faptul de a ne conștientiza viața ca pe darul cel mare al lui Dumnezeu și pe care trebuie să o trăim în sfințenie. Și sfințenia este umplerea noastră de slava lui Dumnezeu, prin care

mintea contemplă frumusețea cea nemărginită a lui Dumnezeu[13]. Amin!

[13] Idem, p. 475.

Predică la Duminica a 3-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[14],

există o grijă care ne mântuie și există o alta care ne întunecă. Grija care ne mântuie este aceea în care ne vedem păcatele în mod continuu și nu uităm să Îi slujim în toate lui Dumnezeu, pe când grija care ne întunecă, care ne umple de nervozitate, care ne face asociali, e obsesia sărăciei, a bolii, a neputinței, a morții. Când ne temem de sărăcie, de boală, de moarte, de singurătate mai mult decât de răul pe care ni-l fac păcatele noastre, atunci e semn că vrem să ne păstrăm viața aceasta păcătoasă, că nu vrem să o pierdem și că nu ne interesează ce vrea Dumnezeu de la noi. Pentru că pe noi ne interesează ca noi să scăpăm, să ne scăpăm pielea, să ne fie „bine".

Însă nu există un bine real în afara lui Dumnezeu! Ceea ce noi numim „bine", adică păcătuirea care pare „să ne consoleze", este răul care ne distruge din interior. Și dacă păcatul nu este o durere, un chin pentru noi, o boală de care trebuie să ne vindecăm, toată învelirea noastră în păcat este o moarte asumată.

Ne asumăm moartea ca și când ar fi „viață", ne temem să nu o pierdem prin moartea noastră fizică, dar noi suntem deja în teritoriul morții. Pentru că moartea duhovnicească e reala moarte. Ea e moartea care ne duce în Iad. Pe când moartea fizică nu ne

[14] Scrisă în ziua de 21 iunie 2017, zi de miercuri, începând de la ora 9. 45. Sunt 27 de grade afară. Și terminată la 11. 08 minute.

omoară, atâta timp cât sufletul e veșnic viu. Dar dacă aici, cât timp suntem în această viață, noi suntem morți cu sufletul, pentru că nu vrem viața lui Dumnezeu în noi, atunci veșnicia e plină de Iad pentru noi.

Tocmai de aceea, Evanghelia zilei ne amintește că trebuie să fim plini de lumina lui Dumnezeu [Mt. 6, 22] pentru ca să fim vii duhovnicește. Pentru că ochiul simplu/ curat/ sincer [ἁπλοῦς] [Mt. 6, 22, BYZ] sau sufletul nostru curățit de patimi aduce lumina lui Dumnezeu în toată ființa noastră.

Căci pentru a vedea lumina soarelui avem nevoie de ochi sănătoși și de însăși lumina soarelui. Tot la fel, pentru a vedea slava lui Dumnezeu, noi trebuie să avem sufletul curat, curățit de patimi, și slava lui Dumnezeu trebuie să coboare în noi, pentru ca să vedem slava Lui. Pentru că „la Tine este izvorul vieții și întru lumina Ta vom vedea lumină" [Ps. 35, 10, LXX]. Numai întru lumina Lui, plini de lumina Lui cea veșnică, noi vedem, pe cât El ne dăruie, lumina Sa cea veșnică. Iar fără lumina Lui în noi nu suntem curați, nici luminați și nici nu ne putem sfinți viața noastră. Pentru că lumina Lui este însăși sfințenia noastră. Lumina Lui e viața noastră veșnică. Pentru că lumina Lui e umplerea noastră de viața Lui cea veșnică, care ne sfințește pe noi.

Și dacă suntem plini de lumina Lui, atunci suntem slujitorii Săi. Și știm diferența între a-I sluji lui Dumnezeu și a sluji demonilor.

De aceea, nu putem sluji la doi domni [Mt. 6, 24]. Pentru că slujirea adevărată ne cere concentrare totală asupra Celui pe care Îl slujim. Dumnezeu ne cere să fim cu totul ai Lui.

Însă când noi ne neliniștim pentru sufletul nostru [Mt. 6, 25], pentru viața noastră pământească,

deși Îi slujim lui Dumnezeu, atunci ne arătăm necredincioși față de El. Pentru că El ne-a făgăduit că Se va îngriji de noi, dacă noi căutăm mai întâi de toate *Împărăția lui Dumnezeu* [τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ] și *dreptatea Lui* [τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ] [Mt. 6, 33].

Și ce înseamnă asta? Că El se îngrijește de sănătatea noastră trupească și duhovnicească și de viața noastră socială în mod fundamental, dacă noi ne sfințim viața prin tot ceea ce facem. Pentru că putem avea diverse locuri de muncă și vocații, fără ca prin acestea să fim opriți din sfințirea noastră interioară. Căci ceea ce facem noi, dimpreună cu Dumnezeu, e taina vieții noastre, iar ceea ce văd oamenii e ceea ce pot ei să vadă.

De aceea, nimeni nu poate să se plângă că a fost împiedicat „să se sfințească" în această lume, pentru că Dumnezeu ne ajută, oriunde am trăi noi, să Îi slujim Lui. Dumnezeu ne luminează ce să facem. El ne trimite oameni. El ni-i trimite pe Sfinții și pe Îngerii Lui ca să ne povățuiască, pentru că El Însuși e cu noi și ne ajută întru toate. Fapt pentru care nu putem să spunem niciunul dintre noi că nu am fost ajutați de către El să fim buni și sfinți.

Însă fiecare dintre noi, în fața conștiinței sale, va mărturisi faptul că am păcătuit mult și greu în fața Lui, adesea din știință și din slăbiciune. Că am pierdut timpul cu tot felul de lucruri minore și nu ne-am pocăit pentru păcatele noastre. Pentru că pocăința e începutul vieții cu Dumnezeu și ea e plină de fapte bune și de citiri teologice și de slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor.

De aceea, eu am înțeles la un moment dat că nu mai trebuie să îmi fac griji pentru viața mea, ci singura mea grijă trebuie să fie slujirea lui Dumnezeu

și a oamenilor. Am pus nevoile mele în fața lui Dumnezeu, I-am lăsat Lui grijile mele, și eu am început să mă îngrijesc de nevoile Bisericii Sale.

Și ce s-a petrecut atunci? S-a petrecut un fapt uimitor! M-am simțit deodată eliberat interior de grijile mele existențiale, am putut să mă concentrez cu totul la studiile și la slujirea mea și am început să mă uimesc continuu de graba cu care Dumnezeu a început să îmi aducă lucrurile necesare vieții mele. Adică bani, cărți, oameni, oportunități de învățare și de slujire. Pentru că El Însuși decide când, cât, cu cine, cum trebuie să lucrez sau să discut.

De aceea, am înțeles cu vârf și îndesat răul grijilor de tot felul în viața noastră. Cât timp ne mănâncă îngrijorările de tot felul. Pentru că demonii ne halucinează tot felul de griji, reale sau false, ca noi să stagnăm. Ca noi să pierdem timpul. Dar dacă noi Îi lăsăm toate grijile noastre lui Dumnezeu și Îl căutăm pe El mai întâi de toate, atunci ieșim din pierderea de timp a grijilor de tot felul și ne umplem de bucuria și de sfințenia Lui. Pentru că El ne odihnește cu totul întreaga noastră ființă, El ne împacă și ne împlinește și nu mai dorim nimic din această lume mai presus de El.

Astfel înțelegem de ce creștinii înduhovniciți nu mai pun preț pe cele materiale. De ce nu mai caută funcții și nici distincții, de ce nu mai caută să fie elogiați de oameni și nici nu mai vor prietenii lumești cu oamenii. Pentru că împlinirea lor reală e Dumnezeu, pentru că El le este de ajuns, și pentru că viața în curăție și în sfințenie este toată împlinirea lor.

Adică ei „nu și-au pierdut mințile” pentru că s-au înduhovnicit, ci au înțeles valoarea reală a lucrurilor pământești în comparație cu cele cerești. Tot ce avem în lumea asta nu valorează nimic pe lângă slava

lui Dumnezeu, care coboară în noi și ne sfințește cu totul. Pentru că nimic din lume nu ne poate odihni pentru veșnicie, dar slava lui Dumnezeu e odihna, e hrana, e înțelepciunea, e sfințenia și viața noastră veșnică.

Și dacă ai în tine slava lui Dumnezeu, atunci toate celelalte pălesc. Nu le mai dai importanța pe care le-ai dat-o cândva. Da, avem nevoie de mâncare, de băutură, de haine, de casă, de bani pentru viața de aici!...Dar știm că toate acestea ne hrănesc trupul, nu și sufletul. Pentru suflet există o singură hrană: slava lui Dumnezeu. Și pe ea o primim în Biserica lui Dumnezeu, ca mădulare vii ale Bisericii.

De aceea, noi nu putem trăi fără Biserică. Biserica e mai importantă decât orice instituție a lumii pentru un creștin ortodox. Pentru că aici, în Biserica Lui, e sursa noastră de viață. Pentru că aici, în Biserica Lui, Dumnezeu ne umple de viața Sa. Și noi nu putem trăi duhovnicește decât dacă ne umplem de viața Sa.

Fapt pentru care, relevanța Bisericii în lume este absolută. Ea este lumina lumii, ea este centrul de viață al întregii existențe, pentru că de aici primim toată binecuvântarea și toată sfințenia. Toate celelalte instituții ale lumii sunt umane, numai aceasta este divino-umană. Pentru că Dumnezeu locuiește cu noi în Biserica Sa. Pentru că Biserica Sa e împreuna Lui locuire cu noi.

Știind aceste lucruri sfinte, fiecare dintre noi trebuie să ne arătăm a fi lumini vii ale Bisericii. Pentru că același har al Cincizecimii e și în noi ca și în Sfinții de dinainte de noi. El e lumina din noi, care ne face să vedem cu adevărat. Și dacă nu îl primim în Tainele și în Slujbele Bisericii nu îl putem primi nicăieri. Căci harul Lui coboară în Biserica Sa, în

Biserica Sa cea plină de tot adevărul și de toată sfințenia.

Așadar, iubiții mei, a fi creștin ortodox înseamnă a fi un Sfânt al lui Dumnezeu! Biserica e a Sfinților Lui și a celor care se sfințesc continuu dimpreună cu El. Adevărata viață a omului e viața în sfințenie. Și la ea ne cheamă Domnul în fiecare clipă.

Să ascultăm glasul Lui și să facem voia Lui cea sfântă! Ca să ne bucurăm împreună cu Domnul și cu Părintele Său Cel Preasfânt și cu Duhul Sfânt Cel atoatesfințitor, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la pomenirea Sfinților Apostoli Petros și Pavlos [29 iunie 2017]

Iubiții mei[15],

despre cei doi mari Apostoli ai Domnului astăzi pomeniți, despre viața, teologia și lucrarea lor apostolică, se pot scrie zeci de teze doctorale, pentru că merită toată lauda și mulțumirea noastră pentru ce

[15] Scrisă în ziua de luni, 26 iunie 2017, începând cu ora 9. 11. Afară sunt deja 26 de grade. Soare canicular. Și terminată la 13. 22, la 32 de grade. Sfânta Icoană am preluat-o de aici:

https://2.bp.blogspot.com/-06g9tufUJG4/V3z_c8R9qvI/AAAAAAAAHP0/_K6DnPBkmcIjGRNYRri17et_uxUI4XzbACLcB/s640/13466287_10201890190852101_9122231119665002024_n.jpg.

au făcut și fac pentru Biserica lui Dumnezeu. Ei sunt fundamente ale Bisericii, pentru că teologia lor luminată de Dumnezeu e cea care ne zidește interior ca pietre vii și duhovnicești ale Bisericii. Căci fiecare dintre noi suntem zidiți de Dumnezeu pe fundamentele Apostolilor, pe mărturia lor apostolică, pe teologia lor dumnezeiască, pe care Biserica ne-a păstrat-o parțial în Scriptură. Pentru că, fără doar și poate, ambii Apostoli au propovăduit cu mult mai multe lucruri decât cele cuprinse în Scriptură în toată viața lor misionară, dar Scriptura e chintesența propovăduirii lor pentru noi.

Și de aceea e nevoie să aprofundăm continuu viața, opera și teologia lor, pentru ca să le înțelegem curăția vieții, entuziasmul dumnezeiesc pentru propovăduire și slujire, și multele lor harisme dumnezeiești, prin care au dezvrăjit lumea din basmele demonilor.

Căci ei au propovăduit într-o lume idolatră, într-o lume barbară, într-o lume pictată în culori perverse de către demoni. Însă nu s-au bazat pe sofisme, nici pe forța fizică, atunci când au evanghelizat lumea, ci pe calitatea lor de martori autentici ai Domnului, de Apostoli ai Săi, pe care El i-a trimis în lume ca să o scoată din robia și rătăcirea ei. Sfinții Apostoli s-au bazat pe experiența lor directă și extatică și pe harismele dumnezeiești pe care le-au primit de la Dumnezeu.

De aceea, biruința propovăduirii apostolice și, odată cu ea, biruința Bisericii în lume rezidă în slava lui Dumnezeu de care au fost și sunt plini Sfinții Lui Apostoli. Pentru că slava lui Dumnezeu din ei i-a convins pe oameni să creadă în Dumnezeul despre care ei dădeau mărturie. Și astăzi, când ne problematizăm cu privire la strategiile predicatoriale, la

relevanța Bisericii în lume, la cum să evanghelizăm sau să reevanghelizăm continuu lumea prin propovăduirea Bisericii, trebuie să acceptăm faptul că nu există o altă soluție pentru a convinge lumea decât sfințenia personală.

Doar sfințenia convinge! Doar ea poate da mărturie veridică despre Dumnezeu, pentru că omul Sfânt are în el slava lui Dumnezeu, adică viața Lui, care îl face să fie viu duhovnicește. Și dacă suntem vii duhovnicește și trăim împreună cu Dumnezeu, atunci toată teologia și slujirea Bisericii sunt dumnezeiești și ele reprezintă viața adevărată a lumii noastre, pentru că ele ne umplu de viața Lui.

Tocmai de aceea, pe mine mă interesează teologia Sfinților. M-a interesat dintru început. Și cred că pe fiecare ortodox trebuie să îl intereseze foarte mult teologia Sfinților lui Dumnezeu. Pentru că teologia lor e plină de slujirea Bisericii și Slujbele Bisericii sunt pline de teologia Sfinților. Nu poți sluji la strană sau în altar fără să cunoști teologia Sfinților Bisericii. Pentru că ea a intrat în cultul Bisericii, în Slujbele Bisericii și la orice Slujbă noi vorbim în termeni teologici, ne exprimăm teologic, pentru că Slujbele sunt pline de teologia Bisericii.

Iar anul trecut am apelat la același demers: am reliefat teologia Sfinților Apostoli Petros și Pavlos în cadrul predicii de pe 29 iunie[16]. Și acum voi face la fel. Pentru că ei sunt absolut importanți pentru noi prin teologia lor, care trebuie să devină fundamentul vieții noastre. Căci teologia lor este mărturia credibilă a vieții lor sfinte.

---

[16] A se vedea aici:
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/28/predica-la-pomenirea-sfintilor-apostoli-petros-si-pavlos-29-iunie-2016/.

Spre exemplu, în Fapte 11, Sfântul Petros ne vorbește despre cum l-a luminat Dumnezeu ca să îi primească pe păgâni în Biserică. Și El ne spune: „am văzut în extaz vedere [εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα]" [F. Ap. 11, 5, BYZ]". Și în aceasta i s-a spus: „Pe care Dumnezeu [le-]a curățit [Ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισεν], tu nu spurca [σὺ μὴ κοίνου]!" [F. Ap. 11, 9, BYZ]. Însă, când Duhul Sfânt i-a spus să meargă cu cei 3 bărbați în Chesaria [F. Ap. 11, 11-12], el a fost martorul voii lui Dumnezeu cu cei păgâni. Pentru că, ne spune Sfântul Petros, „și când să încep eu a grăi [ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν], a căzut Duhul Sfânt în ei [ἐπέπεσεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ᾽ αὐτούς], ca și în noi [ὥσπερ καὶ ἐφ᾽ ἡμᾶς], în[tru] început [ἐν ἀρχῇ]" [F. Ap. 11, 15, BYZ]. Adică a venit Duhul Sfânt în cei păgâni, după cum a venit în Apostoli la început, adică în ziua Cincizecimii. Iar Sfântul Petros știa cum vine Duhul și ce face El când vine în om. Tocmai de aceea a văzut și a simțit cu toată ființa lui că experiența extatică a celor din Chesaria era identică cu a lor, cu a Apostolilor, de la Ierusalim, din ziua Cincizecimii.

Și prin asta a înțeles în mod deplin că Dumnezeu dorește ca să umple de harul Său pe toți oamenii și nu doar pe ei, pe Apostoli. De aceea și subliniază acest lucru, în versetul al 17-lea, atunci când spune: „Așadar, dacă Dumnezeu același dar le-a dat lor ca și nouă [Εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν], crezând în Domnul Iisus Hristos [πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν], atunci eu ce puternic eram [cât de puternic aș fi fost] să-L opesc pe Dumnezeu [ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν]" [F. Ap. 11, 17, BYZ].

Și prin aceasta Sfântul Petros ne arată că nu trebuie să ne împotrivim voii lui Dumnezeu, ci trebuie să ne smerim în fața Lui și să ne rugăm să

înțelegem voia Lui și să o acceptăm, căci ea ne mântuie pe noi. Iar dacă am accepta voia lui Dumnezeu cu lumea și cu fiecare dintre noi, atunci cu toții am fi bucuroși și împliniți. Și nu ne-am mai întreba de ce a murit unul, de ce e altul bolnav la pat, de ce sunt atâtea neajunsuri și fărădelegi, de ce lucrurile merg atât de rău în lume: pentru că am înțelege că Dumnezeu stăpânește toate și El folosește toate lucrurile din lume în favoarea noastră.

Dar pentru a înțelege voia Lui e nevoie de multă curăție interioară și de iubire autentică, dumnezeiască. Fapt pentru care Sfântul Petros ne povățuiește: „Sufletele voastre curățindu-le în ascultarea de adevăr [Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας], prin Duhul [διὰ Πνεύματος], întru iubire frățească nefățarnică [εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον], din inimă curată [ἐκ καθαρᾶς καρδίας], unul pe altul iubiți-vă fierbinte [ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς]! Fiind născuți din nou nu din sămânță stricăcioasă [ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς], ci [din] nestricăcioasă [ἀλλὰ ἀφθάρτου], prin cuvântul cel viu al lui Dumnezeu [διὰ λόγου ζῶντος Θεοῦ] și Cel care rămâne întru veac [καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα]” [I Petr. 1, 22-23, BYZ].

Pentru că ne curățim de patimi numai ascultând de teologia lui Dumnezeu, de adevărurile Sale. Iar curățirea de patimi se face prin harul Duhului Sfânt, trăind în Biserică în iubire frățească nefățarnică. Căci aici, în Biserica Sa, noi trăim cuvintele lui Dumnezeu și vedem cum ele ne schimbă continuu. Pentru că cuvintele lui Dumnezeu sunt sămânța vie care ne-a născut pe noi duhovnicește și El ne-a umplut de harul Său prin Sfintele Taine ale Bisericii.

De aceea, nu putem despărți propovăduirea duhovnicească a Bisericii de slujirea ei sacramentală,

pentru că ambele se compenetrează, se întrepătrund reciproc. Evanghelia se vestește în cadrul cultului și predica e integrată în cult. Însă cultul Bisericii cuprinde și Tainele ei, pentru care Evanghelia și predica ne pregătesc. Pentru că viața Bisericii e viață mistică, e viață duhovnicească, e cea pe care o trăim în adâncul nostru, pentru că acolo a coborât harul lui Dumnezeu de la Botezul nostru. Și cine trăiește astfel în Biserică trăiește cu Dumnezeu, pentru că e născut din cuvântul și din Tainele lui Dumnezeu.

Căci propovăduirea Bisericii ne vorbește despre Domnul și despre iertarea Lui și despre frumusețea vieții cu Dumnezeu. Pe când Tainele Bisericii ne umplu de frumusețea lui Dumnezeu, de slava Lui, pentru că noi ne împărtășim cu El în Dumnezeiasca Euharistie a Bisericii și El rămâne cu noi și în noi. Iar ceea ce ne-a vestit predica, Taina primită ne descoperă interior, pentru că ne face intimii lui Dumnezeu.

Căci pentru Sfântul Petros, oamenii liberi sunt robii lui Dumnezeu [I Petr. 2, 16]. Și harul lui Dumnezeu ne dă să răbdăm durerile cele nedrepte, cele pe care le trăim pe nedrept, fără vina noastră [I Petr. 2, 19]. Iar prin aceasta ne arătăm drept robi ai lui Hristos Dumnezeu, prin a Cărui rană noi ne-am vindecat [I Petr. 2, 24].

Și Sfântul Petros folosește aici cuvântul *rană* la singular, pentru că desemnează întreaga Lui pătimire pentru noi. Însă tot trupul Său a fost atunci rănit pentru noi! Căci El nu a suportat răni „ușoare" pentru noi, ci cele mai dure și mai grele chinuri.

Sfântul Pavlos ne spune că Hristos Dumnezeu a murit pentru noi „ca noi să ne facem dreptatea lui Dumnezeu în[tru] El [ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη

Θεοῦ ἐν Αὐτῷ]" [II Cor. 5, 21, BYZ]. Ca noi să ne umplem de dreptatea lui Dumnezeu, adică de mântuirea Lui. Căci dreptatea lui Dumnezeu dorește ca toți oamenii să se mântuie [I Tim. 2, 4], pentru că Hristos Dumnezeu S-a răstignit pentru toți oamenii [II Cor. 5, 14].

Și Hristos propovăduit de Pavlos e Cel care a sărăcit pentru noi, ca noi să ne îmbogățim din sărăcia Lui [II Cor. 8, 9], adică din iconomia întrupării Sale. Pentru că „S-a deșertat pe Sine [Ἑαυτὸν ἐκένωσεν], chip de rob luând [μορφὴν δούλου λαβών], în[tru] asemănarea oamenilor făcându-Se [ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος]" [Filip. 2, 7, BYZ]. Și pentru că S-a făcut om ca noi, fără de păcat, El a putut să ne vorbească din apropiere, nouă, celor care suntem copleșiți de slava Lui.

De aceea, adesea, stau în fața Sfintei Mese și cuget la marea Sa smerire continuă pentru noi. Și mă minunez continuu de nespusa Sa iubire de oameni și mă plec în fața Sa în smerenie. Căci El Se coboară pe Sfânta Masă și e cu noi în mod euharistic, deși noi suntem cu totul nevrednici și păcătoși în fața Lui. Și în loc să Îi mulțumim continuu și să fim recunoscători pentru faptul că El Se lasă văzut și ținut și mâncat continuu de către noi, pentru ca să fie cu noi totdeauna, noi ne facem că „nu Îl vedem" niciodată.

Însă vederea euharistică a lui Hristos și simțirea Lui în noi înșine prin împărtășirea cu El și trăirea noastră cu El și lângă El sunt la îndemâna noastră ca acum 2.000 de ani, când El era printre noi în trup. Pentru că Hristos ne îngăduie continuu să ne apropiem de El pentru ca viață veșnică să avem.

Dar Sfântul Pavlos ne cere să trăim sfânt în Biserica lui Dumnezeu, pentru că trupul nostru este templul Duhului Sfânt [I Cor. 6, 19]. Căci trupul și

duhul nostru, adică sufletul nostru, sunt ale lui Dumnezeu și noi trebuie să-L slăvim pe Dumnezeu în noi înșine [I Cor. 6, 20]. Și ca să-L slăvim pe El trebuie să trăim în slava Sa și în ascultare de poruncile Sale.

Pentru că slăvirea adevărată a lui Dumnezeu e atunci când Îi slujim Lui cu totul, trăind în sfințenie. Căci nu putem separa slujirea noastră de trăirea noastră interioară, fiindcă noi trebuie să Îi slujim lui Dumnezeu cu toată ființa noastră.

De aceea, Sfântul Pavlos ne spune că suntem „bună-mireasmă a lui Dumnezeu" [εὐωδία τῷ Θεῷ] [II Cor. 2, 15, BYZ] dacă trăim în sfințenie. Și cine trăiește în sfințenie, acela nu precupețește cuvântul lui Dumnezeu, ci vorbește despre el din curăția inimii sale, pentru că cuvântul propovăduit e de la Dumnezeu și trebuie propovăduit stând înaintea lui Dumnezeu [II Cor. 2, 17].

Toată viața sa, Sfântul Pavlos a urât orice falsificare a voii lui Dumnezeu. Orice interpretare rea a cuvintelor lui Dumnezeu. Și nu a nedreptățit pe cineva. De aceea și mărturisește despre sine: „n-am făcut rău nimănui [οὐδένα ἠδικήσαμεν], n-am stricat pe nimeni [οὐδένα ἐφθείραμεν], n-am luat vreun folos [necuvenit] de la nimeni [οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν]" [II Cor. 7, 2, BYZ]. Și în durerile pe care le trăia, el era plin de mângâierea lui Dumnezeu și prea plin de bucurie în toate necazurile sale [II Cor. 7, 4].

De aceea, predica lui convingea, faptele lui erau una cu cuvintele sale, minunile sale adevereau că este un locaș rațional al lui Dumnezeu și nu „un fanatic religios". Pentru că fanaticul religios propovăduiește o credință personală, pe care Dumnezeu nu o ștampilează cu harul Său. Dar în cazul propovăduitorului adevărat al lui Dumnezeu, el e plin de

slava Lui, de curăția și de sfințenia Sa, pentru că e trimis de El cu o misiune sfântă.

Și amândoi Apostolii astăzi pomeniți au plecat de la Ierusalim ca să propovăduiască lumii și au fost martirizați amândoi la Roma[17]. Și cine poate să spună câte ore au propovăduit, cât au suferit pentru El, câte necazuri, griji și strâmtorări au răbdat pentru Biserica lui Dumnezeu? Însă ei, dimpreună cu ceilalți Apostoli ai Domnului, au creat cultul Bisericii, ei au creat ierarhia Bisericii, ei au extins Biserica într-o lume păgână, într-o lume care nu suporta sfințenia, după cum nu o suportă nici lumea noastră.

Așa că nu avem nicio scuză când ne prefacem că „nu avem timp" să Îi slujim lui Dumnezeu sau când invocăm faptul că suntem „prea săraci" și „neajutorați" ca să propovăduim Evanghelia mântuirii. Căci avem condiții uluitor de bune pentru propovăduire, avem multe unelte prețioase la îndemână și onlineul e cel mai prețios dintre toate. Pentru că putem propovădui cuvântul lui Dumnezeu la prețuri foarte mici, dar cu un impact global.

În România, cu 30 de lei pe lună la abonamentul pentru internet, poți sluji la nivel online întreaga Biserică și întreaga lume. Cine nu ne lasă să scriem, să predicăm, să explicăm cărțile Bisericii? Cine nu ne lasă să ne dăruim tuturor confraților noștri, stând acasă, în mijlocul liniștii noastre, de unde ne putem spune experiența și ne putem arăta valoarea morală și intelectuală? Așa că avem condiții uluitor de bune, providențiale pentru a ne nevoi, pentru a propovădui Evanghelia mântuirii și pentru a-I sluji lui Dumnezeu. Iar dacă nu ne bucurăm de aceste condiții

---

[17] A se vedea:
https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Peter și
https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_the_Apostle.

providențiale în mod creștinește, arătăm că nu ne pasă de Dumnezeu și de Biserica Lui. Că suntem indiferenți față de timpul, față de resursele și de așteptările lumii noastre, pentru că ne-am aruncat într-o lene înspăimântătoare.

Sfinții astăzi pomeniți nu au făcut așa! Ei s-au folosit de legile și de ambarcațiunile și de știința vremii lor pentru a zidi și extinde Biserica. Ei s-au comportat ca niște oameni minunați la vremea lor, energici, cu totul determinați, plini de râvnă pentru Biserică, plini de iubire pentru cei rătăciți, fiindcă le doreau tuturor binele. Doreau ca toți să se mântuie. Ca toți să fie vii duhovnicește.

De aceea, pentru ei slujirea și propovăduirea, adică viața Bisericii, nu erau „o meserie", ci *o trimitere sfântă*, plină de conștiință, pentru a sluji la mântuirea lumii. Și *mântuirea lumii* pentru ei însemna *Biserica*, dar o Biserică vie, sfântă, cu oameni sfinți și nu o instituție preponderent umană. Căci astăzi, mulți dintre creștini și dintre necreștini cred că Biserica este doar „o instituție umană", pentru că adesea se subliniază ierarhia Bisericii și cum episcopatul se manifestă autoritar în Biserică.

Însă, dacă membrii Bisericii astupă prezența lui Dumnezeu în Biserică, dacă Biserica e tot mai evidentă ca instituție umană și nu divino-umană, în care Hristos e capul ei, atunci noi punem sub obroc mântuirea lumii. Căci creionăm Biserica drept o instituție „ca celelalte instituții", care se ocupă de impozite, taxe și afaceri, și ea nu mai este percepută ca o Cincizecime continuă, ca rugul cel nears al slavei lui Dumnezeu pe pământ, ca poartă a Împărăției lui Dumnezeu.

De aceea, ca să scăpăm de o perspectivă îngustă asupra Bisericii, de perspectiva juridică, trebuie să ne

întoarcem mereu la fundamentele Bisericii, adică la Apostolii și Teologii ei. Și să vedem că Biserica Apostolilor și a Teologilor ei Sfinți însemna cea mai importantă realitate a lumii acesteia, pentru că era împreuna-viețuire a lui Dumnezeu cu oamenii. Căci Sfinții se lăsau călăuziți de Dumnezeu, ei așteptau voia Lui și cereau ajutorul Său ca să o împlinească. Însă, dacă cu toții vorbim despre Biserică și ne dăm cu părerea despre ce înseamnă una sau alta, dar noi nu suntem ca Sfinții Bisericii, oare putem înțelege eclesiologia în mod autentic? Ne mai interesează cu adevărat ce înseamnă Biserica sau ne preocupă doar o imagine neșifonată a Bisericii?

Căci pentru o eclesiologie autentic ortodoxă noi trebuie să apelăm la Tradiția Bisericii, la Sfinții ei. Dar apelul la trecut trebuie să întâlnească în noi prezența lui Dumnezeu, slava Lui, prin care noi putem înțelege și învăța din Tradiția Bisericii. Căci teologii trebuie să fie creativi duhovnicește și nu speculativi. Speculațiile, în teologie, se încadrează la *părere de sine*. Însă teologia personală începe de la luminarea și de la vederea lui Dumnezeu. De la darurile lui Dumnezeu pentru noi. Teologia începe de la ce ne învață Dumnezeu în mod personal. Și la ceea ce ne învață Dumnezeu, noi trebuie să adăugăm ceea ce ne învață Tradiția Bisericii. Iar ceea ce ne învață Dumnezeu nu intră niciodată în coliziune cu ceea ce ne învață Tradiția, pentru că pe Sfinți tot Dumnezeu i-a învățat teologia Sa.

Așadar, iubiții mei, iubirea pentru Dumnezeu se vede și în iubirea noastră pentru Sfinții Lui! Căci dacă ne arătăm indiferenți față de cei pe care Dumnezeu i-a învățat să își sfințească viața, ne arătăm indiferenți față de Dumnezeu, față de Cel care i-a sfințit pe ei. Și indiferența și nesimțirea față de Sfinții

lui Dumnezeu arată că avem o credință bolnavă, una amestecată cu erezii de tot felul. Pentru că credința autentic ortodoxă e una care își asumă și iubește întreaga Tradiție și istorie a Bisericii.

De aceea, ca să ne curățim credința de bolile ei, trebuie să lepădăm de la noi faptele păcătoase și credințele deșarte, neconforme cu teologia și viața Bisericii. Să lepădăm băbismele, lucrurile preluate după ureche, superstițiile de tot râsul. Pentru că neștiința ticluiește multe „învățături" și „practici religioase" care nu au nimic de-a face cu Biserica, dar predica Bisericii trebuie să ironizeze și să deteste toate aceste contrafaceri.

Pentru că, dacă citim Scriptura și biblioteca Tradiției Bisericii, vedem la tot pasul că Teologii Bisericii au negat sistematic ereziile și faptele necreștine. Ei au negat ce era de negat, pentru ca să pună în evidență adevărul Bisericii în toată frumusețea lui.

De aceea, dacă vrem să îi cinstim pe Sfinții Apostoli Petros și Pavlos, atunci să le urmăm râvna lor pentru credință și sfințenie! Pentru că ei doreau ca credința Bisericii să rămână curată, neamestecată cu erezii și învățături păgâne, iar, pe de altă parte, să trăiască în mod sfânt în Biserica lui Dumnezeu și în societate.

La mulți ani celor care își serbează azi ziua patronimică! Vă doresc multă sănătate și pace în tot ceea ce faceți! Canicula e multă, dar și lupta pentru mântuire e în desfășurare. De aceea, nu putem fi creștini decât în cuviința pe care ne-o cere Dumnezeu. Amin!

Predică la Duminica a 4-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[18],

stăm de câteva zile sub un soare torid, dogoritor și mulți și-ar dori să spună cineva un cuvânt și căldura asta imensă să dispară. Pentru că nu ne place să suferim. Însă Dumnezeu ne arată arșița de față ca pe un avertisment. Căci dacă nu putem suporta câteva zile de zăduf, de arșiță materială, cum vom suporta chinurile Iadului, cele nemateriale, dacă nu ne pocăim de păcatele noastre?

Pentru că unii spun că aceste zile sunt „zile de Iad" datorită căldurii insuportabile. Însă Iadul e infinit mai chinuitor decât greul căldurii de acum. Pentru că Iadul e veșnic și chinurile lui sunt spirituale și nesfârșite. În el se vor chinui oamenii în totalitatea lor, oamenii transfigurați de Domnul la a doua Sa venire întru slavă, dar care au fost și vor fi dușmani ai lui Dumnezeu. Și chinul lor va fi veșnic, pentru că veșnic vor resimți iubirea lui Dumnezeu ca pe un chin, ca pe un blestem, ca pe o neputință ontologică imensă de a-L iubi pe El.

De aceea, eu nu vreau să scăpăm imediat de această mare căldură, pentru că ea îmi amintește de cât de mult ar trebui să Îl iubesc eu pe Dumnezeu. Așa ar trebui să ard eu pentru Dumnezeu, după cum dogorește soarele pe cer. Dar și dumneavoastră ar

[18] Scrisă în ziua de 30 iunie 2017, zi de vineri, începând de la 15. 13. Acum sunt 38 de grade afară. Soare canicular. Și terminată la 18. 36.

trebui să ardeți interior ca soarele de pe cer, pentru că Dumnezeu se așteaptă ca noi să fim focuri vii, pline de iubire dumnezeiască pentru El, și nu niște oameni șterși și care nu intrigăm pe nimeni.

Pentru că noi trebuie să fim vii, plini de viața lui Dumnezeu, pentru ca să îi facem vii și duhovnicești și pe cei din jurul nostru.

– Și ce înseamnă să fim vii duhovnicește?

– Înseamnă să fim plini de slava lui Dumnezeu, de viața Lui, ca unii în care Dumnezeu locuiește, tocmai pentru că împlinim poruncile Sale. Iar cine împlinește poruncile Sale și trăiește cu Dumnezeu, acela e învățat lucruri tainice de către El și e bucurat de slava Lui în felurite moduri.

Spre exemplu, oamenii duhovnicești se bucură profund când Dumnezeu îi iartă la Sfânta Spovedanie și când se împărtășesc cu Domnul și nu când câștigă ceva anume sau sunt lăudați de oameni. Pe ei nu îi interesează în mod profund să fie cunoscuți, elogiați, premiați, ci îi interesează să se facă tot mai proprii lui Dumnezeu. Însă, când cineva se face tot mai propriu lui Dumnezeu, când se sfințește pentru El, atunci Dumnezeu îl revelează lumii, pentru că îl pune în sfeșnic, în prim-plan.

Dar omul duhovnicesc, chiar dacă e cunoscut și apreciat de mulți, nu caută prietenii și avantaje telurice, ci prietenii sfinte și să Îl cunoască pe El întru slava Sa. Pentru că cea mai înaltă cunoaștere a lumii e cu totul palidă în comparație cu o singură vedere a lui Dumnezeu. Căci ceea ce ne arată Dumnezeu în vedenia Sa e viață veșnică, e împărtășire de viața Lui, pe când orice cunoaștere umană e despre aici, despre ceva nedeplin, despre ceva trecător, despre ceva mic. Pentru că doar El, prin slava Lui, ne poate arăta măreția de neajuns a celor dumnezeiești și veșnice.

De aceea, e naiv faptul de a ne lăuda cu cunoștințe umane de tot felul, dacă nu avem cunoaștere de la Dumnezeu. Pentru că e lucru ușor să învățăm limbi străine, să citim cărți și să memorăm pasaje din ele, să ne inițiem în diverse științe și meserii, dar să știm cele dumnezeiești nu putem de unii singuri, ci numai dacă El ne revelează în mod personal cele ale Sale.

Și de aici diferența fundamentală între cei credincioși...Pentru că unii cred datorită mărturiei Bisericii. Cred fără să fi primit vreo revelare personală din partea Lui. Pe când oamenii duhovnicești ajung să creadă nu doar pentru mărturia Bisericii, ci mai ales pentru faptul că El, Cel pururea viu și preaiubitor, S-a revelat pe Sine în viața lor. Și când El ni se arată, atunci ne umple de slava Lui și de cunoașterea Lui cea de multe feluri și de harisme dumnezeiești și de luminări sfinte. Pentru că Dumnezeu Se dăruie cu totul celor care I se jertfesc Lui cu totul. El Se dăruie celor curați, celor plini de iubire, celor care se sfințesc pentru El, și îi face plini de iubire sfântă.

Din acest motiv noi trebuie să fim cu totul fierbinți pentru El, în cea mai mare curăție a iubirii, și nu reci cu inima. Și trebuie să trăim și să Îi slujim Lui la această incandescență interioară, la cotele cele mari ale dragostei dumnezeiești, care se roagă pentru întreaga umanitate și pătimește pentru ea. Căci Dumnezeu ne face să ne manifestăm ca El față de întreaga făptură, pentru că ne umple de sentimentele și de raportările Sale față de întreaga Lui creație.

Și nu poți fi duhovnicesc, dacă nu iubești și nu ierți și nu ajuți așa cum ajută Dumnezeu. Căci iubirea duhovnicească nu iese în mod ostentativ pe stradă ca să-i îmbrățișeze pe oameni, dar ea se roagă

în inimă pentru toți oamenii. Și iubirea duhovnicească, cea care-i îmbrățișează pe toți oamenii, zice numai cu cuvântul [Mt. 8, 8] în tăcerea și în iubirea inimii ei, dar e auzită imediat de către Dumnezeu. Pentru că El aude iubirea Lui din oameni, dar nu și vorbăria.

Tocmai de aceea, unii se chinuie în chip și fel să pară „duhovnicești", își înmulțesc cuvintele, își iau fețele de „sfinți", citează lucruri pe care nu le-au înțeles și nici nu le-au trăit, și prin asta cred că sunt „convingători". Însă pe cine poți convinge despre lucruri pe care nici tu nu le știi? Și la ce îți folosește că unii te laudă pentru aparenta ta „evlavie", dacă nu te laudă și Dumnezeu? Pentru că lui Dumnezeu, când Îi place de pocăința noastră, de iertarea noastră, de iubirea și de milostivirea noastră, El ne umple imediat de slava Lui.

Și dacă ne umple cu viața Sa înseamnă că El ne știe. Că El vede cu adevărat cine suntem, ce facem noi și de aceea nu ne mai trebuie lăudători orbi și iubitori de slavă deșartă ca mulți dintre noi. Pentru că oamenii nu pot vedea până unde vede Dumnezeu. Și dacă El coboară în noi și e cu noi, cu toate păcatele noastre, înseamnă că El, în mod fundamental, ne place și binevoiește întru noi. Și dacă El e cu noi, atunci nimeni nu poate să ne convingă de contrariul acestui fapt copleșitor.

Pentru că El coboară în noi pentru ceea ce facem și suntem în adâncul ființei noastre. El coboară la sinceritatea noastră, la grija noastră pentru viața aproapelui nostru, la evlavia noastră vie pentru El.

Coboară și ne învață să ne smerim continuu. Coboară în noi și ne face duioși. Ne face dulci la inimă. Coboară în noi Dumnezeu și ne pune să vorbim oamenilor cu seninătate și cu pace. Pentru că

una e să vorbești și alta e să umpli de slava lui Dumnezeu pe cei care te ascultă. Una e să vorbești despre pace și alta e să dăruiești oamenilor pacea lui Dumnezeu, care odihnește sufletul omului. Una e să vorbești și alta e să convingi. Și poate convinge doar cel care Îl poartă în el pe Dumnezeu și din care Dumnezeu vorbește oamenilor.

Adesea, la Slujbe, mă rog pentru diverși oameni și pentru nevoile lor punctuale, dar, cel mai adesea, pentru întreaga umanitate la un loc. Și, de fiecare dată, pacea lui Dumnezeu mă copleșește, dar îi atinge, cum numai Dumnezeu știe, pe fiecare în parte, vii sau adormiți. Căci dacă ea, slava lui Dumnezeu, mă umple pe mine, cu siguranță la fel îi atinge și îi umple și pe ei, pe măsura curăției fiecăruia. Și am înțeles tot mai mult pe fiecare zi, că Dumnezeu vrea să ne umple de tot mai multă slavă și curăție și sfințenie, dacă noi le vrem cu tot dinadinsul. Ceea ce El ne dăruie, vrea să ne dăruie tot mai mult, pentru că vrea să ne facă cu totul ai Lui. De aceea, nu există un capăt al sfințeniei, pentru că El vrea să ne umple continuu de sfințenia Lui, care e infinită. Și noi creștem în sfințenie împlinind continuu poruncile Sale, pentru că și ele sunt infinite în conținutul lor desăvârșit.

Iar când azi, în Evanghelie, Domnul a lăudat credința plină de încredere a centurionului roman [Mt. 8, 10] în El, nu a făcut altceva decât să laude normalitatea. Pentru că așa sunt oamenii adevărați: plini de încredere în Dumnezeu. Căci ei nu au nevoie să li se repete de zeci de ori o poruncă sau o taină a lui Dumnezeu pentru ca să o creadă, ci o cred din prima. De aceea e binecuvântat Părintele duhovnicesc care are fii cuvioși dintr-o bucată, care cred

cuvântul lui imediat ce îl aud, pentru că aceia sunt adevărații oameni, cei care îi plac și lui Dumnezeu.

Ultima reclamă BCR ne spune că are nevoie de clienți „cu încredere în ei”[19]. Însă substratul este: de oameni cu încredere în bancă, în parteneriatul liber consimțit cu o bancă. Pe când Sever Voinescu, pe propria-i piele, a aflat că nu e de ajuns să ai încredere într-o bancă, dacă nu are și ea încredere în tine[20]. Dacă nu te tratează și ea cu aceeași atenție cu care tu o tratezi. Pentru că parteneriatul presupune reciprocitate.

Însă, în relația cu Dumnezeu, pe care El o inițiază și nu noi, problema încrederii ne vizează pe noi și nu pe El. Pentru că Dumnezeu are încredere totală în noi și ne dă mână liberă, chiar dacă El știe secundă de secundă ce vom face noi. Și când Dumnezeu ne laudă încrederea noastră în El, atunci El laudă normalitatea, firescul omului, dar firescul pe care omul alege să îl trăiască. Căci El l-a făcut pe om pentru Sine, pentru ca omul să trăiască în sfințenie, pentru că El e singurul Sfânt. Dar omul trebuie să aleagă de unul singur firescul, normalitatea, sfințenia, pentru ca să se împlinească în mod veșnic.

Așadar, încrederea în oameni și în instituții și în legi e firească, pentru că omul trăiește în societate și are nevoie de stabilitate, de coeziune socială, de împlinire personală. Dar dacă oamenii te mint, instituțiile te înșală și legile nu sunt respectate, atunci firescul devine „nefiresc”, pentru că nimeni nu este ceea ce pare.

Iar noi, în România, trăim nefirescul ca pe o „normalitate”. Nu credem în oameni, în instituții, în

---

[19] A se vedea: https://www.bcr.ro/ro/persoane-fizice.

[20] Idem: http://dilemaveche.ro/sectiune/pe-ce-lume-traim/articol/banca-ta-nu-este-niciodata-a-ta.

legi, în angajamente. De aceea profităm de orice situație. Facem bani din legi chioare sau din situații nereglementate...iar starea de fapt, starea existențială, te invită la amoralitate și nu la normalitate. Și asta înseamnă că sfințenia nu are puncte de sprijin la noi, ci, dimpotrivă, anormalitatea e oferită drept „viață".

Însă viața cu Dumnezeu e adevărata viață a omului. Cea plină de păcate e o viață parazitară sau, mai degrabă, e o moarte ambulantă. Mergi, deși ești mort...Mergi cu Iadul în tine și nu vrei altceva...Deși e greu de înțeles și de admis faptul că preferăm lucruri care ne omoară.

Pentru că orice păcat e o sinucidere. Și cum se numește acea sinucidere, care credem că „ne place"? Se numește *viciu*...Dar mulți se laudă cu viciile lor și nu văd că ele sunt *sinucideri asumate*.

De aceea, dacă gândim profund o sinucidere, constatăm că ea e finalul dramatic a zeci și sute de sinucideri interioare. Căci până la faptul ca cineva să își ia viața, acesta s-a omorât sufletește în el însuși în multe feluri. În așa fel încât, biata omorâre a trupului e consecința dureroasă a omorârii sufletului. Dar sufletul începem să ni-l omorâm din copilărie, de când învățăm să mințim, să poftim desfrânat, să ne mândrim, să ne lăudăm...Și chiar dacă nu mulți se sinucid, în ei înșiși se omoară permanent. Pentru că păcatul se face repede, dar consecințele lui ne dau multă bătaie de cap.

Și pocăința noastră de aceea e continuă: pentru că plângem continuu și ne îndurerăm pentru relele noastre. Pentru ceea ce păcătuim pe fiecare zi.

Tocmai de aceea, normalitatea noastră, a celor păcătoși, e pocăința. Pentru că pocăința e începutul relației cu Dumnezeu. Și oricât de mult am greși,

pocăința e relegarea noastră la voia lui Dumnezeu. Căci pocăința și spovedirea păcatelor e începutul îndreptării noastre, pentru că viața cu Dumnezeu înseamnă trăirea prin și în poruncile Sale.

Dar pocăința nu e o stare rece, ci una foarte fierbinte. Cel care se pocăiește își cere iertare de la Dumnezeu, de la Cel căruia I-a greșit. Și rugăciunea lui e plină de îndreptare, pentru că el se leapădă de păcatele care l-au amărât interior.

Așadar, că suntem păcătoși sau suntem Sfinți, cu toții trebuie să fim fierbinți în dragostea noastră pentru Dumnezeu. Cu toții trebuie să ardem ca un foc viu și rațional în slava lui Dumnezeu. Pentru că a fi om normal înseamnă a fi aprins de Dumnezeu, a fi transformat de El într-un rug aprins care nu se mistuie, pentru că slava lui Dumnezeu ne curățește, ne luminează și ne sfințește și nu ne omoară.

Așa că, iubiții mei, să ne întrecem cu soarele în văpaia lui când e vorba de iubirea de Dumnezeu! Pentru că adevăratul foc e slava Lui, cu care El ne umple. Iar dacă am fi aprinși de slava Lui cu toții nu ne-ar mai păsa de canicula de afară, pentru că adevărata caniculă ar fi în noi.

Dumnezeu să fie bucuria noastră! El să fie focul care ne face vii duhovnicește! Adică focul care ne face vii pentru veșnicie. Amin!

Predică la Duminica a 5-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[21],

cu tehnologia pe care mai toți o avem azi la îndemână încercăm să prindem clipa. O fotografiem, o filmăm, apoi o împărțim și cu alții, pentru că vrem ca și alții să fie părtași la bucuria noastră. Așa cum miercuri și joi ne-am bucurat liturgic în jurul Icoanei Maicii Domnului adusă din Ucraina și am simțit cum Născătoarea de Dumnezeu ne-a alinat inima și ne-a întărit în viața noastră duhovnicească.

Însă imaginile nu pot cuprinde niciodată simțămintele noastre interioare. Pentru că imaginile ne oferă învelișul vieții, lucrurile de la suprafață, și nu trăirile de adâncime. Ceea ce a trăit fiecare când s-a rugat în fața Icoanei Maicii Domnului, cinstită în timpul Dumnezeieștii Liturghii, și, mai apoi, ceea ce a trăit fiecare la Sfântul Maslu, joi dimineață, e o taină personală. Și despre trăirile noastre interioare putem vorbi sau tăcea.

Pentru că atât vorbirea, cât și tăcerea, nu exprimă întru totul taina vieții noastre interioare. Dacă încercăm să vorbim despre ea, dăm anumite detalii, dar nu epuizăm bucuria și frumusețea trăită. Dacă tăcem despre ea, contemplăm înăuntrul nostru darul lui Dumnezeu, dar nu ne putem explica nici nouă toată pogorârea de har ce ne inundă. Fapt pentru care, atunci când vorbim, tăcem despre multe, și când tăcem, Îi spunem multe lui Dumnezeu în inima

[21] Terminată la 16. 18, în zi de vineri, pe 7 iulie 2017. Sunt 28 de grade afară.

noastră, fără să avem cuvinte să Îi mulțumim cu adevărat și după cum se cuvine pentru toate binefacerile pe care El le-a revărsat în viața noastră.

...Pe mine m-a umplut de curăție fața plină de sfială și de curăție a Maicii Domnului. În fața icoanei sale eu m-am simțit liniștit și împăcat. Și, privind semnele de mulțumire atașate icoanei, ele m-au convins că fiecare înseamnă o minune. Și că, de fiecare dată, Maica lui Dumnezeu s-a raportat în mod personal la cineva, pentru că acel om a rugat-o pe ea pentru o anume nevoie a lui...

Însă eu sunt ferm convins că sunt cu mult mai mulți cei care s-au îmbogățit interior rugând-se în fața acestei icoane și nu au atașat ei vreun giuvaer. Așa după cum nu am făcut nici eu, dar m-am bucurat tainic, în rugăciune, înaintea Maicii Domnului.

La Sfântul Maslu, când noi, cei 5 Preoți, am început să ne rugăm pentru sfințirea uleiului, am simțit cum slava lui Dumnezeu s-a coborât în mine și m-a umplut iarăși de curăție, dar într-un mod specific Tainei, pe care îl cunoșteam anterior. Și când vă ungeam pe fiecare în parte, simțeam cum slava lui Dumnezeu se împânzește în toată Biserica și cum ea ne face bine tuturor, pentru că ea e viața noastră duhovnicească.

Și am ales să vorbesc despre trăirile mele din aceste două zile sfinte ale parohiei noastre pentru ca...să-i mulțumesc Maicii lui Dumnezeu pentru darurile sale față de noi. Și pentru că mărturisirile bucuroase ale trăirilor duhovnicești sunt și ele fotografii...dar ale sufletului nostru.

Aparatul de fotografiat nu poate ajunge până în sufletul nostru...dar cuvintele pot spune întrucâtva adâncul nostru. Îl pot spune, dacă noi alegem să

vorbim despre el, despre adâncul nostru, adică despre noi înșine.

Și cred că e foarte multă nevoie de mărturisiri duhovnicești, de confesiuni ale adâncului nostru, pentru ca cei care au nevoie de o certificare a propriilor lor trăiri să și le înțeleagă în relație cu ale noastre.

Însă nu doar trăirile mistice trebuie împărtășite și altora, ci și ispitele, necazurile, nevoile, problemele de tot felul și rezolvările lor. Pentru că Evanghelia de azi [Mt. 8, 28-34; 9, 1], spre exemplu, ne vorbește despre o dublă demonizare și despre ce spuneau demonii din ei. Iar demonizarea e o boală complexă a unui om, pentru că e formată din toate trăirile interioare pe care le are acel om datorită parazitării lui de către demoni. Demonii sunt ființe vii, așa cum sunt și viermii care ne mănâncă de vii. Numai că viermii sunt ființe neraționale, care nu știu ce fac, pe când demonii sunt ființe spirituale și rționale, care ne fac rău în mod sistematic, tocmai pentru că ne urăsc.

Și ura lor, a demonilor, și alipirea lor de noi...nasc o boală fără legătură cu trupul și cu sufletul nostru, care se numește *demonizare*. Pentru că ea constă în locuirea noastră la propriu de către demoni și care demoni nu vor să iasă afară din noi, până nu îi scoate slava lui Dumnezeu și smerirea noastră în fața Lui.

Domnul, când S-a întâlnit cu cei doi demonizați din ținutul Gherghesinilor [Mt. 8, 28], le-a spus demonilor să plece în turma de porci [Mt. 8. 32]. Le-a spus un singur cuvânt: *Plecați* [Ὑπάγετε] [Mt. 8, 32, BYZ]! Asta în comparație cu multele cuvinte ale demonilor. Și când El le-a poruncit dumnezeiește

acest lucru, atunci demonii au ieșit din oameni și au intrat în porci [Mt. 8, 32].

Și când ei au ieșit din oameni...a pierit și boala demonizării! Pentru că demonizarea e locuirea demonilor în noi și nu o boală în sine, adică una care să afecteze vreun organ intern al nostru.

Iar cei doi bărbați s-au bucurat că au fost vindecați de Domnul, pe când gherghesinii „L-au rugat [pe Domnul] ca să plece din hotarele lor [παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν]" [Mt. 8, 34, BYZ].

Și, fără doar și poate, dacă cei doi foști demonizați ar fi scris despre ce le-au făcut lor demonii, ne-ar fi ajutat mult prin mărturiile lor. Așa după cum ne ajută mult mărturiile tuturor Sfinților și ale oamenilor care au trăit în condiții extreme și au suferit de diverse boli. Pentru că experiența e întotdeauna valoroasă. Și cel care dăruiește experiență, dăruiește viață, pentru că ne ajută în viața noastră. Ne ajută să nu mai facem aceleași erori, aceleași lucruri precipitate.

Iar, la rândul nostru, putem dărui altora din experiența pe care alții ne-au împărtășit-o, și astfel experiența e mereu un bine nespus în viața oamenilor. Pentru că îi ajutăm pe oameni atunci când au nevoie. La timpul potrivit.

Da, înțelepciunea se poate citi și împărtăși oricând! Dar cel care îți dăruie din înțelepciunea sa la timpul oportun, atunci când tu ai nevoie, este cel care te ajută cu adevărat. Pentru că în viață e nevoie de mulți astfel de oameni care să te ghideze, să te îndrume, să te trimită acolo unde trebuie, pentru ca să îți fie bine.

Iar eu am conștientizat faptul că Dumnezeu îi trimite pe oamenii Săi sau ne vorbește prin diverși

oameni, atunci când noi avem nevoie să ne lămurim într-o anume problemă sau când avem nevoie de tot felul de date, unele foarte mărunte.

Plecăm de acasă, suntem într-un alt oraș, și întrebăm pe primul venit în fața noastră, despre care presupunem că e al locului, că e de-acolo, unde e strada sau magazinul sau reperul cutare. Dacă acel om nu ne-ar răspunde la modul serios, ne-am trezi trimiși cine știe unde. Însă, cel mai adesea, cel pe care l-am întrebat, m-a trimis acolo unde eu aveam nevoie...fără ca să ne cunoaștem.

Și eu am văzut de fiecare dată în aceste ajungeri la fix...voia lui Dumnezeu, pentru că El a binevoit ca să ne vorbească prin oamenii aceia, care ne-au răspuns la neștiințele noastre.

Însă când cineva apropiat nouă, din familie sau dintre prieteni, ne sfătuiește ceva anume la modul foarte serios, iarăși este voia lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu l-a luminat pe acel om să ne spună ceva important, să ne trimită într-o anume direcție, prin care noi ne împlinim interior.

Și pentru toate aceste lucruri înțelese, dar și pentru cele neînțelese de noi, trebuie să Îi mulțumim lui Dumnezeu. Căci El, în mod direct sau prin Îngerii, Sfinții și oamenii Săi, ne îndrumă și ne păzește și ne acoperă și ne conduce spre mântuirea noastră, dacă dorim să se facă voia Lui în noi.

De aceea, trebuie să fim foarte receptivi la sfaturile, la laudele, la reproșurile, la jignirile, la glumele altora la adresa noastră. Trebuie să le analizăm conținutul. Astfel vom vedea ce ne spun și ce vor să facem. Iar dacă suntem oameni smeriți și atenți la sfaturi, vom alege binele din fiecare vorbă zisă la adresa noastră. Pentru că Dumnezeu ne vorbește și prin prieteni și prin neprieteni, și prin

cunoscuți și prin necunoscuți, și prin tot ceea ce se petrece cu noi și cu întreaga lume.

Spre exemplu, soția mea a trecut printr-un anume loc cu câteva minute înaintea producerii unui accident de mașină. Dacă ar fi trecut cu 30 de minute după...un tir ar fi intrat în microbuzul în care ea ar fi călătorit, iar acum ar fi putut fi la spital sau...la cimitir.

Ce ne-a spus nouă acest lucru? Că viața e în mâna lui Dumnezeu și Lui trebuie să Îi slujim în toate clipele vieții noastre, cu multă smerenie și ascultare! Nu că nu aș fi știut asta...Ci simți acest lucru la modul personal, atunci când e vorba de tine, de soția ta, de copiii tăi, de cineva din familia ta. Când scapi razant de moarte...când treci prin situații complicate, critice, care par fără ieșire, și totuși ajungi cu bine acasă...atunci înțelegi nu numai că Dumnezeu există...ci că El face minuni cu noi, minuni negrăite, în fiecare zi.

Așa cum a făcut cu cei doi demonizați, care, pe nepregătite...s-au întâlnit cu Vindecătorul lor. Și El i-a vindecat pe cei doi...după cum ne vindecă și pe noi continuu de bolile noastre sufletești și trupești. Pentru că în Taina Sfântului Maslu, Dumnezeu e Cel care ne vindecă și ne curățește și ne dă viață prin uleiul milostivirii Sale. Căci El lucrează prin elemente smerite, prin cuvânt și prin ulei la Maslu, dar cu putere mare, dumnezeiască, pe care o simte cel care e vindecat și curățit și luminat și înfrumusețat interior de către Dumnezeu.

– Și de ce se comportă Dumnezeu astfel? De ce, prin elemente smerite, El Își arată slava Lui?

– Pentru ca nimeni să nu se teamă de puterea Lui, ci toți să vină și să se vindece în Taina Sfântului Maslu. Dar, pe de altă parte, toți care se vindecă să

simtă că Dumnezeu îmbină smerenia cu revelarea puterii Sale, căci prin cuvânt și prin ulei El își arată slava Lui cea prea mare. Căci Dumnezeu stă în spatele rugăciunilor de vindecare și ale ungerilor cu ulei sfințit, pentru că El ne vindecă și ne mântuie.

Așadar, nu un cuvânt, nu o anume rugăciune, nu un gest anume, scos din context, „ne mântuie", ci Dumnezeu ne mântuie în Biserica Sa, prin toată viața și slujirea Bisericii Sale. Căci superstiții avem cu duiumul în viața de zi cu zi și pe același le găsim reproduse și la nivel online.

Spre exemplu, în mintea multora dintre parohienii noștri, dezlegarea sforii de la picioarele mortului e „mai importantă" decât cele 3 rugăciuni de dezlegare de păcate, rostite de Episcop sau de Preot, pentru cel adormit întru Domnul. Și mulți dintre ei ar prefera, simt eu asta, privindu-i atent, o Înmormântare turbo, de 5 minute, care să se încheie cu „impozanta" și „prea necesara" dezlegare a sforii de la picioare, făcută chiar de Preoții slujitori întru bucuria poporului, pentru ca cel adormit „să intre în Rai cu picioare vesele" și nu „legate".

Căci „teologia sforii", superstiție adânc înrădăcinată în mentalul ortodox românesc, are următorul conținut: dacă nu i se dezleagă mortului picioarele în timpul slujbei Înmormântării, el „va merge împiedicat" toată veșnicia.

Adică ce ne mai trebuie rugăciuni preoțești de dezlegare a păcatelor, ce ne mai trebuie stăruință în rugăciune pentru cei adormiți, dacă sfoara, odată dezlegată, „rezolvă" o viață plină de păcate?

Însă nu e aceasta prima și singura superstiție „tradițional ortodoxă"! Trebuie să aruncăm bani la răspântii „pentru sufletul" celui adormit, trebuie să aducem fanfară la Înmormântare ca să îi delectăm pe

demoni, dar și pe oamenii care sunt foarte „îndurerați" pentru cel plecat dintre noi, trebuie „să deschidem cartea" ca „să le spunem oamenilor viitorul", trebuie să ne rugăm vineri, la miezul nopții, în Biserică, când „se deschide cerul", pentru ca banii să curgă pe măsura „evlaviei" noastre în „a deschide cerul" pentru cei credincioși, și, în general, trebuie să inventăm tot felul de pseudo-realități eclesiale, prin care să deturnăm adevăratele semnificații și consecințe ale cultului Bisericii în viața noastră și a cosmosului în integralitatea sa.

Pentru că cultul Bisericii noastre ne cheamă la sfințenie și ne ajută să ne sfințim viața. El e marea de teologie și de har în care noi ne spălăm și ne facem curați de toată spurcăciunea păcatului. Iar a prefera altceva decât acest cult divino-uman al Bisericii înseamnă a te raporta protestant și romano-catolic în același timp vizavi de Biserică.

Pentru că esența protestantismului este negarea divino-umanității cultului Bisericii și a unicității lui. După cum esența romano-catolicismului este înlocuirea trăirii și a înțelegerii duhovnicești a cultului cu o înțelegere telurică a lui sau, cum e plăcut astăzi a se spune, cu o înțelegere „contextuală".

Căci, după 1054, partea de apus a Bisericii, căzută în erezie și schismă și pe care, de la această dată, o numim *romano-catolică*, nu s-a mai raportat la cultul Bisericii cu evlavia și acrivia de odinioară, ci a început să cerebralizeze/ să intelectualizeze înțelegerea lui, până într-acolo încât l-a modificat în mod radical. Când Martin Luther a început dușmănia lui demonică pe realitatea și teologia Bisericii, așa cum era ea desfigurată în romano-catolicism, și aceasta s-a numit *protestantism*, el a renunțat cu totul la cultul Bisericii, așa cum ajunsese el după 5 secole de apos-

tazie, și a „statutat” ideea că cultul Bisericii „e un moft” și nu o realitate indisolubilă a Bisericii. Fapt pentru care toate ramurile protestantismului și neo-protestantismul au bizarerii „cultice” contextuale, ce merg în pas cu postmodernitatea, și care nu au nimic de-a face cu istoria și Tradiția Bisericii una, adică cu Biserica Ortodoxă de pretutindeni.

Iar noi, când optăm pentru o înțelegere a cultului Bisericii după ureche și nu pentru o înțelegere teologică și duhovnicească a cultului suntem romano-catolici în fapt și nu ortodocși, iar când ținem cu dinții la niște superstiții penibile și pe ele le înmulțim din știință sau din neștiință, noi suntem protestanți și nu ortodocși, pentru că protestanții nu dau doi bani pe cultul Bisericii, ci inventează când vor și cum îi taie capul tot felul de „programe religioase” paralele cu cultul Bisericii una.

Însă Biserica e credincioasă întregii ei Tradiții apostolice și patristice. Biserica îi cinstește pe toți Sfinții ei și tot cultul Bisericii este teologic. Așadar, Biserica nu se joacă cu teologia ei și nici nu își minimalizează rolul ei profetic și mântuitor în această lume. Ea știe că ea este focarul de mântuire și de sfințire al întregii lumi, adică izvorul de transfigurare al întregii creații, pentru că capul Bisericii este Hristos Dumnezeu. Și pentru că e divino-umană, pentru că Biserica e Dumnezeu care locuiește în oamenii Săi și în Îngerii Săi, tocmai de aceea latura umană a Bisericii e plină de sfințenia lui Dumnezeu. Și pe cât de smerită e firea noastră umană, pe atât de plină este de slava Lui. Căci puterea, curăția și sfințenia noastră este Dumnezeu, Cel care ne întărește pe noi în toate.

De aceea, iubiții mei, trebuie să părăsim superstițiile și teologiile eretice și păgâne, pentru ca să ne

umplem de tot adevărul și de toată slava lui Dumnezeu! Pentru că vehemența mea nu e împotriva celor care nu știu adevărul Bisericii, ci e împotriva lucrului rău, a lucrului inventat, a minciunii care e cinstită ca fiind „mai bună" decât adevărul. Însă niciodată minciuna nu e mai bună decât adevărul, pentru că adevărul lui Dumnezeu e însăși viața noastră. Și cine stă în adevăr, stă în viața cu Dumnezeu. Și cine e cu Dumnezeu, acela nu poate suporta răstălmăcirile de tot felul ale adevărului, adică minciunile demonice de tot felul.

Și alături de minciuni și de contrafaceri eretice, iubiții mei, trebuie să părăsim și excesele de tot felul din viața noastră! Multa mâncare, multa băutură, multul somn, multa muncă ne obosesc și îmbolnăvesc trupul, dar și sufletul. Și eu spovedesc adesea faptul că mă obosesc foarte mult cu munca intelectuală, uneori și cu cea fizică, pentru că acesta e un păcat împotriva sănătății mele trupești.

Să ne întărim întru Domnul și să ne rugăm pentru întreaga lume! Căci toți avem nevoie de mila lui Dumnezeu. Amin!

Predică la Duminica a 6-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[22],

cel mai dureros lucru pe care îl văd în lume este rătăcirea în minciună. Pentru că mulți oameni aleg să creadă tot felul de minciuni stranii, să se înscrie în tot felul de organizații religioase și oculte, să se păgânizeze în chip și fel, dar nu au apetență pentru adevăr. Și nu le place adevărul, pentru că viața lor e rea. E plină de păcate. Căci „s-au făcut deșerți în gândurile lor [ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν] și s-a întunecat inima lor cea fără de înțelegere [καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία]" [Rom. 1, 21, BYZ].

Așadar, potrivit Sfântului Apostol Pavlos, noi ne secătuim de adevăr pe măsură ce păcătuim fără întoarcere la pocăință. Ne secătuim de adevăr și avem numai gânduri deșarte în mintea noastră, pentru că și inima noastră se întunecă când păcătuim, pentru că nu mai înțelege ce să creadă și ce să iubească și de aceea alege să iubească ceea ce e de neiubit, adică păcatele de tot felul.

Și dacă păcătuim în neștire, noi ne facem nebuni [Rom. 1, 22], pentru că ne dezbrăcăm continuu de adevărul lui Dumnezeu și de înțelegerea a ceea ce e bine. Însă, dacă ne îmbrăcăm continuu cu adevărul Lui, dacă trăim adevărul Lui, noi ne înțeleptim continuu [Rom. 1, 22], pentru că înțelepciunea adevărată e trăirea în adevărul lui Dumnezeu.

---

[22] Scrisă în ziua de 13 iulie 2017, o zi de joi, călduroasă, cu 26 de grade la ora 9.

Așadar, teologia lui Dumnezeu sau învățătura mântuitoare a Bisericii Lui e viața reală a oamenilor. Teologia Bisericii reprezintă viața adevărată a oamenilor. Dar pentru ca învățătura Bisericii să fie viața noastră, noi trebuie să o cunoaștem, să o credem și să trăim potrivit ei, pentru ca viață să avem în noi înșine. Iar viața duhovnicească este, deopotrivă, cunoașterea adevărului lui Dumnezeu și trăirea lui.

Și dacă vrem să cunoaștem adevărul lui Dumnezeu, pentru ca să trăim o viață sfântă în Biserica Lui, atunci trebuie să citim Dumnezeiasca Tradiție a Bisericii, care cuprinde Sfânta Scriptură, cărțile Sfinților Părinți, cultul Bisericii, dogmele și canoanele Bisericii și întreaga istorie a Bisericii. Și pe măsură ce aflăm adevărul Bisericii, pe atât trebuie să renunțăm la înșelările noastre demonice, adică la minciunile pe care le considerăm „adevăruri”.

Iar eu, ca un convertit ce m-am lepădat și mă lepăd pas cu pas de idei și de gânduri și de sentimente și de fapte păcătoase, pe care nu le știam că sunt păcătoase până ce nu am citit despre ele în cărțile Sfinților lui Dumnezeu, în cărțile Bisericii, pot depune mărturie personală despre ce înseamnă *să ieși din rătăcire*. Să ieși din minciună. Și cât de eliberatoare e această ieșire din minciună…

Căci atunci când am început să aflu că gândurile mele și sentimentele mele și faptele mele sunt pline de păcate, pentru că Sfinții lui Dumnezeu mi-au demonstrat-o în mod lămurit în cărțile lor, atunci m-am coborât într-un abis de durere, de pocăință, de rugăciune și de căutare înfrigurată a adevărului integral al Bisericii. Pentru că Sfinții lui Dumnezeu îmi dovedeau, la fiecare pagină scrisă de ei, că am multe de învățat, că am multe de aflat, că am multe de rectificat în mine însumi.

Și așa este! Căci pe măsură ce am schimbat în mine minciuna cu adevărul, pe măsură ce am lăsat loc adevărului să mă inunde, pe atât m-am simțit liber [In. 8, 32] în harul lui Dumnezeu.

Însă, dacă nu aș fi studiat *Filocalia românească* și *Patericul egiptean* și cele câteva volume patristice din PSB, alături de multă literatură, atunci, în anii adolescenței mele, și nu ar fi intrat minciuna din mine în coliziune cu adevărul din cărțile acestea sfinte, m-aș fi dus mai departe la Biserică și aș fi fost un ritualist, un tipicar, un chițibușar al cultului ca Preot și nu un om duhovnicesc cu perspectivă clară și largă asupra învățăturii Bisericii și a vieții duhovnicești. Pentru că aș fi rămas pe afară...și nu aș fi coborât niciodată înăuntrul meu, ca să mă văd pe mine însumi și să mă lupt continuu pentru curățirea mea de patimi.

Însă Filocalia Sfinților Părinți m-a coborât în mine însumi. M-a făcut să pun mâna pe patimile mele, să le definesc, să le înțeleg, să le văd ca boala vie din mine însumi, să văd de unde pornesc și cum amuțesc toate aceste jivine din mine însumi. Și citind prin ochii pocăinței și ai luptei cu patimile din mine cărțile de cult ale Bisericii, am înțeles că ele sunt strigătul viu al credinței, că prin ele noi cerem și primim de la Dumnezeu mila Lui.

Așadar, cărțile patristice ale Bisericii m-au făcut conștient de dezastruoasa mea realitate interioară, de faptul că mă pot schimba radical în mine însumi, că schimbarea interioară e reală și uluitor de frumoasă și mi-au arătat în mod magistral că există un drum interior al sfințeniei, care trebuie parcurs pas cu pas, și că el înseamnă a trăi curățirea ta de patimi, umplerea de slava lui Dumnezeu și continua viețuire în slava lui Dumnezeu. Că fiecare Sfânt, luminat și

condus de Dumnezeu, a trăit în sine aceste schimbări ale sfințeniei și că fiecare dintre noi poate trăi în mod sfânt în Biserica lui Dumnezeu.

Adică am avut nevoie, mai întâi de toate, de adevărul Bisericii, de experiența îndumnezeitoare a Sfinților, pentru ca să fiu conștient de mine însumi și, pe măsură ce am înțeles ce să fac, m-am nevoit ortodox după puterile mele.

De aceea, nu putem să ne nevoim ortodox, până nu ne umplem de adevărul lui Dumnezeu. Pentru că adevărul lui Dumnezeu ne arată continuu minciuna din noi, ne arată patimile noastre, ne arată tendințele extremiste ale puținei noastre înțelegeri a vieții ecclesiale.

Căci marea problemă a oamenilor credincioși e tocmai asta: puțina lor experiență teologică și duhovnicească. Și din cauza neștiinței sau a înțelegerilor deformate ale realității, ei citesc una și înțeleg alta, spun una și vor alta, cred că trăiesc într-un fel, dar ei sunt departe de acel mod de a fi. Pentru că patimile din noi înșine sunt minciuna vie din noi înșine. Și cât timp suntem pătimași, noi nu putem înțelege adevărul lui Dumnezeu în mod curat.

Așa că lupta pentru adevăr e lupta pentru curățirea noastră de patimi. Și trebuie să lupt cu mândria, cu desfrânarea, cu iubirea de mine însumi, cu iubirea de bani, cu mânia, cu toate patimile vii din mine însumi pe măsură ce trebuie să aflu noi și noi detalii despre adevărul teologic al Bisericii.

Citirile mele teologice trebuie să meargă mână în mână cu luptele mele interioare pentru curăție și sfințenie. Și în această viață a Bisericii, mintea mea crește armonios, inima mea simte autentic, trupul meu e ținut în frâu, pentru că eu caut să mă umplu

cu totul de slava lui Dumnezeu, prin cunoașterea adevărului și trăirea lui.

Însă, am aflat toate aceste lucruri adevărate, toate aceste lucruri verificate în viața Sfinților, din Tradiția Bisericii. Pentru că eu caut adevărul numai aici, în Biserica lui Dumnezeu. Caut adevărul la Sfinții care s-au curățit de patimi, s-au umplut de slava lui Dumnezeu și au trăit în sfințenie și care au scris teologia Bisericii și au dat detalii despre drumul interior al sfințeniei.

De aceea, pe fiecare zi am ce face: studiez și mă rog, traduc și scriu, mă pocăiesc și slujesc, ajut și sunt disponibil pentru cei care au nelămuriri teologice și duhovnicești. Pentru că viața ortodoxă așa arată: e o viață plină de muncă și de dăruire.

Iar ortodocșii conștienți de ei înșiși, adică cei care se pocăiesc continuu și se leapădă continuu de răul păcatului, nu au apetență pentru minciună, ci pentru adevăr. Căci ei vor să întrupeze adevărul lui Dumnezeu, prin aceea că înțeleg viața lor ca o viață trăită continuu cu Dumnezeu.

Și pentru că mă bucură numai adevărul și în el îmi găsesc împlinirea, tocmai de aceea compătimesc cu cei care rătăcesc în minciună. De ce? Pentru că mă văd pe mine în ei. Știu că și eu am fost ca ei și încă mai sunt prins în minciuna patimilor. Și mă doare nespus starea lor deplorabilă, chiar dacă ei nu și-o înțeleg.

Însă cum să își înțeleagă căderea, dacă nimeni nu le spune adevărul? Pentru că oamenii rătăciți au nevoie de adevăr, de multul adevăr al Bisericii, după care unii tânjesc, dar nu știu unde să îl găsească. Și pentru ca să găsească adevărul lui Dumnezeu, trebuie ca Însuși Dumnezeu să îi cheme la El sau să

trimită pe oamenii Lui la ei și să îi scoată din întunericul patimilor lor.

Și astfel am ajuns la Evanghelia de azi [Mt. 9, 1-8]! Pentru că paraliticul căzut la pat [Mt. 9, 2] îi indică pe oamenii rătăciți. Pe cei care confundă Biserica cu tot felul de fantezii ale minții lor. Iar pentru ca să îi scoți din înșelarea lor pe acești oameni, trebuie ca cineva să le poarte de grijă. Trebuie ca cineva să îi aducă la Biserică prin cuvintele și faptele sale.

Însă cine le poartă de grijă rătăciților acestei lumi? Cine vrea să îl scoată pe curvar din gândurile lui? Cine vrea să îl aducă pe hoț la dreptate? Cine vrea să aducă prostituata la gândul căsătoriei și al vieții evlavioase? Cine se luptă, așadar, cu ideile greșite din oameni, cu întunericul lor, ca ei să își vină în fire?

Și dacă avem în familie vreun caz, suferim...încercăm tot felul de strategii pentru a-l îmbuna, pentru a-l aduce la Biserică...Numai că la tot pasul întâlnim oameni care suferă, care rătăcesc, care caută acolo unde nu trebuie, care se lăfăie în minciună. Și parcă suntem foarte puțini cei care îi ajutăm pe cei nefericiți, pe cei singuri, pe cei ai nimănui...pentru că indiferența ne desparte pe unii de alții.

...Însă Domnul – și acest lucru e sigur – ne dă iertare! Ne dă iertare tuturor. Căci El ne spune tuturor, în mod tainic, atunci când ne spovedim păcatele noastre: „Îndrăznește, fiule [Θάρσει, τέκνον]! Iertatu-ți-s-au ție păcatele tale [ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου]” [Mt. 9, 2, BYZ].

Pentru că El ne iartă și ne încurajează spre viața sfântă. Căci iertarea Lui e tocmai pentru ca noi să primim harul Lui pentru a trăi în sfințenie. Fiindcă

nu putem începe o viață sfântă fără iertarea lui Dumnezeu.

Iar de când am înțeles că în Taina Spovedaniei, Dumnezeu, iar și iar, ne iartă păcatele noastre, dar ne și întărește pentru ca să luptăm împotriva lor, nu pot trăi fără spovedirea păcatelor mele. Căci Spovedania este iertare, e curățire, e umplere de har, de bucurie și de pace sfântă, dar și întărire și primire de putere dumnezeiască, pentru a sta împotriva patimilor. Și numai El, Dumnezeul nostru, ne poate întări în lupta cu tot păcatul și cu toată patima. Pentru că numai în harul Lui putem birui duhovnicește tot păcatul și toată patima.

Dar cine trăiește cu nevoia vie de iertare din partea lui Dumnezeu, trăiește și cu nevoia vie de împlinire întru El. Iar împlinirea mea este împărtășirea euharistică cu Domnul. Pentru că aceasta e împlinirea reală pentru tot muritorul. Căci „amin, amin zic vouă, dacă nu aveți să mâncați trupul Fiului omului și [nu] aveți să beți sângele Lui, nu aveți viață în voi înșivă. Cel care mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia pe el [în] ziua cea de apoi. Căci trupul Meu este cu adevărat mâncare și sângele Meu este cu adevărat băutură. [Și] cel care mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu, [acela] în Mine rămâne și Eu [rămân] în el” [In. 6, 53-56, BYZ]. Și dacă împărtășirea cu El înseamnă rămânerea Lui în noi, atunci trăim cu Dumnezeu tot timpul. Și dacă trăim cu El, atunci suntem purtători de Dumnezeu, pentru că și El ne poartă pe noi întru slava Sa.

Și despre această intimitate cu Dumnezeu, despre această trăire continuă cu El, oricât de retoric am vorbi, nu îi putem conștientiza frumusețea, profunzimea și dumnezeiasca împlinire pe care ne-o

aduce, până nu ne curățim de păcate prin Spovedanie și nu ne unim euharistic cu Domnul. Iar spovedindu-ne și împărtășindu-ne des cu Domnul, ne înțelegem tot mai mult nevoia noastră de adevăr, de adevărul integral al Bisericii, care e viața noastră.

Pentru că viața liturgică, trăită cu adevărat, ne face plini de ardoare pentru cunoașterea lui Dumnezeu. Fie că slujim la strană, fie că slujim în altar ca oamenii vii, responsabili, prin slujirea lui Dumnezeu și prin împărtășirea cu El creștem în dorul nostru după cunoașterea lui Dumnezeu.

Slujirea ne face teologici, pentru că Dumnezeu ne cheamă la cunoașterea Lui reală, prin experiență. Și atunci când ne afundăm în slujirea bisericească, când plonjăm în ea ca într-o mare de bucurie și de sfințenie, cântând și citind cultul Bisericii, atunci teologia Bisericii coboară în noi ca într-o casă rațională a ei și ea ne odihnește și ne bucură nespus. Dar coborârea teologiei în noi nu se face doar la Slujbe, ci continuu. Pentru că și în afara spațiului Bisericii noi citim teologie, ne rugăm, ne nevoim duhovnicește pentru a înțelege adevărul lui Dumnezeu și a-l cuprinde în inima noastră.

De ce? Pentru că prin adevărul lui Dumnezeu noi ne ridicăm din boala noastră, ne luăm patul nostru și putem astfel merge la casa noastră [Mt. 9, 6]. Și patul nostru sau odihna noastră e adevărul lui Dumnezeu pe care l-am agonisit în noi înșine. Și prin adevărul Lui noi mergem la casa noastră din cer, în Împărăția Lui, pentru că adevărul Lui ne deschide nouă calea spre El. Iar calea spre El e viața cu El, aici, în Biserica Lui cea sfântă, unde noi trebuie să ne desfrunzim de patimi, pentru ca să ne îmbrăcăm în veșmântul slavei lui Dumnezeu.

Și știind toate acestea, cum să nu ne doară inima de cei care nu vor să aibă viață întru ei înșiși? Cum să fim indiferenți, când oamenii mor în ei înșiși? Pentru că Domnului i-a fost milă de paralitic și îi este milă și de noi, de noi toți. Și El dorește ca să ne umple de iertarea Lui și să vină și să rămână în noi, prin împărtășirea cu El euharistic, pentru ca viață să avem.

– Ce înseamnă *a avea viață* în noi înșine?

– A avea slava lui Dumnezeu în noi înșine!

– Putem să avem slava lui Dumnezeu în noi înșine în afara Bisericii Lui și în indiferență față de ea?

– Nu, nu o putem avea! Pentru că slava Lui e viața noastră duhovnicească, adică viața sfântă a Bisericii Sale. Și slava Lui se coboară în oamenii credincioși, acolo unde I se slujește lui Dumnezeu cu adevărat și unde se păzește adevărul Lui, adică în Biserica Sa.

Însă Dumnezeu îl poate lumina și îl poate atrage la Sine pe tot omul, de orice credință și religie ar fi, sau pe cel care nu are nicio viață religioasă. El ne poate scoate din orice rătăcire am fi noi și ne poate aduce la Biserica Sa. Pentru că Dumnezeu ne conduce numai la Biserica Lui și nu la orice pretinsă „biserică” și „religie”. Iar în Biserică se intră prin Botez și viața Bisericii este sfințenia.

Așadar, nu putem învia din moartea păcatului fără Dumnezeu și nu putem trăi în mod sfânt fără El. Iar ca să știm cum să trăim sfânt, trebuie să învățăm acest lucru imens de la Sfinții Lui. Și dacă vrem să învățăm de la Sfinți, atunci trebuie să le citim cărțile cu multă atenție, luându-ne notițe continuu și aprofundând continuu confesiunile lor. Pentru că pe fiecare pagină patristică sunt datele vieții noastre, este

viața noastră duhovnicească, de care avem absolută nevoie.

Joi îl vom pomeni pe Sfântul Iliu Tesvitis, Profetul Domnului, și vom împărți mere din noile mere pe care ni le-a dat Dumnezeu, iar pe 31 iulie, peste două duminici, vom lăsa sec pentru postul Maicii Domnului.

De aceea, Dumnezeu să vă dea multă întărire în tot ceea ce faceți! Să ne pregătim interior pentru postul Maicii lui Dumnezeu, ca să îi mulțumim după cuviință Ocrotitoarei și Întăritoarei noastre în toate nevoile și necazurile noastre! Amin.

Predică la pomenirea Sfântului Profet Iliu Tesvitis [20 iulie 2017]

Iubiții mei[23],

dacă vom căuta Sfinții Profeți cu prăznuire în calendarul nostru românesc, adică pe cei însemnați cu roșu, vom observa, cu surprindere, că noi prăznuim doar doi Profeți ai Vechiului Testament în decursul unui an: pe Sfântul Ioannis Botezătorul și pe Sfântul Iliu Tesvitis. Sfântul Ioannis are 3 zile de prăznuire (pe 7 ianuarie, pe 24 iunie și pe 29 august), pe când Sfântul Iliu e pomenit numai acum, pe 20 iulie.

Însă pomenirea lor în poporul nostru nu cred că se leagă stricto sensu de viața lor, ci mai degrabă de posteritatea lor, adică de minunile lor în viața Bisericii.

Pentru că Sfântul Ioannis [Ἰωάννης] [Mt. 3, 1, *cf.* BYZ], ca Botezător al Domnului, e pomenit cu precădere pe 7 ianuarie, la soborul său, și asta ca o prelungire a Botezului Domnului, iar Sfântul Iliu Tesvitis [Ηλιου ὁ Θεσβίτης] [II Împ. 1, 8, *cf.* LXX], în mijlocul verii, e pomenit ca rugătorul nostru pentru ploaie. Așadar, ambii Sfinți Profeți au legătură cu apa: Ioannis cu apa Botezului, iar Iliu cu apa milostivirii dumnezeiești, pe care noi o cerem de la Dumnezeu, prin intermediul lui, pe timp de secetă.

Mai pe scurt, românii și-au apropiat pe cei doi Sfinți Profeți și îi cinstesc din motive practice și nu

[23] Scrisă în ziua de luni, 17 iulie 2017. O zi înnorată, cu 19 grade la ora 9.00.

teologice în primul rând. Îl cinstesc pe Sfântul Ioannis pe 7 ianuarie ca să prelungească ziua Botezului Domnului, pentru că și pe 7 pot veni ca să ia Aghiasmă Mare de la Biserică, iar pe Sfântul Iliu îl cinstesc pe 20 iulie ca pe sprijinul lor viu în vremea secetei, așteptând, prin rugăciunile sale, apa milostivirii dumnezeiești în viața lor.

Pentru că, dacă motivele teologice ar fi primat, i-am fi cinstit în locul lor pe Sfântul Profet Moisis [Μωϋσῆς], cu 5 cărți în Sfânta Scriptură, și pe Sfântul Profet Isaias [Ἠσαΐας], Evanghelistul Vechiului Testament, pentru că are multe profeții hristologice în cartea sa. Sfântul Profet Moisis e pomenit pe 4 septembrie, iar Sfântul Profet Isaias e pomenit pe 9 mai, însă fără prăznuire obligatorie, așa cum sunt prăznuiți Sfinții Profeți Ioannis și Iliu. Și prin aceasta minimalizăm importanța Sfinților Profeți în viața Bisericii.

Pe de altă parte, dacă căutăm câți Sfinți Apostoli ai Domnului au prăznuire obligatorie în calendarul românesc, vom descoperi că doar doi și ambii sunt pomeniți în aceeași zi: Sfinții Apostoli Petros și Pavlos, pe 29 iunie. Și prin asta minimalizăm și importanța Sfinților Apostoli în viața Bisericii.

Însă Biserica noastră are milioane de Sfinți în sinaxarele ei. Dar în calendarul nostru românesc, cu prăznuire obligatorie, adică cu roșu, avem 3 Sfinți Ierarhi în ianuarie, un Sfânt Mare Mucenic în aprilie, pe Sfinții Împărați Constantinus și Helena în mai, trei Sfinți pomeniți în octombrie, unul în noiembrie și 3 în decembrie...și cu asta s-a terminat pomenirea Sfinților de peste an pe pământ românesc. Fapt pentru care, despre milioane de Sfinți ai Bisericii nici nu știm că există. Da, nu e timp pentru ca să îi pomenim pe toți! Da, calendarul nostru e restrictiv,

ca orice calendar, și nici nu poate fi altfel! Ar trebui ca să facem pomenire liturgică pe fiecare zi și în fiecare zi să prăznuim zeci și sute de Sfinți și tot nu i-am cuprinde pe toți.

Însă trebuie să subliniem faptul că în calendarul nostru românesc s-au făcut anumite alegeri în ceea ce privește pomenirile Sfinților, care țin de noi și de istoria recentă, și că nu avem acest calendar dintotdeauna. Și că aceste pomeniri liturgice ale Sfinților, fixate în spațiul românesc, se pot schimba, în comparație cu praznicele Domnului și ale Maicii Domnului și ale Sfintei Cruci, care nu se pot schimba, și care se prăznuiesc în întreaga Biserică.

Pentru că putem alege, la nivel sinodal, pe viitor, să-i pomenim și pe alți Sfinți cu prăznuire obligatorie sau să îi schimbăm pe cei de acum cu alții, fără ca prin aceasta să greșim cu ceva. Pentru că Sfinții care sunt pomeniți obligatoriu sunt pomeniți datorită unui consens sinodal, făcut aici, la nivel local, și nu e o hotărâre general valabilă.

Adică pe Sfânta Paraschevi cea Nouă[24] și pe Sfântul Dmitrii Basarbovschii noi îi pomenim în octombrie, în România, pentru că așa a hotărât Sinodul Bisericii noastre și nu pentru că ei sunt prăznuiți în întreaga lume ortodoxă cu prăznuire obligatorie. Alte Biserici Ortodoxe autocefale au ales să cinstească alți Sfinți în calendarele lor în comparație cu Biserica noastră.

Însă toate Bisericile Ortodoxe cinstesc Sfinți recunoscuți de către întreaga Biserică și nu „împrumută" din afară. Așadar, Îl cinstim pe Sfântul Iliu astăzi pentru că îi prețuim minunile sale! Prețuim

---

[24] A se vedea: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/889/sxsaintinfo.aspx.

prezența lui alături de noi în vreme de arșiță. Lucru pe care îl vedem din plin în rugăciunea către el la vreme de secetă[25].

Unde amintim faptul că el a pogorât ploaie din cer, cu rugăciunile sale, și unde ne mărturisim păcatele noastre. Căci spunem așa în rugăciunea noastră către Sfântul Iliu: „Mărturisim că pentru aceea s-a închis cerul și s-a făcut ca arama, fiindcă s-au închis inimile noastre în fața milei și a iubirii adevărate față de aproapele nostru. Pentru aceea pământul s-a uscat și s-a făcut neroditor, fiindcă nu aducem Domnului nostru roadele faptelor bune. De aceea, nu ne dă ploaie și rouă, fiindcă nu avem lacrimi de umilință și roua dătătoare de viață a cugetului către Dumnezeu”[26].

Și după ce ne mărturisim păcătoșenia, noi îl rugăm pe Sfântul Iliu să se roage pentru noi, căci el are mare îndrăzneală la Dumnezeu și iubire față de oameni[27]. Și îi cerem: „Milostiv fii față de noi, nemernicii și nevrednicii, [și] roagă pe Atotbunul Dumnezeu să nu se mânie pe noi până în sfârșit, ca să ne piardă pentru fărădelegile noastre, ci să ~~ne~~ trimită pământului însetat ploaie îmbelșugată și curată și să ne dăruiască roadă bogată și bună-întocmire văzduhului. Mijlocește mila Împăratului ceresc, dar nu pentru noi, păcătoșii și nevrednicii, ci pentru aleșii robi ai Lui, care nu și-au plecat genunchii în fața lui Baal al lumii acesteia, pentru blândețea și curăția copiilor, pentru dobitoacele cele necuvântătoare și pentru păsările cerului, care îndură [lipsuri] din

---

[25] *Acatistier*, tipărit cu binecuvântarea PS Iustinian, Episcop al Maramureșului și Sătmarului, f. editură, f. an, p. 595-597.

[26] Idem, p. 596.

[27] Idem, p. 597.

pricina fărădelegilor noastre și pier de foame, de arșiță și sete”[28].

Însă anul 2017 a fost un an binecuvântat din destul de Dumnezeu, pentru că Dumnezeu a trimis ploaia Lui și au rodit toate plantele și toți pomii. Pomii sunt încărcați de roade la ora asta. Atât de multe fructe au în ei încât li se rup crengile. Iarba e mare și vie, copacii au frunze verzi și nu arse de soare, producția de cereale e foarte bună. Dar prin asta nu înseamnă că suntem mai puțin păcătoși înaintea Lui, ci simțim că Dumnezeu S-a milostivit de noi și ne-a bucurat din belșug, pentru rugăciunile Sfinților Săi.

Și trebuie să știți că Biserica nu are doar rugăciuni pentru ploaie, ci și rugăciuni pentru ploaia prea multă, cuprinse în *Rânduiala slujbei care se face la vreme de necontenire a ploilor*[29]. Căci apa de ploaie în exces e considerată și ea *o pedeapsă dumnezeiască* la adresa noastră. Fapt pentru care Arhiereul sau Preotul, stând în genunchi, se roagă Domnului: „caută spre noi, nevrednicii și smeriții robii Tăi, și spre smeritele noastre rugăciuni și, ca un îndurat, treci greșelile noastre, îmblânzit fiind de singură iubirea Ta de oameni. [...] Să nu ne pierzi pe noi pentru fărădelegile noastre, pentru că din nebăgare de seamă am adus peste noi mânia Ta, ci fă cu noi după blândețile Tale și după mulțimea milei Tale”[30].

Căci mânia Lui ne aduce neplouarea, dar și ploaia prea multă. Mânia Lui ne aduce zăpada prea multă, gheața prea multă, frigul excesiv, grindina care ne distruge culturile. Și acestea toate pentru care motiv? Pentru că suntem indiferenți față de

---

[28] Ibidem.

[29] *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 458-473.

[30] Idem, p. 472-473.

poruncile Lui. Și mânia Lui se revarsă tocmai peste această indiferență păcătoasă a noastră. Căci noi, în locul comuniunii cu Dumnezeul nostru, alegem să trăim pătimaș, fără mustrări de conștiință. Pe când El ne dorește cu totul ai Lui, pentru veșnicie...

Despre viața Sfântului Iliu am vorbit în predica de anul trecut[31]. Am arătat minunile sale, am vorbit despre râvna lui pentru Domnul și despre experiența lui extatică. Pentru că el nu este doar un Profet al pedepselor, ci și o paradigmă a isihasmului. Fiindcă el s-a rugat isihast, s-a liniștit în pustie și s-a umplut de vederea lui Dumnezeu, lucru pe care trebuie să îl facem și noi. Căci toată lumea noastră poate fi pustiul nostru, unde ne putem retrage ca să ne umplem de pacea și de slava lui Dumnezeu.

Și vă mărturisesc faptul că se poate trăi pacea lui Dumnezeu și vederea Lui oriunde am fi noi. Eu m-am liniștit și la bibliotecă și la Biserică și la masa de scris și pe câmp și în tren și în mijlocul lumii. Mă liniștesc interior și când slujesc și când scriu și când stau de vorbă cu oamenii. Pentru că liniștirea de la Dumnezeu nu înseamnă lipsa zgomotelor, lipsa zarvei din jur, ci înseamnă deschiderea cu totul spre Dumnezeu, întru evlavie și curăție, pentru ca El să stăpânească întru noi. Și Dumnezeu atât dorește de la noi: ca să Îl alegem pe El în locul tuturor și să ne deschidem cu totul Lui. Căci dacă facem această alegere din toată ființa noastră, El coboară și rămâne în noi pentru totdeauna.

...Deja am primit de la dumneavoastră, încă de duminică, din noile mere cu care îl pomenim azi pe

---

[31] Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Praedicationes (vol. 11)*, Teologie pentru azi, București, 2016, p. 526-538, *cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/19/praedicationes-vol-11/.

Sfântul Iliu, Părintele nostru. Mere și pepene...și ambele au fost bune! Mere acrișoare și pepene dulce...Pentru că Dumnezeu ne-a dăruit fructe și legume care să ne bucure, dar și să ne hrănească. Iar noi trebuie să dăruim din darurile Sale, pentru ca darurile Lui să îi bucure pe toți. Pentru că Dumnezeu asta cere de la noi: ca viața noastră să fie plină de bucuria dăruirii, de bucuria slujirii, de bucuria comuniunii. Viața, fără bucuria lui Dumnezeu, este o continuă durere. Însă Dumnezeu dorește să ne bucure cu slava Lui și cu darurile Sale cele duhovnicești și trupești, pentru ca noi să fim plini de mulțumire și de recunoștință față de El.

Dacă, în LXX, numele Profetului pomenit azi este *Iliu* și eu pe această formă o prefer, grecii de azi îl numesc *Ilias* [Ἠλίας][32]. Însă, la origine, numele lui e unul ebraic, și în ebraică el se numește *Eliahu* [אֵלִיָּהוּ][33]. În VUL numele lui este *Helias*, în bulgară și în georgiană este *Ilia* [Илия, ილია][34], pentru noi este *Ilie*. Dar cred că trebuie să preferăm să îi spunem unui Sfânt așa după cum îi spuneau și contemporanii lui, pentru că acela e numele său.

De aceea, dacă astăzi vă sărbătoriți patronul duhovnicesc, pe Sfântul Iliu, căruia noi i-am românizat numele în *Ilie*, e bine ca din când în când să îl pomeniți în rugăciunile dumneavoastră și ca *Eliahu* sau *Iliu*, pentru că acestea sunt numele lui în Scriptură! Și vă doresc să îl urmați în râvna lui sfântă pe Sfântul Iliu și în curăția vieții sale!

Pentru că noi toți trebuie să ne umplem de râvna Sfântului Iliu pentru viața cu Dumnezeu. Căci

---

[32] A se vedea: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/168/sxsaintinfo.aspx

[33] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Elias.

[34] Ibidem.

el L-a căutat pe Dumnezeu în toată viața lui și s-a umplut de slava Lui cea veșnică, care l-a și mutat, în cele din urmă, de la cele de aici întru Împărăția Sa.

Căci carul de foc cu cai de foc văzut extatic de Sfântul Elisee [II Împ. 2, 11, LXX] este slava lui Dumnezeu, care l-a mutat la viața cea veșnică. Iar pe Tabor, alături de Sfântul Moisis, Sfântul Iliu a fost văzut în slava lui Dumnezeu vorbind cu Domnul [Mt. 17, 3]. Pentru că el este veșnic viu, alături de toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu, în Împărăția Sa.

Datorită ridicării lui sfinte la ceruri, Sfântul Iliu este ocrotitorul aviatorilor români, pentru că azi este „Ziua Aviației Române și a Forțelor Aeriene”[35]. Cel mai adesea, în această zi, Dumnezeu ne binecuvintează cu ploaie. Însă ploaia a prevestit anul acesta praznicul de azi și a mai micșorat zilele caniculare ale acestei veri.

Așa că nu putem fi triști azi, de Sfântul Iliu, pentru că toate ne-au fost oferite pe tavă anul acesta. De aceea, să Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru toate binefacerile primite în viața noastră, și pe Sfântul Iliu să îl rugăm să ne învețe să Îi slujim lui Dumnezeu cu adevărat! Pentru că adevărata evlavie o învățăm de la Sfinții Lui, de la cei care L-au iubit pe El mai presus de toate.

Vă doresc numai bine, mult spor în toate și pacea lui Dumnezeu să ne bucure pe toți! Amin.

---

[35] A se vedea: http://www.roaf.ro/?p=2686.

Predică la Duminica a 7-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[36],

trăiesc, încă din timpul gimnaziului, o stare de oboseală continuă, pentru că mintea mea a fost întotdeauna în lucrare. Ea nu a luat deloc pauză. Nu m-am odihnit deloc cu mintea, pentru că am citit continuu, am plănuit lucruri, le-am dus la îndeplinire și m-am bucurat de rezultatele ostenelilor mele...

De aceea, pot să spun că, pe lângă teologie, sunt expert și în oboseală. Sau că oboseala, în viața mea, a mers mână în mână cu viața liturgică și teologică. Oboseala de zi cu zi m-a făcut să gândesc și să trăiesc liturgic și teologic. Pentru că trebuie să înveți multe lucruri, să le aprofundezi, să le trăiești tu însuți pentru ca să le înțelegi și să ai noi și noi așteptări reale de la tine. Și pentru aceasta trebuie să te obosești mult.

La început, oboseala îți aduce grețuri. Nu-ți mai plac anumite mâncăruri, îți vine să vomiți din cauza anumitor mirosuri, transpiri mult, simți nevoia să dormi, pentru că simți, cu toată ființa ta, că îți vine să cazi jos. Dar dacă dormi ceva mai mult, îți revii.

Mai apoi însă, când oboseala devine cronică, când se cronicizează în ființa noastră, niciodată nu te mai trezești complet refăcut, complet nou, ci te

[36] Scrisă în ziua de 18 iulie 2017, zi de marți, cu mult soare. Erau 26 de grade la ora 10.00. Am terminat-o la 14. 07 minute.

trezești ca și când nu ai fi dormit decât un ceas. Te trezești cam la fel.

Dar până se cronicizează acestă boală a oboselii în tine treci prin multe stări interioare: simți că îți ia creierul foc, ai palpitații la inimă, îți explodează inima de atâta căldură, după care te iau frigurile, te încearcă dezgustul greu, îți găsești tot felul de defecte și de boli, nimic din ceea ce faci nu pare îndeajuns de bun...Pentru că oboseala continuă îți modifică modul tău de a vedea lucrurile. Ea îți deformează perspectiva asupra lumii.

Însă nu mai poți să scapi de oboseală, pentru că standardele vieții actuale sunt foarte mari și nu e timp, la propriu, pentru pregătirea interioară, decât dacă îți tai din somnul și din odihna ta. Ca să fii pregătit, trebuie să studiezi continuu, să lucrezi, să înaintezi în domeniul tău de activitate. Și de aceea, ceea ce eu trăiesc interior, trăiesc toți membrii activi ai generației noastre. Pentru că fiecare dintre dumneavoastră, care vă specializați continuu într-un domeniu de activitate și care vă osteniți zilnic să fiți proprii muncii care vi se cere, faceți același lucru ca și mine: sunteți obosiți și istoviți din cauza efortu-rilor intelectuale și trupești pe care le trăiți.

Uneori simt că nu mai pot să mă exprim din cauza oboselii mentale. Uit cuvinte uzuale, nu mai știu să fac anumite corelații între cuvinte, sunt nevoit să vorbesc și nu am chef, picioarele mă dor, transpir mult, viața practică îmi cere să mă mecanizez, să devin repetitiv, iar asta pe mine mă demoralizează...și cu toate acestea stau la masă și scriu sau slujesc în Biserică și nimeni nu știe ce se petrece în sufletul meu și în trupul meu. Pentru că oboseala enormă este o realitate asumată, ea face parte din viața și din slujirea mea preoțească. Dar, în mijlocul

oboselii acesteia cronice, care nu mă părăsește niciodată, eu simt greul vieții oamenilor, dar și prezența lui Dumnezeu în viața noastră, a tuturor.

De ce? Pentru că oboseala ascetică, oboseala ca muncă, rugăciune, citire, traducere, slujire este cheia spre înțelegerea oamenilor, dar și spre viața cu Dumnezeu. Căci dacă tu te obosești continuu, dacă tu ești o durere vie, înțelegi și oboseala altora, înțelegi munca lor, chinul lor, suferința lor. Înțelegi oboseala mamelor care cresc copii, înțelegi oboseala taților care muncesc pentru familiile lor, înțelegi oboseala de-o viață a bătrânilor...și înțelegi că viața e o luptă continuă cu oboseala, cu muntele de oboseală care tot crește în noi.

Pentru că și binele ne obosește, dar și răul ne obosește la fel de mult. Un tânăr care studiază pentru examene și trebuie să se vitaminizeze continuu ca să facă față ritmului alert de studiu e la fel de obosit ca unul care o ține în petreceri și în nopți nedormite. Numai că oboseala care ne pune sufletul în lucrare, în lucrare bună, ne împlinește, ne face bine interior, pe când oboseala păcătoasă, cea care ne secătuiește de putere, ne face triști și respingători în timp. Pentru că excesul de păcătuire ne omoară interior, ne face niște epave umane.

Da, sunt obosit mai tot timpul! Sunt obosit și merg cu oboseala în mine, după cum un animal de povară își cară greutățile puse pe el. Dar nu îmi pare rău pentru asta. Pentru că oboseala mea are un preț mare: viața cu Dumnezeu. Eu mă obosesc pentru ca să trăiesc împreună cu Dumnezeu în mine însumi. Eu mă obosesc pentru ca să înțeleg teologia lui Dumnezeu, pentru ca să mă sfințesc continuu prin ea, pentru ca să fiu de ajutor și altora prin ceea ce aflu și înțeleg. Pentru că povara mea nu e numai a

mea, ci e a multora. E și a acelora care mă vor asculta, mă vor citi, mă vor înțelege și acum și mai târziu.

Pentru că mă ostenesc continuu pentru a cunoaște și a propovădui adevărul lui Dumnezeu. Și ca să cunoști adevărul lui Dumnezeu trebuie să citești foarte multe cărți, trebuie să te lămurești interior, și să trăiești foarte multe experiențe neapărate în viața duhovnicească.

Căci cine vrea să se mântuie, pășește pe același drum îngust al ascezei. Un drum ascensional, un drum abrupt. Nimeni nu e scutit de șicane, de dureri, de lucruri neprevăzute! Oboseala e inerentă vieții duhovnicești. Pentru că trebuie să participi cu totul, cu întreaga ta ființă, la curățirea ta de patimi, trebuie să tinzi mereu spre vederea lui Dumnezeu întru slava Sa și spre continua creștere în sfințenie.

Pentru că mântuirea e o lipsă totală de concediu. E un efort greu, epuizant, și adesea cădem lați de oboseală din cauza eforturilor noastre ascetice.

Însă slava lui Dumnezeu e cea care ne ridică din somn pe fiecare zi, îmbrăcați în oboseala noastră ascetică, pentru ca să Îi slujim Lui! El ne ridică mereu la viață, într-un mod minunat, pentru că ne uimește continuu. Căci sunt conștient că n-aș fi putut să mă ridic iar și iar din oboselile mele cu tona, dacă Dumnezeu nu m-ar fi ridicat prin slava Lui. Pentru că El ne dă putere, El ne reînvigorează sufletește și trupește, El ne entuziasmează continuu și, plini de bucurie, uităm oboseala de ieri, pentru noi și noi oboseli ce păreau imposibile.

De aceea, când vorbim despre ridicarea crucii noastre în interiorul nostru, vorbim despre asceza noastră continuă în teritoriul oboselii celei mai mari. Pentru că pășim spre mai mult, spre tot mai mult, spre tot mai multul care nu se termină niciodată...și

aceasta e minunea ridicării continue spre Dumnezeu! Pentru că mergem interior în mod continuu spre El, dimpreună cu El, și niciodată nu ne plictisim de ceea ce trăim și înțelegem.

Creierul nostru obosește, inima noastră obosește, trupul nostru nu mai poate, însă sufletul nostru este neobosit! Căci „duhul [este] râvnitor, dar trupul [este] neputincios [τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής]” [Mt. 26, 41, BYZ]. Sufletul nostru dorește să stea mereu treaz, să aibă parte de noi și noi experiențe, să muncească continuu pentru noi înțelegeri, dar trupul nostru ne trage în jos, ne forțează să mâncăm și să bem și să ne odihnim și să dormim, pentru că nu poate rezista la nesfârșit vieții active.

Eu m-am îngrășat într-un timp record tocmai pentru că am fost nevoit să scriu și să traduc mult. M-am îngrășat, pentru că a trebuit să mănânc pe măsura eforturilor intelectuale pe care le-am depus. Am mâncat pentru creierul meu, pentru ca el să aibă energie și să pot lucra pe cât aveam nevoie, chiar dacă trupul meu nu avea nevoie de ea. Mâncam...și energia mentală se termina repede! De aceea eram nevoit să mănânc din nou, dar fără ca să mă pot plimba și să pot face sport, pentru ca să ard caloriile în plus. Lucram contra cronometru și nu aveam timp de distracții.

Și de aceea, eu sunt obosit la creier, tot mai obosit, pe când trupul meu e prosper. Și e prosper, pentru că a primit mai mult decât i-a trebuit. Căci excesul făcut pentru creierul meu s-a răsfrânt în viața trupului meu. Însă fără acest exces al minții mele în detrimentul trupului meu, nu aș fi scris și tradus câteva zeci de cărți.

Cineva, care nu mă cunoaște (și îi dau dreptate!), crede că eu mănânc imens pe fiecare zi, dacă am ajuns să am 140 de kg. Dar eu mănânc de două ori pe zi, cel mai adesea un singur fel de mâncare. Însă în 7-8 ani am ajuns să am de la 80 încă 60 de kg, pentru că am muncit mult cu mintea. Și pentru ca mintea sufletului să funcționeze la parametri mari trebuie să dai multă energie creierului material, care e o uzină energofagă.

De câteva luni însă am schimbat placa! Acum scriu și citesc mai puțin și alerg mai mult, am drumuri mai multe de făcut, mănânc neregulat, muncesc mai puțin cu mintea...iar trupul meu începe să înțeleagă altfel relația sa cu mâncarea. Pentru că nu mai am nevoie de prea multă mâncare. Căci creierul meu, dacă aș avea nevoie de el numai pentru Slujbe și pentru discuțiile cu oamenii, nu ar fi energofag. Însă el îmi cere multă energie când scriu, citesc și traduc, când creez. Și pentru creație e nevoie de exces de energie, adică de mâncare suplimentară.

Mai pe scurt, a fi scriitor și ascet în același timp înseamnă a consuma multă energie. Dar roadele consumului de energie sunt interioare, pentru că înseamnă să termini cărți de scris și de tradus, de citit și de comentat și, în același timp, nevoința ta să te umple de slava lui Dumnezeu. Căci, la urma urmei, nu contează câte kilograme ai, ci contează dacă te împlinești intelectual și duhovnicește în viața ta.

Și îmi aduc aminte de un Sfânt rus, a cărui viață am citit-o, și care, în sinea lui, se gândea că îi smintește pe oameni prin faptul că ajunsese la un moment dat să se îngrașe mult. Pentru că oamenii, cel mai adesea, cred că „nu pot exista Sfinți grași”, ci numai slabi și costelivi. Însă Sfântul nostru era plin de slava lui Dumnezeu, de vederi dumnezeiești,

numai că ajunsese dintr-un anumit motiv să se îngrașe. Și pentru unii a fost greu să înțeleagă faptul că harul lui Dumnezeu nu se uită la câte kilograme ai, ci la curăția inimii tale. De aceea, el a avut ucenici puțini, în mod nedrept, tocmai din acest motiv: al surplusului de kilograme. Pentru că oamenii s-au smintit de cum arăta.

Însă dumneavoastră trebuie să știți faptul că Dumnezeu îi sfințește pe oameni în adâncul lor și nu în afara lor. Îi sfințește nu pentru cum arată, ci pentru cine sunt, ce gândesc și ce fac. Iar dacă Dumnezeu coboară și este în inima mea prin slava Lui, chiar dacă eu m-am îngrășat cu 60 de kilograme pentru nevoința teologică a scrisului, El coboară pentru că mă cunoaște, după cum și eu Îl cunosc. Căci m-am îngrășat nu pentru că particip zilnic la chiolhanuri, ci tocmai pentru că I-am slujit Lui și oamenilor. Căci, fără acest efort epuizant, nu aș fi putut să scriu și să traduc atât de mult.

Așa că pierdem ceva și câștigăm altceva. Am pierdut trupul meu suplu din tinerețe, pentru ca sufletul meu să se specializeze și să se umple de multă cunoaștere teologică. Căci sufletul nostru gândește prin intermediul creierului nostru, adică prin această uzină care e mare mâncătoare de energie. Dar acum mi-e din ce în ce mai greu cu surplusul de kilograme, pentru că mă mișc mai greu, obosesc mai repede, transpir mai mult. Însă acestea sunt, pentru mine, o parte din prețul cunoașterii!

Și în el intră și lipsa concediilor, a distracțiilor frumoase, a călătoriilor interesante, a relațiilor cu diverși oameni, cu unii care mi-ar fi plăcut foarte mult, dar pentru care trebuie să bați kilometri.

Da, prețul pe care trebuie să îl plătești e mare, dar e împlinitor! Eu nu mi-am permis să vizitez alte

state ale lumii, nu mi-am permis să merg în călătorii de studii, nu am prea pierdut timpul...pentru că am muncit tot timpul. Iar cei care m-au ajutat și mă ajută cu cărți din străinătate o fac tocmai pentru că văd imensa mea muncă de cercetare și faptul că nu îmi dau prea mult timp liber. Însă eu aș fi avut nevoie, după inima mea, de biblioteci imense pentru cercetările mele, de mulți specialiști în multe domenii cu care să stau de vorbă, de expediții de studiu și de cercetare la fața locului. Pentru că sufletul meu tânjește după a înțelege profund lucrurile. Și aceasta, pentru că oboseala continuă a minții care dorește să cunoască se împlinește numai în cunoașterea profundă a lucrurilor.

Și v-am mărturisit aceste lucruri despre mine, pentru ca să mă fac explicit în ceea ce privește faptul îngrășării mele, dar și pentru ca să vă încurajez în a vă asuma proiecte de viață. Căci proiectul vieții mele e munca scriitoricească și editorială, care se împletește în mod organic în slujirea mea preoțească. Dar dacă dumneavoastră aveți alt proiect de viață, care vă împlinește interior, atunci dedicați-vă cu totul lui!

Fie că e vorba de construcții, de munca câmpului, de creșterea animalelor, de tehnologia informației, de politică, de avocatură sau de armată sau de orice altceva onest, dacă doriți să faceți foarte bine munca dumneavoastră, atunci dedicați-vă cu totul ei! Pentru că astfel veți simți că trăiți, că sunteți împliniți cu ceea ce faceți, și epuizarea dumneavoastră vă va face să înțelegeți și epuizarea altora...

Căci cei doi orbi din Evanghelia de azi [Mt. 9, 27-35], în ciuda handicapului lor, au strigat după ajutorul Domnului. Ei au cerut mila Lui [Mt. 9, 27]. Și pentru că au crezut că El îi poate vindeca, Domnul i-a vindecat, spunându-le: „După credința voastră fie

vouă [Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν]!” [Mt. 9, 29, BYZ].

Însă credința lor în Domnul nu a fost una strict mentală, ci una dinamică, plină de căutare a vindecării. Pentru că adevărata credință nu e niciodată o simplă încredere mentală în Dumnezeu, ci e o forță duhovnicească convertitoare, care cuprinde și mobilizează întreaga ființă a omului pentru a-I sluji lui Dumnezeu.

Cel care crede, trăiește precum crede. Cel care crede nu stă niciodată degeaba. Pentru că orbii Îl urmează pe Domnul, strigă după El, vorbesc cu El, își arată încrederea lor deplină în El și de aceea sunt vindecați de către El. Pentru că El era în inima lor, El era în iubirea lor și pentru aceea ei L-au ascultat pe El.

Al 3-lea om vindecat de Domnul, despre care ne-a vorbit Evanghelia zilei, a fost un demonizat [δαιμονιζόμενον], căruia demonul îi producea mutenie [Mt. 9, 32]. Fapt pentru care el trecea în fața oamenilor ca fiind mut [κωφὸν] [Ibidem], dar el era demonizat. Însă numai când Domnul a scos demonul din acel om [Mt. 9, 33], au văzut cu toții că acela nu era mut. Pentru că demonul îi producea mutenia și ea nu era datorată unei deficiențe trupești.

Însă demonizatul a fost adus de niște oameni la Domnul, pentru ca să-l vindece [Mt. 9, 32]. Așa după cum trebuie să aducem și noi demonizații la Biserică, pentru ca să ne rugăm pentru vindecarea lor de demoni. După cum unii pe alții trebuie să ne aducem la Biserică, pentru ca să ne vindecăm cu toții de patimi. Căci în spatele patimilor noastre stau tot niște demoni, niște demoni care ne țin prizonierii lor. Iar Evanghelia zilei ne spune că Domnul propovăduia Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu și

vindeca toată boala și toată slăbiciunea în poporul lui Israil [Mt. 9, 35]. Cu alte cuvinte, că Biserica trebuie să îmbine în activitatea ei mântuitoare propovăduirea credinței celei drepte cu vindecarea sufletească și trupească. Pentru că vindecarea noastră interioară începe cu cunoașterea adevărului lui Dumnezeu și prin împărtășirea de slava lui Dumnezeu în Biserică. Iar dacă am face din Sfânta Spovedanie și din Sfântul Maslu Tainele noastre de suflet, crezând că vindecarea adevărată începe aici, în Biserică, neam vindeca cu adevărat de bolile noastre.

Pentru că Domnul lucrează la fel ca atunci în Biserica Sa și, prin Sfintele Lui Taine, El ne vindecă trupește și sufletește. Numai noi să credem în puterea Lui! Numai noi să vrem iertarea Lui și curățirea Lui de păcate! Numai noi să spunem: *Da, Doamne [Ναί, Κύριε]!* [Mt. 9, 28, BYZ], așa după cum au spus cei doi orbi, pe care El i-a vindecat!

Pentru că El e puternic să ne vindece de orice boală. Însă așteaptă de la noi aportul nostru, adică credința noastră, credința noastră vie în El, prin care Domnul să mute boala de la noi.

Și, pe cât pare de „ușor" să avem credință, a avea credință e un lucru mare și greu. Pentru că înseamnă să lepădăm de la noi orice îndoială și orice alipire de lucruri și să ne încredem cu totul în El, în Dumnezeul mântuirii noastre. Dar pentru a face aceasta trebuie să ne nevoim să cunoaștem teologia Lui, teologia Bisericii Sale, adică să ne obosim bine, duhovnicește, pentru a fi proprii Lui. Căci Domnul cere de la noi efortul cel mai mare, adică mai presus de orice efort pentru vreun lucru din lume.

De aceea, iubiții mei, v-am vorbit astăzi despre oboseală, despre efort susținut, pentru că credința și mântuirea au nevoie de toată silirea de sine și de

toată oboseala noastră. Ca să ne curățim de patimi trebuie să ne constrângem, să luptăm împotriva patimilor care ne robesc și să nu le mai dăm curs în viața noastră. Trebuie să trăim duhovnicește împotriva existenței lor în noi, adică alegând să facem ce e bine și nu ce e păcătos. Pentru că astfel ne vom obosi duhovnicește și ne vom împlini duhovnicește în Biserica lui Dumnezeu, lăudând Treimea cea preasfântă și preacurată, de la Care e toată bucuria și pacea și frumusețea acestei lumi. Amin!

Predică la Duminica a 8-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[37],

când Domnul ne vindecă de diverse boli, El înmulțește sănătatea întru noi. Pentru că Își revarsă mila Lui în noi și ne umple de sănătatea Lui cea prea bună. Iar când Domnul Își revarsă mila Lui peste pământul Său, el rodește din belșug ca în acest an, când roadele prea multe rup crengile pomilor. Și acestea se petrec pentru că Dumnezeu înmulțește binele în noi și pe pământul milostivirii Sale, pentru ca noi să ne umplem de bucurie și de mulțumire față de El. Față de atenta și preabuna Lui dăruire de bunătăți duhovnicești și trupești.

Însă ne umplem noi de bucurie milostivă și de mulțumire plină de recunoștință pentru milostivirea lui Dumnezeu față de noi sau tratăm tot acest belșug ca pe o „întâmplare"? Pot fi belșugul și sănătatea redobândită în mod minunat simple „întâmplări"?...

Cu siguranță, nu! Pentru că nici boala și nici seceta și nici grindina care strică culturile nu sunt „întâmplări", ci *mustrări* ale Sale. Mustrări iubitoare, părintești, pe măsura grosolăniei sufletului nostru.

Pentru că nouă ne place să citim fața cerului, să anticipăm cum va fi anul, ce ne va aduce el...Dar când Dumnezeu ne vorbește prin ploaie și prin grindină și prin ger și prin arșiță și prin oameni și prin multiplele evenimente din viața noastră, mulți ne arătăm inapți să citim voia Lui cu noi. Și aceasta,

---

[37] Scrisă în ziua de 25 iulie 2017, o zi de marți cu soare și nori. Erau 25 de grade la ora 10.00. Terminată la 11. 38.

pentru că nu vrem să admitem faptul că toate au legătură cu noi, că prin toate ne vorbește Dumnezeu și că El dorește ca noi să învățăm mereu la această mare școală zilnică a povățuirii dumnezeiești.

Cum miroase un parfum scump sau un mir scump? Îmbătător! Pentru că mirosul nostru se îmbată, amețește de atâta frumusețe. Însă, când treci pe lângă un cadavru, înțelegi în mod practic că acea duhoare e la antipodul mirului. Pentru că e nevoie să cunoaștem durerea, ca să știm cum arată lipsa ei. E nevoie să știm cum arată boala, pentru ca să știm cât de scumpă e sănătatea. Și, adesea, Dumnezeu ne lasă să trăim diverse căderi în păcate, pentru ca să vedem cât de bună și de împlinitoare e starea în har și în curăție și în sfințenie.

Căci numai atunci când pierzi, înțelegi ce ai pierdut, numai atunci când nu mai ai sănătate, pace, bucurie, frumusețe duhovnicească, înțelegi ce mare lucru aveai. Pentru că binele înseamnă a sta în slava lui Dumnezeu și a asculta voia Lui, pe când răul este o depărtare interioară de bine, o despărțire de el...Și când păcătuiești, atunci te însingurezi, te umpli de urât interior, te secătuiești de frumusețe duhovnicească, pentru că adevărata frumusețe e frumusețea sfințeniei.

Căci frumusețea trupului piere zi de zi, dar adevărata frumusețe, frumusețea sfințeniei crește zi de zi în noi, dacă noi suntem ai lui Dumnezeu și trăim împreună cu El.

Iar Dumnezeu, iubiții mei, ne povățuiește în fiecare clipă prin tot ceea ce trăim! Faptul că azi ne-am trezit mai obosiți și fără chef de muncă nu e un lucru întâmplător. Pentru că oboseala ne face să vrem să fim lipsiți de ea, adică ne face să vrem un lucru virtuos: starea de bine. Și starea interioară de

bine e starea în care facem voia lui Dumnezeu și trăim din plin consecințele lucrării binelui pe care El ni l-a poruncit.

Nu e un lucru întâmplător, așadar, faptul că întâlnim un om și ne spune anumite lucruri sau ne sună un prieten și ne vorbește despre anumite lucruri. Căci dincolo de interesul minor sau major al unuia sau al altuia vizavi de noi, Dumnezeu îngăduie oamenilor să ne spună fragmente de adevăr despre noi și despre ce trebuie să schimbăm în noi.

Dar pentru ca să auzim glasul lui Dumnezeu vorbindu-ne prin oameni, trebuie să avem smerenia de a-i asculta pe oameni dincolo de vorbele și faptele lor. Pentru că El ne vorbește, dacă noi ne pregătim să Îl ascultăm. El ne îndrumă într-o anume direcție, dacă noi binevoim să ascultăm glasul Lui.

Și, adesea, oameni, animale, insecte, evenimente, emisiuni, cântece, cărți au fost și sunt mediile prin care mi-a vorbit și îmi vorbește Dumnezeu despre mine și despre întreaga Lui creație și prin care mă face să înțeleg că toate au rostul lor în această lume. Că nimic nu a fost creat de Dumnezeu la întâmplare. Că nimic nu este fără rost, ci, dimpotrivă, că toată creația lui Dumnezeu e plină de taină, e plină de profunzime, e plină de teologie, și că în fața ei trebuie să stăm într-o stare de continuă învățare și uimire bucuroasă.

Știm noi toate motivele pentru care Dumnezeu a creat râma sau ariciul sau zebra? Știm noi pentru ce a creat norii în felul în care sunt și pământul în modul în care arată? Ce știm noi despre modul în care sufletul uman poate lucra prin intermediul creierului? Până unde știm noi că merge iubirea, dacă, în numele iubirii, s-a mers uneori foarte departe?

Ce știm noi despre noi înșine și despre lumea noastră? Sau, mai bine zis, câte nu știm despre cine suntem și despre lucrurile și oamenii care ne înconjoară?

Însă, dacă ne situăm continuu în întrebarea smerită, în întrebarea despre ce știm despre noi și despre lumea noastră, ne adâncim mereu în smerenie și în cuviință. Pentru că ne dăm seama continuu că nu știm mai nimic despre noi și despre ce e în jurul nostru, dar că Dumnezeu cunoaște taina întregii Lui creații. El cunoaște ce se petrece în și cu fiecare ființă și lucru în parte. Și de aceea, trăind cu Dumnezeu, înțelegem în mod neînțeles creația Lui, căci pe măsură ce o înțelegem și ne înțelegem, taina întregii creații nu scade, ci sporește continuu. Pentru că cel care cunoaște duhovnicește lumea nu epuizează niciodată taina creației și a lui însuși, nu se cunoaște mai bine pe sine, ci se adâncește în cunoașterea plină de taină a sa și a lumii lui Dumnezeu.

Însă cine nu-L cinstește pe Dumnezeu, nu vede nicio taină în frumusețea și profunzimea lumii care îl înconjoară. El strivește corola de minuni a lumii[38], cum spunea Lucian Blaga, pentru că neagă prezența lui Dumnezeu din lume, adică dumnezeiasca rațiune a lumii și harul lui Dumnezeu care susține lumea și care reprezintă taina lumii.

Și dacă strivești minunile lui Dumnezeu în tine, dacă le negi și nu mulțumești lui Dumnezeu pentru ele, atunci nu înveți nimic din școala providenței, a purtării de grijă a lui Dumnezeu cu fiecare dintre noi. Și de aceea ești un om duplicitar, lipsit de profunzime, fără scop în viață, pentru că nu vrei să înveți de

---

[38] A se vedea:
http://www.romanianvoice.com/poezii/poezii/corola.php.

la Dumnezeu cum să trăiești această viață, pe care El ți-a dat-o în dar, dar nu degeaba, ci pentru ca să te mântui, adică să te bucuri veșnic împreună cu El.

Însă noi trebuie să învățăm zilnic voia lui Dumnezeu cu noi! Trebuie să învățăm că El înmulțește toate lucrurile bune în noi, toată virtutea, pacea și sfințenia, dar tot El îngăduie ca să se înmulțească și relele în viața noastră, dacă ne arătăm în mod perpetuu delăsători și nepocăiți. Pentru că El vrea binele nostru real, binele veșnic, adică mântuirea noastră și nu starea de bine de acum, temporară.

Căci și noi, când vrem să terminăm o școală sau când vrem să construim o casă, ne reținem de la lucrurile care ne distrag atenția și ne concentrăm doar la munca noastră. Și noi gândim și lucrăm pentru binele superior în detrimentul celui superficial. Și aceasta, pentru că binele cere efort, dar împlinirea pe care o trăim e mai mare decât efortul nostru. Iar mântuirea noastră merită toate eforturile și zbaterile noastre interioare, pentru că ea e o împlinire veșnică.

Căci ce folos avem de pe urma studiilor noastre, a căsătoriei noastre, a realizărilor noastre în viață, dacă nu ne mântuim? La ce folos atâtea zile de muncă și de griji, dacă nu am muncit deloc, în același timp, și pentru sfințirea noastră? Ce sau cine ne poate bucura, dacă noi ajungem în Iad? Și ce bucurie e în Iad, dacă el e chin veșnic?

De aceea, dacă suntem înțelepți, dacă ne vrem binele real, dacă vrem să ne bucurăm veșnic, atunci trebuie să ne sfințim viața. Căci sfințenia este bucuria care nu se mai termină și împlinirea reală a omului, atâta timp cât ea ne introduce cu totul în Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că omul în integralitatea sa, ca ființă înduhovnicită, va moșteni Împă-

răția lui Dumnezeu și prin aceasta va arăta că a fost una cu credința și iubirea lui, pentru că a ales binele, adică viața cu Dumnezeu.

De aceea, înmulțirea pâinilor și a peștilor din Evanghelia de azi [Mt. 14, 14-22] trebuie văzută ca icoana manifestării reale și continue a bunătății lui Dumnezeu față de noi, oamenii, și ca invitație continuă la masa euharistică a Bisericii, adică la bogăția nesfârșită a Dumnezeiești Euharistii.

Pentru că atunci, la masa din loc pustiu [Mt. 14, 13], „au mâncat toți și s-au săturat [ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν]" [Mt. 14, 20, BYZ]. Iar la această masă, a continuei săturări de Domnul, noi suntem chemați liturgic adesea. Însă nu mulți spunem prezent cu toată ființa noastră. Căci a spune *prezent* lui Hristos înseamnă a ne împărtăși cu El cu toată dragostea, credința și curăția, nădăjduind de la El tot lucrul cel bun.

Iar eu mă bucur de fiecare dată când, la sfârșitul Dumnezeiești Liturghii, citesc ultima rugăciune de taină: „Plinirea Legii și a Profeților Însuți fiind, Hristoase, Dumnezeul nostru [Τὸ πλήρωμα τοῦ Νόμου καί τῶν Προφητῶν, Αὐτὸς ὑπάρχων, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν], Cel care ai împlinit toată iconomia părintească [ὁ πληρώσας πᾶσαν τὴν πατρικὴν οἰκονομίαν], umple de bucurie și de veselie inimile noastre totdeauna [πλήρωσον χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν πάντοτε], acum și pururea și întru vecii vecilor! Amin [νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν]"[39].

Pentru că aici ni se spune că, în Dumnezeiasca Liturghie, am retrăit împlinirea întregii Legi și a Sfinților Profeți în persoana și viața Domnului Hris-

---

[39] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

tos, pentru că am retrăit întreaga iconomie a Domnului pentru noi, de la întruparea Sa și până la a doua Sa venire întru slavă. Noi am retrăit trecutul și viitorul Bisericii și al lumii în prezent. Și semnul acestei retrăiri și totodată pregustări duhovnicești a iconomiei lui Hristos cu omul și întreaga Lui creație e acela că El ne umple tainic de bucuria și de veselia Lui cele duhovnicești. Căci noi ieșim înduhovniciți de la Dumnezeiasca Liturghie, pentru că ieșim cu Hristos în noi, cu Dumnezeul nostru în noi înșine, fiind plini de bucuria și de veselia Lui.

Adică Dumnezeiasca Liturghie e neapărată pentru noi, pentru că ea are consecințe imediate și nu într-un viitor îndepărtat. Tocmai de aceea și în Biserică Dumnezeiasca Liturghie se săvârșește adesea, în unele locuri săptămânal, în alte locuri aproape zilnic. Pentru că ea ne schimbă interior în mod fundamental, prin aceea că ne face să retrăim viața lui Hristos Dumnezeu și să ne umplem de slava Lui prin împărtășirea noastră euharistică cu El.

Și pentru că în luna iulie se treieră grâul, tocmai de aceea la sfârșit de iulie s-a rânduit această Evanghelie de azi, cu înmulțirea minunată a pâinilor și a peștilor. Pentru ca să Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru grâul primit de la El în mod fundamental: prin aceea că transformăm grâul în prescură. Și prin prescura adusă la altar, noi înșine suntem pomeniți înaintea lui Dumnezeu, dar și El apare în mijlocul nostru. Căci Mielul Bisericii Se smerește pe Sine și Se face pâine pentru noi, pâine și vin și apă, pentru ca noi viață să avem întru El. Pentru că El e viața noastră duhovnicească, viața plină de sfințenie, și fără El nu putem face nimic pentru mântuirea și sfințirea noastră.

De aceea, iubiții mei, dacă vrem să fim bucuroși, frumoși, veseli, iradianți, veniți să ne împărtășim cu Domnul! Haideți să ne spovedim păcatele înaintea Lui cu sinceritate și să ne apropiem cu toată bucuria de El, ca să Îl primim în noi înșine ca pe darul cel mai de preț al vieții noastre!

Haideți să renunțăm la trecutul nostru rău, pentru binele nostru veșnic! Să renunțăm la păcatele noastre, adică la urâțenia noastră interioară, pentru ca să ne umplem de frumusețea Lui cea veșnică. Și vom trăi, pe fiecare zi, în bucuria și în veselia Lui.

Pentru că Domnul ne deschide imediat ușa milostivirii Sale spre noi și vine El Însuși ca să ne îmbrățișeze și să fie cu noi. Pentru că El dorește să locuiască veșnic cu noi, cu cei pe care El îi curățește și îi luminează și îi sfințește în mod continuu.

Mâine, pe 31 iulie, lăsăm sec. Iar postul Maicii Domnului este între 1 și 15 august, pentru ca apoi, de praznic, pe 15 august, să avem dezlegare la toate mâncărurile. Căci praznicele Bisericii sunt zile de mare bucurie duhovnicească și în ele trebuie să ne bucurăm cu evlavie și cu bună-cuviință.

Dumnezeu să ne întărească în acest dumnezeiesc post pentru ca să citim, să ne rugăm, să postim, să facem voia Lui! Amin.

Predică la Schimbarea la față a Domnului [2017]

Iubiții mei[40],

când cineva primește o veste bună și fața lui devine bucuroasă, oamenii din jurul său văd că el s-a schimbat la față. Adică are o altă față, una bucuroasă, o expresie zâmbitoare, pentru că vestea bună l-a bucurat foarte mult.

În interiorul său, el se bucură, și această bucurie mare i se vede și pe fața sa. Pentru că bucuria reală nu se poate ascunde. Iar bucuria are de-a face cu harul lui Dumnezeu. Pentru că bucuria reală e bucuria care se încrede în Dumnezeu. E bucuria de Dumnezeu și de viața curată, de viața care Îi place Lui.

Însă praznicul de azi, al cărui titlu în limba română veche a fost tradus prin *Schimbarea la față a Domnului*, nu se referă la o schimbare trupească trecătoare a feței Domnului, ci la transfigurarea, la umplerea de slavă, în mod desăvârșit, a întregului trup al Domnului, fapt pentru care ea iradiază din umanitatea Lui și în afara Sa și ne umple și pe noi. Pentru că în limba română veche, prin *față* nu se desemna doar chipul nostru, ci întregul trup al omului. Tocmai de aceea, când citim în cărțile vechi de cult că Dumnezeul nostru este…*în trei fețe*, trebuie să înțelegem că El este în trei persoane: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu. Pentru că prin cuvântul *față*, în vechime, se indica întreaga persoană, întregul om și nu doar partea anatomică a feței.

---

[40] Începută la ora 13. 47, joi, 3 august 2017, afară fiind 35 de grade. Terminată la 17. 02 minute.

Iar atunci când omul se rușinează de ceva anume într-un cadru public și face fețe-fețe...atunci rușinea, ca urmare a păcatului, e prezentă în el și omul simte cât de grele sunt consecințele păcatului la nivel social, dar, în primul rând, în conștiința lui. Pentru că rușinea răsare din conștiința păcătoșeniei personale. Și din această conștiință suplă, atentă, se naște pocăința, care îl îndreaptă pe om.

Ce înseamnă să te îndreptezi? Înseamnă să te umpli de pocăință pentru păcatele tale și, cu harul lui Dumnezeu, să te convertești la viața mistică cu Dumnezeu. Adică să începi să trăiești în ritmul sfințeniei, în ritmul pocăinței continue, al faptelor bune și al slujirii lui Dumnezeu.

Căci azi se împlinesc 27 de ani de la convertirea mea. De la întoarcerea mea conștientă la viața Bisericii. Ani pe care i-am trăit numai în slujba Bisericii, deși am avut multe ispite și necazuri. 5 ani am fost la Seminar, un an am fost Profesor de Religie, 4 ani am fost la Facultate, 2 ani la Master, 4 ani la Doctorat și de 12 ani sunt Preot. Și în fiecare zi am învățat din marea Tradiție a Bisericii și din viața ei sfântă cum să mă schimb interior, cum să mă fac tot mai propriu lui Dumnezeu în adâncul ființei mele.

Pentru că în limba greacă praznicul de azi se numește *Transfigurarea Mântuitorului Hristos* [Ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ][41]. Iar transfigurarea sau umplerea de slavă a umanității Sale s-a făcut din interiorul Său spre în afara Sa, slava dumnezeiască strălucind din dumnezeirea Lui prin umanitatea Sa și sfințind toate câte sunt. Și când, în mod providențial, am început să merg la Biserică

---

[41] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/m/8/d/6/sxsaintlist.aspx.

tocmai în această zi, Dumnezeu, Cel care mă chemase la slujirea Lui în mod direct, prin slava Lui, m-a făcut să fiu avid de curăție și de sfințenie tot mai mult, pentru că m-am îndrăgostit iremediabil de slava Lui. Și cum să nu ne îndrăgostim, la modul definitiv, de slava Lui, când ea este în spatele întregii frumuseți pământești? Și cum să mai dorim altceva, când slava Lui este lumina, pacea, bucuria, hrana și frumusețea veșnică a tuturor Sfinților Lui din Împărăția Sa cea veșnică?

Pentru că astăzi, acum, multora li se pare că aurul e o valoare, că diamantele sunt valoroase, că banii sunt „bucuria" oamenilor. Însă nimic nu poate fi mai de cinste decât slava lui Dumnezeu, pentru că omul care se curățește de patimi, prin slava Lui se curățește și prin slava Lui se umple de vederi și de simțiri și de luminări dumnezeiești și crește în mod zilnic în sfințenie.

Iar drumul sfințeniei pentru fiecare creștin-ortodox în parte este unul ascetic, mistic, liturgic, teologic, interior, pentru că e o continuă convertire la Dumnezeu, o continuă pocăință, o continuă bucurie de Dumnezeu și de Sfinții și Îngerii Lui, o continuă prăznuire.

Suntem în postul închinat Născătoarei de Dumnezeu, iar Biserica ne vorbește în mod explicit în praznicul de azi despre cum ea s-a îndumnezeit: prin aceea că s-a umplut de slava lui Dumnezeu. Dar îndumnezeirea nu este o realitate restrictivă, nu e doar pentru unii, ci ea este pentru toți fiii Bisericii. Ea e la îndemâna tuturor, pentru că prin toate Tainele și Slujbele Bisericii se revarsă în Biserică slava lui Dumnezeu, care e viața și sfințenia noastră. Pentru că viața ortodoxă e însăși umplerea noastră

de sfințenia lui Dumnezeu și trăirea în mod sfânt împreună cu El.

Și acest „împreună cu El" e definitoriu pentru cel care trăiește în sfințenie. Pentru că Dumnezeu nu cere de la noi ceea ce nu putem să facem fizic și mental, ci El cere doar ceea ce noi putem, doar ceea ce suntem în stare să facem. Și când facem ceea ce putem să facem, atunci El ne umple de slava Lui și ajungem să facem mai mult decât ne-am fi putut închipui vreodată că suntem în stare să facem.

Așa stând lucrurile, Dumnezeu nu ne cere „să fim ca toți Sfinții deodată" sau „ca unii dintre ei", ci El ne cere să împlinim voia Lui pe măsura puterii noastre, a înțelegerii noastre, a sănătății noastre, a contextului în care trăim și din perspectiva socială în care noi acționăm. Și toate acestea înseamnă un mod personal, un mod unic de existență, pe care noi îl trăim cu Dumnezeu și în slava Lui. Fiindcă El dorește ca noi să fim cu totul deschiși față de El și să ne dăruim cu totul Lui. Și dacă facem asta, El ne învață să trăim într-un mod foarte personal viața noastră și să creștem în sfințenie în mod organic. Adică să trăim sfințenia Lui ca pe viața noastră cotidiană și nu ca pe o asceză la care ne angajăm din când în când.

Fapt pentru care, eu mă trezesc dimineața cu gândul la rugăciune, la studiu, la slujire, la cunoașterea Lui vie, reală, copleșitoare, zilnică, pentru că mi-am făcut viața Bisericii propria mea viață. Eu trăiesc pentru a fi cu Dumnezeu. Pentru a mă bucura întru slava Lui. Și atunci când slujesc în Biserică și când scriu online și când merg pe stradă sau la cumpărături, în reverendă sau în haine obișnuite, eu sunt concentrat la viața teologică a Bisericii, pe care mi-am făcut-o viața mea. Oriunde aș fi și orice aș face, eu trăiesc cu Dumnezeu și pentru El. Nu mă

interesează dacă oamenii mă înțeleg, dacă mă acceptă, dacă mă vor, dacă mă desconsideră...Pentru că eu sunt îndrăgostit de Dumnezeul meu și, ca orice îndrăgostit, nu mă uit la atmosfera din jur, ci sunt atras doar de El. De frumusețea Lui, de sfințenia Lui, de curăția Lui cea veșnică.

Și de ce m-am îndrăgostit de El atât de mult și Îl iubesc? Pentru că El Se arată în mod necontenit mult prea milostiv cu păcatele mele și cu nerecunoștința mea și cu împătimirea mea. El Se arată tulburător de frumos și de mare și de sfânt pentru mine, creația Lui, care exist doar pentru că El mă iubește și ne iubește pe noi toți.

Pentru că eu nu sunt un „privilegiat" în Biserică, atâta timp cât toți suntem fiii Lui duhovnicești și toți suntem chemați la a fi Sfinți ai Lui. Dar vorbesc mereu din perspectiva mea, din modul cum eu trăiesc, simt și gândesc lucrurile, pentru că această perspectivă personală e una cu mine. Iar fiecare dintre dumneavoastră, la fel ca și mine, vedeți lumea și vorbiți despre experiența dumneavoastră de viață pe măsura la cum o trăiți zi de zi.

Da, zilnic noi apelăm și la experiența altora, care ne întregește! Pentru că nu putem să ne fim autosuficienți. Dar experiențele fundamentale pentru fiecare dintre noi sunt cele pe care noi înșine le-am trăit și le trăim continuu. Iar eu mă raportez la convertirea mea ca să înțeleg convertirea altora, mă raportez la slujirea mea ca să înțeleg slujirea altora, mă raportez la experiența mea științifică și literară pentru ca să îi înțeleg pe cei care activează în domeniile care mie îmi sunt familiare.

Însă, de fiecare dată, mă raportez la experiența mea nu pentru a bate pasul pe loc și nici pentru că mă închid în încântarea de sine, ci tocmai pentru a

mă angaja într-o nouă alergare. Orice nouă zi, orice slujire, orice carte la care scriu, orice discuție și prietenie pe care o încep e o nouă alergare, care nu privește în trecut, ci în viitor. Și în munca mea științifică și teologică eu înaintez doar pentru că mă cațăr iar și iar pe munții de învățătură de dinaintea mea, învățând de la toți fără discriminare.

Și acest lucru este evident pentru cine mă urmărește atent! Căci lumina dumnezeiască nu este „taborică", pentru că nu emană din Muntele Tabor și nici nu se trăiește doar dacă te urci pe Tabor, ci pe ea o poți trăi oriunde și oricând, numai Sfânt să fii, după cum cunoașterea teologică nu o dobândești doar pentru că studiezi la Facultățile de Teologie de la București, de la Oxford sau de la Berlin, ci pentru că citești teologie de oriunde ar fi scrisă, o înțelegi, te umpli de ea și devii un om teologic.

Pentru că *a fi teologic* și *a fi Sfânt* e unul și același lucru, căci teologia sfântă a Bisericii este modul nostru de-a fi. Iar Sfinții Părinți ai Bisericii, Teologii Bisericii adică, au scris teologie și în mari orașe și în mici orașe și la țară și în călătorie și în închisoare și în pustie. Dar au scris-o pentru că erau teologici, pentru că erau plini de slava lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu era cu ei, pentru că ei trăiau viața Bisericii ca pe propria lor viață.

Aceștia nu considerau venitul la Biserică „o datorie de serviciu" și nici teologia „o rampă de lansare pe scara ierarhică". Ci pentru ei viața Bisericii era *viața lor*, iar teologia era *modul lor de-a fi*.

De aceea nu oboseau decât trupește atunci când slujeau, predicau, se luptau pentru credința Bisericii, căci, în mod interior, întreaga lor nevoință era un izvor de viață și de sfințenie. Pentru că slujirea Bisericii nu te secătuiește, ci te sfințește. Iar cine

spune că, venind la Biserică și citind teologia Bisericii și încercând să împlinească poruncile lui Dumnezeu, s-a făcut un om „mai rău”, acela minte. Pentru că viața Bisericii te ușurează de păcate, te luminează la minte și la inimă, te umple de poftă de viață și de muncă, de creație, te umple de idei, de aspirații nobile.

Și spun asta, pentru că nu putem confunda niciodată teologia și viața Bisericii cu păcatele personale ale membrilor Bisericii. Da, cu toții suntem păcătoși și păcătuim mult! Însă nu păcătuim pentru că teologia Bisericii „ne îndeamnă la păcat”, ci pentru că noi suntem niște oameni pătimași, datorită obișnuinței cu păcatele de tot felul.

Iar dacă Duhovnicul sau Episcopul sau soția sau mama noastră ar greși cu ceva și ne-ar sminti prin păcatul lor, adică ne-ar îndurera mult și ne-ar face să ne pierdem încrederea în ei și în Dumnezeu și în viața bună, curată, faptul că noi păcătuim după exemplul lor e *alegerea noastră rea* și nu e *vina lor*. Căci și demonii fac același lucru: ne împing la rău. Spun răului că e „bine”, pentru ca noi să ne lăsăm amăgiți de această minciună. Însă păcatul e al nostru! Dacă ne smintesc demonii sau oamenii și noi păcătuim nu sunt de vină ei, ci noi. Și pentru păcatele noastre trebuie să ne pocăim și pe ele trebuie să le spovedim, pentru ca să primim iertarea lui Dumnezeu prin Duhovnicul nostru...

Iubiții mei, săptămâna aceasta m-ați bucurat foarte mult, pentru că m-ați primit cu bucurie în casele dumneavoastră, pentru ca să le sfințesc cu apa lui Dumnezeu! Căci aici, la noi, pe 1 și 2 august am botezat întreaga comunitate parohială, și aceste două zile au fost zile de binecuvântare și de discuții duhovnicești. În prima zi am început botezarea

dumneavoastră și a caselor dumneavoastră la ora 8 și am terminat-o la ora 19.

Reverenda mi s-a umplut de sare, picioarele mi-au obosit, dar inima și mintea mea mi s-au umplut de bucurie și de pace sfântă. Pentru că m-am bucurat că am discutat câte puțin cu fiecare în parte. V-am auzit și văzut durerile, necazurile, bolile, nevoile, dar și strădaniile dumneavoastră de zi cu zi. Căci casa omului vorbește despre el, după cum fața lui îți comunică multe. Și fețele dumneavoastră bucuroase la venirea mea, bucuroase pentru că ați fost vizitați de noul Preot al comunității, mi-au făcut un nespus de mult bine. Pentru că eu am venit cu toată bucuria spre dumneavoastră, iar dumneavoastră m-ați primit cu aceeași inimă.

A doua zi am început botezul la 7 și ceva și l-am terminat la 12. 40. Busuiocul cu care am botezat a doua zi l-am dăruit bătrânei din ultima casă, de lângă cimitir, care nu mai poate veni la Biserică din cauza durerilor de picioare, dar care era plină de bucurie că am ajuns și la ea și că n-am uitat-o. Pentru că nimeni nu s-a raportat la mine ca la un om sau ca la un bărbat, ci ca la Slujitorul lui Dumnezeu. Căci fiecare familie m-a așteptat pentru ca Dumnezeu să îi binecuvânteze prin mine și nu pentru ca eu să îi binecuvântez pe ei.

Și acesta e un lucru foarte bun! Pentru că harul lui Dumnezeu coboară prin mâinile și lucrarea noastră în dumneavoastră și noi nu vă dăm un har „de la noi", ci de la El, de la Dumnezeu. Pentru că și noi, Preoții, și dumneavoastră, avem harul de la Dumnezeu, care e unul singur și el ne sfințește pe toți.

Iar dacă toți creștinii ortodocși ar înțelege acest lucru și s-ar concentra pe prezența lui Dumnezeu în

noi, în Biserica Lui și în întreaga Sa creație și nu pe păcatele unora sau ale altora, atunci n-am mai avea probleme deloc în Biserică. Pentru că uitarea la alții și nu la noi e izvorul a tot păcatul.

Căci ce facem noi când bârfim? Ne uităm la relele altora și ni se pare că sunt „mai mari" decât ale noastre. Însă asta e doar în mintea noastră! Pentru că trebuie să Îl întrebăm și pe Dumnezeu despre păcatele noastre, ca să ne spună El cât de „puține" sunt.

Ce facem noi când ne bucurăm de neputințele altora? Nu vrem să le vedem pe ale noastre! Sau credem că pe noi, mai spre bătrânețe, nu or să ne apuce niște boli care să dea cu noi în pat.

Însă am întâlnit în comunitatea noastră pe cei câțiva bolnavi care zac la pat și care sunt în neputință extremă...și când am ajuns la ei, mai toți au sărutat Sfânta Cruce cu putere, cu bucurie, pentru că aveau nevoie și au de slava lui Dumnezeu. Adică omul bolnav nu mai se joacă cu viața, nu mai crede că sănătatea e o realitate care durează la nesfârșit, ci boala i-a revelat fiecăruia cât de mare și de prețioasă e viața în sănătate. Că sănătatea nu e doar trupească, ci și sufletească, și pentru ambele omul are nevoie de Dumnezeu.

Pentru că Dumnezeu e Cel care rezolvă bolile. El este Cel care ne vindecă. Cel care ne scoate din patul durerilor și al morții. Iar dacă nu ne ridică din boală, El este Judecătorul nostru, Care ne va judeca pentru fiecare cuvânt, gând, faptă, gest, intenție...

Și vă spun toate acestea, pentru că nu doar dumneavoastră ați învățat câte ceva de la mine, ci și eu am învățat multe de la dumneavoastră. Am învățat că omul nu dăruie după cât are, ci după cât îl lasă inima. Că e mai important să ne vedem și să

vorbim chiar și câteva fraze decât să ne excludem reciproc. Că întrebările au răspunsuri personalizate, pentru că fiecăruia trebuie să îi explici la nivelul lui de înțelegere și nu în mod absolut. Că o comunitate crește în adevăr și în cunoașterea de sine în mod continuu și nu doar în anumite zile. Că orice relație trebuie să aibă la baza ei adevărul și mult bun simț. Că nu există om căruia să nu îi placă faptul de a-l băga în seamă și de a vorbi cu el.

Pentru că relațiile dintre oameni se nasc și se dezvoltă prin acordul direct și susținut al părților. Iar credința și viața noastră ortodoxă sunt un continuu acord al celor două părți. Căci noi și Dumnezeu suntem cele două părți ale relației fundamentale. Iar împreună cu El noi gândim, trăim, mâncăm, dormim, iubim, pentru că El e cu noi în fiecare clipă a vieții noastre.

Așadar, urcarea pe Tabor înseamnă creșterea în sfințenie [Mt. 17, 1]. Iar Taborul nostru este interior. Și când Domnul „S-a transfigurat în fața lor [μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν]" [Mt. 17, 2, BYZ], a Sfinților Apostoli, El Și-a revelat dumnezeirea Lui prin intermediul umanității Sale. Pentru că a arătat în acea clipă preasfântă de unde venea puterea sau slava sau lumina care îi vindeca pe oameni și îi învia pe cei morți: din dumnezeirea Lui. Că El nu e doar om, ci e Dumnezeu întrupat și, ca Fiul lui Dumnezeu întrupat, El ne cheamă să credem în Dumnezeul treimic, în Tatăl și în Fiul și în Sfântul Duh Dumnezeu, căci numai în El noi ne mântuim.

Pentru că El, Cel care S-a transfigurat pe Tabor [Θαβὼρ][42], S-a arătat că este izvor de lumină dumnezeiască, ca Unul care este deoființă cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Căci „a strălucit fața Lui ca soarele

[42] Ibidem.

[ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος], iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina [τὰ δὲ ἱμάτια Αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ φῶς]" [Mt. 17, 2, BYZ]. Însă strălucirea ieșită din trupul Său, adică slava dumnezeiască, era a Lui, a țâșnit din dumnezeirea Lui, când și cât a vrut El, ținând cont de slăbiciunea omenească. Pentru că Sfinții Apostoli, cei 3, urcați de El pe munte, au văzut slava Lui „pe cât au putut [καθὼς ἠδύναντο]"[43] și nu pe cât putea să le arate Domnul slava Lui. Căci slava Lui cea veșnică e văzută veșnic de Sfinții Lui în Împărăția Sa.

Domnul a vorbit în slava Lui cu Mosis [Μωσῆς] și Ilias [Ἠλίας] [Mt. 17, 3]. Pentru că El este Dumnezeul Sfinților și Sfinții sunt veșnic vii împreună cu El. Sfântul Petros a vrut să rămână veșnic în slava Lui [Mt. 17, 4]. Însă extazul dumnezeiesc trăit de cei 3 Sfinți Apostoli pe Tabor nu a fost veșnic. Pentru că rolul lui a fost să îi încredințeze pe cei 3 că Iisus Hristos e Fiul lui Dumnezeu întrupat și nu pentru ca să îi înveșnicească fără lupta cea bună a credinței. Căci era nevoie de multa slujire și de multa propovăduire a Sfinților Lui Apostoli și de moartea lor pentru El, ca Biserica să se extindă și să fie înfloritoare.

Norul a fost Duhul Sfânt, iar glasul a fost al Tatălui [Mt. 17, 5]. Pentru că Dumnezeul nostru e treimic. Și la Botezul Domnului, cât și acum, la Transfigurarea Lui, Dumnezeu ne-a învățat că El e treimic și că fără El nu putem face nimic [In. 15, 5].

Și pentru că nu putem face nimic fără El, fără Dumnezeul nostru, să ne bucurăm întru El continuu! Să postim cu bucurie, să vorbim cu eleganță, să arătăm inimă bună și milostivă! Căci nu atunci când

---

[43] Ibidem.

suntem justițiari îi uimim pe oameni, ci atunci când suntem milostivi și buni și răbdători cu ei.

Preacurata Stăpână să ne bucure în continuare în rugăciunile noastre! Dumnezeul nostru treimic să Se milostivească de noi pentru preasfintele ei rugăciuni! Căci Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu se roagă neîncetat pentru mântuirea noastră și pentru sfințirea întregii creații. Amin.

Predică la Duminica a 10-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[44],

e prea multă moarte în noi și în lume! Pentru că în loc să ne transfigurăm, noi ne înnegurăm. În loc să devenim locașuri vii ale lui Dumnezeu, în care El să locuiască, noi ne împuțim interior din timpul vieții. Tocmai de aceea, unii nici nu mor bine, că încep să pută. Și mirosul de cadavru ajunge până în stomac și ți-l întoarce pe dos...

Însă, la antipodul mirosului urât stă buna mireasmă. Buna mireasmă a Sfintelor Moaște. Care nu ne vorbesc despre moarte, ci despre viață. Despre viața veșnică. Despre slava lui Dumnezeu care există în Sfinți și care a coborât în ei, tocmai pentru că au făcut voia lui Dumnezeu.

De aceea, nimeni nu poate mima sfințenia, nimeni nu o poate fariseiza, pentru că sfințenia e veșnică. Ea nu ține cât scurta noastră viață de acum, ci ea ne împodobește veșnic. E podoaba noastră interioară, aceea care ne face să mirosim duhovnicește și cu trupul și cu sufletul nostru.

Pentru că sfințenia e împlinirea reală a omului. Și dacă omul se sfințește în mod integral, dacă sfințenia se sălășluiește și în trupul și în sufletul nostru, atunci *a fi după chipul lui Dumnezeu* înseamnă *a fi om cu trup și suflet*, iar *a fi după asemănarea Lui* înseamnă *a ne umple continuu de*

---

[44] Scrisă în ziua de 10 august 2017, o zi caniculară, o zi de joi. Începută dimineața și terminată seara, după ce am avut și o Înmormântare peste zi.

slava Lui cea veșnică. Pentru că El e veșnic viu și iradiază slava Lui întregii Sale creații și așa vrea să fim și noi: veșnici și plini de slava Lui cea veșnică.

– Însă cum scăpăm de moarte, de moartea pe care o aduc păcatele noastre, de moartea interioară?

– Prin asceza Bisericii! Prin modul de a fi și de a trăi eclesial. Căci posturile, rugăciunile, nevoințele continue ale dreptei credințe ne curățesc de patimi și ne umplu de slava lui Dumnezeu. Și când slava lui Dumnezeu e în noi, când ea e bucuria și pacea noastră, atunci noi nu mai trăim întru moarte [εἰς θάνατον] [Rom. 6, 16, BYZ], ci întru viață. Căci noi suntem vii atunci, vii duhovnicește, pentru că nu mai lucrează în noi moartea, ea nu ne mai descompune interior, ci viața ne personalizează continuu în mod interior.

Pământul lui Dumnezeu e plin de mirosuri frumoase. E plin de încântare, de încântarea pe care ne-o aduce diversitatea coloristică și creațională a pământului. Dar acolo unde noi trăim iresponsabil, mirosurile grele și rele îți taie respirația.

Pentru că mirosul muncii e frumos, dar mirosul curviei te bagă în Iad. Mirosul rugăciunii e duhovnicesc, dar mirosul minciunii te bagă în Iad. Și când ne mințim pe noi înșine la nesfârșit, când nu ne punem întrebările fundamentale, atunci preferăm Iadul. Adică o singurătate iresponsabilă și un chin veșnic.

Pentru că atunci când fugim de adevăr, de fapt spunem minciunii „adevăr”. Și când nu suntem plini de adevăr, suntem plini de singurătate, de moarte, de părăsire duhovnicească.

...Iar tatăl celui lunatic ne vorbește despre demonizarea fiului său într-o sintagmă concentrată. În una care exprimă întreaga viață păcătoasă a omu-

lui. Căci *a pătimi rău* [Mt. 17, 15] înseamnă *a suferi foarte mult* din cauza păcatelor personale. A suferi din cauza consecințelor păcatelor noastre. Căci păcatele ne fac sălașe ale demonilor. Și demonii nu vin în noi ca să ne facă bine, ci pentru ca să ne umple de durere.

De aceea, când tatăl a spus: „rău pătimește [κακῶς πάσχει]" [Mt. 17, 15, BYZ], el ne-a vorbit despre starea noastră cronică de păcătuire. Dar, în același timp, ne-a învățat faptul că de această boală a păcatului ne poate vindeca numai Dumnezeu. Căci tatăl copilului a cerut mila lui Dumnezeu pentru fiul său [Ibidem]. Așa după cum cerem și noi la fiecare Slujbă a Bisericii. Pentru că mila Lui este viața noastră. Noi ne naștem, trăim și murim, dar pentru a trăi veșnic, numai și numai din mila Lui.

Căci fără mila Lui noi nu putem face nimic [In. 15, 5]. Pentru că El ne păsuiește continuu. El ne rabdă nerecunoștința și nepăsarea noastră, pentru că vrea să ne venim în fire. Adică Dumnezeu vrea binele nostru, vrea sănătatea noastră duhovnicească, iar dacă noi ne întoarcem la El, Dumnezeu ne umple de mila Lui.

Și când stau și îmi analizez foarte atent viața, eu observ că pe fiecare zi El m-a iertat de foarte multe păcate. Că mila Lui am cerut-o iar și iar, pentru că am avut și am nevoie continuu de iertarea Lui. Însă, dacă credem că putem trăi și face ceva fără El, dacă ne încredem în mod copilărește în noi înșine, viața noastră devine una falimentară. Pentru că, pe fiecare zi vom face lucruri tot mai lipsite de logică, de bun simț, de evlavie. Și dacă ne dezgolim de adevăr, de adevărul lui Dumnezeu, viața noastră e un Iad. Pentru că pătimim în singurătatea noastră, în neîmplinirea noastră continuă.

Dar dacă, dimpotrivă, considerăm că viața noastră e și trebuie să fie una de pocăință, de curățire interioară, de teologie, atunci suntem vistierii ale harului și ale adevărului lui Dumnezeu, care îi îmbogățim și pe alții. Iar eu cred că noi, creștinii ortodocși, cu toții trebuie să fim vistierii ale harului și ale adevărului lui Dumnezeu, pentru că toți suntem chemați la sfințenie.

– Când cădem în foc și când în apă [Mt. 17, 15]?

– Cădem în foc atunci când ne aprindem de desfrânare și o socotim „legitimă", „bună", „plăcută" în trupul nostru. Pentru că desfrânarea e focul satanic din pântecele nostru, e pornirea noastră spre plăcere, e rămânerea noastră în plăcere. Și cădem în apă atunci când cădem în ură și în invidie și în indiferență. Pentru că ura e ca o apă rece: îți îngheață pornirile bune, umane și te face să fii călău cu aproapele tău. Din invidie facem planuri rele vizavi de viața lui. Și invidia, într-un anume fel profund pervers, este indiferentă față de tot binele din aproapele nostru. Pentru că invidia nu vrea să vadă decât ceea ce pare să-l „minimalizeze" pe el, pe cel pe care îl urăște.

Căci și demonii se prefăceau că luna e de vină. Însă nu luna îl făcea să pătimească, ci ei, cei ascunși în copil! Iar azi, prin horoscoape, prin acest mod infantil și pervers în același timp de a nega purtarea de grijă a lui Dumnezeu cu noi, nu facem altceva decât să repunem minciunile demonilor în primplan, ca în păgânism, declarându-ne „dependenți" de schimbările astrelor sau ale vremurilor.

Însă noi trăim din mila lui Dumnezeu! Noi suntem pe fața acestui pământ pentru că El ne dorește și nu pentru că e lună plină afară sau pentru că eu m-am născut în octombrie sau pentru că am

ochii verzi și mult păr pe mâini. Detaliile vieții noastre și ale întregii Sale creații stau în mâna lui Dumnezeu și noi nu putem să ne transformăm în „prezicători" ai prezentului și viitorului.

De aceea, fiecare zi e bună, pentru că e o zi pentru mântuirea noastră. Nu există ore „bune" și orele „rele" în zi și în noapte, ci toate orele vieții noastre sunt bune și binecuvântate de Dumnezeu. Pentru că ne putem pocăi și putem face binele în orice oră din zi și din noapte, și nu doar duminica sau de sărbătoare. Putem să ne rugăm, să citim, să scriem, să săvârșim binele în orice clipă a vieții noastre.

Dar nu putem să facem niciun bine decât împreună cu Dumnezeu. El e ajutorul și stânca noastră. El e nădejdea și încurajarea noastră. El e Cel prin care noi reușim să împlinim poruncile Sale. De aceea, nu putem să ne lăudăm cu nimic și nu suntem nimic fără mila Lui. Pentru că tot binele îl lucrăm împreună cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Și când Domnul ne spune: „O, neam necredincios și stricat [Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη], până când voi fi cu voi [ἕως πότε ἔσομαι μεθ᾽ ὑμῶν]? Până când vă voi mai răbda pe voi [Ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν]?" [Mt. 17, 17, BYZ], El ne spune că lumea întreagă atârnă de răbdarea Lui. Că noi suntem stricați interior prin păcatele noastre, că păcatele noastre ne arată necredința din noi, dar că răbdarea Lui e timpul vindecării noastre.

Căci El încă ne rabdă! În marea Lui bunătate și milostivire, încă ne rabdă! Pentru că răbdarea Lui e timpul pocăinței noastre, e timpul vindecării noastre. Și dacă ne vindecăm acum, aici, în Biserica milostivirii Sale, atunci suntem vindecați pentru veșnicie. Pentru că mila Lui scoate din noi tot păcatul și

amintirea păcatelor și ne face mai curați decât zăpada.

Da, pare imposibil, dar nu e! Pentru că Cel care vindecă neputințele noastre e Dumnezeu, Cel care poate să ne curățească pe toți de păcate, dacă le spovedim și plângem pentru ele.

Domnul a scos demonul din copil [Mt. 17, 18], pentru că El ne vindecă de toți demonii care sunt în noi. Pentru că demonii fug de la slava Lui, când noi ne pocăim și ne cutremurăm în fața Sa. Și când slava Lui ne inundă, demonii se îndepărtează de la noi, pentru ca El, Dumnezeul nostru, să Se odihnească în noi și noi întru El.

Dar El Se odihnește în noi, când noi ne umplem de rugăciune și de post [Mt. 17, 21]. El mută munții patimilor din noi [Mt. 17, 20], când ne încredem cu totul în El. Și încrederea noastră în El înseamnă să acceptăm a fi părtași morții, dar și învierii Sale [Mt. 17, 23]. Înseamnă a accepta tristețea imensă, dar și bucuria fără margini.

Pentru că creștinii sunt chemați și la pătimiri, dar și la bucurii dumnezeiești. Însă pătimirile de acum nu sunt vrednice față de desfătările cele veșnice. Pentru că Împărăția lui Dumnezeu este bucurie și pace veșnică, iar umila noastră nevoință de acum e un prea puțin pe lângă infinit de multul lui Dumnezeu.

De aceea, iubiții mei, Evanghelia de azi ne lasă în tristețe mare [Mt. 17, 23], pentru ca să prăznuim adormirea Maicii Domnului în tristețe plină de bucurie. Pentru că știm că ea, Stăpâna noastră, e vie și mereu rugătoare pentru noi, deși noi vom retrăi din nou preasfânta ei adormire. Dar avem nevoie din nou și din nou de toate praznicele Bisericii, pentru că avem nevoie de toate elementele ascezei orto-

doxe. Avem nevoie de pomenirea morții și de amintirea continuă a morții noastre și a răspunsului nostru față de Dreptul Judecător, pentru că trebuie să fim creștini delicați și smeriți, și nu mândri și lăudăroși. Avem nevoie de moarte, de conștiința morții în viața noastră, pentru ca să fim de partea vieții. Pentru că numai când ne știm limitele, noi cinstim și persoana și viața persoanei aproapelui nostru.

Căci nu e nevoie de o știință abstractă, ci de una foarte pragmatică. Aceea care face bine omului, care îl cinstește pe om ca făptură a lui Dumnezeu și îl ajută să se dezvolte armonios. Pentru că noi trebuie să iubim copilul, dar și viața lui. Și dacă îi iubim viața, atunci vrem să îl vedem dezvoltându-se armonios, deplin. Iar un copil deplin e un copil credincios, un copil educat, un copil avid de cunoaștere și de comunicare și de comuniune.

Așadar, dacă iubim oamenii, trebuie să le iubim viețile și să îi ajutăm să se împlinească în viața lor! Pentru că nu putem iubi oamenii în indiferență față de viața lor cotidiană și față de nevoile lor cele mai profunde. Iar oamenii au nevoie de familia lor, de comunitatea lor, de țara lor, de lumea lor. Oamenii au nevoie de casa lor. Oamenii au nevoie de ei înșiși, pentru că au nevoie să fie ei înșiși. Au nevoie să fie lăsați și ajutați în același timp să fie ei înșiși.

Căci fiecare dintre noi știm ceea ce vrem, dar avem nevoie și de mediul în care să ne dezvoltăm. Adică avem nevoie de rădăcini reale, de hrană reală, de stabilitate interioară. Iar comunitatea creștină și Biserica lui Dumnezeu sunt cadrul în care noi ne naștem și creștem și ne împlinim interior.

Da, nu putem face abstracție de exigențele postmodernității! Însă noi suntem creștini postmo-

derni, niște creștini cu rădăcini reale și nu ideologizați, dar care accesăm tehnologia și legislația momentului. Facem parte din lumea noastră, dar nu și din decadentismul lumii noastre. Pentru că nu acceptăm o lume a singurătății abisale, o lume fără Dumnezeu, ci o lume în care Dumnezeu e mereu prezent și e centrul de unificare al tuturor oamenilor.

Din acest motiv, eu nu împărtășesc fricile față de prezent și viitor, nu mă interesează cabalele și planurile oculte, pentru că Dumnezeul nostru e mai puternic decât orice mașinație umană sau demonică.

Căci nu oamenii decid în istorie, nu demonii decid în istorie, nu întâmplarea decide în istorie, ci Dumnezeu decide de fiecare dată! Iar deciziile lui Dumnezeu sunt adevărata înțelepciune a omului.

De aceea, dacă vrem să fim înțelepți, trebuie să ne umplem de pacea lui Dumnezeu și nu de frici demonice! Dacă vrem să fim evlavioși, atunci să Îi fim credincioși lui Dumnezeu! Și oamenii credincioși sunt absorbiți cu totul de ceea ce vrea și face Dumnezeu. Adică noi trebuie să ne umplem de teologie în mod zilnic, de cunoașterea Lui și de nimic altceva.

Vă doresc numai bine și, cu harul lui Dumnezeu, să fim din nou împreună la praznicul Născătoarei de Dumnezeu! Pentru ca să ne umplem de bucuria și de pacea rugăciunilor sale cele pentru noi. Amin!

Predică la adormirea Născătoarei de Dumnezeu [2017]

Iubiții mei[45],

Ce înseamnă *a adormi* în limbajul Bisericii? Înseamnă *a muri pentru puțin timp*. A avea o moarte de scurtă durată în comparație cu veșnicia.

---

[45] Scrisă în ziua de 12 august 2017, o zi caniculară de sâmbătă, cu temperatură de 35 de grade la ora 14. După două Parastase și un Botez. Am preluat Sfânta Icoană de aici: http://str.crestin-ortodox.ro/foto/1417/141634_adormirea-maicii-domnului.jpg.

Iar adormirea Născătoarei de Dumnezeu a fost una foarte scurtă, de numai 3 zile, și ea a fost urmată de învierea ei și de ridicarea ei și cu trupul la cer, lucru făcut de Fiul și Dumnezeul ei[46]. Pentru că numai Dumnezeu ne ridică la cer și numai întru El trăim veșnic. Dar pentru ca să trăim veșnic cu Dumnezeu trebuie să ne sfințim aici și acum viața noastră, dimpreună cu El, pentru ca să fim pentru veșnicie cu El, cu Dumnezeul nostru.

Iar viața Născătoarei de Dumnezeu este exemplul desăvârșit de sfințenie pentru noi, creștinii ortodocși. Pentru că ea, de la un capăt la altul al vieții sale, nu a avut păcat personal și I-a slujit în mod desăvârșit lui Dumnezeu, fiind ajutată de slava lui Dumnezeu așa după cum suntem ajutați și noi. Căci și noi am putea să trăim fără de păcat, ajutați de slava Lui, însă ne complăcem în păcat. Dar Preacurata Stăpână, dimpotrivă, s-a făcut cu totul locaș viu al lui Dumnezeu, și s-a arătat mai sfântă și mai curată decât toate Puterile cele cerești și decât toți oamenii.

Din acest motiv, ea nu a fugit de moarte, ci și-a dorit să moară, pentru „ca să vadă preadulcea și preadorita față a Fiului său”[47]. Căci pentru ea, moartea era trecerea la veșnica existență și bucurie dimpreună cu Dumnezeul ei, era înveșnicirea iubirii ei pentru Dumnezeu și nu punctul „final” al existenței istorice. Pentru că moartea nu e „finalul” vieții noastre, ci punctul de început al înveșnicirii existenței noastre. Căci, odată creați de Dumnezeu, noi trăim veșnic, pentru că toți vom învia [I Cor. 15, 22] și toți ne vom transfigura duhovnicește [I Cor. 15, 42]

---

[46] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsaug/08-15-adormirea_maicii_domnului.html.

[47] Ibidem.

și vom trăi veșnic în apropierea sau în depărtarea interioară de Dumnezeu.

Și de aceea, acum, aici, în clipa de față, în Biserica Lui...se lucrează mântuirea noastră.

– Însă ne lucrăm noi mântuirea în mod exterior sau în mod interior?

– Ne-o lucrăm, bineînțeles, în mod interior! Căci tot ceea ce facem în noi înșine, ca oameni ai credinței, facem pentru mântuirea noastră. Iar mântuirea este o realitate personală, foarte dinamică, care se schimbă în mod continuu și care constă în viața noastră trăită în slava lui Dumnezeu și împlinind poruncile Lui.

Și subliniez aceste lucruri, deși sunt foarte cunoscute de către ortodocși, pentru că există diverse pseudo-biserici care vorbesc despre mântuire ca despre „o realitate exterioară" omului. Însă dacă „externalizăm" mântuirea, „externalizăm" de fapt tot ceea ce reprezintă omul în mod fundamental. Pentru că mântuirea înglobează credința, nădejdea și iubirea noastră pentru Dumnezeu, ea înglobează evlavia noastră și tot drumul sfințirii și al îndumnezeirii noastre, tot dinamismul vieții noastre. Și dacă acestea toate nu sunt în noi, atunci noi, oamenii, ce suntem? Suntem simple cochilii fără viață? Suntem niște hârtie igienică aruncată la coș? Suntem niște pseudo-realități personale?

Însă celor cărora le place să își bată joc de mântuirea omului, le place să își bată joc de întreaga muncă de sfințire a lui. Căci omul ajunge Sfânt tocmai pentru că se nevoiește continuu ca să se sfințească pe el însuși. Adică să se curățească de patimile sale, să se umple de slava lui Dumnezeu și să crească în vederi și în înțelegeri dumnezeiești tot timpul. Căci nimeni nu ajunge Sfânt pentru că nu

face nimic, pentru că nu contribuie cu nimic la viața Bisericii și a lumii, ci, dimpotrivă, pentru că el contribuie în mod impunător la înmulțirea binelui în lume. El se sfințește pentru că arde de iubire pentru Dumnezeu și pentru oameni. Așa după cum Născătoarea de Dumnezeu „ardea către El mai mult decât Serafimii, prin văpaia dragostei”[48] sale celei dumnezeiești.

Dar dacă ea era plină de iubire pentru El și de așteptare a trecerii ei la Domnul și și-a trăit viața ei pe pământ fără de păcat și împlinind continuu voia lui Dumnezeu, atunci mântuirea ei a fost interioară, a lucrat-o în persoana sa, și nu a primit-o fără niciun efort personal. Căci acolo unde și-a lucrat mântuirea, adică în ea însăși, în persoana ei, acolo s-a și coborât Fiul lui Dumnezeu și Și-a luat trup din ea.

Dar după trei zile de...adormire, de moarte pasageră, de scurtă durată, ea a fost înviată și cu trupul de Fiul ei și înălțată de El întru Împărăția Sa. De aceea, în persoana Născătoarei de Dumnezeu noi avem persoana transfigurată, așa cum se va petrece cu toți la învierea cea de obște, după cea de a doua venire întru slavă a Domnului. Și pentru că ea e vie și cu sufletul și cu trupul ei, fiind vie în Împărăția Lui ca o ființă cu totul transfigurată, de aceea nu există „Sfinte Moaște” ale Născătoarei de Dumnezeu pe pământ. Pentru că Sfintele Moaște sunt trupurile Sfinților incomplet transfigurate, dar care vor fi deplin înviate și transfigurate, pentru că Sfinții vor învia ca oameni deplini, dar cu totul transfigurați de slava lui Dumnezeu și plini de ea. Căci ce s-a petrecut cu trupul Domnului pe Tabor se va petrece cu fiecare dintre Sfinții Lui: toți vor fi plini de slava lui Dumnezeu, de curăție și de sfințenie negrăită.

---

[48] Ibidem.

De aceea, adormirea, învierea și transfigurarea deplină a Maicii Domnului ne vorbesc despre traiectoria fiecăruia dintre noi în istorie și în veșnicie. Pentru că toți vom muri, dar și toți ne vom schimba sau ne vom transfigura. Și ca să ne transfigurăm trebuie să fim înviați de Domnul, de Făcătorul nostru, de Cel care nu Își ia înapoi darul vieții.

Pentru că păcatele noastre ne omoară, dar slava Lui ne învie și ne face vii. Și noi, cei care ne sinucidem iar și iar prin păcatele noastre, primim de la El viața veșnică pe măsura pocăinței noastre.

De aceea, cine a trăit iertarea lui Dumnezeu, acela știe că nu poate exista fără pocăință. Iar viața Maicii Domnului a fost plină de rugăciune, deși ea nu a avut păcat personal. Cu atât mai mult a noastră ar trebui să fie plină de rugăciune și de fapte bune și de pocăință, atâta timp cât noi păcătuim iar și iar, cu nonșalanță, în fața lui Dumnezeu, El iertându-ne în mod continuu.

Maica lui Dumnezeu a fost pregătită prin Arhanghelul Gavriil de adormirea sa. Căci el i-a vestit adormirea ei cu 3 zile înainte ca aceasta să se petreacă[49]. Iar Sfinții Apostoli și Sfinții Ierarhi care au slujit Înmormântarea ei au fost aduși în mod duhovnicește la patul ei. Au fost aduși pe norii slavei dumnezeiești[50]. Pentru ca să ne spună tuturor că Înmormântarea ortodoxă trebuie să fie plină de evlavie și de sfințenie și nu de superstiții de tot plânsul. Căci nu e important câte lumânări aprinzi, câte prosoape împarți, că tămâiezi sau nu tămâiezi mortul, ci cel mai important e *să te rogi pentru iertarea de păcate*...a celui din familia ta, pe care îl ai în coșciug, în fața ta. Da, cel mai important lucru la

---

[49] Ibidem.

[50] Ibidem.

Înmormântare e *să te rogi pentru cel adormit* și nu să te plimbi cu privirea peste oameni și lucruri!

Dar noi aducem fanfară la Înmormântare pentru ca să nu stăm și să ne rugăm în liniște pentru el. Plătim ca să se facă zgomot, pentru ca să nu fim serioși cu cel adormit și nici cu noi și nici cu moartea noastră. Ne pierdem în o mie de detalii, dar nu facem nimic pentru el și pentru noi. Căci dacă ne-am ruga două-trei ore măcar, nu trei zile, pentru iertarea celui adormit, Dumnezeu ne-ar umple și pe noi de iertarea Lui. Așa după cum, dacă dăm milostenie cuiva, El ne umple imediat de curăția Lui, atunci, pe loc, când dăruim și nu după 10 luni de zile.

Pentru că Dumnezeu Se achită de datoria față de noi imediat. El ne plătește cu slavă multă orice faptă bună pe care o facem. Și fie că postim, fie că ne rugăm, fie că dăm milostenie, fie că citim cărți sfinte, fie că facem un pelerinaj, El ne umple de slava Lui imediat. Ne umple pe măsura sincerității noastre, a dăruirii noastre, a frumuseții noastre de conștiință.

De aceea, eu privesc cu uimire lipsa de chef pentru nevoință a oamenilor Bisericii. Mă uimește lipsa lor de dorință pentru a fi bucuroși, pentru a fi împliniți, pentru a fi curați, pentru a fi Sfinți. Și totodată mă uimește modul în care își complică viața, când viața bisericească e simplă, e ascetică, e duhovnicească. La ce ne trebuie 5 case, nu știu câte terenuri, nu știu câte afaceri, dacă noi dorim să ne mântuim? De ce ne complicăm existența, dacă vrem să o simplificăm? Și ce e atât de „complex” în a-ți simplifica viața, când asta înseamnă a mânca puțin, a bea puțin, a dormi puțin, a munci mult și a avea nevoi puține?

Însă, se pare că spunem una și vrem alta. Sau vrem mântuire de ochii Bisericii și nu în mod serios.

Căci dacă am vrea să ne mântuim tot pe atât de mult pe cât vrem să ne găsim soție sau loc de muncă, cu toții ne-am lucra mântuirea cu evlavie. Pentru că viața ortodoxă e plină de evlavie, e plină de teologie, e plină de slujire. Și dacă cobori în acestea trei, dacă devii un om evlavios și care învață teologie tocmai pentru ca să Îi slujească lui Dumnezeu cu adevărat, atunci nu am mai fi maneliști sau cântăreți după ureche nici în ceea ce privește evlavia, nici în ceea ce privește teologia și nici în ceea ce privește slujirea Bisericii. Pentru că le-am învăța pe toate trei în mod responsabil. Împlinirea poruncilor lui Dumnezeu ne-ar învăța evlavia, Sfinții Bisericii ne-ar învăța teologia, iar slujirea lui Dumnezeu am învăța-o contemplând cultul Bisericii și profunzimile sale teologice.

Pentru că, peste tot, găsim teologie concentrată, teologie ce trebuie explicată prin propria noastră viață sfântă și nu bagatelizată. Căci ritualizarea cultului e totuna cu bagatelizarea lui, pentru că îl consideri un text „ce trebuie citit", dar nu și înțeles. Însă cultul Bisericii trebuie mai întâi înțeles, apoi citit și apoi folosit în slujire. Și dacă nu se petrec astfel lucrurile, avem de-a face doar cu urechiști la strană și în altar, cu oameni care aproximează credința, dar nu știu cum arată.

Și e normal că o aproximezi de nu se mai vede, dacă tu nu citești teologie mereu, tu, Preotul, și tu, cântărețul de la strană! Ce slujire vrednică de Dumnezeu poți face, dacă tu nu înțelegi nici cele mai elementare sensuri teologice ale rugăciunilor și ale Slujbelor Bisericii? Însă avem Slujitori care abia știu să citească textele, darămite să le interpreteze. Iar la strană, unde cel mai adesea nu există profesioniști, e un dezastru perpetuu.

Însă Maica lui Dumnezeu a fost dusă spre îngropare și de Sfinții Îngeri și de Sfinții Bisericii, și ei au condus-o cu cântări dumnezeiești[51]. Cântările și evlavia Bisericii, însă, i-au enervat pe evrei, care au dorit să ardă trupul cel preacurat al Născătoarei de Dumnezeu. Însă toți cei care au vrut acest incalificabil rău, au fost pedepsiți cu orbirea[52]. Și toți cei care vor să facă rău Bisericii sunt orbi sufletește. Pentru că nu înțeleg ceea ce fac. Nu înțeleg cu cine se luptă. Căci problema de fond e neștiința și necurăția inimii lor.

Pentru că oamenii aleg să facă răul tocmai pentru că le place răul, și le place răul pentru că sunt infestați de consecințele relelor lor. Dacă s-ar curăți de patimi, dacă s-ar trezi din orbirea lor și ar vedea cu adevărat realitatea lor personală și ce cere Dumnezeu de la oameni, ei s-ar rușina foarte mult și s-ar pocăi din destul.

Căci orice convertit e un om vindecat de orbire sufletească. E un om trezit din somnul morții. Și el e foarte mulțumitor pentru darul pocăinței, pentru că, prin el, acesta învie din morți. Însă nu e de ajuns doar pocăința personală, ci e nevoie și de iertarea sacramentală, prin Duhovnic. Pentru că în Taina Mărturisirii el primește iertare și dezlegare de păcatele sale de la Domnul, prin Slujitorul Bisericii Sale. Iar Duhovnicul e cel care îl iartă, dar îl și îndreaptă spre bine, îl lămurește și îl susține în viața lui de pocăință.

Și un ortodox treaz, înviat din morți, nu poate trăi fără să se spovedească și să se împărtășească des cu Domnul. Pentru că iertarea de păcate și alipirea continuă de Domnul fac parte din esența vieții noastre duhovnicești. Și dacă pentru asta venim la Bise-

---

[51] Ibidem.

[52] Ibidem.

rică, atunci venim bine! Dar dacă venim pentru talk-showuri, pentru ca să vorbim în neștire în timpul Slujbelor, pierdem și noi, pierd și alții. Pentru că pierdem timpul degeaba.

Însă viața Maicii Domnului nu are perioade de stat...degeaba. Ea a fost mereu în lucrare, în slujire, în dăruire. Și dacă vrem să călcăm pe urmele ei, nici viața noastră nu trebuie să pară o pârloagă, ci trebuie să fie un teren cultivat și roditor. Pentru că trebuie să dăruim din ale noastre și altora, din darurile noastre primite de la Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, adormirea Născătoarei de Dumnezeu a fost și este un praznic al comuniunii. Pentru că Biserica trăiește comunional. Biserica are isihaștii ei și rolul lor e unul fundamental, dar ea este în mod constitutiv o comuniune frățească. Noi ne adunăm împreună la Biserică, slujim împreună și ne împărtășim împreună, întărindu-ne în aceleași adevăruri ale lui Dumnezeu. De aceea, fiecare poartă în sine Biserica, o duce în sine acasă, unde el locuiește, dar știe că numai aici, în slujire, noi suntem împreună. Și pentru acest dumnezeiesc *împreună*, noi ne adunăm iar și iar, pentru ca să ne umplem de slava lui Dumnezeu.

La mulți ani tuturor celor care astăzi își serbează ziua onomastică! Dumnezeu să ne întărească și să ne bucure pe toți și să facem din masa noastră de praznic un prilej de bucurie și de frumusețe duhovnicească! Amin.

Predică la Duminica a 11-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[53],

această primă duminică după praznicul Adormirii Născătoarei de Dumnezeu a fost redenumită, de Sfântul Sinod al Bisericii noastre, *Duminica românilor migranți*[54]. Pentru că îi vizează pe românii plecați temporar în străinătate pentru studii și pentru muncă. Mai ales pentru a munci pentru un salariu și pentru un trai mult mai decent decât în România, dar fără să aibă gândul de a se stabili definitiv în străinătate.

Pentru că *migranții* sunt oamenii care se mută dintr-un loc în altul în căutarea unui trai mai bun, dar se întorc întotdeauna acasă. Însă *emigranții* sau *expatriații* sunt cei care își părăsesc țara lor pentru a se stabili în mod temporar sau definitiv într-o altă țară.

De aceea, câți români sunt *migranți* și câți sunt *expatriați*? Câți români rămân definitiv în străinătate odată ce au plecat și câți se mai întorc acasă?

Spre exemplu, în martie 2017 erau 36.000 de români la studii în străinătate. Însă specialiștii estimau că, dintre aceștia, „cel mult 500 se vor

---

[53] Începută în dimineața zilei de 16 august 2017, zi de miercuri, cu răcoare și soare. Joi am avut două Înmormântări. Și am terminat-o vineri, 18 august 2017, o zi călduroasă, la 10. 10.

[54] *Cf.*

http://basilica.ro/cinstire-si-recunostinta-marturisitorilor-credintei-ortodoxe/.

întoarce în țară”[55]. Numai acești 500 sunt *potențial migranți*, căci restul se vor expatria. Restul vor pleca definitiv din România și vor deveni cetățeni ai altor state ale lumii.

Iar dacă punem problema diasporei românești, ea este formată din peste 4 milioane de imigranți sau expatriați. Însă numărul de români aflați în străinătate este estimat la aproximativ 12 milioane[56]. Iar dacă 6-7 milioane de români migrează continuu sau fac naveta între România și alte state ale lumii pentru un trai mai bun, atunci duminica de față este o subliniere a faptului că Biserica românească nu îi uită pe aceștia, ci e alături de ei în pribegia lor. Și e alături de ei și prin Bisericile ortodoxe românești din diaspora, cât și prin Bisericile noastre din țară. Pentru că și aici, cât și în țările unde ei merg să muncească, acești români găsesc Biserici românești, unde se slujește ca acasă.

Însă diaspora românească se lățește continuu mai ales din cauza problemelor economice ale României. Lipsa locurilor de muncă și salariile mici din România îi fac pe români să plece din țară. Există însă și un soi de curiozitate vie în cei care se decid să plece din România și să trăiască într-o altă țară, pentru că trăiesc cu mirajul că „afară e mai bine ca la noi”.

Numai că liniștea socială pe care ți-o aduc banii nu rezolvă toate problemele reale ale omului. Mai multa civilizație și mai multa legislație aplicată într-

---

[55] *Cf.* http://www.digi24.ro/stiri/actualitate/educatie/peste-36-000-de-romani-invata-in-strainatate-cati-mai-revin-in-tara-691185.

[56] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Diaspora_română.

un stat anume nu îl împlinesc interior pe om, ci doar îl introduc într-un alt ritm de viață. Pentru că omul are nevoi și mai profunde decât siguranța financiară și civilizația. El are nevoie de credință, de cultură, de realizarea lui interioară, de familie, de tradițiile în care s-a născut, de rădăcinile lui reale cu pământul în care s-a născut.

Tocmai de aceea, eu cred, simt și înțeleg faptul că oriunde te-ai duce pe fața acestui pământ te vei simți dezrădăcinat, pentru că bine te vei simți numai acasă. Vei avea mai mulți bani, vei avea mai mult confort, vei trăi într-o lume mai sigură și intransigentă cu încălcarea legii, dar te vei simți singur și îndepărtat de lumea căreia îi aparții prin naștere și prin limbă și prin credință. Pentru că tu ești învățat cu un anume mod de a fi și ești pus să trăiești într-o parte de lume care nu merge după ritmul tău interior. Și de aici se naște singurătatea! Se naște dorul mistuitor după satul sau orașul natal, după părinții și rudele tale, după prietenii tăi, după oamenii pe care i-ai cunoscut.

Pe de altă parte, noi, ca oameni ai credinței, suntem pe pământ „străini și pribegi [ξένοι καὶ παρεπίδημοί]" [Evr. 11, 13, BYZ]. Pentru că noi nu trebuie să ne lipim în mod pătimaș de pământ, ci trebuie să căutăm mereu Împărăția lui Dumnezeu.

Însă Împărăția lui Dumnezeu nu este în afara noastră, ci „este înăuntrul vostru [ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν]" [Lc. 17, 21], după spusa Domnului, pentru că o aflăm coborând în noi înșine, acolo unde a coborât slava lui Dumnezeu la Botezul nostru și unde coboară continuu la toată Slujbele Bisericii. Tocmai de aceea, cine își sfințește viața, adică cine își curățește lăuntrul sau adâncimile sale interioare, o face împreună cu slava lui Dumnezeu, care a coborât în el însuși de la Botez

și care îl duce în Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că slava lui Dumnezeu este cheia spre Împărăția Lui și însăși hrana și bucuria veșnică a Împărăției Sale.

Și acesta e motivul pentru care Biserica insistă pe rugăciunea care se lucrează cu mintea în inima noastră, pe rugăciunea isihastă, care ne liniștește și ne curățește pe noi: pentru că ea este calea rapidă spre Împărăția lui Dumnezeu din noi înșine.

Căci atunci când spunem că „vrem să ne liniștim puțin, pentru că suntem tulburați și osteniți", ce vrem de fapt? Vrem să ne aducem gândurile înăuntru, să ne limpezim mintea, să o facem unitară și să ne odihnim puțin trupește și mental. Pentru că starea firească a omului e tocmai aceasta: de adâncire în sine, de coborâre în sine. Și când omul este adâncit în sine, când gândește la sine în mod serios, el este continuu atent la sine. Iar dacă judecă anumite probleme, personale sau ale altora, el le aduce pe toate în sine și le judecă în mod pașnic, pentru că vrea să cunoască ce trebuie să facă în mod punctual.

Dar când omul trăiește numai ieșit din sine, când trăiește în visări păcătoase, el trăiește pătimaș, alipindu-se de lucruri și ființe. Și omul pătimaș nu suportă liniștea, nu suportă mintea serioasă, nu e capabil de muncă atentă și solicitantă, pentru că el se grăbește interior spre iluziile sale.

Și observ acest lucru la copii, la tineri, la maturi și chiar la bătrâni: se plictisesc dacă nu văd, dacă nu aud, dacă nu fac ceva anume. Semn că ei nu coboară în ei înșiși, nu judecă serios lucrurile și propria lor viață și tocmai de aceea au timp să se plictisească. Dar dacă merge televizorul, dacă se aude muzică la radio, dacă văd ceva pe telefon, atunci se pierd în ceea ce văd și aud, pentru că imaginile și sunetele îi trăiesc pe ei, îi umplu de conținut, și nu le ascultă și

nu le primesc în mod selectiv la nivel interior. De ce? Pentru că ei nu au un conținut interior mult mai valoros decât cel cu care intră în contact. De aceea, ceea ce intră în ei devine propriul lor conținut.

Așa putem înțelege de ce copiii și tinerii devin imediat fanii unui cântăreț sau ai unui mod de a fi: pentru că ei nu au termeni de comparație. Lor le place primul care îi impresionează. Iar dacă mulți se îmbracă într-un anume fel, ei cred că fac „un lucru bun" dacă îi imită pe ceilalți. Însă imitarea grosso modo a cuiva sau a unui grup anume ne arată faptul că avem de-a face cu lipsa de experiență. Pentru că numai cineva lipsit de experiență muzicală sau vestimentară devine imediat robul unui stil muzical sau vestimentar. Căci, de obicei, oamenii cu multă experiență muzicală ascultă o muzică foarte diversă și sunt mereu în căutarea muzicii experimentale, a muzicii care combină multe stiluri. La fel, cine are o cultură vestimentară vastă e adeptul hainelor personalizate, făcute pe gustul său, și nu al celor făcute în serie.

Dar pentru ca să ai gusturi muzicale, vestimentare, livrești, trebuie să ai multă experiență. Și experiența personală e mereu o coborâre în sine, o schimbare interioară după lucrurile pe care le înțelegi și le trăiești. Iar un om cu multă experiență de viață e pregătit pentru credință. El stă mereu în apropierea convertirii. Și când se convertește, el înțelege că viața duhovnicească e o continuare a experienței personale, căci e o coborâre și mai profundă în noi înșine, pentru ca să ne umplem de slava Împărăției lui Dumnezeu. Pentru că viața duhovnicească are nevoie de oameni profunzi, de oameni adânciți în ei înșiși, de oameni care se cizelează interior în mod continuu. Căci oamenii duhovnicești

trăiesc cel mai adesea coborâți cu mintea în inima lor și primind strălucirile slavei lui Dumnezeu în curăția inimii lor.

Așadar, nu mintea ne rătăcește, ci înfumurarea minții ne face să cădem în patimi de rușine! Pentru că credem în mod păcătos că „putem să facem lucruri bune fără ajutorul lui Dumnezeu". Dar asta e o iluzie! Pentru că gândirea, faptul de a gândi, de a studia mult, de a crea nu e „un păcat", ci este modul de a fi al omului. Omul gândește, omul simte, omul lucrează, omul coboară în sine și se judecă pe sine și lumea prin prisma poruncilor lui Dumnezeu. Însă omul se împlinește numai în relație cu Dumnezeu și nu în relație cu el însuși. Căci omul care se iubește pe sine în mod pătimaș și își reduce toate întrebările și intențiile la modul lui de a gândi și de a acționa, se limitează pe sine și se ruinează interior. Pentru că nu vrea să trăiască în libertatea lui Dumnezeu, în libertatea pe care ne-o aduce sfințenia și care e adevărata împlinire a omului.

Iar despre libertate ne vorbește și Evanghelia de azi [Mt. 18, 23-35]! Despre libertatea lui Dumnezeu de „a Se socoti [în] cuvânt cu robii Lui [συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων Αὐτοῦ]" [Mt. 18, 23, BYZ]. Căci dacă ai angajați în casa ta sau în firma ta, atunci cu fiecare dintre ei ai stabilit niște termeni de colaborare la început. Ei au spus că vor să lucreze pentru tine și că sunt specializați într-un domeniu anume, iar tu le-ai promis anumite condiții de muncă și un anume salariu. Iar dacă fiecare dintre părți își ține promisiunea, atunci colaborarea e viabilă și pentru angajat și pentru angajator.

Însă angajatorul poate oricând să îl cheme pe angajat pentru o discuție referitoare la munca pe care o prestează și la comportamentul pe care îl are

la locul de muncă. Adică să se socotească în cuvânt cu el. Și poate face asta, pentru că el îl plătește. Și îl plătește în funcție de termenii primi pe care i-au stabilit de comun acord.

Pe cine a găsit Domnul? Pe un datornic [εἷς ὀφειλέτης] [Mt. 18, 24]. Orice rob este un datornic față de stăpânul său, pentru că este proprietatea lui. Însă Domnul ia ca exemplu pe un rob al Său și ne arată că El poate face orice cu el, adică cu fiecare dintre noi. Căci El poate să ne umilească [Mt. 18, 25], dar poate și să Se milostivească de noi și să ne ierte [Mt. 18, 27]. Pentru că noi toți suntem robii Lui, dar relația cu El depinde de cum ne comportăm noi față de El. Căci El ne iubește pe toți, dar cere de la noi aceeași iubire totală pe care El o are față de noi.

De aceea, când robul chestionat de către El și-a primit pedeapsa sa, acela a cerut îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu față de el [Mt. 18, 26]. Și când a cerut-o, a și primit-o de la El. Pentru că Dumnezeu pedepsește numai pentru ca omul să se îndrepte! Pedeapsa lui Dumnezeu nu e niciodată goală de iubire. Iar iubirea e cea mai mare libertate. Iubirea lui Dumnezeu e manifestarea libertății Sale celei atotsfinte față de noi, pentru că El ne iubește cu iubirea care ne vrea Sfinți. El ne iubește pentru ca să ne umple de sfințenia Lui și de libertatea Sa cea duhovnicească. Și tocmai de aceea, libertatea lui Dumnezeu e cea care ne oferă cadrul adecvat pentru a ne sfinți viața.

Căci Dumnezeu Se milostivește de om, când omul își recunoaște fărădelegile sale în fața lui Dumnezeu. Iubirea plină de libertate a lui Dumnezeu cere libertatea noastră plină de iubire față de El. Căci El Se milostivește de noi, pentru ca să ne învețe pe noi să ne milostivim de semenii noștri. De aceea, când

noi nu învățăm din manifestarea prea mare a bunătății Sale să fim buni cu aproapele nostru, atunci pe noi, cei răi [Mt. 18, 32], El ne pedepsește veșnic [Mt. 18, 34]. Pentru că Domnul ne cere să iertăm din toată inima pe aproapele nostru [Mt. 18, 35].

– De ce ne cere asta?

– Pentru că nimeni nu poate intra în Împărăția lui Dumnezeu, dacă e plin de ură și de răutate. Căci El ne cere să ne curățim de toate patimile noastre, nu doar de una, două, și să ne umplem de slava Lui, pentru ca să moștenim viața cea veșnică. Pentru că El ne cere să fim Sfinți, după cum El este Cel cu totul sfânt, pentru ca Dumnezeu să locuiască cu Sfinții Lui în veci.

– Și mai putem noi, în ziua de azi, să fim Sfinți?

– Da! Pentru că ziua de azi e o zi ca toate celelalte de mai înainte. Și cum s-au sfințit toți Sfinții Bisericii așa ne putem sfinți și noi, pentru că El ne învață pe fiecare în parte cum să facem asta. Dacă am fi fost de unii singuri, ar fi fost imposibil. Dar dacă suntem împreună cu Dumnezeu, El face toate lucrurile să fie posibile. Pentru că El ne ajută în mod punctual la fiecare nevoie și neștiință a noastră, El ne aduce cărți și oameni, ne deschide ușile care ne mântuie, ne face vii împreună cu El și plini de har, pentru că El vrea acest lucru.

Și eu pot depune mărturie oricând și în fața oricui despre sfințenia prea mare pe care Domnul o revarsă în membrii ierarhiei Bisericii. Pentru că El ne umple până la durerea inimii și până la obosirea minții și a trupului de slava Lui, de bucuria Lui, de curăția Sa, de frumusețea Sa. Dacă stai deschis spre slava Lui, dacă citești cu evlavie cuvintele Slujbelor și dacă te ferești de păcătuire pe cât poți, la fiecare Slujbă Dumnezeu ne îmbracă în lumină și în bucurie

dumnezeiască. Praznicul care se petrece în interiorul nostru e prea frumos. Nu mai vrei nimic altceva. Nu mai vrei să se termine pacea și bucuria și curăția pe care le trăiești. Pentru că ele sunt dumnezeiești! Ele sunt cele care ne luminează și ne sfințesc pe noi! Iar noi, Slujitorii Lui, trăim într-o mare nesfârșită de lumină dumnezeiască și cu ea ne împărtășim, și ea intră în noi și ne sfințește, făcându-ne să ne bucurăm de dulceața adevărurilor dumnezeiești și de slujirea cutremurătoare în fața Sa.

De aceea, a fi nerecunoscători față de sfințenia Lui înseamnă a călca în picioare marea Sa răbdare față de noi. Căci noi, cu toții, ne împărtășim cu Domnul și ne umplem de El și de cuvintele Sale, iar când ne arătăm nerecunoscători față de El, arătăm că am uitat ceea ce am primit.

Și spovedaniile noastre spun din plin asta! Dar, în același timp, la fiecare spovedire a păcatelor noi ne umplem de mila Lui. Și trăim astfel din mila Lui, pentru că El așteaptă ca noi să ne decidem cu totul pentru viața sfântă.

De aceea, iubiții mei, trebuie să ne rugăm pentru cei de aproape și pentru cei de departe, adică pentru întreaga umanitate! Să ne rugăm ca toți să aibă parte de îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu, spre pocăința și mântuirea lor. Căci dacă bunătatea lui Dumnezeu nu ne învață să fim buni și iertători, atunci vom fi nerecunoscători și răi. Iar unii ca aceștia stau departe de Dumnezeu...

Fapt pentru care, fiecare dintre noi trebuie să dorim viața cu Dumnezeu, pentru că El ne învață tot lucrul bun și mântuitor. Dumnezeu să ne întărească și să ne bucure cu slava Lui, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Predică la Duminica a 12-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[57],

banii nu sunt scopul vieții noastre, ci doar un mijloc prin care ne asigurăm existența de zi cu zi, după cum sănătatea și viața, în ele însele, nu ne duc nicăieri și nici nu ne împlinesc, dacă noi nu Îl căutăm pe Dumnezeu. Însă, când suntem cu Dumnezeu, atunci banii devin un mijloc de împlinire a noastră și a altora, pentru că facem din viața și din banii noștri și din capabilitățile noastre punți reale spre oameni.

Căci oricât de greu ar fi pentru unii să înțeleagă acest lucru, numai când dăruim, ne împlinim. Numai când ne dăruim cu totul lui Dumnezeu și ne punem în folosul oamenilor, atunci viața noastră e plină de bucurie. Dar când strângem numai pentru noi și ceea ce strângem cheltuim în mod egoist, atunci nu ne simțim deloc împliniți. Pentru că lucrurile materiale nu ne pot împlini prin ele însele, prin faptul că le avem și le depozităm pe toate în casa și în curtea noastră, ci ne simțim împliniți numai când creăm relații reale între oameni pe baza lor.

Când ne facem prieteni prin milostenie și prin dăruire, când ne facem colaboratori reali prin caracterul și munca noastră, atunci valorizăm cu adevărat lucrurile materiale. Pentru că, mai întâi de toate, punem în evidență omul și nu materia. Iar omul este

---

[57] Începută în ziua de 22 august 2017, la ora 14. 08, o zi de marți, cu soare și cu temperatura de 24 de grade. Și terminată în aceeași zi, la 16. 54.

apreciat de noi, dacă îl valorizăm la nesfârșit și nu îl considerăm vandabil. Căci dacă socotim că un anume om costă atâția bani, arătăm prin asta că nu știm să-l prețuim. Pentru că cine iubește un om, acela nu îl vinde pentru nicio sumă de bani. Pentru că oamenii sunt fără de preț.

Dar acolo unde oamenii au un preț al lor sau sunt prețuiți foarte puțin e semn că cei care fac asta nu se simt nici ei valoroși. Și oamenii când nu se simt valoroși, când nu se simt în stare de lucruri mari, se simt descurajați, se simt neputincioși și își varsă mânia foarte repede. Pentru că dau vina pe alții și nu pe ei înșiși. Dau vina pe sistemul politic, pe religia altora, pe modul de a fi al altora.

Și astăzi auzim la fiecare calup de știri despre noi și noi atentate teroriste. Despre oameni și grupări de oameni care împânzesc peste tot teroarea, frica, insecuritatea. Și pentru că sunt atât de mult mediatizate aceste atentate teroriste, nici măcar nu ne mai interesează dacă sunt motive reale sau scelerate la baza lor, pentru că ceea ce ne terifiază sunt morții, sunt exploziile, sunt distrugerile ce le urmează. Și când neliniștea ne intră în suflet, când ne panicăm, atunci fiecare dintre noi ne simțim vizați. Pentru că în fața terorismului nu contează oamenii, ci instaurarea fricii în oameni. Și cei care sunt omorâți, sunt omorâți pentru ca terorismul să fie „credibil” și, prin aceasta, în mod continuu monstruos.

Însă viața câștigă întotdeauna! Când unii vor să omoare, să dărâme, să îi înlăture pe cei care nu sunt „ca ei”, există marea de oameni care preferă viața. Și oamenii preferă viața, această viață, pentru că nu au o altă alternativă. Și ne repliem cu toții, ne retragem în noi înșine ca să gândim despre viață, despre

modul cum să ne trăim viața. Însă despre această viață, despre viața noastră, nu putem gândi cu adevărat, dacă nu o raportăm la viața cea veșnică [ζωὴν αἰώνιον] [Mt. 19, 16, BYZ]. Sau nu putem să trăim cu adevărat viața noastră, dacă nu ne umplem de viața cea veșnică a lui Dumnezeu.

Fiindcă noi, creștinii ortodocși, nu trăim o simplă viață în Biserică, ci viața cea duhovnicească. Și viața cea duhovnicească e viața de acum trăită în slava lui Dumnezeu. Adică e viața de acum în care s-a coborât slava Împărăției lui Dumnezeu, slava vieții cele veșnice. Și, de aceea, noi trăim pe pământ și deopotrivă în cer, trăim ca toți oamenii, dar mai presus de ei, pentru că noi trăim cu Dumnezeu și în slava Lui, și viața în slava lui Dumnezeu e viața reală a omului. Este cea care îl împlinește cu adevărat.

Însă omul care trăiește cu adevărat și care se poate împlini cu adevărat trebuie să fie un om teologic. Mai înainte de toate, el trebuie să Îl cunoască pe Dumnezeu prin experiență personală, conform cu asceza și mistica Bisericii Ortodoxe, a Bisericii lui Dumnezeu. Și ca să știi *ce spune* Biserica, trebuie *să citești* cărțile Sfinților Bisericii și hotărârile ei dogmatico-canonice. Adică trebuie să fii teolog și să trăiești teologic, pentru că teologul trebuie să fie una cu propria învățătură a Bisericii.

Iar clipa de față, cea pe care noi o trăim acum, e una dintre cele mai libere clipe care au fost vreodată pentru teologie, pentru că acum putem studia și putem trăi potrivit învățăturii Bisericii. Acum noi putem deveni teologici și ne putem sfinți viața, pentru că putem avea acces la foarte multe surse teologice ale Bisericii. Vastele biblioteci ale lumii, digitalizarea lor continuă, schimbul viguros de

informație la nivel online ne asigură cel mai bun climat pentru teologie.

Și când toate lucrurile, din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, ni se dau mură în gură, noi tocmai acum ne găsim „lucruri mai bune de făcut", adică să pierdem timpul.

Însă cine pierde timpul degeaba, nefăcând nimic pentru sine și pentru alții, pierde timpul mântuirii sale. Și ceea ce pierdem, pierdem în mod definitiv. Pentru că noi nu avem decât timpul vieții noastre, care nu știm cât de mare este și noi numai în acest timp trebuie să ne umplem de slava Împărăției lui Dumnezeu.

Căci cineva anume a venit să Îl întrebe pe Domnul ce bine [τί ἀγαθὸν] trebuie să facă, pentru ca să aibă viața cea veșnică [Mt. 19, 16]. Ce bine să facă pentru a deveni teolog, pentru a deveni Sfânt, pentru a deveni un om al lui Dumnezeu. Pentru că binele ne umple, el ne recreează interior, el ne face oameni buni, pe când răul ne destructurează interior. Și omul care a întrebat despre lucrarea binelui, a întrebat bine. A pus o întrebare corectă. Pentru că și noi trebuie să ne îngrijim de același lucru: de binele pe care trebuie să îl facem pentru a fi oameni buni, curați, Sfinți.

Și binele nu se poate face decât cu Dumnezeu. Decât împreună cu El. Pentru că El este Binele tripersonal [Mt. 17, 19]. El e Binele de unde ne vine nouă tot binele, adică toată puterea duhovnicească de a lucra binele virtuților în noi înșine. Însă intrarea noastră în viața duhovnicească se face prin împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. Împlinire a poruncilor, pe care Domnul o numește „ținere a poruncilor" în Mt. 17, 19.

Și ce înseamnă să ții în mod interior o poruncă? Să nu o uiți niciodată, ci să o lucrezi continuu! Și noi trebuie să lucrăm continuu porunca iubirii, porunca milosteniei, porunca iertării aproapelui care ne-a greșit cu ceva, porunca nerăzbunării, porunca nejudecării altora, porunca postului, porunca rugăciunii, porunca privegherii, porunca sfințeniei.

Dar pentru ca să cunoaștem poruncile lui Dumnezeu și pe Dumnezeu, după cât putem noi, oamenii, trebuie să facem efortul constant de a-L cunoaște pe Dumnezeu. Pentru că de cunoașterea Lui și a poruncilor Sale și de relația cu El stă viața noastră duhovnicească, reală, veșnică. Iar Dumnezeu nefiind un obiect și nici o ființă mărginită pentru ca noi să o cunoaștem, ci Ființa tripersonală prin excelență, singura Care există cu adevărat, Care există prin sine și Care a făcut tot ceea ce există, tocmai de aceea, pentru ca să Îl cunoaștem pe El, trebuie să fim ajutați de către El. Pentru că cuvintele Lui au nevoie de explicații, de aprofundări, pentru ca să le înțelegem. Și dacă înțelegem Scriptura și cărțile Sfinților și cele de cult cu ajutorul lui Dumnezeu, cu luminarea Lui, atunci înaintăm în mod real în viața cu Dumnezeu, în viața de sfințenie.

Iar viața de sfințenie nu este una rapace, ci, dimpotrivă, e una care se derobează continuu de lucrurile personale. Ea se dezbracă continuu de sine pentru a se înțelege pe sine în viața cu Dumnezeu. Căci Dumnezeu ne cere să plecăm din lumea noastră, să ne vindem averile și să le dăm săracilor, pentru ca să avem comoara faptelor bune în cerul inimii noastre [Mt. 19, 21]. Pentru că numai astfel, numai fiind goi de alipirile noastre față de lume, noi putem să Îi urmăm lui Dumnezeu cu adevărat [Ibidem].

Poate unii cred, citind acest verset, că au ajuns să Îi placă cu adevărat lui Dumnezeu, dacă au lăsat toate și au intrat în monahism. Poate consideră că monahismul e împlinirea acestei porunci.

Însă porunca Domnului e și mai aspră! El cere aici o viață cu totul anahoretică, plină de sărăcie voită, în care să Îi urmăm Lui în sfințenie. Pentru că a fi desăvârșit [τέλειος] [Mt. 19, 21] înseamnă a fi cu totul desprins de materie, de nevoile vieții celei stricăcioase și trecătoare. Și au existat Sfinți ai lui Dumnezeu care au trăit o astfel de viață.

Dar pentru a ajunge acolo...trebuie să parcurgem toți pașii vieții duhovnicești. Și pașii vieții duhovnicești sunt foarte mulți. Și cine crede că poate să îi sară, să ajungă mai repede la desăvârșire, se înșală. Pentru că creșterea în sfințenie e organică și nu putem face fapte de bravadă ascetică, decât dacă vrem să ne îmbolnăvim.

De aceea, în Mt. 19, 21, Domnul ne vorbește la modul absolut, la modul desăvârșit, arătându-ne cum a trăit El pe pământ și până unde se poate ajunge în materie de sfințenie. El ne cheamă pe toți la o astfel de măreție duhovnicească. Dar noi trebuie să ne vedem fiecare măsura și să Îi urmăm Lui pe măsura noastră. Pentru că a ne ține de măsura noastră, de înțelegerea noastră teologică, de cât putem noi să renunțăm la noi înșine și la ale noastre pentru El înseamnă a fi pe calea Lui și nu indiferenți față de El.

Și aici, la problema măsurii personale, sunt cele mai multe căderi ale noastre! Căci dacă nu rămânem în conștiința smerită despre noi înșine, imediat ne credem „în stare" de lucruri mai presus de noi. Însă noi nu trebuie să aspirăm la lucruri care ne depășesc puterea de înțelegere și de lucrare. Pentru că acestea

sunt extremele la care ne învață demonii, care doresc continuu să ne ocupăm de lucruri care nu ne privesc.

Căci ceea ce e mai presus de puterea noastră, nu ni se cere nouă. Dumnezeu ne cere să împlinim voia Lui pe măsura la cât Îl înțelegem pe El. Dacă noi ne încredem în noi înșine și considerăm că suntem „capabili" de lucrurile care ne depășesc, nu facem decât să cădem în mod lamentabil. Pentru că El nu ne cere lucrurile care ne omoară, ci doar pe cele care ne fac vii și ne umplu de bucurie și de înțelegere sfântă.

De aceea, oamenii nu trebuie să iasă din smerenie, nu trebuie să se creadă capabili de orice, ci să trăiască cuvios împreună cu Dumnezeu. Căci Dumnezeu ne conduce pas cu pas și ne face să creștem în mod organic la nivel interior, asemenea unei flori, care își dă mirosul, dar și rodul ei la timpul potrivit și nu mai înainte de vreme.

Fapt pentru care, atunci când Sfinții Apostoli s-au mirat foarte și L-au întrebat pe Domnul cine se mântuie [Mt. 19, 25], dacă astfel de condiții grele cere Dumnezeu de la oameni, El le-a spus: „Înaintea oamenilor aceasta este cu neputință [Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν], dar înaintea lui Dumnezeu toate [sunt] cu putință [παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατα]" [Mt. 19, 26, BYZ]. Pentru că mântuirea nu e o luare la întrecere cu un standard de viață exterior omului, ci e o creștere interioară continuă în sfințenie și în urmarea lui Dumnezeu.

Tocmai de aceea, împreună cu Dumnezeu și în slava Lui noi putem să ne mântuim, pentru că creștem mereu în cunoașterea și în slujirea lui Dumnezeu. Și oricât am crește noi aici, în această viață, noi ne mântuim întru El, pentru că în viața veșnică noi continuăm mântuirea începută aici.

Adică continuăm să ne sfințim și să ne îndumnezeim întru El, întru slava Dumnezeului nostru treimic, pentru că sfințenia nu are limite, ci noi putem crește veșnic în sfințenia lui Dumnezeu.

De aceea, din perspectiva oamenilor neștiutori, sfințenia înseamnă „lipsa oricărui păcat" și o viață „fixistă" și „lipsită de bucurii". Dar, din perspectiva practică a oamenilor duhovnicești, sfințenia e viața în slava lui Dumnezeu și împlinirea poruncilor Lui, chiar dacă mai păcătuim într-o anumită măsură, dar fiind cu totul lipiți de El, pentru că dorim să se facă voia Lui în noi.

Așa stând lucrurile, iubiții mei, scara spre desăvârșire are multe trepte, toate sunt interioare, iar mântuirea e comoara din noi, e bucuria la care lucrăm continuu. Pentru că viața duhovnicească este trăirea cu Dumnezeu în noi înșine, este locuirea Lui în noi și iradierea din noi a slavei Sale.

De aceea, sfințenia ortodoxă nu are o față respingătoare, ci una prietenoasă, e plină de iubire și de blândețe, e plină de curăție și de frumusețe sfântă, și te atrage mereu spre ea. Pentru că Sfinții lui Dumnezeu ne învață să ne rugăm, ne învață să fim buni, ne învață să iertăm, ne învață să suportăm ispitele și durerile și greutățile nedrepte pe care ni le fac oamenii invidioși. Sfinții ne luminează să le urmăm viața, ne fac să ne rușinăm de propriile noastre patimi și ne arată că nu trebuie să amestecăm adevărurile lui Dumnezeu cu minciuna.

Pentru că numai adevărul lui Dumnezeu ne face bine, numai el este bunătatea noastră și această bunătate se revarsă și în viața altora, dacă stăm în poruncile lui Dumnezeu. Dacă trăim prin ele.

De aceea v-am spus la început că nu banii sunt scopul nostru în viață. Pentru că Dumnezeu e scopul

vieții noastre. Noi pentru El trăim, noi ai Lui vrem să fim pentru veșnicie, și viața noastră o umplem de voia Lui cea bună. Și prin împlinirea voii Lui și noi devenim plini de bunătatea Sa și începem să vedem unde e nevoie de bunătatea lui Dumnezeu.

Și de bunătatea Lui e nevoie pretutindeni! E nevoie în orice om, în orice instituție, în orice casă. De aceea, oricând spunem un cuvânt mântuitor oamenilor, oricând le aducem o carte de teologie sau o Sfântă Icoană, oricând îi învățăm ce să facă cu viața lor, îi umplem de bunătatea lui Dumnezeu. Pentru că acesta e rolul nostru pe pământ: să împărtășim tuturor din bunătatea și din sfințenia lui Dumnezeu, adică din Dumnezeul Care S-a sălășluit întru noi.

Mai avem puțin, iubiții mei, până la sfârșitul anului bisericesc 2016-2017. Marți, pe 29 august 2017, prăznuim tăierea capului Sfântului Ioannis Botezătorul și acesta e ultimul praznic bisericesc al deja vechiului an bisericesc. Pentru ca vineri, 1 septembrie 2017, să începem noul an bisericesc, anul 2017-2018, iar anul 2018 e anul în care vom sărbători cu toții împlinirea a 100 de ani de la marea unire a românilor de la Alba Iulia, de la 1 decembrie 1918[58].

Așa că ne stau înainte praznice și sărbători mari ale Bisericii și ale românilor, de care trebuie să ne facem vrednici. Și ne facem vrednici de ele trăind cuvios și aprofundând teologia și semnificația lor pentru viața noastră.

Pentru că viața Bisericii e mereu drumul sfințeniei, iar unirea tuturor românilor într-un stat unitar e chemarea tuturor la sfințenie și la responsabilitate reciprocă.

---

[58] A se vedea:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Unirea_Transilvaniei_cu_România.

Așa să ne ajute Dumnezeu: să trăim frumos și sfânt aceste momente providențiale din viața poporului nostru și a Bisericii noastre! Amin.

Predică la tăierea capului Sfântului Ioannis Botezătorul [29 august 2017]

Iubiții mei[59],

Biserica nu îi elogiază pe dictatorii criminali, ci pe Sfinții săi Mucenici, care au fost martirizați de către ei. Pentru Biserică, dictatorii sunt pete negre în istorie, sunt oameni care au abuzat în mod samavolnic de statutul lor de conducători, dar care au fost îngăduiți și răbdați de Dumnezeu pentru ca să se vadă temperatura Bisericii. Căci, mai cu seamă, în vreme de prigoană, de persecuție aspră se vede evlavia Bisericii, răbdarea ei, conștiința ei identitară.

Atunci se vede cum unii profită de statutul lor eclesial și fac pact cu persecutorii, iar alții sunt aruncați în închisoare pentru sfânta lor intransigență. Și, bineînțeles, temperatura Bisericii nu e dată de colaboraționiști, de cei care s-au grăbit să-și salveze salariul, dar nu și sufletul, ci de Mucenicii Bisericii, care au răbdat toate pentru credința lor, murind ca oameni ai credinței. Însă cei care mor în Hristos sunt vii pentru totdeauna, pe când cei care mor în păcatele lor, mor rău...

Iar noi, românii, abia am trecut printr-o astfel de perioadă de ispitire a credinței Bisericii. O perioadă mult-dureroasă și prea-sângeroasă. Căci pentru noi comunismul a însemnat și înseamnă o

[59] Scrisă în dimineața zilei de 28 august 2017, zi de luni, cu soare, începând de la ora 8. 15. Acum sunt 18 grade afară. Și terminată la ora 11. 12.

perioadă de mucenicie, de luptă furibundă a Statului cu Biserica vie, cu oamenii credinței, care au fost băgați în închisori ca să li se astupe gura.

Așa după cum a făcut și împăratul Irodis Antipas [Ηρώδης Αντίπας][60] cu Sfântul Ioannis Botezătorul, care îl mustra public pentru că și-a lăsat soția legiuită și s-a căsătorit cu cumnata lui, cu Irodias [Ἡρῳδιὰς] [Mc. 6, 19, BYZ].

Însă Irodias nu a reușit nimic împotriva Dumnezeiescului Ioannis! Deși, din cauza invidiei și a răutății ei, Sfântul Ioannis a fost închis [Mc. 6, 17], iar mai apoi decapitat în temniță [Mc. 6, 24], în cetatea Maherus [Μαχαιροῦς] de lângă Iordanis[61], noi îl prăznuim azi pe Mucenicul Bisericii, pe Sfântul Ioannis și nu pe împărăteasa nelegitimă. Căci, pe termen lung, tiranii impostori nu câștigă niciodată. Pentru că ei nu caută viața cu Dumnezeu, cea care îl mântuie pe om, ci caută o viață evanescentă, plină de onoruri și de privilegii nemeritate.

Însă cu ce plecăm noi de aici, de pe pământ, după o viață de agoniseli drepte, dar mai ales nedrepte, dacă luăm cu noi numai ce avem în sufletul nostru? Și ce au câștigat mai mult oamenii care au salvat instituția Bisericii, cu toate compromisurile aferente, în comparație cu cei care au intrat în închisoare pentru credința lor, având numai hainele de pe ei, dacă nu plecăm decât cu...sufletul nostru la Dreptul Judecător?

Pentru că noi, cei vii, am salvat prin compromisurile noastre Biserica văzută și trăim în ea, cu toate păcatele noastre, și nu știm cum suntem văzuți de El, de Domnul slavei, dar siguri de mântuirea lor

---

[60] A se vedea: https://el.wikipedia.org/wiki/Ηρώδης_Αντίπας.

[61] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Machaerus.

sunt cei care au intrat întru Împărăția Sa prin moartea cea plină de dragoste pentru Dumnezeu. Căci mucenicia pentru El e mai bună decât concesiile față de un regim tiranic, pentru ca să salvăm instituția Bisericii văzute.

Și în fiecare zi aproape, noi prăznuim mucenicia, adică moartea pentru El, prin Sfinții Mucenici din sinaxarele Bisericii, dar nu cinstim și lașitatea, ipocrizia, nesimțirea, diletantismul. Pentru că acestea sunt păcate și nu virtuți!

Iar în anul acesta, în care îi prăznuim pe adevărații ortodocși ai României din vremea recentei prigoane comuniste[62], adică pe Sfinții Mucenici și Mărturisitori ai ei, trebuie să spunem răspicat faptul că mulți dintre ei au suferit...pentru că au fost trădați și părăsiți de confrații lor. Adică de ceilalți membri ai Bisericii.

Ierarhia Bisericii a făcut pact de neagresiune cu regimul comunist, timp în care regimul comunist a minimalizat pe cât a putut Biserica, dar nu a desființat-o instituțional, și, pentru „binele" Bisericii, cei care aveau credința fierbinte și coloană vertebrală și nu au acceptat ateismul comunist...au fost lăsați să moară. Cel mai adesea cu încuviințarea tacită a ierarhiei Bisericii, după cum ne arată dosarele lor de la Securitate și alte mărturii istorice de după moartea lor.

Pentru că Biserica a continuat să funcționeze în timp ce Mucenicii și Mărturisitorii ei au înfundat cele mai oribile pușcării comuniste. Dar ei dețineau temperatura reală a Bisericii, având în ei credința cea vie și mântuitoare! Cea care alege greul ascezei pentru a urma Domnului în toate zilele vieții lor.

---

[62] *Cf.* http://basilica.ro/proclamarea-oficiala-a-anului-omagial-si-comemorativ-2017-in-patriarhia-romana/.

Eu înțeleg însă neputințele oamenilor, pentru că mi le văd profund pe ale mele. Și înțeleg că oamenii Bisericii au ales să pactizeze cu comunismul pentru ca să își păstreze cât de cât modul lor creștinesc de viață. Și până la urmă s-a dovedit o alegere benefică pentru Biserică, căci, din punct de vedere instituțional și patrimonial, cu toate demolările de Biserici și Mănăstiri și cu toate obstrucționările cultului și ale vieții Bisericii, ea a ieșit bine.

Dar din punct de vedere soteriologic, binele Bisericii s-a trăit cel mai bine în temnițe. Acolo temnițele au devenit Mănăstiri, au devenit locuri vii de rugăciune și de postire, de slujire sfântă. Pentru că cei din temnițe, adică Sfinții Mucenici și Mărturisitori ai României, au trăit cel mai liber, pentru că au fost întăriți de Dumnezeu, cu slava Lui, ca să guste până la fund paharul suferințelor celor mântuitoare.

De aceea, într-un astfel de an mare, de recunoaștere a lor și de recunoștință față de ei, față de Sfinții Mucenici și Mărturisitori ai Bisericii din perioada comunistă, dacă ar fi existat o adevărată și profundă prăznuire a lor, ar fi trebuit să avem și un număr substanțial de canonizări ale acestor Sfinți și Mărturisitori ai Bisericii. Care au fost farul viu și călăuzitor al Bisericii noastre. În lipsa lor, arătăm că încă nu înțelegem cine sunt ei...și cine suntem noi. Adică, pe ei încă îi minimalizăm și pe noi ne supraestimăm, deși noi „am salvat" Biserica instituțională din cauza micimii noastre de suflet. Pentru că nu am avut curajul să suferim și să murim pentru El, pe când ei s-au mântuit în noaptea ateismului comunist, tocmai pentru că au împlinit exigențele reale ale vieții Bisericii.

De aceea, întotdeauna Sfântul Ioannis Botezătorul enervează pe cineva, pentru că adevărul

neacceptat enervează. Atunci și acum, adevărul pe care îl spun Sfinții Profeți ai lui Dumnezeu e de bun gust, este evident, e bătător la ochi. Și, cu toate acestea, pentru el se pătimește și se moare în mod nedrept.

Căci, la urma urmei, pentru ce au fost închiși Sfinții Mucenici și Mărturisitori români din perioada comunistă? Pentru că au mărturisit, în fața organelor de anchetă, că nu acceptă ideologia comunisto-ateistă, că nu acceptă materialismul grosier propus de regimul politic din România, ci ei vor să trăiască și să moară ca oameni ai credinței ortodoxe. La urma urmei, dacă privim lucid lucrurile, au murit pentru o idee a lor, pentru nimica toată. Însă această „nimica toată" în realitate, a făcut și face diferența dintre noi și ei. Pentru că ei au pătimit și au murit pentru credința lor, pe când noi nu facem mai nimic pentru credința noastră și a lor, pentru credința noastră comună...

Pr. Dr. Ioan Valentin Istrati consideră că „partea occipitală [a capului Sfântului Ioannis Botezătorul] se află la Moscheia Omeiazilor din Damasc, iar partea frontală la Catedrala din Amiens, [în] Franța"[63]. În palatul Topkapı Sarayı din Istanbul[64] se păstrează un fragment din mâna dreaptă a Sfântului Ioannis Botezătorul[65]. Din aceeași mână dreaptă a Sfântului se păstrează fragmente la Mănăstirea Dionisiu [Μονή Διονυσίου] din Sfântul Munte Athos.

---

[63] *Cf.* https://doxologia.ro/consiliere/locul-unde-se-afla-capul-sfioan-botezatorul-2012-05-28-184055.

[64] A se vedea:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Palatul_Topkapî.

[65] *Cf.*
https://danielvla.wordpress.com/2015/08/30/sfantul-ioan-botezatorul-si-moastele-care-s-au-pastrat-de-la-el/.

Fragmente care au fost dăruite de Sfântul Neagoe Basarab în schimbul Sfintelor Moaște ale Sfântului Nifon, Patriarhul Constantinopolului[66]. Și tot din mâna dreaptă a sa există fragmente în mănăstirea coptă *Sfântul Macarios cel Mare* din Egipt[67].

Și prin aceasta, Sfântul Ioannis Botezătorul ne arată că el îi cheamă și pe păgâni și pe eretici la pocăință, atâta timp cât îngăduie ca părți din trupul său cel sfânt să existe și la unii și la alții. Pentru că el e glasul pocăinței pentru noi toți.

Așadar, dacă vrem să fim de partea adevărului întotdeauna, atunci îl avem pe Sfântul Ioannis un aliat de nădejde în efortul ascetic al mărturisirii noastre! Însă, dacă nu suntem în stare să suferim și să murim pentru Dumnezeu, tot el ne este ajutor pe calea pocăinței. Pentru că ne ajută să ne ridicăm din păcatele noastre și să dorim să punem început de pocăință vieții noastre.

Și pentru că mai e puțin până pe 4 septembrie, când împlinesc 12 ani de când am fost hirotonit Diacon, pentru că am fost hirotonit într-o Biserică închinată lui, de aceea l-am resimțit pe Sfântul Ioannis Botezătorul în slujirea mea ca pe un îndemnător zilnic la pocăință. L-am simțit că mă învață pocăința, că îmi cere să mă pocăiesc continuu și că vrea să-i învăț pe oameni să se pocăiască. Și de ce e atât de important acest lucru? Pentru că pocăința e începutul vieții noastre duhovnicești, a vieții noastre cu Dumnezeu. Și oricând ne trezim din somn, și toată ziua, și seara, și noaptea...noi trebuie să ne rugăm continuu pentru iertarea noastră și a întregii umanități. Și să știți faptul că pocăința și rugăciunea continuă creează oameni pașnici, profunzi și plini de

---

[66] Ibidem.

[67] Ibidem.

teologie. Îi văd de la depărtare, îi cunosc pe oamenii care se roagă, care își recunosc păcatele lor, care sunt adânciți în gânduri teologice. Pentru că ei sunt plini de adevăr și de slava lui Dumnezeu. Și când vorbesc și când se destăinuie, ei te umplu de slava lui Dumnezeu și de multă dorință pentru viața sfântă, pentru că sunt locașuri vii ale lui Dumnezeu.

Și, adesea, când mă gândesc la asprimea vieții Sfântului Ioannis Botezătorul, asceza lui mi-l aduce în minte pe Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele meu duhovnicesc[68], din care izvora multă pace și bucurie duhovnicească când vorbeai cu el, dar care erau coborâte în el din multul post, din multa rugăciune, din multa curățire pentru Dumnezeu. Mă simțeam bine când stăteam de vorbă cu un astfel de om ceresc, împlinit în Dumnezeu, plin de harisme dumnezeiești, dar...toată viața și asceza lui îmi impuneau să fiu ascetic, să merg pe drumul greu, îngust, evanghelic al vieții cu Dumnezeu.

Tot la fel Sfântul Ioannis Botezătorul ne cere să fim lucizi și să vorbim răspicat. Ne cere să ne pocăim de toate păcatele noastre și să vestim tuturor întreaga credință a Bisericii. El nu ne învață să băgăm lucrurile rele ale noastre, ale oamenilor Bisericii, sub preș și să ne facem că ele nu există, ci ne cere să ni le asumăm și pentru ele să ne pocăim. Căci noi, oamenii Bisericii, trebuie să ne pocăim pentru păcatele noastre, dar și să cerem iertare lui Dumnezeu pentru păcatele tuturor oamenilor. Căci mulți oameni nu știu că acest lucru e cel mai important dintre toate. Dar noi, cei care știm să ne pocăim, trebuie să ne pocăim și pentru întreaga umanitate.

---

[68] A se vedea aici opera lui:

http://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/.

Pentru toți cei care au fost, sunt și vor fi. Căci prin aceasta arătăm grija noastră pentru mântuirea oamenilor, grijă pe care ne-o învață iubirea lui Dumnezeu pentru toți oamenii.

Și dacă pe noi, acum, Dumnezeu ne mântuie, ne schimbă continuu, El ne și învață ce să facem. Iar dacă El ne învață să fim buni, blânzi, iertători, dar și aprigi cu păcatul în noi înșine, atunci aceste lucruri trebuie să îi învățăm și pe alții. Să-i învățăm și pe alții din cele pe care ne învață Dumnezeu, pentru ca toți să ne mântuim.

Da, acesta e ultimul praznic al anului bisericesc 2016-2017! La ce am făcut și, mai ales, la ce n-am făcut rămâne să reflectăm fiecare în parte. Și trebuie să fim mereu conștienți de faptul că Dumnezeu cere de la noi ceea ce a cerut de la toți Sfinții Lui: să ne dăruim cu totul Lui. Să ne dăruim Lui în fiecare clipă, pentru ca El să fie în noi mereu. Căci plecăm dincolo, la El, doar cu El în noi, căci El este comoara vie din sufletul nostru.

Și dacă a venit toamna cu toate cele ale ei, ea ne învață să lipim gândul la moarte de conștiința noastră. Pentru că vom lăsa toate aici, ne vom despărți de toate frunzele averilor noastre și vom pleca doar cu comoara din noi. Care e comoara noastră? Ce avem în sacoșa inimii noastre ca să Îi ducem Domnului? Ce roade avem pentru El? Oare Lui Îi vor plăcea cadourile noastre?

Să rămânem în întrebările esențiale!

Dumnezeu să ne întărească și să ne lumineze pe toți, pentru ca să începem anul nou bisericesc, anul 2017-2018, cu pace și cu bucurie dumnezeiască! La mulți ani, numai bine, și pacea Domnului să fie cu noi, cu toți! Amin.

Predică la Nuntă

Iubiții mei[69],

Nunta ortodoxă, Nunta pe care abia am săvârșit-o, Nunta dumneavoastră, a fost formată din două Slujbe unite între ele: din *Logodnă* și *Cununie*. Și la Logodnă (un cuvânt slavon), dumneavoastră, mirele și mireasa, ați primit *arvuna* Nunții. Pentru că în greacă, în textul original al Slujbei, se spune pentru mire, în mod întreit: „Se arvunește robul lui Dumnezeu [Ἀῤῥαβωνίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ] (Numele) [ὁ δεῖνα] [cu] roaba lui Dumnezeu [τὴν δούλην τοῦ Θεοῦ] (Numele) [τὴν δεῖνα], întru numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin [εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμὴν]”, iar pentru mireasă, tot în mod întreit: „Se arvunește roaba lui Dumnezeu [Ἀῤῥαβωνίζεται ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ] (Numele) [ἡ δεῖνα] [cu] robul lui Dumnezeu [τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ] (Numele) [τὸν δεῖνα], întru numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin [εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμὴν]”[70].

În română, noi am rostit aceeași frază liturgică din limba greacă veche, numai că am schimbat pe *se arvunește* cu slavonescul *se logodește*. Însă slavonescul *lagoditi* înseamnă *legătură* sau *înțelegere*[71]

---

[69] Scrisă în seara zilei de 30 august 2017, zi de miercuri, începând cu ora 18. 29. Și terminată la 20. 08.

[70] *Cf.*

http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/prayers/service_wedding_translation.htm.

[71] *Cf.* http://www.dex.ro/logodi.

între două persoane cum că se vor căsători într-o bună zi. Adică un lucru identic cu ceea ce înseamnă și *arvună* din limba greacă: făgăduință pentru căsătorie[72].

Și arvuna pentru căsătorie a Logodnei au fost *inelele de logodnă*, cărora noi le spunem *verighete*. Și care verighete, pentru cuplul căsătorit, vor însemna pentru totdeauna semnul legăturii lor duhovnicești. Adică faptul că sunt căsătoriți religios în fața lui Dumnezeu și a oamenilor.

Dar, după cum ați văzut, noi *v-am arvunit* unul altuia sau *v-am logodit* unul cu altul în numele Dumnezeului nostru treimic, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, și, în același timp, în semnul Crucii Domnului, pentru că v-am însemnat cruciform cu inelul pe trup, legându-vă astfel pe unul de altul. Și prin aceasta L-am adus martor pe Dumnezeu pentru logodna dumneavoastră! Căci El a fost și este de față și v-a logodit prin mâna noastră, a Preoților Săi, și, în același timp, Dumnezeu v-a pus împreună în asceza cea mare a Crucii Domnului.

Pentru că harul Preasfintei Treimi ne ajută pe fiecare zi în marea asceză a căsătoriei. Fără ajutorul lui Dumnezeu noi nu putem să ducem jugul cel binecuvântat al căsătoriei. De aceea, e nevoie de Dumnezeul nostru treimic pentru viața plină de asceză a căsniciei, a vieții în comun a soților.

Și astfel, după cum vă spuneam, Logodna v-a pus împreună și v-a pregătit pentru *viața ca încununare*. Căci *Cununia* a avut în prim-plan *încununarea* mirelui și a miresei. Și iarăși apelez la textul grecesc al Slujbei, unde avem de această dată cuvântul στέφεται, adică *se încununează*. Și acesta e singurul cuvânt schimbat în comparație cu textul liturgic de

---

[72] *Cf.* http://www.dex.ro/arvună.

la Logodnă. Pentru că mirelui, de trei ori, i se spune: „Se încununează [Στέφεται] robul lui Dumnezeu [ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ (Numele) [ὁ δεῖνα], [cu] roaba lui Dumnezeu [τὴν δούλην τοῦ Θεοῦ] (Numele) [τήν δε], întru numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin [εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν]", iar miresei, tot de trei ori, i se spune: „Se încununează roaba lui Dumnezeu (Numele) [Στέφεται ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ] [ἡ δεῖνα], [cu] robul lui Dumnezeu (Numele) [τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ [τόν δε], întru numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin [εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν]"[73].

Pentru ce ați fost încununați? Pentru ce ați primit cununile acestea pe cap? Ce vă spun ele în subsidiar? Că acum, azi, la Nunta dumneavoastră ați primit harul lui Dumnezeu care vă dă puterea să fiți o unitate duhovnicească, să fiți una în două trupuri, pentru că sufletele dumneavoastră sunt unite de o singură iubire și că împreună trebuie să vă arătați biruitori peste patimile dumneavoastră, că împreună trebuie să vă arătați niște oameni duhovnicești.

Pentru că aceste cununi nu sunt mai ales pentru prezent, ci pentru viitor. Ele vă indică înălțimea sfântă la care sunteți chemați de Dumnezeu. Ele vă arată statura duhovnicească pe care trebuie să o dobândiți împreună. Adică, prin iubire și curăție și înțelegere duhovnicească dumneavoastră trebuie să ajungeți o biserică sfântă, o familie a lui Dumnezeu, în care Dumnezeu să fie prezent prin harul Său și în care sfințenia să fie la ea acasă.

---

[73] *Cf.*

http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/prayers/service_wedding_translation.htm.

Pentru că verighetele Logodnei la acest lucru v-au chemat și pentru acest lucru v-au pregătit: pentru încununarea sfântă a vieții dumneavoastră, pentru unirea sfântă a mirelui cu mireasa sa, pentru a da naștere la copii ai lui Dumnezeu, pe care să îi creșteți în iubire și în sfințenie.

Căci ambele simboluri ale nunții, adică verighetele și cununile, prin rotunjimile lor ne arată că viața conjugală este una împlinitoare, este una care trăiește din sine și pentru sine, dacă e plină de slava lui Dumnezeu. Fiindcă mirele are nevoie numai de mireasa lui, iar mireasa lui numai de mirele ei. Pentru că ambii Îl au pe Dumnezeul treimic în sufletul lor și de la El învață cum să se comporte unul față de altul.

Așadar, iubiții mei, nunta de abia acum începe: de la terminarea Sfintei Taine a Nunții! Pentru că Taina Nunții s-a sfârșit, dar în cadrul ei ați primit tot harul și toată binecuvântarea lui Dumnezeu pentru viața dumneavoastră împreună. Și viața conjugală e o continuă nuntă, o continuă nuntire, o împreună purtare a celuilalt. Pentru că Taina Nunții cea prea dumnezeiască v-a introdus în viața conjugală, în viața cu Dumnezeu, în viața în care se înmulțește tot binele, pentru că mirele și mireasa își pun la un loc toate harismele și virtuțile și specializările pentru proiectul lor unic: familia lor.

Și familia care s-a format acum înaintea lui Dumnezeu și a Bisericii Sale este o familie de la care așteptăm o slujire vie, activă în Biserica lui Dumnezeu. Și pe ea trebuie să o ajutăm cu toții, și noi, părinții, și nașii, și rudele, și cunoscuții, dar și noi, întreaga comunitate a Bisericii locale. Pentru că familiile Bisericii trebuie să fie împreună, să fie unite, să se ajute în mod reciproc, dacă vor să se umple de

iubirea lui Dumnezeu, dar și de smerenia Lui cea prea bună.

Căci viața de zi cu zi e plină de probleme, de ispite, de neajunsuri. Fiecare dintre noi avem nevoie de ajutor, de sprijin real. Și fiecare familie a Bisericii trebuie să dovedească caracterul ei creștin prin faptele sale. Pentru că nu putem mima viața creștină, ci pe ea trebuie să o îmbrăcăm ca pe un veșmânt interior, ca pe veșmântul mântuirii noastre.

Fiindcă albul miresei și al mirelui reprezintă curăția lor și iubirea lor reciprocă. Căci atunci când tinerii miri sunt curați, ei au și o iubire curată unul față de altul. Și curăția iubirii crește mereu din pocăință și din ascultarea reciprocă și din buna-înțelegere între soți. Pentru că familia este și se manifestă ca o singură ființă, când membrii ei se iubesc și se ajută reciproc întru toate.

De aceea, iubiții mei miri, noi, Preoții care v-am logodit și cununat, care v-am adus Domnului și v-am pus sub binecuvântarea Lui, vă dorim multă bucurie și înțelegere între dumneavoastră, multă îndrăzneală în fața obstacolelor zilnice și înțelepciunea de a le depăși fără să vă stricați liniștea inimii, căci acesta e cel mai important lucru!

Învățați de la toți și țineți pentru dumneavoastră ceea ce vă folosește! Nu trăiți după modelele trecătoare ale timpului, ci după poruncile lui Dumnezeu care nu se învechesc niciodată și care ne duc în Împărăția Lui cea veșnică! Pregătiți-vă serios pentru a fi părinți! Copiii nu sunt niște „experimente" conjugale și nici nu trebuie să vină „la întâmplare"! Ci doriți-i în mod sfânt, doriți-i pentru Dumnezeu, pentru că El știe de ceea ce aveți nevoie.

Dumneavoastră trebuie să rămâneți *mire* și *mireasă* unul pentru altul! Căci *mire* vine din limba

albaneză, de la *mirë* și înseamnă *bun*[74]. Adică trebuie să rămâneți unul pentru altul *cel mai bun* dar al lui Dumnezeu pe care l-ați primit în viața dumneavoastră. Un dar pentru care trebuie să fiți mulțumitori și recunoscători lui Dumnezeu, pentru că El v-a pus împreună și El vă poartă de grijă.

La mulți ani și toată binecuvântarea din partea mea! Dumnezeu să vă binecuvinteze și să vă îndulcească inimile cu harul Său totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

[74] *Cf.* http://www.dex.ro/mire.

Predică la Duminica a 13-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[75],

începem noul an bisericesc cu parabola agricultorilor celor răi [Mt. 21, 33-44]. Adică cu o mustrare din partea Domnului. Însă mustrările Lui au darul de a ne îndrepta și nu de a ne rătăci și mai mult. Dacă le acceptăm cu smerenie, pentru că ele vorbesc despre noi, ne putem îndrepta prin pocăință, dar dacă le considerăm ca deja „condamnări" ale noastre și ne afundăm în deznădejde, nu mai ne bucurăm de nimic din îndreptarea Domnului.

Căci Domnul Și-a dat via Sa, pe care El a sădit-o [v. 33], unor agricultori [v. 34] și pe ei îi califică a fi *răi*, niște *oameni răi*, care cu rău trebuie pierduți [v. 41].

Însă care e via [ἀμπελῶνα] lui Dumnezeu? E cea pe care a sădit-o dreapta Lui [Ps. 79, 16, LXX], adică Fiul Său, și ea e Biserica Lui. Și agricultorii viei... suntem noi. Da, noi, oamenii Bisericii!...

Și îmi puteți reproșa faptul că parabola, de la v. 33 până la v. 38 ne vorbește despre Biserica lui Israil, despre slujitorii Legii Vechi și că eu încerc să îi fac *răi* pe credincioșii Bisericii în mod nedrept. Și că tocmai în versetul al 41-al al Evangheliei de azi începe discuția despre noi, cei de azi, unde Domnul spune: „și via o voi da altor agricultori/ vieri [καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς], care vor da

---

[75] Scrisă în ziua de 31 august 2017, o zi de joi, începând cu ora 16. 51. Zi cu soare, 29 de grade. După ce am terminat de tradus cartea Sfântului Profet Iov.

roadele ei în vremurile lor [οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν][Mt. 21, 41, BYZ]". Pentru că Biserica trăiește în toate veacurile și în fiecare veac trebuie să aducem roadele viei, adică ale Bisericii. Însă roadele Bisericii trebuie să le aducem în viața noastră și nu pe câmp! Pentru că roadele pe care le cere Domnul de la noi sunt faptele sfințeniei, sunt faptele care pe noi ne sfințesc.

Și din acest motiv, din acela că nouă ni se cere să fim Sfinți și nu suntem, de aceea și noi suntem *răi*...Și suntem niște *creștini răi*, pentru că îi întrecem în răutate pe cei din vechime, care i-au omorât pe Profeți și apoi au îndrăznit să Îl răstignească pe Însuși Domnul. Căci noi ne apropiem de Domnul nostru și suntem cu El, noi Îl mâncăm și Îl bem pe Domnul, Îi slujim Lui, El ne umple de toate bunătățile, după care...cădem în fapte de rușine, în fapte păgânești, pentru că ne înălțăm în mintea noastră. Și aceasta numai dintr-o uitare păgână a Lui, absorbiți fiind de poftele noastre...

Puteți să negați acest lucru? Puteți să negați patimile din voi înșivă? Eu nu pot să le neg! Ele sunt în mine și sunt răutatea mea. Fapt pentru care eu simt că sunt păcătos, pentru că păcatul e în mine și mă face să fiu rău înaintea lui Dumnezeu.

De aceea toate cărțile de slujbă ale Bisericii ne aduc aminte iar și iar că noi suntem *păcătoși*, că noi suntem *netrebnici* în fața lui Dumnezeu, că noi suntem *răi*, că *sămânța putreziciunii e în noi*, adică păcatul e în noi, pentru că îl lucrăm ca pe ceva „bun", și el, nefiind deloc „bun", ne omoară continuu. Și păcatul e sămânța morții noastre, e începutul destrămării noastre ontologice, pentru că el, în cele din urmă, ne desparte sufletul de trup. Păcatele noastre ne omoară! Păcatele noastre sunt rușinea și rana

Bisericii! Ele ne omoară pe noi și Îl rănesc continuu pe Dumnezeu, căci noi păcătuim ca mădulare ale Lui. Noi păcătuim pe când ar trebui să ne sfințim. Și pentru că nu ne sfințim viața, ci mereu păcătuim, păcătuim în neștire, tocmai de aceea Îl scoatem pe Dumnezeu din noi, nu Îl lăsăm pe El să Se odihnească în noi, ci Îl alungăm din noi și din casa noastră. Și suntem...*răi*...Suntem *foarte răi* în comparație cu bunătatea Lui cea fără de margini.

Pentru că Dumnezeu ne-a născut în Biserica Sa și El poate să ne crească în cea mai frumoasă și profundă sfințenie aici, în locașul Lui. Dar noi preferăm apostazia, căderea de la El, și orice păcat e o cădere din relația cu El. Noi preferăm ceea ce ne face rău. Și căutând răul, de aceea suntem răi.

Suntem niște muncitori răi ai Celui mai bun angajator, Care ne vrea doar binele nostru. Căci Dumnezeu, angajatorul nostru, ne-a făcut prin Botez angajații Lui, care avem drept scop în viață nu să zidim blocuri, nu să culegem porumbi de pe câmp, nu să scoatem sare din mină, ci *să ne zidim duhovnicește*, interior. Vocația noastră creștină aceasta este: să ne sfințim viața. Și Dumnezeu pentru asta ne-a angajat în via Lui duhovnicească: ca să ne sfințim viața. Pentru ca să fim fericiți și aici și pentru veșnicie.

Însă cine ne mai angajează pe lumea asta pentru ca noi *să fim fericiți*? Căci angajatorii actuali cer muncă, muncă și iarăși muncă de la noi, cer randament material și intelectual, dar niciunul aproape nu ne cere *să fim fericiți*. Să ne împlinim interior. Să ne sfințim viața.

Numai Dumnezeu ne cere asta! El ne cere să ne sfințim viața, după ce ne dă toate ustensilele sfințirii noastre. Căci Biserica e plină de uneltele mântuirii, de Tainele și Slujbele ei care ne umplu de viața Lui și

de cărți sfinte care ne explică drumul sfințirii noastre. Fapt pentru care nu ne lipsește nimic pentru a ne sfinți, decât voința noastră neabătută și lucrarea continuă a mântuirii noastre.

Ne trebuie *să vrem* și *să facem* voia lui Dumnezeu! Să o vrem și să o împlinim secundă de secundă în viața noastră, pentru ca să fim cu totul împliniți, cu totul bucuroși.

Însă, dacă nu facem așa, atunci suntem *răi*...niște muncitori răi, care nu ne vrem binele. Pentru că răutatea noastră constă în lenea noastră, în nelucrarea noastră, în lipsa noastră de grijă, în nemulțumirea și necredința noastră. Răutatea noastră constă în lipsa roadelor noastre duhovnicești, a mirosmei bune a faptelor celor bune.

Pentru că, iubiții mei, oamenii care își sfințesc viața miros frumos, miros duhovnicește, pentru că sunt plini de frumusețea lui Dumnezeu! Sfințenia lui Dumnezeu din oameni te face să te smerești și să îți recunoști păcatele tale și să vrei și tu să fii Sfânt. Adică să fii și tu plin de frumusețea lui Dumnezeu, de frumusețea virtuților Lui, de frumusețea păcii și a înțelepciunii Sale.

De aceea, Împărăția lui Dumnezeu se dă neamului care face roadele Împărăției [Mt. 21, 43]. Împărăția Lui Dumnezeu coboară și rămâne în cei care nu doar vin la Biserică, nu doar ascultă ce se spune la Biserică, ci care împlinesc în viața lor ceea ce învață la Biserică. Pentru că slava Împărăției lui Dumnezeu coboară și este în cei care arată în viața lor roadele Împărăției.

Și mulți se întreabă: „Dar cine îl învață? De unde știe atâtea? De ce face mai multe decât noi?”. Și răspunsul e simplu: pentru că se lasă învățat și condus de Dumnezeu în fiecare clipă și împlinește voia

Lui în viața sa. Și cine se lasă învățat de Dumnezeu voia Lui, cine se lasă cuprins de dragostea lui Dumnezeu și de dorul după curăția și sfințenia Lui, acela crește, acela se sfințește, acela arată roadele autentice ale Bisericii.

– Care sunt roadele Bisericii pe care noi trebuie să le aducem în fiecare zi, în fiecare an, în fiecare deceniu, în fiecare secol al Bisericii și cu ele să hrănim întreaga lume?

– Roadele sunt multiple și sunt la îndemâna tuturor celor credincioși. Pentru că rod al Bisericii e curățirea noastră de patimi, rod al Bisericii e orice faptă bună, rod al Bisericii e postul nostru și rugăciunea noastră și slujirea noastră în Biserică, rod al Bisericii e orice carte teologică scrisă sau tradusă sau citită de noi, rod al Bisericii e orice lucru valoros pe care îl facem pentru această lume.

Căci dacă protejăm pământul, pădurea, aerul, apa, hrana și sănătatea oamenilor, atunci ne arătăm eclesiali. Ne arătăm eclesiali când iertăm, când suntem buni, când suntem milostivi, când învățăm pe oameni adevărul lui Dumnezeu, când ne rugăm pentru oameni și pentru animalele lor și pentru binele și luminarea lor, a celor care Îl caută pe El. Suntem eclesiali și arătăm roadele eclesialității noastre când avem conștiința că trebuie să păstrăm nefalsificată credința noastră și mărturia mântuitoare a Bisericii. Suntem eclesiali când ne cinstim Sfinții și călcăm pe urmele lor. Suntem eclesiali când suntem oameni ai păcii și ai frățietății, când îi ajutăm pe oameni și nu îi afundăm în gânduri negre.

Pentru că Domnul, nouă, astăzi și oricând, ne cere nu să fim *la număr* în Biserică, nu să facem *act de prezență*, ci să fim *stâlpii de rezistență* ai Bisericii. Adică să fim zidurile vii ale Bisericii, zidurile din care

este făcută Biserica cea vie, aceea în care noi suntem pietre vii, duhovnicești ale ei.

Însă cum ajungem noi pietre vii ale Bisericii, dacă nouă nu ne place să Îl cunoaștem pe Dumnezeu? Dacă ne plictisește teologia Bisericii, cum să fim noi eclesiali și să aducem roadele eclesialității noastre? Dacă nu ne interesează pictura teologică a Bisericii, dacă nu ne interesează Slujbele Bisericii, dacă nu ne interesează să fim mâinile iubirii care îi ajută pe cei necăjiți și bolnavi, cum să fim eclesiali?

Pentru că omul Bisericii coboară până unde este cel în nevoie. El se duce până unde e cel care suferă. El se duce să învețe adevărul și să îi dezvețe pe oameni de patimi.

Iar dacă nu facem aceste lucruri, toate aceste lucruri, suntem slujitori răi și leneși și aroganți, care credem că Biserica este ograda statului degeaba.

Adică Dumnezeul nostru ne-a zis-o de la obraz în această parabolă, nouă, celor din ierarhia Bisericii și tuturor membrilor Bisericii. Ne-a spus că apartenența noastră la Biserică e pentru a ne umple de slava Împărăției Sale și pentru a arăta pretutindeni roadele ei din noi. Că Biserica nu e pentru ritualism, nu e pentru anchilozarea gândirii și pentru stârpirea entuziasmului, nu e pentru fețe încruntate și reci, nu e un salariu călduț pentru oameni slab pregătiți, ci e spațiul unei continue lucrări, al unei lucrări îndumnezeitoare, care, pe măsură ce ne umplem de ea, aceasta ne sfințește.

Și dacă așa stau lucrurile, Biserica ar trebui să fie instituția fără nicio zi de concediu, pentru că lucrătorii ei ar avea pe fiecare zi ce să facă. Însă Biserica zilelor noastre pare mai mult în concediu decât în câmpul muncii, pentru că Slujitorii nu prea arată mare lucru din viața lor creștină.

– Și ce ar trebui să arate Slujitorii Bisericii?

– O continuă noutate în cunoașterea teologică și o continuă prospețime în modul lor de a vedea și de a judeca lucrurile. Ar trebui să se arate flexibili în gândire și atitudini, dar nu ipocriți, entuziaști și nu delăsători pentru cele sfinte, atenți la oameni și la sufletul lor și nu cu bocancii murdari de parvenire, mereu privind în sufletul lor și în al celor din fața lor pentru ca să îi îmbrățișeze pe toți în rugăciunea lor.

Însă continua noutate interioară se naște dintr-o continuă sfințire și o continuă muncă de cercetare și de traducere a surselor teologice ale Bisericii. Ca să fii proaspăt în gândire și atitudini trebuie să ai relații reale cu oamenii și să îi asculți îndelung. Ca să fii flexibil interior trebuie să cunoști lumea ta, cu bunele și relele ei. Trebuie să fii dialogic și nu monologal. Și dacă ești atent la oameni, atunci îi iubești și îi apreciezi și nu îi ștampilezi din start și îi treci pe linie moartă.

De aceea, când poporul spune că peștele se împute de la cap, are dreptate. Dar și capul peștelui, adică ierarhia Bisericii, se strică datorită creștinilor care nu trăiesc creștinește. Ne contaminăm de necredință și de delăsare unii de la alții. Însă Domnul ne cere tuturor roade și iar roade, roadele îmbisericirii noastre, roadele sfințeniei noastre și nu ale fariseizării noastre.

Așadar, iubiții mei, dacă am început noul an bisericesc și Domnul ne cere să fim roditori, nu putem decât să fim roditori și în noul an bisericesc 2017-2018! Trebuie să fim roditori, adică vii duhovnicește! Căci cine se roagă, cine postește, cine vine la Biserică, cine dă milostenie, cine citește cărți sfinte, cine merge în pelerinaj, cine iartă și se bucură de toți

oamenii, acela e viu și faptele lui bune arată viața lui din el.

Pentru mâine, cu harul lui Dumnezeu, nădăjduiesc să predic la împlinirea a 12 ani de la hirotonia mea întru Diacon. Și aș vrea să predic despre *dăruire*, despre *dăruirea continuă*, ca o prelungire a problematicii de azi, în care am vorbit despre roadele eclesialității noastre. Pentru că *slujirea* sau *diaconalitatea* Bisericii tocmai asta înseamnă: continua dăruire a lui Dumnezeu pentru oameni, în care noi învățăm continua noastră dăruire față de oameni.

Vă doresc numai bine, la mulți ani și multă putere de slujire a Bisericii, și să ne întâlnim întotdeauna având în noi bucuria de a ne mărturisi Domnului! Amin.

Predica la 12 ani de la hirotonia mea întru Diacon [4 septembrie 2017]

Iubiții mei[76],

eu am fost puține zile Diacon, pentru numai 13 zile, pentru că pe 17 septembrie am fost hirotonit Preot, dar am trăit aceste zile foarte intens. Le-am trăit foarte intens și cu multă atenție la detaliile interioare, pentru că știam că pentru mine diaconatul este o perioadă scurtă, de tranziție.

Și de aceea îmi aduc aminte de starea interioară pe care am trăit-o la prima Nuntă pe care am slujit-o ca Diacon și la Dumnezeieștile Liturghii din acele zile.

Cine este Diaconul în slujirea Bisericii? Este *ajutorul constant* al Preotului și al Episcopului în slujirea liturgică. Însă din prima zi de diaconat am înțeles, cu harul lui Dumnezeu, că Diaconii nu sunt „simpli adjutanți" ai Episcopilor și ai Preoților, că ei nu sunt niște „auxiliari" de care ne putem dispensa la o adică, ci ei sunt *o piesă principală* din angrenajul liturgic. Pentru că Diaconatul face parte în mod organic din ierarhia bisericească și fără el nu se poate sluji în mod plenar în Biserică. Căci ierarhia Bisericii e formată din Diaconi, Preoți și Episcopi, și pentru ca să ajungi mai sus, pe scara ierarhică, trebuie să fii mai întâi de toate *Diacon*. Adică *slujitorul* celorlalți.

De aceea, pentru o slujire reală, profundă, bine articulată, Diaconii trebuie să fie legați cu totul

---

[76] Scrisă în ziua de 1 septembrie 2017, zi de vineri, cu soare, fiind 14 grade la ora 8. 43. Terminată la ora 11. 05.

interior de Episcopi și de Preoți în slujirea lor bisericească, ei trebuie să intuiască continuu gesturile și cuvintele lor, pentru că slujba liturgică trebuie să se petreacă în mod organic, așa după cum funcționează interior o mașină. Slujba trebuie să funcționeze ca un ceas. Și ca ceasul sau mașina să funcționeze bine trebuie ca fiecare piesă să fie la locul ei în angrenaj, să funcționeze în mod constitutiv și să fie în relație cu toate celelalte piese.

Iar cum Diaconii trebuie să coliturghisească și cu Episcopii și cu Preoții în cadrul liturgic, pentru că trebuie să rostească împreună cu ei ecteniile și să îi ajute în diverse gesturi și lucrări liturgice, Diaconii trebuie să fie mereu atenți și mereu gata de ajutor față de toți ceilalți membri ai ierarhiei bisericești. Și cum numai ei pot să le ajute liturgic celorlalte trepte ierarhice și nu se pot amesteca mirenii în slujirea liturgică, rolul lor e principal în slujire, pentru că slujirea lor *împlinește* slujirea celorlalți.

Mai pe scurt, lucrul principal pe care l-am înțeles în scurtul meu diaconat a fost acela că Diaconul este în dăruire continuă față de ceilalți membri ai ierarhiei bisericești și față de întreaga Biserică. Dar că această stare de continuă disponibilitate, de continuă ieșire iubitoare față de oameni reprezintă modul de a fi al lui Dumnezeu în relație cu întreaga Lui creație.

Căci Domnul, „ridicându-Se de la cină și dezbrăcându-Și veșmintele și luând un ștergar, S-a încins pe Sine. Apoi, [El] toarnă apă întru lighean și a început a spăla picioarele Ucenicilor [Lui] și a le șterge [cu] ștergarul [cu] care era încins” [In. 13, 4-5, BYZ]. Pentru că El Se smerește pe Sine în coborârea Sa față de noi, pentru ca să ne ajute pe noi. El Se coboară până unde suntem noi, cei care avem nevoie

de ajutorul Său. Și dacă noi primim ajutorul Său și suntem mulțumitori față de marea Lui iubire față de noi, pentru ca să avem parte cu El [In. 13, 8] trebuie să slujim aproapelui nostru.

Și Diaconii lui Dumnezeu stau în starea aceasta de dăruire continuă prin hirotonia lor, pentru ca să ne învețe pe noi toți că suntem datori să ne spălăm picioarele unii altora [In. 13, 14]. Că toți suntem datori să slujim aproapelui nostru și că viața ortodoxă e continua ieșire spre alții, e continua slujire a lor.

Da, și Preoții, cât și Episcopii sunt diaconali! Pentru că slujesc la mântuirea noastră, a tuturor. Primind un har și mai mare al slujirii ca Preot și plenitudinea preoțească ca Episcop, fiecare Preot și fiecare Episcop slujește preoțește Biserica, îi poartă de grijă și o hrănește duhovnicește, pentru că Preoția e diaconală. Preoția Bisericii e o continuă îmbrățișare a tuturor oamenilor, pentru ca pe toți să îi aducă în Biserică.

Și am spus că Preoția Bisericii „e o continuă îmbrățișare a tuturor oamenilor" și nu „a tuturor celor credincioși", pentru că Preoția Bisericii nu poate și nu trebuie să se închidă în Biserică. Ea este și trebuie să rămână apostolică și catolică, adică propovăduitoare a adevărului față de toți oamenii, și nu să își reducă prezența și lucrare ei la slujirea și predicarea ei în Biserică.

Căci de la închiderea predicii între zidurile Bisericii ne vine tot răul în societatea actuală. Predicăm numai pentru cei credincioși, ne pasă doar de turma noastră, de parohia noastră, și îi trecem cu vederea pe cei mai mulți dintre semenii noștri, pe cei care nu vin la Biserică, pe cei care nu sunt creștini, pe cei care nu vor să audă de vreo formă religioasă de

existență. Pentru ei nu spunem nimic, ca și când nu ar exista. Pentru ei nu facem nimic, pentru că i-am scos deja din ecuația existenței noastre.

Însă porunca Domnului e aceasta: că suntem datori să ne spălăm picioarele unii altora! Că e obligatoriu să facem asta! Și cum ne spălăm duhovnicește picioarele unii altora? Prin aceea că ne învățăm unii pe alții ce e bine să facem și pe ce căi trebuie să mergem. Pentru că propovăduirea Bisericii trebuie să ne învețe calea evlaviei. Biserica trebuie să ne învețe pe toți teologia mântuitoare, adică cum trebuie să gândim, cum trebuie să simțim, cum trebuie să acționăm în viața noastră.

Și pentru ca Biserica să ne vorbească, trebuie să existe oameni ai Bisericii într-o continuă slujire, într-o continuă dăruire față de toți semenii lor, prin care să ne ajute să înțelegem voia lui Dumnezeu cu noi.

Iar eu, din primele zile ale convertirii mele, am înțeles că trebuie să fiu diaconal față de semenii mei prin citirile mele teologice și prin însemnările pe care mi le făceam din cărțile pe care le citeam. Și am început să mă pregătesc teologic, tocmai pentru ca să fiu propriu slujirii oamenilor. Și când am început studiile mele teologice și am început să cânt și să slujesc în Biserică, la strană, iar mai apoi în altar, ca Diacon și apoi ca Preot, am căutat și caut să fiu aproape de oameni, să le fiu în ajutor, să mă dărui cu totul lor.

De aceea, munca mea online o continuă pe cea din Biserică și o universalizează. Oricât de mult aș propovădui eu în Biserica unde slujesc, nu aș putea niciodată să ajut tot mai mulți oameni așa cum o fac online. Însă, prin creația mea online, atât experiența mea teologică, cât și slujirea mea preoțească sunt relevante pentru toți, căci, în mod direct și prin

traduceri ale textelor mele în alte limbi, mesajul vieții și al slujirii mele ajunge la toți.

Tocmai de aceea, eu pledez continuu pentru asumarea de către ierarhia Bisericii a spațiului online, despre faptul de a propovădui zilnic în spații online personalizate, pentru că numai astfel arătăm că nu suntem credincioși, Diaconi, Preoți și Episcopi doar la Biserică, ci și în afara orelor de slujire liturgică. Că nouă ne pasă de întreaga lume, că suntem dialogici, că suntem într-o continuă dăruire a adevărului lui Dumnezeu și a experienței Bisericii de care noi ne-am umplut.

Da, e foarte ușor să te comporți normal în mediul online! Să te comporți așa cum ești tu. Pui camera de filmat în fața ta și îți transmiți experiența acumulată! Începi să scrii despre lucruri ziditoare și zidești pe oamenii de pretutindeni! Traduci și comentezi și explici cărțile Bisericii în spațiul tău online și faci un mare bine întregii Bisericii și întregii lumi. Și poți face toate acestea pentru că se poate și pentru că tu ești diaconal. Poți să slujești oamenilor în viața de zi cu zi și la nivel online pentru că ți-ai luat în serios vocația ta de creștin, chemarea ta de la Dumnezeu, aceea de a spăla picioarele semenilor tăi.

Și picioarele semenilor noștri sunt pline de neștiințe, de rătăciri, de o bună părere despre ei înșiși. Picioarele lor, adică modul lor de-a fi și de a acționa, e îmbâcsit de patimi de tot felul. Și pentru ca să le slujești trebuie să arăți roadele Bisericii din tine însuți. Trebuie să arăți ceea ce ne-a cerut Domnul în Evanghelia de ieri.

Pentru că Domnul ne cere să ne manifestăm ca El, Care îi iubește pe toți și le face tuturor bine. Căci El nu Se uită dacă omul „merită” sau „nu merită” ca să primească cele bune, ci El dăruie tuturor cele

bune, pentru ca pe oameni să îi smerească și să îi învețe să fie recunoscători și dăruitori. Pentru că nu putem fi dăruitori, dacă nu suntem mai întâi de toate recunoscători față de Dumnezeu și față de oamenii care ne-au făcut bine în viața noastră.

Recunoștința față de bunătatea lui Dumnezeu stă la baza diaconalității Bisericii. Căci noi dăruim dintru ale Sale tuturor. De la El am primit toate, de la El avem viața și sănătatea noastră și Lui Îi slujim cu toate cele ale noastre, pentru că pe toate le-am primit de la El. Și reîntoarcem către El și către semenii noștri bunătatea cu care El ne-a binecuvântat și prin care ne-a învățat să fim buni și milostivi cu toți semenii noștri.

Pentru că manifestarea bunătății noastre față de alții nu ține de valoarea morală a celor din fața noastră, ci de revărsarea conștiinței și a inimii noastre față de ei. Iar dacă vrem să dăruim, dăruim, și dăruirea noastră ne umple de tot mai multă dăruire a Lui față de noi.

De aceea, tot efortul meu editorial și al soției mele la nivel online și în viața noastră de zi cu zi e dăruire de sine față de toți. Nu ne pare rău că dăruim, pentru că ne împlinim dăruind. Nu ne uităm la cât timp pierdem, nu ne uităm la câți apreciază efortul nostru, nu ne uităm la răceala și invidia și răutatea pe care le naște acesta în diverși oameni, ci la folosul oamenilor. Adică ne uităm la lucrul principal: la folosul celor care ne citesc. La folosul lor personal. Și când oamenii se folosesc cu adevărat, ei devin alții.

Și dacă devin alții, știu la rândul lor să fie recunoscători și să mulțumească și să învețe și ei să se dăruie. Pentru că împlinirea reală e dăruirea de sine, e dăruirea necondiționată, care umple de bu-

curie și zidește, care îi schimbă pe oameni și îi face vii duhovnicește.

Însă, dacă închizi gura predicării, dacă predici numai între zidurile între care ești plătit, dacă te gândești doar la funcțiile și la banii pe care îi poți scoate din cărțile tale și nu la folosul real al oamenilor, tu însuți îți devalorizezi predica și cărțile tale. Pentru că socotești că scopul predicării și al editărilor tale teologice e folosul financiar și nu mântuirea oamenilor.

Numai că predica și cartea teologică nu sunt pentru a ne îmbogăți, ci pentru a ne sfinți viața. Ele trebuie să spele pe picioare pe semenii noștri. Pe picioarele sufletului lor. Prin predică și prin cartea teologică sufletul se înnoiește și se curățește, și de aceea ele trebuie dăruite tuturor.

Pentru că dăruirea arată temperatura noastră duhovnicească. Dăruirea arată grija pe care o avem față de semenii noștri. Dăruirea arată gradul nostru interior de diaconalitate. Pentru că suntem diaconi ai Bisericii cu toții, adică slujitori ai aproapelui nostru, nu pe măsura la cât ne imaginăm noi că facem, ci la cât dăruim în mod concret.

Dacă dăruim bani, dacă dăruim cărți, dacă dăruim lucruri, dacă muncim pentru aproapele nostru, pe atât suntem diaconali, pe atât suntem slujitori ai aproapelui nostru. Pe cât ne obosim pentru el, pe atât suntem vii duhovnicește.

Și din acest motiv, astăzi, în zi de bucurie pentru mine, Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru că m-a luminat să înțeleg diaconalitatea Bisericii din interior, trăind-o eu însumi! Și, prin ea, să îmi iubesc și să îmi ajut semenii în măsura la cât pot eu să fac acest lucru.

Vă mulțumesc tuturor celor care ați fost și sunteți și nădăjduiesc să fiți alături de mine! Vă mulțumesc tuturor celor cu care am colaborat și colaborez! Dumnezeu să ne întărească pe toți în slujirea Sa și a semenilor noștri, ca să ne umplem de tot lucrul cel bun! Amin.

Predică la nașterea Născătoarei de Dumnezeu [8 septembrie 2017]

Iubiții mei[77],

frumusețea plenară, desăvârșită a Vechiului Testament, dar și prima credincioasă a Bisericii, creștina prin excelență a Bisericii, cea care ne învață cum să ne trăim viața, este Preacurata Fecioară Maria, Maica Domnului nostru. Căci ea este frumusețea interioară și tainică a celei mai mari sfințenii umane. Despre ea a vorbit în mod tainic Scriptura, atunci când a dat amănunte despre cortul și templul sfânt, când a vorbit despre sfințenia lui Dumnezeu care cobora în ele și, prin toată viața ei, Născătoarea de Dumnezeu ne-a arătat că El binevoiește întru noi, dacă suntem plini de curăție și de sfințenie, adică de împlinirea poruncilor Sale.

Iar dacă duminica trecută ni s-au cerut roade, dacă ni s-au cerut lucruri concrete, lucruri personale, prin care să ne reliefăm în fața oamenilor ca creștini, în persoana Maicii Domnului noi avem toate roadele Duhului Sfânt, toate roadele sfințeniei, adică o desăvârșită împlinire a poruncilor lui Dumnezeu. Și prin aceasta vedem că sfințenia e una cu întreaga noastră viață, cu întreaga noastră vorbire, cu întreaga noastră bucurie.

Că sfințenia e o realitate prezentă în fiecare parte a ființei noastre și că ea este locuirea lui Dum-

---

[77] Scrisă în dimineața zilei de 6 septembrie 2017, o zi de miercuri, începând cu ora 6. 25. Acum sunt 11 grade afară. Și terminată la 9. 03 minute.

nezeu în noi înșine prin slava Lui. Pentru că Dumnezeu Atotțiitorul, Cel care, în infinita Lui delicatețe, ține și păstrează toate în existență, fără să-l bruscheze sau să îl limiteze pe om, locuiește în omul credincios prin slava Lui, dacă, pentru cel credincios, Dumnezeu e totul pentru el. Pentru că El vine în mod deplin la cel care se dăruie cu totul Lui. Și de aceea, când El cere părăsirea tuturor lucrurilor pentru El și urmarea Lui, cere de fapt condițiile locuirii Lui în noi. Adică continua deșertare de sine pentru a ne umple de slava negrăită și veșnică a lui Dumnezeu, de cea prin care tot omul credincios se sfințește ca locaș personal al lui Dumnezeu.

De ce prăznuim azi nașterea Maicii Domnului? Pentru că începutul anului bisericesc are nevoie de cea prin care bucuria mântuirii s-a vestit la toată lumea[78]. Orice început creștinesc are nevoie de mijlocirile Maicii lui Dumnezeu pentru noi. De aceea, creștinii ortodocși nu pleacă nicăieri fără rugăciunea către Maica lui Dumnezeu. Fără ca să o știe pe ea cu ei. Căci ei găsesc în ea toată bucuria lor, toată delicatețea lor, toată atenția lor față de Dumnezeu, față de oameni, față de întreaga creație.

De ce au creștinii ortodocși atâta iubire pentru Preasfânta și Preacurata Maria, pentru Doamna și Stăpâna întregii creații? Pentru că Însuși Dumnezeu a binevoit întru ea! Însuși El a iubit-o și S-a coborât smerit în ea și Și-a luat trup preacurat din trupul ei cel cu totul curat, pentru ca să ne învețe să nu disprețuim niciodată femeia, să nu disprețuim niciodată delicatețea și maternitatea ei. Pentru că *a fi fecioară* și *a fi mamă* sunt două moduri de a fi dorite și binecuvântate de Dumnezeu. Cu toții ne naștem

---

[78] Așa după cum se spune în troparul praznicului, *cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/591/sxsaintinfo.aspx.

în stare de feciorie, dar *fecior* și *fecioară* rămân cei care luptă pentru curăția lor interioară. Tot la fel, maternitatea este o stare de a fi la care poate accede aproape orice fecioară. Însă maternitatea nu este pur fiziologică, nu este doar rezultatul împlinirii sexuale a soților, ci ea este mai întâi de toate o stare duhovnicească, la fel ca și fecioria.

Pentru că omul a fost creat de Dumnezeu în deplină curăție, în deplină feciorie, în deplină sfințenie. El l-a creat pe om fără ca omul să cunoască în el păcatul și patima, adică esența morții. Însă, în Taina Nunții, Dumnezeu îi umple pe cei doi soți de slava Lui și îi face o unitate duhovnicească, pentru a trăi o viață sfântă, dumnezeiască. Și de aceea, pentru Dumnezeu și pentru Biserica Lui, fecioria și căsătoria sunt ambele binecuvântate, pentru că ele se regăsesc și în persoana Maicii Domnului.

Ea este Mireasă și Maică în același timp. Ea are un Mire al ei, pe Dumnezeu, și, în același timp, ea este Maica Fiului lui Dumnezeu, Care S-a întrupat din ea, și Care e și Fiul ei. Dar Fecioara a născut și a rămas Fecioară! Deși ea este Maică și a născut, Domnul nu a stricat fecioria Maicii Sale. De aceea, în mod paradoxal, ea este și una și alta: și Fecioară și Maică.

Și, din acest motiv, și viața noastră ortodoxă e una paradoxală. Pentru că nouă, celor căsătoriți, ni se cere să trăim din plin feciorește, iar celor feciorelnici și Monahilor li se cere să fie cu totul intimi cu Dumnezeul slavei.

Și când ni se cere nouă, celor căsătoriți, să trăim feciorește? Când ni se cere să postim, să ne rugăm, să ne împărtășim cu Domnul. Pentru că, de comun acord, noi trebuie să căutăm binele nostru duhovnicesc, folosul nostru ascetic, și nu trebuie să conside-

răm că viața conjugală se reduce la plăcerile sexuale. Căci noi ne-am căsătorit nu ca să trăim trupește, ci duhovnicește, adică în sfințenia lui Dumnezeu. După cum nu putem lăuda doar fecioria trupului, dacă ea nu este împreunată și cu fecioria sufletului. Căci rugăciunea și postul și privegherea adevărate sunt cele depline: în care și sufletul și trupul sunt umplute de slava lui Dumnezeu.

Tocmai de aceea, nașterea Maicii Domnului, naștere cerută și dorită prin rugăciune de Sfinții ei părinți Ioachim [Ἰωακεὶμ] și Anna [Ἄννα][79], a fost o naștere dorită de Dumnezeu. Căci așa ar trebui să arate toate nașterile omenești: dorite și de oameni, dar și de Dumnezeu în același timp. Însă, cel mai adesea, copiii noștri se zămislesc „la întâmplare" sau se nasc „nedoriți" și de aceea se nasc din start cu handicapul neiubirii lor de către proprii lor părinți. Și pe cât nu îi iubim, pe atât îi omorâm sufletește.

De aceea, așa stând lucrurile, ne mai mirăm că ei sunt neascultători, că ei sunt reci față de părinții lor, că nu au gânduri bune? De unde să aibă gânduri bune, de la cine să învețe lucruri bune, dacă mediul în care ei trăiesc e viciat profund?

Și privesc cu strângere de inimă familiile în care copiii nu învață decât lucruri rele. Unde minciuna e „un mod de a fi", unde hoția e „starea de bine" și unde faptul de a profita de atuurile personale e bănoasă. Unde mai e loc pentru rugăciune, carte și studiu într-o familie în care sufletul „nu contează"? Cum arată stabilitatea interioară și în relații și în familie, când oamenii nu cred că au adâncimi personale, când nu cred că au conștiință, când nu cred că faptele lor se repercutează veșnic în viața lor?

---

[79] Ibidem.

Și cred că cel mai mult mă doare atunci când văd că oamenii nu se iau în serios. Când nu își iau în serios vocația și profunzimile lor interioare. Când văd că nu doresc să îi ajuți să fie ei înșiși.

Mă doare mult, mă doare enorm de mult inconștiența sau „fericirea" tâmpită cu care oamenii se ratează. Pentru că există oameni cu multe potențe, cu multe daruri de la Dumnezeu, de la care El așteaptă fapte mari. Și oamenii ce fac? Fac trei lulele, trei surcele, adică niște lucruri de nimic, pe când ei pot să facă lucruri extraordinare. Și de ce nu le fac? Din comoditate. Din lașitate. Din „lasă pe mâine, că astăzi am nevoie să strâng niște bani și să-i pun deoparte". Din faptul că se simt „nemuritori". Din ideea cu totul utopică că vor „recupera mai târziu, mai spre bătrânețe", pentru că atunci își vor scrie „adevărata operă"...

Care operă...când opera se scrie în mod organic, pe fiecare zi?! Cum să faci la bătrânețe, când te ramolești, ceea ce puteai să faci când aveai energia și forța să scrii 8-10 ore într-o zi? Dar pentru că oamenii se grăbesc să parvină, tocmai de aceea își lasă fructificarea potențelor pe altădată, adică pe niciodată. Și de aceea lipsesc multe cărți, multe proiecte, multe investiții, multe biblioteci, multe bucurii profunde.

Căci dacă altădată, pentru mine, mersul la librărie și la bibliotecă însemnau o bucurie, acum sunt o corvoadă. Pentru că acolo mă întâlnesc cu lipsa de cultură și de muncă a multora, cu plagiate de tot felul, cu date și evenimente neverificate, cu multa lipsă de experiență încurajată editorial... Pentru că multul cărților e invers proporțional cu puținul adevăr personal pe care ele îl cuprind. Căci dacă tot citești, citești și iar citești, la un moment dat înțelegi cine sunt cei care fură ideile altora și le

transformă în bibelourile lor de bibliotecă și cine transmite, cine dăruie ceva fundamental oamenilor.

De aceea, deși toate cărțile par la fel, ele nu sunt la fel. Deși par a exista mulți autori în istoria umanității, ei sunt puțini în adevăratul sens al cuvântului, pentru că există multă maculatură. Și experiența cititorului versat împarte apele în materie de carte, pentru că există cărți și surogate.

Așadar, miliarde de oameni s-au născut pe fața pământului și, cu toate acestea, lui Dumnezeu i-a plăcut o singură Fecioară și pe ea a iubit-o și o iubește nespus de mult. Dar nu o iubește pentru că ea nu merită. Nu o iubește pentru că nu a făcut nimic bun. Ci o iubește pentru că ea s-a dăruit și se dăruie cu totul Lui. Pentru că ea s-a făcut atât de curată și de sfântă în fața lui Dumnezeu, încât El a consimțit să Se întrupeze din ea.

De aceea, niciunul dintre noi, care Îi slujim lui Dumnezeu, nu suntem uitați de către El. Dumnezeu nu ne confundă cu nimeni! Fiecare dintre noi suntem un unicat, care avem viața noastră, modul nostru de-a fi, potențele noastre dăruite de către El. Și din acest motiv, nimeni nu poate să facă ceva în locul nostru, dacă noi nu îl facem prin propria noastră trudă. Dacă am scris cărți, dacă am sădit copaci, dacă am născut și crescut copii, dacă am dus la bun sfârșit proiectele carierei noastre, toate cele pe care noi le-am făcut poartă amprenta noastră. Căci nimeni, absolut nimeni nu poate să facă în locul nostru ceea ce noi putem și trebuie să facem cu propriile noastre mâini. Și pentru că tot ceea ce facem ne schimbă interior, tocmai de aceea trebuie să le facem, pentru că, prin ele, noi mereu devenim alții.

Adică, la o primă impresie, faptul că scrii toată ziua, că citești, că ai grijă de un copil, că urmărești să

îți crească roșiile în solar par a fi lucruri anoste, repetitive, plictisitoare. Căci, din afară, oamenii văd că faci mereu „cam aceleași lucruri". Însă, în mod interior, ele nu sunt așa! Pentru că scriem mereu altceva, citim mereu altceva, citim mereu înțelegând și mai profund lucrurile. Iar copiii sunt mereu o surpriză, una binecuvântată, de la care învățăm multe. După cum învățăm multe și dacă creștem roșii și dacă creștem albine sau vaci, dacă slujim în Biserică sau dacă slujim în spitale și orfelinate. Oriunde am merge, Dumnezeu ne deschide ochii ca să vedem lucruri pe care alții nu le văd, și nu le văd, tocmai pentru că nu cred în continua creștere interioară, duhovnicească și intelectuală și sentimentală a oamenilor.

Însă viața Maicii Domnului e o continuă creștere în înțelegere, în iubire, în cunoașterea dumnezeiască, în delicatețe. Căci pe ea au interesat-o întotdeauna lucrurile interioare, care nu se văd de către orice om, dar care sunt comoara omului.

Și săptămâna asta am trăit lucruri foarte îmbucurătoare, când am participat la revederea de 20 de ani de la terminarea Seminarului, a liceului teologic. Pentru că mi-am întâlnit o mare parte dintre colegi, acum cu familii și greutăți, și toți erau *alții*. Pentru că viața trecuse *prin* ei și nu *pe lângă* ei. Nu am avut timp să vorbesc cu prea mulți, dar am vorbit cu destul de mulți, în comparație cu anii trecuți...și i-am găsit crescuți, schimbați, altfel, maturi. Și profesorii noștri erau altfel, gradul de intimitate cu dumnealor fiind la alt nivel. Pentru că s-au interesat de noi adesea, cum și noi ne interesăm unii de alții, pentru că ne asumăm unii pe alții.

Și când vezi schimbările frumoase din viețile oamenilor, schimbările care îi mântuie pe oameni,

înțelegi tot mai mult că a crede în om, în puterea lui de a se schimba, de a fi altul, înseamnă a crede în voia lui Dumnezeu. Căci Dumnezeu crede în puterea noastră de a ne schimba, fiind ajutați de mila Lui. El crede în mod deplin în noi! Și acest lucru e cel mai tulburător atunci când te convertești, pentru că înțelegi că Dumnezeu *te-a vrut* dintotdeauna și *a crezut* în puterea ta de a te schimba și *te-a ajutat* continuu în acest mare și esențial demers al nostru.

Iar dacă schimbarea vieții de la rău la bine nu ar fi voia lui Dumnezeu, viața noastră ar fi una anarhică, fără sens, fără bucurie reală. Pentru că răul ar fi „starea existențială" a omului și orice păcat „ar fi permis".

Însă nu răul ne caracterizează, ci binele! Binele îl definește pe om. Pentru că omul e om pe măsura la cât bine este în el. Iar Maica lui Dumnezeu e cea mai sfântă persoană a umanității și a întregului cosmos și a întregii istorii, pentru că ea este locașul cel viu al lui Dumnezeu. Și de la Maica lui Dumnezeu învățăm și noi să ne purtăm unii pe alții, să ne bucurăm unii de alții, să ne iubim unii pe alții.

Astăzi, preaiubita mea soție împlinește 40 de ani...Par o clipă anii de când eu o cunosc, adică din adolescență, însă toți acești ani nu au trecut degeaba. Ei au trecut prin noi, Dumnezeu ne-a schimbat și ne schimbă enorm pe fiecare zi și ne simțim împliniți. Pentru că împlinirea noastră înseamnă munca de fiecare zi, munca cu noi și din noi, adică tot efortul schimbării noastre interioare. De aceea, pentru noi munca nu este lipsită de bucurie, ci e bucuria care ne împlinește. Pentru că munca noastră își dă roadele ei tot timpul și ele sunt la vedere, dar sunt și tainice. O parte din roadele muncii noastre nu se văd, nu

vorbim despre ele, dar sunt în noi și ne asigură stabilitatea noastră interioară.

Iar noi obișnuim ca de ziua noastră, în mod deosebit, să ne rugăm pentru toți cei care ne-au punctat viața. Și îi pomenim nominal, cât și în grup, pe cei pe care i-am cunoscut, pe cei care ne-au ajutat, pe cei care ne-au făcut rău...pentru că toți au contribuit, în felul lor, la cine suntem noi astăzi.

Așadar, soției mele și tuturor celor de față vă doresc multă pace și bucurie dumnezeiască, iar Maica lui Dumnezeu să ne fie călăuzitoare mereu în viața noastră! Amin.

Predica la împlinirea a 40 de ani ai soției mele [8 septembrie 2017]

Preaiubită Maică[80],

după cum ne este obiceiul de ceva ani, zilele noastre de naștere sunt, prin excelență, zile de rugăciune și de recunoștință. Iar eu mă simt foarte recunoscător să te iubesc și să te cunosc și să te admir în fiecare zi. Pentru că te-am admirat de când erai tânără poetă și avidă cititoare până la stadiul de acum de Maică Preotească și de cercetător specializat al literaturii române și de critic literar.

Tu ai fost primul om care m-ai citit cu adevărat. Care mi-ai citit opera de la un capăt la altul al ei, deși e vorba de mii de pagini. M-ai citit și m-ai înțeles. Și m-ai iubit tot mai mult pe cât m-ai înțeles. Iar eu te-am admirat și te-am iubit din prima clipă, tocmai pentru totala ta dăruire de sine și pentru entuziasmul binecuvântat pe care îl ai, atunci când vine vorba să iubești oameni verticali. Și când unii se întreabă de ce suntem noi o echipă atât de legată interior și de productivă, taina noastră (iată, acum devoalată!), e aceasta: suntem doi oameni dintr-o bucată, care îl iubim pe om fără rest și când ne angajăm într-un proiect îl ducem până la capăt. Pentru că știm cine suntem și ce vrem. Iar noi vrem să trăim cu Dumnezeu și cu cei iubiți ai Lui și să ne sfințim viața prin tot ceea ce facem.

---

[80] Scrisă în ziua de 6 septembrie 2017, zi de miercuri, înnorată, începând cu ora 10. 36. Și am terminat-o la 12. 11 minute.

Au trecut repede anii vieții noastre, dar nu degeaba! Am făcut foarte multe lucruri împreună, iar exigențele noastre față de noi înșine au crescut pe fiecare zi. Cu fiecare carte scrisă și tradusă, cu fiecare studiu și articol al nostru, noi ne-am epuizat să cunoaștem, să verificăm amănuntele pe care le scriem, și ne-am folosit toți banii noștri, puținii noștri bani, pentru ca să ne clădim interior și să dăruim munca noastră tuturor.

Și, în condițiile date, noi am făcut cu resurse puține lucruri uluitoare. Pentru că ne-am întrecut toate așteptările în materie de educație, cercetare, creație și viață duhovnicească. Dumnezeu a sporit toate în noi și în casa noastră. Fapt pentru care nu putem fi decât foarte, foarte recunoscători lui Dumnezeu pentru toate binefacerile înțelese și neînțelese de noi.

Cine sunteți, Doamnă Preoteasă, pentru mine? Sau, mai degrabă, cum sunteți cu adevărat? Sunteți un om profund și atent, foarte evlavios și milostiv, cu mult bun simț și cu multă grijă față de oameni și față de tot ceea ce există. Vă inspiră oamenii extraordinari, adică Sfinții, geniile și eroii, dar și oamenii muncitori și mult suferinzi. Vreți să scoateți literatura română de sub mistificările de tot felul. Vreți să dați tuturor posibilitatea să vadă profund un om sau o operă, dacă Dumnezeu v-a luminat să îi înțelegeți. Suferiți când nu puteți scrie și când nu puteți ajuta pe cineva. Suferiți împreună cu mine când descoperim texte scrise în mod fraudulos sau când descoperim traduceri perverse și disprețuitoare ale textului original.

Iubiți adevărul și nu vă plac ipocriții. Acceptați critica, dar nu și bădărănia. Nu ați făcut nicio școală pentru ca să parveniți, ci pentru ca să vă împliniți

interior. Pentru că dumneavoastră sunteți o Doamnă prin educație și prin curățirea de patimi și nu aveți nevoie de laude fără acoperire. Iar eu, adesea (spun asta pentru cei care nu ne știu), prefer să vă vorbesc reverențios și acasă și în public, nu pentru că sunt pedant, ci pentru că vă admir și vă iubesc ca pe o Maică duhovnicească și ca pe o Profesoară foarte erudită a mea. Căci dacă dumneavoastră le spuneți apropiaților noștri că sunt Părintele dumneavoastră duhovnicesc și că ați învățat foarte multe lucruri de la mine, eu spun aceleași lucruri despre tine, prea-iubita mea Maică!

Pentru că tu ești stabilitatea mea, ești liniștirea mea, ești omul fără de care nu pot trăi, pentru că nu mă simt împlinit fără el. Și, după cum îți spuneam recent, la o Nuntă, când le-am predicat celor doi miri foarte delicați (că de aceea am și adus aici discuția), le-am spus un lucru de taină despre relația noastră. Și anume, că timp de 10 ani noi ne-am iubit și ne-am cunoscut reciproc, am aflat unul despre altul tot ce era de aflat, pentru că am lucrat împreună zile în șir și am vorbit ore întregi despre tot felul de lucruri. După 10 ani, când am făcut Nunta și am primit harul dumnezeiesc al unității duhovnicești și al purtării celuilalt în iubire și în respect, am avut o mare descoperire duhovnicească. Pentru că, deodată, am înțeles că nu știu nimic despre soția mea, deși știam tot trecutul și gândirea și cărțile ei, pentru că omul e o taină nesfârșită. Căci iubirea nu înseamnă doar a cunoaște pe cineva, ci înseamnă a-l purta în tine, a fi una cu el, a nu putea trăi fără el.

Și le spuneam mirilor că, de atunci, de la Sfânta Taină a Nunții, soția mea a devenit pentru mine un univers interior, o lume pe care o descopăr continuu și al cărei sfârșit nu îl pot atinge.

De aceea, iubita mea, predica mea de față e pentru tine și numai pentru tine! E pentru grija ta de a nu mă supăra, de a nu mă obosi și mai mult, de a mă ocroti tot timpul. Căci te comporți față de mine ca față de un copil al tău și, în același timp, nu uiți niciodată că sunt Părintele tău duhovnicesc și Duhovnicul tău și soțul tău.

Tu nu ai separat niciodată în mine poetul de scriitor, nici pe pictor de sculptor, nici pe Preot de soț, nici pe Părintele tău duhovnicesc de Duhovnicul tău, ci m-ai văzut întotdeauna în complexitatea mea. Și eu, te asigur, am făcut și fac la fel, și tu știi asta! Pentru că eu te iubesc și te respect în toată complexitatea ta și nu încerc niciodată să vorbesc defalcat despre viața și opera ta. Tu ești toată în fața mea și ești totul pentru mine. Ești soție, iubită, mamă, confidentă, coechipier în multe proiecte. Nu mi-e teamă să lucrez cu tine, pentru că știu că vei cerceta conștiincios și te vei pronunța cu mult echilibru.

Iubesc faptul când mă mustri. Dar, în același timp, mă bucur să te completez și să îți arăt că eu văd și alte fețe ale realității. Da, uneori e drept să spui și să faci anumite lucruri anumitor oameni! Dar, cel mai adesea, e mai înțelept să le arăți că nu ai chef să fii bădăran ca ei.

Tu nu iubești moda și nici opulența. Singura ta bijuterie este verigheta, dar te împodobești interior cu înțelepciunea și cu frumusețea lui Dumnezeu. Pentru că te spovedești mult și curat și te umpli de Domnul cu bucurie, căci El e împlinirea ta.

Iubesc pudoarea și nevinovăția gândurilor tale. Mă pui pe mine înaintea ta, iar eu fac la fel cu tine. Însă tu mă întreci, foarte adesea, în cumsecădenie și în răbdare, în grija față de detaliile concrete ale vieții.

De aceea, cei 40 de ani de viață ai tăi, dintre care cei mai mulți i-am trăit împreună, sunt bucuria mea și semnul că a început maturitatea pentru noi înșine. Căci peste o lună împlinesc și eu aceeași vârstă, și echipa noastră trece de la tinerețe la *maturitate*. Dar această trecere ne înnoiește interior, pe când exteriorul nostru se deteriorează tot mai mult.

Pentru că bătrânețea începe să se simtă în oasele noastre, cât și în puterea noastră de muncă. Însă încercăm, pe fiecare zi, *să educăm* bătrânețea noastră incipientă și să îi impunem ritmul de viață și de muncă de până acum, ajustat la puterile noastre de azi.

La mulți ani, scumpă Maică, să aveți parte de multă pace și împlinire dumnezeiască și să nu vă fie teamă niciodată să fiți dumneavoastră înșivă! Pentru că eu vă sunt aproape întotdeauna, Dumnezeu întărindu-ne în orice clipă. Amin.

Predică la Duminica anterioară Înălțării Sfintei Cruci [2017]

Iubiții mei[81],

din scurta, dar condensata Evanghelie de azi [In. 3, 13-17], noi aflăm că nimeni nu se poate urca în cer, dacă nu Îl urcă Fiului omului, Care S-a coborât din cer ca să Se întrupeze și Care S-a înălțat în cer, mai apoi, cu trupul Său transfigurat, și este în cer pentru toți vecii ca Dumnezeu și om [v. 13]. Noi învățăm de aici că nu putem urca la Tatăl decât prin Fiul întru Duhul Sfânt. Pentru că Tatăl L-a trimis pe Fiul Său în lume ca viață veșnică să avem [v. 15]. Iar viața veșnică pe care Tatăl prin Fiul întru Duhul Sfânt ne-o dăruie nouă, în Biserica slavei Sale, e însăși slava Lui cea veșnică, cea prin care noi suntem veșnic vii.

În versetul al 16-lea al Dumnezeieștii Evanghelii de azi, *iubirea* lui Dumnezeu este sinonimă cu *viața cea veșnică*. Însă cum poate iubirea lui Dumnezeu să ne dea viața cea veșnică? Pentru că iubirea lui Dumnezeu pentru noi nu este doar o idee teologică, ci este însăși manifestarea Dumnezeului treimic în relație cu noi, oamenii. Căci Domnul ne spune că Tatăl a iubit lumea Lui în asemenea măsură, încât L-a dat pe Fiul Său Mântuitor al lumii, ca omul să aibă viață veșnică [v. 16]. Să o aibă de acum în el însuși. Și în acest verset nu este exclus nicidecum Duhul Sfânt, ci e subînțeles. Pentru că niciodată Tatăl nu dăruie

[81] Scrisă în seara zilei de 7 septembrie 2017, zi de joi liniștită.

ceva prin Fiul decât numai în Duhul Său Cel Sfânt. Iar moștenirea vieții celei veșnice este consecința dragostei lui Dumnezeu pentru lume, a întregii iconomii mântuitoare a Tatălui prin Fiul întru Duhul Sfânt. De aceea am afirmat faptul că iubirea Lui e sinonimă cu viața cea veșnică. Pentru că iubirea lui Dumnezeu se împărtășește oamenilor, nu e distantă față de om, ci se manifestă prin aceea că îl umple pe om de slava Lui. Și când un om e umplut de Dumnezeu cu slava Lui, atunci el începe să trăiască duhovnicește, adică mai presus de minte și de trup.

Ce vreau să spun prin „mai presus de minte și de trup”? Vreau să spun că, împreună cu Dumnezeu sau umpluți de slava Lui, noi începem să gândim, să simțim, să vrem, să vedem și să facem lucruri mai presus de puterea noastră de înțelegere și de vigoarea trupului nostru de acum. Dimpreună cu El devenim ființe teologice, ființe duhovnicești, care începem să trăim pe pământ...viața eshatologică a omului. Adică viața pe care oamenii credincioși au să o trăiască în mod deplin odată cu a doua venire a Domnului întru slavă.

Pentru că ceea ce trăim noi acum, în Biserică, e *o arvună* a vieții celei veșnice. Ceea ce trăim noi duhovnicește acum, vom trăi într-un mod cu totul amplificat și în toată ființa noastră transfigurată. De aceea, a avea în noi viața Lui înseamnă a experimenta iubirea lui Dumnezeu pentru lume. Adică acea iubire care L-a dat pe Fiul la moarte pentru viața noastră.

Căci noi, din iubire pentru El, ne dăm mereu la moarte, murim pentru El, curățindu-ne de patimile noastre, pentru ca să trăim cu El, plini fiind de virtuțile slavei Sale. Pentru că, în definitiv, Crucea Domnului nu ne învață altceva decât viața cu Dumnezeu, viața continuă cu El, care e consecința

morții noastre continue pentru oamenii care am fost sau consecința renunțării la modul nostru de a fi din trecut.

Crucea Domnului ne este pusă înainte pentru ca noi să o interiorizăm. Pentru ca noi înșine să devenim niște crucificați interior pentru Dumnezeu. Pentru că numai astfel coboară slava Lui în noi sau viața Lui cea veșnică: când ne dăruim lui Dumnezeu cu totul, când trăim viața noastră ca pe o crucificare interioară continuă.

Și cunosc faptul că cei care nu știu ce înseamnă „crucificare interioară continuă", ce înseamnă această realitate duhovnicească interioară, se gândesc la un scenariu sinucigaș. Însă crucificarea noastră interioară, crucificarea ortodoxă a trupului și a sufletului nostru, înseamnă curățirea noastră de patimi. Adică modul punctual în care noi scăpăm interior de patima curviei, a beției, a mândriei, a lenei și de toate celelalte. A ne vindeca sau a ne curăți de patimi înseamnă a ne crucifica interior. Adică a suferi mult în lupta aceasta cu patimile din noi, pentru că ne omorâm continuu modul păcătos în care am trăit până acum, pentru ca de aici încolo să trăim duhovnicește, să trăim ortodox.

De aceea, noi devenim ortodocși prin Botez la modul potențial, in nuce, dar în mod desăvârșit devenim ortodocși dacă ne sfințim viața. Pentru că trebuie să ne zidim interior în harul Botezului, în harul lui Dumnezeu, pentru a ajunge ortodocșii pe care i-a cerut Botezul Bisericii. Dar acest drum interior al sfințeniei, care e unul real și e dureros la început, foarte dureros și chinuitor, ne împlinește cu totul mai apoi. Pentru că, pe măsură ce ne vindecăm de patimi, noi ne umplem de harismele cele multe și diverse ale lui Dumnezeu. Pentru că crucificarea

ortodoxă interioară e plină de slava învierii celei veșnice. E greu să te lupți cu patimile, să renunți la ele, să fii alt om, unul plin de curăție și de sfințenie, dar, dacă reușești acest lucru, cu harul lui Dumnezeu, atunci vezi cât de mari sunt bucuriile sfințeniei lui Dumnezeu. Pentru că cel care se sfințește se umple de slava lui Dumnezeu, de curăție și de înțelepciune, de sfințenie și de vederi și de simțiri dumnezeiești. El începe să se cunoască pe sine, dar și pe ceilalți. Primește harisma vederii de sine, pe cea a discernământului duhovnicesc, pe cea a dreptei credințe, pe cea de a face minuni, pe cea de a sluji lui Dumnezeu. Toate darurile lui Dumnezeu sunt urmările reale ale crucificării interioare, ale iluminării dumnezeiești și ale creșterii zilnice în sfințenie.

Teologii cei Sfinți ai Bisericii, care au vorbit despre drumul practic al îndumnezeirii lor, au trecut pas cu pas pe acolo. Ei au scris din ceea ce au trăit și nu au fantasmat. Au scris lucruri foarte practice. Pentru noi par lucruri „neverosimile", pentru că nu le-am trăit și nici nu vrem să le trăim. Dar pentru ei au fost lucruri foarte practice, pe care le-au trăit efectiv, pentru că Dumnezeu i-a ajutat pe măsura râvnei lor pentru sfințenie. Și dacă ei s-au nevoit pentru a se curăți de patimi, El i-a ajutat ca în scurt timp să trăiască acest lucru în mod existențial.

De aceea, ca să fii ortodox trebuie să ucenicești la astfel de Sfinți sau să ucenicești la scrierile Tradiției Bisericii, aflând din cărțile Sfinților cum să îți sfințești viața. Și e de ajuns doar să începi acest drum, pentru că începi să constați, în mod uluitor, că drumul e ușor, e plin de bucurii, pentru că slava lui Dumnezeu ne umple și ne face să nu mai simțim greul ascezei, al renunțării noastre la împătimirea față de trup și de lume.

Așa că putem spune, în mod foarte realist, că crucificarea noastră interioară e plină de bucurii veșnice. Că ea nu ne omoară, ci ne face vii cu adevărat, pentru că ne umple de viața cea veșnică a lui Dumnezeu.

În versetul ultim al Evangheliei de azi, în al 17-lea, umplerea de viața cea veșnică înseamnă *mântuire*. Mântuirea noastră. Iar mântuirea noastră coboară din cer, pentru că și dragostea lui Dumnezeu coboară din cer. Și nimeni nu se poate mântui și nici nu poate iubi și nici nu poate urca în cer, la Dumnezeu, fără El în noi. Pentru că El a coborât în noi ca să ne urce pe noi la El, în cer.

Însă ce înseamnă iubirea pentru o lume care face abstracție de Dumnezeu? Dacă iubirea se poate cumpăra și, implicit, se poate vinde și ea nu este o dăruire de sine, atunci iubirea e pentru unii ca un borcan de muștar. Dacă au bani îl cumpără, îl iau cu forța...fără să se gândească dacă borcanul de muștar vrea sau nu vrea să meargă cu ei acasă.

Da, știu, borcanul nu gândește!...Dar femeia care e plătită pentru sex gândește, și, asemenea unui borcan cu muștar, ea este dusă unde vrea cel care o cumpără și e forțată să facă ceea ce el vrea.

Da, știu și asta: femeia care se prostituează se duce de una singură cu clientul ei! Însă, se duce tot timpul de plăcere? Nu! Cel mai adesea se duce pentru că are nevoie de bani și, pentru că luând-o pe calea curviei, nimeni nu o mai bagă în seamă la modul serios. Și astfel ajunge și ea să se creadă un obiect sau să pozeze în ceva obiectual, pentru ca omul să își satisfacă pofta lui și să plece și să nu intre în...„complicații morale”. Pentru că aceste „complicații” ale conștiinței l-ar duce la gândul că nu e bine ceea ce face. Că sexul la întâmplare înseamnă

imaturitate, înseamnă neasumarea unor consecințe reale și, cel mai grav, înseamnă impotența de-a iubi. Pentru că iubești o femeie doar dacă ți-o asumi în mod deplin, doar dacă te căsătorești cu ea și o faci să te iubească și să te admire, după cum și tu o iubești și o admiri pe ea.

Adică iubirea înseamnă ieșire din sine, înseamnă dăruire, înseamnă asumarea celuilalt pentru totdeauna, pentru că ea, iubirea, coboară din cer și e de la Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu este iubire preasfântă și preacurată și El ne învață cum să ne iubim unii pe alții.

Și unde nu e iubirea lui Dumnezeu, cea care iubește până la jertfirea de sine pentru aproapele său, nu se înțeleg deloc realitățile credinței. Pentru că credința cere încredere în Dumnezeu, cere să ne lăsăm în voia Lui pentru ca El să Își arate slava Lui în noi. Însă dacă noi suntem reticenți, dacă nu vrem să ne încredem în Dumnezeu, de aceea nu experimentăm niciodată realitatea credinței, relația cu El, și presupunem în mod ipocrit că ea...„nu există". Numai că ea există, dar nouă ne e teamă să acceptăm realitatea ei și să îi dăm curs.

Pe You Tube, de curând, am găsit un grup de români care se declară atei și fiecare în parte ne mărturisește online, mai mult sau mai puțin coafat, cum au ajuns ei la concluzia că...„El nu există" sau că ei nu Îl vor. Și două dintre tinere ne mărturisesc faptul că ele au ajuns la concluzia că Dumnezeul tuturor e un Dumnezeu „de neacceptat" după ce au citit o parte din Scriptură. Însă, la orice concluzie aș fi ajuns eu după prima citire a Scripturii, mai înainte de a da cu cartea în zid (cum a mărturisit una dintre ele că a făcut atunci când a ajuns la Deuteronom), m-aș fi întrebat dacă eu sunt destul de matur pentru o

astfel de carte. Căci Scriptura, păstrând proporțiile, e ca o problemă foarte grea de matematică. Dacă eu sunt prost și nu o rezolv, nu e de vină matematica, ci eu însumi, pentru că am prea puține cunoștințe matematice pentru o astfel de speță. Tot la fel, dacă nu înțeleg unele lucruri din Scriptură sau mai nimic din ceea ce citesc, problema nu e în carte, ci e în mine. Și dacă problema mea e neștiința, atunci trebuie să merg la specialiști, la cei care știu cum se înțeleg acele pasaje ale Scripturii, pentru ca eu să le înțeleg și să le accept.

Însă dincolo de neînțelegerea unor locuri scripturale stă orgoliul prostesc. Stă infatuarea celui care nu vrea să accepte că nu înțelege ceea ce citește. Pentru că nu numai Scriptura n-o înțelege, ci el nu înțelege nici o partitură de Mozart, dacă nu cunoaște muzică, nu cunoaște nici să crească o vacă, dacă nu cunoaște zootehnie, nu cunoaște să crească un copil, dacă nu se lasă învățat, din multe surse, despre o asemenea grea și complicată dexteritate.

Dar pentru că orgoliul omului e mai mare decât puterea lui de înțelegere, el intră pe panta negațiilor „la modă". Și tinerii neagă toate valorile la un moment dat sau se îndoiesc de ele, pentru că nu sunt serioși cu viața lor. Dar când ei înșiși încep să aibă probleme cu viața, înțeleg că nu sunt nici primii și nici ultimii „atotștiutori" ai lumii, și, pentru a răzbi prin viață, trebuie să înveți asiduu multe lucruri. Și ca să le înveți, trebuie să le cauți la cei care le știu. Și cei care le știu, aceia le-au învățat cu mare greutate.

Așadar, actul de a nega o realitate nu e o dovadă de inteligență, ci o dovadă de imaturitate. E o dovadă de prostie. Pentru că un om inteligent nu e cel care neagă iubirea, neagă familia, neagă munca, neagă

împlinirea credinței, ci cel care vrea să le experimenteze, să le trăiască.

Pe mine, să zicem, nu m-ar interesa sociologia sau psihiatria. Nu m-ar interesa din ce e compus motorul unei mașini sau din ce e compus sângele unui animal. Însă, dacă pe mine nu mă interesează aceste lucruri nu înseamnă că acele lucruri sunt „o prostie". Sau că cei care se ocupă de cunoașterea lor „pierd timpul degeaba". Ci dezinteresul meu trebuie să fie motivat cumva la nivel personal, dar prin asta eu nu trebuie să neg ceea ce nu cunosc. Căci dacă eu neg ceea ce nu cunosc sau dacă vorbesc în necunoștință de cauză despre ceva anume, eu mă pronunț ca un prost. Și a mă pronunța ca un prost, în mod indubitabil, nu e spre lauda mea.

De aceea, grupurile de oameni care Îl neagă pe Dumnezeu, care neagă viața, care neagă cunoașterea, care neagă progresul tehnologic, care sunt împotriva păcii pe pământ, neagă lucruri pe care le cunosc prea puțin. Căci dacă L-ar cunoaște pe Dumnezeu, dacă ar cunoaște ce mare dar e viața și ce importantă este ea pentru veșnicia noastră, nu ar putea să nege niciodată cunoașterea sau să fie împotriva progresului tehnologic sau să lupte împotriva păcii pe pământ. Dar pentru că nu cunosc, pentru că nu sunt liniștiți în ei înșiși, pentru că nu au scopuri clare și împlinitoare în viață, ei iau în brațe negația și se ratează. Pentru că negația nu te împlinește niciodată. Ca să te împlinești trebuie să Îl accepți pe Cel care coboară din cer iubirea lui Dumnezeu pentru tine, trebuie să accepți ca El să te umple de viața Lui cea veșnică.

Pentru că și la școală, ca să te depășești pe tine însuți, trebuie să accepți că profesorii tăi sunt mai presus de tine. Trebuie să accepți că ei știu mai multe

decât tine. Și ei știu și îți dovedesc acest lucru în fiecare zi! Dar cunoașterea, ca și iubirea, vin de la Dumnezeu, pentru că ele îl fac pe om să se depășească mereu pe sine însuși. De aceea, ca să înveți ceea ce te depășește cu adevărat, trebuie să înveți de la Dumnezeu. Și teologia este ceea ce Dumnezeu ne învață și ceea ce depășește puterea noastră limitată de înțelegere. Iar dacă atunci când punem mâna pe Scriptură, noi aflăm că acolo e revelarea lui Dumnezeu față de noi, a socoti această dumnezeiască carte una oarecare înseamnă o mare stupizenie. Pentru că acolo unde Dumnezeu Se revelează, adică în Sfinții Lui, El ne spune lucruri care ne depășesc la modul absolut. Faptul că noi înțelegem, prin harul Său, prin marea Sa milă față de noi, anumite lucruri sau foarte multe lucruri, și ea este un mare dar dumnezeiesc, pentru că numai cu ajutorul Lui putem înțelege Scriptura și cărțile Sfinților într-o anume măsură.

Așadar, nu putem să înțelegem ceva fără să fim școliți, educați, catehizați, umpluți de nesfârșite predici! Niciun predicator al Bisericii nu pierde timpul când învață în Biserică, ci îi luminează pe oameni. Însă oamenii se lasă luminați pe cât vor și pe cât pot. Și de aceea și răspunsurile lor la diverse probleme (teologice, filosofice, existențiale) sunt pe măsura cunoașterii sau a necunoașterii lor.

Degeaba râdem de alții că nu știu una sau alta! Nici noi nu știm multe. Și din neștiință facem multe păcate. Iar păcatele noastre devin râsul altora, care, la rândul lor, nici ei nu își văd păcatele, ci cred că alții sunt „mai păcătoși" decât ei. Însă cum ne vede Dumnezeu pe noi? Ce părere are El despre noi? Pentru că El judecă păcatele noastre și nu ne suntem „judecători" nouă înșine.

Așadar, iubiții mei, Tatăl, prin Fiul [In. 3, 17], întru Duhul Sfânt ne mântuie pe noi și mântuirea e umplerea noastră de iubirea lui Dumnezeu, de slava Lui cea veșnică! Ca să facem roade duhovnicești trebuie să fim duhovnicești. Dar ca să ajungem duhovnicești trebuie să ne răstignim și să înviem duhovnicește prin slava Lui. Fără tot efortul sfințeniei trăit în noi înșine nu avem nimic de-a face cu faptul de a fi ortodocși. Pentru că ortodocșii se nasc din răstignirea de sine, din umplerea lor de slava lui Dumnezeu și din creșterea lor zilnică în sfințenie. Ortodocșii se nasc greu, dar se nasc bine. Așa că vă doresc și eu să ne naștem cu toții bine în Împărăția lui Dumnezeu, dar prin multe greutăți și necazuri! Amin!

Predică la Înălțarea Sfintei Cruci [14 septembrie 2017]

Iubiții mei[82],

Sfânta Cruce a Domnului, în titulatura praznicului de astăzi, e numită *cinstită* și *făcătoare de viață*[83]. Și noi o cinstim continuu, pentru că prin ea ne-a venit mântuirea noastră, căci Domnul nostru a fost răstignit pe Cruce, dar e și *făcătoare de viață*, căci ne umple de slava Lui. De puterea slavei Sale. Pentru că noi, când ne închinăm Domnului, adică atunci când ne facem semnul Sfintei Cruci pe trupul nostru, simțim slava Lui venind în noi, simțim întărirea Lui, simțim puterea Sa cea dumnezeiască, care ne întărește întru toate.

De aceea, Dumnezeiasca Cruce a Domnului este *arma* noastră împotriva demonilor și *întărirea* noastră în ispitele și greutățile de tot felul. Pentru că noi ne însoțim fiecare rugăciune a noastră cu semnul Sfintei Cruci, mărturisind prin aceasta că mântuirea noastră este prin Hristos Domnul, Cel răstignit pe lemnul Crucii, dar Care a înviat a treia zi din morți și ne umple pe noi de slava Sa cea dumnezeiască, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt.

Pentru că Crucea Domnului nu a însemnat „biruința" răutății oamenilor asupra Fiului lui Dumnezeu întrupat, ci, dimpotrivă, a însemnat biruința desăvârșită a lui Hristos Dumnezeu împotriva păca-

---

[82] Scrisă în dimineața zilei de 12 septembrie 2017, zi cu soare, de marți, fiind 23 de grade la ora 9. Terminată la 11. 25.

[83] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/642/sxsaintinfo.asp x.

tului, a morții și a tuturor demonilor. Pentru că El a învins tot păcatul în umanitatea Sa transfigurată, a desființat moartea și i-a biruit desăvârșit pe demoni, jefuind Iadul de Sfinții Lui, pentru că i-a scos de acolo și i-a introdus în slava Împărăției Sale.

Adică, Crucea Lui este iubirea Lui desăvârșită și veșnică pentru noi. Este iubirea care mântuie lumea. Este iubirea care ne umple de frumusețe dumnezeiască, pentru că ne sfințește pe toți. Însă pe toți cei care interiorizăm Crucea Lui, adică toată truda pentru curățirea noastră de patimi și umplerea noastră de slava lui Dumnezeu.

Căci Domnul, pe Cruce, din afară, așa cum Îl vedeau oamenii, părea „cu totul pierdut", părea „singur", părea „neputincios"...Însă El, atunci, pe Cruce, pătimea pentru toate păcatele noastre și le biruia în umanitatea Sa în mod deplin, umplând-o de slava Lui. Iar pe când oamenii Îl considerau „neputincios" și „singur", El era Cel mai puternic și biruitor asupra întregii urâțiri umane interioare, pentru că El înfrumusețea din interior firea noastră, pe care Și-o asumase, pentru ca și pe noi să ne facă frumoși asemenea Lui.

De aceea, Crucea Domnului nu este „o rușine" pentru noi, ci o nespusă bucurie. Pentru că ea e semnul iubirii desăvârșite a lui Dumnezeu pentru noi. Ea e semnul dumnezeiesc ce ne umple de iubirea lui Dumnezeu care mântuie lumea. Și tocmai de aceea noi ne închinăm zilnic de zeci de ori în rugăciunile noastre, pentru că cinstim iubirea lui Dumnezeu cea veșnică pentru noi, iubirea care ne sfințește și ne mântuie. Iar dacă cinstim iubirea lui Dumnezeu pentru noi, Îl cinstim pe Dumnezeul nostru treimic, pe Cel care e iubire veșnică și desăvârșită și Care ne învață și pe noi să iubim veșnic.

În Evanghelia Utreniei [In. 12, 28-36][84], Domnul ne-a amintit că El este Lumina noastră și că fără El umblăm în întunericul tuturor patimilor. Pe când în Evanghelia Liturghiei [In. 19, 6-11, 13-20, 25-28, 31-35][85] am retrăit judecata cea nedreaptă a Domnului, condamnarea Lui cea cu totul nedreaptă și răstignirea Lui cea înfricoșătoare pe Golgota, până la ieșirea sângelui și a apei din sfântă Lui coastă, care sunt hrana noastră cea dumnezeiască în Liturghie.

Și acestea toate, pentru ca să înțelegem importanța capitală a evenimentului înălțării Sfintei Cruci, care a avut loc în data 14 septembrie 326[86]. Căci atunci, prin înălțarea Crucii Domnului, cea abia regăsită, de către Sfântul Macarios I al Ierusalimului, s-a restaurat nu numai cinstirea ei în Biserică, dar s-a subliniat pentru toți iubirea lui Dumnezeu cea desăvârșită pentru întreaga umanitate. Pentru că Fiul lui Dumnezeu a murit pentru noi pe Cruce în mijlocul lumii, iubirea lui Dumnezeu revelându-se în mod desăvârșit în fața ochilor inimii noastre.

Așadar, astăzi, noi prăznuim restaurarea Crucii Domnului în Biserică și centralitatea ei în cadrul creației lui Dumnezeu. Pentru că ea ne vorbește despre iubirea lui Dumnezeu pentru noi și despre mântuirea noastră, despre centralitatea Bisericii în lume și despre Împărăția lui Dumnezeu care este în noi și care va veni și va umple întreaga creație odată cu a doua venire a Domnului. Iar cine nu învață taina Crucii Domnului, cine nu o trăiește zilnic în Biserica Sa, nu poate trăi ortodox în această lume.

---

[84] *Cf. Sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie*, ed. BOR 1983, p. 289.

[85] Idem, p. 289-290.

[86] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Înălțarea_Sfintei_Cruci.

– Însă care e taina Crucii Sale?

– E aceea că trebuie să suferi pentru cei pe care îi iubești și îi vrei mântuiți. Pentru că dragostea suferă, ea pătimește, ea rabdă îndelung pentru cei pe care vrea să îi lumineze și să îi mântuie.

Avem copii neascultători? Atunci trebuie să răbdăm îndelung mojiciile lor, pentru ca să le arătăm faptul că iubirea e frumoasă și ea împlinește, și nu ura, nu invidia, nu neascultarea.

Avem soți necinstiți în relația cu noi? Lor trebuie să le arătăm că iubirea e stabilitatea relației conjugale și că buna înțelegere între soți se construiește zilnic.

Avem oameni care ne dușmănesc? Lor trebuie să le arătăm că iubirea ne împlinește și ne face bine, pe când ura și invidia ne urâțesc interior și ne agită continuu.

O parohie, ca și o familie, se educă continuu. Pentru că educația teologică merge mână în mână cu creșterea în vârstă. Slujirea și predicarea în continuu într-o comunitate îi lămuresc pe oameni asupra a foarte multe lucruri, alături de înțelepciunea pe care ei o dobândesc din viața lor și din citirile lor. Dar pentru ca să îi vezi crescând, trebuie să ai răbdare și să lucrezi în mod constant la educarea lor. Pentru că schimbările apar la scurtă vreme, atâta timp cât viața Preotului și slujirea lui și predicarea lui devin tot mai explicite pentru credincioși și ei înțeleg cine sunt, ce știu și ce pot în relație cu el și cu predicarea sa.

Pentru că Preotul e cel care formează și susține comunitatea, el este cel care o adună în jurul său și o face să trăiască tot mai conștient viața creștină a Bisericii. Pentru că atât el, cât și comunitatea sa religioasă, trebuie să învețe continuu de la Dumnezeu și să se schimbe continuu potrivit poruncilor

Lui. Iar pentru ca să te schimbi, trebuie să renunți la ce e rău în tine, la „certitudinile" tale false, la relele tale obiceiuri și la neștiințele tale teologice, cu care, până de curând, te lăudai cu ele. Adică trebuie să ne asumăm răstignirea de sine, lupta cu patimile din noi, pentru ca să Îl vedem pe Dumnezeu stăpânind în noi prin toată virtutea, tot adevărul și toată slava Lui.

...Am adus Crucea Domnului, împodobită cu flori, în mijlocul Bisericii, ca și când am fi spus: „Pe aceasta, pe Sfânta Lui Cruce, trebuie să o avem în inima noastră!". Și dumneavoastră ați venit și ați sărutat cu dragoste Crucea Domnului, pentru că Îl iubiți pe Cel care a murit pentru noi pe Cruce. Și, cu siguranță, avem Crucea Lui în inimă prin aceea că Îl iubim pe Cel răstignit pe ea. Și pe cât facem voia Lui, pe atât suntem cinstitori autentici ai Crucii Domnului, pentru că nu mai căutam pe ale noastre în primul rând, ci pe ale aproapelui nostru.

Și pentru ca fiecare dintre noi să plăcem aproapelui, trebuie să plăcem, mai întâi de toate, Domnului. Adică Celui care ne cere să ne curățim de patimi pentru El, să renunțăm la tot ce nu e propriu Lui, adică la tot păcatul, pentru a trăi în lumina slavei Sale. Și acest lucru e cu putință! E cu putință să trăim în slava Lui și să ne bucurăm dumnezeiește încă de aici, de acum, din clipa de față! Pentru că Domnul, celor care Îl iubesc pe El, li se face toată bucuria și pacea și sfințenia în această viață. Și noi doar trebuie să venim la El și să începem să facem voia Lui, căci sporirea noastră duhovnicească va fi mare, zilnică și uimitoare pentru noi. Căci El sporește toată lucrarea cea bună în cei care vin cu totul la El, în cei care se dăruie Lui deplin.

Așadar, iubiții mei, acum 1.691 de ani, Patriarhul Ierusalimului a înălțat Crucea Domnului, pe care a descoperit-o în pământ și care fusese ascunsă de păgâni[87], pentru ca toți să o vadă, să se bucure de ea și să o cinstească! Împăratul roman Adrianus zidise pe locul acela, unde era ascunsă Crucea Domnului, un locaș de închinare pentru zeița desfrânării, pentru zeița Venus[88]. Și credea că va fi uitată cu totul Crucea Lui. Însă evreii, în ura lor nestăpânită față de Domnul, știau unde era ea ascunsă și, tocmai datorită unuia dintre ei, a și aflat Sfânta Împărătească Helena[89] unde este. Și când s-a dărâmat locașul idolatru și a început să se sape în acel loc cu rugăciune, a ieșit bună mireasmă din Crucea Domnului[90].

Și pentru că mortul a înviat când a fost atins de Crucea Domnului[91], ea s-a arătat și se arată până azi *purtătoare de viață* și *dătătoare de viață*. Căci viața Crucii Domnului e slava Lui cea dumnezeiască și necreată, cea pe care au văzut-o Sfinții Apostoli în mod extatic pe Tabor și care îi sfințește pe toți Sfinții lui Dumnezeu din toate veacurile. Pentru că cei care se îndumnezeiesc văd slava lui Dumnezeu și se umplu de slava lui Dumnezeu, pentru că se fac locașuri vii, teologice ale lui Dumnezeu.

Iar dacă noi nu ne ascundem de oameni și ne arătăm credința prin închinările pe care le facem în locurile sfinte ale lumii, atunci o vestim tuturor.

---

[87] A se vedea: http://paginiortodoxe.tripod.com/vssep/09-14-inaltarea_sfintei_cruci.html.

[88] Ibidem.

[89] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Helena.

[90] Idem: http://paginiortodoxe.tripod.com/vssep/09-14-inaltarea_sfintei_cruci.html.

[91] Ibidem.

Vestim tuturor Crucea Domnului și o arătăm și din faptele noastre, din acelea în care ne arătăm buni și iubitori cu oamenii. Pentru că închinările noastre arată iubirea din noi pentru Dumnezeu și pentru oameni, iubire care se concretizează în fapte iubitoare și milostive.

Iar acum, toamna, după un an îmbelșugat, când avem de toate, a dărui din roadele pământului înseamnă a dărui din darul lui Dumnezeu. Și darul nostru e plin de iubirea lui Dumnezeu pentru noi, de cea care ne învață pe toți să fim buni și milostivi.

Dumnezeu să ne întărească pe toți ca să trăim ca niște crucificați pentru Domnul, adică ca niște înviați din morți pentru El! Căci asceza noastră ne umple de bucuria lui Dumnezeu cea veșnică. Amin!

Predica la 12 ani de Dumnezeiască Preoție [17 septembrie 2017]

Iubiții mei[92],

nu încetez să mărturisesc faptul că Preoția este cea mai mare împlinire a omului. Pentru că e continuarea slujirii lui Dumnezeu pe pământ sau modul dumnezeiesc în care Domnul, prin intermediul nostru, al celor hirotoniți de către El, lucrează toate cele ale mântuirii oamenilor. Însă Preoții Lui nu sunt niște „instrumente oarbe" ale slujirii Lui în lume, pentru că El nu ne tratează de sus. El, Împăratul a toate, nu e „un dictator" care „ne obligă" să Îl slujim, ci este, printr-o smerenie negrăită și continuă, coslujitorul nostru de fiecare clipă. Pentru că, dacă nu S-ar smeri continuu pentru noi și pentru mântuirea noastră și nu S-ar coborî la neputința noastră, noi, cei prea nevrednici, nu am putea să slujim Domnului slavei. Căci slava Lui e negrăită și copleșitoare și nimeni nu poate sta înaintea Lui ca să-I slujească, dacă El nu îl întărește.

De aceea, eu, ca Preot, în ipostaza paradoxală de coslujitor al lui Dumnezeu, trăiesc cele mai mari revelații și bucurii ale mele. Pentru că mereu El mă introduce în cele de taină ale Sale și mă învață modul Lui felurit de a lucra cu oamenii. Adică mă învață teologia Sa cea prea curată și prea sfântă, mă învață cele de taină ale Lui, pe care ochiul omenesc nu le

---

[92] Predică începută la 11. 28, marți, 12 septembrie 2017. Cerul s-a înnorat deodată. Am terminat-o la 13. 40, pe un soare frumos, fiind 28 de grade afară.

poate vedea fără voia Sa, dar și cum El mântuie oamenii în mod felurit și paradoxal. Pentru că El are cu fiecare o lucrare a Lui, cu fiecare colaborează la mântuirea omului ca atare, dar fără ca omul să se simtă constrâns de prezența și lucrarea Lui. Pentru că El e preadelicat și preafrumos în relația cu noi, lăsându-ne toată libertatea de a ne sfinți viața, dar, în același timp, ne dăruie tot harul și tot ajutorul pentru a face acest lucru.

De fiecare dată slujesc altfel. Uneori sunt răcit, alteori sunt obosit, alteori sunt foarte obosit (cel mai adesea), din când în când mai apar și mici tulburări și neliniști în timpul slujirii mele, dar de fiecare dată mă las purtat de slava lui Dumnezeu. Nu încerc să decid eu ce trebuie să fac și să simt în timpul slujirii, ci mă las condus de Dumnezeu, pentru ca să fac și să simt și să spun ceea ce El dorește. Și Dumnezeu dorește lucruri maximale de fiecare dată!

Chiar și atunci când Dumnezeu este iconomic, când El Se coboară la neputințele noastre, El ne cere să fim cu totul ai Lui. Adică Sfinți. Iconomiile lui Dumnezeu cu noi nu au rolul de a ne învăța să fim lacși, ci să fim smeriți și iubitori. Pentru că, dacă El ne iartă, dacă El ne îngăduie viața și slujirea noastră... în ciuda păcatelor noastre celor multe și rele, e pentru ca noi să învățăm să fim buni și smeriți, să fim îngăduitori și generoși.

Pentru că iconomiile Lui față de noi, îngăduirile Lui față de noi, sunt pentru o viață plină de acrivie dogmatică și morală. El ne iartă pentru ca noi să fim serioși cu viața noastră. El ne îngăduie pentru ca noi să ne vindecăm și să ne mântuim. Mila Lui față de noi e pentru ca noi să conștientizăm valoarea vieții noastre și responsabilitățile ei cele veșnice. Pentru că

noi ne mântuim acum și aici, iar de mântuirea noastră ține felul veșniciei noastre.

De aceea, a-i ajuta pe oameni să se mântuie e cea mai mare bucurie pastorală. E împlinirea lor și a ta, ca Preot. Pentru că Preotul e chemat de Dumnezeu tocmai la această preasfântă și delicată misiune divino-umană: aceea de a-i ajuta pe oameni să se regăsească, să fie ei înșiși, și, în cunoștință de cauză, să caute voia lui Dumnezeu și să se sfințească prin împlinirea poruncilor Lui.

Pentru că oamenii care se mântuie nu sunt niște „roboți", ci sunt niște oameni clarificați interior, care au înțeles că viața cu Dumnezeu e singura și adevărata împlinire a omului. Și care trăiesc și acționează potrivit conștiinței lor luminate de Dumnezeu.

Iar a lucra cu astfel de oameni înseamnă a te bucura continuu. Pentru că oamenii lui Dumnezeu, oamenii care se mântuie, au mereu lucruri bune de arătat, fac adesea lucruri memorabile, iar viața lor e o pajiște cu flori, o pajiște cu multiplele flori ale virtuților.

Da, din păcate, nu toți cei care vin la Biserică vor și să se mântuie! Mulți vin doar pentru anumite Slujbe sau când le e mai greu în viață sau din obișnuință. Nu vor să se mântuie pentru că nu sunt conștienți de ce trebuie să facă pe pământ. Dar cei care au înțeles rostul adânc al mersului la Biserică și că viața Bisericii e o viață sfântă, aceia vor să se mântuie și vin la Biserică pentru ca să învețe calea mântuirii și pentru ca să o trăiască împreună cu toți cei credincioși.

Iar Preotul e trimis în lume de Domnul tocmai pentru ca să-i ajute pe toți să ajungă la conștiința mântuirii. La dorința lor vie de a se mântui. Pentru

că viața și predicarea noastră trebuie să-i învețe pe toți că viața cu Dumnezeu e împlinirea omului.

În viața mea de zi cu zi, pentru că trebuie să călătoresc mult, adesea merg fără reverendă pe mine. Mi-ar trebui să am vreo 10 reverende de vară și 10 de iarnă pentru ca să le schimb de câte ori transpir în ele și astfel, în mod rezonabil, să le pot spăla. Iar eu am numai una de vară și alta de iarnă, pentru că încă nu mi-am găsit pe cineva care să îmi facă mai multe reverende pe gustul meu.

Însă, când merg fără reverendă, deși văd că sunt Preot și mă comport ca om care am evlavie, oamenii mă primesc mai bine, nu sunt stingheriți de prezența mea și se simt în largul lor. Dar când mă văd îmbrăcat în Preot, atunci reușesc imediat să enervez sau să nasc ironii, atunci când călătoresc. Pentru că oamenii nu mă cunosc sau nu suportă pe Preoți și pe Monahi lângă ei, în mașină sau în tren, și de aceea sunt iritați de reverenda mea. Așa că am ales să nu mai nasc tot felul de conflicte nedorite și mă îmbrac în reverendă doar când slujesc în Biserică și când sunt așteptat undeva pentru vreo Slujbă. Pentru că oamenii se așteaptă ca Preotul să fie în reverendă când vine cu botezul pe la ei sau când e la o Înmormântare, dar nu se așteaptă ca Preotul să intre undeva și să cumpere o bere, stând liniștit la masă și să o bea sau să meargă la piață sau la bibliotecă în reverendă. Oamenii nu preferă să îl vadă pe Preot în reverendă în autobuz sau în metrou, pe câmp, la cumpărături sau plimbându-se astfel pe străzi și în parcuri. Pentru că nu mai vor să aibă nicio exigență teologică și morală în viața lor.

Însă eu nu îmi dau niciodată reverenda jos decât în aparență! Eu, cu reverendă sau fără reverendă sunt același și mă comport la fel interior și

exterior, pentru că eu vorbesc cu oamenii la fel în orice context social. Oricine ar vorbi cu mine, eu aș vorbi în mod principial cu el, căutând adică să-l folosesc prin ceea ce îi spun. Și prin aceasta eu mă arăt întotdeauna a fi Preot, pentru că lucrarea mea duhovnicească și teologică nu se termină niciodată în mine, iar oricine ar cere sfatul meu, eu aș căuta să îl învăț ceea ce e drept. Eu sunt mereu rugăciune, atenție, deschidere, iubire, blândețe, cugetare, mereu sunt în căutarea lucrurilor care îi folosesc pe oameni și de aceea eu mereu sunt în reverendă. Sunt în reverendă și când sunt treaz și când dorm și când sunt în pat și când sunt la Biserică, pentru că mereu slujesc Domnului. Și, de aceea, cei care cred că îmi dau reverenda jos și prin asta „mă derobez de faptul de a fi Preot" se înșală profund, pentru că Preoția mi s-a dat nu în haine, ci în toată ființa mea.

Pentru că slava lui Dumnezeu s-a coborât în mine la hirotonia mea întru Preot și pe ea am văzut-o în mod extatic. Am văzut, din mila lui Dumnezeu, ceea ce s-a sălășluit în mine în Taina Dumnezeiești Preoții și o văd și o simt mereu în mine însumi când slujesc. De aceea, nu în hainele mele de slujbă locuiește harul Preoției, ci în mine însumi. Pentru că niciun rând de veșminte somptuoase și nicio cruce liturgică purtată la gât nu ar putea să înlocuie faptul de a nu simți harul lui Dumnezeu în mine însumi.

Iar hainele liturgice sunt semnul smerit al minunii pe care o port în mine. Ele vestesc taina din mine și nu o înlocuie! Dar dacă nu aș simți nimic în mine, atunci când slujesc, cui i-aș sluji? Dacă niciodată, în acești 12 ani de zile, nu aș fi văzut slava lui Dumnezeu și nu aș fi simțit-o în mine însumi și nu m-aș fi hrănit dumnezeiește la orice Slujbă a

Bisericii, ce fel de preoție aș fi avut eu, dacă nu aș fi simțit nimic dumnezeiesc în viața mea?

De aceea, titlul predicii mele e despre *Dumnezeiasca Preoție* a Bisericii, pe care o simt în mine și pe baza căreia slujesc. Pentru că nu mi-am cumpărat diplomele teologice pe bani și nici Preoția, ci le-am primit de la Dumnezeu în mod smerit și simțindu-mă nevrednic de ele, și încerc să mă mântui aici, în mijlocul oamenilor. Tocmai de aceea eu dau mărturie despre ce mare sfințenie coboară în Preotul lui Dumnezeu. În cel care își fac treaba acolo unde este, dar care are conștiință eclesială în același timp, adică se gândește la întreaga Biserică. Pentru că eu mă gândesc nu doar la a-mi lua salariul și a trăi liniștit în parohia mea, ci mă gândesc tot timpul la cum să ajut din punct de vedere teologic și duhovnicesc întreaga Biserică a lui Hristos. Iar cărțile și predicile și traducerile mele sunt grija mea pentru întreaga Biserică. Grijă care vine din râvna pentru Dumnezeu, din râvna care se naște din dragostea pentru El.

Pentru că eu m-am făcut Preot tocmai pentru că am fost chemat de Dumnezeu la Preoție și nu de un om anume. Și nu am fost chemat de El pentru că meritam, ci pentru că, în mila Lui imensă față de mine, a socotit că acest lucru trebuie să fac. Iar Cel care m-a chemat pe mine să Îi slujesc Lui, Acela mă și întărește în fiecare zi să slujesc și să predic și să trăiesc duhovnicește.

Pentru că, dacă aș fi pus la inimă lipsurile materiale și financiare ale slujirii pastorale de azi, dacă m-aș fi gândit la insultele și șicanele de tot felul pe care le presupune viața preoțească, la responsabilitatea și greutatea ei, Preoția ar fi fost ultima soluție pentru mine. Sau nu m-aș fi făcut niciodată

Preot. Pentru că tinerii de azi așa percep Preoția și de aceea și fug de ea.

Însă eu am fost chemat de Dumnezeu în mod direct la Preoție, prin slava Lui, și m-am lăsat convins de El după îndelungi minuni și luminări. Colegii mei, unii dintre ei, s-au hirotonit imediat după Seminar, alții după Facultate, iar eu abia am îndrăznit să accept voia lui Dumnezeu pe când eram deja la Doctorat. Și poate că nici atunci nu aș fi acceptat hirotonia, dacă Dumnezeu nu m-ar fi umplut de luminări dumnezeiești și nu m-ar fi chemat explicit întru slujirea Lui. Așa că eu am fost convins de El, în mulți ani la rând, că nu trebuie să fug de slujirea Lui, iar când am primit-o, prin mâna Episcopului Său, Preoția Lui m-a umplut de multă împlinire dumnezeiască.

Și nu doresc în niciun chip „să mă laud", ci doresc să laud nespusa milostivire a lui Dumnezeu față de mine. Pentru că toată bucuria și împlinirea mea au coborât de la Dumnezeu, pe când aportul meu la duhovnicia mea este insignifiant. Căci El ne dăruie slava Lui nu pe măsura nevoinței noastre, ci pe măsura râvnei noastre de a trăi în sfințenie. El ne dăruie dar peste dar pe măsura înflăcărării noastre pentru El, pentru Dumnezeul milostivirilor.

De aceea, întreaga mea mărturie de azi e pentru a vă spune, în esență, acest lucru: Dumnezeu e prea milostiv și iubitor de oameni! El umple de multă îndurare pe toți cei care se pocăiesc, El îi îndreaptă pe cei căzuți, El îi reașează imediat în slava Lui pe cei care se pocăiesc cu fierbințeală și îi sfințește pe toți cei care, odată, erau lepra societății.

Dumnezeu nu gândește ca noi, oamenii, în mod limitat, ci paradoxal! La El e de ajuns să vrei să te mântui, că El imediat te pune pe calea mântuirii

continue. El nu e resentimentar. El nu e fățarnic cu noi. Ci El ne iartă desăvârșit un păcat anume, dacă noi ne pocăim pentru el și ne umple de slava Lui în mod negrăit.

Dumnezeu ne aude rugăciunile. El știe care e folosul nostru veșnic. Și de aceea, El rânduiește toate spre folosul nostru, dacă facem voia Lui. Căci El, celor cărora sunt flămânzi după voia Lui, le aduce toate cele care sunt necesare vieții lor, tocmai pentru că se dedică cu totul Lui.

Și în cei 12 ani de viață preoțească nu mi-a lipsit nimic esențial și m-am umplut de multă pace și înțelegere, dar am văzut peste tot în jurul meu multă neliniște, multe neînțelegeri, multă neîmplinire. Ceea ce înseamnă că viața preoțească, viața cu Dumnezeu, nu e o viață „falimentară", ci e o viață cu multe împliniri și bucurii duhovnicești, pentru că e o viață care se trăiește la întretăierea veșniciei cu istoria.

Eu trăiesc și în istorie și în veșnicie când slujesc și mă rog. Slava lui Dumnezeu coboară în Slujbele mele din cer, de la Dumnezeu, iar eu sunt cel care dărui pe cele ale Lui tuturor. Căci mâinile Preoției dăruie mereu pe cele ale lui Dumnezeu, pe cele ale veșnicei Lui milostiviri față de noi.

De ce am subliniat toate acestea, dezgolindu-mi inima în fața dumneavoastră? Nu, nu pentru ca să mă laud (martor mi-e Dumnezeu), ci pentru ca să vorbesc credibil! Pentru că în ultimul timp ați văzut discuții publice doar despre „homosexualitatea" Preoților, despre cazuri de Preoți care își trădează sau își neagă credința, despre afacerile Preoților. Și poate credeți că toți „suntem la fel" în Preoție. Nu, nu suntem la fel! Nu suntem la fel și nu trăim toți la fel! Eu nu am afaceri și nici interese oculte, trăiesc modest și cast alături de soția mea, dar din puținul

nostru dăruim mereu tuturor. Pentru că cel mai mare dar, ca Preot, pe care îl pot dărui umanității, e teologia mea și rugăciunea mea continuă pentru întreaga lume. E viața mea cu Dumnezeu.

Tot ce sunt și fac sunt o dăruire pentru întreaga lume. Pentru că Preoția lui Dumnezeu tocmai acest lucru este: o dăruire a Lui pentru toți. Și Dumnezeu ne învață pe fiecare zi cum să ne dăruim Lui și oamenilor.

De aceea, iubiții mei, vă mulțumesc tuturor celor care sunteți aproape de mine și mă ajutați prin rugăciunile și prin sfaturile și prin ajutoarele dumneavoastră, pentru ca să slujesc bisericește și să scriu teologie! Ajutorul fiecăruia dintre dumneavoastră e resimțit ca neprețuit pentru mine. Iar recunoștința mea e mare pentru fiecare în parte.

Pentru că eu mă rog pentru cei care m-au ajutat, mă ajută și mă vor ajuta în viața mea și după moartea mea, dar și pentru cei care mi-au stat, îmi stau și îmi vor sta împotrivă și acum și după moartea mea, deși eu nu am nimic cu nimeni. Nu pot să conving pe nimeni cu forța și nu cred în iubirea cuiva care nu mă înțelege. Pentru că iubirea e pe măsura înțelegerii mele, după cum iubirea lui Dumnezeu e pe măsura împlinirii poruncilor Sale.

Vă doresc tuturor numai bine și vă mulțumesc pentru că vă pot fi recunoscător multora, pentru semnele de prietenie pe care mi le-ați arătat! Dumnezeu să ne binecuvinteze pe toți și să ne umple de mila Lui mereu, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica posterioară Înălțării Sfintei Cruci [2017]

Iubiții mei[93],

după ce joi am înălțat Crucea Domnului și am pus-o în mijlocul Bisericii spre închinare, pentru ca să ne fie întărire și pavăză împotriva atacurilor demonice, Evanghelia de azi [Mc. 8, 34-38; 9, 1] ne-a vorbit despre urmarea lui Hristos și despre Împărăția Lui. Însă urmarea lui Hristos e ascetică, e grea, e dureroasă, pentru că ea presupune negarea de sine și asumarea Crucii Sale. Pentru ca să fim ai Lui nu mai trebuie să arătăm ca noi înșine, ci ca El. De aceea, Domnul ne cere să renunțăm la noi cei vechi, la noi cei păcătoși, pentru a ne asuma Crucea Lui și pentru a-I urma Lui.

– De ce trebuie să renunțăm la noi înșine, la sinele nostru păcătos, la patimile din noi, pentru ca să putem lua Crucea Lui?

– Pentru că patimile noastre ne fac să ne rușinăm de Domnul. Iar El ne-a spus tot azi, „căci cine are să se rușineze de Mine și de cuvintele Mele [Ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ Με καὶ τοὺς Ἐμοὺς λόγους] în veacul acesta preacurvar și păcătos [ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ] și Fiul omului se va rușina de el [καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν], când are să vină în[tru] slava Tatălui Său cu Îngerii cei sfinți [ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς Αὐτοῦ μετὰ τῶν Ἀγγέλων τῶν ἁγίων]” [Mc. 8,

[93] Scrisă în după amiaza zilei de 14 septembrie 2017, zi cu soare, de joi, afară fiind 31 de grade la ora 16. Terminată la 18. 06 minute.

38, BYZ]. Patimile din noi ne fac să ne rușinăm de El și de cuvintele Lui. Pentru că El ne cere să fim curați, iar pofta desfrânată din noi ne cere să curvim. El ne cere să ne mulțumim cu puțin, iar noi vrem mult. El ne cere să fim milostivi, iar noi suntem avari. El ne cere să postim, iar nouă ne place desfătarea multă. Fapt pentru care, dacă vrem să fim ai Lui, trebuie să ne curățim de patimile noastre, care sunt cu toatele împotriva Lui. Și pe cât ne curățim de patimi, pe atât luăm Crucea Lui în noi și ea este bucuria noastră cea mântuitoare, pentru că nevoințele ascetice ne umplu pe noi de slava Lui.

Și vă vorbeam în cele două predici anterioare despre interiorizarea Crucii Domnului, pentru că asta înseamnă luarea Crucii Lui. Toată lupta interioară cu patimile din noi este interiorizarea Crucii Domnului. Dar dacă mergem cu Crucea Lui în noi înșine, dacă suntem niște răstigniți pentru Domnul, atunci Îi urmăm Lui, căci și El S-a răstignit pentru tot păcatul, neadmițând niciun păcat în umanitatea pe care Și-a asumat-o, și așa S-a dăruit Tatălui, pe Cruce, ca jertfă preacurată și preasfântă.

Pentru că toată viața Domnului a fost o venire spre Cruce. De când a venit pe lume și a fost înfășat în iesle, Domnul a venit spre Cruce. Și El ne cere nouă o viață creștină, adică o viață crucificată, o viață sfântă, pentru ca să venim la El, prin moarte, ca niște biruitori ai patimilor din noi și nu ca niște fricoși...

Pentru că adevărata frică e frica de reala schimbare. Domnul ne cere nouă, pentru a fi creștini, să ne schimbăm continuu și să ne facem asemenea Lui. Însă puțini doresc acest lucru, pentru că asta înseamnă o viață radical altfel. Și mulți doresc, în mod teribilist, să își depășească limitele, fricile, obsesiile, dar fără vreun scop pozitiv. Se duc și se aruncă în gol

cu parașuta, se scufundă în mare și vor să vadă cât rezistă să înoate fără oxigen, beau în neștire la petreceri ca să vadă cât rezistă la băutură sau socotesc plăcerea sexuală drept „cea mai mare împlinire" a lor. Însă toți acești naivi teribiliști *se tem să fie ei înșiși*, adică *se tem să renunțe la patimile lor*. Pentru că ei știu cum e viața păcătoasă, cum e viața trăită la întâmplare, dar nu știu cum e viața sfântă. Și pentru ca să trăiești sfânt în lumea noastră decăzută trebuie să ai curaj cu adevărat. Căci sfințenia înseamnă a trăi radical altfel decât oamenii lumești. Înseamnă a trăi după exemplul Domnului și după cuvintele Lui.

De aceea, oamenii lumești sunt enervați de cei care vor să trăiască sfânt. De ce? Pentru că nu vor să mai fie ca ei. Și aceștia le arată pe fiecare zi oamenilor lumești că se poate trăi altfel, că se poate trăi în smerenie și în pace, renunțând zilnic la păcate. Pentru că viața sfântă e împlinirea reală a omului și cel care s-a despărțit interior de lume și de tabieturile ei păcătoase trăiește o mare eliberare și o mare bucurie. Dar pentru a ne mântui trebuie să trăim în sfințenie până la sfârșitul vieții noastre pământești, interiorizând continuu Crucea Lui și urmându-I Lui întru toate. Pentru că El Însuși, Domnul nostru, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, ne ajută să trăim viața Lui. Adică o viață sfântă, o viață curată, o viață plină de Împărăția lui Dumnezeu.

Căci în ultimul verset al Evangheliei de azi, după ce El ne-a vorbit despre valoarea absolută a sfințeniei, ne-a spus în ce constă sfințenia. Și sfințenia constă în vederea duhovnicească a Împărăției lui Dumnezeu, care vine în noi în[tru] putere [ἐν δυνάμει] [Mc. 9, 1, BYZ]. Întru puterea slavei Sale celei dumnezeiești. Pentru că aici Domnul ne-a vorbit în mod tainic despre extazele dumnezeiești și

îndumnezeitoare ale celor care se mântuie, despre cele care ne umplu de slava Dumnezeului treimic. Căci scopul ascezei nu este suferința, ci vederea lui Dumnezeu întru slava Lui. Adică venirea Împărăției lui Dumnezeu în noi înșine, întru puterea slavei Sale.

În mod punctual, în Mc. 9, 1 Domnul a vorbit despre extazul Sfinților Apostoli de pe Tabor, descris de Sfântul Marcos în Mc. 9, 2-7. Dar, în subsidiar, Domnul a vorbit despre traiectoria ascetică a fiecăruia dintre noi. Pentru că negarea de sine, luarea Crucii Lui și urmarea Lui au o singură împlinire: odihna veșnică întru slava Împărăției Sale. Cine se nevoiește pentru a se mântui nu se nevoiește în gol, nu se nevoiește fără vreo împlinire interioară, ci acela se curățește de patimi, se umple de slava Lui și trăiește în multă sfințenie.

Și așa se separă farsorii de Sfinți! Cei care mimează cunoașterea teologică și viața ortodoxă spun vorbe care nu au de-a face cu ei, pe când Sfinții spun vorbe din ei înșiși, din propria lor viață cu Dumnezeu. Farsorii nu suportă, în fapt, sfințenia și puterea cuvintelor dumnezeiești, de aceea le reduc la propria lor exegeză. Pentru farsori Însuși Domnul nu a trăit „ceva mai mult" decât ei și nici nouă „nu ne cere marea cu sarea". Dar ei spun asta, pentru că nu știu ce e sfințenia. Nu știu cum trăiesc oamenii care se sfințesc și ce exigențe are Dumnezeu vizavi de noi.

Însă cei care își sfințesc viața se bucură continuu de noi și noi înțelegeri dumnezeiești și trăiri sfinte. Ei sunt mereu în noutatea schimbării, pentru că trăiesc o viață pe care nu au știut-o și nici nu ar fi putut să o aproximeze în vreun fel. Pentru că ea, viața duhovnicească, le-a întrecut toate așteptările. Dar le-a întrecut toate așteptările pentru că au avut curajul realei schimbări, al convertirii adevărate, al

celei care i-a făcut să fie cu totul altfel. Și de aceea se bucură zilnic de noutățile lui Dumnezeu din viața lor, de noutățile reale pe care le aduc în noi viața sfântă.

Căci lumea noastră e avidă de cunoaștere, de trăire, de faptul de a experimenta. Ne ducem în vacanțe exotice, mâncăm meniuri sofisticate, ne place adrenalina, ne place viața „bună". Dar viața care ne place nouă e aceea în care nu avem nicio limitare, pentru că trăim cu presupoziția că limitarea „nu e niciodată bună".

Însă viața cu Dumnezeu e o viață plină de limitări, pentru că El știe ce e bun și ce nu e bun, ce e bine și ce nu e bine de făcut în viața aceasta. Dumnezeu oprește din start orice aventură păcătoasă a noastră, pentru că îi spune pe nume: *e ceva de care nu aveți nevoie*. Și prin aceasta El sporește viteza interioară cu care noi putem trăi cele bune, pentru că ne ferește de tot ce e rău. Căci dacă El ne spune pe asta *nu*, nici pe asta, dar pe asta *da* și peste asta *da* și astfel noi ne ferim de cele cu care am fi pierdut mult timp și sănătate, tocmai de aceea ajungem repede la viața cu El, adică la luarea și trăirea interioară a Crucii Lui. Iar trăirea Crucii Sale e plină de înviere, de bucurie, de sfințenie, pentru că puținul nostru efort ascetic e premiat imediat de Dumnezeu cu mult har.

Și astfel înțelegem cu toții de ce viața Lui trebuie să fie viața noastră: pentru că curățirea de patimi ne umple de slava Lui. Mai întâi trebuie să trăim mântuirea Lui ca pe o stare cotidiană, ca pe viața noastră și, în mijlocul ei, se va coborî toată slava Împărăției Sale. Căci El cere de la noi acceptarea căii Lui și efortul nostru total pentru a trăi în sfințenie,

pentru ca mai apoi El să ne ajute să mergem pe calea Lui cu bucurie și cu pace.

Și astfel, iubiții mei, înțelegem că nu ne putem rușina de Domnul, de viața și de cuvintele Sale, pentru că ele sunt viața noastră. Nu Îl putem separa pe El de viața și de cuvintele Sale, pentru că El e una cu ceea ce a făcut și a spus. Și El ne cere ca și noi să fim una cu ceea ce facem și spunem, pentru ca nimic duplicitar să nu fie întru noi.

Pentru că nu putem da nimic la schimb pentru sufletul nostru, pentru mântuirea noastră, iar împlinirea noastră e viața cu Dumnezeu.

De aceea, pe fiecare zi trebuie să învățăm să fim tot mai proprii lui Dumnezeu, pentru că El e împlinirea noastră. Și dacă El e cu noi și e împlinirea noastră, atunci toate ironiile și persecuțiile la adresa noastră le trăim bucuros, pentru că ele ne fac bine și nu rău. Amin!

Predică la Duminica a 18-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[94],

Evanghelia de azi [Lc. 5, 1-11] o continuă pe cea de duminica trecută, chiar dacă aceea era de la Sfântul Marcos, iar aceasta e de la Sfântul Lucas. O continuă ideatic. Pentru că, după negarea de sine, după interiorizarea Crucii și după urmarea lui Hristos, astăzi suntem puși să pescuim cu Hristos și pentru El, pentru Biserica Lui. Pentru că Domnul S-a dus la Simon, care era în corabia lui și încerca să pescuiască, și i-a spus: „Împinge-o întru adânc [Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος] și lăsați jos plasele voastre întru prindere [καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν]!" [Lc. 5, 4, BYZ].

Din punct de vedere faptic, Domnul l-a trimis pe Simon să pescuiască în largul lacului Ghennisaret [Γεννησαρέτ] [Lc. 5, 1]. I-a poruncit ce să facă, pentru ca să prindă pește, dimpreună cu părtașii lui la pescuit [Lc. 5, 7]. Și Simon a înțeles porunca Lui și a împlinit-o și a prins mult pește [Lc. 5, 6].

Însă ce i-a spus Domnul lui Simon, de fapt, din punct de vedere teologic? Că pentru a-I sluji lui Dumnezeu, trebuie să intre, fără teamă, în mijlocul mulțimilor și să le vorbească probleme teologice adânci, pentru că acelea îi convertesc pe oameni la viața cea bună, la viața Bisericii. Și Sfântul Petros a învățat foarte bine această lecție dumnezeiască! Pen-

[94] Scrisă în ziua de 21 septembrie 2017, zi de joi, cu soare și vânt, 14 grade la ora 10.00. Terminată la 12. 28.

tru că în prima zi a Bisericii el a vorbit fără teamă mulțimilor [F. Ap. 2, 14-36] și predica lui *a pescuit* „ca la 3.000 de suflete [ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι]" [F. Ap. 2, 41, BYZ]. Căci „stând Petros cu cei 11 [Apostoli], a ridicat glasul său" [F. Ap. 2, 14] și le-a vorbit celor de față. Însă pentru ca să stai în fața mulțimilor și pentru ca să fii gata să le vorbești, trebuie să te fi răstignit interior și să Îi fi urmat Domnului mai întâi, pe calea Lui, cea grea și plină de dureri, dar și să fi primit slava Mângâietorului în sufletul tău. Pentru că această deșertare de sine și umplere a ta de poruncile și de slava lui Dumnezeu, te fac apt să vorbești mulțimilor din Biserică, dar și mulțimilor care încă nu s-au convertit la viața Bisericii.

Pentru că Sfântul Petros a vorbit în ziua Cincizecimii în public, în fața unor necredincioși, dar împreună cu Biserica. El a vorbit în fața unor oameni care nu erau membri ai Bisericii lui Hristos, dar având de partea lui Biserica și învățătura Bisericii. Învățându-ne pe noi, pe toți, că dacă dorim să vorbim despre Biserică, despre viața și teologia ei, trebuie să vorbim dimpreună cu Biserica, fiind întăriți în viața și teologia Bisericii.

– Și cum predică un predicator ortodox dimpreună cu Biserica?

– Predicând același adevăr pe care Sfinții Bisericii l-au predicat în toate secolele mântuirii lumii. Căci dacă ne-am asumat teologia Bisericii, dacă ne-am asumat învățătura Sfinților de peste veacuri, atunci predicăm în esență ca și ei, pentru că predicăm aceleași adevăruri veșnice și mântuitoare ale Bisericii. Dar predicăm adevărurile lui Dumnezeu în modul nostru de azi, adică într-o prezentare pe înțelesul credincioșilor de azi, aducând din Tradiția

Bisericii noi și noi gânduri și experiențe folositoare nouă.

De aceea, propovăduirea Bisericii este în mod continuu captivantă, pentru că ea ne oferă noi și noi amănunte despre credința, istoria și viața Bisericii. Iar cei care predică învățătura Bisericii, adică ierarhia Bisericii, trebuie să se nevoiască continuu în acest sens. Pentru că pe fiecare zi trebuie să cercetăm cărțile Bisericii, să le traducem și să le retraducem, să le citim îndelung, pentru ca să facem noi corelații între diverse învățături teologice și evenimente eclesiale.

Dar în mijlocul tuturor eforturilor noastre predicatoriale trebuie să stea rugăciunea noastră continuă, dorința noastră continuă ca Domnul să ne lumineze asupra a ceea ce citim și traducem. Pentru că, fără luminarea lui Dumnezeu, noi nu facem decât să redăm texte teologice, pe care nu le înțelegem. Ele sunt mari, sunt importante, însă pentru cei care le înțeleg. Dar dacă nu le înțelegem, noi transmitem lucruri de care nu ne bucurăm, dar se bucură cei care le înțeleg.

Și observ peste tot, în scrisul teologic de la noi și de pretutindeni, teologi care își iau teme grele, teme mari pentru studiu, dar pe care nu știu să le ducă la capăt. Le încep din orgoliu sau din teribilism, iar la finalul cărții ajung să tragă concluzii minore sau aiuritoare. Pentru că ei nu am nimic de-a face cu acele teme teologice. Și, mai ales, nu îi doare de Biserică, de neștiința celor din Biserică, și nu luptă pentru luminarea oamenilor Bisericii.

La fel, și de la amvonul Bisericii, se spun multe lucruri trunchiate, neverificate, netrăite efectiv sau care nu au nimic de-a face cu viața și experiența Bisericii. De ce? Pentru că „teologii” și „predicatorii” ca atare nu sunt înrădăcinați în viața și teologia

Bisericii. Ei vor să spună lucruri „mari”, vor să facă lucruri „minunate”, vor să fie remarcați ca „teologi”, dar numai pentru câteva minute, pentru cât ține predica. Numai că predica se naște dintr-o continuă viață teologică și preoțească și nu din frunzărirea unor cărți, pentru ca „să ai ce spune”.

De aceea, pentru a scrie teologie și pentru a predica în Biserică trebuie să fii cu Biserica, cu toată Biserica, știind în mod profund ce spun Sfinții Bisericii, din toate secolele, despre tematica teologică pe care tu o abordezi. Iar un teolog adevărat, când scrie despre Biserică sau despre Sfintele Taine sau despre o anume perioadă istorică a Bisericii, el nu știe doar aceste lucruri, despre care a scris efectiv, ci știe și despre alte o mie de lucruri despre care nu a scris, dar poate să scrie oricând, pentru că și despre acelea are o bogată cunoaștere, pe care și-o poate îmbogăți și mai mult. Adică teologii adevărați ai Bisericii nu cunosc doar două-trei probleme teologice, iar la celelalte sunt afoni, ci pe ei îi interesează toată teologia, viața și experiența Bisericii, pentru că ei sunt, mai întâi de toate, *oameni credincioși*. Și oamenii credincioși, oamenii care au conștiință, care se tem pentru mântuirea lor, care sunt omenoși și muncitori, sunt interesați de tot ceea ce ține de Biserică și pe ei nu îi interesează doar „să dea bine” într-o carte pe o anumită temă teologică.

De aceea, eu înțeleg imediat când am de-a face cu *un pedant* și când am de-a face cu *un teolog*. Căci, pe cel pedant, îl interesează *stilul*, modul în care el vrea să scrie „teologie” și *o cât mai mare bibliografie* pusă la final, pe când, pe teolog, îl interesează *experiența duhovnicească* și *înțelegerea teologică profundă*, adică ceea ce trebuie să scrie el în carte și prin care dorește să îi lumineze pe cei credincioși ca și el.

Pentru că teologie poți să scrii în multe feluri, doar dacă ai, mai întâi de toate, experiența ei.

Iar Evanghelia de azi ne cere tocmai experiență teologică! Pentru că Simon era pescar, era un profesionist în ale pescuitului, dar el nu vedea pescuitul cu ochii lui Dumnezeu. Nu avea ochi teologici pentru pescuit. Pentru că nu vedea unde sunt peștii. El nu știa care sunt peștii pe care el trebuie să îi prindă. Tocmai de aceea, poți fi un foarte bun filolog, poți scrie bine și atrăgător, poți avea o mare cunoaștere scriptică a teologiei și o memorie profesionalizată, poți fi confundat de mulți cu „adevăratul teolog" al Bisericii, dar prin asta nu ești un teolog.

Pentru că teologii prind „mulțime multă de pești [πλῆθος ἰχθύων πολύ]" [Lc. 5, 6, BYZ], acolo, da, tocmai acolo, unde alții nu prind nimic. Teologii văd peștii, adică adevărul profund al textelor. Și acolo unde alții nu văd decât niște texte teologice „banale", ei scot mulțime mare de pești, pentru că văd adâncul textelor teologice.

Însă teologii nu pescuiesc de unii singuri, ci numai împreună cu Dumnezeu! Vederea lor minunată e trăită în coproducție cu Dumnezeu. Căci așa cum în Evanghelia de azi, Simon a fost călăuzit de Dumnezeu spre locul cu pești, tot la fel sunt călăuziți și adevărații teologi ai Bisericii prin oceanul teologiei, și ei află, din vederea și luminarea lui Dumnezeu, care sunt peștii teologici, adică adevărurile lui Dumnezeu care trebuie propovăduite Bisericii.

Iar dacă ai în tine cunoaștere de la Dumnezeu, ai ce spune Bisericii...Însă problemele din Biserică nu se termină, chiar dacă am avea teologi care știu și pot să vorbească. Pentru că Biserica, în totalitatea ei, trebuie să facă același efort ca și tine, pentru ca să înțeleagă voia lui Dumnezeu. Iar dacă tu, propovă-

duitorul învățat de Dumnezeu, te sfințești zilnic, la fel trebuie să se sfințească și Biserica, pentru ca să te înțeleagă. Însă marea drama a teologilor Bisericii e aceasta: ei sunt cel mai adesea singuri și neînțeleși, într-o mare de oameni credincioși, din care îi urmează mai mult epigonii decât oamenii onești.

De aceea, a fi teolog e o mare binecuvântare, dar și o mare dramă. Ești binecuvântat de Dumnezeu cu multe daruri și cu multe luminări și vederi dumnezeiești, prin care te sfințești și te îmbogățești duhovnicește continuu, dar ești considerat de epigoni și de neprieteni ca un teritoriu nesfârșit al plagierii. Pentru că ei consideră că măreția lui, a teologului adevărat, constă în cuvinte și în atitudini ipocrite și nu în experiența îndumnezeirii și în multa muncă pentru a scrie, a cerceta, a traduce.

Din acest motiv, mulții tăi pești sunt congelați post factum, sunt puși în camera frigorifică a bibliotecilor și stau în așteptare. Asta dacă nu cumva, pentru o anume vreme, te vor oculta, pentru ca să nu strici „ierarhia valorică". Dar, în comparație cu peștii, care, oricât ar fi ei de congelați, tot nu mai au gust, pentru că nu mai sunt proaspeți, peștii teologici sunt buni de mâncat și după mii de ani. Căci fiecare fărâmă de text din Scriptură și din cărțile Sfinților Părinți este lumină și binecuvântare pentru credincioșii și teologii viitorului, pentru viitorul Bisericii, pentru că vor vedea că și alții au trăit aceleași experiențe ale credinței ca și ei. Și adevărul, aflat pe calea cărții, îți confirmă adevărul din inima ta, pentru că e unul și același.

De aceea, iubiții mei, Sfântul Petros a văzut minunea cu ochii lui, dar și cu sufletul său! Peștii au fost mulți, pentru că au venit cu toții în plasă, acolo unde le-a poruncit lor Domnul. Și prin această minu-

ne, Petros L-a văzut pe Domnul și s-a simțit foarte păcătos înaintea Lui [Lc. 5, 8]. Căci și noi, dacă ne-am veni în fire și am socoti toate binefacerile lui Dumnezeu din viața noastră, ne-am simți la fel: foarte păcătoși înaintea Lui. Dar noi ne oprim doar la faptul că am scăpat de boală, că ne e bine, că pământul a rodit bine anul acesta, că avem ce mânca și bea...Și prin aceasta vedem numai suprafața lucrurilor și nu adâncul lor. Pentru că în adâncul vieții noastre e mila lui Dumnezeu cu noi, atâta timp cât El ne poartă de grijă.

Pentru că peștii prinși în mod minunat au fost mâncați și ei, cu siguranță. Au fost mâncați ca niște pești și nu ca niște banane, pentru că ei erau pești. Fuseseră prinși în mod minunat, dar au fost mâncați ca niște simpli pești, dacă nu au fost mâncați cu mulțumire și cu frică de Dumnezeu.

Însă Scriptura ni-l indică doar pe Petros! Doar despre starea lui ne vorbește. Pentru că aceasta trebuie să fie starea interioară cu care noi trebuie să ne punem la masă: să ne simțim foarte păcătoși în fața milostivirii lui Dumnezeu, Care ne hrănește și ne ocrotește în fiecare zi. Și dacă pocăința continuă este starea noastră interioară, atunci putem înțelege și chemarea Sfântului Petros la apostolat: „Nu te teme [Μὴ φοβοῦ]! De acum oameni vei fi prinzând [ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν]" [Lc. 5, 10, BYZ].

Căci Petros a fost chemat să prindă oameni prin propovăduirea sa și să fie neînfricat. Să nu se teamă de oameni, să nu pună la inimă ironiile și insultele lor, să nu se scufunde în dezamăgire și în deznădejde, ci să caute în continuu peștii lui Hristos, adică pe cei care trebuie să se convertească la viața Bisericii.

Și de aici vedem că rolul primordial al apostolatului, implicit al întregii preoții, e acela al propovăduirii convertitoare, pentru ca toți cei convertiți să stea la masa Stăpânului împreună. Nu suntem chemați la o propovăduire sterilă, ci la una care convertește, care convinge oamenii. Iar Sfinții Apostoli au convins lumea prin toată viața și propovăduirea lor, pentru că ei, în întregimea lor, erau propovăduire.

De aceea, nu trebuie să ne prefacem că suntem alții, dacă nu suntem! Ci, dacă vrem să fim alții cu adevărat, atunci trebuie să ne sfințim viața, pentru ca să putem fi o oglindă convertitoare pentru mulți. Căci mulți se pot privi în viața și în cuvintele noastre și se pot întoarce la Domnul.

Simon a mers după Domnul! A lăsat toate și i-a urmat Lui, dimpreună cu Ioannis și cu Iacovos, fiii lui Zebedeos [Lc. 5, 10-11]. Pentru că pe toți i-a umplut uimirea sfântă [Lc. 5, 9], cea prin care Domnul devine minunat în ochii noștri.

Și, o, cât de mult aș vrea ca toți să trăim uimirea de Dumnezeu, uimirea de faptele Lui în viața noastră! Aceea pe care o trăim, atunci când ne simțim mult păcătoși și vedem că Domnul ne umple de mari daruri și binecuvântări. Pentru că această experiență sfântă ne învață să fim recunoscători Lui pentru toate.

Dumnezeu să ne întărească în slujirea și în ascultarea de El, iubiții mei, pentru ca să ne lăsăm mereu prinși de cuvintele Sale și duși spre El cu puterea iubirii Sale celei dumnezeiești! Pentru că în Biserică, în această corabie în care noi suntem, poate să încapă toată lumea. Însă depinde și de noi câți urcă în corabia mântuirii și câți se pierd în potopul păcatului. Să reflectăm la acest lucru! Amin.

Predică la Duminica a 19-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[95],

Biserica noastră se află sub sfântul acoperământ al Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [ἁγίας σκέπης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου][96], pentru că ei îi este închinată. Însă orice creștin ortodox, care o cinstește cu multă evlavie pe Maica lui Dumnezeu, se află sub sfântul ei acoperământ. Pentru că Născătoarea de Dumnezeu, care e bucuria și pacea noastră, se îngrijește de noi mereu, ajutându-ne în toate zilele vieții noastre. Și din ajutorul ei continuu în viața noastră, noi învățăm dragostea de fii duhovnicești către Maica lui Dumnezeu. Pentru că iubirea ei față de noi, mila ei prea mare față de noi, ajutorul pe care ni-l dă nouă prin preasfintele ei rugăciuni pentru mântuirea noastră, ne învață și pe noi mila, iubirea, atenția față de oameni.

De aceea, eu sunt încredințat de faptul că cine o cinstește cu adevărat pe Maica lui Dumnezeu știe ce să facă în familia lui, în parohia sa, în episcopia sa. Știe ce fel de relație trebuie să aibă cu familia lui, dar și cu păstoriții săi. Pentru că Născătoarea de Dumnezeu ne învață pe noi, cei care o cinstim pe ea, blândețea, tăcerea, bunătatea, iubirea fără de margini

---

[95] Scrisă în ziua de 27 septembrie 2017, zi de miercuri, însorită și cu ceva vânt. 16 grade la ora 10.00. Terminată la ora 12. 42.

[96] A se vedea:

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/785/sxsaintinfo.aspx.

pentru Dumnezeu și pentru oameni, evlavia, cuviința, delicatețea, milostivirea, slujirea continuă.

Însă nu ne învață nicidecum să ne certăm, să ne vorbim de rău unii pe alții, să ne desconsiderăm reciproc, să ne întindem unul altuia curse. Acestea sunt expresii ale răutății și ale nesimțirii, care nu caracterizează viața ortodoxă. Pentru că viața ortodoxă e caracterizată în primul rând de asceză, de iubire și de multă milostivire față de semenii noștri.

Toată munca noastră pentru a ne curăți de patimi și pentru a-i ajuta pe oameni, dimpreună cu toată slujirea noastră bisericească, se numește *asceză*. Căci ἄσκησις [aschisis] înseamnă *exercițiu, pregătire, antrenament*[97] duhovnicesc. O pregătire a întregii noastre ființe pentru a fi proprii slujirii lui Dumnezeu, ca niște oameni plini de slava Lui și de teologia Sa cea mântuitoare.

Iubirea de Dumnezeu ne învață iubirea față de aproapele. Pentru că, pe măsură ce Îl iubim pe Dumnezeu, pe atât învățăm cum să îi îmbrățișăm pe oameni, cum să îi ajutăm, cum să îi folosim în mod duhovnicește și trupește. Pentru că oamenii au nevoie de adevăr, dar au nevoie și de pâine, oamenii au nevoie de prieteni, dar și de un loc de muncă, oamenii au nevoie de încredere, dar și de ajutor efectiv. Și de aceea, a-i iubi pe oameni înseamnă a-i ajuta în mod efectiv, cu lucruri practice, de care ei au nevoie, dar a-i ajuta, în același timp, și pentru ca ei să se mântuie. Pentru că degeaba le dăm pâine, dacă nu îi ajutăm să se curățească de patimi. Și mai importantă e cartea teologică dăruită oamenilor decât o haină, pentru că învățătura mântuitoare îl schimbă și îl încălzește cu adevărat pe om.

---

[97] Idem: https://en.wiktionary.org/wiki/ἄσκησις.

Ce înseamnă să ai...multă milostivire? Înseamnă să ai multă înțelegere și grijă față de oameni. Multă atenție și delicatețe față de viața lor sufletească și trupească. Adică să nu le ceri oamenilor mai mult decât pot ei duce. Să nu îi isterizezi în mod gratuit. Să nu îi întristezi în mod păcătos. Să nu le strici sufletul. Ci să le fii prieten, să le fii confident, să le fii un om de nădejde, să le fii un om în care ei au încredere, iar tu nu le strici încrederea în tine.

Pentru că viața duhovnicească a Bisericii merge pe încredere, pe conștiința omului. Dacă omul vine și se spovedește, dacă el vine ca să își curățească sufletul, apoi se apropie de Domnul și se împărtășește cu El, noi îl credem un om condus de conștiința sa și de frica lui de Dumnezeu. Pentru că nu stăm să ispitim omul la nesfârșit. Însă dacă el vine cu gânduri ascunse, dacă el nu se spovedește desăvârșit, noi nu avem de unde ști acest lucru, dar Dumnezeu știe toate aceste amănunte. Și pentru ele ne judecă și ne va judeca la modul desăvârșit...

Într-un concurs de umor, apropo de judecata Domnului, o tânără a afirmat faptul că în Biserică sunt „cele mai mari curve”. Și când a spus acest lucru, ea a vrut să exprime ideea că ierarhia Bisericii e cu totul „duplicitară”, e „fariseică” în relația ei cu credincioșii. Adică spune una și face alta. Însă acest lucru e o generalizare neadevărată, ca și afirmația: „toți oamenii sunt proști”.

Da, fără doar și poate, oamenii pot greși oricând și grav, fără ajutorul lui Dumnezeu! Însă una e să greșești și alta e să te comporți continuu în mod fals. De aceea, nu în Biserică sunt cei mai mari duplicitari ai lumii, ci acolo unde mizele duplicității chiar contează. Unde duplicitatea e prosperă. Și unde e duplicitatea prosperă, dacă nu acolo unde sunt bani mul-

ți? În politică, în finanțe, în afaceri sunt bani mulți, pe când Biserica, cel mai adesea, cere ajutor și milostenie de la oameni. De aceea, mai degrabă, în Biserică sunt „cei mai mari milogi" și nu „cele mai mari curve". Însă suntem milogi pentru binele lumii și nu pentru a face rău acesteia. Căci noi ne rugăm continuu, cerem de la Dumnezeu, cerșim de la El binele pentru întreaga lume, apoi cerșim de la credincioși banii pentru a ține Bisericile în picioare. Biserici care nu sunt „ale noastre", ale ierarhiei Bisericii, ci ale tuturor membrilor Bisericii.

De ce ne cerșim banii? Pentru că credincioșii noștri încep să își uite tot mai mult datoriile lor sfinte față de Biserică. Căci dacă nu ar uita acest lucru, ca și dările către Stat, lucrurile ar fi foarte frumoase. Dar când ne prefacem că uităm, ne facem rău cu mâna noastră. La fel ca atunci când distrugem sau suntem indiferenți față de bunurile publice, când lăsăm să se degradeze școlile, bibliotecile, muzeele, parcurile, cimitirele, siturile arheologice. Toate acestea, ca și Bisericile, sunt averea tuturor, sunt o avere publică și nu privată, iar dacă suntem neatenți față de ele, noi și urmașii noștri suferim.

Dacă o carte rară a fost furată, dacă un tablou genial a fost distrus, dacă un muzeu a luat foc, atunci au pierit lucruri inestimabile. Când e distrusă o Biserică, încetează pomenirea multor oameni. Când se taie o pădure, moare aerul bun al multor oameni. Băncile din parc sunt pentru ca să stăm pe ele și nu pentru ca să le rupem. Parcurile sunt liniștea și odihna noastră. Dar cartea teologică și rugăciunea ne odihnesc cu adevărat, pentru că odihnesc sufletul nostru, cât și trupul nostru.

Nu putem scoate Biserica din societate, pentru că ea este sufletul acestei lumi. După cum nu putem

scoate mariologia din teologie, pentru că nu mai înțelegem cine e omul cu adevărat. Dar când știm că Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat din cea mai frumoasă și mai sfântă Fecioară a lumii, din Pururea Fecioara Maria, atunci înțelegem că lumea aceasta contează pentru Dumnezeu și că omul e chemat la comuniunea veșnică cu Dumnezeu. Pentru că omul Sfânt e omul dorit de Dumnezeu. Sfințenia este bucuria lui Dumnezeu, pentru că El e Sfântul prin excelență.

Iar azi, când prăznuim acoperământul Maicii Domnului, prăznuim cea mai mare sfințenie umană, a ei, a Maicii lui Dumnezeu, care nu ne uită niciodată. Căci ea este în Împărăția lui Dumnezeu în mod deplin, cu trupul ei transfigurat, și se roagă pentru mântuirea noastră, dorind să fim și noi unde este ea.

Și când auzim acest lucru, că cea Preasfântă ne vrea și pe noi Sfinți, înțelegem că Sfinții nu sunt invidioși pe cei de pe pământ, că ei nu își doresc sfințenia numai pentru ei, pentru că ei doresc ca toți să fim Sfinți și moștenitori ai Împărăției celei veșnice a lui Dumnezeu.

Adică ceea ce ne-a spus și Evanghelia de azi [Lc. 6, 31-36]. Pentru că Domnul ne-a spus astăzi: „Și precum voiți ca să vă facă vouă oamenii [καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι] și voi faceți lor asemenea [καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως]!” [Lc. 6, 31, BYZ]. Binele pe care îl așteptăm de la oameni, pe acela trebuie ca noi să îl facem lor. Adică nu trebuie să așteptăm ca alții să ne facă bine, pentru ca și noi le facem bine, ci având conștiința binelui pe care trebuie să îl facem, noi pe acela trebuie să îl facem în viața oamenilor, pentru că acest lucru ne împlinește. Acest lucru ne mântuie pe noi.

Însă de unde să avem conștiința binelui, dacă nu o învățăm din Biserică? Pentru că trebuie să

venim aici să învățăm binele, adică din propovăduirea Bisericii.

Iar Domnul ne spune că și cei păcătoși se iubesc între ei [Lc. 6, 32], că și ei fac bine celor care le fac lor bine [Lc. 6, 33] și că se împrumută reciproc, așteptând întoarcerea lucrului dat [Lc. 6, 34], dar prin asta nu au parte de niciun har [Lc. 6, 32, 33, 34]. Pentru că Domnul îi umple de har pe cei care trăiesc și se comportă evanghelic. Adică pe cei care își iubesc vrăjmașii și care fac bine și îi împrumută pe alții, fără să aștepte nimic în schimb [Lc. 6, 35].

Și plata noastră, a celor care trăim evanghelic, care trăim creștinește, este mare, pentru că e de la Dumnezeu, pentru că prin ea ne facem fiii lui Dumnezeu [Lc. 6, 35]. Și Domnul Îl numește aici pe Dumnezeu *Cel preaînalt* [Lc. 6, 35], pentru ca să ne arate că gândurile și faptele noastre nu trebuie să aibă nimic de-a face cu lumea de aici, ci cu cea a Sfinților și a Îngerilor Săi din cer. Gândurile și faptele noastre trebuie să fie la înălțimea lui Dumnezeu, trebuie să fie duhovnicești, și nu trupești.

Și dacă trăim duhovnicește sau evanghelic sau creștinește, atunci avem binele lui Dumnezeu în noi și astfel înțelegem bunătatea lui Dumnezeu față de oameni. „Că[ci] El este bun către cei nemulțumitori și răi [ὅτι Αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς]” [Lc. 6, 35, BYZ]. El este bun față de toți oamenii, pentru că pe toți i-a adus întru existență și îi păstrează întru existență. Dar bunătatea Lui este evidentă mai ales în relație cu cei nemulțumitori față de binefacerile Sale în viața lor și care sunt răi în relația lor cu oamenii. Pentru că, deși ei primesc numai lucruri bune de la El, ei totuși sunt nemulțumitori și răi. Și păcatele acestea țin de ei și nu de Dumnezeu! Pentru că ei, oamenii, aleg să fie

nemulțumitori și *răi*, în loc de a fi *recunoscători* și *buni*.

Însă binele e cel care ne împlinește cu adevărat. Răul nu ne împlinește niciodată. Orice rău e un păcat și orice păcat e un mare rău în fața lui Dumnezeu. Fapt pentru care noi trebuie să ne pocăim pentru fiecare păcat pe care l-am făcut, pentru că orice păcat e un rău, e o boală, e prezența morții sufletești în noi înșine.

De aceea, nu trebuie să ne pară rău niciodată că am făcut vreun lucru bun în viața oamenilor. Chiar dacă ei sunt nemulțumitori și invidioși și răi la adresa noastră, deși noi le-am făcut numai bine, binele e un bine veșnic. Binele nu devine niciodată un rău, după cum răul nu devine niciodată un bine. Ci, în fața lui Dumnezeu, binele e bine pentru veșnicie și la fel e și răul: pentru veșnicie răul e rău. Însă pocăința noastră poate șterge răul din noi, răul pe care noi l-am făcut și pe care ni-l asumăm ca pe un rău și niciodată ca pe un bine.

Pentru acest lucru insist la Spovedanie pe spovedirea deplină a păcatelor. Orice păcat pe care l-am conștientizat și pe care l-am pus pe hârtia de spovedanie este un rău pe care îl scoatem din noi. Dacă îl considerăm un păcat și ne doare, atunci e un păcat, și cu acesta nu ne putem lăuda niciodată. Pentru că păcatele sunt moartea din noi și nu viața! Viața noastră e tot binele pe care îl facem, tot gândul bun pe care îl gândim, toate sentimentele curate și sfinte pe care le avem. Însă păcatele sunt rușinea noastră, sunt căderea noastră, sunt cele care trebuie spovedite, pentru ca slava lui Dumnezeu să coboare în noi și să ne curățească de ele și să ne facă mai albi decât zăpada. Căci la fiecare Spovedanie, noi suntem curățiți și sfințiți de către Dumnezeu, umpluți iarăși de

slava Lui, pentru ca să fim case proprii lui Dumnezeu.

Și dacă devenim case vii ale Sale, atunci înțelegem de ce trebuie să ne iubim vrăjmașii. Pentru că ei suferă din cauza amăgirii lor de către demoni. În loc să fie buni și respectuoși cu noi, amăgiți fiind de demoni, ei se transformă în niște demoni la adresa noastră. Pentru că ei caută să ne facă mereu rău, după cum caută și demonii. Iar față de astfel de oameni nu putem fi decât milostivi și buni, pentru că ei suferă când ne fac rău. Ei își fac rău, atunci când ne fac nouă rău. Și, pentru ca nici noi să nu ne rănim interior, îi iubim de la sine pe vrăjmașii noștri, ca, de altfel, pe toți oamenii, pentru că noi ne manifestăm ca oameni buni față de toți.

Așadar, porunca iubirii vrăjmașilor nu e una grea, ci e una firească. Una pe care o trăim de la sine. Pentru că, dacă căutăm mântuirea, dacă căutăm să ne sfințim viața, atunci căutăm să ne umplem de bunătatea lui Dumnezeu. Și dacă El ne umple de bunătatea Sa și ne face buni, atunci noi suntem buni cu toți, nu numai cu vrăjmașii noștri. Și de aceea îi iubim și pe ei și le dorim și lor tot binele, pentru că noi dorim tuturor tot binele lui Dumnezeu în viața lor.

Iar Evanghelia s-a terminat astfel: „Așadar, fiți milostivi [γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες], precum și Tatăl vostru milostiv este [καθὼς καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν]!” [Lc. 6, 36, BYZ]. Adică fiți milostivi la nesfârșit, milostiviți-vă la nesfârșit de oameni și de întreaga creație a lui Dumnezeu, pentru ca să fiți milostivi ca Dumnezeu! Căci El este veșnic milostiv cu noi, creația Sa.

Însă omul milostiv, omul cu inimă bună, nu e milostiv doar în facerile de bine față de oameni,

acestea, văzute, ci și în cele nevăzute de oameni. Pentru că el e milostiv și când se roagă pentru mântuirea tuturor și când vrea binele tuturor și nimeni nu știe taina inimii sale. Omul milostiv e omul care se gândește și lucrează în mod real la binele lumii, la pacea ei, la buna înțelegere între oameni.

Tocmai de aceea, cine face binele lui Dumnezeu, acela îi zidește interior pe oameni, îi folosește duhovnicește, pentru că le arată că binele e singurul demn de urmat, de iubit și de împlinit în viața lor. Binele e viața noastră, e viața noastră veșnică, pe când răul e iadul nostru. Și noi nu putem alege decât binele, adică viața cu Dumnezeu, pentru că ea este împlinirea veșnică a omului.

Vă doresc numai bine, iubiții mei, și să lucrați binele în viața dumneavoastră tot timpul! Pentru că binele e cel mai bun exemplu, este adevărata educație pentru om, e împlinirea și bucuria sa. Dumnezeu să ne întărească să împlinim poruncile Sale, care sunt binele nostru veșnic! Amin.

Predică la Duminica a 20-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[98],

adesea văd oameni care vor să se bucure de bunăvoința lui Dumnezeu asupra lor. Vor să fie auziți de Dumnezeu și ajutați. Însă bunăvoința lui Dumnezeu o vor unidirecționată. O vor pentru o anumită problemă punctuală din viața lor și nu pentru ca ei să se mântuie. Motiv pentru care fac anumite rugăciuni, anumite milostenii, postesc în anumite zile, pentru ca Dumnezeu să le audă rugăciunea. Și, pentru că ei se grăbesc, pentru că vor „să Îl forțeze" pe Dumnezeu să îi audă, de aceea ajung să fie dezamăgiți profund de Dumnezeu, să fie deznădăjduiți de faptul că Dumnezeu nu îi aude, că El nu îi ascultă, că El nu îi vrea. Și se ajunge aici, la această stare de împotrivire interioară față de El, pentru că acești oameni credincioși vor ca să se facă voia lor și nu voia lui Dumnezeu în viața lor.

Adică ei se roagă, postesc, fac milostenii, spre exemplu, pentru ca să poată să nască sau pentru ca să se vindece cineva din familia lor de o boală cruntă. Și dacă nu primesc în scurt timp împlinirea rugăciunii lor de la Dumnezeu, dacă Dumnezeu nu le dă copii sau dacă nu îl scapă de moarte pe cel grav bolnav, ei consideră că s-au rugat „degeaba" sau că Dumnezeu e „rău" și S-a arătat ca un „potrivnic" în viața lor. Însă acești oameni puțin-credincioși, acești

[98] Scrisă în dimineața zilei de 4 octombrie 2017, zi de miercuri, cu 12 grade la ora 9.00. Soare și răcoare. Și terminată, cu harul lui Dumnezeu, la 12. 19.

oameni slabi în credință sau fără prea multă educație teologică, nu fac altceva, prin răzvrătirea lor în fața lui Dumnezeu, decât să se lepede de folosul ascezei lor. Pentru că rugăciunea, postul, milostenia sunt medicamentele duhovnicești prin care noi ne vindecăm interior. Prin care noi devenim tot mai mult cei pe care îi vrea Dumnezeu. Însă asceza trebuie îmbinată cu teologia Bisericii și cu schimbarea interioară continuă după voia lui Dumnezeu.

Noi avem o rugăciune la început, considerăm că avem o nevoie și nevoia poate fi una reală, foarte reală. Dar când intrăm în relație cu Dumnezeu, noi nu Îi putem impune voia noastră, perspectiva noastră mioapă, redusă, ci noi trebuie să ne spunem doleanța, nevoia, dar trebuie să Îl lăsăm pe El ca să le potrivească pe toate spre folosul nostru și al familiei noastre. Căci dacă facem așa, dacă ne lăsăm în voia lui Dumnezeu și nu ținem la perspectiva noastră îngustă de a vedea lucrurile, nu mai ajungem „să ne certăm" cu Dumnezeu, pentru că El ne va învăța ce e mai bine pentru noi toți.

Săptămâna aceasta, după cum ați putut vedea, am publicat cartea Sfântului Profet Iov, în traducerea mea[99]. Și aici găsim viața unui Sfânt al lui Dumnezeu, care a fost ispitit de demoni, cu îngăduința lui Dumnezeu, și care a pierdut tot, tot ce avea...iar până și prietenii lui îl considerau „un om păcătos". Pentru că ei considerau că Dumnezeu „nu îl poate pedepsi" pe un Sfânt al Lui, că El „nu poate îngădui" să vină dureri mari, greu de purtat peste un Sfânt al Lui și că numai păcătoșii sunt cei care primesc astfel de dureri, după măsura răutăților lor. Însă Sfântul Iov a

---

[99] A se vedea:

https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/03/cartea-sfantului-profet-iov/.

suferit dureri nu pentru că era „păcătos”, ci pentru că era Sfânt și curat și bineplăcut înaintea Lui [Iov 1, 1]. Iar durerile sale le-a trăit pentru a se arăta virtutea lui. Pentru ca virtutea lui să fie evidentă pentru toți.

Căci, „în toate acestea, care au venit împreună [asupra] lui, nu a păcătuit Iov înaintea Domnului [οὐδὲν ἥμαρτεν Ιωβ ἐναντίον τοῦ Κυρίου] și [nici] nu a dat nebunie lui Dumnezeu [καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ Θεῷ]” [Iov. 1, 222, LX]. Adică nu s-a deznădăjduit imediat după ce i-au murit copiii și după ce a pierdut averea și după ce s-a umplut de boală, ci el le-a primit pe toate având credința în Dumnezeu nezdruncinată. Pentru că El le considera pe toate ca fiind daruri de la Dumnezeu. Și de aceea a și mărturisit: „Domnul a dat, Domnul a luat [ὁ Κύριος ἔδωκεν ὁ Κύριος ἀφείλατο]. Cum Domnului I s-a părut, așa s-a și făcut [ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν οὕτως καὶ ἐγένετο]. Să fie numele Domnului binecuvântat [εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον][!]”[Iov 1, 21, LXX]. Pentru că Sfântul Iov a gândit – și a gândit bine! – că Dumnezeu, Care ne poartă de grijă și de la Care noi avem toate, când ne dă dureri, când ne dă necazuri, când ne lasă să fim prigoniți și urâți de oameni, El îngăduie aceste lucruri cu un scop bun, folositor nouă. Și de aceea nu a păcătuit, nu a spus nebunii înaintea lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu ne vrea întotdeauna binele.

– Unde greșesc însă cei care vor să „Îl forțeze” pe Dumnezeu, ca să le împlinească voia lor?

– Nu greșesc când I se roagă Lui! Pentru că toți trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu, pentru că El este împlinitorul tuturor rugăciunilor noastre. Ci ei greșesc atunci când nu se lasă învățați de Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu nu împlinește voia noastră, a oamenilor, tocmai pentru ca să ne arate că ea nu ne

folosește. Sau că noi nu suntem încă proprii acestui lucru pe care îl cerem. Și dacă ceva nu ne folosește, dacă ceva nu e bun pentru noi, atunci Dumnezeu nu este „rău" cu noi, ci e un Tată responsabil. Pentru că nu ne dă lucruri care nu ne folosesc. Și nici nu ne dă lucruri pe care noi, în imaturitatea noastră, nu le înțelegem.

Însă ce fac copiii, atunci când cred că ei sunt „mai deștepți" decât părinții lor, care sunt responsabili și grijulii cu viața lor? Fac prostii! Nu își ascultă părinții, își fac voia lor, intră în tot felul de anturaje și de aventuri păcătoase și...ajung să își plângă de milă. Pentru că, imaturi fiind, ei îi consideră „prieteni" pe cei care nu îi iubesc, și îi consideră „dușmani" pe cei care îi iubesc și le duc dorul și se roagă pentru întoarcerea lor la pocăință.

Însă unii copii și tineri au nevoie de toată această trecere prin mirajul patimilor pentru ca să își vină în fire. Dumnezeu îngăduie această pedagogie dureroasă, pentru ca ei să se maturizeze. Și se maturizează cu forța, pentru că școala vieții e dură.

De aceea, bolile și necazurile din viața noastră nu sunt la întâmplare și nu sunt fără rost, ci ele sunt îngăduite de Dumnezeu spre educarea noastră. Pentru că Dumnezeu ne vrea după voia Lui, ne vrea împlinitorii voii Sale, ne vrea Sfinți și nu oameni păcătoși. Și de aceea, tot ceea ce trăim noi aici, pe pământ, e spre binele nostru, spre binele nostru veșnic, pentru că Dumnezeu ne cheamă la înțelepciunea desăvârșită, la întruparea poruncilor Sale, la viața de sfințenie. Și dacă El ne ajută, deopotrivă, și prin bucurii și prin dureri pentru a ne umple de slava Lui, atunci noi trebuie să fim mulțumitori pentru toate lui Dumnezeu. Căci așa după cum ne bucurăm de cele bune și le considerăm spre folosul nostru, tot

așa trebuie să ne bucurăm și de cele rele, pentru că sunt tot spre folosul nostru. Și trebuie să ne bucurăm, atunci când suntem mustrați de Dumnezeu, pentru că numai fiii adevărați ai lui Dumnezeu sunt mustrați spre îndreptarea lor cea duhovnicească [Evr. 12, 8].

Însă Sfântul Iov a fost o prefigurare a Domnului. Suferințele sale au fost o prefigurare a patimilor Domnului. Căci și Domnul era considerat „păcătos" de către cei păcătoși, pe când El „S-a rănit pentru fărădelegile noastre și S-a îmbolnăvit pentru păcatele noastre" [Is. 53, 5, LXX]. Căci El „S-a dat pentru fărădelegile noastre și a înviat pentru îndreptarea noastră" [Rom. 4, 25, BYZ]. Și prin rănile Lui noi ne-am vindecat [I Petr. 2, 24] și ne vindecăm continuu în Biserica Sa. Pentru că, prin Sfintele Taine ale Bisericii, noi „trăim în Hristos, trecând prin toate câte a trecut Hristos"[100]. Nu vorbim doar despre El și cu El, ci și trăim împreună cu El, umplându-ne de viața Lui cea sfântă, pe care El ne-o comunică nouă prin Sfintele Taine ale Bisericii Sale.

Și mă întorc la rugăciunile neîmplinite!...Și întreb: Ce e mai important: ca Dumnezeu să ne împlinească o rugăciune anume și să rămânem la fel, departe de El și nemântuiți, sau să ne schimbăm continuu conform voii Lui și să fim veșnic cu El? De ce să vrem puțin...și nu totul?

Pentru că a fi cu Dumnezeu înseamnă a avea toate ale Sale. Dar a trăi o bucurie fără Dumnezeu nu

---

[100] Pr. Conf. Dr. Vasile Citirigă, *Temeiurile dogmatice ale Sfintelor Taine*, în rev. *Ortodoxia*, anul LVI, nr. 1-2, ianuarie-iunie, București, 2005, p. 35. A se vedea fișa de lectură a articolului citat:

https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/02/temeiurile-dogmatice-ale-sfintelor-taine/.

înseamnă a te bucura cu adevărat, pentru că bucuria singularizantă este egoistă. Iar egoismul e boala care ne omoară bucuria interioară.

Și cum ne-o omoară? Prin aceea că ne face incapabili de comuniune, de dăruire, de binefaceri. Pentru că omul se bucură când dăruie, când e împreună cu alții, când face binele și nu când face răul. Dar dacă ne închidem în noi înșine, dacă ne bucurăm egoist, atunci nu mai simțim reala bucurie interioară, reala împlinire de la Dumnezeu, cea care vine din adevăr, din iubire, din milostivire, din bunătate.

Așadar, frica față de oameni, ascunderea față de ei, reticența față de oricine, nu ne salvează interior, ci ne întunecă interior. Pentru că frica și grija, trăite obsesiv, ne omoară bucuria, ne omoară pacea interioară, ne distrug încrederea în oameni și în noi înșine, ne strică echilibrul interior. Fapt pentru care e nevoie continuu să ne lăsăm în voia lui Dumnezeu, pentru ca El să ne descopere oameni și atitudini interioare față de oameni care ne umanizează, care ne umplu de milă și de bucurie, de pace și de liniște sufletească.

Căci Evanghelia de azi [Lc. 7, 11-16], prin întâlnirea Domnului cu cortegiul mortuar din Nain [Ναΐν], ne revelează starea interioară pe care trebuie să o avem față de oameni. Ne descoperă starea interioară pe care un om trebuie să o aibă în orice conjunctură existențială: raportarea sinceră și totală la situație și la oameni.

Pentru că Domnul, văzând-o pe mama văduvă, văzând starea ei interioară, durerea, jalea ei...„I s-a făcut milă de ea [ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτῇ]" [Lcv. 7, 13, BYZ]. El S-a întâlnit cu o mamă îndurerată și S-a comportat omenește cu ea. Nu S-a „bucurat" de durerea ei, ci S-a umplut de milă pentru ea și a

mângâiat-o [Lc. 7, 13] și ajutat-o imediat, înviindu-l pe fiul ei [Lc. 7, 14]. Căci comportamentul Domnului față de femeie a fost autentic, a fost total. El nu Și-a exprimat compătimirea față de ea numai verbal, ci și faptic. Învățându-ne că și noi putem face la fel! Și noi putem să îi compătimim pe oameni prin cuvinte și prin îmbrățișări, dar putem și să îi ajutăm efectiv, atunci când le-a murit cineva din familie și au nevoie de ajutorul nostru la Înmormântare sau când li s-a fărâmat casa și au nevoie de brațe de muncă.

Însă, dacă schimbăm cadrul existențial, și întâlnim oameni care se bucură de o reușită în studii sau în afaceri sau se bucură pentru că s-au vindecat de o boală sau pentru că s-au căsătorit, raportarea noastră față de ei trebuie să fie iarăși firească: să ne bucurăm cu ei, să îi încurajăm în binele pe care îl fac, pentru că bucuria are nevoie de bucurie, după cum plânsul are nevoie de plâns.

Mai pe scurt: raportarea firească, normală a Domnului la suferința unei mame, ne învață pe noi să ne comportăm în mod normal în orice situație. Atunci când oamenii sunt confesivi, noi trebuie să fim la rândul nostru confesivi. Când ei se bucură și noi trebuie să ne bucurăm și să mâncăm și să bem împreună cu ei, păstrând limitele cuviinței. Când ei sunt îngrijorați, noi trebuie să le înțelegem temerile și să îi ajutăm cu prezența și sfatul nostru duhovnicesc, pe când atunci când sunt triști, ei trebuie să găsească în noi niște prieteni și niște aliați împotriva singurătății. Pentru că singurătatea e ucigătoare atunci când nu ți-o dorești. Ea ne împinge la multe păcate, pentru că vrem să astupăm cât mai repede nefericirea din noi. Însă nefericirea nu pleacă din noi decât printr-o dragoste și împlinire reale. Numai când ținem la cineva și suntem iubiți pentru că iubim

și suntem sinceri în relație, numai atunci ne eliberăm de nefericire. Pentru că nefericirea noastră e tocmai dragostea noastră nedăruită, binele nostru nefăcut, e tocmai închiderea în noi înșine. Și închiderea aceasta în sine, de care vorbeam și mai înainte, este egoismul nostru, este carcera noastră, prin care ne autopedepsim și ne autoexcludem de la fericire.

Însă Domnul ne vrea fericiți și împliniți! El nu ne vrea triști în mod păcătos! Pentru că femeii i-a spus să nu plângă [Lc. 7, 13], atunci când, din voia lui Dumnezeu, copilul ei a murit. Căci dacă ascultăm voia Lui, atunci nu trebuie să plângem pentru ceea ce considerăm a fi „pierderi" ale noastre, ale unor ființe iubite, ci să ne rugăm pentru mântuirea lor. Pentru că El le-a luat la Sine, aceasta a fost voia Lui, cu care noi nu trebuie să ne certăm. Fapt pentru care trebuie să ne rugăm Domnului ca să se facă voia Lui în cei pe care i-a luat la Sine. Și Domnul, văzând că noi acceptăm voia Lui, adică moartea celor iubiți ai noștri, îi umple de mila Lui și pe ei și pe noi. Și acest lucru e cel mai important și mai bucuros! Căci Dumnezeu îi miluiește ca un Preamilostiv și îi iartă îndelung pe toți cei păcătoși care se pocăiesc. Iar dacă El ne umple și pe noi de pacea Lui, dar și pe cei adormiți ai noștri, pe care El i-a luat la Sine, atunci cu toții suntem în viață, în viața Lui, în slava Sa.

Da, iubiții mei, Dumnezeu ne vrea mereu alții! Biserica e școala schimbării noastre continue. Adevărata școală nu e școala vieții, nu e viața la întâmplare, în care noi înțelegem anumite lucruri despre noi, dar nu neapărat lucruri esențiale, ci adevărata școală este școala înțelepciunii dumnezeiești, adică Biserica. Pentru că de aici, din cărțile ei cele preasfinte, noi învățăm nu doar de cine să ne ferim și ce să nu facem în viață, ci învățăm viața cu Dumnezeu, adică con-

tinua despătimire, ce înseamnă umplerea noastră de lumina Lui și trăirea continuă cu El. Pentru că Dumnezeu, pe cât ne dezbrăcăm de rele, pe atât ne umple de virtuțile Lui cele dumnezeiești, ne umple de lumina Lui și ne face Sfinți ai Săi. Și în viața cu Dumnezeu nu e importantă voia noastră căzută, pătimașă, ci voia lui Dumnezeu, care ne învață mereu să vrem și să facem lucrurile lui Dumnezeu. Fapt pentru care, Sfinții lui Dumnezeu nu se mai roagă să se facă voia lor, ci voia lui Dumnezeu întru ei și în toată creația Sa.

– Cine îl luase pe tânăr la El, prin moarte?

– Dumnezeu, desigur!

– De ce l-a înviat Domnul pe fiul văduvei din Nain, dacă tot El îl luase la Sine?

– Pentru că El S-a milostivit de plânsul și de durerea mamei tânărului. Tânărul a fost înviat pentru mama lui și a fost dat mamei sale [Lc. 7, 13, 15], așa după cum rugăciunile Sfinților ne ajută pe noi, păcătoșii, în diversele probleme ale vieții noastre. Însă El S-a milostivit de această mamă singură, în mod prefigurativ, pentru că a văzut în ea durerea Maicii Sale, la răstignirea Sa de pe Cruce. Și prin învierea tânărului, Domnul ne-a spus în mod tainic că și El va învia a treia zi și va fi bucuria Maicii Sale și a întregii Biserici.

Pentru că Biserica nu plânge cu lacrimi de tristețe păgână, ci de bucurie duhovnicească. Ea nu plânge cu lacrimi de deznădejde, ci cu lacrimi provocate de entuziasmul dumnezeiesc al vederilor dumnezeiești. Căci atunci când cineva se pocăiește, Sfinții se umplu de bucurie mare, dumnezeiască, pentru că mortul a înviat [Lc. 15, 32]. Dar și când păcătoșii, cei care se pocăiesc, se umplu de vederi dumnezeiești, Sfinții se bucură în mod negrăit, pentru că cei

convertiți nu numai că au început schimbarea lor, ci Dumnezeu îi ajută în schimbarea lor și e cu ei. Pentru că de aceea îi umple de vederi dumnezeiești și de harisme sfinte: pentru ca să le confirme sfințirea lor și prezența Lui în ei și cu ei, prin slava Sa.

Iar dacă Dumnezeu e cu noi, atunci nu putem fi triști, ci mereu bucuroși. Mereu plini de bucuria Lui cea tainică, care e rodul curățirii interioare. Pentru că cei care se curățesc, se curățesc pentru Dumnezeu, fiind aprinși de dragostea Lui și trăind în curăția Lui în fiecare zi. Și unii ca aceștia, fără doar și poate, sunt invidiați continuu de către demoni și șicanați continuu de către ei. Iar căderile celor Sfinți sunt căderi ale neatenției lor, dar și ale înșelării lor de către demoni. Pentru că demonii stau azâr, mereu concentrați asupra noastră, ca să ne facă rău. Și când ne prind pe picior greșit, când suntem obosiți sau bolnavi, ei ne atacă cu putere. Însă, ne spune Domnul: „Destul îți [este] ție harul Meu [Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις Μου]! Căci puterea Mea în slăbiciune se desăvârșește [ἡ γὰρ δύναμίς Μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται]” [II Cor. 12, 19, BYZ]. Și slăbiciunea noastră e slăbiciunea noastră în fața păcatului. E aplecarea noastră repede spre a păcătui. Căci ne-am învățat să păcătuim și de aceea suntem slabi și consimțim imediat cu păcatul.

Însă puterea lui Dumnezeu e slava Lui coborâtă de El în noi. Și El ne întărește și ne desăvârșește, prin slava Lui, în virtuțile Sale, pe măsură ce noi nu mai acceptăm să păcătuim. Pe măsură ce noi nu mai acceptăm să fim slabi în fața păcatului, ci tari în fața lui, întăriți fiind de slava lui Dumnezeu în fapta cea bună.

Așadar, iubiții mei, duminica de azi, prin teologia ei cea dumnezeiască, ne cere să ne comportăm normal în orice situație a vieții noastre! Când

suntem bucuroși trebuie să ne bucurăm de harul lui Dumnezeu, căci El ne-a cercetat, iar când suntem triști în mod păcătos, să ne înțelegem păcatul nostru și să îl spovedim. Pentru că tristețea păcătoasă e tristețea pentru că nu suntem lăudați, pentru că nu suntem văzuți bine, pentru că nu ne merg lucrurile așa după cum vrem noi. Însă, când ne întristăm pentru păcatele noastre, ne întristăm în harul lui Dumnezeu, pentru că El ne învață să ne pocăim pentru toate păcatele noastre.

...Toamna vine peste noi, chiar frigul iernii se simte și luna octombrie, în care am intrat de 7 zile, e o pregătire pentru Postul Nașterii Domnului. Căci, la jumătatea lunii noiembrie, noi vom intra în acest dumnezeiesc post, pentru ca să ne facem copii la suflet și astfel să Îl primim pe Cel care Se face Prunc pentru noi și pentru mântuirea noastră. Adică ne curățim și ne sfințim continuu pentru Domnul nostru, dezbrăcându-ne continuu de hainele murdare ale păcatelor noastre, pentru a ne îmbrăca în haine de copii sfinți, de copii frumoși la inimă. Căci „fericiți [sunt] cei curați [cu] inima [μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ], că aceia vor vedea pe Dumnezeu [ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται]” [Mt. 5, 8, BYZ]. Amin!

Predica la împlinirea a 40 de ani [31 octombrie 2017]

Iubiții mei[101],

nu știam că maturitatea începe atât de firesc. Dar acum știu, cu harul lui Dumnezeu! Acum știu că la 40 de ani te simți pe drum, pe drumul spre veșnicie, pe drumul vieții tale spre veșnicie, și că nu există nicio ruptură între 40 și 30 sau între 40 și 20 de ani sau între 40 și 10 ani ai vieții tale. Pentru că toți anii vieții noastre sunt trăiți în mod organic de către noi, toți trec prin noi și ne creează interior și, dacă astfel se petrec lucrurile, de aceea nu simțim nicio ruptură între ieri și azi. Pentru că în sufletul meu eu sunt același, cel pe care îl știu că a avut 5, 15, 25, 37 de ani…

Sunt același și mereu altul. Pentru că fiecare zi, fiecare săptămână, lună și an, mă fac să fiu altul. Sunt același în crezurile mele, în munca mea, în determinarea cu care îmi trăiesc viața, mereu ca pe un dar preafrumos de la Dumnezeu, dar în același timp mă schimb continuu, mă șlefuiesc continuu, mă văd tot mai bine interior, pentru că trecerea prin viață e mână în mână cu înțelegerea vieții. Pentru că Dumnezeu, prin tot ceea ce trăim și facem, acest lucru vrea de la noi: să înțelegem cine suntem, pentru ce suntem aici, pe pământ și să alegem relația cu El, singura care ne face bine, care ne împlinește. Și de aceea, viața, viața noastră e pentru ca noi să ne

[101] Predică începută în seara zilei de 9 octombrie 2017, o zi de luni. Terminată a doua zi, la 13. 29, pe un soare frumos, fiind 17 grade afară.

clarificăm interior, pentru ca să ne clarificăm iubirea și să ne-o manifestăm cu toată ființa noastră.

La 40 de ani mă simt împlinit și, în același timp, sunt mereu pe calea împlinirii interioare. Pentru că proiectele mele teologice, proiectele mele de-o viață, sunt în plină derulare, și vârsta de azi, cea de 40 de ani, e o vârstă a muncii continue pentru mine.

Mă simt împlinit pentru ceea ce am făcut, mă simt bine cu ceea ce am făcut bine, pentru că tot scrisul meu s-a scris mai întâi în mine, apoi pe foi de hârtie sau de pixeli. Și de aceea, împlinirea interioară e alergarea mereu înainte, e munca continuă cu sine, e întrecerea de sine continuă, pentru că opera mea se scrie mai întâi în mine și doar urma ei rămâne în cărți. Însă cărțile mele vorbesc despre arderea mea interioară, despre epuizările mele continue, despre slujirea mea în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, pentru că ele sunt iubirea și grija mea față de toți oamenii. Pentru că eu cred că oricine poate citi o carte a mea și oricine se poate folosi după vârsta lui. Așa după cum fiecare citim Scriptura și cărțile Sfinților și ne folosim după vârsta și nivelul nostru de înțelegere și de experiență, neavând conștiința că „le-am înțeles" în mod desăvârșit.

...Pe la 18-19 ani credeam că voi muri tânăr. Că nu voi ajunge la 30 și ceva de ani. Pentru că eram copleșit adesea de gândurile și de sentimentele creației mele literare. Mă consumam mult. Compătimeam cu oamenii pe care îi întâlneam și, mai ales, în literatura pe care o scriam. Mă aventuram în ore întregi de scris epuizant. Mă puneam în locul personajelor mele din roman, nuvelă sau teatru, într-o dedublare asumată, pentru ca să scriu despre ele din interiorul lor. Și încercând să trăiesc viața lor, a personajelor pe care le cream, sau să sondez senti-

mentele despre care trebuia să scriu, îmi refuzam propriile mele trăiri pentru a fi...ceilalți. Și este epuizant și depersonalizant să fii altul...alții...dar este și o mare introducere în smerenie. Pentru că numai când îți pasă de ceilalți, numai când ți-i asumi cu totul, poți să le slujești și să le vorbești lor.

Însă după minute și ore întregi de a fi...altul, întoarcerea la tine însuți o simți ca pe o mare eliberare, ca pe o întoarcere la liniștea și blândețea ta interioare. Pentru că a fi altul e mereu deranjant, e mereu o reînvățare a lucrurilor sale, e un fel de-a fi care nu îți e propriu. Și eu mă deranjam interior în acest fel în mod continuu, adică trăiam viața altora pe când scriam literatură, pentru că esențialismul meu literar, curentul literar numit *esențialism* pe care eu îl inventasem și pe care îl trăiam la propriu, dorea acest lucru: să ajungă să exprime ceea ce este esențial, vital pentru oameni, să vorbească din interiorul oamenilor în orice cămașă a vreunui curent literar de până acum, ca, în cele din urmă, acest mod de a scrie să se contureze în una proprie. Pentru că pe mine nu mă interesa stilul în care scriam, ci experiența pe care o împărtășeam prin vers, prin proză, prin teatru. Și ceea ce era esențial pentru mine, pentru alții, pentru toți oamenii, trebuia neapărat scris. Și trebuia scris într-un mod actualizat, într-un mod propriu publicului de azi.

Cum însă am ajuns la esențialism în literatură? Datorită vieții și experienței mele isihaste și teologice. Pentru că teologia ortodoxă și experiența mistică a ei te învață să îți reduci viața și gândurile și simțirile la lucrurile esențiale, la lucrurile mântuirii. Iar eu, în literatură, scriam experiența Bisericii într-un mod interiorizat, vulgarizat, pentru ca sinceritatea, bucuria, curajul, omenia, iubirea din mine să

transpară în cărțile mele și să ajungă la toată lumea. Însă, în același timp, vorbind despre sinceritatea multora, adică din interiorul oamenilor, eu vorbeam despre experiențele de viață ale multor oameni. Și prin aceasta, esențialismul meu, ca experiență de viață și de creație, nu a fost și nu este un curent ipseist și marginal, pentru că el reprezintă modul de a fi al lumii noastre. Pentru că un scriitor esențialist își asumă lumea lui cu totul pentru ca să scrie despre ceea ce o reprezintă în mod fundamental.

Când, pe la 20 și ceva de ani, am renunțat la literatură pentru teologie, de fapt m-am întors la teologie și la viața de pocăință, la viața mea cea mai intimă. Dar nu am renunțat la literatură în sine, la faptul de a scrie (lucru evident până azi, nu?), ci la transpunerile depersonalizante pentru a scrie literatură esențialistă. Pentru că m-am coborât în mine însumi ca să îmi plâng păcatele și să lupt serios cu propriile mele patimi, făcând din curățirea mea de patimi propria mea muncă zilnică. Căci literatura este expozitivă, ea expune ceea ce vede în oameni, expune adevărul oamenilor, dacă îi vede la modul esențialist – și adevărul e o mare binefacere pentru orice societate umană –, pe când asceza ortodoxă e arta interioară a îndumnezeirii oamenilor. Pentru că în asceza Bisericii oamenii devin catedrale vii ale lui Dumnezeu, care mereu se construiesc în slava Lui.

Și mi-am amestecat asceza și pocăința cu traducerile teologice, cu tâlcuirile duhovnicești, cu scrisul teologic, cu sinceritatea din mijlocul vieții duhovnicești, cu slujirea în Biserică, scriind în mod esențial despre viața Bisericii și despre viața mea în Biserica lui Dumnezeu.

M-am liniștit și mă liniștesc în continuu în rugăciune, în contemplație, în slujire. Iar durerea

asumării în rugăciune și în pocăință a întregii lumi îmi este îndulcită de slava lui Dumnezeu, care mă întărește în această slujire duhovnicească. Pentru că accentul cade acum pe voia lui Dumnezeu, pe mila Lui față de toți oamenii și nu pe rugăciunea mea. El, Dumnezeul milostivirii noastre, e în centrul rugăciunii mele pentru toți. Dar eu, în rugăciune, doresc să se facă voia lui Dumnezeu în toți oamenii, pe când, în literatura esențialistă, mă transpuneam în viața oamenilor, pentru ca să aflu adevărul lor existențial, cum trăiesc și ce cred ei, și să scriu despre ei, despre adevărul lor.

O, da, mă interesează și acum viața oamenilor! Mă interesează adevărul lor, greutatea vieții lor, cum fac față vieții de zi cu zi. Cum biruie în viața lor. Mă fascinează și mă umple de multă înțelepciune viața oamenilor.

Însă adevărul literaturii este estetic, pe când adevărul mântuirii e ascetic. Asceza îl umple de adevărata frumusețe pe om și frumusețea adevărată a omului e slava lui Dumnezeu, e sfințenia Lui coborâtă în om. Literatura adevărată e o fotografie sinceră, din interiorul omului, a lumii, dar asceza Bisericii e sinceritatea luptei totale cu tine însuți pentru a te umple de frumusețea lui Dumnezeu. Și cred că cea mai mare și mai sinceră literatură a lumii e cuprinsă în viețile Sfinților, pentru că aici gradul de frumusețe ascetică, adică de estetism real și de experiență reală, e la el acasă. Iar literatura adevărată trebuie să conțină în paginile ei nu doar experiența coborârii în iadul oamenilor, ci și pe aceea a intrării lor în Împărăția lui Dumnezeu. Dar pentru a scrie și despre căderile și despre ridicările oamenilor trebuie să le fi trăit tu însuți. Pentru a fi scriitorul ambelor

ipostaze trebuie să le fi străbătut interior pe amândouă.

Însă, ca Preot, în mod paradoxal, sunt nevoit adesea să fiu esențialist. Predicile mele, discuțiile mele de la Spovedanie, discuțiile mele diverse cu oamenii sunt esențialiste. Pentru că din mult trebuie să fac puțin. Oamenii nu vor, cel mai adesea, să știe câte știu eu, nu-i interesează totul, așa cum mă interesează pe mine, ci ei vor răspunsuri clare, fugitive, și, dacă se poate, și ușoare. La ce? La întrebări, cel mai adesea, banale pentru mine. La întrebări pe care nu le-ar mai pune, dacă ar pune mâna pe cărțile Bisericii și le-ar citi. Dar pentru că nu au minime cunoștințe teologice și despre viața Bisericii, tocmai de aceea își permit să pună, cu morgă, întrebări banale.

De aceea, viața preoțească e rutinizantă, te mașinalizează, te învață să înveți pe de rost rugăciunile și să nu te mai gândești la conținutul lor. Pentru că vrei, nu vrei, ai chef, n-ai chef, te simți sau nu te simți bine, plouă sau e caniculă, ai vreo grijă sau vreo nevoie personală, tu trebuie să înmormântezi oamenii, să îi cununi, să îi spovedești, să le faci dezlegări de blesteme și să stai de vorbă despre lucruri de tot felul, cel mai adesea, neteologice.

Ce trebuie să facem în această situație? Să privim în mod esențialist fiecare slujire a noastră! Să ne trezim întotdeauna interesul pentru slujire și pentru întâlnirea cu oamenii, prin gândirea la profunzimea teologiei Slujbei pe care o slujim și la viețile oamenilor care ne stau înainte. Să nu rămânem doar la cuvintele și la gesturile pe care trebuie să le spunem și să le facem, ci să coborâm cu toată ființa noastră în starea evenimentului la care participăm. Pentru că aceste coborâri în viețile oamenilor, aceste

asumări interioare ale lor înseamnă cunoașterea lor, a celor pe care îi slujim.

Iar eu, cel mai adesea, când sunt în situația de a sluji, dar mi-ar fi plăcut, în acel timp, ca mai bine să scriu sau să traduc, mă leg de fiecare amănunt pe care îl văd. Pentru că scrisul și traducerea sunt o atenție continuă la amănunte. Și devin astfel un slujitor și un participant la Liturghie, la Nuntă sau la Înmormântare, care traduce toate elementele pe care le vede și le aude într-o literatură interioară care îi face bine. Pentru că atunci scriu în mine tot ceea ce văd și înțeleg și aud și simt, amestecându-le cu rugăciunea și slujirea mea. Și îmi astâmpăr astfel nevoia de detaliu, pe care aș fi avut-o în timpul traducerii, al scrisului, cu gândirea în detaliu la ceea ce văd. Și prin acest procedeu interior de legare interioară continuă la evenimentul la care particip, eu nu cad niciodată în rutină, în mașinalism liturgic, pentru că mă interesează în mod continuu câte ceva. Pentru că îmi pun în continuu mintea în lucrare prin întrebări, prin constatări, prin simțiri, prin deschideri către luminarea lui Dumnezeu.

Și când termin Slujba sau Slujbele, pentru că pot fi una după alta, eu sunt pregătit pentru scris, pentru traducere, pentru corectură de text, pentru rugăciune, pentru alte munci, pentru că m-am rugat în timpul Slujbelor, am reflectat la diverse lucruri, am înregistrat vizual diverse amănunte, adică am scris în mine o literatură pe care o pot folosi oricând în scrisul și în predicarea mea.

– Care sunt marile pericole ale vârstei de 40 de ani?

– Cred că cel mai mare pericol e *să te mulțumești cu ceea ce ai făcut până acum*. Te uiți în spate, vezi că ai făcut niște studii, că ai familie, ai copii, ai

niște prieteni, ai cunoștințe diverse, te-ai realizat cumva...și acum vrei să te simți bine cu ceea ce ai. Să o lași mai moale cu munca, cu studiul, cu dăruirea.

Însă asta e fața „frumoasă" a ratării! Așa s-au ratat mulți oameni cu potențe. Au început bine, dar au sfârșit prost, pentru că au crezut că „au făcut destul". Numai că viața ne este dată de Dumnezeu pentru ca să muncim până în ultima clipă. Până în ultima clipă a vieții noastre noi trebuie să fim ascetici, dăruitori, harismatici. Pentru că noi suntem chemați la sfințenie de Dumnezeu și nu doar la crearea unei opere literare sau la construirea unei cariere.

Iar la 40 de ani începe maturitatea noastră! De la 40 la 60 de ani trebuie să arătăm că suntem în putere, în puterea creației și a slujirii noastre. Pentru că noi ne-am pregătit până acum tocmai pentru ca să aducem roade la această vârstă. Roadele specializării noastre continue. Ale specializării de-o viață.

De la 60 de ani începe bătrânețea și nu creația! Pot fi și excepții, dar bătrânețea, pentru toți, e o haină grea. La 65 de ani ieși la pensie în România. Adică ești considerat a nu mai fi capabil de o muncă susținută. De aceea, să te culci „pe laurii victoriei" la 40 de ani înseamnă *a te sinucide interior*.

Un al doilea pericol e acela de *a trăi ca și când ai fi nemuritor*. Pe mine mă îngrozesc oamenii care își trăiesc viața înotând în lene. Dar cel mai mult mă tulbură oamenii care își amână marile proiecte într-un viitor iluzoriu. Pentru că mâinele nu e niciodată al nostru. Numai clipa de față e a noastră. Dacă azi nu facem nimic, speranța că peste 5, 10, 30 de ani vom face ceea ce nu am făcut când eram în putere e o curată nebunie.

Un al treilea pericol e *să te bucuri doar de ceea ce îți aduce clipa*. Viața instantanee, prezenteismul

continuu, fără să te intereseze ce-a fost și ce-o să mai fie pe fața pământului e calamitatea postmodernității sau modul ei de-a fi. Sunt tot mai mulți oameni care nu mai dau nicio importanță cărții, informării, educației istorice, și trăiesc ca frunza dusă de vânt. Nu știu de unde vin și nu-i interesează unde se duc. Ei trăiesc clipa, doar ce e acum, doar ce se vede, și viața lor e moda vremii.

Așa că mulțumirea de sine, falsa „nemurire" și prezenteismul sunt marile pericole ale vârstei de 40 de ani. E mulțumit de sine cel care a făcut ceva până la 40 de ani, dar i-a cam trecut cheful. Trăiește în beția „nemuririi" cel care are ceva potențe, dar nu și le fructifică niciodată în mod plenar, ci doar profită de ascendentul său social. Și trăiește prezenteist cel care n-a cam făcut nimic și nici nu vrea să facă.

Însă pentru mine cei 40 de ani împliniți astăzi sunt doar o trecere organică într-o altă etapă a vieții mele, în care vreau să trăiesc și să muncesc ca și până acum: la cote entuziaste. Mai am foarte multe lucruri de făcut, proiectele mele teologice sunt în derulare, slujirea mea este aprinsă continuu, iar prezența mea online este evidentă pentru cine mă urmărește zilnic.

De aceea, pentru toți cei care mă cunosc și nu mă cunosc, eu merg mai departe, cu harul și întărirea lui Dumnezeu! Călătoresc mai departe, împreună cu Dumnezeu, pe marea acestei vieți.

Pentru că le uit pe cele din spatele meu, pe cele pe care le-am făcut, și mă întind mereu spre cele dinaintea mea [Filip. 3, 13, BYZ], cum făcea și Sfântul Pavlos, Părintele nostru. Pentru că trebuie să alergăm spre scopul vieții noastre, spre răsplata chemării celei de sus [Filip. 3, 14]. Căci cetățenia [τὸ πολίτευμα] noastră este în ceruri, din care noi așteptăm să revină Mântuitorul nostru, Domnul nostru Iisus

Hristos, pentru ca să schimbe trupul nostru smerit întru unul asemenea trupului Său plin de slava Lui cea dumnezeiască [Filip. 3, 20-21] și să fie un cer nou și un pământ nou [Apoc. 21, 1], în care Dumnezeu va fi lumina noastră [Apoc. 22, 5]. Amin.

Predică la pomenirea Sfintei Cuvioase Paraschevi [14 octombrie 2017]

Iubiții mei[102],

apropo de numele pe care noi le punem copiilor noștri! Noi vrem ca ele să fie creștine, să fie nume de Sfinți și bine facem. Pentru că îi punem pe copiii noștri sub acoperirea Sfinților al căror nume îl poartă.

Însă Sfânta pe care astăzi o prăznuim cu multă bucurie și evlavie în România și ale cărei Sfinte Moaște sunt la Iași de peste 350 de ani[103], iar anul acesta sunt cinstite alături de ale Sfintei Mucenice Tecla[104], și-a primit numele de la o zi a săptămânii. Căci, în greacă, Παρασκευή [Paraschevi] înseamnă *Vineri*. De unde românii îi spun și *Sfânta Vineri*. Iar în Biserica Ortodoxă a Greciei ea este pomenită sub titulatura de *Cuvioasa Paraschevi cea Nouă* [Ἡ Ὁσία Παρασκευὴ ἡ Νέα][105]. Atunci, dacă ea a fost Monahie, căci de aceea e Cuvioasă Maică, numele de *Paraschevi* e numele ei monahal. Și el face trimitere

---

[102] Terminată la ora 16. 58, în ziua de 9 octombrie 2017.

[103] A se vedea:
https://doxologia.ro/vietile-sfintilor/sinaxar/viata-sfintei-cuvioase-parascheva.

[104] Idem:
http://basilica.ro/au-inceput-manifestarile-legate-de-hramul-sfintei-parascheva-la-iasi-pelerinii-pot-aduce-cinstire-si-moastelor-primei-femei-martir-a-bisericii/.

[105] Idem:
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/889/sxsaintinfo.aspx.

la răstignirea Domnului pentru noi, cea trăită în zi de vineri, pe care ea și-a asumat-o interior, ca luptă împotriva patimilor, pentru a se sfinți pentru Domnul.

Și prin aceasta vedem că numele nostru, chiar dacă are sau nu conotații teologice, devine unul sfânt pentru Biserică, dacă noi ne sfințim viața. Pentru că noi nu strigăm către ziua de vineri, atunci când ne rugăm Sfintei Vineri sau Sfintei Paraschevi, ci ne spunem toată inima noastră Sfintei care poartă acest nume, ale cărei Sfinte Moaște sunt la Iași și despre care noi știm că s-a născut în Epivatesul Traciei [Ἐπιβάτες τῆς Θράκης][106].

Unde e această localitate? În Turcia de azi, și acum se numește *Selimpașa*[107]. Și dacă pleci de la Selimpașa cu mașina...până la Iași sunt 915 km[108]. Căci ea s-a născut într-o țară și locuiește cu Sfintele sale Moaște în altă țară și ne binecuvintează pe noi cu multe minuni și faceri de bine.

Pentru că Sfintele Moaște sunt semnul cel mare al sfințeniei unui om, pentru că ele atestă prezența slavei lui Dumnezeu în om. Prezență care arată că în viață și după adormirea sa, acel om a trăit și este un Sfânt al lui Dumnezeu, care locuiește cu sufletul său în Împărăția lui Dumnezeu. Și dacă mergi acolo unde Dumnezeu locuiește în om, atunci mergi la locașul Lui, cel personalizat. Pentru că Sfinții sunt locașurile

---

[106] A se vedea:
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/889/sxsaintinfo.aspx și https://el.wikipedia.org/wiki/Επιβάτες_Θράκης.

[107] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Επιβάτες_Θράκης și https://tr.wikipedia.org/wiki/Selimpaşa,_Silivri.

[108] *Cf.*
http://distanta.ro/41.055890,28.378900/47.160970,27.583630.

Sale personalizate. Și așa după cum chivotul Legii nu era „niște lemne", pe care le cinsteau evreii, ci locul prezenței și al manifestării lui Dumnezeu în mijlocul poporului lui Israil [Ieș. 25, 22; 40, 34; II Cron. 5, 13-14], tot la fel Sfintele Moaște nu sunt „niște oase" la care se închină ortodocșii, ci niște biserici personalizate ale lui Dumnezeu, în care El locuiește prin slava Lui cea veșnică și necreată. Și dacă lui Dumnezeu nu Îi este „silă" să locuiască în aceste Oase Sfinte ale Sfinților Săi, ci slava lui Dumnezeu, ca și în timpul vieții Sfinților, este în ele, atunci cum ne-ar fi nouă „silă" de locul în care locuiește Dumnezeu?!

Însă, dacă ești lipsit de evlavie, dacă noaptea ereziei e în tine, atunci numești templele lui Dumnezeu drept „idoli", spre a ta judecată veșnică. Pentru că nu vezi lumina care este în ele și nu te împărtășești de binefacerile pe care Sfinții le fac prin Sfintele lor Moaște. Dar noi, cei dreptslăvitori ai lui Dumnezeu, Îi mulțumim Lui pentru Sfintele Moaște ale Sfinților Săi, pentru că, prin Sfinții Săi, Dumnezeu lucrează multe minuni în viața noastră. Și noi, cei care venim la Sfinți cu credință, mărturisim cu inimă bucuroasă minunile făcute în viața noastră de Dumnezeu prin Sfinții Săi. Fapt pentru care noi includem aceste minuni în Viețile Sfinților, ca recunoștință pentru ajutorul dăruit nouă.

...Sfânta Cuvioasă Paraschevi adoarme la vârsta de 27 de ani[109]. Sfintele ei Moaște au fost cumpărate cu mult aur de la turci și au fost aduse la Iași în 13 iunie 1641[110], adică acum 376 de ani.

---

[109] A se vedea:
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/12/predica-la-pomenirea-sfintei-cuvioase-parascheva-de-la-iasi-14-octombrie-2016/.

[110] Ibidem.

Însă minunile ei nu încetează niciodată!

Pentru că Sfânta Paraschevi se milostivește de noi mereu și ne ajută în neputințele, în bolile și în nevoile noastre de tot felul.

Sfintele ei Moaște, cu harul lui Dumnezeu, se află în Catedrala mitropolitană din Iași și sunt puse în evidență prin marele pelerinaj din octombrie. Și de aceea oamenii vin la ele și i se roagă Sfintei și ea îi ajută. Dar multe Sfinte Moaște ale Sfinților lui Dumnezeu nu sunt cinstite atât de mult ca ale Sfintei Paraschevi, ci, dimpotrivă, sunt uitate și trecute cu vederea, pentru că le cunosc prea puțini. Pentru că nu sunt puse în evidență de Biserică sau ele nu mai aparțin Bisericii noastre.

Și când Sfinții nu mai sunt cunoscuți de către credincioșii Bisericii, atunci nici nu li se mai roagă lor. De aceea e nevoie tot mai mult de scrierea și de rescrierea Vieților Sfinților, de extinderea lor, pentru ca să includem noi și noi date despre ei și despre posteritatea lor. Pentru că pomenirea Sfinților în Biserică e ținută vie de pomenirea lor liturgică, de cunoașterea și de popularizarea lor.

De aceea, Sfânta Paraschevi e o lumină dumnezeiască în viața noastră, pentru că e pusă în evidență în mod continuu. Însă orice Sfânt poate să facă minuni în viața noastră, dacă ne apropiem cu credință de el și cerem rugăciunile sale și ajutorul său. Pentru că Sfinții ne ajută prin Sfintele lor Moaște, dar și în mod direct, prin venirea lor duhovnicească la noi. Lucru pe care ni-l confirmă multele minuni ale Sfinților, în care Sfinții au venit în mod personal și i-au ajutat pe cei bolnavi și în nevoie.

Iar noi nu avem nevoie de Sfinți doar în boală și în nevoie, ci în orice clipă a vieții noastre. Pentru că avem nevoie să înțelegem teologia Bisericii, să ne

înțelegem pe noi înșine, să ne vedem păcatele și să ni le plângem și să cunoaștem cum să ne sfințim viața. Pentru toate acestea și pentru multe altele putem să apelăm continuu la ajutorul Sfinților Săi. Pentru că ei vin în ajutorul nostru continuu, dacă le cerem sprijinul în mod smerit.

Și trebuie să știți cu toții că e o minciună sfruntată, o hulă, zicerea că „până la Dumnezeu te mănâncă Sfinții". Pentru că Sfinții lui Dumnezeu nu sunt răzbunători, nu sunt răi cu noi, ci ei sunt buni și milostivi cu oamenii, ca unii care vin din mijlocul nostru și știu nevoile noastre. Căci ei ne doresc binele autentic, adică mântuirea noastră, și nu răul. Răul ni-l doresc cei care ne învață să nu ne mai închinăm Sfinților, să nu le mai sărutăm Sfintele lor Moaște, să nu îi mai cinstim, pentru că aceia vor să nu ne mai umplem de slava lui Dumnezeu. Pentru că Sfinții ne învață sfințenia și ne umplu de sfințenia lui Dumnezeu. Dar cei care ne învață lucrul contrar, ce ne învață altceva decât neevlavia, decât depărtarea păgână de Dumnezeu?

De aceea, iubiții mei, a o cinsti pe Sfânta Paraschevi și, împreună cu ea, pe toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu, înseamnă a-i cinsti pe cei în care locuiește Dumnezeu prin slava Lui! Căci pe Dumnezeu Îl lăudăm întru Sfinții Săi [Ps. 150, 1, LXX] și Dumnezeu este minunat întru cei Sfinți ai Lui [Ps. 67, 36]. Dar El e minunat în Sfinții Lui tocmai prin aceea că El face continuu minuni prin ei în viața noastră. El e minunat în Sfinți, Se arată minunat prin Sfinții Lui, pentru că ne umple de minuni în mod continuu.

– Și de ce face Dumnezeu minuni prin Sfinții Lui?

– Pentru ca noi să ne raportăm cu iubire și cu bucurie multă la Sfinții Lui. Pentru ca ei să fie credibili întotdeauna pentru noi și să îi lăsăm să ne ajute cu luminările lor în viața noastră de evlavie.

Iar Împărăția lui Dumnezeu e comuniunea Sfinților Lui. Dacă ne pregătim pentru Împărăție, ne pregătim pentru întâlnirea cu Sfinții Lui. Și dacă vrem Împărăția, cum atunci nu îi vrem pe Sfinții Lui, care sunt mereu cu El și sunt plăcuți Lui?

De aceea, Biserica îi mărturisește ca Sfinți pe proprii ei fii credincioși, care și-au sfințit viața în Biserică. Și viețile lor, ale Sfinților ei, ea le păstrează cu credincioșie și ni le dăruie să fie hrana noastră cea duhovnicească și pildă de urmat. Tocmai de aceea, dacă vrem să-L ascultăm pe Dumnezeu, trebuie să urmăm Sfinților Lui, pe care El i-a învățat să se mântuie. Și ei ne vor conduce în mod sigur la Împărăția Lui, pe calea nevoințelor ascetice, ajungând la simțirea și la vederea lui Dumnezeu, la împărtășirea de slava Lui, fără de care nimeni nu se mântuie. Pentru că trebuie să devenim lumini vii aprinse de Lumina cea de sus, de Dumnezeul mântuirii noastre, Care e slăvit în Preasfânta Treime, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica a 21-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[111],

pentru că astăzi îi pomenim pe Sfinții Părinți participanți la Sinodul al VII-lea Ecumenic, care a avut loc între 24 septembrie – 13 octombrie 787[112], putem spune că această duminică e una a Sfintelor Icoane, a rolului lor în viața Bisericii și a noastră. Pentru că ei s-au adunat în mod sinodal să mărturisească faptul că Sfintele Icoane sunt eclesiale, că fac parte din Dumnezeiasca Tradiție a Bisericii și că ele trebuie restaurate în Biserică. Căci Sfintele Icoane țin de iconomia mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos[113], adică de întruparea Sa și de viața Sa pe pământ ca Dumnezeu și om.

De aceea, Sfinții Părinți sinodali au dat anatemei pe cei care nu cinstesc Sfintele și Cinstitele Icoane[114] ale Bisericii. Pentru că ele nu sunt „dumnezeii" creștinilor și nici „idoli"[115], ci reprezentări teologice ale celor iconizați pe ele, ca, prin fața lor văzută, mintea noastră să fie trasă cu toată dragostea[116] spre

---

[111] Scrisă în ziua de 11 octombrie 2017, zi cu soare, de miercuri, începând de la ora 10. 05. Și terminată la 16. 29. Acum sunt 21 de grade.

[112] A se vedea:
https://ro.orthodoxwiki.org/Sinodul_VII_Ecumenic.

[113] *Sancta Synodus Nicæna Secunda*, în Mansi 12, col. 1009-1010.

[114] Ibidem.

[115] Idem, col. 1009-1012.

[116] Idem, col. 1061-1062.

comuniunea cu ei, cu Sfinții din Împărăția lui Dumnezeu. Căci Sfintele Icoane sunt ferestre spre Sfinții Împărăției lui Dumnezeu, sunt scări teologice spre ei, și acestea nu ne opresc la ceea ce vedem. Pentru că mintea și inima noastră, când vedem Sfintele Icoane, se aprind de dor pentru cei reprezentați pe ele și pe aceștia, pe Sfinții lui Dumnezeu, îi chemăm în ajutorul nostru. Așa după cum un fiu, când se uită la fotografia mamei sale, nu o confundă pe mamă cu fotografia, ci fotografia e numai un prilej de amintire a ei și de umplere de dor pentru ea, tot la fel, pentru Biserica lui Hristos, Sfintele Icoane sunt aduceri aminte teologice de Domnul, de Maica Lui și de toți Sfinții, pentru ca noi să fim mereu în comuniune cu ei.

Pentru că Sfintele Icoane sunt o reamintire continuă și vie a iconomiei lui Dumnezeu pentru noi și a vieților tuturor Sfinților Lui. Și când le vedem, noi retrăim ceea ce vedem, pentru că retrăim și tot ceea ce citim din Tradiția Bisericii. Căci toate elementele teologice ale Bisericii, fie cele scrise, fie cele vizuale, au rolul de a ne ține treji în credința și în viața noastră creștină și ne fac să fim în comuniune cu toți Sfinții lui Dumnezeu.

Sinodul al VII-lea Ecumenic a avut 7 ședințe de lucru și numai în a 6-a s-a discutat în mod punctual despre blasfemiile ereticilor iconomahi[117]. Pentru că în celelalte 6 ședințe au fost puse în evidență diverse mărturii tradiționale, care arătau că Sfintele Icoane au fost cinstite dintotdeauna în Biserica lui Dumnezeu. Și mărturiile tradiționale în favoarea cinstirii Sfintelor Icoane au fost luate din cărțile și epistolele teologice ale Sfinților Părinți și din Viețile Sfinților.

[117] Idem, col. 984.

S-au citit pasaje extinse din cărți, iar uneori s-au citit integral epistole teologice.

Și Părinții sinodali, uneori, au semnat că sunt de acord, pentru că ei cred la fel cu mărturiile Sfinților pe care le-au audiat, iar alteori au fost de acord prin viu grai. Iar toate acestea sunt specificate în actele Sinodului, care au ajuns până la noi în greacă și în latină.

Spre exemplu, în ședința a 4-a, printre altele, s-a citat și din *Viața Sfintei Maria Egipteanca*[118], apoi din *Pătimirea Sfântului Mucenic Procopios*[119], după care din *Viața Sfântului Cuvios Teodoros Sicheotul*[120]. Și Sfinții Părinți sinodali au citat din aceste trei surse aghiologice și din multe altele, pentru că ei credeau în autenticitatea lor. Nu considerau, ca unii dintre noi, că Viețile Sfinților sunt „amestecate" cu tot felul de „povești", ci, dimpotrivă, le considerau ca mărturii veridice ale Tradiției Bisericii. Și dacă Viețile Sfinților sunt mărturii veridice ale Tradiției, atunci ele pot fi citate în apărarea credinței ortodoxe.

Unele mărturii patristice citate la Sinod sunt extinse și au o teologie concentrată. Însă Părinții sinodali le-au ascultat și au fost de acord cu ele. Și când semnau cu mâna lor că sunt de acord cu ceea ce au ascultat, ei își arătau iubirea lor entuziastă pentru credința Bisericii. Iubire ce ar trebui să ne conducă și pe noi la mărturia clară și curată a adevărului Bisericii și la împlinirea voii lui Dumnezeu.

Episcopii Bisericii semnau alături de Igumenii, Presbiterii și Monahii prezenți la Sinod. Fiecare își spunea numele, rangul său ierarhic și de unde este.

---

[118] Mansi 13, col. 85-90.

[119] Idem, col. 89-90.

[120] Idem, col. 89-92.

Astfel aflăm, spre exemplu, că a semnat „Ioannis, Igumenul de la Sfântul Mucenic Teodoros”[121].

După numele și rangul său monahal avem Mănăstirea pe care el o conducea și care era închinată Sfântului Mucenic Teodoros. Și așa au ajuns până la noi numele celor prezenți!

A 5-a ședință a Sinodului al 7-lea Ecumenic a început cu un citat din Sfântul Chirillos al Ierusalimului[122]. Apoi s-a citat din Sfântul Simeon Stâlpnicul[123], din care se mai citase anterior.

Mărturiile continuă. Nu se citează din Tradiție în mod cronologic, de la sec. 1 la sec. al 8-lea, așa cum mi-ar fi plăcut mie, ci se aduc mărturii din diverse secole. Pentru că ceea ce interesează e fundamentarea patristică și tradițională a închinării la Sfintele Icoane.

Fiecare text e citit de cineva anume și ni se spune numele celui care îl citește. Însă nu ni se spune cine a ales textul. Nu știm dacă l-a ales cel care l-a citit sau i s-a dat să-l citească. Însă fiecare text patristic este la subiect și el aduce o mărturie clară în favoarea cinstirii Sfintelor Icoane.

În a 5-a ședință sinodală se citează de 3 ori din *Limonariu*[124]. Pasajele din Limonariu sunt citite de Monahul Stefanos, care era și „păzitorul cărților [librorum custos]”[125]. Probabil la el, la Mănăstire. Adică era *bibliotecar*.

Sfântul Tarasios Mărturisitorul, Patriarhul Constantinopolului, pomenit pe 25 februarie[126], a fost cel

---

[121] Idem, col. 156.
[122] Idem, col. 159-160.
[123] Idem, col. 159-162.
[124] Idem, col. 193-196.
[125] Idem, col. 191.
[126] A se vedea:

care a prezidat Sinodul. Luările sale de poziție sunt numeroase. Și sinodalii au conlucrat foarte bine cu el, aceștia fiind de acord cu învățătura ortodoxă și au respins-o pe cea eretică.

În ședința a 6-a s-a pus în scenă o dispută între eretici și ortodocși, care fusese scrisă anterior. Partea ereticilor a fost citită de Episcopul Grigorios, iar partea ortodocșilor a fost citită de Diaconul Epifanios[127]. Iar în prima întrebare eretică (și se reia și în a doua), din tomul al 4-lea al disputei, se pune problema că se cinstește Icoana în Biserică fără să existe o sfântă rugăciune de sfințire a ei [neque orationem sacram sanctificantem illud][128]. Pentru că pe atunci Icoanele nu se sfințeau, ca acum.

Iar răspunsul ortodox al Sinodului e acesta: după cum tiposul de viață-făcătoarei Cruci îl avem fără rugăciune sfântă [abscue oratione sacra], adică fără o rugăciune de binecuvântare sau de sfințire a ei, tot la fel avem și Icoanele[129]. Pentru că Icoanele sunt vrednice de cinstit pe cât sunt de Sfinți cei iconizați pe ele[130].

Potrivit Părintelui Stéphane Bigham abia în anul 1649, prin Sfântul Petru Movilă, au apărut rugăciunile de sfințire ale Icoanelor în Molitfelnic, care mai înainte nu existau[131]. Iar Sfântul Atanasios de Parios și Sfântul Nicodimos Aghioritul s-au împo-

---

https://ro.orthodoxwiki.org/Tarasie_al_Constantinopolului.

[127] Mansi 13, col. 207-364.

[128] Idem, col. 267-268, 269-270.

[129] Idem, col. 269-272.

[130] Idem, col. 271-272.

[131] *Cf.* http://www.pemptousia.ro/2013/10/sfintirea-icoanelor-o-practica-in-contradictie-cu-traditia-bisericii-partea-a-doua/.

trivit „sfințirii" Icoanelor[132], pentru că „Icoanele sunt sfinte fără vreo rugăciune de binecuvântare, pentru că reprezintă creația reînnoită și sfințită"[133], pe oamenii Împărăției.

Dar cum multe, la început, au fost altfel în Biserică, mult mai simple și nerigide, iar apoi s-au complicat și rigidizat, fiind schimbate în mod sinodal sau tacit, noi acum sfințim Crucile, Icoanele, veșmintele preoțești și toate vasele de slujbă, pentru că avem în Molitfelnic rugăciuni pentru fiecare dintre ele. Însă, dacă mai înainte nu existau rugăciuni „de sfințire" ale Icoanelor, iar acum ele există, în mod evident s-a schimbat perspectiva teologică în care ele sunt înțelese. Căci, în trecut, Icoanele erau sfinte și cinstite de credincioși numai pentru că semănau cu originalul lor[134], pe când acum ele sunt integrate în cult și cinstite numai după ce sunt sfințite.

Iar adesea sfințim ca „Sfinte Icoane" niște reprezentări care nu au de-a face cu Tradiția iconografică a Bisericii, pentru că nu mai știm sau nu mai vrem să știm cum arată adevărata iconografie a Bisericii și teologia din spatele ei. Iar prin aceasta propunem o teologie străină în locul iconografiei ascetice a Bisericii.

Din întreaga dispută scrisă și pusă în scenă în ședința a 6-a rezultă că nu au fost chemați la Sinod ereticii iconoclaști, ci ei au fost condamnați în absență. Însă contestările iconoclaste au fost multiple și lor li s-au dat răspunsuri punctuale. În a 7-a ședință și ultima a Sinodului ne sunt prezentate mai întâi

---

[132] *Cf.* http://www.pemptousia.ro/2013/10/sfintirea-icoanelor-o-practica-in-contradictie-cu-traditia-bisericii-partea-intai/.

[133] Ibidem.

[134] Ibidem.

numele Episcopilor care au semnat actele Sinodului[135]. De la Roma au venit Arhipresbiterul Petrus de la Biserica *Sfântul Petros și Pavlos* și Igumenul Petrus de la Mănăstirea *Sfântul Savvas*, de la Constantinopol a fost Sfântul Tarasios, Patriarhul Constantinopolului și președintele Sinodului, alături de Presbiterii Ioannis și Tomas[136], după care ne sunt enumerați sutele de Episcopi sau de înlocuitori ai lor, care au semnat actele sinodale.

Orosul Sinodului sau definiția lui dogmatică a fost citită de PS Teodoros, Episcopul de Taurianis, din insula Sicilia[137]. Și în orosul dogmatic s-a stabilit că trebuie să cinstim Sfintele Icoane, pentru că prin ele noi îi cinstim pe cei care sunt reprezentați pe ele[138]. Și după textul orosului, avem din nou semnăturile personale ale participanților la Sinod[139].

A existat însă și o a 8-a ședință sinodală și în aceasta s-au prezentat canoanele Sinodului, care sunt în număr de 22[140]. Al 9-lea canon scoate din circulație cărțile împotriva Sfintelor Icoane, care sunt puse alături de celelalte cărți eretice[141].

Însă, în democrație, cărțile eretice, oculte, păgâne, mistificatoare ale credinței Bisericii sunt peste tot, sunt editate după bunul plac, iar credincioșii Bisericii trebuie să aibă multă experiență teologică pentru ca să facă diferența între cărțile Bisericii și cele care neagă credința Bisericii. Adesea, teologii Bisericii cad pradă ideilor eretice de tot felul,

---

[135] Mansi 13, col. 366-374.
[136] Idem, col. 365-366.
[137] Idem, col. 373-374.
[138] Idem, col. 378-379.
[139] Idem, col. 379-398.
[140] Idem, col. 417-440.
[141] Idem, col. 429-430.

pe care le promovează din neștiință, din orgoliu sau din interes păcătos.

De aceea, întoarcerea la studiul pe textele Bisericii, așa cum am făcut astăzi cu actele Sinodului al VII-lea Ecumenic, e întotdeauna folositoare. Pentru că aflăm sau ne aducem aminte de tot felul de amănunte importante ale teologiei Bisericii. Fără ele suntem orbi, suntem necunoscători ai credinței Bisericii, pentru că nu știm ce propovăduiește Biserica noastră.

Însă noi trebuie, cu timp și fără timp, să ne îmbogățim teologic în mod continuu, iubiții mei, și, în același timp, să trăim ortodox în Biserica lui Dumnezeu! Pentru că adevărata închinare e, în același timp, și adevărata trăire și experiență a vieții Bisericii. Teologia noastră e o teologie a experienței tainice, e o teologie pe care o trăim cu toată ființa noastră în viața Bisericii și nu o filosofie pur estetică.

Pentru că teologia Bisericii e cea care ne schimbă continuu, care ne luminează și ne sfințește zilnic, căci ne unește, prin slava Sa, cu Dumnezeul mântuirii noastre. Amin!

Predică la Duminica a 23-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[142],

mie îmi plac merele dulci-acrișoare, cele încă necoapte bine, dar cel mai mult îmi place și mă copleșește iubirea plină de milă și de răbdare a lui Dumnezeu și a Sfinților Lui cu noi, oamenii păcătoși. Merele acelea care nu sunt nici coapte, dar nici crude, sunt merele mele preferate și cam așa mănânc toate fructele de calitate. Însă iubirea față de oameni, ca și merele dulci-acrișoare, nu înseamnă doar dulceață, nu înseamnă doar îmbrățișări și cuvinte bune la adresa oamenilor, ci înseamnă și dulcea-acrișoară mustrare, care este sarea iubirii. Căci pe cel pe care îl iubești, îl certi, pentru că îi vrei binele. Și cine iubește cu adevărat, cine iubește oamenii în mod duhovnicește, acela iubește cu milă și cu răbdare, cu atenție și cu delicatețe. Pentru că el caută binele omului, binele lui real, mântuirea lui și nu să profite de el.

Căci cei care profită de oameni fac totul pentru ochii oamenilor. Dar cei care iubesc oamenii și luptă pentru ei și îi ajută în chip și fel, aceia sunt purtați de iubirea lui Dumnezeu coborâtă în ei, care îi îndeamnă să fie milostivi, să fie buni, să fie îngăduitori cu oamenii.

Iar în toată Evanghelia mântuirii noastre, noi Îl vedem pe Domnul făcând tocmai acest lucru: fiind plin de o iubire plină de milă față de noi. Plin de o iubire atentă și blândă. Plin de o iubire milostivă față

---

[142] Predică începută la 17. 58, pe 19 octombrie 2017, zi de joi însorită. După o Înmormântare. Terminată la 20. 49.

de bolile, necazurile și păcatele noastre. Pentru că El, ieri și azi și tot timpul, va căuta să ne ridice deasupra vieții și a gândirii noastre, va căuta să ne scoată din noi înșine și să ne facă una cu El. Și ca să ieși din tine, ca să te desparți de tine, cel vechi, pentru ca să te înnoiești în Hristos și să fii una cu El, trebuie să te lași purtat de iubirea Lui.

Căci în Evanghelia de azi [Lc. 8, 26-39], când l-a vindecat pe demonizat și l-a făcut să fie sănătos la minte [Lc. 8, 35], El ne-a arătat că nu iubește demonizarea, ci înduhovnicirea noastră. El nu iubește viața trăită rău, viața trăită în intimitate cu demonii, ci viața trăită împreună cu Sfinții Lui. Din acest motiv, nici noi nu putem iubi viața dezmățată, pentru că păcatul e propria noastră rușine, dar iubim și trebuie să iubim orice faptă bună și bineplăcută lui Dumnezeu, pentru că ea e curățire și sfințire a noastră.

Ce i-a spus Domnul celui vindecat? I-a spus: „Întoarce-te întru casa ta [Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου] și povestește câte ți-a făcut ție Dumnezeu [καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέν σοι ὁ Θεός]!" [Lc. 8, 39, BYZ]. Însă Dumnezeu nu a lucrat în viața lui doar când l-a vindecat de demoni, ci și când l-a întărit să suporte demonii în el însuși. Dumnezeu a lucrat în el și când a îngăduit demonilor să intre în el, dar și când i-a scos, cu putere dumnezeiască, din el. Pentru că Dumnezeu e mereu cu noi [Mt. 28, 20], chiar dacă noi credem că El e cu noi doar când ne e nouă bine.

Nu, nu stau așa lucrurile! El e mereu cu noi, în orice clipă, pentru că El e atotvăzător și atotcunoscător. Căci El e cu noi și când suntem triști și când suntem bolnavi și când suntem disperați și când suntem agasați de demoni și când nu avem bani de chirie și când căutăm un mijloc de păcătuire și când săpăm groapa altuia...și cădem noi înșine în ea și

când vrem să ne sinucidem și când credem că nu avem niciun rost pe fața pământului.

Da, El e mereu cu noi și lângă noi! Și El așteaptă în fiecare clipă decizia noastră, schimbarea noastră interioară, ralierea noastră cu El. Căci dacă El ar decide în locul nostru, viața noastră ar fi lipsită de orice fărâmă de libertate. Însă El, Dumnezeul Care Se umple de milă față de noi, ne lasă să alegem, ne lasă să Îl alegem în fiecare clipă, pentru ca sfințenia noastră să fie o conlucrare voită și dorită de noi.

Imaginați-vă viața dumneavoastră fără libertate interioară! Fără libertatea de a alege ceea ce crezi și simți și vrei să alegi. Cum ar arăta viața dumneavoastră în această situație? Bineînțeles, ar fi o dramă vie! Pentru că cei care v-ar impune ce să alegeți, ce să iubiți, pe cine să iubiți, cu cine să vă căsătoriți, cum trebuie să arate familia dumneavoastră, ar fi niște oameni monstruoși. Și de ce ar fi astfel? Pentru că v-ar considera incapabili de alegeri personale.

Însă măreția omului constă tocmai în faptul că el poate alege cele mai grele drumuri pentru a se înduhovnici, dacă o lume întreagă i-ar sta împotrivă. Măreția omului constă în curajul de a merge mai departe, cu toate consecințele, pentru că așa a decis el însuși, în sinea lui. Și când omul decide să fie de partea lui Dumnezeu și să se lupte interior cu patimile sale, cu obișnuințele sale păcătoase, cu propriul lui trecut negru, atunci asistăm la asceza care îi place lui Dumnezeu, adică la eforturile de limpezire interioară ale creștinului.

Și toți avem nevoie de lupta aceasta sfântă pentru limpezire interioară. Fără de ea nu putem intra niciunul pe ușa Împărăției, pentru că ușa este Hristos [In. 10, 9, BYZ], Cel mult-pătimitor din iubire pentru noi. Și de ce a pătimit El atât de mult din

iubire pentru noi? Căci a vrut să ne scoată pe noi din robia demonilor. Și de ce ne-a scos din robia demonilor? Pentru că noi sufeream cumplit din cauza răutății lor. Și noi suferim și acum din cauza răutății demonilor, dacă ne înfrățim cu ei zilnic. Adică, dacă păcătuim fără să ne pocăim și fără să ne spovedim păcatele noastre.

Pentru că noi păcătuim de unii singuri, alegând moartea [Fac. 2, 17, LXX], dar El e ridicarea noastră. Și ridicarea noastră se face sacramental, prin Taina Sfintei Mărturisiri, unde noi ne spunem păcatele noastre și ne dezicem de ele, iar El, Hristosul mântuirii noastre, ne umple de iertarea și de slava Lui.

Iar Taina iertării păcatelor, Biserica a primit-o în ziua învierii Sale din morți, pentru ca să fim mereu vii întru El. Căci atunci le-a dat Sfinților Săi Apostoli Duh Sfânt [In. 20, 22], adică harul Duhului Sfânt, harul Preasfintei Treimi, harul comun al Dumnezeului treimic, pentru ca ei și noi, urmașii lor duhovnicești, adică ierarhia Bisericii, *să poată ierta* sau *să țină* păcatele oamenilor [In. 20, 23].

Însă eu niciodată în viața mea preoțească nu am ținut păcatele cuiva, adică nu l-am lăsat să plece de la Spovedanie neiertat de păcate, deși am putere de la Hristos să fac asta, pentru că inima mea e rănită de iubirea lui Hristos, „Care vrea [ca] toți oamenii să se mântuie [Ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι] și întru cunoașterea adevărului să vină [καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν]” [I Tim. 2, 4, BYZ]. Fapt pentru care, eu mă bucur de fiecare păcat spovedit, de fiecare lucru pe care omul îl admite ca *lucru rău* în viața lui, necerând ca el să aibă o profundă și copleșitoare pocăință pentru păcatele spovedite. Pentru că acest puțin, dacă e udat cu multă răbdare și multă învățătură, rodește în timp.

De aceea, eu sunt de părere că trebuie să acceptăm pocăința omului așa cum e ea, după nivelul său de înțelegere, fără să o forțăm să fie „mai duhovnicească" această pocăință, și să îl aducem la Hristos, împărtășindu-L cu El, pentru că omul trebuie să crească, deopotrivă, și în spovedirea păcatelor, dar și în împărtășirea cu Domnul.

El, Cel care e de față când ne spovedim păcatele, ne învață tot mai mult cum trebuie să ne spovedim, dacă noi venim la El mereu ca să ne spovedim păcatele pe care le facem zilnic, după cum tot El, Cel care ni Se dăruie nouă ca Mâncare și Băutură sfinte ne învață, pe măsură ce tot venim să ne împărtășim cu El, bunătatea Lui și sfințenia Lui și curăția Lui și bucuria Lui și mila Lui față de noi toți. Adică există o continuă școală a Spovedaniei și a Euharistiei, una interioară, în care Domnul ne învață iertarea Lui și unirea Lui cu noi. Și după cum nu ajungi la împărțire fără să înveți cifrele, tot la fel nu poți să ajungi să ai simțiri duhovnicești, dacă nu te lași pătruns de iubirea lui Dumnezeu, cea care te învață să fii delicat și iubitor cu toți oamenii și cu toate făpturile Sale.

Pentru că Dumnezeu, în Sfintele Sale Taine și în toate Sfintele Sale Slujbe și rugăciuni, ne învață iubirea Lui și raportarea Lui continuă la noi. În ele noi ne împărtășim de iertarea Lui, dar și de mila și răbdarea Lui cu noi. Căci El Se smerește continuu în toate lucrările sacramentale ale Bisericii, pentru ca să Se facă propriu nouă, spre sfințirea noastră. El vine la noi, El ni Se dăruie nouă, El binevoiește să locuiască în noi, acolo, unde au locuit și demonii, pe care El îi scoate cu prezența Sa, pentru ca să ne facă biserici sfințite, pe noi, robii Săi.

De aceea, nu putem spune că nu știm să fim milostivi, că nu știm să fim răbdători, că nu am

învățat de la nimeni ce înseamnă *a dărui*, când El ne învață toate acestea zilnic.

...Mi-am adus aminte zilele astea un moment din copilăria mea. Poate că aveam 5-6 ani și bunicii mei m-au trimis, cu ditamai sifonul (așa mi se părea atunci!), ca să îl încarc la sifonărie. Erau vreo doi kilometri până acolo, plus doi, la întoarcere, adică 4...Nu știu de ce m-au trimis singur, nu mai îmi amintesc, dar știu că am dus de unul singur acel sifon, într-o plasă, până în centrul satului, unde era sifonăria, că mi l-a încărcat Cornel, sifonarul (ce a murit, în scurt timp, într-un accident de mașină și el a fost primul mort desfigurat pe care l-am văzut în viața mea), dar că, la întoarcere, l-am simțit și mai greu...Nu știam ce să fac...mi-era teamă să îl las acolo, pentru că aș fi fost certat...și când mi-era cel mai greu, când îmi venea să îl las acolo și să plec...atunci a venit un bărbat înalt, ale cărui picioare se sfârșeau deasupra capului meu, și el mi-a dus sifonul până acasă. Iar eu mergeam pe lângă el, ușurat de greutate și mulțumitor în inima mea și foarte bucuros...

Pentru că așa face și Dumnezeu cu noi, când credem că nu mai putem! El ne ia sifonul, ne ia greutatea noastră și o poartă El și ni se par toate ușoare, deși, până mai ieri, boala ni se părea de nesuportat, la fel și ispita, la fel și nevoia în care eram...

Iar dacă mă scufund în amintirile mele și le observ pe îndelete, văd ceva uimitor: chiar dacă eu nu aș fi citit niciodată o carte teologică și nu aș fi beneficiat de marea înțelepciune a teologiei și a Tradiției Bisericii, aș fi avut la îndemnă multele lumînări ale lui Dumnezeu, pentru ca să cred în El și

să fiu un om credincios, luminări prin care El mi-a vorbit, ca și în cazul greutății sifonului.

Pentru că atunci când eram prunc și nu puteam merge prea bine în picioare, o nucă, găsită în vie, mi-a vorbit prima dată despre taină, despre greutatea înțelegerii celor ascunse, despre faptul că există un înăuntru al lucrurilor. Iar câinii cei răi, care mi-au mâncat-o pe Lola, cățeaua pe care noi o hrăneam cu bomboane și prăjituri, mi-au vorbit despre demoni, despre dușmani, despre cei care distrug lucrurile frumoase din viața oamenilor.

Tunetele și fulgerele lui Dumnezeu mi-au vorbit prima oară despre seriozitatea lui Dumnezeu, despre faptul că El pedepsește și tot El binecuvintează. Sărăcia ultimei perioade comuniste mi-a vorbit despre umilință și despre durere. De aceea, când i-am văzut pe oameni, în București, rugându-se pe străzi și fiind neînfricați, am știut că ei sunt purtați de Cineva mai presus de această lume, adică de Dumnezeu, pentru că doar El poate să îi facă pe oameni neînfricați în fața morții. Pentru că, până atunci, eu văzusem multă sărăcie, multă lașitate, multă șmecherie și hoție la oameni, multă indolență...pe când acum, în zilele neînfricării românești, eu vedeam oameni care vorbeau din adâncul lor, care erau entuziasmați, care erau plini de bucurie, pentru că nu își mai cenzurau trăirile interioare.

Și atunci, credința cea sfântă a lui Dumnezeu s-a aprins în mine! Dar fiecare luminare anterioară a lui Dumnezeu din viața mea și-a vădit imediat rostul ei, pentru că ele erau treptele înțelegerii mele spre întâlnirea reală și acaparatoare cu Dumnezeul mântuirii noastre. Căci eu mergeam către El, condus de El, dar nu știam asta. Și când El mi s-a revelat ca bucurie și entuziasm dumnezeiesc, atunci mi-am

adus aminte că El mi Se revelase anterior ca înțelegere și cunoaștere sfântă, ca pace, ca judecător, ca milostiv, ca ajutător și iertător al nostru.

Și atunci toate au avut sens! Pentru că El mă chemase din prima clipă, după cum îi cheamă pe toți oamenii, și m-a învățat, ca pe toți ceilalți, pașii spre Sine. De aceea, dacă încă nu L-ați înțeles, dacă încă nu I-ați simțit iubirea, dar aveți luminări de la El, lăsați-L să intre în viața dumneavoastră! Căci numai dacă El intră în viața dumneavoastră, viața dumneavoastră capătă sens. Pentru că Domnul nu forțează ușa inimii, ci El stă la ușă și bate [Apoc. 3, 20, BYZ]. Și aceasta o face pentru că El e delicat și, cu mare și nespusă delicatețe, El intră în viața noastră, pentru ca să ne elibereze de noi înșine și să ne facă ai Lui. Căci noi, de unii singuri, nu știm ce să facem și nu putem să scăpăm de cursele cele multe și grele ale demonilor. Dar împreună cu El putem trece orice obstacol.

...Însă cel mai cutremurător lucru pentru mine nu a fost și nu este judecata lui Dumnezeu, pentru că toți trebuie să primim după gândurile, simțirile și faptele noastre. Ci pe mine, din prima clipă a convertirii mele, m-a cutremurat mila lui Dumnezeu, grija Lui față de oameni, coborârea Lui până în Iad pentru a mântui oamenii. Adică mă cutremură iubirea lui Dumnezeu, frumusețea lui Dumnezeu, curăția lui Dumnezeu, delicatețea lui Dumnezeu, iertarea Lui care mă îngrozește. Și nu mă îngrozește pentru că mă înfricoșează la modul negativ, ci pentru că mă bulversează prin măreția iubirii Lui.

De aceea, eu am învățat și învăț mereu să iubesc oamenii din marea Lui milă și iertare față de noi. Dacă El ne iartă îndelung, dacă El ne păsuiește mereu, dacă El ne scoate iar și iar din iadul păcatelor

noastre, cine sunt eu...să fiu drept, sarcastic și nemilostiv cu aproapele meu?

De aceea, la mine precumpănește mila și iertarea în relația cu oamenii, delicatețea și bunul simț. Pentru că poți să pui la punct oricând pe cineva care nu e de nasul tău, dar a-l ajuta să se ridice din mediocritatea lui înseamnă a face un lucru măreț. Pentru că a răspunde răului cu rău e un lucru ușor, dar binele...e cel care bulversează. Binele îți face bine interior, te smerește, te educă. Pe când răul nu face decât să adâncească neîncrederea în oameni și dezamăgirea față de ei.

Așadar, iubiții mei, să ne întoarcem în casa noastră și la locul nostru de muncă, și să arătăm tuturor, în mod discret, câte a făcut Dumnezeu cu noi! Cum ne-a ajutat El în necaz, dar și la bucurie, cum ne-a scos oameni în cale, dar și cum ne-a lăsat să cădem în ispite, în ispitele propriilor noastre patimi. Căci El e prezent, atotprezent în viața noastră și a întregii făpturi. Și dacă nu înțelegem ceva din purtarea Lui de grijă, să nu blasfemiem, pentru că gândurile Lui nu sunt ca gândurile noastre! Ci, dimpotrivă, să Îl rugăm pe Dumnezeul slavei, pe Dumnezeul nostru treimic, să ne lumineze cărțile Lui cele sfinte, să ni le lumineze în inima noastră, pentru ca să facem voia Lui cea sfântă. Să Îl rugăm să ne lumineze Biserica și creația și umanitatea, adică adâncul lor de taină, pentru ca să știm cu ce umilință sfântă să cădem înaintea Lui și să I ne închinăm Lui, sărutând pașii Lui din creația Sa.

Căci El îi aude și pe cei care I se roagă Lui, după cum îi aude și pe cei care Îl blestemă pe El! Ne aude pe toți, căci are auzul cel mai fin. Dar El nu ne răspunde la rugăciuni sau la blesteme după copilărismul minții noastre, ci după mila Lui cu noi. Căci El

are un plan cu lumea. Și nu vrea să distrugă lumea, lumea pe care El a făcut-o, ci El vrea să o desăvârșească pe ea.

După cum și noi, cei care avem copii, nu vrem ca ei să fie niște pierde-vară, ci vrem ca ei să facă lucruri mărețe, lucruri importante, lucruri folositoare. Pentru că vedem, cu toată vederea minții și a inimii noastre, că omul se poate schimba, că el poate învăța, că el se poate civiliza, dar și înduhovnici. Și dacă vedem toate acestea, dacă le constatăm peste tot, atunci scopul lui Dumnezeu e scopul lumii Sale, pentru că El vrea să le înnoiască și să le desăvârșească pe toate. El vrea să curățească lumea de păcat și de moarte și de orice imperfecțiune.

De aceea, să cerem mereu ca să se facă voia lui Dumnezeu în noi. Să se facă voia Lui în cer, cât și pe pământ. Pentru că asta vrea Dumnezeu de la noi: să ne încredem în El și să mergem împreună cu El spre descoperirea întregii Sale iconomii cu lumea. Amin!

Predică la cei doi Sfinți Dimitrios [26-27 octombrie 2017]

Iubiții mei[143],

predicile Bisericii trebuie să fie întotdeauna mese generoase pentru cei credincioși. Mese teologice, mese duhovnicești, mese ale adevărului și ale bunei-cuviințe. Pe care cu toții ar trebui să le ascultăm cu bucurie, cu nesaț duhovnicesc în Biserică, și, mai apoi, să le recitim în cărțile de predici și să le înțelegem și mai în profunzimea lor, pentru ca să le aflăm drept hrană a sufletului și arme de apărare împotriva gândurilor necredinței și ale deznădejdii. Pentru că viața noastră e plină de prilejuri de păcătuire, de momente în care simți greul vieții ca insuportabil și în care singurătatea te asaltează. Și atunci când cobori în durerea ta, în nefericirea care te macină, ar trebui să găsești în tine adevărurile predicării Bisericii, acele îndelungi explicitări ale adevărului, pentru ca adevărul să ne fie reazem în clipele grele ale vieții noastre.

Căci dacă nu ne sprijină adevărul, cine ar putea să ne sprijine în durerea sâcâitoare din trup? Și dacă nu am răbda în rugăciune, dacă nu am aștepta de la Dumnezeu alinarea noastră, cine ar putea să ne-o dea, când nu e niciun medicament pentru boala noastră sau ea necesită o operație complicată și riscantă? De aceea, vă îndemn pe toți să ascultați predicile Bisericii cu înțelegere, cu minte clară, cu inimă bună, pentru ca să vă zidiți interior întru adevăr, în

[143] Scrisă în ziua de 23 octombrie 2017, o zi de luni înnorată, începând de la ora 8. 28. Terminată la 11. 26.

adevărul Bisericii lui Dumnezeu, pentru ca adevărul Său să vă lumineze și să vă călăuzească spre tot lucrul cel bun!

După cum vedeți, și anul acesta am optat pentru aceeași strategie predicatorială: o singură predică la pomenirea ambilor Sfinți[144]. Însă, în comparație cu anul trecut, când am răspuns la 7 întrebări catehetice, apoi am vorbit despre viața celor doi Sfinți pomeniți azi și mâine, în predica de față mă voi referi, mai întâi, la modul cum e văzută și înțeleasă Biserica și viața Bisericii în clipa de față. Pentru ca, mai apoi, să revin la pomenirea celor doi Sfinți mult-iubiți și mult-cinstiți de către noi.

Iubiții mei, cred că vedeți și înțelegeți cu toții faptul că Biserica, pentru noi, cei care venim tot timpul la Slujbe, e izvorul nostru de viață și de bucurie, dar, pentru cei care stau în interiorul lor mai departe de ea sau o văd cu ochi reci, ea este o simplă instituție vetustă. De aceea, pot să spună minciuni, pot să o discrediteze în chip și fel, pentru că Biserica nu e importantă pentru ei. Dar nu e importantă pentru ei, pentru că nu o cunosc așa cum o cunoaștem noi, pentru că nu o cunosc din interior. Pentru că Biserica lui Dumnezeu, e adevărat, e veche, e de peste 2.000 de ani. Dar ea e veche nu pentru că e „demodată", e veche nu pentru că „nu ne mai trebuie", ci e veche pentru că poartă spre noi izvorul de viață din viața Domnului, a Celui Care S-a întrupat pentru noi și pentru mântuirea noastră acum 2.000 de ani, în Israilul antic.

Ea poartă către noi adevărul mântuitor și izvorul de viață veșnică din trupul transfigurat al

---

[144] A se vedea:

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/24/predica-la-cei-doi-sfinti-dimitrios-26-27-octombrie-2016/.

Domnului, al Celui înălțat la dreapta Tatălui, pentru ca fiecare dintre noi, prin Sfintele Taine ale Bisericii, să ne împărtășim de viața lui Dumnezeu și de adevărul care ne mântuie. Căci Biserica noastră e Biserica Sfinților Apostoli și a urmașilor lor până azi, cărora Domnul le-a dat puterea de a sluji Cele Sfinte, de a predica adevărul dumnezeiesc și de a-i conduce pe cei credincioși pe calea sfințeniei.

Și cine vorbește de rău Biserica? Cei care se ceartă cu ea în sinea lor. Însă Biserica e trupul lui Hristos, pentru că noi, toți cei credincioși, suntem mădularele Lui cele duhovnicești [I Cor. 12, 27; Efes. 4, 12]. Și atunci, lupta unora cu Biserica e lupta lor cu Dumnezeu, dar și cu fiecare dintre noi, cei credincioși, care suntem mădularele vii ale Bisericii Lui, adică ale trupului Său mistic. Căci noi, prin Botezul nostru, am devenit mădulare ale lui Hristos, pentru că Hristos S-a prelungit și în viața noastră și ne-a încorporat în trupul Lui, sfințindu-ne pe noi. Dar pentru ca să fim vii întru El, pentru ca să fim vii duhovnicește, trebuie să fim mereu prezenți în viața Bisericii, la Slujbele Bisericii, spovedindu-ne și împărtășindu-ne cu Hristos, pentru că noi suntem ai Lui.

De aceea, pentru noi, Slujbele Bisericii sunt o necesitate practică, pentru că sunt o necesitate interioară. Noi avem în mod continuu nevoie de iertarea lui Dumnezeu, de împărtășirea cu El, de bucuria și de pacea duhovnicească care ne vin de la Dumnezeu. Pentru acestea toate și pentru multe altele, noi venim la Biserică și slujim Slujbele Bisericii și ascultăm adevărul Bisericii, pentru că viața noastră e una eclesială și ea ne împlinește cu totul.

Însă, dacă ai aversiune față de viața Bisericii sau trăiești în ritmul unei pseudo-biserici, orice amă-

nunt pozitiv despre Biserică, care ajunge să fie mediatizat, te stresează, te enervează.

Spre exemplu, recent, a fost mediatizat gestul evlavios al bătrânei Gherghina Vasilescu, din Saelele, jud. Teleorman, care a donat pentru Catedrala Națională suma de 10.000 de lei[145]. A donat pentru că a vrut acest lucru și efortul ei a fost unul asumat. Însă articolul din *Lumina* a stârnit o campanie de discreditare la TV și în online, pentru că cei care au venit „să vadă cazul" la fața locului, au legat gestul bătrânei...de un om politic al județului, dar și de „obiceiul" Bisericii de a apela la donații.

Însă gestul bătrânei Gherghina nu e unul singular! Credincioșii Bisericii nu dau milostenie Bisericii doar din când în când, ci în mod continuu. Pentru că noi, oamenii Bisericii, dăruim în mod continuu Bisericii diverse lucruri de care ea are nevoie, de la bani la veșminte, de la cărți la obiecte de cult, și muncim pentru Biserică atunci când e cazul, pentru că e *Biserica noastră*, a tuturor. De aceea, gesturile noastre de conștiință nu trebuie în niciun fel discreditate, ci luate ca atare. Pentru că ele exprimă un mod de a gândi și de a te raporta la ceea ce iubești. Iar, în democrație, respectul reciproc trebuie să domine viața publică.

Pentru că, așa cum unii dau bani pentru construirea unui stadion de fotbal sau pentru amenajarea unei rezervații naturale, alții dau pentru zidirea unei Biserici sau pentru tipărirea unei cărți de cult sau a unei cărți teologice. Și toate aceste gesturi sunt admirabile și trebuie prețuite și aplaudate în mod public. Pentru că toate folosesc societății în ansamblul ei și nu doar unor persoane.

---

[145] Aici: http://ziarullumina.ro/mama-gherghina-din-saelele-pustnica-din-mijlocul-lumii-126915.html.

...Însă enervarea pe Biserică nu se naște din faptul că Biserica are bani sau proprietăți, ci din aceea că ea e prezentă în mod activ și determinant în viața socială a țării noastre. Tocmai de aceea sunt ironizate instituțiile și cutumele Bisericii, gesturile ei foarte pozitive și sunt scoase în evidență...păcatele unor membri ai ierarhiei Bisericii. După care, sondaje necredibile ne vorbesc despre „încrederea" oamenilor în Biserică, deși majoritatea țării noastre face parte din Biserică, din această Biserică. Și e ca și cum ai întreba...dacă ai încredere în tine însuți...

Numai că noi, cei care venim mereu la Biserică, știm să facem diferența între Biserica lui Dumnezeu și păcatele noastre. Pentru că păcatele noastre nu au de-a face cu Biserica, ci cu noi înșine, pentru că noi le facem. Iar Biserica nu ne învață niciodată să păcătuim, ci să trăim în mod sfânt. Și noi păcătuim pentru că vrem să păcătuim. Dar fără Biserica lui Dumnezeu noi nu am putea să fim iertați de ele, de păcatele noastre, și nici nu am putea să creștem în sfințenia lui Dumnezeu. Pentru că numai aici, în Casa lui Dumnezeu, e izvorul iertării și al curățirii noastre de păcate.

Dar cei care nu prea cunosc teologia și viața Bisericii vin la Biserică doar pentru a împlini niște...„obiceiuri". Vin ca să își pomenească părinții, dar vezi că nu prea mai cred în inima lor în Parastasele de care au nevoie părinții lor și pe care aceștia, la rândul lor, le-au făcut părinților lor cu multă credincioșie. Se pierde tot mai mult simplitatea gesturilor de credință, modul evlavios al închinării în Biserică, pentru că mulți se închină din automatism și nu din evlavie smerită în fața lui Dumnezeu. Și lumânarea sau coliva sunt mai importante pentru mulți ca rugăciunea pentru cei adormiți ai lor. Căci

muncesc să aibă o bună prezentare la Parastas și la masa de pomenire, dar totul e făcut în grabă și nu cu rugăciune și cu dor viu pentru cei adormiți ai lor.

De aceea, acasă și la Biserică, cei care nu trăiesc în ritmul teologiei și al vieții Bisericii se comportă lumește și nu cu evlavie. Iar pentru ca cineva să înțeleagă viața Bisericii are nevoie de inițiere liturgico-teologică și de creștere în cunoașterea teologică și duhovnicească a vieții Bisericii. Căci viața Bisericii e viața cu Dumnezeu, e viața după voia Lui și pentru a trăi cu Dumnezeu și în slava Lui trebuie să înveți cum dorește Dumnezeu ca tu să trăiești.

Și îmi aduc aminte primele zile și primii ani ai convertirii mele conștiente la viața Bisericii...Cum învățăm și cum citeam despre fiecare lucru din Biserică și din istoria ei cu o bucurie și o însuflețire atât de mari, încât uitam să mai mănânc și să mai ies din casă ore întregi. Căci mă interesa și pictura Bisericii și Slujbele ei și cum să cânt la strană și cum să trăiesc ortodox, fiind uimit și umilit și îndreptat sufletește de fiecare viață de Sfânt pe care o citeam. Totul era și este frumos în viața și istoria Bisericii! Pentru că Dumnezeu e prezent în fiecare loc și în fiecare eveniment al ei. Și pe mine m-a interesat și mă interesează Biserica din perspectiva lui Dumnezeu. Din perspectiva Lui spre noi, pentru că El a făcut-o și El o ține în viață, împreună cu toată zidirea.

De aceea, dacă vedem Biserica din perspectiva lui Dumnezeu, dacă o vedem ca dumnezeiască, ca zidită de El în oameni, atunci nu o putem vedea ca fiind „vetustă", ci doar ca mereu nouă și vie în orice secol al istoriei. Pentru că noi putem trăi aceeași viață creștină ca și cei din primul secol al Bisericii sau din al 15-lea secol al Bisericii. Pentru că Dumnezeul

nostru, al tuturor creștinilor, e același și în orice secol Biserica Lui a fost viața vie și îndumnezeitoare pentru orice creștin în parte.

Iar dacă cunoaștem tot mai în amănunt viața Bisericii, vom vedea că și în trecut, ca și azi, au fost oameni care nu au fost demni de numele de creștin, care au apostaziat de la dreapta credință și au făcut mari neplăceri Bisericii. Dar prin căderea lor în mari și cumplite păcate, Biserica nu a avut nimic de suferit în esența ei. Pentru că Biserica e Dumnezeu, Care îi umple de slava Lui pe oameni. Și numai dacă oamenii se îndepărtează de Dumnezeu, ei se rup de izvorul vieții, de El Însuși, iar îndepărtarea de El e moarte veșnică.

De aceea, luptele unora cu Biserica nu sunt noi și nici nu se vor sfârși în istorie, până în clipa transfigurării acestei lumi. Căci acum, unora, li se pare că lumea aceasta „merge la întâmplare" sau că se „autodistruge lent". Însă lumea aceasta e în mâna Creatorului ei și nu este o corabie aflată în derivă și El o va transfigura la a doua Sa venire întru slavă, când va înduhovnici întreaga creație. Pentru că atunci vom vedea cu toții că sensul istoriei este spre Dumnezeu, că sensul istoriei e teologic, că timpul nu ni s-a dat pentru ca să-l irosim, ci pentru ca să ne înduhovnicim, pentru că viața veșnică e viața lui Dumnezeu cu Sfinții și Îngerii Lui.

Iar Sfinții pe care astăzi îi pomenim asta au făcut: și-au sfințit viața! Sfântul Dimitrios, Marele Mucenic, și-a sfințit viața în mijlocul lumii, în societatea majoritar păgână a secolului său, pe când Sfântul Dmitrii, Cuviosul, s-a sfințit în viața monahală, în tăcere și rugăciune. Niciunul dintre ei nu s-a lăsat biruit de duhul lumii lor, ci și-au trăit în sfințenie viața. Pentru că în ei nu a ars focul străin al

patimilor, ci focul evlaviei pentru Dumnezeu, care i-a chemat continuu la nevoința curățirii de patimi.

De aceea, nici noi nu putem spune că greutățile vieții ne-au făcut să nu trăim creștinește sau bolile și necazurile pe care le-am avut. Pentru că toate pe care le trăim în viața noastră le putem trăi creștinește. Dar pentru a trăi creștinește trebuie să învățăm de la Domnul și de la Sfinții Lui cum se trăiește creștinește. Și pentru a învăța viața creștină trebuie să venim mereu la Biserică și să citim cărțile Bisericii și să trăim conform lor.

La Salonic, în Grecia, Sfintele Moaște ale Sfântului Mare Mucenic Dimitrios se află într-o Biserică, cu hramul său, ce a intrat în patrimoniul UNESCO din 1988[146]. Iar în fiecare an, în Salonic, „se organizează pelerinaje și procesiuni. [Căci] Sfântul este ocrotitorul orașului și al comunității creștine”[147] de aici. Așa după cum, la București, Sfântul Cuvios Dmitrii este ocrotitorul capitalei României, iar în acest an pelerinajul închinat lui va avea loc între 24-29 octombrie 2017[148].

Noutatea pelerinajului acestui an e aceea că pe 26 octombrie, Patriarhul Rusiei va aduce la București un fragment din Sfintele Moaște ale Sfântului Serafim de Sarov, care va rămâne la București, în Biserica *Sfântul Nicolae-Tabacu*, Biserică dăruită comunității ruse din capitala noastră[149].

---

[146] A se vedea: http://www.dozadebine.ro/biserica-sfantul-mare-mucenic-dimitrie-din-tesalonic/.

[147] *Cf.*

http://basilica.ro/sfantul-mare-mucenic-dimitrie-izvoratorul-de-mir-sfantul-tesalonicului/.

[148] A se vedea: http://basilica.ro/24-29-octombrie-2017-pelerinajul-la-sarbatoarea-sfantului-cuvios-dimitrie-cel-nou-ocrotitorul-bucurestilor/.

[149] Ibidem.

Însă pelerinajul de la București, ca și cel de la Iași, e prilejul pentru noi discuții depreciative la adresa Bisericii, cam mereu aceleași. Pentru că presa laică nu e interesată de esența evenimentului, ci de lucruri colaterale. Numai că pe noi, pe credincioșii Bisericii, nu ne interesează, în primul rând, dacă ne vine rău la vreunul în timp ce stăm la rând la Sfintele Moaște, ci pe noi ne interesează contactul direct cu Sfintele Moaște ale Sfinților lui Dumnezeu. Căci noi ne hrănim cu rugăciunile Sfinților pentru ca să fim vii duhovnicește și prezența lângă Sfinții lui Dumnezeu e mai de preț decât sănătatea noastră.

De aceea, astfel stând lucrurile, ne concentrăm asupra pelerinajului interior spre Sfinți, în post și rugăciune, pentru că așteptăm de la Sfinții lui Dumnezeu o mângâiere vie în viața noastră. Iar eu mărturisesc faptul că nu a fost pelerinaj în viața mea în care să nu mă bucur duhovnicește la atingerea Sfinților Lui, pentru că i-am simțit vii și lângă noi tot timpul.

Pentru că pelerinajul Bisericii e ca atunci când te duci la un om iubit, pe care vrei să îl vezi și să îl auzi. Nu te interesează dacă plouă, dacă ninge, dacă te mai strânge pantoful sau dacă ai transpirat puțin pe spate...ci vrei să îl vezi, să mergi la el. Și când ajungi la el și vorbești cu el, persoana iubită devine toată lumea ta, pentru că te absoarbe cu totul. Așa venim noi la Sfinți! Pentru că ei ne absorb cu totul inima noastră, iar statul în picioare și truda sunt mult mai mici decât bucuria sfântă pe care o trăim și decât întărirea pe care o simțim în tot trupul nostru.

Dar pentru ca să iubești un Sfânt trebuie să cunoști viața lui. Să îi cunoști viața, dar și să îi simți rugăciunea pentru tine. Adică trebuie să ai o legătură de rugăciune și de iubire cu Sfântul lui Dumnezeu. Și atunci, știindu-l cine este și cum se manifestă el în

viața ta, pelerinajul e o bucurie sfântă, pentru că e o întâlnire sfântă cu Sfântul pe care tu îl iubești și îl cinstești.

Așadar, iubiții mei, să recitim viețile celor doi Sfinți pomeniți azi și mâine, dar în ritmul rugăciunilor față de ei! Și să învățăm de la ei, mereu, ce să facem cu noi înșine și cum să ne manifestăm în viața altora. Pentru că Sfinții lui Dumnezeu se bucură când noi îi cinstim și îi prețuim și se roagă pentru mântuirea noastră. Pentru că ei vor să fim și noi acolo unde sunt și ei, adică în Împărăția lui Dumnezeu!

Dumnezeu să ne întărească pe toți și să ne bucure, pentru rugăciunile celor doi Sfinți Dimitrios astăzi și mâine pomeniți, și *la mulți ani* celor care le purtați numele! Amin.

Predică la Duminica a 24-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[150],

fiecare zi a vieții noastre este o înviere din morți, dacă vrem să ne ridicăm din păcatele noastre. Pentru că din prima clipă a zilei, îndreptându-ne mintea spre Dumnezeu, începem să ne rugăm Lui și să Îi cerem iertarea noastră. Iertarea noastră de păcatele pe care le-am făcut. Iar iertarea Lui e întotdeauna o înviere duhovnicească a noastră. Pentru că nu ne-a pierdut în fărădelegile noastre, ci, din multa Sa iubire de oameni, ne-a ridicat și azi la viață pentru a slăvi puterea Lui[151].

Și tocmai de aceea, încă de la rugăciunile dimineții, noi trăim noua zi pe care El ne-a dat-o ca pe o nouă viață, ca pe o înviere din morți, din somnul morții și al păcatului, pentru ca să fim vii împreună cu El. Căci aseară ne-am pus în pat și L-am întrebat pe Stăpânul vieții noastre: „Încă vei mai lumina cu ziua ticălosul meu suflet?”[152]. Căci lumina zilei și viața noastră sunt de la El.

Și degeaba ne încredem în sănătatea noastră, în tinerețea noastră, în banii noștri, în medicamentele și în oamenii pe care îi avem prieteni, care sar întotdeauna în ajutorul nostru. Pentru că atunci când e să murim…moartea e porunca lui Dumnezeu, prin care

---

[150] Scrisă în dimineața zilei de 24 octombrie 2017, o zi de marți ploioasă. Afară sunt 14 grade.

[151] Prima rugăciune din *Rugăciunile dimineții*, *cf. Ceaslov*, ed. a II-a, Ed. IBMO, București, 1993, p. 9.

[152] Rugăciunea Sfântului Ioannis Damaschinos din *Rugăciunile de seară, cf. Ceaslov*, ed. cit., p. 172.

sufletul nostru se desparte de trupul nostru[153], iar noi nu putem să avem o viață mai lungă decât cea pe care ne-o dăruie Dumnezeu. De aceea, în Slujba Înmormântării, ni se aduce aminte de „scurtimea vieții noastre”[154] și că moartea cea bună e cea în care ne bucurăm de „odihnă de la Hristos”[155], de la Dumnezeul nostru.

– Însă ce înseamnă să ai odihnă de la Dumnezeu? Și unde trebuie să ne odihnim după moarte?

– Ne spune tot *Slujba Înmormântării*, într-o cântare a Sfântului Ioannis Damaschinos: odihna noastră cea adevărată, odihna de după moarte, e „în latura celor vii și în locașurile Drepților”[156]. Adică în Împărăția Lui cea veșnică. Și acolo se odihnește sufletul nostru, dacă e plin de slava lui Dumnezeu, pe când trupul nostru se desface în pământul din care a fost alcătuit[157]. Însă odihna cea veșnică a Sfinților nu e o stare de inactivitate, ci, dimpotrivă, Împărăția „este locașul tuturor celor ce se veselesc”[158] în mod veșnic, iar veselia lor este și odihna lor veșnică. Căci întru Împărăția Lui „este locașul tuturor celor ce se veselesc și glasul curatei bucurii”[159], pentru că toți Sfinții și Îngerii Lui se bucură de Dumnezeul mântuirii noastre.

Însă, dacă unele trupuri devin pământ, pentru că sunt ale unor oameni păcătoși, trupurile Sfinților

---

[153] Prima rugăciune din *Rugăciunile de iertare* ale *Înmormântării*, *cf.* Molitfelnic, Ed. IBMBOR, București, 2002, p. 234.

[154] Idem, p. 228.

[155] Ibidem.

[156] Idem, p. 229.

[157] Idem, p. 234.

[158] Idem, p. 228.

[159] Idem, p. 223.

Lui devin nestricăcioase după moarte și noi le numim *Sfinte Moaște*.

– Și de ce devin nestricăcioase trupurile Sfinților?

– Pentru că „trupul participă la sfințenia sufletului”[160] în această viață. Și „buna mireasmă și nesfârșitele minuni ale Cinstitelor lor Moaște fac dovada legăturii care există între suflet și trup în mod corespunzător în aceștia, în chip de negrăit și mai presus de fire”[161]. Căci, accentuează Sfântul Patriarh Callistos, dacă sfințenia omului ar sta numai în sufletul său, atunci, după despărțirea sufletului de trup prin moarte, ar trebui ca sufletul să plece cu toată sfințenia omului și trupul lui să nu aibă nimic de-a face cu ea[162]. Însă, deși Sfinții mor, ca toți ceilalți oameni, cu toate acestea nu numai sufletele lor sunt sfinte, ci și trupurile lor, pentru că sfințenia lor, a Sfinților, s-a sălășluit din timpul vieții lor pământești și în sufletele, cât și în trupurile lor[163]. Pentru că tot omul se sfințește și nu doar sufletul lui. Iar noi, când cinstim Sfintele Moaște ale Sfinților, cinstim templele personale ale lui Dumnezeu, în care El locuiește prin slava Lui. De aceea, nu ne închinăm la „cadavre”, ci la trupuri transfigurate, îndumnezeite de Însuși Dumnezeu, la trupurile Sfinților Lui, pe care Dumnezeu le-a împodobit cu slava Lui cea veșnică. Iar dacă cinstim filele Scripturii, doar pentru că pe ele

---

[160] Sfântul Calist I, Patriarhul Constantinopolului, *Omilii la Schimbarea la față, împotriva lui Gregoras*, trad. din lb. gr. veche de Laura Eanche, cu studiu introd. de Constantin Paidas, trad. în rom. de Emanuel Dumitru, fiind o ed. îngrij., cu note, bibliografie și indici de Pr. Dragoș Bahrim, Ed. Doxologia, Iași, 2017, p. 126.

[161] Ibidem.

[162] Idem, p. 125-126.

[163] Idem, p. 126.

sunt scrise cuvintele lui Dumnezeu, deși Scriptura e tipărită de un om, la tiparul electronic, cum putem să nu cinstim trupurile Sfinților Lui, când ele sunt sfințite de Însuși Dumnezeu în mod tainic, în mod de negrăit? Căci Dumnezeu, Care îi sfințește pe Sfinții Lui, tot El sfințește și Biserica și Icoanele și Crucile și veșmintele și casele noastre și toate ale noastre, pentru că slava Lui, care e în Sfintele Moaște, e și în noi și în toate cele sfințite de El.

Și trebuie să știți cu toții că aceasta e *sfințenia*: *prezența* lui Dumnezeu în noi prin slava Lui cea veșnică și în toate cele sfințite în Biserică și în lume. Și unde Dumnezeu e prezent, noi trebuie să stăm cu sufletul dezlegat de gânduri pământești și să I ne închinăm Lui cu evlavie. Căci toate sunt ale Lui și în fața Lui oriunde ne putem închina în Duh și în Adevăr [In. 4, 24], pentru că ne putem închina Dumnezeului nostru treimic cu toată ființa noastră, iubindu-L și ascultându-L pe El.

Așadar, iubiții mei, fiecare zi poate fi o înviere din morți a noastră și ocazia binecuvântată de a se naște o dorință vie în noi pentru a trăi în sfințenie. Căci omul poate alege în fiecare clipă a vieții sale pe Dumnezeu. El poate decide oricând, la orice oră din zi și din noapte, să-și lase în urmă viața lui cea păcătoasă și să înceapă o nouă viață, o viață călăuzită de Dumnezeu, în care el să trăiască și să se bucure ca un înviat din morți.

Și, o, cât de frumoși sunt acești *înviați din morți* de către Dumnezeu! Cât de frumoși sunt cei care au înviat din moartea lor sufletească și au pus început bun vieții lor prin pocăință! Pentru că pocăința e cea care ne rezidește interior, alături de teologia și evlavia Bisericii. Căci acestea trei sunt împreună în omul care se mântuie, în omul care se schimbă

continuu, în omul care trăiește ca un înviat din morți.

Și am vorbit despre fiecare zi a vieții noastre ca despre *o zi a învierii*, pentru că Evanghelia de azi [Lc. 8, 41-56] ne-a propus învierea la sfârșit de octombrie ca pe o biruință continuă în noi a păcatului și a morții sufletești. Căci rostul citirilor scripturale în Biserică e tocmai acesta: ca să facem din Scriptură propria noastră viață.

Și când am reascultat azi, în mod liturgic, vindecarea femeii care era în curgerea sângelui [ἐν ῥύσει αἵματος] [Lc. 8, 43, BYZ] și învierea fiicei lui Iairos [Lc. 8, 54-55], ne-am reîntâlnit cu Domnul, cu Cel care are puterea [Lc. 8, 46] de a vindeca orice boală și neputință și Care poruncește morților să învie, și duhurile lor se întorc înapoi, în trupurile lor [Lc. 8, 54-55]. Ne-am reîntâlnit cu Domnul cel viu și adevărat, pentru că fiecare recitire a Scripturii e o reîntâlnire cu El de și mai mare profunzime.

Însă Scriptura, în Biserică, se citește liturgic, adică integrată în Slujbele Bisericii, iar acum, la Dumnezeiasca Liturghie, Evanghelia ne pregătește pentru întâlnirea sacramentală cu Domnul. Căci de aceea avem mai întâi Evanghelia, integrată în Liturghia catehumenilor, pentru ca, mai apoi, Liturghia credincioșilor să aibă în centrul ei sfințirea Darurilor și împărtășirea noastră cu ele, adică cu Domnul Cel euharistic. Pentru că, auzind despre El în Evanghelie și în Apostol, auzind cuvintele Lui în Liturghie, văzându-L pe El iconic, în toată pictura Bisericii, alături de Sfinții și Îngerii Lui, noi nu rămânem la stadiul de spectatori ai lui Hristos, ci ne împărtășim cu El, cu Trupul și Sângele Lui, pentru ca să fim în mod intim uniți cu El.

Căci una e să Îl vezi și să Îl auzi pe Hristos, și, cu mult mai mult e să Îl ai pe Hristos în tine, locuind și trăind cu tine. Pentru că Cel care este în Evanghelie și în Icoane, Cel pe care Îl iubesc toți Sfinții și Îngerii Lui cu iubire negrăită, prin Sfânta și Dumnezeiasca Euharistie a Bisericii Se lasă mâncat și băut de către noi, Se lasă adăpostit în trupul și în sufletul nostru, pentru ca El să ne facă locașuri vii, sfinte ale Lui, în care El să locuiască veșnic. Și de aceea, orice Sfântă și Dumnezeiască Liturghie e ziua și clipa în care ne putem face *purtători de Dumnezeu*, în care ne putem face *locașuri vii ale lui Dumnezeu*, în care El să locuiască, în noi și cu noi.

Din acest motiv, canonul 9 apostolic ne obligă pe noi toți, pe toți cei credincioși, care venim la Liturghie și ascultăm Evanghelia și predica zilei, să ne și împărtășim cu Domnul[164]. Pentru că finalitatea Liturghiei e tocmai împărtășirea cu El. Toată slujirea noastră e pentru a ne împărtăși cu Domnul și a fi cu El zilnic. Iar împărtășirea, precedată de spovedirea păcatelor noastre, e o înviere duhovnicească din morți. Pentru că noi ne-am lepădat de păcatele noastre pentru a fi cu Domnul slavei, știind că Lui nu Îi place niciun păcat.

Iar Domnul ne spune că slava Lui e putere [δύναμιν] [Lc. 8, 46, BYZ] vindecătoare și îndumnezeitoare, pentru a nu căuta în altă parte, în afara Bisericii Lui, „puteri" și „vindecări minunate", pentru că nu le vom găsi. Căci puterea vindecătoare a ieșit din trupul Lui [Ibidem], pentru a ne arăta că numai în Biserică Sa El ne curățește și ne luminează și ne sfințește pe noi. Și eu cred că dăm dovadă de o mare neîncredere și de nesimțire față de Dumnezeu, când

---

[164] Arhidiacon Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii*, ed. 1992, p. 13.

caută vindecări și în Biserica Lui, dar și în altă parte, în alte pseudo-biserici, sau la vrăjitori și pseudo-doctori. Căci omul care se încrede în Dumnezeu, așteaptă voia Lui aici, în Biserica Sa. Și Dumnezeu ne dăruie tuturor după cum consideră că e mai bine pentru noi. Dar nu doar pentru acum, ci pentru veșnicie.

Iar noi, cum nu putem înțelege voia lui Dumnezeu cu fiecare dintre noi, nu trebuie să ne smintim și să ne punem întrebări necredincioase, dacă unul moare, iar altul se face bine, dacă unul e prosper, iar altul zace în sărăcie lucie, dacă unul e sănătos, iar altul a avut zeci de boli în viața lui și necazuri, pentru că El știe cel mai bine folosul real, adică veșnic, al omului. Și, în veșnicie, vom vedea cu adevărat ceea ce nu am înțeles aici și acum. Vom vedea de ce unul a trăit în huzur, iar altul a avut multe necazuri, de ce unul a murit la 15 ani, iar altul la 99 de ani. Pentru că acolo va conta doar ceea ce am făcut noi în scurta noastră viață și cum ne-a rânduit Dumnezeu pe fiecare.

Căci, la urma urmei, ce e mai bine: să trăiești aici mulți ani și fără necazuri, apoi să ajungi în Iad, sau să pătimești multe aici și să te bucuri veșnic? Ce e mai bine: să fii mare pe pământ sau mare în Împărăția lui Dumnezeu? Să nu îți lipsească nimic aici, dar să te chinui veșnic în Iad, sau să fii moștenitor, împreună cu Sfinții și Îngerii Lui, în mod veșnic, după o viață trăită în smerenie și în simplitate? Și toți recunoaștem că ne place veșnicia bună, că ne place bucuria cea veșnică cu Dumnezeu și cu Sfinții și Îngerii Lui, dar nu ne place la mulți asceza pentru Împărăție. Însă nu putem intra în Împărăție decât pe poarta cea îngustă [τῆς στενῆς πύλης] [Mt.

7, 13, BYZ], pe poarta ascultării de Dumnezeu, în care trebuie să ne facem voia Lui voia noastră.

De aceea, iubiții mei, Biserica ne oferă toată cunoașterea sfântă și toată împodobirea duhovnicească interioară de care avem nevoie pentru a ne sfinți viața. Aici, acum, în clipa de față, noi putem primi har și întărire și cunoaștere sfântă, pentru ca să ne facem din oameni păcătoși niște ființe îndumnezeite și preafrumoase ale Împărăției lui Dumnezeu. Pentru că sfințenia e ontologică, sfințenia cuprinde și umple întregul om, iar omul sfânt e omul în care locuiește Dumnezeu Cel viu.

Iar eu îmi doresc ca toți dintre dumneavoastră să se umple de dor sfânt pentru Sfinții Lui din cer și, în același timp, să îi iubească pe oamenii de acum, din Biserică, care vor să trăiască cu Dumnezeu și acum și veșnic. Pentru că cine se îndrăgostește de Sfinții Lui și de cei care trăiesc cuvios înaintea Lui, acum, în Biserică, se îndrăgostește de Dumnezeu, Care lucrează toată sfințenia întru ei. Căci Dumnezeu locuiește cu Sfinții și Îngerii Lui și binevoiește întru ei, iar cine îi cinstește pe ei, Îl cinstește și pe El. Sau, mai bine zis, cine Îl cinstește pe Dumnezeu, îi cinstește și pe Sfinții Lui, căci Dumnezeu locuiește în ei prin slava Lui.

Așadar, iubiții mei, terminăm o nouă lună din viața noastră, iar, pentru mine, sfârșitul acestei luni înseamnă și împlinirea vârstei de 40 de ani! La 40 de ani am intrat în al 13-lea an al preoției mele, în al 14-lea an de căsătorie și voi începe, în curând, al 12-lea an de creație online. Ani și zile în care am încercat să lucrez în și pentru Biserica lui Dumnezeu, iar acest lucru e mângâierea inimii mele. De aceea, orice zi este un nou început, e un nou început pe care trebuie să îl trăim cu Dumnezeu, pentru că El ni-l dăruie.

Și Lui trebuie să Îi mulțumim, pe El trebuie să Îl binecuvântăm și de la El trebuie să cerem tot lucrul cel bun și mântuitor pentru noi. Căci El știe cel mai bine ce ne trebuie, când ne trebuie și la ce folosește fiecare lucru din viața noastră.

La mulți ani, multă bucurie și pace și înțelegere în Biserica lui Dumnezeu și în lumea întreagă! Dumnezeu să ne binecuvinteze pe toți și să ne bucure cu bucuria Sa cea negrăită, El, Dumnezeul nostru treimic, Tatăl și Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica a 22-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[165],

toate cele 4 duminici ale lunii noiembrie 2017 au Evanghelii care ne vorbesc despre milostivire. Despre faptul de a fi milostivi cu cei săraci, cu cei scăpătați, cu cei neajutorați, pentru că milostivirea este una din caracteristicile fundamentale ale vieții creștine. Pentru că, dacă nu suntem buni la suflet, dacă nu știm să iertăm și să binecuvântăm, dacă nu știm să ne rugăm și să-i sfătuim pe oameni cu blândețe, e semn că nu ne bucurăm în mod zilnic de mila lui Dumnezeu. Căci de aceea nu știm să dăm altora: pentru că nu ne smerim continuu ca să primim zilnic mila lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu, pe cei smeriți, îi înalță [Lc. 1, 52] pe fiecare zi, pe când, pe cei mândri în cugetul inimii lor, îi risipește [Lc. 1, 51], îi împrăștie, îi face nestatornici în cugetele lor, pentru că îi lasă în dorințele lor cele păcătoase.

– Și ce înseamnă *să fii înălțat* de către Dumnezeu, dacă *te smerești* în fața Lui?

– Înseamnă să fii umplut de slava Lui și, întru slava lui Dumnezeu, să trăiești și să muncești și să Îl lauzi pe Dumnezeu pentru toate, simțind că tu le faci pe toate cu Dumnezeu, pentru că trăiești împreună cu El. Pentru că adevărata înălțare a omului e cea

[165] Am scris predica de față în ziua de 1 noiembrie 2017, începând de la ora 9. 29. O zi de miercuri, cu soare, dar afară sunt doar 4 grade.

care se face prin slava Lui. Numai slava Lui ne înalță la gânduri înalte și la o viață sfântă, la o viață care iubește mereu coborârea în smerenie. Coborârea duhovnicească, cu mintea și cu inima dedesubtul tuturor oamenilor și a întregului Iad, pentru a chema mila lui Dumnezeu. Căci numai de acolo, de sub toată creația lui Dumnezeu, rugăciunea este plină de smerenie, pentru că numai tu te vezi cel mai păcătos dintre toți și ceri mila lui Dumnezeu ca pe singura nădejde pe care o ai. Numai de acolo poți striga în mod autentic, când simți că numai tu ești nevrednic de mila Lui. Dar, cu toată nevrednicia ta, tu te încrezi în Cel prea-milostiv, în Singurul cu adevărat milostiv, în Dumnezeul mântuirii noastre, și, strigând către El, aștepți mila Lui dedesubtul întregii Lui creații.

Și El te înalță de acolo, „din Iadul cel mai adânc [ἐξ Ἅδου κατωτάτου]" [Ps. 85, 13, LXX]! Te înalță prin slava Lui, pentru că iubește să audă glasul pocăinței smerite, glasul pocăinței care nu se încredere deloc în sine.

Pe tine, cel flămând de mila Lui, El te umple de bunătățile slavei Sale [Lc. 1, 53]. Pe tine, cel care vii la El, Dumnezeu te ajută, pentru ca să pomenești mereu mila Lui față de tine [Lc. 1, 54]. Pentru că El întărește mila Lui în cei care se încred în El [Ps. 102, 11, LXX], o face să fie statornică în ei, pentru că mila Lui este întru veac [Ps. 105, 1, LXX], e veșnică și îi umple în mod veșnic pe Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu. Pentru că mila Lui izvorăște veșnic din ființa Sa și este îmbrățișarea cu care El ne îmbrățișează pe toți și ne vrea binele veșnic pentru noi toți.

Tocmai de aceea, duminicile lui noiembrie, prin Evangheliile lor, vor să ne învețe mila lui Dumnezeu. Vor să ne facă să ne încredem cu totul în Dumnezeul

nostru, în singurul Dumnezeu, Care Se milostivește continuu de creația Sa și îi vrea binele autentic, adică viața în sfințenie și în bucurie dumnezeiască pentru toată veșnicia.

Iar Evanghelia de azi [Lc. 16, 19-31] ne arată în mod clar faptul că binele are consecințe veșnice. Că milostivirea noastră interioară, exprimată în fapte bune, ne face părtași vieții cu Sfinții, în Împărăția lui Dumnezeu, iar că indiferența și nemilostivirea ne aruncă în Iadul chinurilor celor veșnice. Pentru că focul Iadului nu e unul material, ci e slava lui Dumnezeu cea veșnică și necreată, care izvorăște veșnic din ființa lui Dumnezeu, și pe care cei păcătoși o simt ca suferință și chin veșnic, pe când, pentru cei Sfinți, ea este lumina și bucuria lor cea veșnică.

În Iad ne chinuie iubirea neîmpărtășită a lui Dumnezeu, iubirea Lui pe care nu am vrut-o, de care am râs, pe care am negat-o. În Iad ne chinuie frumusețea Lui care nu are loc în noi, ne chinuie bunătatea Lui care nu se poate odihni în răutatea noastră, în egoismul nostru, în sărăcia noastră interioară.

Și simțim acest lucru încă de aici, în inima noastră, și în visele noastre tulburate de întâmplări negre. Ce simțim noi când drăcuim, când ne batem joc de Biserică și de cele Sfinte ale ei, când îi înjurăm pe Sfinți, când spunem hule la adresa lui Dumnezeu, când îi disprețuim pe cei pe care îi considerăm „mai prejos” de noi? Simțim o întunecare și o răceală demonică în inima noastră, o singurătate interioară din ce în ce mai mare, o falsă impresie de „putere” și de „stabilitate”, împreunate însă cu frica de toți și de toate, cu neîncrederea majoră în oameni...

Însă cum suntem noi „puternici” fără ajutorul lui Dumnezeu și „stabili” interior, dacă ne e frică de

oricine, dacă ne ascundem banii și intențiile în chip și fel, pentru ca nici cei apropiați, din familia noastră, să nu ne cunoască realitatea noastră interioară? Ce „putere" e aceea, care se teme de orice cuvânt și de orice privire a celor din jurul lor?

Păcătoșii nepocăiți se tem și de umbra lor, dar fac pe „vitejii". Visurile lor sunt o oglindire a vieții lor. Câini și șerpi, demoni și glasuri, cutremure și zboruri false populează visurile lor. Fricile și întunericul din ei, patimile lor cele vii apar ca monștri în visurile lor, pentru că sunt ceea ce fac zi de zi. Iar zi de zi păcătoșii nepocăiți trăiesc încercând să facă abstracție de Dumnezeu, de prezența Lui acaparatoare, de prezența Lui pe care o simți și o vezi pretutindeni în creația Sa, pentru ca în locul *voii Lui* să troneze...*voia lor*.

Și lumea noastră, din ce în ce mai secularizată, mai păgânizată, mai indiferentă față de Dumnezeu, încearcă să trăiască *după voia ei*...aici, în creația lui Dumnezeu. Însă pseudo-viața lumii nu e viața reală a omului, cea duhovnicească. Viața ei e una telurică, plină de pofte și de patimi, pe când viața omului e cea duhovnicească, cea eclesială, care se trăiește în Biserică. Pentru că omul a fost creat de Dumnezeu și nu s-a auto-creat pe sine. Și Cel care ne-a creat pe noi, ne-a creat potrivit scopului Său celui veșnic. Iar ca să trăiești după cum vrea Dumnezeu, trebuie să Îl accepți pe El în viața ta și să trăiești împreună cu El tot timpul, pentru ca să fii veșnic cu El. Dar dacă nu vrei să Îl ai pe El în tine și cu tine, în mod inexorabil tu trăiești o viață parazită, o viață improprie omului, o viață pătimașă, o viață nerațională, improprie scopului tău veșnic. De ce? Pentru că Cel care ne-a făcut pe noi, ne-a făcut să funcționăm potrivit Lui, așa după cum o mașină, construită de noi, funcționează

conform parametrilor după care am construit-o. Iar după cum computerul nostru nu zboară și nici nu poate face clătite, pentru că el a fost creat să stea pe masă și să ne ajute la tot felul de munci intelectuale, tot la fel omul nu poate fi „ateu” și, în același timp, „împlinit” ca om. Pentru că omul a fost creat de Dumnezeu ca o ființă religioasă, care trebuie să trăiască și să se împlinească numai în relația ei cu Creatorul său.

Computerul e bun la scris, asculți muzică datorită lui, vezi filme, poți să vorbești pe chat, dar nu poți face copii cu computerul. Computerul stă pe masă și nu în patul tău! Nu poți să dormi cu el în pat, nu poți face dragoste cu computerul tău, dar poți face dragoste cu nevasta ta, pe care ți-ai asumat-o în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, în Biserică, căsătorindu-te cu ea și trăind în mod responsabil împreună cu ea.

Pentru că tu ai un organ sexual care intră în mod perfect în organul ei sexual, așa după cum ne-a creat pe noi Dumnezeu. Iar penisul și vaginul fac parte din *organele reproducătoare* ale omului[166], pe când anusul ambelor sexe face parte din *aparatul digestiv* al omului[167].

Tocmai de aceea sexul anal și bucal sunt exprimări perverse ale sexualității noastre, pentru că gura și anusul sunt folosite în procesul de hrănire al trupului nostru și nu sunt „organe sexuale”, ci numai penisul și vaginul fac parte din organele care asigură procesul sexual de reproducere al omului. Iar când

---

[166] A se vedea:
http://inimafericita.ro/2014/08/17/organele-sexuale-si-aparatul-reproducator/.

[167] Idem:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Aparatul_digestiv.

Biserica vorbește de *familia adevărată* sau *tradițională*, ea se referă la familia formată din bărbat și femeie, cununați civil și apoi religios, și în cadrul căreia, în urma relațiilor lor intime, rezultă copii, pe care și-i asumă și îi cresc în credința creștină. Dar copiii se nasc în familie nu prin intermediul anusului și nici pe cale bucală, ci pe calea sexuală, creată de Dumnezeu, care e o minune de la cap la coadă. Căci e prea-minunat drumul pe care îl parcurg cele două celule sexuale, care se unesc, cu harul lui Dumnezeu, pentru a se naște un om[168], în care Dumnezeu pune sufletul creat de El, suflet creat atunci pentru acel om și care e unic.

De aceea, noi, creștinii, nu putem „apăra" anormalitatea sexuală, adică perversiunile sexuale sau sexul cu animale și obiecte, pentru că ele sunt inumane. Ele nu îl ajută pe om să se nască și să crească în mod duhovnicește, ci îl strică sufletește și trupește. Pentru că sexualitatea reproducătoare trebuie să se activeze numai în cadrul căsătoriei binecuvântate de Dumnezeu, ca eventualii copii reieșiți de aici să fie asumați și crescuți în mod autentic.

Așadar, omul nu poate fi om împlinit fără Dumnezeu, el nu se poate înmulți altfel decât a stabilit Dumnezeu și orice rea întrebuințare a normalității lui Dumnezeu din creația Sa îl dezumanizează pe om.

De aceea, bogatul cel nemilostiv din Evanghelia de azi este un om dezumanizat pentru că a folosit cele ale lui Dumnezeu într-un mod anormal. Le-a folosit împotriva lui, a împlinirii sale celei veșnice. Căci bogăția lui, primită de la Dumnezeu, nu a folosit-o ca pe un mijloc de umanizare a sa, de apro-

---

[168] A se vedea filmul de aici: https://www.youtube.com/watch?v=DPfEjbUts5Q.

piere de oameni, ci ca pe un mijloc de însingurare a lui. S-a veselit de unul singur, s-a veselit pătimaș și a ajuns să fie singur în mod veșnic, adică în Iad [Lc. 16, 23]. Pe când Sfântul Lazaros [Λάζαρος], cel sărac și bolnav, pentru că a răbdat toate nefericirile în viața sa, fără ca prin acestea să ajungă un neom, a fost primit în sânurile [ἐν τοῖς κόλποις] lui Avraam [Lc. 16, 23, BYZ], în Împărăția lui Dumnezeu, acolo unde se veselesc cei plini de milostivirea lui Dumnezeu.

Și, prin Evanghelia de azi, Domnul ne arată că Raiul și Iadul sunt cele două locuri ale veșniciei, și că în unul dintre ele mergem ca o consecință a vieții noastre de aici, de pe pământ. Pentru că nu mai există o altă viață, în sensul falsei-reîncarnări păgâne, în care noi să ne reîntrupăm, ci așa cum vom fi judecați de către Dumnezeu, potrivit vieții noastre pământești, cea unica și singura, așa vom fi trimiși în Rai sau în Iad. Pentru că vom fi trimiși acolo unde am dorit toată viața să fim și pentru care ne-am construit interior. Pentru că am ales, încă de aici, unde vrem să fim.

Așa că omul păcătos și care nu se pocăiește de păcatele sale dorește viața telurică, pământească, plină de patimi, pe când omul duhovnicesc se curățește continuu de patimile sale și trăiește potrivit voii lui Dumnezeu, pentru că voia Lui e adevărata voie a omului. Căci omul a fost creat religios de către Dumnezeu, a fost creat îndreptat spre El, a fost creat plin de slava Lui, pentru ca să trăiască ca un om sfânt, ca un împărat duhovnicesc peste tot pământul. De aceea, acum, când trăim duhovnicește în Biserica lui Dumnezeu, noi stăpânim toate și le avem pe toate ale lui Dumnezeu, pentru că, în primul rând, ne stăpânim sufletul și trupul nostru. Dar le stăpânim pe toate nu pentru că le avem pe toate „în posesia”

noastră, ci pentru că ne dezlipim interior de toate lucrurile, pentru ca să le privim și să le avem în mod duhovnicește pe toate.

Și când te-ai dezlipit de toate interior pentru Domnul slavei, când L-ai dorit pe El în locul întregii Lui creații, atunci te bucuri de toate ale Lui și le vezi pe toate frumos și în slava Lui. Și, deși tu ai puține în stăpânire directă, tu le stăpânești pe toate ale Lui, pentru că le vezi pe toate în frumusețea și curăția lor de la Dumnezeu. Căci cerul și pământul, munții și oceanele, copacii și florile, animalele și păsările, oamenii și cărțile, construcțiile de tot felul și descoperirile făcute de om, cu harul lui Dumnezeu, sunt spre înțelegerea și bucuria noastră. Și stăpânești ceva în sufletul tău, numai dacă le contempli și le înțelegi cu harul lui Dumnezeu. Numai dacă te bucuri în mod sfânt de ceea ce vezi.

Dar dacă consideri că „bogăția ta" e numai ceea ce posezi în mod efectiv și vrei să păstrezi, în mod egoist, acea mică bogăție a ta, reducerea ta la atât de puțin te dezumanizează. Pentru că bogăția e pentru a ne crea relații, prieteni, oameni care ne iubesc și pe care îi iubim, și nu pentru a ne îndepărta de oameni. Banii, folosiți duhovnicește, sunt cartea de vizită a bunelor relații între oameni. Pentru că, prin banii pe care îi avem, noi nu ne închidem în fața oamenilor, ci ne deschidem și mai mult lor, dorind să bucurăm pe cât mai mulți.

Însă Domnul nu ne vorbește azi numai de banii risipiți pe petreceri, pe plăceri egoiste, ci și de răbdarea sărăciei și a bolilor cu inimă bună și mulțumitoare. Pentru că bogații se mântuie prin multe milostenii și prin faceri de bine, alături de o viață ascetică susținută, pe când oamenii săraci se mântuie prin răbdarea lor și prin inima bună și smerită

în fața lui Dumnezeu și a oamenilor. De aceea, Dumnezeu le cere săracilor nu să fie invidioși și răutăcioși cu cei avuți, ci să fie muncitori și răbdători, pentru că răbdarea lor mucenicească e mântuitoare. Pentru că adevărata bogăție e cea a sufletului, e bogăția virtuților, e bogăția sfințeniei și fără aceasta nimeni nu e frumos în fața lui Dumnezeu.

Căci tot ceea ce vedem în lume și tot ceea ce avem sunt daruri de la Dumnezeu, dar bogăția sufletului e bogăția pe care ne-am acumulat-o noi împreună cu Dumnezeu, prin milosteniile noastre după putere, prin rugăciunile neîncetate, prin iubirea și curăția vieții noastre, prin sinceritatea și munca noastră, prin citirile noastre teologice și înțelegerile noastre cele duhovnicești, pin postirile și privegherile noastre. Tot binele pe care l-am făcut și îl facem în mod continuu e bogăția noastră reală, singura noastră bogăție, pe când ceea ce avem ca moștenire și ca proprietate personală sunt trecătoare. Le vor moșteni alții, le vor avea alții în stăpânire, se vor deteriora în cursul vremii...dar ceea ce avem în sufletul nostru nu se deteriorează niciodată. Pentru că aceea e comoara [ὁ θησαυρὸς] [Mt. 6, 21, BYZ] noastră, binele făcut cu Dumnezeu, binele care ne-a umanizat și care e o continuă deschidere spre bine.

De aceea, iubiții mei, a da milostenie e o necesitate pentru noi! A da altora ceva de mâncare, de băut, de îmbrăcat, de citit înseamnă a ne da nouă frumusețe și viață veșnică. Pentru că numai dacă dai oamenilor milă, respect, iubire, primești de la Dumnezeu mare milă, iertare și bucurie veșnică. Iar noi dăruim ca niște oameni, dăruim lucruri mici și trecătoare, pe când Dumnezeu ne dăruie lucruri veșnice și în mod infinit mai mult decât dăruim noi.

Iar dacă așa stau lucrurile, dacă primim veșnic conform cu ceea ce facem aici, acum, ce ne împiedică să fim milostivi? Ce ne împiedică să fim buni, dacă noi dăruim din cele ale lui Dumnezeu, din cele primite de la El? Însă, pentru ca să ne putem dezlipi de lucruri cu ușurință, trebuie să ne curățim de patima iubirii de sine și de lucruri. Căci iubirea pătimașă față de noi și de lucrurile noastre ne face nemilostivi, adică ne face să ne închidem milostivirii lui Dumnezeu. Iar dacă ne închidem milostivirii lui Dumnezeu, în Iad ne va chinui veșnic tocmai mila Lui față de noi, iubirea Lui care nu va găsi loc în noi, pentru că suntem plini de ură și de răzbunare.

Ultimul verset din Evanghelia de azi ne-a spus acest lucru: „Dacă de Moisis și de Profeți nu ascultă [Εἰ Μωσέως καὶ τῶν Προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν], [nu] vor crede nici dacă cineva are să învie din morți [οὐδέ, ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται]” [Lc. 16, 31, BYZ]. Dacă oamenii nu ascultă de Sfinții Bisericii, ei vor nega și minunile evidente, ca aceea a învierii cuiva din morți. Și în primul rând oamenii neagă învierea lui Hristos din morți, învierea prin care ne-a mântuit pe noi și ne-a dat viață veșnică.

Însă cine a negat învierea Lui a sfârșit în mod prost. Ideologia comunistă a sfârșit-o prost, pentru că oamenii nu au nevoie numai de mâncare și de băutură, ci și de libertate duhovnicească. Iar libertatea de a-ți sfinți viața e adevărata libertate a omului, prin care te faci înger în trup, o ființă îndumnezeită, un fiu al lui Dumnezeu, pe când individualismul, ateismul, promiscuitatea, amoralitatea îl desfigurează pe om, îl fac un iad ambulant, care se pregătește pentru Iadul cel veșnic.

Așadar, așa stând lucrurile, iubiții mei, să alegem întotdeauna să trăim și să murim cu Dum-

nezeu! Pentru că viața duhovnicească e mereu o viață pregătită să fie cu Dumnezeu, și în viață și în moarte.

Să trăim ca niște înviați din morți, înviați de către Cel care a murit pentru noi, ca viață veșnică să avem! Pentru că Dumnezeu e bucuria și viața noastră veșnică, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predica la pomenirea de 5 ani a bunicii mele, Floarea [8 noiembrie 2017]

Iubiții mei[169],

eu îmi pomenesc bunicii adesea în mod liturgic, la Liturghie și cu Parastas, și prin rugăciune în mod zilnic și nu doar în anumite zile. Căci, ca Preot, eu pot să fac asta tot timpul. Dar, „în mod oficial", adică în văzul tuturor, prin milostenie adusă acasă la oameni, după ce am făcut Parastasul acasă, la țară, pomenirea de anul acesta am făcut-o pe data de 30 octombrie, în preziua zilei mele de naștere. Pentru că am gândit că cea mai mare bucurie a bunicii mele, a bunicilor mei care m-au crescut și m-au educat, ar fi fost tocmai aceasta: de a fi împreună cu mine la ziua mea de naștere. Și făcând pomenirea atunci, în acea zi, eu m-am simțit alături de ei în rugăciune, am fost acasă, în casa noastră, iar cei care au primit milostenia mea s-au bucurat în mod sincer.

Și pomenirea a constat în 10 coșnițe de mâncare și de băutură, pe care eu și soția mea le-am pregătit și le-am împărțit cu bucurie duhovnicească și cu rugăciune iubitoare pentru mamaia Floarea.

Bătea vântul cu putere, un vânt pe timp de soare, iar eu, obosit, dar bucuros, am dus mâncarea la cei din jurul casei noastre.

Și m-am bucurat de un amănunt special: că toți cei la care am fost au evocat-o pe mamaia cu cuvinte frumoase, autentice, ca și când ieri ar fi plecat dintre

---

[169] Predică începută în ziua de 1 noiembrie 2017, la ora 13. 09. Și terminată vineri, 3 noiembrie 2017, la ora 9. 31.

noi, și mi-au vorbit mie ca și când eu aș fi plecat ieri dintre ei și nu de vreo 20 de ani de zile. Însă amintirea bună, frumoasă, dăinuie în cei care te-au cunoscut. Și tocmai de aceea, pe consătenii tăi, pe prietenii tăi, pe profesorii și educatorii tăi, pe oamenii Bisericii care te-au format trebuie să îi ai în rugăciunile tale în mod continuu. Pentru că, cu toții au contribuit la formarea ta, la zidirea ta interioară și, cunoscându-i pe ei, te-ai cunoscut și pe tine însuți.

Și mă uit de fiecare dată cu evlavie, atunci când mă întorc la țară, la casa noastră, la lucrurile lăsate mie de către bunicii mei, pentru că acum casa noastră e un muzeu pe care eu încerc să îl prezervez în forma în care l-am primit. Pentru că acolo nu e numai urma lor, urmele vieții lor pe pământ, ci și prezența lui Dumnezeu. E viața lor împreunată cu viața lui Dumnezeu, e viața noastră cu Dumnezeu și de aceea lucrurile din ea au transcendență, au duhovnicie, pe care o simți de când intri în casă.

Și îmi aduc aminte cum intra mamaia Floarea la mine în cameră, cât și alte rude, în camera de la stradă, și simțea că acolo...locuiește Dumnezeu. Pentru că era plină de cărți teologice, de Sfinte Icoane, de tablouri și de manuscrise ale mele, și cu toții simțeau că acolo e o atmosferă de Biserică. Așa simt și eu, acum, când mă întorc acasă, la Scrioaștea: simt că intru într-un muzeu care miroase a Biserică, într-un muzeu încă locuit, și că acolo găsesc amprentele vieții mele lângă amprentele vieții lor. Pentru că hainele lor, crucile lor de lemn, de la mormânt, pe care le-am schimbat cu cele de piatră, manuscrise și cărți ale mele, tablouri ale mele, Sfintele Icoane de pe pereți vorbesc despre ei și despre mine, despre

viața noastră, iar eu sunt singurul posesor al acestei micro-istorii, pe care o port în mine.

De aceea, *a pomeni* înseamnă, mai întâi de toate, *a păstra în tine* pe cel pe care îl pomenești, pe cel de care îți aduci aminte. Eu îi am în mine pe bunicii mei și de aceea pot să îi pomenesc în orice zi și oriunde mă aflu. Dar când mă întorc acasă, îi aduc și pe ei cu mine acasă, în *casa noastră*, pentru că ei sunt vii în mine, niște lumini vii, niște persoane frumoase, care merg cu mine peste tot și de care mă las sfătuit adesea. Mă las sfătuit de iubirea lor și de educația pe care mi-au dat-o.

Și îmi aduc aminte, că atunci când ei erau în viață, îmi puneam problema *cum va fi fără ei*. Pentru că credeam că absența lor fizică îmi va provoca o mare durere, o mare singurătate. Însă din prima clipă a morții bunicului meu, și la fel s-au petrecut lucrurile și la bunica mea, nu am simțit nicio separare de ei, nicio pierdere a lor, pentru că nu s-a produs nicio ruptură interioară între mine și ei. Ci, în ciuda intrării trupurilor lor în pământ, eu sunt în continuu în relație interioară cu ei, pentru că inima mea îi iubește și ei mă iubesc. Pentru că iubirea reală e reciprocă. Și, de aceea, nu pot să plâng pentru ei, nu pot să îi plâng ca pe niște *morți*, dacă ei sunt *vii* în inima mea. Ci, atunci când plâng...*împreună* cu ei, e atunci când îi evoc. Sau când cineva mi-i evocă și astfel stârnește iubirea mea pentru ei. Pentru că atunci plâng din cauza autenticității gesturilor lor față de mine și față de alții, din cauza iubirii lor față de mine și față de alții, din cauza frumuseții lor de cuget.

Pentru că eu știu că lor le datorez viața mea. Dacă ei nu erau, eu nu eram astăzi aici, în fața dumneavoastră. Pentru că ei m-au asumat și m-au crescut

și m-au iubit ca nimeni alții, făcând din mine un om cu multe sensibilități și cu multe potențe dezvoltate. Pentru că ei mi-au oferit cadrul în care eu să cresc și să înfloresc, cu harul lui Dumnezeu, și pentru toate acestea ei sunt în mine pentru veșnicie.

Așa că pomenirea de azi, cea de 5 ani, a bunicii mele, Floarea Picioruș, e *o zi de sărbătoare* pentru mine. E *o zi de bucurie*, de bucurie duhovnicească, împreunată cu bucuria praznicului de azi. Căci noi, pe când mamaia trăia, pe 8 noiembrie îl pomeneam pe finul Mihai, pe care l-a rănit o lespede de cărbune, pe când muncea în mină, la Rovinari. Însă, de când mamaia Floarea a adormit pe 8 noiembrie, cu Sfânta Icoană a Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil la capul ei, ziua tuturor Puterilor cerești și îngerești a devenit și *ziua ei*. Pentru că Sfinții Îngeri ai lui Dumnezeu au ajutat-o pe ea să treacă la Domnul în pace, fiind spovedită și împărtășită de mine cu câteva zile mai înainte.

Accidentul vascular cerebral, din cauza căruia a murit, l-a trăit în dimineața zilei de 8 noiembrie 2012. Probabil pe la 7-8 dimineața, pentru că pe la 5-6 a vorbit cu părinții mei. Pe la ora 10 și ceva, prin telefon, i-am auzit încercările disperate de a vorbi, mugetele ei, agonia ei în fața morții. Și cu chinurile ei în urechi și în glas am început să mă rog Domnului ca să se facă voia Lui cu ea. Și L-am rugat să ne-o mai lase lângă noi, dacă îi folosește și ei și ne este și nouă de folos, sau să o ia de la noi, dacă asta e voia Sa. Și i-am rostit, în inima mea, rugăciunea de dezlegare de la Sfânta Spovedanie, pentru ca să plece în pace, dacă asta e voia Lui. Iar la două-trei minute am fost sunat din nou și mi s-a spus că a adormit…Și atunci m-am umplut de multă bucurie dumnezeiască pentru mamaia Floarea, când mi-am dat seama că a avut nevoie

de iertarea mea, a Duhovnicului și a nepotului ei, pentru ca să plece la Domnul.

Am ajuns în scurt timp acasă, la țară, am găsit-o spălată și întinsă în pat (când a simțit că moare s-a spălat și s-a îmbrăcat în hainele de Înmormântare), așa cum am învățat-o că trebuie să adoarmă întru Domnul, iar eu nu am făcut decât să o ung cu miruri, pregătite special pentru ea, și să o așez în sicriu. Trupul ei nu a mirosit niciun pic a mort în cele 3 zile. Doar la Biserică a apărut sângele într-o parte a capului, la tâmplă. Și o priveam în sicriu...așa cum o priveam stând în pat, lângă sobă, și vorbind cu noi...

Pentru că moartea este *o parte* din viață și nu *sfârșitul* omului! Dacă moartea ar fi fost *finalul* vieții noastre, da, atunci am fi avut o viață foarte tristă. Dar moartea, pentru noi, pentru creștini, e începutul bucuriei celei veșnice. Pentru că noi mergem la Dumnezeul nostru treimic, mergem să ne facem părtași comuniunii Sfinților și a Îngerilor Lui, pentru a trăi „întru învierea vieții [εἰς ἀνάστασιν ζωῆς]" [In. 5, 29, BYZ] celei veșnice. Pentru că noi nu murim odată cu moartea noastră, ci intrăm în veșnicie pentru a trăi veșnic împreună cu Dumnezeu. Căci acum, după moarte, rămânem vii cu sufletul, care e conștient de tot ceea ce am trăit noi pe pământ, pentru că în el e comoara noastră de fapte bune și de har, dar după învierea cea de obște, noi vom trăi ca ființe îndumnezeite în Împărăția Lui, având sufletul și trupul nostru transfigurate. Pentru că scopul vieții creștine e îndumnezeirea omului, adică să trăiască veșnic cu Dumnezeu, ca o ființă preafrumoasă, duhovnicească.

De aceea, iubiții mei, când cerem *veșnică pomenire* de la Dumnezeu, noi cerem ca El să fie veșnic cu noi și cu toți cei adormiți ai noștri și cu întreaga lume. Pentru că El ne pomenește, El Își

aduce aminte de noi, fiindcă e mereu cu noi. Dar și noi ne aducem aminte de cei pe care îi iubim, pentru că ei sunt mereu cu noi, ei sunt în inima noastră. Și din acest motiv, nu ura, nu disprețul, nu vorba rea ne face bine, ci iubirea și iertarea tuturor. Căci dacă noi îi iubim pe oameni, inima noastră e în pace și e în relație bună cu toți, chiar dacă nu toți ne vor binele sau au sentimente bune față de noi. Dar dacă noi îi iubim, noi suntem în pacea lui Dumnezeu, noi suntem vii prin iubirea noastră față de toți și ne putem ruga cu pace pentru toți oamenii și pentru întreaga creație a lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu ne umple de pace, numai dacă vrem pacea pentru toți oamenii. Și să ne rugăm cu toții pentru pacea lui Dumnezeu, pentru pacea Lui, care depășește orice minte, orice înțelegere a noastră, pentru că ea e cea care ne împacă în mod deplin și ne face să avem relații reale, profunde cu oamenii. Amin!

Predică la sinaxa Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și a tuturor Sfintelor, Cerești și Netrupești Puteri [8 noiembrie 2017]

Iubiții mei[170],

când vorbim de *sinaxă* [σύναξις] vorbim despre *o adunare vrednică* de Dumnezeu, despre *o adunare sfântă* înaintea Lui. Și acest substantiv grecesc liturgic indică, deopotrivă, adunarea Sfinților Îngeri, în cer, în jurul Dumnezeului nostru treimic, dar și adunarea noastră, a clerului și a credincioșilor, în jurul și înaintea Sfintei Mese, pentru a sluji împreună cu Puterile cerești Dumnezeului nostru treimic. Pentru că Biserica e una în cer și pe pământ, iar toate Puterile cerești se roagă împreună cu noi, cei de pe pământ, ca un singur cor bine-plăcut al lui Dumnezeu.

Căci Îngerii lui Dumnezeu au fost creați de Dumnezeu doxologici, ca și oamenii. Ei au fost creați înaintea noastră, a oamenilor, pentru că atunci când Dumnezeu a făcut stelele, toți Îngerii [πάντες Ἄγγελοί] Lui L-au lăudat cu glas mare [Iov 38, 7, LXX]. Însă Îngerii Lui Îl laudă neîncetat, iar noi încercăm, cu toate neputințele noastre, să trăim asemănător Îngerilor celor fără de trupuri, ca unii care ne robim continuu trupul sufletului. Pentru că o avem călăuzitoare și întăritoare a noastră pe Născătoarea de Dumnezeu, „cea care este mai sfântă decât Sfinții

[170] Scrisă în ziua de 6 noiembrie 2017, o zi de luni, înnorată, cu 7 grade la ora 9.00.

Îngeri”[171], și care ne bucură mereu și ne ajută în mod continuu în viața noastră ascetică.

Pentru că noi avem nevoie de ajutor în mod continuu, pentru că avem vrăjmași fără de trup care se luptă cu noi. Care se luptă cu noi zi și noapte, fără de încetare [I Petr. 5, 8, BYZ]. Căci din ceata Îngerilor Lui au căzut și demonii [Is. 14, 12, LXX], care ne sunt acum potrivnici, care ne sunt dușmani neîmpăcați. Și ei caută mereu să ne mintă [In. 8, 44, BYZ], să ne înșele încrederea și atenția, pentru ca să ne propună minciuna drept „adevăr”.

De aceea, pentru a nu fi înșelați de îngerii cei căzuți, adică de demoni, trebuie să-i chemăm în ajutor pe toți membrii Împărăției lui Dumnezeu, adică pe Maica lui Dumnezeu, pe toți Sfinții Îngeri și pe toți Sfinții Lui, pentru ca să lupte împreună cu noi împotriva demonilor. Ca să ne ajute pe noi, cei slabi, cei slăbănogiți prin patimile noastre, în lupta cu demonii cei fără de trup. Căci Sfinții și Îngerii Lui, atunci când sunt chemați de către noi, vin împreună în ajutorul nostru, pentru că ei luptă în mod continuu de partea noastră, a celor care ne sfințim viața în Biserica lui Dumnezeu.

Tocmai din acest motiv, în fiecare clipă a vieții noastre, noi trebuie să știm că *nu suntem singuri*. Nu am fost, nu suntem și nu vom fi niciodată singuri, pentru că Dumnezeu și întreaga Lui Împărăție sunt de partea noastră. Însă Dumnezeu vrea să ne vadă pe noi smeriți, atenți, răbdători în orice zi a mântuirii noastre, pentru că El vrea să cerem în mod continuu ajutorul Lui și pe cel al Sfinților și Îngerilor Lui în viața noastră. Adică El vrea să învățăm de pe acum, de aici, din Biserica Lui, comuniunea cu toți cei cre-

[171] Ultima cântare mariologică din *Rugăciunile serii*.

dincioși și cu Sfinții și Îngerii Lui, pentru că Împărăția Lui e spațiul comuniunii și nu al certei.

Cearta, invidia, nesimțirea nu au loc în Împărăția lui Dumnezeu. De aceea, orice patimă și orice păcat sunt lucruri improprii vieții creștine și toate trebuie spovedite. Trebuie spovedite și părăsite, uitate, ca atunci când vrem să uităm un coșmar.

Pentru că toată virtutea e viața creștină, toată bucuria și sfințenia, iar viața cu Dumnezeu e viața reală, profundă, binecuvântată, responsabilă, împlinitoare. Și dacă ne dăm cu totul viața noastră lui Hristos Dumnezeu, după cum spunem în ectenii, dacă ne-o dăruim pe fiecare clipă Lui, pe atât noi avem viață eclesială, o viață autentică.

Și pe atât vom înțelege viața Îngerilor Lui, viața la care suntem chemați și noi, în Împărăția lui Dumnezeu, și despre care Sfântul Sfințit Mucenic Dionisios Areopagitul, în sec. I al Bisericii, a scris în mod exemplar, pe baza experienței sale celei dumnezeiești. Pentru că de la el știe, după voia lui Dumnezeu, întreaga Biserică, faptul că există o ierarhie cerească și că ea este formată, de sus în jos, din Serafimi, Heruvimi, Tronuri, Domnii, Puteri, Stăpânii, Începătorii, Arhangheli și Îngeri[172], cu toții stând în jurul lui Dumnezeu și slujindu-I Lui în mod desăvârșit. Căci explicându-ne viața fiecărei cete de Îngeri în parte, Sfântul Dionisios ne-a spus cum slujește fiecare în mod desăvârșit lui Dumnezeu și cum își transmite una alteia cunoașterea nemijlocită a lui Dumnezeu[173] și cum ne este predată ea, de către

---

[172] Sfântul Dionisie Areopagitul, *Opere complete* și *Scoliile* Sfântului Maxim Mărturisitorul, trad., introd. și note de Pr. Dumitru Stăniloae, ed. îngrij. de Constanța Costea, Ed. Paideia, București, 1996, p. 23-29.

[173] Idem, p. 24.

ierarhia îngerească, și nouă, ierarhiei celei pământești a lui Dumnezeu. Pentru că ierarhia cerească este creația lui Dumnezeu, pentru ca să fie școala autentică de predare a cunoașterii lui Dumnezeu. Pentru că Puterile cerești din treptele de mai jos sunt introduse în cunoașterea lui Dumnezeu de cele de deasupra lor[174].

Și așa se petrec lucrurile și în Biserica lui Dumnezeu de pe pământ! Pentru că cei care sunt mai introduși în cunoașterea celor dumnezeiești și în cunoașterea Tradiției Bisericii le predau celorlalți despre experiența lor duhovnicească și, în același timp, despre experiența de veacuri a Bisericii. Căci experiența noastră mistică trebuie să fie una cu a Bisericii și trebuie să crească continuu asumându-și viața și Tradiția Bisericii. Pentru că întreaga istorie și teologie a Bisericii trebuie să ne-o asumăm și să ne personalizăm prin intermediul ei, adică devenind creștini.

Căci creștinii se nasc și trăiesc în Biserică, trăiesc și se înduhovnicesc împreună cu toată Biserica, din toate secolele și de pretutindeni, și nu în sciziune cu ea. Din acest motiv, orice despărțire de Biserică, în vreun gând sau faptă sau prin totala ruptură de viața ei înseamnă moarte duhovnicească, pentru că joardele sunt vii doar dacă sunt ale viei celei duhovnicești [In. 15, 5], adică ale lui Hristos.

Însă, cei care din știință sau din neștiință greșesc împotriva teologiei și a vieții Bisericii, dar rămân în Biserica Lui, aceia se pot pocăi și se pot îndrepta, pentru că se pot însănătoși duhovnicește. Dar cei care, în mod conștient și răutăcios, ies din Biserica mântuirii, pentru a opta pentru diverse pseudo-biserici și religii păgâne sau pentru necre-

---

[174] Idem, p. 25.

dință și viață telurică, aceia se situează în mod voit în focul Iadului [In. 15, 6]. Pentru că se rup de trupul Bisericii și din vase de cinste ale lui Dumnezeu devin vase de necinste [II Tim. 2, 20]. Adică devin oameni care se secătuiesc de slava lui Dumnezeu, pentru că nu mai vor să se sfințească pentru El [I Cor. 6, 19].

– De ce sunt puși în prim-plan Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil în praznicul de astăzi, deși ei sunt Puteri cerești inferioare Heruvimilor și Serafimilor?

– Pentru că Dumnezeu a lucrat prin cei doi Arhangheli ai Lui multe minuni și revelații în Vechiul și în Noul Testament. Iar *Acatistul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil*[175] le subliniază în mod foarte elocvent. E de ajuns să îl citim de la un capăt la altul, pentru ca să vedem ce a făcut Sfântul Mihail pentru lume și pentru poporul lui Israil, apoi Sfântul Gavriil, cu precădere în iconomia întrupării Domnului. Și pentru aceasta ei doi sunt emblema acestui praznic, pe când toți ceilalți sunt pomeniți la un loc, sub titulatura de *Puteri cerești și netrupești*[176].

Dar prin pomenirea lor la un loc nu se face nicio minimalizare a lor. Căci ei sunt „zeci de mii de zeci de mii și mii de mii [μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων]" [Apoc. 5, 11, BYZ]. Tocmai de aceea, a-i pomeni la un loc, în sinaxă, înseamnă a-i vedea pe toți în jurul lui Dumnezeu, ca slujitori ai Lui și ca ajutători ai mântuirii noastre. Pentru că ei ne învață că adevărata viață e cea în ascultare de Dumnezeu și

---

[175] A se vedea:
https://doxologia.ro/ceaslov/acatiste/acatistul-sfintilor-arhangheli-mihail-gavriil.

[176] *Cf.*
http://www.synaxarion.gr/gr/m/11/d/8/sxsaintlist.aspx.

că adevărata cunoaștere e cunoașterea lui Dumnezeu. Că viața cu Dumnezeu e una plină de armonie și de frumusețe dumnezeiască, în care ascultarea și respectul reciproc sunt la ele acasă.

Mi-am pus de multe ori problema...dacă am simțit lângă mine pe Îngerii lui Dumnezeu, în viața mea de zi cu zi și în slujirea mea preoțească. Și cred că am conștientizat de mai multe ori prezența lor în viața mea, fără ca să știu, bineînțeles, tot aportul lor la viața mea și la viața întregii lumi.

Odată, o putere nevăzută, dar plină de tărie dumnezeiască, m-a dat la o parte în mod fizic din calea unei mașini. Care era pe punctul de a mă strivi. Și atunci am știut în mod clar că a fost un Înger al lui Dumnezeu. Adesea, când slujesc Dumnezeiasca Liturghie, simt că Îngerii și Sfinții lui Dumnezeu sunt cu noi, cu cei care slujim, că sunt plini de slava lui Dumnezeu și că îmi împărtășesc din evlavia și din tăcerea lor și din bucuria lor extatică. Care sunt nespus de profunde și de simple în același timp și care te fac un izvor viu de veselie sfântă.

Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu[177] îmi vorbea adesea despre prezența Sfinților Îngeri și a Sfinților lui Dumnezeu în rugăciunile sale extatice, cele făcute în vedere dumnezeiască. Și că la un moment dat a văzut în mod extatic cum Îngerii lui Dumnezeu erau incomodați de neputința lui de a trăi o viață mereu sfântă, mereu la cote înalte. Pentru că ei ne vor pe noi, pe noi toți, plini de curăție și de sfințenie, așa după cum sunt ei.

Iar Viețile Sfinților sunt pline, ca și Scriptura, de prezența Sfinților Îngeri în viața lor, a Sfinților, pen-

---

[177] A se vedea:

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/.

tru că Îngerii lui Dumnezeu sunt ajutătorii noștri în drumul nostru spre cer.

Într-o predică de sine stătătoare am vorbit despre pomenirea de 5 ani a bunicii mele, Floarea, și despre cum Sfinții Îngeri, astăzi pomeniți, au ajutat-o să meargă la Domnul. Căci ei ne ajută pe toți să ne întoarcem la pocăință, să ne întoarcem la teologia și la viața Bisericii, pentru a ne pregăti eshatologic pentru viața cea veșnică. Pentru că ziua de 8 ne vorbește despre ziua a 8-a, despre ziua Împărăției celei veșnice, în care ne vom bucura împreună cu Sfinții și Îngerii Lui, noi, toți cei care am râvnit pentru El toată viața. Căci acea zi este fără de noapte și nu vom mai avea nevoie de soare, pentru că Dumnezeu va fi lumina noastră și împreună cu El vom împărăți în veci [Apoc. 22, 5, BYZ].

De aceea, iubiții mei, cine este ca Dumnezeu[178]? Cine este puterea noastră, dacă nu e Dumnezeu[179]? Și v-am trimis la numele lor, ale Arhanghelilor Mihail și Gavriil, pentru ca să vedeți că numele lor sunt teoforice. Numele lor în limba ebraică vorbesc despre Dumnezeu. Pentru că Îngerii și Sfinții vorbesc prin toată viața lor despre El. Căci Dumnezeu e tăria și bucuria lor, El e pacea și frumusețea lor cea veșnică. Iar Îngerii lui Dumnezeu vor ca noi să vorbim despre Dumnezeu și despre Biserica Lui prin tot ceea ce facem. Pentru că ei ne vor biserici sfințite, raiuri cuvântătoare de Dumnezeu, frumuseți desăvârșite, personalizate, în care Dumnezeu să locuiască în veci.

La mulți ani celor care poartă numele celor doi Sfinți Arhangheli ai lui Dumnezeu și multă împlinire

---

[178] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Arhanghelul_Mihail.

[179] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Arhanghelul_Gabriel.

în tot ceea ce fac! Dumnezeu să ne întărească pe toți ca să ne umplem de ajutorul și de rugăciunile Sfinților Îngeri și ale Sfinților Lui pentru noi și pentru mântuirea întregii lumi. Amin!

Predică la Duminica a 25-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[180],

„noi, ce din mila Sfântului [Dumnezeu]/ umbră facem pământului”[181], avem aversiune față de cei care cer milă, față de cerșetori. Și aceasta, pentru că nu conștientizăm întotdeauna faptul că noi trăim din mila lui Dumnezeu. Că noi înșine, mai întâi de toate, suntem primii cerșetori, apoi sunt cerșetorii care au ajuns astfel din cauza unui necaz, a unei boli, a unei escrocherii. Și dacă noi, mai întâi de toate, suntem beneficiarii milei lui Dumnezeu, tocmai de aceea El ne îndeamnă ca, la rândul nostru, și noi să fim buni cu cei scăpătați, cu cei ajunși pe drumuri. Căci oricând, în orice clipă, și noi putem să ajungem ca ei…Să ajungem la mila oamenilor…

Pentru că Dumnezeu îi înalță pe unii și îi coboară pe alții, El îi slăvește pe unii și îi smerește pe alții, spre folosul lor și spre folosul multora. Iar dacă Dumnezeu nu ne coboară până într-acolo, încât să ne cerem mâncarea cu multe eforturi, în fața indiferenței multora, atunci trebuie să fim recunoscători pentru mila Lui.

– Și ce înseamnă să Îi fim recunoscători lui Dumnezeu?

---

[180] Am început predica la 17. 25, miercuri, 8 noiembrie 2017. Și am terminat-o la 20. 28, în aceeași zi.

[181] Două versuri din poemul *Rugăciune*, al lui Mihail Eminescu. A se vedea:

https://ro.wikisource.org/wiki/Rugăciune_(Eminescu).

– Înseamnă să ne bucurăm cu evlavie de fiecare clipă pe care o trăim și să Îi mulțumim pentru ea. Pentru că fiecare clipă a vieții noastre, fiecare lucru pe care îl avem, tot ceea ce noi suntem ca oameni sunt darurile Sale. Sănătatea e de la El. Aerul e de la El. Mâncarea e a Lui, chiar dacă o cumpărăm de la magazin. Pământul e al Lui, chiar dacă unii se cred „nemuritori" aici, printre noi. Pacea pe care o trăim acum, faptul că putem munci, că Îi putem sluji Lui, că putem să ne bucurăm de familia noastră sunt darurile Sale, ale Dumnezeului nostru treimic.

Toate sunt daruri pentru fiii Lui! Căci și boala și necazul și prigoana sunt daruri ale Sale. Înțelegem acest lucru cu timpul, înțelegem când suferim, înțelegem numai atunci când Dumnezeu ne luminează asupra lucrurilor pe care le trăim. „Căci, pe care îl iubește, Domnul îl ceartă [ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει]; și îl biciuiește pe tot fiul pe care îl primește [μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται]" [Evr. 12, 6, BYZ].

– Și de ce trebuie să ne certe și să ne biciuiască Dumnezeu, dacă ne iubește? De ce nu poate fi iubirea Lui...liberă de dureri? Pentru ce trebuie să ne provoace chinuri, ca să ne spună că...ne iubește?

– Însă El nu ne ceartă și nu ne biciuie pentru că „dorește" acest lucru, ci pentru că noi avem nevoie de mustrările și de pedepsele Lui, pentru ca să ne venim în fire și să facem voia Lui. El e nevoit să procedeze în acest fel, pentru că ține cont de slăbiciunea noastră, de aplecarea noastră repede spre păcat, dar și pentru că El ne iubește în mod real, pentru veșnicie, și nu pentru două clipe. Și se comportă dur cu noi, după cum și părinții unui copil sunt nevoiți să fie duri cu el, dacă copilul lor o ia pe căi greșite. Și cu durere multă în inimă îl pedepsesc, dar știu că

pedeapsa e pentru binele lui, a copilului lor. Pentru că preferă să sufere când e mic, când e în formare, când e receptiv la sfaturi și nu să îl lase să se rateze. Pentru că un copil ratat e consecința unei iubiri mult prea permisive din partea părinților și, din acest motiv, iresponsabilă. Pentru că îl lași pe copil să își facă de cap, el își face...dar îl pierzi pentru acum, pentru societatea de azi, și, poate, pentru veșnicie. Căci numai Dumnezeu ne întoarce la pocăință, atunci când o luăm pe căi greșite! Numai El ne poartă de grijă în rătăcirea noastră, în nebunia noastră, în orgoliul nostru!

Și putem rătăci zile, luni, ani, aproape o viață de om în afara Bisericii și a voii Lui...crezând că „facem bine ceea ce facem". De ce? Pentru că nu vrem să Îl ascultăm pe Dumnezeu! Nu vrem să ascultăm de ierarhia Bisericii și de predica ei! Căci El ne-a spus: „Cel care vă ascultă pe voi, pe Mine mă ascultă [Ὁ ἀκούων ὑμῶν Ἐμοῦ ἀκούει]; și cel care se leapădă de voi, de Mine se leapădă [καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς Ἐμὲ ἀθετεῖ]" [Lc. 10, 16, BYZ]. Și observați că Domnul nu vorbește despre conținutul predicării, despre ce predică ierarhia Bisericii, ci se referă la starea interioară pe care trebuie să o avem față de predica Bisericii. Pentru că starea noastră interioară trebuie să fie aceea de ascultare, de acceptare a voii lui Dumnezeu, pe care ierarhia Bisericii o predică în mod liturgic și teologic.

Căci ierarhia Bisericii Îl slujește pe Hristos, pe capul Bisericii sau Hristos lucrează și acum, în mod viu și actual, prin toată slujirea și predicarea ierarhiei Bisericii. Iar dacă ne raportăm în mod ascultător față de Hristos, ne raportăm în mod ascultător și față de slujitorii Lui. Pentru că ascultarea e a conștiinței și a bucuriei inimii. Asculți adevărul lui Dumnezeu cu

sufletul tău și îl înțelegi și îl crezi și îl iubești cu toată inima ta. Pentru că te raportezi la Dumnezeu în mod integral, ca un credincios al voii Lui și nu ca un contestatar.

Și pentru că pe 31 octombrie 2017 s-au împlinit 500 de ani de la actul de „protest" al lui Martin Luther din 31 octombrie 1517[182], putem vedea cu ochiul liber ce nu înseamnă reformă/ înnoire în viața Bisericii. Căci atunci când sunt puse sub semnul întrebării fundamentele Bisericii sau când Biserica e secătuită de fundamentele ei, Biserica nu se reformează, ci se fărâmițează. Iar „reforma" protestantă nu a fost „o înnoire" a Bisericii, ci o desfigurare demonică a realității Bisericii, plină de ură și de lipsă de evlavie, și mai mare decât aceea pe care romano-catolicii o operaseră după căderea lor de la trupul Bisericii. Căci dacă romano-catolicii începuseră să intelectualizeze teologia și experiența Bisericii, să se dispenseze tot mai mult de aspectul ascetico-mistic al vieții creștine și să centreze Biserica în ierarhia ei, adică în istorie, și nu în Dumnezeul treimic, protestanții au rupt Biserica de apostolicitatea și catolicitatea ei, au desființat unitatea și sfințenia ei, pentru că au renunțat la Tradiția Bisericii, la Sfinții ei, la Tainele și Slujbele Bisericii, la viața ascetico-mistică a Bisericii, reducând relația cu Dumnezeu la citirea Scripturii și la săvârșirea unor slujbe, care nu au de-a face cu Tradiția Bisericii. Pentru că protestantismul nu „a reformat" Biserica, ci a desființat mai toate fundamentale Bisericii, făcând-o de nerecunoscut.

---

[182] A se vedea:

https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/cine-a-fost-martin-luther-si-ce-a-insemnat-reforma-pentru-occident.

De aceea e ipocrită dorința protestanților și a neoprotestanților după „unitatea” Bisericii. După cum e ipocrită sublinierea „impactului cultural al reformei” în istorie, atâta timp cât gestul lui Luther și al primilor protestanți a fost unul eminamente teologic și nu cultural. Faptul că ei, protestanții, au vrut Scriptura în limba lor națională, ascunde adevărul că au vrut-o, în primul rând, pentru ca să se despartă de latina promovată de Papă și nu pentru profunzimile limbii germane, franceze sau engleze. Acum, privind retrospectiv lucrurile, te bucuri, ca lingvist, să vezi eforturile lui Huldrych Zwingli[183] sau ale lui Martin Luther[184] de a traduce Scriptura, atunci, în acele secole. Dar când vrei să le evaluezi traducerile scripturale protestanților și neoprotestanților de tot felul, când vrei să fii teolog cu ele, vezi că ele, acele traduceri, nu au cinstit Dumnezeiasca Scriptură, ci au falsificat-o în chip și fel, așa cum au desființat și cultul și viața Bisericii.

De aceea, traducând în mod falsificat Scriptura în limbile naționale, interpretând-o confesionalist și păstrând o infimă relație cu Biserica, protestanții nu au ajutat Europa să fie „creștină”, ci au desacralizat-o și au secularizat-o într-un ritm foarte alert. Pentru că „biserica” promovată de protestanți nu mai avea aproape nimic de-a face cu Biserica lui Hristos, cu Biserica Lui, în care există o continuitate directă și continuă a voii și a slujirii Dumnezeului nostru treimic, prin toată viața și slujirea ei.

Căci aici, în Biserica lui Hristos, au propovăduit și Sfinții din secolul 1 și cei din secol 6 și cei din

---

[183] A se vedea:
https://en.wikipedia.org/wiki/Zürich_Bible.
[184] Idem:
https://en.wikipedia.org/wiki/Luther_Bible.

secolul al 20-lea, adică toți Sfinții Bisericii. Și toți Sfinții Bisericii sunt învățătorii și povățuitorii noștri, călăuzitorii noștri pe calea mântuirii, și la niciunul nu i-a trecut prin cap „reforma" lui Luther, adică dorința de desființare a Bisericii. Ci, dimpotrivă, toți Sfinții Părinți ai Bisericii au fost grijulii cu ceea ce au primit de la înaintașii lor în credință și în har, și s-au curățit pe ei înșiși continuu pentru a se face proprii înțelegerii a ceea ce au primit. Pentru că, pentru ei, *a te înnoi interior* însemna *a te sfinți* și nu *a protesta*.

De aceea, Biserica nu cunoaște instituția protestului împotriva fundamentelor teologice, dogmatice și canonice ale Bisericii, ci doar pe aceea a mărturisirii fundamentelor ei harice și teologice.

Căci noi nu putem „dărâma" și „rezidi" Biserica lui Hristos, care este „stâlpul și temelia adevărului [στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας]" [I Tim. 3, 15, BYZ], dar putem dărâma în noi toți idolii patimilor, pentru a sluji și a ne închina duhovnicește Dumnezeului Celui viu.

Iar dacă ne omorâm idolii, dacă ne curățim de toată învățătura lor păgână din noi înșine, atunci înțelegem că toată viața noastră depinde de mila lui Dumnezeu. Pentru că viața noastră e darul Lui, anii vieții noastre sunt darul Lui, plecăm de aici, prin moarte, care e iarăși lucrarea Lui, pentru a primi de la El după faptele noastre, după profunzimea vieții noastre. Căci și viața în timp, cât și cea în veșnicie, sunt darul Lui cel prea mare. Pentru că El a ales ca noi să existăm! El a ales ca să ne bucure cu dragostea Lui. El a ales să intre în relația cu noi, pe când noi eram...căzuți cu tâlharii [Lc. 10, 30, BYZ].

Căci, în ediția BYZ [bizantină/ ortodoxă] a Noului Testament, ni se spune că omul care „cobora de la Ierusalim întru Ieriho [κατέβαινεν ἀπὸ Ἰερου-

σαλὴμ εἰς Ἰεριχώ], și cu tâlharii a căzut [καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν], care, și dezbrăcându-l pe el [οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν], și răni făcându-i s-au dus [καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον], lăsându-l pe el pe jumătate mort [ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα]" [Lc. 10, 30]. Adică El a venit să aibă o relație cu noi pe când noi eram în comă...pe când eram pe jumătate morți.

Dumnezeu nu ne-a găsit bine deloc! Eram pe jumătate morți, pentru că noi eram căzuți ca și tâlharii noștri, demonii, care ne-au vândut „nemurirea" închipuită și ne-au jefuit de slava lui Dumnezeu și de comuniunea veșnică cu El. Pentru că Satanas, potrivnicul nostru cel fără de trup, ne-a spus și ne spune mereu că „vom trăi", chiar și dacă „vom păcătui" înaintea lui Dumnezeu. Pe când Dumnezeu ne spune contrariul: „Oricând veți naște păcatul în voi înșivă, veți muri prin el, pentru că moartea e neascultarea de Mine".

De aceea, Hristos S-a pogorât „în valea plângerii [ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ κλαυθμῶνος]"[Ps. 83, 7, BYZ], aici, pe pământ, pentru ca să ne învețe că plânsul autentic, real, adânc, e cel care ne naște din nou, că plânsul pocăinței ne învie din morți. El a coborât la noi, pentru că noi nu puteam urca la El, datorită păcătoșeniei noastre, pentru ca să ne arate că mila Lui e viața noastră. Și El a fost biciuit pentru noi, El a fost torturat atroce, pentru că a purtat păcatele noastre și pentru noi a suferit dureri [Is. 53, 4, LXX] în fiecare mădular al trupului Său celui preacurat.

Dar acestea toate le-a pătimit, pentru că ne iubește pe noi! Și ne-a ales pe noi din lume [In. 15, 19] și ne-a făcut ai Lui și ne-a curățit de păcatele și de fărădelegile noastre, făcându-ne mai albi decât zăpada [Ps. 50, 9, LXX], pentru că ne-a făcut casnicii și

intimii Lui. De aceea, a nu asculta de El și de Biserica Lui și de slujitorii Lui înseamnă a cădea de la ascultarea Domnului precum tâlharii cei spirituali. Pentru că demonii ne învață să tratăm cu ușurătate și cu indiferență predicile Bisericii și viața ei, spunându-ne că viața de acum „e totul", că „nu mai urmează nimic după moarte" și că „aici e Raiul și Iadul". De ce? Pentru ca să trăim fără credință, fără nădejde și fără dragoste de Dumnezeu, ca unii care ne bucurăm doar de clipa de față și moartea ar fi „o desființare totală" a noastră.

Numai că moartea...e continuarea acestei vieți! Și cel care se bucură, aici și acum, cu Dumnezeu, se va bucura veșnic cu El, fiind plin de lumina slavei Sale, pe când cel care nu Îl vrea acum, nu Îl va vrea nici în veșnicie. Pentru că viața de aici este stadiul de pregătire pentru veșnicie. Aici și acum ne facem tot mai cuprinzători și tot mai proprii vieții cu Dumnezeu sau ne facem tot mai neprimitori și mai improprii lui Dumnezeu.

Pentru că mila față de alții, da, bucata de pâine dată altora, banii dați altora, cartea dată altora, sfatul bun dat altora ne fac tot mai încăpători, tot mai umani! Fără milostenie nu suntem oameni! Fără ea nu simțim că trăim, ci doar ni se pare că facem asta!

Și ori de câte ori dărui ceva anume, ori de câte ori mă dărui în slujire oamenilor, simt că trăiesc, că sunt viu, că multă viață dumnezeiască coboară în mine. Și de aceea iubesc să dărui, să mă dărui oamenilor! Pentru că iubesc să fiu viu. Să fiu viu în relația mea cu Dumnezeu și cu oamenii. Pentru că nu contează *cât* dai, ci faptul că *vrei* să dai. Și dacă vrei să dai...„ești deja cu un picior în Rai"[185]. Pentru că

[185] M-am referit la cântecul ei:

milostenia înseamnă iubire. Milostenia înseamnă grijă față de oameni. Milostenia înseamnă atenție și răbdare cu oamenii. Pentru că toți avem nevoie de dragoste, de atenție și de răbdare, ca să creștem în înțelegerea lui Dumnezeu și în viața cu El.

Dar mila noastră, a creștinilor, se revarsă din mila Lui față de noi. La baza milosteniilor noastre nu stă o filosofie umană, ci poruncile Lui. Adică iubirea și mila, răbdarea și atenția față de toți oamenii, pentru că noi trebuie să îi iubim pe toți, după cum El ne-a iubit pe noi [In. 13, 34] și S-a dat pe Sine pentru noi.

Iar tot cultul Bisericii ne învață despre mila lui Dumnezeu față de noi. El ne învață să cerem mila Lui mai mult decât viața, decât sănătatea și decât prosperitatea noastră. Pentru că „mila Ta [este] mai bună decât viața [κρεῖσσον τὸ ἔλεός Σου ὑπὲρ ζωά]". [Ps. 62, 4, LXX]. De aceea, când cerem Domnului, în rugăciunea continuă către El, să ne miluiască pe noi, păcătoșii, cerem ca El să ne ierte, să ne umple de slava Lui și să ne facă moștenitori ai Împărăției Sale celei veșnice.

Căci fără mila Lui nu există Rai pentru nimeni. Dar, prin mila Lui, și pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ale tuturor Sfinților și Îngerilor Lui, noi cerem și nădăjduim că vom moșteni Împărăția lui Dumnezeu, cea pregătită nouă mai înainte de a fi întemeiată lumea [Mt. 25, 34]. Amin!

---

https://www.youtube.com/watch?v=PKouTzr7kKQ. Care a preluat mai multe sintagme ortodoxe în el, implicit faptul că *a dărui* înseamnă *a face un rai* în inima altora.

Predică la Duminica a 26-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[186],

astăzi, în prima duminică din post, Dumnezeu ne vorbește tot despre mila Lui, prin intermediul parabolei bogatului căruia i-a rodit pământul [Lc. 12, 16-21]. Căci atunci când vorbim despre belșug, despre productivitatea muncii, despre ceea ce au oamenii în gospodăriile lor vorbim despre mila lui Dumnezeu. Da, fără ca să minimalizăm aportul oamenilor la belșugul lor, dar și fără a minimaliza aportul lui Dumnezeu la acest belșug! Căci oamenii muncesc, trudesc, se zbat pentru culturile lor, pentru casa lor, pentru ca să aibă ce pune pe masă, dar Cel care face ca roadele lor să fie din belșug e Dumnezeu. Pentru că toate sunt în mâinile Sale și nimic din ceea ce avem noi nu e „al nostru", ci e primit de la El. Pentru că viața și existența noastră sunt primite de la El, de la Dumnezeul mântuirii noastre, și toate sunt darurile Sale cele iubitoare față de noi.

De aceea, dacă se înmulțesc ideile în mintea noastră, dacă se nasc în inima noastră înțelegeri și sentimente sfinte, dacă suntem îndemnați de Dumnezeu, în mod interior, să facem lucruri bune, atunci toate acestea sunt consecințele studiului sfânt, ale rugăciunii, ale slujirii lui Dumnezeu, ale iubirii aproapelui nostru, pe care Dumnezeu le binecuvântează și le face să crească în noi. Pentru că Dumnezeu ne vrea, în fiecare clipă, partenerii Lui. El

[186] Scrisă în ziua de 14 noiembrie 2017, o zi de marți, înnorată, cu 11 grade la ora 12.00.

vrea să muncim dimpreună cu El, să slujim dimpreună cu El, să iubim dimpreună cu El. Pentru că tot lucrul cel bun din viața noastră e sinergic, e făcut dimpreună cu Dumnezeu.

Și, din acest motiv, Domnul nu blamează niciodată belșugul, ci nemilostivirea. El nu vrea ca noi să producem puține lucruri, ci ca lucrurile noastre să aibă o utilitate imediată și să ne ajute să întocmim, pe baza lor, relații reale între noi. Căci atunci când dai bani, mâncare, haine, cărți cuiva, nu îi dai doar lucruri, ci îi dai și bucuria ta de a-l ajuta, îi dai și sinceritatea inimii tale. Și omul aflat la nevoie are, totodată, mare nevoie să știe acest lucru: că tu îl ajuți din toată inima și nu pentru că vrei să îl folosești într-un fel anume. Și acest bine dezinteresat, acest bine pentru omul care are nevoie, e un bine care îl întărește pe om și, în același timp, care îl face să vadă cu adevărat oamenii.

Pentru că în lumea aceasta există mulți oameni frumoși, deștepți, avuți, cu calități extraordinare ...dar nu toți sunt și milostivi. Adesea le lipsește bunătatea, le lipsește solidaritatea cu cei în nevoie, le lipsește decența. Au pentru ei mai mult decât le trebuie, mai mult decât au nevoie și nu își pun decât arareori problema...celorlalți. Și tocmai prin această indiferență față de ceilalți, față de cei scăpătați, bolnavi, rătăciți, ei sunt frumoși pe afară, dar goi pe dinăuntru.

Pentru că bogatul din parabola Domnului de azi nu e un contra-exemplu pentru că e bogat, ci pentru că bogăția primită de la Dumnezeu ajunge să fie o boală pentru el. Căci alipirea de ea îl face inuman, fără inimă.

El își plănuiește continuu mărirea hambarelor, mărirea domeniului personal, își reduce binele la cel

material și intră în nelucrare spirituală. Pentru că filosofia lui de viață era aceasta: „Odihnește-te [ἀναπαύου], mănâncă [φάγε], bea [πίε], veselește-te [εὐφραίνου]!" [Lc. 12, 19, BYZ]. Și filosofia lui de viață e filosofia omului teluric, prezenteist, care trăiește clipa, fără să se gândească la alții. Dar când vorbești numai cu tine, când te închizi în tine și nu îi mai vezi pe ceilalți, trăiești ca un autist spiritual, ca unul care se consideră „mai important" decât întreaga lume.

Numai că lui Dumnezeu nu îi plac egoiștii, nu îi plac falșii „importanți"! Lui nu îi plac leneșii. Nu îi plac cei care toacă banii primiți drept moștenire, fără să mai facă altceva. Ci Lui îi plac oamenii activi, oamenii care mereu muncesc, care se împlinesc prin muncă, dar, în același timp, se împlinesc și prin dăruire. Pentru că dau din ale lor și altora. Ei își împart avutul lor cu alții în mod continuu, pentru că se simt oameni vii numai împreună cu alții și nu când îi privesc de sus pe ceilalți și îi văd cum mor lent...

Pentru că oamenilor credincioși le e teamă de cuvântul Domnului, de Cel care ne întreabă mereu pe fiecare în parte: „Nebunule [Ἄφρον], [în] această noapte sufletul tău îl vor cere de la tine [ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ]! Iar pe care le-ai pregătit [pentru tine], ale cui va [vor] fi [ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται]?" [Lc. 12, 20, BYZ]. Căci *nebunia* noastră, după cum vedem de aici, din cuvintele Domnului, constă *în lipsa de destinație* a lucrurilor noastre. Lucrurile noastre sunt văzute de noi în ele însele, nu în relație cu oamenii. Tocmai de aceea și nebunia noastră e una non-valorică, pentru că valorăm lucrurile mai mult decât îi valorăm pe oameni. Înlocuim lucrurile cu oamenii, iubim lucrurile mai mult decât îi iubim pe oameni, atâta timp cât lucrurile nu sunt o îmbrățișare a oamenilor. Și prin

aceasta ne dovedim nebuni, ne dovedim lipsiți de înțelegere, pentru că noi avem porunca să îi iubim pe oameni și nu să iubim lucrurile în locul oamenilor.

– Cine sunt cei care ne pot cere sufletul în această noapte?

– Îngerii lui Dumnezeu! Îngerii trimiși de El să ia sufletul nostru din trup. Însă și demonii vor să ne ia cu ei în Iad, pentru că aduc înainte păcatele pe care le-am făcut în această viață.

Și Dumnezeu ne vorbește despre suflet, pentru ca să nu credem că suntem doar trupuri. Și fiecare avem un suflet și nu mai multe, și când sufletul nostru e luat de Îngerii Lui din trupul nostru, atunci trupul nostru e mort, pentru că e lipsit de viața lui, care rezidă în suflet.

De aceea, medicul constată decesul omului, constată că el e mort, fără ca să își pună problema teologică a sufletului. Dar noi, gândind teologic, spunem că moartea nu înseamnă „o desființare totală" a omului, ci o despărțire a sufletului de trup, trupul fiind cu adevărat mort, pe când sufletul rămâne viu. Și acest suflet viu e dus să vadă Raiul și Iadul de Îngerii lui Dumnezeu, apoi e dus la Judecata particulară, apoi își primește locul său în Rai sau în Iad. Pentru că sufletul nostru e viu și nemuritor, așa e creat el de Dumnezeu, pe când trupul nostru rămâne mort până la învierea de obște, când va învia și va deveni duhovnicesc, pentru că atunci omul în integralitatea sa, cu trup și suflet, va fi unul transfigurat.

Și pentru că așa stau lucrurile cu omul și nu într-alt fel, de aceea pierderea timpului e totuna cu nemântuirea noastră. Pentru că timpul ne e dat pentru asceză, pentru muncă, pentru mântuirea noastră și nu pentru ca să ne afundăm în plăceri telu-

rice. Pentru că tot cel care trăiește doar la nivel trupesc sau sufletesc e un om nebun, pentru că omul sănătos la minte, pentru Dumnezeu, e cel duhovnicesc. Cel care seamănă cu El și nu cu omul de lume.

– Ce înseamnă a trăi la nivel trupesc sau sufletesc?

– Nivelul trupesc al vieţuirii pe pământ e format din mâncare, băutură, odihnă și veselie, după cum nespus de bine ne spune Domnul în această parabolă. Nivelul de vieţuire sufletească înseamnă a citi și cărți, a ne informa, a ne educa, a scrie literatură, a fi oameni de cultură, dar fără o consecință soteriologică. Ne educăm pentru ca să fim performanți, pentru ca să fim sociabili, pentru ca să fim iubiți de oameni. Numai când trecem de nivelul trupesc și de cel sufletesc al omului și ajungem să ne umplem de slava lui Dumnezeu și de luminările Lui cele dumnezeiești, noi ajungem cu adevărat oameni, pentru că începem să trăim așa după cum ne-a creat pe noi Dumnezeu: ca oameni plini de slava Lui, ca niște purtători de Dumnezeu.

De aceea, pentru Dumnezeu, orice om e nebun dacă se lipește de lucruri sau de idei și, din acest motiv, nu poate iubi oamenii. Pentru că noi, oamenii, am fost creați de El tocmai pentru comuniune, pentru a fi împreună unii cu alții, iar lucrurile și ideile sunt pentru ca noi să avem subiecte de discuție și de creștere în înțelegere. Pentru că ceea ce contează e să ne iubim unii pe alții, așa după cum El ne-a iubit pe noi [In. 15, 12]. Pentru că iubirea reală, duhovnicească dintre noi, ne vindecă de orice egoism și de orice dorință de separare a unora față de alții.

Adesea mi-am reprezentat oamenii care nu iubesc cu un perete. Cu un perete murdar și rece,

care nu îmbrățișează pe nimeni. Pentru că atunci când pui mâna pe piatra lui simți numai răceală, simți indiferență, simți că nu îți vorbește.

Și noi suntem pereți reci și neprimitori când nu îmbrățișăm pe nimeni, când nu zâmbim în mod real nimănui, când nu plângem pentru nimeni, când nu ne reproșăm niciun lucru. Și suntem falși în tot ceea ce facem și nu avem cuvinte și gesturi umane, pentru că nu trăim în paradigma relației duhovnicești cu oamenii. Ci oamenii, pentru noi, sunt cei pe care trebuie să îi mințim, să îi prostim cu ceva, să îi ducem cu zăhărelul.

Însă nu aceasta e viața oamenilor! Viața oamenilor e viața duhovnicească, e viața cu Dumnezeu. E viața plină de bunătate și de delicatețe. Pentru că El nu ne face roditor numai pământul, ci ne face roditor și sufletul. Iar când sufletul se umple de cunoașterea lui Dumnezeu, de frica de El, de delicatețea Sa, de bunătatea și de mila Lui, de frumusețe duhovnicească, atunci sufletul e mai frumos decât orice lucru frumos existent pe această lume. Și eu cred că Sfinții lui Dumnezeu sunt cele mai mari frumuseți ale lumii, ei sunt adevărata frumusețe a lumii noastre, pentru că sunt câmpuri în care a rodit Dumnezeu multiplele flori ale sfințeniei Sale.

Așa că parabola de azi se poate citi pentru oamenii trupești, dar și pentru cei sufletești. Căci sufletul nostru e o bibliotecă admirabilă, care se poate îmbogăți continuu cu cunoștințe și idei, cu proiecte de tot felul, dar prin acestea toate noi putem să rămânem tot în sfera materialității, dacă Dumnezeu nu e în centrul vieții noastre. Pentru că am întâlnit adesea oameni foarte dotați intelectual, oameni cu multe studii și citiri la activ, dar fără a fi și oameni duhovnicești. Fără să știe teologie și fără să

fie plini de slava lui Dumnezeu și de fapte bune. Sau aveau ceva cunoștințe religioase, dar fără să îi fi transformat în niște oameni credincioși.

Și dacă avem studii, dacă avem operă personală, dacă știm multe limbi străine, dacă suntem niște oameni culturali, dar prin toate acestea nu am devenit niște slujitori smeriți ai lui Dumnezeu și noi suntem nebuni, pentru că toate cărțile citite și studiile noastre nu ne-au dus niciodată la El, ci am rămas tot căzuți în lume. Pentru că, deși am tradus, deși am scris, deși am creat opere de artă, noi am rămas aceiași oameni pătimași și nu ne-am sfințit în relație cu Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, cuvintele lui Dumnezeu ne vizează pe toți, pentru că ne întreabă pe toți ce facem cu viața noastră! Întrebarea lui Dumnezeu e mereu actuală, pentru că orice zi poate fi ultima zi pentru noi. Și dacă ceea ce strângem nu are un scop binecuvântat, dacă nu vizează comunitatea, strângem fără sens. De aceea suntem și nebuni în ochii lui Dumnezeu: pentru că în loc să ne sfințim prin intermediul lucrurilor, făcând din ele punți de legătură cu oamenii, noi facem din lucruri niște idoli și ne pierdem odată cu ele.

Suntem în Postul Nașterii Domnului, în postul care ne învață că redevenim copii, să colindăm, să dăruim și să fim împreună. Să redevenim copii la inimă, adică buni și binevoitori față de toți. Căci Cel care ne mântuie pe noi e Cel care S-a făcut Prunc pentru noi, ca să ne îmbrățișeze ca Dumnezeu și om pe fiecare în parte.

Postiți cu înțelepciune și cu bucurie, iubiții mei! Umpleți-vă de rugăciune și de milostenie în acest dumnezeiesc post! Umpleți-vă de slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor! Căci Domnul S-a făcut Prunc

pentru ca să ne învețe să ne smerim și să slujim tuturor. Să slujim la mântuirea tuturor. Amin!

Predică la intrarea în Biserică a Maicii Domnului [21 noiembrie 2017]

Iubiții mei[187],

Fecioara intră în Biserică pentru ca să se facă biserică. Să se facă biserică sfințită a lui Dumnezeu, cu totul sfântă și fără de prihană. Ea intră în Templu pentru ca să devină cortul cel ceresc [σκηνὴ ἐπουράνιος] al Împăratului Celui ceresc și templul cel preacurat al Mântuitorului [ὁ καθαρώτατος ναὸς τοῦ Σωτῆρος][188]. Pentru că rolul Bisericii pe pământ e acela de a ne încorpora pe toți, de a ne face una cu Hristos, pentru ca toți să devenim biserici sfinte ale lui Dumnezeu.

Dar nu simpla intrare în Biserică ne mântuie, ci dăruirea totală lui Dumnezeu pentru a împlini poruncile Sale. Căci întreaga viață a Născătoarei de Dumnezeu e o totală și continuă dăruire de sine lui Dumnezeu, pentru ca El să Își facă voia Lui întru ea. Pentru că Preacurata Fecioară Maria a acceptat să conlucreze cu Dumnezeu în fiecare clipă a vieții ei și prin aceasta a devenit paradigmatică pentru fiecare dintre noi. Cu alte cuvinte, ca cineva să fie paradigmatic, exemplar pentru noi, ca cineva să fie un

---

[187] Începută în dimineața zilei de 18 noiembrie 2017, o zi de sâmbătă. Și am terminat-o a doua zi, la 17. 05, afară fiind 10 grade.

[188] *Cf. Condacului* praznicului. A se vedea:

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1232/sxsaintinfo.aspx și

https://doxologia.ro/tropar/condac-la-praznicul-intrarii-biserica-maicii-domnului.

exemplu bun, de urmat în viața noastră, trebuie ca el, la rândul său, să-I urmeze lui Dumnezeu. Să urmeze Celui atotsfânt și atotbun, Care e viața prin excelență și dăruitorul vieții noastre. Și de aceea, cel care Îi urmează lui Dumnezeu și trăiește cu El și e plin de viața lui Dumnezeu, acela e un exemplu vrednic de urmat pentru noi.

– Și de ce este omul cuvios, omul sfânt exemplul vrednic de urmat pentru noi?

– Pentru că viața lui e în acord cu cuvintele sale. Nu spune una și face alta, ci mărturisește ceea ce face, crede ceea ce spune și se străduiește continuu să împlinească voia lui Dumnezeu, pentru ca voia Lui să fie viața sa. Și pentru că el se împlinește continuu în Dumnezeu, tocmai de aceea el este o împlinire dinamică a voii lui Dumnezeu, personalizată, de care avem cu toții nevoie. Căci cărțile duhovnicești trebuie înțelese și transformate, în mod personal, în conținutul vieții noastre, pentru ca să devină viața noastră. Dar el, omul duhovnicesc, este o carte vie, rațională și deschisă spre comuniune. Fapt pentru care, orice întrevedere cu el este o lecție de viață sfântă. Și, în persoana sa, vezi cum se armonizează contrariile, cum se trăiește în mod paradoxal viața ortodoxă și în același timp actual. Pentru că toate cuvintele Domnului și ale Sfinților Lui trebuie înțelese și reactualizate în noi înșine, pentru ca să ajungem să fim niște temple raționale ale lui Dumnezeu, în care El Se odihnește.

Căci marea taină a praznicului de azi nu constă în faptul că Născătoarea de Dumnezeu a fost dusă în Templu, după cum au făgăduit părinții ei, ci în viața ei preadumnezeiască pe care a trăit-o în Templu. De aceea eu vreau să accentuez astăzi faptul că relevanța praznicului de față pentru noi constă tocmai în acest

lucru: în transformarea noastră în biserici personale ale lui Dumnezeu. Că noi venim și trebuie să venim la Biserică nu pentru că „așa se face", nu pentru că „e bine, pentru că ne aduce spor în casă", ci pentru ca să ne împlinim duhovnicește, pentru a ne sfinți, pentru a ne face locașuri vii ale lui Dumnezeu. Căci ceea ce Dumnezeu a făcut cu Preacurata Fecioară Maria vrea să facă cu fiecare dintre noi.

Pentru că în ea, în Maica Sa, Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat în mod real și de aceea ea este *Născătoare de Dumnezeu*. Dar în fiecare dintre noi, care ne sfințim pentru El, Domnul vrea să Se coboare în mod duhovnicesc în noi și să locuiască întru noi, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, pentru că, prin harul Ei, întreaga Preacurată Treime vrea să locuiască în noi [In. 14, 23; 17, 21].

Tot în condacul praznicului, din care am citat la începutul predicii, ni se spune că Maica lui Dumnezeu este „vistieria cea sfântă a slavei lui Dumnezeu [τὸ ἱερὸν θησαύρισμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ]"[189].

– De ce este vistierie sfântă a slavei Lui?

– Pentru că ea a lucrat multiplele porunci ale lui Dumnezeu și, prin toate, s-a umplut de slava lui Dumnezeu. Ea s-a format interior din multele Lui porunci, care, la un loc, sunt o comoară de har.

Adică s-a umplut de ascultarea de Dumnezeu, de rugăciune, de contemplație, de tăcere, de muncă, de delicatețe, de curăție, de bucurie și veselie sfântă, de priveghere, de citiri sfinte. Și toate aceste porunci ale lui Dumnezeu, trăite personal, te fac un izvor de har, pentru că harul primit de la El se revarsă și în viețile celor cu care tu comunici. Și vedem acest

---

[189] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1232/sxsaintinfo.aspx.

lucru în viețile tuturor Sfinților. Vedem cum prezența lor e o nădejde, o bucurie, un ajutor, o mântuire și pentru alții. Căci ei, și în timpul vieții lor pământești și după moarte, trăind în Împărăția Lui, se dăruie nouă, ne ajută pe noi, vin în ajutorul și tămăduirea noastră, motiv pentru care îi simțim întotdeauna benefici, buni, milostivi cu noi. Pentru că ei nu numai că există și sunt buni, ci își manifestă în mod iubitor bunătatea lor în viața noastră, dacă noi îi chemăm cu evlavie și cu inimă smerită.

Iar cine are mare evlavie către Născătoarea de Dumnezeu, acela simte din plin prezența și lucrarea ei în viața sa. Simte iubirea ei înfocată, simte curăția ei cea fără de asemănare, simte smerenia ei negrăită, simte râvna mistuitoare pentru a-I sluji lui Dumnezeu. De aceea, cine o iubește pe Stăpâna lumii, acela e un om paradoxal. Pentru că e plin de milă, dar și de dreptate, e aspru cu sine, dar îngăduitor cu ceilalți, este mult milostiv, dar și mult muncitor. Căci Stăpâna noastră, în Templu, deși era plină de rugăciune și de vederi dumnezeiești, ea se ocupa și cu Sfânta Scriptură, dar și torcea și cosea în același timp[190].

Pentru că viața practică se îmbină în mod binecuvântat cu viața contemplativă. Dacă lucrăm pământul sau dacă zidim o casă, dacă facem un scaun sau dacă facem mâncare pentru familia noastră, noi suntem plini de rugăciune și de atenție, de mulțumire și de bucurie. Căci Dumnezeu ne ajută în tot ceea ce facem. Dacă citim, citim pentru Dumnezeu, și dacă lucrăm ceva anume, lucrăm pentru El. Pentru că și munca e porunca Lui, dar și citirea și

---

[190] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfant/intrarea-biserica-maicii-domnului.

scrisul și cântarea înaintea Lui sunt tot porunci ale Sale.

De aceea, trăim în mod echilibrat, făcând și muncă fizică, dar și muncă mentală, și le închinăm pe toate lui Dumnezeu. Căci trebuie să ne lucrăm și trupul odată cu sufletul, pentru că ambele trebuie înduhovnicite. Iar cine e plin de slava lui Dumnezeu, acela știe că slava Lui tronează în toată ființa noastră, pentru că nicio parte din noi nu este lipsită de prezența Sa.

De aceea și noi numim *Sfinte Moaște* trupurile în întregime ale Sfinților Lui și nu doar anumite părți din ele. Asta pentru ca toți pudibunzii să înțeleagă foarte bine faptul că nicio parte din trupul nostru nu e rușinoasă și nici păcătoasă, pentru că Dumnezeu locuiește, prin slava Lui, în tot trupul și în tot sufletul nostru. Căci păcatul, când îl lucrăm în noi, se împânzește ca păcura în tot trupul și sufletul nostru. Dar când ne curățim de patimi și ne umplem de slava lui Dumnezeu, slava Lui, ca pace și bucurie și sfințenie, se împânzește în fiecare parte a trupului nostru și în tot sufletul nostru.

De aceea, acolo unde ne omoară păcatul, ne învie slava Lui și unde noi ne murdărim, Dumnezeu ne face curați. Dar când El ne curățește, ne curățește în mod deplin și nu parțial, adică în tot sufletul și în tot trupul nostru, și dacă El ne face curați, atunci suntem cu adevărat curați, prin slava Lui, înaintea Sa.

Astfel, atunci când o numim pe Maica lui Dumnezeu ca fiind *Preacurată* ne referim la faptul că ea e curată în tot trupul ei, în toate mișcările trupului ei, în toate gândurile ei, în toate sentimentele ei, în toate alegerile ei de a face ceva anume. Și când spunem că ea e *Preanevinovată*, spunem că ea nu a

făcut vreodată vreun păcat personal, așa cum ne spune întreaga Tradiție a Bisericii. Și, din aceste motive reale și preasfinte, Dumnezeu S-a coborât și S-a întrupat din trupul ei, al Maicii Sale, pentru că era cu totul vrednică de El. Ea era cea despre care vorbiseră Sfinții Profeți și o numiseră *Fecioară care naște* [Is. 7, 14] sau *Împărăteasa din cele de-a dreapta lui Dumnezeu* [Ps. 44, 10].

De aceea, când a fost adusă la Templu, la vârsta de 3 ani[191], Preacurata Fecioară Maria s-a arătat și pe Hristos tuturor mai înainte Îl vestește [καὶ τὸν Χριστὸν τοῖς πᾶσι προκαταγγέλεται][192] nouă, după cum ne spune troparul praznicului. Căci venind Maica Lui, ni-L vestește pe El, pe Cel care Se face Prunc, pentru ca să ne învețe că trebuie să ne naștem din nou, prin apă și prin Duh [In. 3, 5], și să trăim duhovnicește [In. 4, 24].

Însă *nașterea din nou* nu înseamnă doar Botezul Bisericii, ci și pocăința continuă pentru păcatele noastre, care trebuie să fie o continuă înviere din morți pentru noi. Căci noi avem nevoie să ne naștem din nou continuu, avem nevoie să murim și să înviem continuu cu Dumnezeu, pentru ca să trăim viața Lui…

Ați auzit, ați citit, vedeți cu ochiul liber…că problema Bisericii numărul unu în lume e diluarea mesajului ei, bagatelizarea și negarea lui. Unii doresc o perspectivă edulcorată a vieții Bisericii, o reinterpretare a modului de a fi al creștinului, pe când alții găsesc că credința și viața creștină sunt „improprii" pentru momentul de față. De aceea, prezentarea

---

[191] Ibidem.

[192] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1232/sxsaintinfo.aspx.

credinței creștine într-un mod atrofiat, ironizarea ei sau negarea ei sunt un mod de a fi pentru mulți. Pentru că s-au distanțat interior de viața Bisericii și n-au de gând să trăiască după poruncile sfințeniei lui Dumnezeu.

De aceea, a vorbi azi despre viața duhovnicească, despre viața interioară a creștinului, despre ce trăim noi cu Dumnezeu, multora li se pare „o fantezie religioasă". Pentru că ei consideră că nu poți trăi decât „teluric" pe fața acestui pământ, iar angajarea religioasă „nu poate fi" în centrul vieții unui om. Însă, pentru mine, lucrurile stau tocmai invers: viața religioasă este viața mea, e centrul vieții mele interioare, iar viața mea socială este numai o prelungire a vieții mele religioase. Pentru că eu o trăiesc din perspectiva relației mele cu Dumnezeu, fiind cu El tot timpul.

Și după cum un îndrăgostit nu își închipuie că are trăiri interioare frumoase, ci chiar le are, tot la fel eu, ca om credincios, nu îmi închipui că sunt cu Dumnezeu, ci chiar sunt, și mă simt umplut de slava Lui și de iertarea Sa întotdeauna. Pentru că viața religioasă e centrul vieții sociale, și, trăind cu Dumnezeu, tu poți munci, poți avea o familie, poți avea o carieră, poți călători, te poți împlini, pentru că le faci pe toate dimpreună cu Dumnezeu. Ajutat și întărit de El în tot ceea ce faci.

De aceea, viața telurică a lumii de azi se extinde tot mai mult nu pentru că viața religioasă e „o utopie", ci pentru că viața religioasă e o viață sfântă, care cere o schimbare totală a noastră. Și în loc de schimbare interioară și de sfințenie, omul alege să trăiască la întâmplare, fără să îl tragă nimeni la răspundere, pentru că el își închipuie că viața telurică e viața „adevărată" a omului. Exigențele credinței sunt „prea

mari" pentru el, pentru că își propune să experimenteze toate păcatele. Numai că păcatul, oricare ar fi el, nu ne sporește entuziasmul, ci greața față de noi înșine. El nu ne aduce sănătate, ci boală, nu ne face vii, ci ne omoară. De aceea, cei mai mulți dintre convertiți sunt oameni răniți profund de păcat, oameni care au băut paharul morții până la fund...și și-au dat seama că viața lor nu are niciun sens. Și de acolo, de la această conștientizare a vieții lor, a adâncului sufletului lor, ei au înviat! I-a înviat Dumnezeu, scoțându-i la lumină prin slava Lui, pentru că le-a dat sens vieții lor. I-a făcut să vadă că ei nu pot trăi fără El, că viața telurică, viața la întâmplare nu e o viață umană, ci inumană, pentru că viața duhovnicească e viața reală a omului.

Și când stai în fața Icoanei Maicii Domnului și știi că ea nu a avut păcat, niciun păcat în viața ei, te simți jalnic, nespus de păcătos! Pentru că tu ai făcut enorm de multe păcate și, prin mila Lui, El te-a iertat de ele. De aceea, mila, mila lui Dumnezeu e viața noastră. Datorită milei Lui suntem azi împreună, pentru că fiecare meritam să fim morți datorită păcatelor noastre.

Și pentru aceasta trebuie să fim recunoscători lui Dumnezeu! Recunoscători pentru fiecare secundă pe care o trăim. Pentru că Maica Domnului a fost adusă la Templu, pentru că fusese făgăduită Domnului[193].

Ea s-a supus lui Dumnezeu, pentru că la fel se supuseseră și Sfinții ei Părinți. Dar dacă Maica lui Dumnezeu a ales să se supună lui Dumnezeu, pentru că așa doriseră și părinții ei, cu atât mai mult noi trebuie să ne supunem lui Dumnezeu, ca unii care L-

---

[193] *Cf.* https://doxologia.ro/canon-cantari/canon-de-rugaciune-la-praznicul-intrarii-biserica-maicii-domnului-2.

am ales pe El de bună voie. Și dacă ne considerăm credincioși și suntem credincioși, atunci de ce nu ne supunem Lui întru toate? De ce vociferăm la fiecare durere pe care o avem, la fiecare poruncă a Lui pe care o împlinim, la fiecare încercare a credinței noastre?

Așadar, iubiții mei, acest praznic mariologic ne cere nouă să fim ascultători și buni, curați și frumoși la suflet, pentru că viața noastră este viața lui Dumnezeu! Suntem chemați la a fi locașuri vii ale lui Dumnezeu, suntem chemați la a fi oameni duhovnicești. Pentru că din gura noastră trebuie să se audă adevărul lui Dumnezeu, de la noi trebuie să se aprindă lumina credinței și în alții, noi suntem cei care trebuie să sădim viața lui Dumnezeu și în alții, pentru că El locuiește în noi. Și cei care vor să Îl vadă pe Dumnezeu în noi, trebuie să Îl vadă în tot ceea ce noi facem. Pentru că Dumnezeu e cu noi și în noi și ne deschidem inima pentru ca și alții să Îl vadă pe Dumnezeu în noi.

Dar dacă mulți sunt enervați și ultragiați de disponibilitatea noastră religioasă și umană, acesta e un semn de autenticitate. Pentru că nu enervează decât adevărul personalizat. Adevărul mimat, adevărul spus într-o doară, adevărul relativizat, adevărul fanfaronicizat...nu enervează. Dar enervează adevărul care e una cu tine, enervează adevărul spus apăsat, adevărul milostiv și bun cu toți.

Așa că viața Bisericii e un risc asumat, e o continuă și asumată expunere interioară. Oricine poate să interpreteze gesturile tale. Oricine te poate discredita, oricine te poate minimaliza, oricine îți poate face rău. Dar faptele tale, dacă sunt fapte creștine, sunt întotdeauna eclesiale, fac parte din Biserică și te

fac o biserică vie a lui Dumnezeu, în care mulți se odihnesc, pentru că Însuși Dumnezeu Se odihnește.

Odihniți pe Dumnezeu și pe cei împreună-frați cu noi în inimile dumneavoastră! Odihniți-i pe cei care au nevoie de bucurie și de încredere! Nu fiți acri, ci plini de veselie duhovnicească, de veselia învierii, pentru că Dumnezeu e viața noastră! Și astfel vom fi unii pentru alții un sprijin puternic, un ajutor viu, duhovnicesc, pentru că ne vom odihni unii pe alții întru pacea lui Dumnezeu, cea care întrece orice minte. Amin!

Predică la Duminica a 30-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[194],

pentru mulți dintre noi moștenirea, cui lăsăm moștenire averea noastră, e o problemă reală. Pentru că ori nu avem copii, ori nu avem copiii pe care ni i-am fi dorit. Și, în ambele situații, a-l găsi pe moștenitorul nostru e tot la fel de greu cu a-ți găsi o soție sau un naș veritabil. Pentru că moștenitorul trebuie să te moștenească nu doar la nivel fizic, ci și spiritual.

Când e vorba de o operă și de o carieră bogată, când e vorba de o industrie întreagă concepută de tine sau de o instituție pe care ai creat-o de la zero, vrei să te vezi în cel care te moștenește. Și aceasta, pentru că vrei ca proiectul tău, opera ta, munca ta de-o viață să dăinuie și după moartea ta. Pentru că tocmai de aceea te zbați toată ziua: pentru ca să lași ceva în urma ta, ceva însemnat, ceva de care o întreagă lume are nevoie.

În descendența duhovnicească, fiul duhovnicesc primește de la Părintele său duhovnicesc anumite obiecte și cărți, anumite manuscrise ale sale, dar, în primul rând, Părintele duhovnicesc se întipărește în ființa fiului său duhovnicesc ca o icoană vie, pe care acesta o portă cu evlavie în ființa sa. De aceea, moștenirea pe care el o primește e în același timp duhovnicească și materială, e nevăzută și văzută, pentru că el s-a schimbat cu totul în viețuirea dimpreună cu Părintele său, dar ceea ce a primit de la el,

---

[194] Scrisă pe 20 noiembrie 2017, într-o zi de luni, pe timp de soare, după ploaia de dimineață.

sub formă materială, are o valoare unică. Pentru că lucrurile materiale poartă amprenta duhovnicească a Părintelui său.

Un copil iubitor și ascultător primește cu dragoste de la părinții și bunicii lui moștenirea pe care ei i-o lasă. Și fiecare lucru primit e mai mult decât văd alții, pentru că el este amprentat de iubirea pentru predecesorii săi. Și păstrarea și administrarea lucrurilor primite ține de familie.

Însă un poet, un artist, un scriitor, un Sfânt, un inventator, un făuritor de instituții, când lasă cuiva moștenire ceea ce el a creat toată viața, își lasă moștenirea unui om de conștiință într-o perspectivă largă, globală, pentru că moștenirea lui vizează pe toată lumea și nu doar cercul îngust al unei familii. Căci și Sfântul și scriitorul și inventatorul au nevoie de moștenitori reali, cu conștiință, pentru că lucrurile nu se păstrează de la sine. Ci, după moartea lor, lucrurile lor trebuie păstrate, întreținute, apreciate, iubite, facilitate publicului larg, pentru ca ele să ajungă la cât mai mulți.

Și când vedem azi, în Biserică, Sfinte Moaște, Sfinte Icoane, cărți de sute de ani, trebuie să fim conștienți de faptul că toate acestea au fost păstrate și întreținute de sute de ani de oameni reali, de oameni atenți, de oameni care le-au protejat de distrugere și le-au adus până la noi. Iar multele cărți ale Tradiției Bisericii, care s-au pierdut în mod total sau parțial, sunt o durere și o lipsă incalificabilă pentru cei care înțeleg aceste pierderi sfinte.

De aceea, când punem problema banilor Bisericii sau a donațiilor și a contribuțiilor pentru Biserică trebuie să o punem în interiorul ecuației moștenirii pe care o lăsăm urmașilor noștri. Ce lăsăm noi, în Biserică, celor de după noi? Cum îi ajutăm noi, pe

cei care vor veni după noi, să înțeleagă teologia și istoria Bisericii și să trăiască în mod sfânt la nivel eclesial?

Căci dacă o casă nu rămâne în picioare, dacă nu e întreținută în mod continuu, cum să rămână o Biserică sau o bibliotecă teologică în picioare, dacă nimeni nu le întreține? Și casele și Bisericile și bibliotecile teologice nu se țin doar cu 50 de lei pe an în picioare, ci cu mulți bani și cu multă dăruire zilnică. Iar problema nu e „cât dăm pentru Biserică", ci cu cât trebuie să contribuim în mod continuu pentru Biserică și pentru orice instituție fundamentală a țării noastre și a întregii lumi. Pentru că instituțiile teologice și cele culturale trebuie să meargă mai departe. Bibliotecile trebuie să fie tot mai încăpătoare și mai diversificate. Supermarketul nu înseamnă doar mâncare și băutură, ci și cărți, și computere și obiecte de tot felul pentru folosul nostru zilnic. Pentru urmașii noștri sunt importante și cimitirele, în care sunt îngropați strămoșii lor, dar și istoria clară și nefalsificată a trecutului lor.

Bisericile trebuie să fie frumoase și încăpătoare, bine întreținute și pline de viață sfântă, pentru că viața eclesială se învață din cărțile Bisericii și nu de aiurea. Dacă vrem o lume tot mai bună, ea începe cu noi, ea începe de aici, din Biserică, iar Biserica e împreună cu orice instituție care vrea binele umanității. Din acest motiv, relațiile instituționale dintr-un stat nu sunt doar o vorbă, ci și un fapt real, și fără ele nimic nu funcționează cum trebuie.

Pentru că nici în familie lucrurile nu funcționează, dacă nu există relații reale, profunde, bazate pe iubire și încredere reciprocă. Iar moștenirea reală constă tocmai în profunda experiență pe care copiii

o învață de la noi, cei maturi și bătrâni, și pe care ei o personalizează în viața lor.

Ce moștenire lăsăm și cui o lăsăm? Dacă nu o lași cui trebuie, ea se năruie în scurt timp. Iar moștenirea reală e cea pe care Dumnezeu o binecuvântează și dorește ca ea să rămână.

Însă, dacă e să luăm în calcul Evanghelia de azi [Lc. 18, 18-27], moștenirea noastră nu are niciun viitor din perspectiva Domnului. Singurul ei viitor e acela că...trebuie să se năruie. Pentru că El i-a spus arhonului, stăpânitorului: „Toate câte ai vinde [πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον] și împarte-le săracilor [καὶ διάδος πτωχοῖς]!" [Lc. 18, 22, BYZ]. Nu i-a spus cui, nu i-a spus la câți săraci, din care sat sau oraș, din care țară, ci doar că moștenirea trebuie împrăștiată, trebuie dată săracilor, pentru ca să o ai cu adevărat, pentru ca să te folosești duhovnicește prin milostenie. Pentru că din porunca Domnului înțelegem că adevărata noastră moștenire e milostenia, adică împărțirea moștenirii materiale, pentru a-I urma Domnului. Și când împarți averea ta, îți faci din inima ta un cer [Ibidem], pentru că tezaurizezi în tine slava lui Dumnezeu. Milostenia ne umple de slava lui Dumnezeu, ca și celelalte porunci dumnezeiești, și dacă împlinim poruncile Sale, noi devenim un cer al multor virtuți sfinte, și numai astfel Îi putem urma Lui [Ibidem].

Pentru că atunci când ne uităm la Apostolii Domnului vedem niște Sfinți Bărbați, care au lăsat toate pentru El, pentru ca să devină vistierii ale prezenței și ale propovăduirii Sale. S-au dezgolit de ei și de lumea lor, s-au sărăcit de cele ale lumii, pentru ca să se lase pictați dumnezeiește de Chipul ființial al Tatălui, de Fiul Lui, Cel întrupat pentru noi și pentru mântuirea noastră. Și Fiul Tatălui S-a pictat

în ei, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, și i-a făcut biserici sfințite pe fiecare în parte și propovăduitori dumnezeiești ai Lui în Biserica Sa. Pentru că ei au avut nevoie să devină cărți vii, scrise de Dumnezeu și care să vorbească în armonie unii cu alții, pentru ca toți să vadă că sfințenia e personală, dar că ea se trăiește numai în comuniunea Bisericii.

Căci dacă te desparți de Biserică, nu Îl găsești pe Dumnezeu, ci o perspectivă idolatră asupra eclesialității. Pentru că ori îți faci religia ta, care să fie potrivită cu propriile tale înșelări demonice, ori te afiliezi unei confesiuni sau religii, care seamănă cu propria ta decadență. Și cel care spune că nu crede în Dumnezeu sau că nu crede în nimic, atunci crede în el însuși, în propriile sale minciuni sau limitări, și starea lui de necredință e...o formă religioasă de existență, una parazitară, dar religioasă.

De aceea, unii nu au ce să lase moștenire sau moștenirea lor e una negativă, pe când alții caută omul potrivit pentru o moștenire de proporții. Și moștenirea teologică și duhovnicească este și va fi una fericită, binecuvântată de Dumnezeu, motiv pentru care se perpetuează în istorie ca un fapt benefic pentru Biserică și pentru întreaga lume.

Însă Domnul i-a poruncit arhonului să vândă averea materială pentru ca să primească de la El pe cea spirituală. El i-a poruncit să se dezbrace de sine și de cele materiale pentru a intra în Împărăția Lui. Căci și noi ne putem lăsa moștenirea altora nu pe buza morții, ci din timp, pentru a fi liberi interior față de ceea ce posedăm. Există legislație în acest sens, există cadru legal pentru a ne despovăra de propria noastră avere sau pentru a ști din timp cine ne moștenește. Dar pentru a face acest pas trebuie să ai curajul vieții duhovnicești, trebuie să îți pese de

sufletul tău și de mântuirea ta mai mult decât de lucrurile pe care le-ai moștenit sau le-ai dobândit în întreaga ta viață.

Pe de altă parte, în sinaxarul Bisericii există Sfinți care au fost foarte bogați, care au trăit într-o mare bogăție toată viața, dar cărora bogăția nu le-a omorât viața duhovnicească. Pentru că ei, în mijlocul atâtor averi, nu prețuiau lucrurile materiale în detrimentul celor duhovnicești, ci, fiind absorbiți cu totul de iubirea lui Dumnezeu, trăiau ca și când nu ar fi avut nimic, pentru că El era adevărata lor avere. Și viața ascetico-mistică, în mijlocul lumii și al multor averi, e iarăși un mare curaj duhovnicesc, pe care numai Dumnezeu ni-l poate da.

Pentru că ceea ce ai sau nu ai din punct de vedere material nu e problema centrală în viața creștină, ci problema noastră numărul unu este viața cu Dumnezeu. De aceea, „cele cu neputință în fața oamenilor este [sunt] cu putință în fața lui Dumnezeu [τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατά ἐστιν παρὰ τῷ Θεῷ]" [Lc. 18, 27, BYZ]. Căci împreună cu El putem face lucruri care păreau imposibile, putem trece peste situații care păreau insurmontabile, putem crește la nesfârșit în cunoașterea lui Dumnezeu, de sine și a oamenilor, pentru că El ne ajută, din interiorul nostru, să facem toate aceste lucruri. Și dacă toate aceste lucruri sunt niște realități, pentru că oamenii se pot schimba la nesfârșit în relația cu Dumnezeu, atunci a prefera altceva decât pe El înseamnă a te mulțumi cu nimic.

Așadar, iubiții mei, suntem moștenirea lui Dumnezeu, dacă suntem moștenitorii Împărăției Sale! Ba, mai mult, suntem mădularele mistice ale lui Hristos Dumnezeu, pentru că noi toți suntem Biserica Lui. Și mădularele nu pot trăi separate de trup,

ci toate sunt ale trupului și sunt împreună și se ajută reciproc, pentru că formează un tot unitar. Căci noi, deși mulți, suntem una întru El, pentru că suntem umpluți de aceeași slavă dumnezeiască a Lui, fiind hrăniți de aceleași Taine și Slujbe ale Sale. Noi, aici, în Biserica Lui, suntem unii lângă alții, dar și unii pentru alții și unii în alții în mod duhovnicește. Pentru că ne ajutăm unii pe alții și ne avem unii pe alții în inimile noastre. Și de aceea, pentru câți ne rugăm, cu atâți și suntem milostivi. Cărora le facem bine, le facem bine în mod iubitor și ne facem un mare bine în același timp. Pentru că binele ne ajută reciproc, umplând de bucurie și pe cel care dă și pe cel care primește milostenie.

Postim și ne rugăm și citim și facem bine tuturor, trăind ultimele zile ale lui noiembrie cu o tot mai mare pace, pentru că decembrie acesta ne va vorbi în mod foarte frumos despre Domnul. Ne va spune că El a venit în lumea noastră ca un Prunc, iar colindele noastre vor exprima bucuria sfântă a venirii Lui la noi. Și, cu toată prigonirea Lui, cu toată răstălmăcirea cuvintelor și a faptelor Sale, noi suntem umpluți de cumințenie și de frumusețe dumnezeiască prin venirea Lui la noi, pentru că El ne ajută să creștem duhovnicește pe fiecare zi.

De aceea, iubiții mei, dacă Domnul ne învață să fim curați și frumoși, să nu ne întristăm nicio clipă! Pentru că viața despre care El ne vorbește este viața Lui care coboară în noi și ne sfințește. Și noi doar cu El suntem creștini, doar cu El suntem în Biserica Lui și doar El ne învață continuu ce să facem cu viața noastră. Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Apostol Andreas, Apostolul românilor (30 noiembrie 2017)

Iubiții mei[195],

ziua de azi este ziua duhovnicească a tuturor românilor ortodocși. Este ziua identității noastre religioase, ziua cea preabucuroasă în care îl pomenim pe cel care ne-a încreștinat pe noi. Pentru că îl pomenim azi pe Apostolul nostru, al românilor ortodocși, pe Sfântul Apostol Andreas [Ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Ἀπόστολος], Cel întâi-chemat [ὁ Πρωτόκλητος][196] la apostolat, pe întemeietorul Bisericii românești.

Căci noi, românii ortodocși, alături de celelalte națiuni ortodoxe, ne aflăm în Biserica lui Hristos și a Apostolilor Săi, în Biserica Cincizecimii, în adevărata Biserică a lui Dumnezeu, care a ajuns, prin veacuri, până la noi, ca prelungire mistică a vieții lui Dumnezeu în viața noastră. Noi, românii ortodocși, de două milenii suntem în Biserica Dumnezeului Celui viu, ca parte intimă a trupului Său mistic. De aceea nu ne-a plăcut niciodată să experimentăm separarea de Biserică și am considerat orice pseudo-biserică drept un atentat la identitatea noastră religioasă și națională. Pentru că credința ortodoxă, limba ro-

---

[195] Începută în ziua de 25 noiembrie 2017, o zi de sâmbătă. Terminată la 12. 31, în zi de luni, pe 27 noiembrie 2017. O zi înnorată, cu 7 grade la ora 12.00.

[196] *Cf.*

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1321/sxsaintinfo.aspx.

mână și pământul românesc strămoșesc le-am văzut întotdeauna ca fiind coexistente și reprezentând identitatea noastră ca neam, aflat în legătură intimă cu celelalte națiuni ortodoxe.

Pentru că Sfinții Apostoli, potrivit poruncii Domnului [Mt. 28, 19], au creștinat neamuri. Ei nu au creștinat persoane izolate, în indiferență față de neamul, limba și modul lor particular de a vedea lucrurile, ci au creștinat neamurile așa cum erau ele la data înființării Bisericii. Din acest motiv, națiunile ortodoxe sau foste ortodoxe au fost amprentate eclesial la modul profund, au fost creștinate, pentru că Biserica, alături de Stat, a fost instituția formatoare și păstrătoare a identității naționale. Iar unde neamul încreștinat, la un moment dat, a apostaziat de la Biserică, se observă în mod pronunțat o schimbare de paradigmă existențială. Pentru că Biserica este un mod de-a fi, de-a gândi și de a vedea viața de față în interdependență continuă cu veșnicia, iar când un neam iese din Biserică, el trăiește situația dramatică a unei repăgânizări a sa.

Din marea purtare de grijă a lui Dumnezeu, românii ortodocși nu au trăit această dramă a separării lor de Biserică! Românii ortodocși au fost veacuri la rând parte componentă a Patriarhiei de Constantinopol, noua Romă, iar Biserica Ortodoxă Română a luat naștere în 1872, Patriarhia de Constantinopol recunoscând autocefalia Bisericii Ortodoxe Române în ziua de 25 aprilie 1885, prin Patriarhul Ecumenic Ioachim al 4-lea[197]. Însă în anul 1885, Biserica Ortodoxă Română îi cuprindea doar pe ortodocșii din Țara Românească și pe cei din Moldo-

---

[197] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Ortodoxă_Română.

va. Ortodocșii din Transilvania s-au integrat în Biserica Ortodoxă Română în ziua de 23 aprilie 1919. Pentru ca, din ziua de 4 februarie 1925, Biserica Ortodoxă Română să ajungă un Patriarhat, prin hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii noastre, hotărâre sinodală care a fost întărită în mod instituțional în ziua de 25 februarie 1925. De aceea, fostul Episcop de Caransebeș, Dr. Miron E. Cristea, va fi înscăunat la 1 noiembrie 1925 ca primul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române[198].

Așa că, după 19 secole de existență eclesială în interiorul Patriarhiei de Constantinopol, de 92 de ani ortodocșii români sunt membrii duhovnicești ai *Bisericii Ortodoxe Române*, care a fost condusă de 5 Patriarhi timp de 82 de ani, pentru ca de 10 ani să fie condusă de PFP Prof. Acad. Dr. Daniel Ciobotea[199], cel de al 6-lea Patriarh al ei. Adică Biserica noastră, care e parte intimă a Bisericii lui Hristos, are un traseu istoric reperabil, istoria ei poate fi studiată și adâncită timp de 21 de secole, ea fiind apostolică în mod direct. Pentru că Apostolul tuturor românilor este Sfântul Apostol Andreas, cel pe care astăzi îl pomenim cu bucurie fiască.

Și pentru că am ajuns în acest punct al predicii, astăzi vreau să vă vorbesc despre apostolicitatea Bisericii, adică despre ce am primit noi, Biserica din România, prin Sfinții Săi Apostoli, de la Însuși Domnul, Patriarhul și Capul Bisericii noastre. Pentru ca să înțelegem legătura noastră directă și intimă cu Domnul, prin Sfinții Săi Apostoli, cu urmașii lor până azi. Și să începem discuția noastră pe baza teologiei liturgice a Bisericii, care este teologia dogmatică a ei

---

[198] Ibidem.

[199] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Patriarhul_Daniel.

integrată liturgic! În prima rugăciune de iertare a Înmormântării, spre exemplu, se spune la un moment dat: „Așa, Doamne, Dumnezeul nostru [Ναί, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν], Cel care ai dat Sfinților Tăi Ucenici și Apostoli puterea aceasta [ὁ τοῖς Ἁγίοις Σου Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις τὴν ἐξουσίαν ταύτην δοὺς], ca să dea iertarea păcatelor, și ai zis [ὥστε τῶν ἁμαρτημάτων διδόναι τὴν ἄφεσιν, καὶ εἰπών]: «Oricâte veți lega și veți dezlega [Ὅσα ἂν δήσητε καὶ λύσητε], să fie legate și dezlegate [ἵνα ὦσι δεδεμένα καὶ λελυμένα]», și prin ei și întru noi [δι᾽ αὐτῶν δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς], [chiar] dacă și [suntem] nevrednici [εἰ καὶ ἀναξίους], de asemenea acest mare dar, [ca] un iubitor de oameni, ne-ai dăruit [ὡσαύτως τὴν τηλικαύτην δωρεὰν φιλανθρώπως διαβιβάσας], dezleagă pe adormitul robul Tău (cutare) [λῦσον τὸν κοιμηθέντα δοῦλόν Σου (τὸν δεῖνα)] de păcatul sufletesc și de cel trupesc [τοῦ ψυχικοῦ καὶ σωματικοῦ ἁμαρτήματος], și să fie iertat și în veacul de acum și în cel ce va să vină [καὶ ἔστω συγκεχωρημένος καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι]”[200].

Și de aici înțelegem că *puterea* și *marele dar dumnezeiesc* al legării și al dezlegării păcatelor oamenilor, dat de Domnul Sfinților Lui Apostoli, cu toată nevrednicia noastră, l-am primit și noi, Episcopii și Preoții, prin hirotonia noastră în Biserică. De aceea putem ierta păcatele oamenilor în mod apostolic, pentru că am primit, prin succesiunea apostolică a credinței și a harului, în Biserică, harisma iertării păcatelor celor credincioși, care vin și își mărturisesc păcatele în Taina Mărturisirii. Și numai păcatele spovedite în fața Episcopilor și a Preoților Bisericii

[200] *Cf.* Evhologhionului grecesc (coloana din stânga): http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/prayers/funeral_translation.htm/ Molitfelnic, ed. BOR 2002, p. 234-235.

Ortodoxe, cu toată nevrednicia lor, și iertate de către ei, sunt iertate de Dumnezeu cu adevărat.

La Dumnezeiasca Liturghie, în rugăciunea de la Heruvic, Episcopul sau Preotul care conduce Slujba spune: „și învrednicește-mă [καὶ ἱκάνωσόν με], [cu] puterea Sfântului Tău Duh [τῇ δυνάμει τοῦ Ἁγίου Σου Πνεύματος], [pe mine,] cel care sunt îmbrăcat [cu] harul Preoției [ἐνδεδυμένον τὴν τῆς Ἱερατείας χάριν], a sta [cu] [înaintea] sfintei mesei Tale acesteia [παραστῆναι τῇ ἁγίᾳ Σου ταύτῃ τραπέζῃ] și să ierurghisesc/ să lucrez cu sfințenie sfântul și curatul Tău trup și cinstitul [Tău] sânge [ἱερουργῆσαι τὸ ἅγιον καὶ ἄχραντον σῶμά Σου καὶ τὸ τίμιον αἷμα]”[201].

Îmbrăcarea noastră în har e duhovnicească și reală, pentru că Dumnezeu ne-a îmbrăcat în har la hirotonia noastră în Episcopi și Preoți. Cei vrednici de Preoție, adică de slujirea lui Dumnezeu, au simțit și au văzut duhovnicește îmbrăcarea lor în har la Hirotonie și, prin harul lui Dumnezeu, care îi întărește, îi luminează și îi sfințește în mod continuu, ei lucrează și sfințesc toate în Biserică și în lume. De aceea, întru puterea Dumnezeului nostru treimic Episcopii și Preoții Bisericii slujesc în Biserică și, prin ea, ei ierurghisesc toate spre mântuirea noastră.

Aceste lucruri le găsim subliniate în Hirotonia Preotului, unde se spune: „Însuți Doamne, și pe acesta, pe care ai binevoit a intra în treapta Preoției, umple-l de darul Sfântului Tău Duh [πλήρωσαν τῆς τοῦ Ἁγίου Σου Πνεύματος δωρεᾶς], ca să se facă vrednic a sta fără de prihană [παρεστάναι ἀμέμπτως] înaintea Jertfelnicului Tău, a propovădui Evanghelia Împărăției Tale, a lucra cu sfințenie cuvântul adevărului Tău, a aduce Ție daruri și jertfe duhovnicești, a

[201] Ieraticon, ed. BOG 2009, p. 124/ Liturghier, ed. BOR 2012, p. 159.

înnoi pe poporul Tău prin baia nașterii de a doua”[202]. Pentru că punerea înaintea Jertfelnicului sau a Sfintei Mese a unui bărbat duhovnicesc este una sacramentală și duhovnicească. Căci, prin Taina Hirotoniei, el este umplut de har, pentru a sluji Cele Sfinte ale lui Dumnezeu.

Așadar, prin puterea lui Dumnezeu și nu prin puterea lor, Episcopul și Preotul slujesc lui Dumnezeu în Biserică, dar fiecare și-a primit treapta lui ierarhică de la Domnul, prin Taina Hirotoniei, fiind introduși în succesiunea directă și istorică a credinței și a harului, pe care Domnul, prin Sfinții Săi Apostoli și urmașii lor până azi, o lucrează în viața noastră, a tuturor celor hirotoniți de El prin Episcopii Săi. Și când vorbim despre apostolicitatea Preoției noastre, noi vorbim despre identitatea Preoției noastre cu cea a Sfinților Apostoli, pentru că noi avem Preoția pe care am primit-o de la Domnul prin ei și nu o alta.

Acest lucru e subliniat cu putere în Hirotonia Episcopului, în prima rugăciune a Tainei Hirotoniei, unde se spune: „Însuți, Stăpâne al tuturor, și pe acesta care s-a ales și s-a învrednicit a lua jugul Evangheliei și vrednicia arhierească, prin mâna mea a păcătosului și a celor împreună-liturghisitori și împreună-Episcopi, întărește-l [cu] venirea și puterea și harul Sfântului Tău Duh [τῇ ἐπιφοιτήσει, καὶ δυνάμει, και χάριτι τοῦ Ἁγίου Σου Πνεύματος ἐνίσχυσον], precum ai întărit pe Sfinții Tăi Apostoli și Profeți [ὡς ἐνίσχυσας τοὺς Ἁγίους Σου Ἀποστόλους καὶ Προφήτας], precum ai uns pe Împărați,

---

[202] Evhologhion to mega, ed. BOG 1839, p. 166/ Arhieraticon, ed. BOR 1993, p. 81. A se vedea și predica în care am vorbit despre Dumnezeiasca Taină a Preoției: https://www.teologiepentruazi.ro/2015/09/16/predica-la-10-ani-de-dumnezeiasca-preotie-17-septembrie-2015/.

precum ai sfințit pe Arhierei”[203]. Căci, deși la vedere Episcopul e hirotonit de mai mulți Episcopi și Preotul de un Episcop, adică de niște oameni, totuși, în mod tainic, Cel care ne hirotonește pe toți este Dumnezeu, de la Care avem Preoția Lui și puterea de a sluji Cele Sfinte. Pentru că toți Episcopii și Preoții Lui din toate veacurile au primit aceeași putere dumnezeiască a Preoției Sale, fiind întăriți de El în toată slujirea lor. Însă Preoția lui Hristos are trei trepte sfinte, interdependente între ele, pentru că e formată din Diaconi, Preoți și Episcopi, și treptele Preoției Dumnezeiești sunt sacramentale și duhovnicești, pentru că te sfințesc pentru treapta Preoției în care ești pus și te fac să trăiești și să slujești duhovnicește în Biserica Sa și în conlucrare reciprocă.

De aceea, nu putem minimaliza sau absolutiza vreo treaptă ierarhică, pentru că toate sunt și slujesc împreună în Biserica lui Dumnezeu, avându-și toate existența și lucrarea în voia lui Dumnezeu cu Biserica Sa. Căci El a dorit și dorește ca Biserica Lui să fie slujită sacramental de Episcopi, Preoți și Diaconi, pentru ca prin împreuna-slujire a treptelor ierarhice ale Bisericii să învățăm cu toții comuniunea și conlucrarea frățească. După cum, în Împărăția lui Dumnezeu, Îngerii nu sunt minimalizați pentru că sunt Îngeri și nu sunt Heruvimi sau Sfintele Cuvioase nu sunt minimalizate pentru că sunt femei și nu sunt Ierarhi ai Bisericii, ci împreună și cu toții Îi slujesc lui Dumnezeu, căci Sfinții Îngeri și Sfinții sunt împreună înaintea Lui.

Pentru că Biserica e formată din toți cei credincioși, adică din ierarhie, din toți monahii și mirenii ei. Și toți cei credincioși din Biserica noastră sunt

---

[203] Idem, p. 168/ Idem, p. 97-98.

rodul propovăduirii Sfântului Apostol Andreas, care a întemeiat Biserica noastră românească.

Și după cum, pe Sfântul Andreas, l-au crezut strămoșii noștri și l-au urmat, pentru că era un Didascalos, un Învățător dumnezeiesc, și au întemeiat Biserica românească, tot astfel și noi urmăm Episcopilor Bisericii noastre, care sunt didascalii ce stau pe tronul Său și încearcă să fie imitatorii Păstorului celui adevărat, adică ai lui Hristos Domnul[204].

Însă un mimitis [μιμητής]/ un imitator mistic al lui Hristos nu este cineva care mimează evlavia, care mimează sfințenia, ci e cineva care o trăiește interior la exigențe mari. Pentru că el trăiește în ritmul vieții lui Hristos, după poruncile Lui, toți văzând în el un urmaș vrednic al Său. Și cu toții trebuie să ne facem urmași vrednici ai Domnului și ai Sfinților Lui, pentru că porunca sfințeniei ne este adresată tuturor de către Domnul și doar Sfinții locuiesc în Împărăția Lui.

Așadar, iubiții mei, îl pomenim azi pe Apostolul nostru, pe Sfântul Andreas, de la care avem Biserica și Preoția ei, pentru că Dumnezeu întemeiază Biserica lui prin oameni și în oameni! Prin Sfinții Lui Apostoli și prin urmașii lor cei sfințiți din toată lumea, Biserica lui Hristos a trecut din veac în veac, s-a extins continuu în lume și se extinde, pentru că fiecare nou botezat extinde Biserica lui Hristos în lume. Iar dacă noi am primit acest mare dar al dreptei și mântuitoarei credințe a lui Dumnezeu, dacă suntem în Biserica lui Dumnezeu cea una, sfântă, catolică și apostolică, atunci trebuie să dăruim credința ortodoxă tuturor celor însetați și înfometați de adevărul și de sfințenia lui Dumnezeu. Să o dăruim în scris, prin faptele noastre, prin mărturia

---

[204] Idem, p. 169/ Idem, p. 99.

noastră față către față, prin iubirea noastră de oameni! Pentru că credința și viețuirea ortodoxă sunt cele mai mari daruri pe care noi, românii ortodocși, le putem face celor care nu Îl cunosc pe Dumnezeu cu adevărat.

Și mă uit adesea, cu strângere de inimă, în cărțile și studiile teologilor ortodocși străini sau ale eterodocșilor de tot felul și nu văd decât arareori citat vreun teolog sau Sfânt român. Părintele Stăniloae e citat cu cărțile și studiile sale în engleză, germană, franceză sau greacă, sunt citați teologii români care au scris în greacă, engleză sau franceză...și, în rest, nu se știe nimic despre ceea ce gândim și scriem noi aici, în România ortodoxă. Sau scriem de așa manieră, încât nu suntem interesanți pentru cei din afara granițelor noastre. Fapt pentru care trebuie să scriem teologie în mod actualizat, pentru publicul de azi, să traducem și să predicăm și în alte limbi pe care le cunoaștem, pentru că numai astfel putem să ajutăm cu mărturia credinței și a vieții noastre ortodoxe. Numai așa suntem lumini în sfeșnic, în marele sfeșnic al lumii, care îi invităm și îi provocăm pe oameni, pe baza adevărului Bisericii, la adevărata viață cu Dumnezeu.

Iar eu nu cred că relativismul postmodern e mai puternic decât nevoia de adevăr a oamenilor. Pentru că văd în mine și în oameni multă dorință de adevăr, de autenticitate, de firesc, adesea amestecate cu multă neștiință și cu patimi de tot felul. Dar dacă le vorbim oamenilor, dacă îi lămurim, dacă îi ajutăm să se lămurească interior asupra vieții lor și a perspectivei lor spre veșnicie, ei vor alege viața cu Dumnezeu, pentru că ea aduce împlinire și certitudini.

Pentru că Biserica este mereu neapărată pentru întreaga umanitate, însă trebuie să facem cu toții

efortul de a înțelege mesajul și viața ei. Trebuie să îi ajutăm pe oameni să înțeleagă învățătura și viața Bisericii, în continuitatea lor neîntreruptă de la Domnul, Capul Bisericii. Să le spunem tuturor că Biserica Lui e aceasta, că toți Sfinții Lui sunt în această Biserică și că teologia și viața Bisericii sunt știința cea mai profundă a omului din toate secolele și singura sfințitoare. Pentru că ceea ce înveți și trăiești în Biserică te sfințește, te face fiu al Împărăției, prin slava lui Dumnezeu, care coboară neîncetat în Biserica Sa.

Sfântul Apostol Andreas, cel răstignit pe lemn[205], este cu noi! Sfintele sale Moaște ne arată că el a fost una cu propovăduirea sa[206]. Iar el, cel care a fost martirizat pe la vârsta de 80 de ani[207], ne spune tuturor că putem să-I slujim lui Dumnezeu toată viața, până la ultima suflare, și că putem face lucruri folositoare pentru întreaga lume. Căci dacă el, în secolul I al Bisericii, a putut să ajungă din Israil până la noi, în Dobrogea, noi, în lumea tehnologiei avansate și a mijloacelor de transport performante, nu putem să facem lucruri mari pentru Biserică?...

Însă istoria se scrie cu fapte!

Faptele lui, ale Apostolului nostru, dăinuie până azi. Lucrarea lui apostolică și misionară este

---

[205] A se vedea:
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/27/unde-se-afla-capul-si-crucea-sfantului-apostol-andreas/.

[206] Idem:
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/28/predica-la-pomenirea-sfantului-apostol-andreas-30-noiembrie-2016/.

[207] Idem:
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/28/predica-la-pomenirea-sfantului-apostol-andreas-cel-intai-chemat-2015/.

mântuirea noastră, pentru că ne-a lăsat moștenire Biserica lui Dumnezeu. Și cine dorește să rămână în conștiința istoriei ca un om bun, ca un om valoros, ca un om cu conștiință, trebuie să lucreze în Biserica Lui, trebuie să slujească tuturor, pentru ca să fie spre folosul tuturor.

Vă urez *la mulți ani* tuturor! Vă doresc multă sănătate și bucurie dumnezeiască, multă putere de nevoință și de dăruire, pentru ca să vă faceți tuturor toate! Căci numai împlinind voia lui Dumnezeu suntem urmași autentici ai Sfântului Apostol Andreas, Părintele nostru și Ocrotitorul nostru în tot lucrul cel bun. Amin!

Predică la Ziua Națională a României (1 decembrie 2017)

Iubiții mei[208],

după ce ieri am prăznuit *ziua religioasă* a României, ziua de pomenire a Sfântului Apostol Andreas, cel care ne-a dăruit *identitatea eclesială*, astăzi continuăm sărbătoarea noastră identitară, pentru că sărbătorim cu toții *identitatea* noastră *națională*. Căci noi suntem ortodocși și români, români și ortodocși, iar în limba română noi Îl lăudăm pe Dumnezeu și comunicăm unii altora experiențele noastre.

Și eu cred că s-a ales în mod providențial, la 1 august 1990, ca ziua de 1 decembrie să fie *Ziua Națională a României*[209], și aceasta din două motive majore: 1. pentru că în această zi actualizăm ziua providențială a unirii tuturor românilor de la 1 decembrie 1918[210] și 2. pentru că arătăm prin această zi, care urmează celei de 30 noiembrie, că identitatea religioasă a românilor este una cu cea națională. Pentru că mai înainte ca România să fie una la nivel teritorial, timp de 19 secole ea a fost una prin credința, limba și teritoriul ei. După cum astăzi, românii din teritoriile românești din afara granițelor României sau românii de peste granițe, sunt români prin păstrarea identității lor religioase și naționale, adică

---

[208] Scrisă în ziua de 27 noiembrie 2017, zi de luni. Terminată la 16. 03, cer înnorat, 6 grade.

[209] A se vedea:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Ziua_națională_a_României.

[210] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Marea_Unire.

a credinței ortodoxe, a limbii române și a modului de a fi al românilor.

Însă, pentru că români suntem prin naștere, iar creștini ortodocși suntem prin Botez și prin întreaga viață a Bisericii, a ne păstra credința și naționalitatea și limba și istoria și pământul românesc înseamnă a rămâne statornici în credința noastră strămoșească și pe pământurile românilor dintotdeauna. Iar dacă, din diverse motive, suntem nevoiți să plecăm de aici, din țara noastră, a duce românitatea cu noi înseamnă a duce credința, limba, tradițiile, obiceiurile și modul de-a fi al românilor. Pe care le iubim și le prețuim, pe măsura la cât le înțelegem.

De aceea, dacă îi vedem pe unii români că își neagă credința pe care o au, dacă îi vedem că vorbesc cu ușurătate despre limba, despre istoria, despre țara, despre tradițiile, obiceiurile și tot modul de a fi al românilor, trebuie să înțelegem că atunci vorbește neștiința din ei sau interesele mărunte. Pentru că nimeni nu își poate urî familia, limba, credința, locul unde s-a născut, istoria poporului său, dacă este împăcat cu el însuși, dacă e un om valoric și dacă le cunoaște și le prețuiește în mod profund. Căci dacă le urăști pe toate acestea, trebuie să te urăști și pe tine însuți.

Însă, cu toții, avem critici...Critici la adresa altora și a noastră, și ele sunt normale. Însă a critica niște patimi în mod onest, cu durere și conștiință, a critica niște moduri de-a fi necinstite, profund corupte, nu înseamnă *a urî* pe cineva sau propriul tău popor, ci înseamnă *a-l iubi în mod energic*. Fiindcă numai cine iubește pe cineva și e atent față de problemele cuiva sau ale unui popor identifică corect patimile, problemele, nereușitele și, în același timp, și le și asumă. Subliniezi răul din alții, dar ți-l și

asumi, pentru că și tu faci parte din ecuația aceluiași popor. Și când îți asumi păcatele poporului tău, atunci te rogi pentru el, cauți să îl înveți, suferi pentru erorile sale.

La polul opus, cine caută doar să se căpătuiască, să parvină, nu își asumă situația poporului său, ci se vede doar pe sine. Și de aceea, indiferența, corupția generalizată, mediocritatea, lașitatea sunt cele care dezmembrează o națiune, pe când credința, omenia, responsabilitatea, munca plină de conștiință, milostivirea unită cu dreptatea, ospitalitatea, creația valorică sunt cele care coagulează o națiune și îi dau fermitate în tot ceea ce face.

Nu îmi plac mișcările, bancurile de prost gust la adresa românilor și a României. Pentru că nu îmi place să vorbesc în mod peiorativ sau bășcălios despre români și România. Identitatea mea națională a fost întotdeauna un lucru serios pentru mine, alături de identitatea mea religioasă. Fapt pentru care eu nu pot să râd de poporul meu, de țara mea, de imnul națiunii mele, de steagul său, de aspirațiile sale demne și cinstite, de tradițiile și de obiceiurile sale, ci pot doar să mă întristez de faptul că incultura, neștiința, necredința, obiceiuri nefaste pentru noi devin tot mai „românești". Pentru că, în comparație cu oamenii trecutului, care își iubeau Biserica, țara, limba și modul de a fi al românilor, care se simțeau *acasă* aici și nu concepeau să stea toată ziua degeaba, ci erau într-o continuă trebăluire, avem tot mai mulți români care nu știu de unde vin și unde se duc.

Iar neștiința lor trebuie să ne doară, incapacitatea lor de a-și găsi rostul în lume trebuie să ne îngrijoreze și trebuie să ne temem de ziua în care ei vor decide pentru alții, pentru că ei sunt viitorul nostru. Căci a considera că oamenii se formează „de

la sine", așa, mergând brambura pe străzi și prin parcuri și pe câmpii, fără aportul Bisericii și al Școlii și al Statului, înseamnă a ne întoarce la o primitivitate păguboasă. La o stare de înapoiere socială și culturală, în care nu vom mai ști nici să citim, nici să scriem, nici să facem lucruri mărunte prin casă.

Dimpotrivă, Biserica și Școala și Statul român ne cheamă la asumarea identității noastre naționale și religioase, la asumarea științei și a istoriei lumii, la o continuă specializare profesională și umană, la o continuă înfrumusețare a vieții noastre, pentru că trebuie să fim oameni printre oameni, oameni pentru oameni, oameni valorici, oameni care își asumă tot ceea ce fac. Pentru că nu se poate trăi frumos fără cunoaștere, fără respectarea legilor, fără educație, fără cultură, fără Dumnezeu.

Iar a dărui înseamnă a te înnobila interior. A-ți face o casă a ta, o familia a ta, o sumă de prieteni înseamnă a demonstra valorile sociale în care crezi. Pentru că toate crezurile noastre au ramificații în viața noastră personală, casnică și socială, și pe cât suntem oameni cu valori evanghelice, pe atât viața noastră este una bună și noi niște oameni sociali.

Însă nu putem fi oameni sociali, oameni buni, fără să facem bine la cât mai mulți semeni ai noștri și fără să vedem pe Hristos în toți cei săraci și scăpătați. Pentru că Evanghelia, transpusă în viața noastră, ne face oameni ai milei, oameni sensibili la fiecare nedreptate și greutate din viața celorlalți.

La 1 decembrie 1918, marea unire a tuturor românilor a fost văzută ca *mântuire* a noastră de la Dumnezeu[211]. Pentru că numai Dumnezeu e Cel care

[211] Am făcut aluzie la *Rugăciunea pentru dezrobirea neamului românesc* pe care a rostit-o PS Miron Cristea. A se

ne-a ținut la un loc timp de 19 secole și tot El este Cel care ne-a dăruit un stat român unitar. De aceea, acum, când ne pregătim să împlinim cei 100 de ani de la constituirea *României Mari*[212], înțelegem de ce trebuie să fim recunoscători lui Dumnezeu, dar și cât de responsabili trebuie să fim pentru marele Său dar față de noi.

Pentru că cei 99 de ani de România unitară de până azi ne-au arătat atât binefacerile unității, cât și greutățile pe care le incumbă un teritoriu vast. Suntem la un loc, suntem împreună, dar și responsabilitățile noastre sunt altele. Iar dacă punem problema unirii celorlalte teritorii românești, din afara granițelor actuale, cu România, numărul nostru ar crește, dar greutățile noastre ar spori și mai mult. Pentru că armonizarea tuturor provinciilor românești a fost greoaie și este încă greoaie la nivel statal, ideea „regionalizării" României subliniind acest lucru.

Însă, în ciuda celor care se lamentează tot timpul cu privire la viitorul României, viitorul nostru e în mâna lui Dumnezeu. Eu cred în viitorul poporului român, pentru că cred în potențele sale reale și în ajutorul lui Dumnezeu neîncetat față de Biserica Sa din România. Iar Sfinții români din toate secolele, Părinții și ocrotitorii noștri, se roagă neîncetat pentru noi, pentru luminarea și întărirea noastră în viața cea bună, în viața cu Dumnezeu.

De aceea, dacă trăim cu Dumnezeu, dacă ne sporim talantul acolo unde muncim și trăim și dacă ne ținem familia în Biserică, poporul român rămâne

---

vedea: http://www.vestitorulortodoxiei.ro/articol/biruinta-prin-jertfa-demnitate-prin-unire/.

[212] A se vedea:
https://ro.wikipedia.org/wiki/România_Mare.

creștin și unit. Unit în cuget și în simțiri[213]. Unit prin istorie, prin limbă, prin credință și prin iubirea față de acest pământ binecuvântat al nostru.

Așadar, să fim împreună și să dorim binele pentru toți românii și pentru toți oamenii! Să ne bucurăm și să ne veselim duhovnicește pentru marile binefaceri ale lui Dumnezeu din viața noastră și a Bisericii noastre și să ne rugăm pentru iertarea noastră, a păcatelor noastre celor multe! Pentru că recunoștința noastră față de Dumnezeu nu cuprinde numai mulțumirea pentru binefacerile arătate în viața noastră, ci și mulțumirea pentru dezastrele pe care El nu le-a îngăduit spre mustrarea noastră, deși le meritam din plin. Și astfel, unind în noi mulțumirea cu pocăința, recunoștința cu căința, mila cu zdrobirea inimii, știm că Îi slujim Dumnezeului Celui viu și că noi suntem moștenirea Lui. Și că de la El sunt toate ale noastre și Lui Îi mulțumim pentru toate. Amin!

---

[213] Aluzie la un vers din poemul *Un răsunet*:
http://www.versuri-si-creatii.ro/poezii/m/andrei-muresanu-7zudzdt/un-rasunet-7zudzdt.html#.WhwS7DRx2po.

Predică la Duminica a 16-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[214],

în parabolele Sale, Domnul ne vorbește despre lucruri exterioare nouă, pentru ca să se refere la sufletul nostru. Astfel, pământul în care cade sămânța cuvântului Său este sufletul nostru [Mt. 13, 23], cerul în care noi păstrăm comoara milosteniei este sufletul nostru [Mt. 19, 21], candela în care noi avem uleiul slavei Sale celei dumnezeiești este sufletul nostru [Mt. 25, 7], iar cel căzut între tâlharii cei spirituali e sufletul nostru pătimaș [Lc. 10, 30], pe care El îl tămăduiește, pentru ca noi să fim vii întru El. De aceea, și în parabola de azi [Mt. 25, 14-30], talanții nu sunt exteriori nouă, ci interiori. Căci El, prin lingourile de aur care sunt talanții[215], nu se referă la depozitul de aur pe care l-am avea în casă, ci la darurile Sale cele dumnezeiești, pe care El ni le-a dat în sufletul și în trupul nostru. Talanții sunt însușirile sau calitățile persoanei noastre, pe care noi trebuie să le punem în slujirea lui Dumnezeu.

– Și de când aflăm noi de ce suntem capabili?

– Din copilărie! Începem să ne dăm seama că putem merge singuri, că ne putem descurca într-o

---

[214] Scrisă de ziua tuturor românilor, pe 1 decembrie 2017, începând cu ora 6. 52. O zi de vineri. 6 grade la ora 6.00.

[215] Un talanton grecesc avea 26 de kilograme, cel roman avea 32, 3 kg, cel egiptean 27 de kg, iar cel egiptean 30, 3 kg. Pe când talantul la care se referă Noul Testament avea 58, 9 kg. *Cf.*

https://en.wikipedia.org/wiki/Talent_(measurement)

situație critică, ne dăm seama că suntem frumoși la trup, că avem o memorie bună, că putem cânta la un instrument, că putem alerga mai bine decât alții, că luăm note mai bune decât alții la învățătură. Și pe măsură ce creștem și toți ai noștri ne laudă anumite trăsături ale noastre sau pe măsură ce noi devenim conștienți de ele, de atuurile noastre, pe atât noi știm cine suntem și ce putem să facem.

Însă, conștientizarea de sine e întotdeauna pândită de pericolul îndrăgostirii de sine. Ne putem transforma frumusețea, deșteptăciunea sau condiția socială într-un idol, pe care să îl venerăm toată ziua și acest idol să ne omoare toată ziua. Pentru că nu ne mai vedem decât pe noi, nu mai vedem decât calitățile noastre deosebite, ne lăudăm cu ele în fața celor care nu le au, dar nu le dezvoltăm, nu le punem în cadrul unui proiect mai larg, care să Îl aibă pe Dumnezeu în centrul său. Și de aceea mulți oameni cu capacități fizice și intelectuale extraordinare, mulți oameni cu mulți talanți de la Dumnezeu, îi folosesc nu pentru a ajuta și a se ajuta, nu pentru a-L slăvi pe Dumnezeu, ci se reduc la a face bani, la a fi oameni de lume, la a fi bine poziționați în societate.

Din acest motiv, de regulă, cei mai frumoși și mai deștepți oameni ai societății nu au intimitate cu Biserica și cu slujirea lui Dumnezeu, ci la Biserică vin ceilalți...Cei care își venerează propriul lor trup și fac bani de pe urma lui sau cei cărora le merge mintea numai la afaceri și la scos bani din nefericirile altora, se ocupă toată ziua cu banii lor, cu investițiile și oportunitățile pe care le observă. Dar există și cei care trăiesc pe seama altora, care nu se prea omoară cu munca, dar care au calități evidente. Pentru că sănătatea, puterea de muncă, inteligența, o anumită școlarizare sunt calități reale ale omului. Însă, cu

toate acestea, cei care preferă viața parazitară sau care parazitează viața altora, își îngroapă în ei înșiși talanții, își lasă calitățile lor în nelucrare, nu fac ceea ce știu că pot să facă și prin asta sunt arătați de Dumnezeu ca nelucrători. Căci Domnul a urmărit să spună, în această parabolă, că fiecare dar pe care El ni l-a dat, fiecare însușire bună a sufletului și a trupului nostru trebuie activată, trebuie pusă întru slujirea Lui și a societății, pentru că suntem capabili de foarte mult bine.

Fiecare dintre noi poate face foarte mult bine semenilor săi și, implicit, lui însuși. Pentru că munca în slujirea Bisericii și a societății e o muncă pe care Dumnezeu o binecuvântează, pe care El o ajută și sporirea noastră pe fiecare zi este uluitoare.

Și vedem din parabola talanților, că fiecare dintre noi suntem *robi* [δούλους] ai lui Dumnezeu și că El ne-a dat *averile Sale* [τὰ ὑπάρχοντα Αὐτοῦ] [Mt. 25, 14, BYZ] pentru a le înmulți. Că darurile Lui pentru noi sunt *averile Sale*, pentru că noi *suntem ai Săi*. Și dacă El ne-a dat averile Lui, înseamnă că El a investit totul în noi, că Se încrede în noi, că așteaptă de la noi totul, adică o enormă dezvoltare interioară a persoanei noastre, care e totuna cu sfințirea noastră și cu împlinirea noastră prin toată asceza pe care o întreprindem.

Dar dacă ajungem la concluzia dezastruoasă că noi suntem „proprii noștri stăpâni", că nouă „nu ne trebuie" Dumnezeu ca să existăm sau că El „nu există", ci toată existența umană e „o goană nebună după avere și plăcere", atunci nu ne vedem în jurul lui Dumnezeu, nu ne simțim robii Lui și nu considerăm că am primit ceva de la El. Dar situarea în afara relației cu El înseamnă moarte. Și această moarte sufletească permanentizată, adâncită zilnic

de noi și noi păcate, ne face un iad ambulant, pentru că nu putem ieși din moartea noastră fără Dumnezeu. Căci El, pentru cei păcătoși, pentru cei care cad zilnic în păcate, a dat marele dar al iertării sacramentale. Adică ne-a dat posibilitatea să ne spovedim păcatele și să primim iertarea lor prin Episcopii și Preoții Bisericii, care au primit harisma dumnezeiască de a ierta păcatele oamenilor.

Și Evanghelia aceasta s-a așezat nespus de bine astăzi, când ne iau ochii prețurile, reducerile, ofertele, când trăim și gândim numai pentru trup și ne lăsăm sufletul în paragină. Pentru că Domnul ne spune că talanții se lucrează interior, se lucrează de omul în integralitatea sa, și că nu putem să dăm trupului mai mult decât dăm sufletului. Și că, dimpotrivă, sufletul trebuie să fie hrănit zilnic cu teologie și cu muncă duhovnicească, sufletul trebuie să fie prosper, pentru ca trupul să urmeze în cuviință sufletul nostru. Căci de aceea postim acum: pentru ca trupul să se mulțumească cu puțin, iar sufletul să se umple de citiri sfinte și de rugăciuni, de priveghere și de milostenie, de curăție și de nevoință.

Postim pentru ca să ne stăpânim interior. Postim pentru ca să vedem binele în integralitatea sa. Pentru că binele real al omului e cel în care și sufletul și trupul nostru sunt în pacea lui Dumnezeu.

– Ce a spus al treilea, care n-a înmulțit darul lui Dumnezeu?

– A spus că Dumnezeu este aspru [σκληρὸς], pentru că seceră de unde n-a semănat și adună de unde nu a risipit [Mt. 25, 24]. De aceea, el a ales, din teamă, să ascundă talantul lui Dumnezeu în pământ [Mt. 25, 25], adică în sufletul său.

Însă Dumnezeu nu e „aspru” cu noi în materie de daruri, ci mult-milostiv, pentru că fiecăruia ne dă

însușiri bune, ne dă talanți interiori, ne dă puterea de a face lucruri bune. Iar păcătosul nu „din frică" ascunde talantul în el însuși, nu „din frică" nu face fapte bune, ci din răutate și din lene. Pentru că Domnul, când i se adresează, îi spune: „robule rău și leneș [πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ]" [Mt. 25, 26]!

Și când răutatea, conjugată cu lenea, ne face inactivi în zona binelui, atunci suntem brânză bună în burduf de câine. Pentru că avem calități, avem daruri de la Dumnezeu, putem să facem binele cu multă delicatețe, dar noi alegem contrariul.

Ce se întâmplă, dacă punem pe fiecare zi câte o sumă de bani într-un depozit personal? Ce se întâmplă, dacă pe fiecare zi alegem să facem un lucru bun cuiva? Ce se întâmplă, dacă pe fiecare zi citim 50 de pagini dintr-o carte sau scriem două-trei pagini? Ce se întâmplă, dacă pe fiecare zi alegem să ne rugăm o jumătate de oră pentru noi și pentru întreaga lume? Depozitul crește pe fiecare zi, binele ne face tot mai mulți prieteni, cititul și scrisul ne personalizează, rugăciunea ne umple de dorul de a ne curăți de patimi și de a-I sluji lui Dumnezeu și mai mult.

Pentru că ceea ce faci te sporește sau te însingurează interior. Dacă înmulțești ura în tine, înmulțești singurătatea. Dacă crezi că sănătatea ta poate suporta toate excesele tale culinare și toate epuizările tale nefericite, te îndrepți spre spital cu pași repezi. Dacă numai tu „contezi", dacă numai ție „ți se cuvine" un lucru anume, dacă numai tu ai nevoi „speciale", întunericul cel mai din afară [σκότος τὸ ἐξώτερον], unde este plânsul și scrâșnirea dinților [ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων] [Mt. 25, 30] pentru veșnicie, e locul pe care îl preferi.

Iar Dumnezeu, Cel care ne atenționează prin toți Sfinții Săi despre Iad, despre veșnicia lui, despre

chinurile lui cele mai presus de orice imaginație umană, e prea-milostiv când face acest lucru. Pentru că El este ca un indicator de circulație în acest caz, ce îți indică viitorul drumului pe care îl parcurgi. Dar dacă tu accelerezi în continuu, dacă tu nu iei aminte la nicio avertizare, faptul că ajungi în Iad nu e o dovadă de „cruzime" din partea lui Dumnezeu, ci e dovada inconștienței și a iresponsabilității noastre marcante.

Pentru că toți suntem povățuiți de El ce să facem. Fie prin Biserică, fie prin oameni, fie prin prezența și lucrarea lui Dumnezeu în creația Sa, fiecare aflăm ce e rău și ce e bine, ce nu trebuie și ce trebuie să facem. De aceea, păcătosul Îl consideră *aspru* pe Dumnezeu, pentru că cere de la el *să muncească*. Dumnezeu cere de la noi să muncim zilnic, și, în primul rând, în noi înșine. Căci primul pământ de desțelenit e sufletul nostru, cel plin de patimi. Și când nu muncim, când e sărbătoare, dar și când muncim fizic și intelectual, prima noastră lucrare se face în noi și cu noi înșine. Căci curățirea de patimi e munca noastră de fiecare clipă și, împotriva păcatului, se luptă cu rugăciune, cu smerenie și cu abținerea interioară de la tot păcatul.

Așadar, iubiții mei, dacă vedem nereguli în noi și la alții e semn că nici noi și nici ei nu și-au făcut treaba! Nu ne-am făcut treaba rânduită nouă de Dumnezeu. Căci, pe fiecare zi, trupul nostru trebuie să muncească, mintea să cugete, inima noastră să fie plină de sentimente bune și sfinte și râvna noastră să fie aprinsă numai spre slujirea lui Dumnezeu și a semenilor noștri. Dacă nu există Biserici prea multe, spitale prea multe, școli și biblioteci prea multe, locuri de joacă și aziluri, parcuri și păduri, dacă locurile de muncă nu sunt bine plătite e pentru că nu

ne facem treaba. Nu ne dăm toată silința. Nu ne implicăm pe cât am putea să o facem. Și dacă fiecare am accepta partea noastră de vină, de indolență, de imaturitate în ceea ce privește modul cum arată lumea noastră, nu am mai pasa responsabilitatea de la unii la alții, ci fiecare ne-am considera răspunzători pentru răul din lumea noastră.

Pentru că eu cred că atunci când ne considerăm *păcătoși* înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, noi trebuie să ne asumăm nu doar răul pe care l-am făcut, dar și binele pe care nu l-am făcut. Căci răul pe care l-am făcut, să zicem, a afectat negativ doar puține persoane în mod direct, dar binele pe care puteam să-l facem ar fi putut îmbogăți interior mult mai multe persoane. Și de aceea, noi suntem păcătoși nu doar pentru că am păcătuit, ci și pentru că nu ne-am comportat ca niște creștini tot timpul. Sau, mai bine zis, suntem păcătoși, pentru că nu ne-am comportat ca niște Sfinți tot timpul. Pentru că creștinii trebuie să fie Sfinții lui Dumnezeu în această lume, cei prin care El vindecă lumea de neiubire și de lipsă de sens. Dar dacă noi, aproape niciodată, nu ne comportăm ca niște creștini, ci ca niște oameni care parcă n-am văzut vreodată ușa Bisericii, ce lucrare să facă Dumnezeu cu noi spre binele acestei lumi? Ce bine să facă prin noi Dumnezeu, dacă noi nu ne sfințim zilnic prin binele lui Dumnezeu?

Și de aceea tot ne lamentăm, tot îi acuzăm pe alții de propriile noastre metehne, când și noi și ei suntem în aceeași oală. În oala indiferenței față de voia lui Dumnezeu.

Însă e cu totul neproductivă lamentarea sterilă, critica sterilă la adresa răului, dacă nu facem binele în mod efectiv. A te lupta cu păcatul înseamnă a face binele lui Dumnezeu, a împlini poruncile Sale.

Patimile nu pier din noi dacă le vorbim de rău, ci dacă le dezrădăcinăm din noi ca pe niște pir. Căci dacă vrei să scoți pirul din vie, nu e de ajuns să cosmetizezi via, tăindu-l de la suprafață, ci trebuie să scoți fiecare plantă din rădăcină, să o scoți afară din vie și să o arzi. E greu, dar altă soluție nu există!

Și păcătosul, care consideră „grele" poruncile lui Dumnezeu, le consideră astfel pentru că le privește din afara lor. Dar, când începi să faci voia lui Dumnezeu, El te ajută interior să scoți patima din rădăcină, să sădești în locul ei virtuți dumnezeiești și să te bucuri și să te veselești în slava lui Dumnezeu...

Parabolele Domnului nu sunt descrieri realiste, ci predici mistice, pentru că ascund în ele experiența mântuirii noastre. Pentru ele trebuie să fim duhovnicești și să le citim duhovnicește, pentru că în esența lor ele sunt călăuze autentice pe calea sfințeniei. Și parabola talanților este sublinierea faptului că sfințenia e o continuă activitate interioară, care ne transfigurează, care ne face frumoși. Pentru că sfințenia este înmulțirea continuă a darurilor și a harismelor primite de la Dumnezeu, spre folosul Bisericii și al întregii lumi. Amin!

Predica la 11 ani de online [6 decembrie 2017]

Iubiții mei[216],

the great things, beautiful and generous are done together[217]! Lucrurile mari se fac pe fiecare zi. Și se fac cu Dumnezeu și pentru oameni, pentru ca să rămână spre folosul oamenilor. Iar dacă anul trecut vă vorbeam despre creația noastră online ca despre o continuă theological dedication at online level[218] și despre cât înseamnă ea în pagini scrise și editate, astăzi vreau să vă vorbesc despre prezența și situarea mea în online. Pentru că am tot subliniat până acum opera noastră editorială, dar nu am vorbit decât tangențial despre cum mă simt, despre cum trăiesc, despre cum văd prezentul și viitorul creației teologice în onlineul mondial. Și cred că e bine să discutăm acest lucru pentru că și pe dumneavoastră vă interesează ce sunteți și cum sunteți priviți de către ceilalți la nivel online.

Și ne permitem din ce în ce mai mult prezența online, pentru că telefoanele și pachetele de voce și de date mobile sunt tot mai la îndemâna noastră, pe lângă toate celelalte căi de cablare la online. Iar fiecare intrăm în online în calitate de *consumatori de*

---

[216] Scrisă în ziua de 2 decembrie 2017, o zi de sâmbătă, începând de la ora 15.00.

[217] Așa începeam predica la 9 ani de online: https://www.teologiepentruazi.ro/2015/12/05/predica-la-9-ani-de-online-6-decembrie-2015/.

[218] Prima frază din predica la 10 ani de online: https://www.teologiepentruazi.ro/2016/12/06/predica-la-10-ani-de-online-6-decembrie-2016/.

online...Multora le place să creadă că sunt „simpli privitori". Însă prezența fiecăruia dintre noi e contorizată online. Noi putem privi lucrurile altora, le putem downloada, putem intra în dialog cu ei, dar nu trebuie să uităm niciodată că prezența noastră lasă urme. De aceea, dacă nu aveți chef de dialog sau nu prea agreați dialogul, e bine să rămâneți la statutul de...*călători* în online. Pentru că onlineul funcționează după aceleași legi ca și viața socială reală, iar aparența de „junglă" sau de „teren viran" a onlineului e una falsă.

Și aceasta, pentru că toate cele pe care dumneavoastră le vedeți online sunt făcute de cineva anume. Fiecare sait, blog, grup de discuție e creat și întreținut de persoane reale, care urmăresc prezența dumneavoastră online și care își apără interesele. Iar pentru interesele lor, oricând puteți fi trași la răspundere. Așa că, după cum nu putem sparge geamul unei bănci și acest lucru să fie fără urmări, tot la fel nu putem să spunem sau să facem orice vizavi de proprietarul unui spațiu online și de munca lui. Căci cel care conduce, editează, creează acel spațiu online, care are un nume și un program editorial, își urmărește propriile sale interese și nu dorește ca noi să i le periclităm.

Mai pe scurt: dumneavoastră, care veniți să citiți și să primiți lucruri în online, de la cei care le creează pentru dumneavoastră, sunteți *consumatorii de online*, iar cei care le creează sunt *creatorii de online*. Iar cei 11 ani de online ai mei sunt în calitate de *creator de online*, adică de om care scrie, editează și își dăruie opera sa oricui. Însă, în același timp, eu nu doar vă aduc în casă propria mea creație, ci sunt dispus și să stabilesc continuu o relație principială cu cei care vor să comunice cu mine.

De aceea, relația mea cu dumneavoastră e dublă: pe de o parte, eu vă dărui niște texte, niște cărți, niște interviuri, niște imagini, care spun lucruri semnificative despre mine, care mă poartă pe mine spre dumneavoastră, dar, pe de altă parte, eu sunt oricând gata să îmi explic creațiile, darurile, disponibilitatea comunicării și să am o comunicare reală cu oamenii. Cu oameni care mă citesc, pentru că mă plac, sau care mă citesc, pentru că nu mă plac. Și în 11 ani de zile am avut, în mod continuu, dialoguri interesante, dialoguri incendiare, non-dialoguri...și toate au fost o luare de contact directă cu oamenii. Pentru că dincolo de politețea sau de aversiunea față de mine, cei care mi-au vorbit, mi-au spus mai mult decât au crezut că îmi comunică. Și toată această interacțiune a devenit o parte din experiența mea de viață.

Iar eu numesc munca mea online *prezență online*, pentru că ea e o parte firească din mine și, în același timp, e starea mea de continuă slujire, de continuă disponibilitate față de relațiile cu oamenii. De aceea, că e zi sau noapte, că pot să scriu sau călătoresc, că muncesc sau slujesc, eu văd mesajele pe care le-am primit de la cititorii mei, dar și modul cum se interacționează cu platforma noastră, cu *Teologie pentru azi*. Și, în scurt timp, răspund sau planific răspunsuri la diverse probleme pe care le văd sau mi se aduc la cunoștință.

Eu creez zilnic o platformă teologică, pe cea de față, dar sunt cititorul multor spații online. Bineînțeles: ale altora. Citesc bloguri în mai multe limbi, sunt abonat la diverși autori sau diverse publicații ale lumii, citesc și literatură înaltă și joasă, ascult muzică diversă, văd diverse producții video și audio la nivel online, pentru că mă interesează lumea de azi. Mă

interesează cum trăiesc, cum gândesc, cum iubesc, cum pătimesc, cum mor oamenii contemporani mie. Și, în acest fel, eu iau contact zilnic cu lumea mea și cu lumea dumneavoastră, sunt mereu la curent cu diverse evenimente, tendințe, polarizări, sunt mereu online, sunt mereu cablat la realitate și îmi scriu opera online în relație internă cu toate aceste schimbări/ prefaceri ale lumii noastre.

Pentru că nu sunt un cititor sau un privitor pasiv al lumii, unul indiferent, care citesc știri și persoane doar pentru ca să-mi vină somnul, ci unul care își asumă și prelucrează toate datele pe care le obține din această interacțiune cu prezența online a altora. Sunt un om viu, atent, echilibrat, care încerc pe cât se poate să nu fiu părtinitor cu oamenii, ci fidel adevărului și să includ viața lumii în slujirea și în scrisul meu. Pentru că prezența online e o conștiință vie, activă, creativă, valorică, slujitoare. Eu mi-o asum ca Preot, ca scriitor, ca om. Și ea face parte din viața mea și nu este un lucru impus.

Pentru că nimeni nu mi-a impus să fiu online, nu creez pentru că am un cuantum anume de lucruri de făcut, ci scriu pentru că *am ales* să scriu. Pentru că Dumnezeu *m-a luminat* să îmi iau această nevoință în viața mea și tot El mă ajută și să o port cu onestitate. Căci eu, de fapt, așa trăiam și înainte de a fi online: scriind, citind, rugându-mă, muncind. Însă scrisul meu nu avea un public larg și transnațional ca acum. Și dacă nu aveam public, nu avem nici relația cu el.

Însă relația cu publicul cititor e foarte complexă. Una e să vorbești cu teologi și cu credincioși autentici ai Bisericii noastre și altceva e să vorbești cu oameni neinstruiți sau rău intenționați. Și, în primul rând, non-asumarea identității și a unui

dialog onest creează multe peripeții. La începutul prezenței mele online primeam pe TPA orice fel de comentarii, câteodată și spamuri, pentru ca să le arăt că nu mi-e teamă de niciun fel de dialog. De aici și tot felul de dispute sterile, pierderi de timp, conturarea în mulți oameni a unei imagini distorsionate despre persoana mea. Pentru că încercarea mea de a răspunde oamenilor „în stilul lor" (al celor ironici, șmecherași, nesimțiți) a fost considerată de unii ca „modul meu de a fi". Dar, cu timpul, și cei mai intoleranți neprieteni ai mei au ajuns să înțeleagă faptul că eu nu mă ocup cu...pierderea timpului la nivel online, ci am ales să intru în hora lor pentru ceva timp, pentru a le da o lecție de *prezență pastorală* la nivel online. Una mântuitoare, dacă ar fi conștienți de ea...și cum ar arăta faptul, ca fiecare Preot ortodox să își facă, cu timp și fără timp, slujirea lui pastorală.

Pentru că tot travaliul muncii noastre online nu a mai fost urmat de nimeni în spațiul românesc și nici nu sunt prea mulți în lume care să fi dăruit ...întreaga lor operă la nivel online. Dar cum sărăcia de bunăvoie e „o nebunie" pentru cei care nu calcă pe calea mântuirii, tot la fel și dăruirea de bunăvoie a operei tale e tot „o nebunie" mântuitoare.

Însă fără „nebunia" încrederii în Dumnezeu, fără „nebunia" sfântă de a iubi oamenii și de a-i sluji până la ultima clipă a vieții, nu există slujire pastorală. Căci slujirea pastorală nu e de 8 ore pe zi, ci e continuă și multiformă. Iar pentru a fi Preot în plină postmodernitate, pentru a fi Preotul conștient de multa neștiință care plutește în oamenii zilelor noastre, trebuie să îți asumi fără doar și poate prezența online, pentru că ea amplifică continuu slujirea ta liturgică și pastorală.

Ca Preot, din punct de vedere fizic, eu sunt *închis* în parohia mea, dar ca prezență online eu sunt benefic pentru toată lumea. Pentru că sunt aici și sunt oriunde. Sunt în România și în America în același timp, sunt în Grecia și în Uganda prin scrisul meu. Sunt oriunde e nevoie de mine. Oriunde e nevoie de înțelegerea și de scrisul meu teologic. Eu stau acasă sau călătoresc sau sunt la Biserică și mai scriu încă ceva, și încă ceva, și încă ceva...Și toate acestea rămân pe foaia electronică, rămân pentru tot felul de cititori, și toți cititorii mei online devin parohienii mei. Căci parohianul e tot credinciosul care pribegește pe fața întregului pământ, care călătorește aici în pământ străin și care merge către casa lui, din cer.

De aceea, prezența mea online e neapărată și normală, pentru că eu trebuie să păstoresc non-stop credincioșii Bisericii lui Dumnezeu. Întreaga ierarhie a Bisericii, formată din Episcopi, Preoți și Diaconi, are datoria sfântă, de la Dumnezeul nostru treimic, de a păstori neîncetat Biserica Lui. Și credincioșii Bisericii trebuie să citească, să vadă, să audă, să înțeleagă, să experimenteze credința și viața Bisericii, iar onlineul, televizorul, radioul îi ajută să facă asta.

Toate spațiile de comunicare, care sunt create de oamenii Bisericii, îi duc pe oameni la Biserică. Căci cel care citește online o predică sau cel care vede o Slujbă la nivel online, vrea să și participe la Slujbele Bisericii. Onlineul ortodox nu te ține captiv, ci te informează, te luminează, îți dă să guști din experiența multor oameni ai Bisericii. El te face să îți dorește să fii și tu un om credincios, un om care știi multe despre Dumnezeu, despre viața Bisericii, despre istoria ei și a lumii.

Din acest motiv, fobia față de online este de neînțeles pentru cineva care dorește să cunoască în mod profund teologia și viața Bisericii. Căci onlineul teologic este o masă generoasă, întotdeauna întinsă pentru ospățul duhovnicesc, pe care se află articole, cărți, filme, imagini și tu citești ce vrei, când vrei, cât vrei. Nimeni nu vă poate obliga să mă citiți. Nimeni nu vă poate obliga să mă citiți la o anumită oră. Dar, oricând m-ați citi, dumneavoastră puteți să mă comparați cu citirile anterioare ale dumneavoastră, cu experiența dumneavoastră de viață, și eu vă pot fi *un profesor* sau *un tată* care vă repetă adevăruri esențiale pentru viața dumneavoastră. Căci pe unele nu le știați și vă sunt *profesor*, pentru că de la mine le învățați, iar pe altele le auziți repetate cu responsabilitate, așa după cum vi le-au spus sau vi le spun și părinții dumneavoastră.

Iar sfaturile responsabile și neapărate sunt atât de importante azi, când, ca o modă, se merge brambura prin viață. Pentru că mai devreme sau mai târziu sfaturile părintești, experiența pastorală, chintesența de veacuri a Tradiției Bisericii sunt neapărate pentru oricare. Căci într-un fel gândești la 10 ani, când faci din păpușile tale toată lumea ta, în alt fel la 18, când crezi că dragostea e tot ce contează, când îți cauți soție crezi că acesta e cel mai important lucru, dar...cel mai important lucru e să Îl cunoști pe Dumnezeu și să faci voia Lui. Locul de muncă, câți copii ai, ce avere ai, cum te vede lumea, ce lași în urmă, cu timpul nu mai sunt importante sau atât de importante pe cât păreau a fi. Dar devine tot mai stringentă interior *grija față de veșnicie*. Ce am făcut și unde mergem? Ce răspuns vom da noi Dreptului Judecător? Astea devin întrebările maturității târzii și ale bătrâneții.

De aceea, prezența mea online asumată, asumată cu bucurie și cu dragoste pentru oameni, e pentru a ajuta oamenii în marea lor nevoie: în *nevoia de adevăr*. Oamenii au nevoie de adevăr și de iubire mai mult decât de orice altceva. Un om bolnav vrea să știe adevărul despre sine și adevărul care îl mântuie. El știe că e în preajma morții și adevărul e cel care ne odihnește. Dar, în același timp, vrea odihna adevărului împreunată cu iubirea față de el, pentru că are nevoie ca cineva să îl înțeleagă în suferința lui. Și numai cineva care te iubește, te și înțelege. Și cel care te înțelege îți face sfârșitul pământesc plin de încredere, pentru că te umple de iubirea lui plină de adevăr. Și cel care se simte iubit pe patul morții, acela se poate și pocăi. Pentru că mulți nu se pocăiesc tocmai pentru că nu mai cred în oameni. Nu mai cred în oameni, nu mai cred în ei, nu mai cred în Dumnezeu, nu mai cred în nimeni. Și singurătatea e tocmai lipsa credinței. Și mulți se sinucid, crezând în mod fals că absența durerii înseamnă „mântuire". Însă mântuirea incumbă și durerea, incumbă și iubirea și încrederea în oameni, dar, mai ales, incumbă credința neclintită în Dumnezeu. Căci cel care se mântuie, acela trăiește cu Dumnezeu clipă de clipă, fie că îi e greu sau îi e bine.

Și acum vă întreb: „Pierd timpul" online, dacă vă ajut în mântuirea dumneavoastră? Sunt „nebun" dacă vă dărui cărțile mele sau sunt responsabil și grijuliu față de mântuirea sufletelor dumneavoastră?

Însă eu sunt împăcat și bucuros, sunt vesel în adâncul meu tot timpul, pentru că simt și știu că prezența mea online, alături de prezența mea în fața Sfintei Mese înseamnă slujire totală, autentică, responsabilă. Eu nu mă simt „aiurea" și nici „nelalocul meu" în spațiul online, chiar dacă, în online, unii fac

politică, alții afaceri, alții se distrează. Eu slujesc în online! Slujesc lui Dumnezeu și oamenilor. And my theological ministration is one of consciousness.

Pentru că și slujirea mea la parohie e tot una de conștiință. Căci eu le fac pe toate în fața lui Dumnezeu și în fața oamenilor în același timp. Eu slujesc oamenilor cu Dumnezeu și în fața Lui. Tocmai de aceea nu fac ceva „de frica" superiorilor mei ierarhici sau pentru ca „să plac" oamenilor, ci din dragoste și din evlavie față de Dumnezeul mântuirii mele. Pentru că eu sunt Preot pentru că am fost *chemat* de El la slujirea Lui sacramentală și nu pentru că m-au trimis părinții sau rudele. Dimpotrivă, la mine, după cum știți mulți, toată lumea a fost împotriva mea la început, pentru că nimeni nu dorea să fac studii teologice, ci doreau să am o meserie bănoasă. Iar a fi Preot, azi, în multe părți ale României sau ale lumii înseamnă a fi din clasa de jos a societății, căci abia reușești să trăiești de pe-o zi pe alta din ce câștigi de la Biserică.

Iar proiectul *Teologie pentru azi*, care pare și este colosal pentru cine se apucă să-l citească și să-l înțeleagă, s-a făcut cu bani puțini, dar cu toată dragostea. Pentru că nu am beneficiat și nici nu beneficiem de finanțarea vreunei insituții profitabile, ci toate s-au făcut și se fac cu bani proprii și cu mici ajutoare frățești și prietenești, pentru care suntem foarte recunoscători.

Miile de pagini puse la dispoziția dumneavoastră sunt asceza noastră zilnică, iar dacă vreți să ne urmați în muncă și în dăruire, și la dumneavoastră se vor strânge, în timp, lucruri bune pentru alții.

Așadar, iubiții mei, exemplul bun e bine de urmat! Milostenia duhovnicească e în primul rând formată din cartea teologică și din rugăciune. Un

comentariu scris cu conștiință la un articol al nostru e și el o milostenie. Și, după cum ați văzut în ultimul timp, nu i-am mai primit pe comentatorii gâlcevii, pe cei care vin ca să se afle în treabă, și am moderat numai oameni care au adus multă lumină în subsolurile articolelor noastre. Și le mulțumesc și acum celor care au venit și vin la noi cu deschidere și cu prietenie. Pentru că și noi scriem cu prietenie față de oameni, cu respect și grijă față de ei.

Vă rog să primiți, din partea mea și a soției mele, tot respectul și toată mulțumirea noastră! Dumneavoastră, cei care ne citiți zilnic sau periodic. Cu atât mai mult cei care interacționează cu noi și ne fac bucurii frumoase cel mai adesea.

Vă mulțumim tuturor celor care ne-ați sprijinit și ne sprijiniți proiectele editoriale și pomenirea dumneavoastră, vă asigur, e zilnică în rugăciunile mele! Dumnezeu să ne întărească pe toți în tot lucrul cel bun, să ne bucure și să ne veselească dumnezeiește, ca să facem mereu voia Lui! La mulți ani! Multă sănătate tuturor! Amin.

Predică la pomenirea Sfântului Nicolaos, Arhiepiscopul Mirelor Lichiei [6 decembrie 2017]

Iubiții mei[219],

când suntem copii, credem că darurile ni se cuvin. Ba chiar le așteptăm ca pe un obicei de familie sau ca pe un obicei prilejuit de un anume eveniment, pentru că îi vedem pe părinți, pe bunici, pe rude ca pe niște agenți ai bucuriei noastre. Dar când ne mai învechim în zile pe fața pământului, aflăm că darurile sunt niște binecuvântări. Că nimeni nu era dator să ne facă daruri, ci ele au ajuns în viața noastră pentru că oamenii ne-au iubit...

Și iubirea, doar ea, se gândește să dăruie! Doar iubirea se gândește să se dăruie, căci, pe lângă o carte de colorat, pe lângă o mașinuță, pe lângă o păpușă, pe lângă niște dulciuri, ea îți dăruie și căldură sufletească și stabilitate interioară și încredere în oameni.

Dar noi, oamenii, n-am fi știut niciodată să iubim pe cineva, dacă nu ne-ar fi învățat Dumnezeu. Noi n-am fi știut să fim atenți și protectori cu copiii noștri, dacă El nu ar fi avut grijă să ne învețe acest lucru. Și dragostea se dăruie și se sădește în sufletul pruncului așa cum sădești o floare în grădină: cu atenție, cu delicatețe, cu discreție.

Ea se sădește pe fiecare zi...și copilul, apoi tânărul, maturul descoperă dragostea în el ca pe o mare comoară, dar și ca pe o mare surpriză. Pentru că dragostea e un continent imens și are frumusețI

---

[219] Predică începută duminică, 3 decembrie 2017, la ora 17. 19. Sunt 6 grade acum.

de nebănuit. Și ea ne țese pe fiecare în fota aceasta înflorată a umanității, fără ca noi să ne pierdem identitatea. Căci dacă cineva crede că, iubind, el se depersonalizează, că el nu mai este el, atunci nu știe nimic despre iubire. Pentru că iubirea e cea care mereu te schimbă, mereu te înnobilează, mereu te diversifică interior. Și nu îți pare rău că iubești, că te schimbi, că te faci mai bun iubind, ci, dimpotrivă, îți pare rău că iubești mult prea puțin din cât ai dori să iubești oamenii.

Cadourile față de copii sunt asociate cu persoana Sfântului Nicolaos [Νικόλαος][220], cel mult milostiv. Dar nuielușa de măr[221], pentru cei neascultători, e asociată tot cu el. Pentru că nuielușa neascultătorilor nu trebuie neapărat folosită, ci arătată ca argument pentru o viață bună. După cum și Domnul Și-a făcut bici din funii [φραγέλλιον ἐκ σχοινίων] [In. 2, 15, BYZ], dar nu l-a folosit. Ci prezența biciului în mâna Sa a fost un argument pentru sfințenie. Căci Cel care ne sfătuiește să nu mai greșim, Acela ne iubește și nu vrea să ne vadă suferind veșnic. Iar părinții noștri ne arată în nuielușa care ne poate pedepsi argumentul autorității, al judecății, care ne poate scăpa de multe păcate în viață. Căci oricând ne aducem aminte de părinții și bunicii noștri, care ne-au crescut și educat, de sfaturile și de certările lor, rușinea și respectul pentru ei ne mântuie de multe rele. Pentru că ei ne-au învățat că există lucruri care

---

[220] A se vedea:
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1370/sxsaintinfo.aspx.

[221] Idem:
https://www.realitatea.net/mos-nicolae-de-unde-vine-nuiaua-lui-mos-nicolae-si-din-ce-lemn-trebuie-sa-fie_2009772.html.

nu se fac. Că există lucruri care te fac din om neom, o canalie, o brută și că acelea nu trebuie să aibă de-a face cu viața noastră...

Însă cum a ajuns un Arhiepiscop, trăitor în sec. 3-4 d. Hr.[222], o imagine clară, frumoasă, profundă a bunătății până azi? Prin milosteniile sale! Căci faptele bune față de alții arată bunătatea din noi, atâta timp cât ele sunt o expresie a bunătății noastre interioare. Însă Sfântul Nicolaos, Arhiepiscopul bunătății, a suferit în timpul persecuției lui Diocletianus. A fost închis în temniță[223] și a pătimit dureri de la păgâni. Dar când a fost eliberat, prin venirea Sfântului Constantinus cel Mare la conducerea Imperiului Roman, el s-a arătat un apărător autentic al credinței ortodoxe la Sinodul I Ecumenic și un om de profundă atenție la viața oamenilor[224].

Pentru că închisoarea nu l-a abrutizat, ci l-a făcut tot mai sensibil la suferințele oamenilor. Căci viața grea nu te face, în mod automat, un nesimțit, un veros, un avar, ci tu alegi să te comporți ca atare. Păcatul e o alegere rea și nu un automatism. Lucru pe care trebuie să îl subliniem cu putere în acest an, când i-am pomenit și încă îi pomenim și trebuie să îi pomenim întotdeauna pe toți Sfinții Mucenici și Mărturisitori din timpului comunismului ateu[225]. Pentru că ei ne-au arătat că închisoarea nedreaptă nu te predestinează la decadență și la răzbunare, că ea nu este neapărat un iad, ci, dacă îți asumi nedreptatea făcută ție, închisoarea și suferința nedreaptă

---

[222] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Nicholas.

[223] Ibidem.

[224] Ibidem.

[225] A se vedea: http://basilica.ro/comuniune-fraterna-si-coresponsabilitate-misionara/.

sunt muntele întâlnirii noastre cu Dumnezeu, unde El ni Se arată în slava Lui.

Și Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele nostru, unul dintre Mărturisitorii autentici ai Bisericii noastre în timpul comunismului ateu din România[226], nu prefera să ne vorbească despre greul închisorii, despre atrocitățile trăite acolo, ci el sublinia mereu cum închisoarea l-a ajutat să se roage. Să se roage mult, să se curățească de patimi și să se facă vrednic de vederi dumnezeiești fără seamăn.

Bineînțeles că închisorile prin care au trecut l-au schingiuit în chip și fel, i-au mâncat tinerețea, i-au distrus sănătatea. Dar el nu s-a oprit la grobianismul gardienilor, nu s-a simțit „damnat" de către un sistem politic opresiv, nu s-a lăsat stăpânit de oportunismul jegos, nu a crezut că viața lui „s-a sfârșit", ci el a văzut în închisoare timpul sfințirii lui, un timp în care omul se leapădă cu totul de sine pentru a trăi evanghelic, pentru a trăi dumnezeiește. Și tocmai de aceea, el a ieșit din închisoare ca un biruitor! Pentru că el și-a biruit în sine propriile lui neputințe, propriile lui patimi, și a ieșit din închisoare ca un om transfigurat, ca un om cu o experiență mistică unică, care ne învață pe toți că omul nu e „supus" vremurilor. Că omul nu este „un pigmeu", ci un uriaș prin viața lui duhovnicească. Pentru că Dumnezeul mântuirii noastre ne-a învățat să îndrăznim întru El, să biruim lumea în noi înșine, pentru că El, mai întâi de toți, a biruit-o în persoana Lui [In. 16, 33]. Și noi, întăriți de către El, putem face lucruri incredibile, pentru că El este nădejdea noastră [I Tim. 1, 1].

---

[226] Idem: https://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/.

...Sfântul Nicolaos a ieșit din închisoare pentru a face bine oamenilor. Îl ajută pe tatăl, ajuns om scăpătat din om foarte avut, ca să își mărite cele 3 fiice. Le ajută discret, aruncând banii pe fereastră[227]. Oprește furtuna cu rugăciunile sale către Domnul. Trăiește ca om sărac înainte de a fi Arhiepiscop. Și a fost ales de Dumnezeu și vestit prin vedenie sinodului episcopal, pentru ca să fie hirotonit Episcop. De aceea a fost făcut Episcop direct din starea de mirean, pentru că Dumnezeu l-a ales pe el[228].

Ni se subliniază în *Viața* sa blândețea lui. Faptul că el avea vedenii dumnezeiești. Că nu îi plăcea slava deșartă, pentru că era fără de răutate și smerit în sufletul său. Dar, mai presus de toate, el era omul milostivirii[229]. Era omul care ieșea în ajutorul oamenilor. Care alerga după oameni, pentru ca să le facă bine.

Și acum, în vremea noastră, avem nevoie de mulți ca Sfântul Nicolaos, care să alerge după oameni. După a le face bine oamenilor. Că a le lua banii oamenilor e ușor, dar greul constă în a-i educa, în a-i despătimi, în a-i sfinți pe oameni.

Și rolul întreit al ierarhiei Bisericii e tocmai acesta: să-i educe, să-i sfințească și să-i conducă spre mântuire pe oameni. Pentru că mai întâi de toate trebuie să cunoști teologia Bisericii. Pe baza ei crezi în Dumnezeu și te umpli de harul Sfintelor Taine și al Sfintelor Slujbe ale Bisericii. Și dacă crezi în Dumnezeu cu toată ființa ta și te sfințești continuu în relația cu El, atunci vrei să fii condus spre Împărăție de oamenii Lui, de cei hirotoniți de El ca

---

[227] Idem: http://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-06-sf_nicolae.html.

[228] Ibidem.

[229] Ibidem.

să te ajute pe drumul personal și comunitar în același timp al îndumnezeirii.

Pentru că toată Biserica merge spre Împărăție! Noi mergem împreună spre Împărăție, dar, în același timp, în mod personal. Pentru că sfințenia este interioară, dar se trăiește comunitar și comunional. Iar pentru „comuniune[a] fraternă și coresponsabilitate[a] misionară”[230] a Bisericii e nevoie de noi toți, de toți cei credincioși. Pentru că toți suntem chemați să ne trăim în mod autentic calitatea de *frați în Hristos* și să ne ajutăm unii pe alții în viața noastră. Iar toate Bisericile locale, integrate în cele naționale, trebuie să fie conștiente de faptul că numai împreună pot evangheliza lumea. Doar împreună, doar ca împreună frați în Hristos, noi, cei din România, cu cei din Grecia, cu cei din America, cu cei din Albania, Rusia și Bulgaria, cu toți cei ortodocși într-un cuvânt, putem să evanghelizăm lumea. Pentru că toți suntem părtași aceleiași credințe și aceluiași Potir și cu toții avem aceeași nădejde de mântuire.

De aceea, iubiții mei, fără respect, apreciere și dragoste față de oameni nu există nici credință autentică! Teologia Bisericii se trăiește în mod intim, în mod personal și nu în abstract. Ea are ramificații în toată viața noastră personală și comunitară, iar cei care ne judecă viața, ne judecă și credința și nădejdea noastră. Din acest motiv, cine râde de noi, de faptele noastre, râde și de credința noastră. Tocmai de aceea, noi suntem responsabili nu doar de viața noastră personală și de familia noastră, ci și de întreaga Biserică a lui Dumnezeu. Pentru că oamenii ne judecă ca ortodocși, oamenii ne judecă ca oameni

---

[230] *Cf.* http://basilica.ro/comuniune-fraterna-si-coresponsabilitate-misionara/.

ai Bisericii, chiar dacă noi avem neputințele noastre. Vor ca să fim ușă de Biserică, vor să fim Sfinți, chiar dacă ei sunt ipocriții ipocriților în materie de morală. Dar, văzând că noi avem conștiință, că noi ne revendicăm de la Hristos Dumnezeu, cer de la noi totul și de la ei nimic.

Însă au dreptate! Pentru că și Domnul cere de la noi totul. El ne cere să fim Sfinți, ne cere să fim cu totul ai Lui. Și ne cere acest lucru nu în mod utopic, ci pentru că El știe că noi ne putem sfinți viața. Fie că suntem săraci, fie că suntem bolnavi, fie că suntem în posturi cheie de conducere, fie că suntem din ierarhia Bisericii sau simpli mireni, noi ne putem sfinți viața. Pentru că sfințirea vieții noastre e în relație cu Dumnezeul nostru și cu semenii noștri. Dacă Îl iubim pe El, îi iubim și pe semenii noștri. Dacă El e viața noastră, atunci vom face binele în mod continuu în viața altora. Pentru că binele ne definește numai când Îl iubim pe Cel care ne umple de tot binele virtuților Sale.

Da, împreună cu Dumnezeu, noi suntem buni, pentru că El ne umple de bunătatea Sa! Bunătatea Lui e bunătatea noastră. Și ea se revarsă în noi prin slava Lui, cea care ne umple și ne curățește și ne luminează și ne sfințește pe noi.

La mulți ani tuturor! Numai bine și multă bucurie! Căci Dumnezeu este cu noi, Cel ce vine ca Prunc la noi, ca să ne îmbrățișeze cu toată curăția și nevinovăția Sa. Amin!

Predică la Duminica a 27-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei[231],

pentru medici, bolile noastre sunt niște realități complicate, care necesită cunoaștere și studiu și experiență continuă, pe lângă o diversă aparatură și medicamentație, însă, din perspectiva lui Dumnezeu, a Făcătorului nostru, a Celui care cunoaște toate, bolile noastre sunt *slăbiciuni* ale firii umane. Pentru că păcatele noastre slăbesc firea noastră în mod continuu, o distrug interior, iar bolile pe care le trăim ca pe un lucru nefiresc al nostru, ca pe o realitate insuportabilă, sunt consecințele păcatelor noastre. Și de aceea bolile sunt slăbiciunile noastre.

Căci la Lc. 13, 12, Domnul astfel i-a spus femeii: „Femeie [Γύναι], ai fost eliberată de slăbiciunea ta [ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου]!" [BYZ].

– Și când a fost eliberată femeia de slăbiciunea ei?

– Când Domnul a văzut-o, a chemat-o, i-a vorbit ei și Și-a pus mâinile asupra ei [Lc. 13, 12-13]. Pentru că Sfântul Lucas ne spune, că după ce Domnul a făcut toate acestea, „îndată [femeia] s-a îndreptat [παραχρῆμα ἀνωρθώθη] și slăvea pe Dumnezeu [καὶ ἐδόξαζεν τὸν Θεόν]" [Lc. 13, 13, BYZ].

Numai că femeia din Evanghelia de azi nu era bolnavă de inimă sau de ficat, pe ea nu o durea un picior sau o mână, nu avea SIDA sau cancer, ci era bolnavă de 18 ani de...„un duh de slăbiciune [πνεῦμα

---

[231] Scrisă în seara zilei de 7 decembrie 2017, o zi de joi, începând de la ora 18. 51.

ἀσθενείας]" [Lc. 13, 11, BYZ]. Adică era posedată de un demon, care o făcea să meargă cocoșată, aplecată spre pământ toată ziua. O boală produsă de demoni în oameni, adică o boală a sufletului, care avea consecințe și în trupul femeii.

Iar Domnul ne certifică acest lucru în Lc. 13, 16, când le spune iudeilor că Satanas a legat-o pe femeie timp de 18 ani și că ea, acum, a fost dezlegată de El din legătura demonilor.

Mai pe scurt, Domnul a făcut aici, cu această femeie, ceea ce face cu fiecare dintre noi în Sfânta Taină a Mărturisirii. Căci noi mergem și ne spovedim păcatele noastre Duhovnicului nostru, Domnul fiind de față la mărturisirea noastră, și când, în mod văzut, Duhovnicul nostru ne iartă și ne dezleagă de păcatele noastre, în mod nevăzut, dar real și simțit de către noi în mod interior, Domnul e Cel care ne scoate din legătura Satanei. Pentru că simțim că toate păcatele spovedite de noi au fost șterse din noi de către Domnul, că am fost curățiți de ele prin slava Lui și că acum suntem în slava Lui și ne bucurăm dumnezeiește în pacea Sa.

Și, o, ce pace, ce bucurie sfântă, ce alinare infinită este iertarea Lui! O, ce pace ne inundă pe noi, cei care abia ne-am spovedit păcatele! Acum câteva clipe eram plini de întuneric, eram căzuți și reci, păcătoși din cale afară și, deodată, prin mila Lui cea nemărginită, suntem mai curați decât zăpada proaspăt căzută, suntem scoși din legăturile Satanei, suntem restaurați în slava Lui și ne bucurăm ca niște fii legitimi. Căci, ca și când nu am fi făcut niciun păcat, ca și când nu am avea nicio patimă, ca și când din totdeauna am fi curați și fără prihană, odată dezlegați de către El, odată dezlegați de păcatele noastre, noi suntem ai Lui, noi, cei prea nevrednici și toată

povara păcatelor noastre s-a dus. De ce s-a dus? Pentru că L-am ales pe El în locul depravării noastre. L-am ales pe El în locul nostru. Când ne spovedim păcatele Îl alegem pe El în locul nostru, pentru că atunci când păcătuim alegem păcatul în locul binelui nostru. Și fiind cu Domnul, fiind iertați de El și fiind plini de slava Lui, așa ne apropiem și ne împărtășim cu El, ca viața Lui să fie viața noastră.

18 ani de zile înseamnă o viață până la maturitate. Pentru că și boala ne maturizează, ne maturizează foarte mult și ne face capabili să ne înțelegem dependența noastră de Dumnezeu. Pentru că noi putem trăi în condiții foarte vitrege, cu harul Său, dar nu putem trăi cu adevărat fără El. De aceea, când s-a văzut vindecată, femeia a slăvit pe Dumnezeu. Nu și-a închipuit că „de la draci" îi vine vindecarea, pentru că de 18 ani de zile tot văzuse, pe fiecare zi, ce face dracul din om, ci ea L-a slăvit imediat pe Dumnezeu. Pentru că a recunoscut că numai El te poate scoate din mâna dracilor, că doar El te poate vindeca, pentru că El este Creatorul nostru, al tuturor, și viața și sănătatea noastră sunt darurile Sale și nu sunt daruri „de la natură".

Pentru că mulți cred, în mod păcătos, că ei sunt frumoși, deștepți, înalți, bogați, sănătoși pentru că „așa s-au născut". Însă toate acestea sunt daruri ale lui Dumnezeu. Faptul că poți vedea, că poți merge, că poți vorbi, că nu te doare nimic, că ai un salariu, o pensie, o familie, o avere...sunt daruri ale iubirii lui Dumnezeu față de noi. Dar dacă te-ai născut cu malformații, cu boli grave, dacă ești nefericit pentru cum arați și pentru cine îți sunt membrii familiei tale, trebuie să fii convins că nu ești numai boală sau numai urâțenie sau numai nefericire, ci Dumnezeu a pus în tine darurile Lui, pe care trebuie să le identifici

și pentru ele să-I mulțumești lui Dumnezeu. Pentru că boala trupului e o moștenire de la părinți, de la cei care sunt și ei bolnavi, dar Dumnezeu nu ți-a dat un suflet bolnav! El nu ne dă niciunuia dintre noi un suflet bolnav, ci, pentru fiecare dintre noi, în clipa zămislirii, a conceperii noastre, El creează un suflet nou și unic.

De aceea, vedem adesea copii care nu au mâini, dar au un glas tulburător, care nu au mâini și scriu cu picioarele sau nu au picioare, ci au proteze, și ajung să facă lucruri extraordinare pe picioarele lor false. Nu văd, dar au un suflet bun. Sunt țintuiți la pat, dar în ei vezi dorința de a lupta cu boala. Și boala lor e o continuă lecție de răbdare pentru noi, cei care nu avem bolile lor, și de smerire în fața lui Dumnezeu. Căci ne-am fi putut naște cu toții cu o boală congenitală și să vedem peste tot numai durere. Însă El îi întărește pe cei suferinzi, pe cei care suferă cu amar, după cum ne întărește și pe noi, cei sănătoși fizic. Dar El, Domnul mântuirii noastre, cere de la toți să fim frumoși cu sufletul, să fim curați cu inima, să fim Sfinți, și nu doar sănătoși.

Pentru că sănătatea, ca și viața, nu sunt lucruri bune în sine, ci sunt lucruri prin intermediul cărora noi ne putem sfinți și ne putem face intimii lui Dumnezeu. De aceea, când spunem cuiva *sănătate*, creștinește este să dorim sănătatea lui totală, sănătatea sufletului și a trupului său, și nu doar pe cea fizică. Sau, mai degrabă, să dorim sănătatea lui sufletească de la Dumnezeu.

Căci, cel mai adesea, cei sănătoși se dau în spectacol, își trăiesc viața pe cai mari, și uită de Dumnezeu și de sufletul lor. Iar puțină boală...te trezește din „veșnicia" păcatelor tale. Puțina boală este certare de la Dumnezeu. Și certarea Lui e

vindecătoare dacă ne umple de pocăință. Căci, cu trupul în dureri, înțelegem mult mai bine ce dureri are sufletul nostru și ce dureri și chinuri ne așteaptă în Iadul lipsei de pocăință. Iar o durere fizică, o pierdere, o dezamăgire sunt cel mai adesea răni mântuitoare de la Dumnezeu, răni îngăduite de El pentru trezirea noastră.

Din acest motiv, dacă gândim profund bunele și relele vieții noastre, vom constata cu toții că ele reprezintă tainica și preaiubitoarea lucrare a lui Dumnezeu cu noi, pentru ca noi să ne mântuim.

Nimic nu e degeaba în viața noastră! Nimic nu e fără sens!

Faptul că am întâlnit anumiți oameni, că am fost în anumite locuri, că am trăit anumite lucruri, toate acestea sunt bagajul informațional al mântuirii noastre. Pentru că prin tot ceea ce am trăit lucrează Dumnezeu la mântuirea noastră.

– Însă ce înseamnă *legătură* a Satanei?

– Dacă de orice păcat *ne dezleagă* Domnul prin Episcopii și Preoții Săi, în Taina Sfintei Mărturisiri, atunci orice păcat este *o legătură* a Satanei în noi. Adică *o cârdășie* cu demonii. Însă demonii, după cum vedeți de aici, nu ne „ajută" să trecem „puntea", adică greutățile din viață, ci ei ne îmbolnăvesc. Ei ne cocoșează, ne ofilesc, ne fac să zăcem în pat. Pe când Domnul ne ridică din pat, ne face să stăm drepți, ne face să trăim cu dreptate înaintea Lui și a oamenilor.

De aceea, orice păcat e o rușine și o boală pentru noi. Orice păcat e o calamitate pentru noi și pentru cei de lângă noi. Și pentru a scăpa de păcat, pentru a scăpa de boala care ne mănâncă sufletul și trupul, trebuie să o spovedim. Și Dumnezeu ne va curăți de toate păcatele spovedite înaintea Lui! Pentru că El ne-a dat această Sfântă și Mare Taină a

Mărturisirii tocmai pentru ca să fim vii duhovnicește, pentru ca să ne ridicăm din păcatele noastre și să fim vii întru El.

Așadar, iubiții mei, vine praznicul Nașterii Domnului și nu trebuie să stăm toată ziua aplecați spre lucruri pământești, ci trebuie să avem ochii inimii spre cer, căci din cer ne-a venit nouă Domnul mântuirii noastre! Magii au fost conduși de un Înger al Domnului spre Pruncul Iisus, de un Înger care părea o stea, o stea minunată, pentru că ei credeau în stele. Ciobanilor li s-a vestit tot prin Înger că li S-a născut Mântuitor. Pentru că Domnul îi cheamă la Sine și pe cei deștepți, dar afundați în erezii multe și în neștiință, cât și pe cei neșcoliți, dar cu inimă bună. Căci El are nevoie de noi toți în Biserica Sa. El are nevoie și de oameni cu carte și de oameni fără carte, și de copii și de maturi și de tineri și de bătrâni, pentru că fiecare își are rolul său în Biserică. Și toți trebuie să stăm în jurul peșterii și al ieslei celei sărace, pentru ca să Îl vedem pe Domnul, Cel abia născut, cum Se pregătește să primească moartea cea pentru noi. Căci scutecele Sale ne vorbesc despre giulgiul Său, cel primit în dar, iar peștera nașterii Lui ne prevestește mormântul Său, primit în dar, de la unul dintre ucenicii Săi.

Căci El a venit în lume ca să Se dăruie cu totul nouă, ca să fie Darul și Jertfa prin excelență ale lui Dumnezeu pentru oameni, și pentru ca să ne învețe pe noi să convertim orice dar al Lui într-un dar al nostru către El. Pentru că numai așa toate ale Lui se umplu de mulțumirea noastră. Dar dacă vedem viața, sănătatea și toate ale noastre în mod egoist, atunci ne pironim ochii numai în jos, nu căutăm niciodată fața Lui și de aceea ne urâțim interior și ne facem...neoameni. Pentru că oamenii buni, curați,

Sfinți, privesc continuu la Hristos, la Cel după chipul Căruia am fost creați cu toții, și se fac buni și luminoși ca El, prin slava Lui. Privim la El și ne umplem de bucuria și de frumusețea slavei Sale. Dar dacă nu mai vrem să vedem fața Lui iconică, dacă nu vrem să Îl mai citim pe El, să Îl mai mâncăm și să Îl mai bem în Euharistia Lui, atunci ne înnegrim continuu, ne facem neoameni.

Nu mai avem față, nu mai avem cuvânt, nu mai avem nume de pomenit, dacă nu Îl pomenim pe El, dacă nu avem conștiința Lui, dacă nu vedem fața Lui. Și părăsirea Lui e...groaznică! Pentru că părăsirea Lui nu are nicio bucurie, nicio frumusețe, nicio mângâiere.

De aceea, iubiții mei, să ne rugăm continuu pentru lumea care nu Îl mai vrea pe Hristos, pentru lumea care a ajuns hristofobă, pentru ca ea să se pocăiască! Nu ne ajută cu nimic tehnologia și știința noastră avansată, dacă nu ne pocăim. Pentru că toate facilitățile vieții moderne sunt pentru ca noi să ne mântuim, pentru ca noi să fim Sfinți și nu...neoameni. Căci neom ajungi prin cădere, prin căderea în multe patimi, așa după cum anumiți Îngeri au căzut din slava Lui și au ajuns și sunt demoni, adică potrivnici ai lui Dumnezeu.

Iar dacă ești potrivnic al Lui, deși trăiești datorită Lui, ești un nemulțumitor și un ipocrit, un om nedrept și rău, pentru că tot binele Lui îl calci în picioare.

Însă noi să nu fim neoameni! Să nu fim potrivnici ai Lui! Ci noi să fim robi credincioși ai lui Dumnezeu, care prăznuim nașterea Lui cu mare bucurie și cu inimă bună, milostivă și iertătoare. Pentru că numai împreună trebuie să prăznuim întruparea Lui și venirea Lui la noi, cu mic și cu mare

la un loc, împreună cu toată Biserica din cer și de pe pământ, pentru că venirea Lui la noi înseamnă iubirea veșnică cu care El ne iubește. Înseamnă iubirea veșnică cu care ne cheamă la Sine, pentru ca să moștenim Împărăția Lui cea veșnică. Amin!

Predică la Duminica a 28-a după Cincizecime [2017]

Iubiții mei,

ospitalitatea românească a fost și este eminamente ortodoxă, pentru că Biserica vede în fiecare om pe aproapele nostru. Și noi primim cu pâine și cu sare pe omul venit de departe sau pe cel străin de neamul nostru, îl primim cu mâncarea fundamentală a omului de pretutindeni, apoi îl punem la masă și îl omenim, vorbind cu el prietenește. Pentru că vedem în el pe un semen al nostru, pe un egal al nostru, și în același timp Îl vedem în el pe Hristos, pe Domnul nostru. Îl vedem pe Cel care ne-a spus: „Aceasta este porunca mea [Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ Ἐμή], ca să vă iubiți unul pe altul [ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους], precum [Eu] v-am iubit pe voi [καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς]” [In. 15, 12, BYZ].

Însă iubirea cu care El ne iubește pe noi, El, Domnul nostru, e o iubire pe care o trăim clipă de clipă. De aceea, porunca Lui de a ne iubi unii pe alții nu are nevoie să fie amintită iar și iar pentru a fi trăită de noi, pentru că, dacă trăim iubirea Lui față de noi și Îl iubim pe Cel ce ne iubește din veci pe noi, atunci iubirea față de semenii noștri este o realitate cotidiană, directă, existențială, pentru că așa trăim noi, creștinii, iubindu-i pe oameni și dorindu-le tot binele mântuirii lor.

Pentru că nu așteptăm să fim rugați să facem binele cuiva, nu așteptăm să fim rugați să iubim pe cineva, ci binele pe care îl facem față de cineva este iubirea noastră față de el, pentru că noi suntem oameni ai iubirii și ai păcii. Și când facem bine cuiva,

atunci îl facem în mod firesc, ca pe un lucru de la sine înțeles, ca pe un lucru normal între oameni, nefiind nevoie să inițiem „programe de caritate” cu nume pompoase, pentru ca să ajutăm un om sau un grup de oameni. Ci când omul are nevoie de apă, îi dăm apă, când trebuie să îl ajutăm să își taie porcul, îl ajutăm și gata, fără multă vorbă, sau când are nevoie de ajutor la Înmormântare sau la Nuntă sau la vreun incendiu sau la orice altceva, îl ajutăm pentru că e consăteanul nostru, că e vecinul nostru, că e semenul nostru și gata. Nu ne trebuie mai multe detalii.

Și îl ajutăm mai întâi de toate, pentru că nu avem o mentalitate utilitaristă, ci una creștină. Îl ajutăm, pentru că omul are nevoie, are o anume nevoie și în această nevoie a sa, el are nevoie de sprijinul unui om sau al unor oameni și nu îi dăm o mână de ajutor pentru ca „să mai facem rost de un ban de pe urma nevoii altora”.

Utilitarismul e la polul opus al ospitalității creștine. Pentru că primirea și ospătarea unui străin, care dă dovadă că e om la casa lui, se naște din conștiința că și noi putem fi în situația sa. Putem pleca oricând într-o călătorie și putem avea nevoie de ajutorul altora, adică să vadă în noi niște oameni de treabă, care merită să fie ajutați. Și dacă, vreodată, ai fost ajutat de vreun străin în mod dezinteresat, în drumurile tale prin țară sau prin lume, vei înțelege în mod profund ce înseamnă ospitalitatea și omenia, ce înseamnă să fii primit în casă și omenit, fără ca să se profite de tine. Iar cel care-l ospătează pe străin, care îl omenește, și-l câștigă de prieten și de rugător pentru el, pentru că vede că nu interesul meschin a stat la baza primirii lui, ci omenia, iubirea de oameni.

În inima și în amintirea mea îi port în mod frumos, ca pe o alinare a sufletului meu, pe cei care m-

au primit în casele lor din frumoasă și creștină ospitalitate. Care m-au crezut pe cuvânt și au început o prietenie cu mine. Căci ospitalitatea e începutul celor mai frumoase prietenii, a prieteniilor de conștiință, în care crezurile teologice și profund umane sunt cele care amprentează relațiile dintre oameni.

Dar dacă nu ai avut parte de oameni ai lui Dumnezeu în viața ta, care să îți arate inima lor sensibilă, profund umană, iubitoare față de oameni, e adevărat: nu ai avut parte de ospitalitate creștină. Pentru că ospitalitatea creștină te îmbrățișează prin mâinile unui creștin ortodox. Și trebuie să existe mai întâi creștinul adânc trăitor, adânc evlavios, adânc responsabil de mântuirea oamenilor, în mod adânc frumos și uman, pentru ca să existe și îmbrățișarea lui ospitalieră.

De aceea, în mod providențial și ca o adâncă lecție de teologie practică, experimentală, Icoana Dumnezeului nostru treimic e un fragment esențializat din Icoana iubirii de străini a Sfântului Patriarh Avraam. Filoxenia lui Avraam, reprezentată astfel:

a fost[232] esențializată de Sfântul Andrei Rubliov[233] în acest fel[234]:

Pentru că trei Oameni a văzut Sfântul Avraam stând înaintea lui [Fac. 18, 2, LXX], dar Lor le-a vorbit ca și când ar fi fost unul, zicându-Le: „Doamne [Κύριε], atunci dacă am aflat har înaintea Ta [εἰ ἄρα εὗρον χάριν ἐναντίον Σου], să nu treci pe slujitorul Tău [μὴ παρέλθῃς τὸν παῖδά Σου]!”. Pentru că unul este Dumnezeul nostru, dar El este întreit în per-

[232] Am preluat-o de aici:
http://www.johnvegkos.gr/images/products/H-FILOXENIA-TOY-AVRAAM.jpg.

[233] A se vedea:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Andrei_Rubliov.

[234] Am preluat-o de aici:
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/ob/Angelsatmamre-trinity-rublev-1410.jpg.

soane și persoanele Dumnezeirii celei una sunt Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, despre Care toată Scriptura și Tradiția Bisericii dau mărturie mai mult decât convingătoare.

Iar dacă Sfântul Avraam s-a învrednicit, datorită iubirii lui de străini, să aibă o revelare a Dumnezeului nostru treimic, acest lucru ne arată că iubirea care se deschide față de toți, se umple de multe revelații dumnezeiești și simțiri duhovnicești. Pentru că Dumnezeu ne plătește imediat, cu multă slavă și înțelepciune, iubirea noastră față de aproapele nostru.

De aceea, când colindul ne cere să fim buni, atunci când suntem voioși[235], când prăznuim, prin el Dumnezeu ne cere să fim primitori, să fim atenți, să fim omenoși cu toți oamenii. Căci, prin gesturile noastre de bunătate noi evanghelizăm lumea, noi o chemăm la Dumnezeu, pentru ca să îi arătăm bunătatea Lui.

Pentru că El ne cheamă pe toți la cina cea mare [δεῖπνον μέγα] [Lc. 14, 16, BYZ] a Împărăției Sale.

Nu contează vârsta, nu contează etnia pe care o avem, nu contează dacă suntem bărbați sau femei, dacă suntem de la oraș sau de la sat, dacă suntem școliți sau neșcoliți, ci El ne cheamă, de pe toate drumurile [Lc. 14, 21], pentru ca să participăm veșnic la cina Lui. Ne cheamă să intrăm în Biserica Lui, să fim ai Lui, pentru ca să cinăm cu El veșnic.

Și încă este loc [καὶ ἔτι τόπος ἐστίν] [Lc. 14, 22, BYZ] la cina Lui! Încă e mâncare duhovnicească pentru întreaga lume.

În Biserică e loc încă pentru toți, precum și în Împărăția Lui este loc pentru toți. De aceea, Biserica

---

[235] Aluzie la colindul *Din an în an*. A se vedea: https://ro.wikisource.org/wiki/Din_an_în_an.

lui Dumnezeu, Biserica Ortodoxă e catolică [καθολικὴν][236], pentru că e Biserica a toată lumea, e a tuturor oamenilor. Ea nu este doar a celor din răsărit, ci e a tuturor oamenilor de pe pământ, pentru că toți sunt așteptați să se convertească la adevărata credință și viață cu Dumnezeu.

De aceea, a pleda pentru ospitalitatea creștină înseamnă a pleda și pentru convertirea la adevărata Biserică a lui Dumnezeu, la Biserica Ortodoxă. Căci apostolicitatea Bisericii nu are decât sens catolic, universalist. Pentru că Sfinții Apostoli au fost trimiși să propovăduiască și să convertească toate neamurile de pe fața pământului [Mt. 28, 19], să facă din toți o singură Biserică sfântă și fără de prihană, adică să facă o Biserică catolică și apostolică [καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν][237], o Biserică a tuturor, în care învățătura Apostolilor să fie învățătura ei fundamentală. Dar învățătura Apostolilor este învățătura primită de ei de la Domnul, pentru că ei i-au propovăduit Bisericii toate câte El le-a poruncit lor [Mt. 28, 20, BYZ], Apostolilor Săi.

Însă cum am putea să ajutăm la extinderea Bisericii, fără dialog real cu cei care sunt în afara Bisericii? Sau cum am putea să ajutăm Biserica să se întărească în credința ei și pe alții să ne cunoască credința și viața, dacă noi nu o trăim și nu o propovăduim din mijlocul relației noastre vii cu Dumnezeu?

De aceea, iar și iar, ne întoarcem la cei trei termeni fundamentali: la *cunoașterea*, *trăirea* și *propovăduirea credinței ortodoxe*, a credinței mântui-

---

[236] A se vedea textul autentic al Crezului, cel în limba greacă: https://ro.wikipedia.org/wiki/Simbolul_niceeano-constantinopolitan.

[237] Ibidem.

toare a Bisericii. Ca să o trăiești, trebuie să o cunoști cu adevărat. Și nu o poate propovădui cu adevărat, decât cel care o cunoaște și o trăiește ca pe însăși viața lui.

Căci nu e de ajuns să fii *chemat*. Nu e de ajuns să fii *membru* al Bisericii. Ci Domnul ne dorește ai Lui, mereu cu El, adică *credincioși fervenți*, mereu la Biserică, mereu integrați în slujirea oamenilor. Pentru că El ne-a spus: „niciunul [din] oamenii aceia care au fost chemați [οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων] [nu] va gusta [din] cina Mea [γεύσεταί Μου τοῦ δείπνου]. Căci mulți sunt cei chemați [Πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί], dar puțini [sunt] cei aleși [ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί]" [Lc. 14, 24, BYZ].

Toți suntem chemați la mântuire, dar nu toți ajungem să ne mântuim, să ne facem oameni aleși, să ne facem Sfinți. Și nu ne facem Sfinți nu din cauza unui regim politic sau a lipsurilor materiale sau a schimbărilor climatice sau a ispitelor de tot felul, ci nu ne facem Sfinți pentru că nu ne dăruim cu totul lui Dumnezeu și nu vrem să slujim la mântuirea oamenilor. Adică realitatea mântuirii ține de noi și de nimeni altcineva. Mântuirea se trăiește în relația dintre Dumnezeu și noi în Biserica Sa și ea ne deschide spre toți oamenii. Pentru că mântuirea e continua noastră rămânere în slava lui Dumnezeu și în împlinirea poruncilor Sale, ca mădulare vii ale Bisericii Sale.

Așadar, iubiții mei, duminica de azi ne cheamă la Cina Liturghiei, la masa sfântă a împărtășirii cu Domnul, pentru a moșteni Împărăția Sa! Dar, totodată, ne cheamă să îi pomenim azi și pe Sfinții Strămoși cei după trup ai Domnului, adică pe Sfântul Patriarh Avraam și pe Sfinții descendenți din el[238].

[238] *Cf. Mineiul pe luna decembrie*, ed. BOR 1991, p. 158.

Căci Sfântul Avraam din credință [ἐκ πίστεως] s-a făcut viu duhovnicește [Rom. 1, 17, BYZ]. Din faptul că a crezul Lui, că s-a încrezut în El, acesta a înviat duhovnicește prin faptele credinței sale. Pentru că credința e viață, e acțiune, e mod de a fi. Ea nu e o sterilă cunoaștere a lui Dumnezeu, nu este o achiziție pur intelectuală, care nu ne determină la nicio acțiune, ci, dimpotrivă, credința este un mod bogat de a fi și de a te manifesta creștinește în Biserică și în lume.

Pentru că credința lucrează prin iubire [Gal. 5, 6]. Credința lucrează faptele cele bune ale iubirii de Dumnezeu și de oameni. „Căci toată legea într-un cuvânt se împlinește [Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πληροῦται], în acesta [ἐν τῷ]: Vei iubi pe aproapele tău ca pe tine însuți [Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν]” [Gal. 5, 14, BYZ]. Iar iubirea de Dumnezeu ne învață în mod tainic iubirea de aproapele. Iubire de aproapele care este serioasă și bună în același timp, dreaptă și milostivă, generoasă și plină de conștiință, responsabilă în tot ceea ce face. Căci după cum Dumnezeu ne iubește pe noi și noi îi iubim pe semenii noștri.

Și El, cu noi, e și mult-milostiv, dar și drept, ne mustră și ne ceartă, dar ne și umple de marea Lui bucurie dumnezeiască. De aceea, în relațiile cu oamenii trebuie să fim întotdeauna echilibrați, nici prea drepți, nici prea milostivi, pentru ca ei să vadă în noi, deopotrivă, și seriozitatea, dar și bunătatea lui Dumnezeu. Și în modul cum păstorim Bisericile noastre, cum ne îngrijim de copiii noștri și de familiile noastre, se observă dacă apăsăm mai mult pe pedala dreptății sau pe cea a milostivirii. Căci dacă oamenii sunt buni și milostivi, dar și temători de Dumnezeu și cu rușine de oameni, atunci i-am păs-

torit echilibrat. Dar dacă e multă îndrăzneală păcătoasă, multă neorânduială în viața lor, dacă vor tot binele din lume, dar fără asceza împlinirii voii lui Dumnezeu, atunci au înțeles în mod greșit milostivirea lui Dumnezeu. Pentru că El ne rabdă îndelung tocmai pentru ca noi să ne îndreptăm și nu pentru ca să înmulțim patimile în noi înșine...

În săptămâna următoare vom veni cu Sfânta Icoană a Nașterii Domnului în casele dumneavoastră, pentru ca să vă vestim tuturor să vă bucurați întru nașterea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să vă bucurați de Cel care a venit să ne mântuie de tot păcatul, de toată boala și de toată neputința și de moarte. Pentru că numai întru El noi ne mântuim, crezând în El, în Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, dimpreună și în Tatăl și în Sfântul Duh, în Dumnezeul nostru treimic, pentru ca să trăim veșnic dimpreună cu El. Amin!

Predică la Duminica anterioară Nașterii Domnului [2017]

Iubiții mei[239],

mă fascinează mult genealogiile și nu cred că doar pe mine. Pentru că ele ne arată realitatea concretă a unei familii. Ne arată drumul în istorie al unei familii.

Știu lucruri despre părinții, bunicii, străbunicii mei, dar nu și mai departe de ei. Nu știu cine au fost părinții și bunicii străbunicilor mei și de când a apărut familia *Piciorușș*. Căci acum găsesc oameni cu același nume de familie ca și mine, în multe părți ale României[240] și, fără doar și poate, dacă purtăm același nume, avem și un numitor comun.

Însă cine e *părintele* familiei noastre, a acestei familii lărgite, căreia îi spunem și *neam*? De ce și-a luat acest nume sau cine i l-a dat, ce semnificație are el și de când e neamul nostru? Căci dacă mulți dintre noi, cei de azi, care purtăm același nume de familie, nu ne știm între noi, asta înseamnă că neamul are ceva vechime. Și neamul, după cum știm, e purtat de bărbați. Bărbații duc numele lor de familie mai departe. Și ei s-au căsătorit cu femei din alte neamuri și acestea au primit numele lor, ale soților lor.

Însă care sunt neamurile, care, prin femeile lor, au intrat în neamul nostru? Și cum a influențat acest lucru neamul nostru?

---

[239] Începută în dimineața zilei de 18 decembrie 2017, o zi de luni. Afară sunt două grade.

[240] A se vedea:

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/01/01/avem-doar-acelasi-nume-deocamdata/.

Toate aceste întrebări rămân fără răspuns, dacă nu avem acces la arhivele Statului și dacă nu avem oameni capabili să reconstituie genealogia familiei noastre. Însă, dacă arhivele au dispărut sau sunt lacunare, genealogia unui neam este imposibil de făcut sau are multe necunoscute.

De aceea, când am citit azi începutul Evangheliei după Matteos, și am văzut că genealogia Domnului începe cu Sfântul Avraam [Mt. 1, 1] și că sunt pomeniți acolo toți Sfinții Părinți cei după trup ai Domnului [Mt. 1, 1-16], am înțeles că Vechiul Testament este, în mod esențial, istoria neamului Domnului. Istorie genealogică numită de Sfântul Matteos: *cartea nașterii lui Iisus Hristos* [βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ] [Mt. 1, 1, BYZ]. Pentru că Sfântul Matteos, după obiceiul evreiesc, a vrut să arate genealogia Domnului după umanitatea Sa, enumerându-i în ordine diacronică pe bărbații din neamul Domnului.

Sfântul Lucas, în Evanghelia Sa, când a ajuns la Botezul Domnului, cel petrecut la vârsta de aproximativ 30 de ani ai Domnului [Lc. 3, 23, BYZ], ne-a oferit o altă genealogie a Lui [Lc. 3, 23-38], care a coborât până la Sfântul Adam, Protopărintele neamului omenesc, după care ne-a spus că Iisus este „al lui Dumnezeu [τοῦ Θεου]" [Lc. 3, 28, BYZ]. Dar Iisus este al Tatălui după dumnezeirea Lui, pe când genealogiile umane ale Domnului, cuprinse în Evangheliile lui Matteos și Lucas, mărturisesc despre umanitatea Sa. Pentru că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu întrupat, este Dumnezeu și om. Iar dacă Tatăl a mărturisit la Botezul Domnului că Iisus Hristos este Fiul Lui Cel iubit [Lc. 3, 22], imediat Sfântul Lucas ne-a arătat că Iisus Hristos, după umanitatea Sa, se trage din mulți Sfinți ai Vechiului

Testament, primul dintre ei fiind Sfântul Adam. Pentru că toți oamenii ne tragem din Sfântul Adam și toți suntem o *familie*, chiar dacă acum trăim în țări diferite și avem culori diferite ale pielii și credințe diferite.

Însă, așa cum avem toți un Protopărinte/ un prim Părinte, toți avem și un Mântuitor, pe Iisus Hristos, Domnul nostru. Cel care a desființat moartea și ne-a luminat nouă viață și nestricăciune prin Sfânta Sa Evanghelie [II Tim. 1, 10, BYZ]. Pentru că în Adam toți mor, iar în Hristos toți învie [I Cor. 15, 22]. Toți care păcătuiesc ca Protopărintele nostru Adam mor, mor prin păcatul lor, dar dacă credem în Hristos și suntem ai Lui, în Biserica Sa, noi vom fi vii împreună cu El, pentru că Hristos este *pârga* [ἀπαρχὴ] [I Cor. 15, 23, BYZ] învierii, adică primul înviat din morți.

Iar dacă vedem tot Vechiul Testament ca pe o *pregătire* a nașterii lui Hristos, a venirii Lui la noi, atunci toate cele descrise acolo au sens hristologic. Pentru că în mod tainic Vechiul Testament ne vorbește despre Tatăl, despre Fiul și despre Sfântul Duh, despre Dumnezeul nostru treimic, și totodată ne vorbește despre întruparea Fiului. Căci „cu cei credincioși, în pântece, împreună a fost zidit lor [μετὰ πιστῶν ἐν μήτρᾳ συνεκτίσθη αὐτοῖς]" [Înț. lui Sirah 1, 14, LXX]. Pentru că „Fecioara în pântece va lua [ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει] și va naște Fiu [καὶ τέξεται Υἱόν] și vei chema numele Lui *Emmanuil* [καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα Αὐτοῦ *Εμμανουηλ*]" [Is. 7, 14, LXX].

De aceea, când Sfântul Matteos vorbește despre nașterea lui Iisus Hristos [Mt. 1, 18], el ne spune că Preacurata Fecioară Maria e Mama Lui [Ibidem] și că

ea „a aflat în pântece având din Duhul Sfânt [εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου] [Ibidem].

– Ce a aflat în pântecele/ uterul ei?

– Că are un Prunc, care nu S-a zămislit pe cale firească, ci suprafirească, pentru că El este zămislit după umanitatea Sa din Duhul Sfânt. Și când Sfântul Matteos vorbește despre Duhul Sfânt ca artizan al umanității Domnului, el se referă în mod implicit la întreaga Treime, pentru că Tatăl și Duhul au conlucrat cu Fiul, ca El să Își zidească propriul Lui trup și propriul Lui suflet în pântecele Fecioarei Maria.

Iar Domnul Cel întrupat a fost purtat în pântecele Maicii Sale, aidoma oricărui copil, dar S-a născut mai presus de fire, așa cum S-a și zămislit. Pentru că nu a stricat fecioria Maicii Sale, Maica Lui rămânând Fecioară, Pururea Fecioară.

Și Sfântul Matteos ne-a confirmat faptul că Maica Lui este Fecioara despre care a vorbit Sfântul Isaias [Mt. 1, 22-23]. După cum Pruncul Iisus Hristos, deși după trup era un Prunc și toți se raportau la El ca la un Prunc, după dumnezeirea Lui El era Dumnezeul Cel veșnic, Cel deoființă cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Pentru că, în același timp, El era Dumnezeu și om, Dumnezeu adevărat și om adevărat, ambele Sale firi fiind unite în persoana Sa cea veșnică.

Potrivit Tradiției Bisericii, Preacurata Fecioară Maria avea 14 ani și 4 luni când Domnul S-a zămislit în pântecele ei[241], iar logodnicul și tăinuitorul fecioriei ei, Sfântul Iosif, avea 80 de ani[242]. Și Sfântul Iosif a avut nevoie de luminarea lui Dumnezeu prin

---

[241] Idem: http://paginiortodoxe.tripod.com/vsmar/03-25-bunavestire.html.

[242] Idem: http://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-25-nasterea_domnului.html.

Îngerul Său, pentru ca să înțeleagă taina nașterii Domnului [Mt. 1, 20-23]. De aceea, noi cu atât mai mult avem nevoie de mărturiile Sfinților Părinți, de mărturiile Tradiției Bisericii, pentru ca să cunoaștem Scriptura, istoria și învățătura Bisericii și viețile Sfinților Lui. Pentru că trebuie să înțelegem cele ale Bisericii lui Dumnezeu nu după mintea noastră neluminată de har, ci după luminarea lui Dumnezeu dată nouă prin Sfinții Lui.

Căci, în istoria Bisericii, cine a negat Dumnezeiasca și Sfânta Tradiție a Bisericii, acela a început să cugete și să trăiască non-eclesial. Iar ereticii tuturor timpurilor au fost cei care au stricat Tradiția Bisericii, înlocuind-o cu propriile lor fantasme.

Din acest motiv, Biserica i-a condamnat și îi condamnă zilnic pe toți ereticii care s-au luptat și se luptă cu Biserica lui Dumnezeu, pentru că ea apără tezaurul credinței mântuitoare a lui Dumnezeu. Cei din afara Bisericii nu sunt ai Bisericii, iar Biserica le mărturisește zilnic că ei se află în căderea lor, că ei se află în afara căii mântuirii și că numai prin pocăință și prin Botez devin mădulare vii ale Bisericii. Pentru că există o singură Biserică, un singur Mântuitor, un singur cult al Bisericii, o singură Tradiție a ei și toți Sfinții Bisericii sunt Sfinții Bisericii Ortodoxe din toate veacurile și din toate locurile.

De aceea, Biserica e cea care tâlcuiește Scriptura, Biserica e cea care formează dogmele dreptei credințe, Biserica e cea care îi laudă pe Sfinții ei, Biserica e cea care se exprimă prin cultul ei și prin toată viața ei liturgico-ascetico-mistică. Pentru că Biserica nu are sincope temporale, ci ea vine de la Cincizecime până la noi, pentru ca să ne umple de viața lui Dumnezeu, pentru că El locuiește în noi și cu noi. Iar ierarhia Bisericii, prin harul Preoției

primit de la Dumnezeu, slujește Biserica lui Dumnezeu în fiecare secol și o învață și o conduce pe calea mântuirii. Pentru că ea protejează credința Bisericii, împreună cu tot poporul cel credincios al Bisericii, trăind-o și predând-o fiecărei generații în parte.

Așa stând lucrurile, iubiții mei, sunt foarte importante genealogiile și dipticele patriarhale și sinaxarele Sfinților și toate sursele istorice și de credință ale Bisericii. Căci dacă știm genealogiile Scripturii și ale Tradiției, îi știm pe oamenii lui Dumnezeu.

Dacă cunoaștem dipticele patriarhale, atunci știm care au fost Patriarhii Ierusalimului[243], ai Constantinopolului[244], ai Alexandriei[245], ai Antiohiei[246] și ai Romei ortodoxe[247]. Căci până la 1054, Biserica Romei a fost Patriarhie ortodoxă. După aceea, căzând de la credința Bisericii, ea a devenit una eterodoxă, Papii ei de după 1054 nemaifiind ai Ortodoxiei.

Dacă știm sinaxarele Sfinților Bisericii și viețile lor, atunci îi știm pe Sfinții lui Dumnezeu. Iar cărțile de istorie și de învățătură ale Bisericii sunt mărturia Bisericii pentru noi, căreia trebuie să îi fim credincioși. Căci atunci când văd teologi și credincioși ai Bisericii noastre vorbind cu venin despre Sfinți,

---

[243] Idem: https://ro.orthodoxwiki.org/Listă_a_patriarhilor_Ierusalimului.

[244] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Lista_Patriarhilor_Ecumenici_ai_Constantinopolului.

[245] Idem: https://ro.orthodoxwiki.org/Listă_a_patriarhilor_Alexandriei.

[246] Idem: https://ro.orthodoxwiki.org/Listă_a_patriarhilor_Antiohiei.

[247] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Lista_papilor.

negându-le existența și opera teologică, văd oameni care subminează Biserica din interior. Cărțile pseudo-teologice sunt cele care neagă Tradiția Bisericii și îi ridiculizează pe Sfinții ei, datorită unor „cercetări recente", care par „mai bune" decât adevărul Tradiției Bisericii.

Însă, pe noi nu „știința teologică" recentă ne-a făcut credincioși, ci Biserica prin Tainele ei și prin sfânta ei învățătură. Iar noi trebuie să fim credincioși surselor sfinte ale credinței noastre, pe care nu le cunoaștem, pentru că nu le traducem și nu le adâncim teologic. Și pentru că nu le cunoaștem cu adevărat, tocmai de aceea ne pronunțăm cu atâta ușurătate maladivă împotriva Tradiției Bisericii.

Însă mărturia falsă sau mistificarea voită a credinței Bisericii izvorăște dintr-o viață stricată. Mai înainte ca să apară erezia sau negarea Tradiției Bisericii sunt păcatele și viața stricată a celor care le propagă. După cum, cartea sfântă, luminată de Dumnezeu, scrisă cu trudă, e cartea care se naște din sufletul celui care se sfințește continuu pentru Dumnezeu. Și ea e o mărturie vie despre adevărul Bisericii, care s-a făcut adevărul scriitorului ei, pentru că și l-a asumat în mod deplin.

Iar noi suntem chemați, iubiții mei, acum, la praznicul cel mare al Nașterii Domnului, la asumarea credinței și a vieții creștine a Bisericii. Pentru că suntem chemați să trăim și să ne bucurăm în slava Dumnezeului nostru treimic, curățindu-ne continuu și simplificându-ne continuu viața noastră.

Postul cel curățitor de păcate ne-a dus până azi la peștera Domnului, ca să Îl vedem pe El, Pruncul cel tânăr după viața Sa pământească, dar fiind mai înainte de veci după dumnezeirea Sa. Și, alături de Magi și de Păstori, ne-am luminat continuu prin

iertarea Lui și prin împărtășirea cu El, pentru ca să mărturisim tuturor că El este Domnul mântuirii noastre.

De aceea, astăzi, înainte de praznic, să iertăm toate pentru nașterea Lui! Să nu ne mai luptăm cu frații și surorile noastre în mintea și în inima noastră, ci să facem pace cu toți, pentru că pacea este a Lui! Și El ne dă pacea Lui nouă, tuturor, pentru ca în pace și în iubire și în curăție dumnezeiască să trăim pe pământ ca în cer.

Căci Îngerii Domnului au spus: „Slava lui Dumnezeu [este] în[tru] cei prea înalți [Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ] și pe pământ [este] pacea [καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη], în[tru] bunăvoirea oamenilor [ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία]” [Lc. 2, 14, BYZ]. Pentru că pacea Lui ne face să avem inimă bună și binevoitoare față de semenii noștri. Și tot ceea ce îi dăm celui sărac – să fiți convinși de acest lucru! – Îi dăm lui Hristos, și El le primește și ne umple de slava Lui.

Așa că mâine ne vom bucura de praznicul dumnezeiesc ce începe din zorii zilei și de colindele copiilor de la Școală, care vor veni să ne bucure cu cântecele lor. Pentru că numai în cântec de bucurie trebuie să Îl primim pe Iisus Hristos, Domnul nostru, Cel care S-a născut pentru mântuirea noastră.

La mulți ani, sărbători fericite și să aveți parte de multă bucurie în sufletele și în casele dumneavoastră! Amin.

Predică la Nașterea Domnului [2017]

Iubiții mei[248],

Hristos S-a născut!

S-a născut în Bitleem [Βηθλέεμ], întru cetatea lui David [εἰς πόλιν Δαυίδ] [Lc. 2, 4, BYZ]. În mica cetate a lui David[249], care se află la 10 km sud de Ierusalim[250]. Cetate care, în mod profetic, în limba ebraică se numește Bet Lehem [בֵּית לֶחֶם], care înseamnă *Casa Pâinii*[251]. Pentru că Iisus Hristos, Fiul Tatălui, este Pâinea vieții [Ἄρτος τῆς ζωῆς] [In. 6, 35, BYZ], Care ne-a coborât nouă din cer [In. 6, 38] în pântecele Fecioarei și S-a născut mai presus de fire din ea.

Însă Domnul, ne precizează Tradiția Bisericii, nu S-a născut chiar în cetatea Bitleemului, ci aproape de cetate, către răsărit, într-o peșteră[252]...

– De ce într-o peșteră?

– „Pentru că nu era lor loc în[tru] găzduire [διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι]" [Lc. 2, 7, BYZ]. Pentru Fiul Tatălui nu S-a găsit loc de găzduire în cetatea lui David, deși El a făcut toate cu cuvântul, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt.

---

[248] Începută în dimineața zilei de 19 decembrie 2017, de la ora 7. 15. O zi de marți.

[249] A se vedea:
http://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-25-nasterea_domnului.html.

[250] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Betleem.

[251] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Bethlehem.

[252] Idem: http://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-25-nasterea_domnului.html.

Și tot Sfântul Lucas ne spune că atunci când „s-au împlinit zilele [ca] ea să nască" [Lc. 2, 6], Născătoarea de Dumnezeu „a născut pe Fiul ei Cel Întâi-născut [ἔτεκεν τὸν Υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον] și L-a înfășat pe El [καὶ ἐσπαργάνωσεν Αὐτόν] și L-a culcat pe El în iesle [καὶ ἀνέκλινεν Αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ]" [Lc. 2, 7, BYZ].

L-a născut pe Domnul și imediat tot ea L-a înfășat și L-a culcat pe El în iesle, în ieslea aflată în peștera de lângă Bitleem, pentru că nașterea Lui a fost suprafirească. Ea nu a stricat fecioria Fecioarei, ci a făcut-o să fie Maică și Fecioară în același timp, Pururea Fecioară.

Peștera unde S-a născut Domnul era de fapt...un grajd[253]. Un grajd pentru animale. Pentru că și umanitatea se umpluse de fapte dobitocești, de fapte de rușine, de fapte lipsite de rațiune. Căci închinarea la idoli și toate patimile drăcești ne fac urâți, ne fac neoameni, când noi am fost chemați să fim după chipul și după asemănarea lui Dumnezeu [Fac. 1, 26].

Și din faptul că Domnul S-a smerit pe Sine și a îngăduit să Se nască tocmai acolo, în peștera transformată în grajd, ne spune nouă, tuturor, că El a venit să îi cheme pe toți oamenii la mântuire. El a venit să îi cheme pe toți cei căzuți în păcate, pe toți cei pătimași, pentru ca să îi ridice la viața veșnică cu El.

Și în peșteră, „Preacurata și Preabinecuvântata Fecioară, în miezul nopții, rugându-se lui Dumnezeu cu fierbințeală și cu totul fiind cu mintea la Dumnezeu, arzând de dorirea și de dragostea Lui, a născut fără durere pe Domnul nostru Iisus Hristos, în douăzeci și cinci ale lunii decembrie. Pentru că

[253] Ibidem.

astfel se și cuvenea să nască, fără durere, aceea care a zămislit fără păcat”[254].

Iar lângă ieslea unde era pus Domnul erau boul și asinul[255], despre care profețise Sfântul Isaias în 1, 3: „boul l-a cunoscut pe cel care l-a dobândit [ἔγνω βοῦς τὸν κτησάμενον] și măgarul ieslea domnului său [καὶ ὄνος τὴν φάτνην τοῦ κυρίου αὐτοῦ]” [LXX]. Și „boul acela și asinul erau aduși de Iosif din Nazaret. Asinul se adusese pentru Fecioara cea îngreuiată ca s-o ducă deasupra sa pe cale, iar pe bou îl adusese Iosif, ca să-l vândă și să plătească datornicul bir împărătesc, și ca să cumpere cele de trebuință. Acele dobitoace necuvântătoare stând lângă iesle, cu aburul lor încălzeau pe Prunc în frigul iernii și așa slujeau Stăpânului și Făcătorului”[256] lor.

Și când a născut Fecioara și L-a alăptat pe Domnul ca pe un Prunc, atunci Sfântul Iosif a cunoscut taina întrupării Sale și „s-a închinat cu frică și cu bucurie, mulțumind lui Dumnezeu Cel întrupat, Care l-a învrednicit a fi singur[ul] văzător și slujitor al tainei”[257].

– În ce zi a săptămânii S-a născut Domnul?

– Sâmbătă spre duminică, la miezul nopții[258].

Și Dumnezeu a început imediat să înmulțească pe martorii nașterii Sale!

Căci Arhanghelul Gavriil s-a arătat la 3 păstori, care privegheau lângă turmele lor[259] și le-a vestit că li S-a născut Mântuitorul în cetatea lui David, Hristos Domnul, și că El este Prunc înfășat și culcat

---

[254] Ibidem.
[255] Ibidem.
[256] Ibidem.
[257] Ibidem.
[258] Ibidem.
[259] Ibidem.

în iesle [Lc. 2, 11-12, BYZ]. Și ei au venit și L-au văzut pe Mântuitorul lumii și au vestit nașterea Lui [Lc. 2, 16-17, BYZ]. Și la fel am făcut și noi, Păstorii cei duhovnicești, când am venit pe la casele dumneavoastră cu Sfânta Icoană a Nașterii Domnului și v-am vestit prea-bucuroasa Lui naștere. Pentru ca fiecare dintre dumneavoastră să vă faceți vestitori ai nașterii Lui și trăitori ai poruncilor Sale.

Și au mai venit și alții și L-au văzut pe Domnul[260]! Și de 2.000 de ani tot Îl vedem pe Domnul în noi și cu noi, întărindu-ne în fiecare zi. Căci ce am putea să facem noi fără El? Ce am putea să facem noi, pentru mântuirea noastră, în afara Lui? Pentru că mântuirea e de la Dumnezeu și e trăită împreună cu El, pentru că mântuirea e viața veșnică cu El.

Ce trebuie să facem noi, iubiții mei, în acest mare praznic al Domnului? Să punem toate cuvintele Bisericii în inima noastră. Toate cuvintele teologiei celei dumnezeiești ale Bisericii. Așa cum a făcut Născătoarea de Dumnezeu. Căci „Mariam păstra toate cuvintele acestea [Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα], cugetând în inima ei [συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς]” [Lc. 2, 19, BYZ].

Pentru că atunci când citim cărțile cele sfinte ale Bisericii trebuie să le reținem conținutul, să le învățăm pe de rost și să cugetăm adesea la ele. Căci dacă nu cugetăm asupra lor, le uităm. Dar dacă le adâncim cuvintele, atunci găsim noi și noi înțelegeri sfinte ale lor. Pentru că Dumnezeu ne luminează ca să le înțelegem pe măsura vieții noastre și a dorului nostru de a-I sluji Lui întru curăție și sfințenie.

Iar viața de zi cu zi a creștinului ortodox e plină tocmai de rugăciuni și de citiri sfinte. Pentru că rugăciunea ne deschide mintea pentru înțelegerea

---

[260] Ibidem.

cărților sfinte, iar cărțile sfinte ne umplu de dor dumnezeiesc după rugăciune și după curăția sufletului și a trupului. Și noi nu putem trăi creștinește decât în această atmosferă cuvioasă a rugăciunilor și a citirilor sfinte, la care cugetăm toată ziua.

Să cugetăm în inima noastră la voia lui Dumnezeu cu lumea! Pentru că El este prezent în fiecare clipă în viața noastră și a întregii lumi. Și știind acest lucru, să nu ne mai panicăm la orice zvon și la orice știre falsă! Pentru că toate se petrec în această lume după voia lui Dumnezeu și spre folosul nostru.

Să cultivăm pacea cu toți oamenii și, mai ales, să ne umplem de pacea lui Dumnezeu! Să ne rugăm pentru toți oamenii și să dorim mântuirea tuturor! Pentru că o conștiință împăcată și bucuroasă e o conștiință plină de bunătate, de iubire și de iertare.

Să avem cu toții un praznic luminos, frumos, plin de delicatețe și de bunătate! La mulți ani și Dumnezeu să ne bucure pe toți întru nașterea Sa cea preasfântă! Amin.

Predică la sinaxa Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [26 decembrie 2017]

Iubiții mei[261],

deși expresia „i-a lăsat cu ochii în soare" arată consecințele dureroase ale unei imposturi, în cazul Magilor „din răsărituri [ἀπὸ ἀνατολῶν]" [Mt. 2, 1, BYZ], Îngerul, pe care ei îl vedeau ca pe o stea conducătoare, a însemnat înțelepțirea lor. Pentru că cei 3 Magi [Μάγοι] au fost conduși de Îngerul-stea până întru Ierusalim [Ibidem] și de la arhierei și cărturari [Mt. 2, 4] ei au aflat conținutul profeției Sfântului Miheias de la 5, 1 și anume că din Bitleem va ieși Cel care Îi va fi lui Dumnezeu „întru Arhon în Israil [εἰς Ἄρχοντα ἐν τῷ Ισραηλ]", iar „ieșirile Lui [sunt] dintru început, din zilele veacului [αἱ ἔξοδοι Αὐτοῦ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος]" [LXX].

Și *arhon* înseamnă *stăpânitor*. Pentru că adevăratul stăpânitor al unui popor e numai de la Dumnezeu. El, cel pe care îl vrea Dumnezeu, este expresia voinței Sale. Dar când Însuși Dumnezeu Se întrupează, El este adevăratul Stăpânitor al poporului, Stăpânitorul de facto, chiar dacă, de jure, Domnul Iisus Hristos nu a fost niciodată Împăratul lui Israil.

Iar de această dată, arhiereii și cărturarii au fost de partea binelui, de partea lui Dumnezeu, pentru că au spus adevărul. Căci Domnul i-a spus lui Pilatos: „Tu zici, că Eu sunt *Împăratul* [Σὺ λέγεις, ὅτι *Βασιλεύς*

[261] Predică începută la 14. 44, în ziua de 22 decembrie 2017. După ce dimineață am slujit Parastasul pentru Mucenicii și Eroii *Revoluției Române din decembrie 1989*.

εἰμι Ἐγώ]. [Dar] Eu întru aceasta M-am născut și întru aceasta am venit întru lume [Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον], ca să mărturisesc adevărului [ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ]. Tot cel care este din adevăr ascultă glasul Meu [Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει Μου τῆς φωνῆς]" [In. 18, 37, BYZ].

De aceea, când spunem adevărul sau când facem ceea ce e adevărat, adică ceea ce ne cere Dumnezeu, spunem și facem ceea ce trebuie. Și când spunem și facem ceea ce vrea Dumnezeu, atunci Îl avem pe El ca Împărat și Tată al nostru, pentru că doar cei care sunt născuți din Cel adevărat ascultă de glasul Lui.

Ieșirile Lui spre noi, ale Fiului, sunt dintru începutul zidirii lumii. Pentru că El ne-a creat pe noi toți, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Și El a ieșit întotdeauna spre noi, în toate zilele veacului existenței noastre istorice. De aceea, Scriptura vechi-testamentară ne vorbește tot timpul despre Fiul Tatălui, dar în mod tainic, despre Fiul și despre Tatăl și despre Sfântul Duh, despre Dumnezeul nostru treimic, și despre ieșirile Fiului spre noi, despre venirile Lui la noi, pentru că trebuia să ne obișnuiască cu întruparea Lui. Și El ne-a obișnuit în mod dumnezeiește cu întruparea Sa! Pentru că atunci când ea s-a petrecut, oamenii nu L-au receptat pe Fiul întrupat ca pe unul care îi strivea cu slava Lui, ci ca pe unul dintre ei, ca pe unul oarecare. Însă acest lucru nu s-a petrecut, pentru că Fiul întrupat ar fi fost „neputincios", ci pentru că în smerenia Lui înspăimântătoare, cu totul asumată și plină de iubire față de noi, El S-a micșorat pe Sine atât de mult încât S-a făcut propriu nouă și a intrat în relație cu noi, pentru ca să ne atragă pe noi la Sine.

Căci noi nu puteam să fim „mari” înaintea Lui, pentru că eram păcătoși și netrebnici. Dar El, Cel de necuprins, a putut și poate să Se micșoreze continuu pe Sine pentru noi, ca un Tată preabun față de fiii Lui, pentru ca să ne învețe pe noi cele ale Sale.

Iar noi ce altceva facem cu pruncii noștri? Căci ne facem prunci, ne punem în locul lor, gândim ca ei, pentru ca să îi ajutăm să crească. Nu le cerem să fie ca noi, deodată, într-o clipă, pentru că ei nu pot să crească într-o clipă. Dar dacă îi ajutăm să crească, pe timp ce trece, copiii noștri înțeleg ceea ce vrem de la ei și câte eforturi depunem pentru ei.

Tocmai de aceea, Fiul Tatălui Se smerește pe Sine și Se zămislește în uterul Fecioarei, ca să ne arate că începutul vieții noastre și orice clipă a vieții noastre e de la Dumnezeu. Că nu e nimic rău în faptul de a exista pe fața pământului. Că viața noastră e darul iubirii Sale față de noi și că pruncii trebuie protejați și ajutați să se dezvolte, iar nașterea și creșterea lor e o asceză continuă. Pentru că părinții sunt părinți nu doar pentru că ei nasc copii, ci, mai degrabă, pentru că ei își cresc copiii, cu multe eforturi, și îi educă creștinește în Biserica lui Dumnezeu.

Și când noi vedem Icoana Nașterii Domnului și pe Pruncul înfășat în scutecele-giulgiu, Îl vedem pe Dumnezeul nostru, Care Și-a asumat condiția vieții noastre pământești, rămânând continuu ceea ce era, adică Dumnezeu, pentru ca să ne arate cine e omul și câte poate face el în viața aceasta scurtă, dar care poate fi trăită nespus de intens și de profund. Căci numai El, Creatorul nostru, putea să ne arate profunzimile omului și la ce sfințenie poate omul ajunge. Dar, în același timp, că nu putem să fim oameni cu adevărat, decât în relație cu El, cu Ziditorul nostru.

De aceea, Magii au mers după Îngerul-stea și din vrăjitori s-au făcut creștini. Pentru că Îngerul-stea i-a dus la Adevărul personal, la Domnul Cel întrupat. Sau, în cuvintele Sfântului Matteos, Îngerul-stea a venit și „a stat deasupra [ἔστη ἐπάνω], [acolo] unde era Pruncul [οὗ ἦν τὸ Παιδίον]" [Mt. 2, 9, BYZ]. Căci el nu era „stea", ci părea a fi o stea. Pentru că ei, Magii, credeau în stele, le urmăreau, făceau lucruri păgânești în relație cu stelele. Dar când Îngerul-stea i-a condus la Iisus Hristos, Domnul nostru, la Făcătorul stelelor și al întregii creații, când ei s-au întâlnit cu Fiul lui Dumnezeu întrupat, nu s-au mai închinat la stele, ci, „căzând, I s-au închinat Lui [πεσόντες προσεκύνησαν Αὐτῷ] și, deschizând vistieriile lor, I-au adus Lui daruri [καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν Αὐτῷ δῶρα]: aur, tămâie și smirnă [χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν]" [Mt. 2, 11, BYZ].

O reală și preafrumoasă convertire! Pentru că atunci când nu Îl cunoșteau pe Hristos, Magii se închinau materiei și o divinizau în mod păcătos. Dar când L-au văzut pe El la față, chiar dacă era un Prunc în fața lor, ei s-au dezlipit de materie și I-au adus daruri importante. Căci daruri importante pentru Dumnezeu și Biserica Lui, așadar, poate să facă cel care se dezlipește continuu de cele materiale și Îl vede pe Dumnezeu ca pe Cel mai important decât toate. Însă cei care sunt robi celor pământești și care consideră banii și slava deșartă și traiul bun drept „cele mai importante lucruri" în viață, nu doresc să dăruie nimic lui Dumnezeu sau dăruie lucruri de nimic.

Și când lui Dumnezeu Îi dărui...mai nimic, nu trebuie să te miri că ești rece și singur și bolnav în

ființa ta. Pentru că boala ta e tocmai lipsa ta de dărnicie, de umanitate.

Magii au ajuns Apostoli ai Domnului, au ajuns Sfinți ai Lui! Pe ei i-a botezat Sfântul Apostol Tomas și au fost hirotoniți Episcopi și Biserica îi cinstește ca Sfinți[262]. Pentru că s-au dăruit cu totul lui Dumnezeu, după ce L-au cunoscut cu adevărat.

Marco Polo, în anul 1270, ne spune că a văzut mormintele lor în orașul Saveh din Iran și că Sfintele lor Moaște erau nestricate[263]. Acum sunt în catedrala romano-catolică din Köln, într-o raclă impozantă[264]. Iar o parte din darurile lor, pe care le-au adus Domnului, sunt în Mănăstirea *Sfântul Pavlos* din Muntele Athos[265].

– Și de ce cinstim noi darurile Magilor aduse Domnului?

– Pentru că noi cinstim tot ceea ce are legătură cu Domnul, cu Maica Sa și cu toți Sfinții Bisericii. Și cinstim toate lucrurile rămase de la ei, pentru că le simțim în mod continuu ca fiind pline de har, pentru că au venit în atingere cu ei. Așa după cum, toate muzeele și casele memoriale ale lumii păstrează cărțile și obiectele, tocmai pentru că au fost ale unor mari scriitori, mari inventatori, mari eroi ai istoriei. Pentru că lucrurile și cărțile lor ne vorbesc profund despre ei. Însă lucrurile rămase de la Sfinții lui Dumnezeu ne vorbesc mai întâi de toate despre

---

[262] A se vedea: https://ro.orthodoxwiki.org/Magi.

[263] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Magi și https://ro.wikipedia.org/wiki/Saveh.

[264] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Domul_din_Köln.

[265] A se vedea: https://www.teologiepentruazi.ro/2014/08/03/darurile-celor-3-magi/.

Dumnezeu, pentru că simțim harul Lui lucrând prin ele minuni și luminări în viața noastră. Și când spunem că acestea sunt „sfintele locuri" pe unde a trăit Sfântul sau Sfânta Bisericii, spunem că ele au fost amprentate de prezența lor duhovnicească. Și această amprentă duhovnicească o putem simți continuu acolo, tocmai pentru că Dumnezeu binevoiește continuu în Sfinții Lui și ei umplu și mențin locurile și obiectele lor pline de iradierea lor duhovnicească.

Adică sfintele locuri de la Ierusalim sau din Athos sau din România nu sunt sfinte doar pentru că acum două mii de ani sau acum câteva sute de ani a trăit Domnul acolo sau Sfinții Lui, ci pentru că Dumnezeu umple în mod continuu acele locuri cu slava Lui în mod accentuat. Și cine e om duhovnicesc simte că acolo e mult har, că e multă pace și că îi face mare bine să se roage și să trăiască acolo. Iar ceea ce el simte e adevărat, e o realitate, și nu e o părere „subiectivă".

Însă *locurile sfinte* ale lui Dumnezeu din întreaga lume, care sunt locurile de pelerinaj ale Bisericii, nu contravin atotprezenței slavei Lui în lumea Sa, în lumea creată de El Însuși. Pentru că locurile sfinte ale Bisericii sunt locurile unde a trăit Domnul și Maica Lui și Sfinții Lui, unde El și Maica Lui și Îngerii și Sfinții Lui s-au arătat în mod extatic și au umplut și umplu de mare har acele locuri. Însă sfânt e orice loc sfințit de Biserică și orice loc în care e o Biserică, o Mănăstire, o chilie, o troiță, o casă sfințită. Căci Biserica îi sfințește în mod continuu pe oameni și le sfințește casele lor, pentru ca toți și toate să se umple de slava lui Dumnezeu. Și iarăși, sfințirile Bisericii nu neagă sfințenia lui Dumnezeu și prezența Lui în întreaga Sa creație. Dimpotrivă, noi

putem sfinți locuri și locașuri și ne putem sfinți și pe noi înșine, tocmai pentru că Dumnezeu e izvorul sfințeniei și El dorește ca noi și întreaga creație să trăiască în sfințenie, adică în slava Lui.

...Îmi place mult teologia poetică a condacului acestei zile: „Cel care mai înainte de luceafăr S-a născut din Tatăl fără de mamă [Ὁ πρὸ ἑωσφόρου ἐκ Πατρὸς ἀμήτωρ γεννηθεῖς], astăzi, din tine, pe pământ S-a întrupat fără de tată [ἐπὶ γῆς ἀπάτωρ ἐσαρκώθη, σήμερον ἐκ σοῦ]", Născătoare de Dumnezeu! „Pentru aceasta, steaua binevestește Magilor [ὅθεν ἀστὴρ εὐαγγελίζεται Μάγοις], iar Îngerii cu Păstorii laudă nașterea ta cea fără de sămânță [Ἄγγελοι δὲ μετὰ Ποιμένων ὑμνοῦσι τὸν ἄσπορον τόκον σου], o, Cea-plină-de-har [ὦ Κεχαριτωμένη]!"[266]. Căci sinaxa Născătoarei de Dumnezeu de azi o prăznuim tocmai pentru acest lucru: pentru că ea e Mama Fiului lui Dumnezeu întrupat. Ea e, dintre oameni, în prim-planul praznicului Nașterii Domnului. Și ocupă acest loc central, pentru că ea e Maica Pruncului Iisus. Și este iconizată ca stând întinsă pe un veșmânt roșu, alături de Pruncul Iisus, Cel înfășat și pus în iesle, pentru că Îl cuprinde și Îl ține în brațe cu cea mai mare dragoste. Și peștera cea întunecată, mereu neagră în Icoanele Nașterii Domnului, e blocată de prezența Pruncului și a Maicii Sale. Pentru că nădejdea întregii lumi e la Pruncul Iisus și la Maica Lui, Maica indicându-ni-L în mod continuu pe Pruncul ei, pentru ca pe El să Îl iubim, așa după cum Tatăl, la Botezul Domnului și pe Tabor, ni L-a indicat tot pe Fiul iubirii Sale. Căci Pruncul acesta e Stăpânul și Domnul întregii făpturi,

---

[266] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1538/sxsaintinfo.aspx/ Mineiul pe decembrie, ed. BOR 1991, p. 404.

El nu e un prunc oarecare, ci Mântuitorul nostru și Judecătorul tuturor. Dar totodată Icoana Nașterii Domnului ne învață să îl vedem pe om în perspectivă continuă, să îl vedem în creșterea lui continuă și să nu îl judecăm numai după o anumită parte a vieții sale. Căci cel care astăzi pare că stă, mâine poate cădea, pentru ca să se smerească și să se ridice din căderea lui, fiind astfel folosit duhovnicește. De aceea, nu contează doar începutul vieții, nu contează să începi bine viața sau să ai o tinerețe bună, ci e nevoie să ai și o maturitate și o bătrânețe sfinte.

Căci dacă ai început bine și o sfârșești în cădere, într-o viață căzută, nu ți-e de niciun folos. De aceea, în viața cu Dumnezeu, sfârșitul vieții noastre pământești trebuie să fie incomparabil mai sfânt decât începutul vieții noastre duhovnicești. Pentru că trebuie să arătăm că am progresat duhovnicește în mod continuu, că ne-am maturizat continuu în viața cu Dumnezeu și că murim ca bărbați și ca bătrâni duhovnicești și nu ca niște tineri fără de experiență.

Căci Sfântul Iosif a fost înștiințat în vis de Îngerul Domnului despre ceea ce trebuia să facă [Mt. 2, 13], deși el avea 80 de ani când S-a născut Domnul. Pentru că la orice vârstă am fi, noi avem nevoie de luminarea și de ajutorul lui Dumnezeu în tot ceea ce facem. Și când i-a spus Îngerul, Iosif i-a dus pe Domnul și pe Maica Lui în Egiptos [Mt. 2, 14], și tot când l-a înștiințat el, Iosif a revenit în țară cu Domnul și cu Maica Lui [Mt. 2, 21]. Iar astfel s-a împlinit profeția despre mergerea Lui în Egiptos [Mt. 2, 15], dar Sfântul Iosif a făcut, în același timp, și ascultare față de Dumnezeu. Pentru că Îngerul i-a vestit voia lui Dumnezeu și el a primit-o ca *voia Lui* și nu ca *voia Îngerului*.

Pentru că și Îngerii Lui și Sfinții Săi ne învață voia lui Dumnezeu și nu voia lor, iar noi trebuie să îi ascultăm, dacă vrem să ne mântuim. Însă nu trebuie să îi ascultăm pe demoni! Nu trebuie să stăm de vorbă cu ei în mintea noastră, nu trebuie să căutăm în mod neapărat semne și minuni, vise și vindecări, harisme și daruri sfinte, nu trebuie să ne credem „speciali" și nici „neapărați", ci trebuie să căutăm să ne vedem păcatele noastre și să ne pocăim pentru ele și să trăim în poruncile Lui. Pentru că ne mântuim numai în ascultare de Dumnezeu și nu mergând după mintea noastră.

Așadar, iubiții mei, praznicul Nașterii Domnului, început ieri, în zi de luni, se încheie în ultima zi a lui 2017, adică pe 31 decembrie. Pentru că atunci e odovania [încheierea] praznicului. Și Biserica, după postul ce a durat până ieri, după Liturghie, a suspendat postul în praznicul Nașterii Domnului, pentru că și mâine și vineri e harți, adică se poate mânca de dulce. Și aceasta, pentru ca să ne bucurăm cu toții și să ne întărim trupește și duhovnicește în praznicul Nașterii Domnului și să ne primim unii pe alții cu voioșie.

Căci atunci când postești și muncești în același timp, când postești mult și muncești mult, ajungi la sfârșitul postului foarte epuizat. Și de aceea, după posturile mari ale Bisericii, avem zile de harți, zile fără opreliște la mâncare. Dar, dacă am postit cu adevărat, atunci am învățat să fim disciplinați în materie de plăcere. Și, cu toate că e harți, noi vom mânca în mod ponderat, în mod atent, câte puțin din fiecare, pentru ca să nu ne vină rău și, în loc de praznic, să ne ia salvarea la spital.

Vom mânca atent, vom mânca bucurându-ne, vom mânca mulțumindu-I continuu lui Dumnezeu,

pentru toate binefacerile Lui din viața noastră. Căci postul ne disciplinează și praznicul ne umple de lacrimi dulci, duhovnicești, de lacrimi de bucurie. Pentru ca să ne bucurăm cu Domnul în mod duhovnicește și cu toți oamenii, sfințindu-ne viața în fiecare zi.

Hristos S-a născut!

Și El, Bucuria noastră, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, să ne întărească întru toate în viața noastră și să ne mântuie cu iubirea Sa de oameni! Amin.

Predică la pomenirea Sfântului Arhidiacon Stefanos [27 decembrie 2017]

Iubiții mei[267],

Întâiul Mucenic [Πρωτομάρτυρας] al Bisericii, Sfântul Arhidiacon [Ἀρχιδιάκονος] Stefanos [Στέφανος][268], a fost martirizat de propriul lui popor, de evrei[269], pentru că era *creștin*. Pentru că mărturisea adevărul acesta capital: că împlinirea Legii și a Profeților a fost Hristos și că Lui trebuie să Îi urmăm întru toate. Pentru că el L-a mărturisit poporului său pe Hristos, pe Fiul lui Dumnezeu Cel întrupat, Care S-a făcut om pentru noi și pentru mântuirea noastră.

Și Stefanos era evreu, dar avea un nume grecesc, care înseamnă *cel încununat*[270]. Și, prin martirizarea sa, Sfântul Stefanos a trăit împlinirea numelui său, căci a fost încununat de Dumnezeu cu slava Lui și a fost primit în veșnica Sa Împărăție, alături de toți Îngerii și Sfinții Lui. Căci *cununa* lui Dumnezeu, adică *mântuirea*, e odihna veșnică a celor care au trăit până la sfârșit în poruncile lui Dumnezeu. Pentru că e bun începutul pocăinței, e bună viața evlavioasă și plină de fapte bune, dar ea nu trebuie să aibă un sfârșit. Pentru că, până la

---

[267] Începută la ora 8. 06, în ziua de 23 decembrie 2017, o zi de sâmbătă. Minus un grad.

[268] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1544/sxsaintinfo.aspx.

[269] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Stephen.

[270] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Sfântul_Ștefan.

sfârșit, până la moartea noastră trupească, noi suntem chemați să Îi slujim lui Dumnezeu cu toată ființa noastră și prin toate lucrurile și ocaziile care ne stau la îndemână.

...Predica extraordinară prin care Sfântul Stefanos și-a enervat la culme conaționalii o avem, după cum știm cu toții, în cap. al 7-lea din Faptele Apostolilor. Și acolo, aducând istoria lui Israil în fața lor, Sfântul Stefanos le spune la un moment dat: „Tarilor în gât [σκληροτράχηλοι] și netăiaților împrejur [cu] inima și [cu] urechile [καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσίν], voi pururea vă împotriviți Duhului Sfânt [ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντιπίπτετε]!" [F. Ap. 7, 51, BYZ]. Pentru că împotrivirea reală și primă e cea interioară, care se petrece în sufletul omului. Iar dacă omul e tare în gât, dacă nu se smerește, dacă nu se pleacă în fața lui Dumnezeu, dacă nu coboară din înfumurarea sa pentru a-I sluji zilnic lui Dumnezeu, el e netăiat împrejur duhovnicește, chiar dacă, după trup, e tăiat împrejur, pentru că e evreu.

Însă cum tăierea împrejur evreiască a fost prefigurarea Sfântului Botez, putem spune și despre noi același lucru. Căci și noi, dacă ne împotrivim interior cuvintelor lui Dumnezeu, ne arătăm ca unii care nu am fi tăiați împrejur duhovnicește, adică n-am fi botezați. Pentru că nu conlucrăm cu harul lui Dumnezeu primit la Botez, ci i ne împotrivim lui zilnic. Pentru că atunci când Stefanos a vorbit despre „împotrivirea continuă față de Duhul Sfânt", s-a referit tocmai la împotrivirea continuă față de harul Preacuratei Treimi.

Și, o, iubiții mei, cu câtă împotrivire interioară ne împotrivim fiecare dintre noi slavei lui Dumnezeu! Căci Dumnezeu, din prima clipă a vieții noastre, ne învață cele bune și sfinte, iar noi, adesea,

alegem să facem contrariul voii Sale. El ne vrea binele și noi alegem răul, alegem să ne facem rău de unii singuri. Și prin aceasta, prin toată împotrivirea interioară față de voia lui Dumnezeu, noi păcătuim greu de tot în fața lui Dumnezeu, pentru că nu iubim voia Lui și nu o împlinim de plăcere, ci de nevoie, mânați de la spate de avertismentele Sale cele dureroase și veșnice.

Sfântul Stefanos le-a spus adevărul coreligionarilor săi! El le-a spus: „Pe care [dintre] Profeți nu i-au prigonit părinții voștri [Τίνα τῶν Προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν]? Și i-au omorât pe cei care au vestit mai înainte pentru venirea Celui Drept [Καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Δικαίου], al Căruia, acum, voi vânzători și ucigași v-ați făcut [Οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε]” [F. Ap. 7, 52, BYZ].

Și când Sfântul Stefanos a arătat că au existat și există oameni răi în Israil, oameni care au omorât pe Sfinții Profeți și chiar pe Cel Drept, pe Mașiah, pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, el nu s-a comportat ca „un antisemit”, ci ca un om care a spus adevărul despre niște oameni păcătoși, care erau de un neam cu el, și care au făcut aceste mari și înspăimântătoare păcate. Pentru că nu trebuie să acoperim, în mod păcătos, păcatele celor din neamul nostru, ci, dimpotrivă, trebuie să le spunem pe nume, pentru ca să fim de ajutor oamenilor.

Căci Dumnezeu ne cere nouă, tuturor, să spunem lucrurilor pe nume. Adică să spunem despre păcate că sunt *păcate* și despre virtuți că sunt *virtuți*, pentru ca oamenii să facă cele bune și să le disprețuiască pe cele rele în fața lui Dumnezeu. Dar acest lucru trebuie să îl facem cu cuviință și respon-

sabilitate, căutând folosul duhovnicesc al oamenilor și nu o perpetuă tensiune socială.

Și pentru că suntem la 28 de ani de la *Revoluția Română din decembrie 1989*, când s-a murit pentru libertatea noastră de acum, am auzit cu toții în acești ani acuzele la adresa Bisericii, cum că a tăcut în mod păcătos în fața dictaturii comuniste, după cum tace în mod complice, uneori, și față de derapajele democratice. Pentru că o anumită parte a societății românești ne vrea vocali, ne vrea profetici în predicile noastre, intransigenți față de racilele românești. Dar, pe când unii cer intransigență, transparență, o cât mai mare „liberalizare" a Bisericii românești, iar alții vor să nu se schimbe nimic, ci, dimpotrivă, să trăim făcând abstracție de schimbările interioare ale societății românești, asistăm cu durere la o tot mai mare indiferență practică față de viața și teologia Bisericii.

Pentru că românii preferă să meargă la mall, în parc, în locuri de relaxare și de corectare estetică, să călătorească în locuri exotice atunci când au liber, când sunt în concediu, și nu să vină la Biserică. Ei preferă lucruri ușoare, comice, distractive, dar nu și să citească teologia Bisericii și să se integreze în ritmul de rugăciune și de viață al Bisericii. Căci, deși sunt ortodocși, românii își trăiesc liberalist apartenența religioasă, pentru că o trăiesc minimalist. Și acest minimalism religios al românilor se vede peste tot în viața socială, pentru că avem câteva idei creștine, pe care le mai respectăm, și, în rest, „ne descurcăm" prin toate păcatele posibile, pentru ca „să ne fie bine".

Iar dacă, în România, noi trăim acum o stare de decadență religioasă și morală, intransigența predicatorială (e observabil acest lucru!) nu deranjează

prea mult indiferența practică a oamenilor, pentru că ei s-au cantonat în „starea de bine" a societății de consum și „le e bine" cu nedusul la Biserică și reacționează dur față de „intoleranța" la adresa lor. Ci eu cred că acum, în clipa de față, e nevoie de o profundă și continuă și echilibrată teologizare a societății noastre românești, fără să cerem lucruri ultimative și imediate de la oameni. Și, după cum reclamele, filmele proaste, cărțile proaste, emisiunile proaste, moravurile ușoare inundă România și dacă vrem și dacă nu vrem noi, tocmai pentru că sunt peste tot în mod continuu, tot la fel predica noastră din Biserici și din societate și de la nivel online trebuie să își vadă de treabă, să își vadă de programul și de scopul ei, pentru că nu este degeaba. Chiar dacă oamenii fac pe proștii, pe surzii și pe muții, chiar dacă ei nu par să aibă tresăriri interioare față de predica noastră, ea îi schimbă interior, ea nu îi lasă indiferenți, tocmai pentru că se aude în mod continuu.

Pentru că nici Sfântul Stefanos nu a fost tăios cu cei din neamul său în toată predica din capitolul al 7-lea, ci doar în anumite pasaje și, în mod special, în cel terminal. Fiindcă certarea celor care greșesc nu e „scopul" predicării Bisericii, ci este unul din instrumentele de lucru spre scopul principal al ei: mântuirea oamenilor. Și un om are nevoie de liniștea Bisericii, altul are nevoie de Icoanele ei ca să se convertească, altul de teologia ei, altul de Sfinții ei, altul de certarea unui Duhovnic. Tocmai de aceea, cei care ne cer să fim mai vocali, mai duri în limbajul predicatorial, pentru schimbarea la față a României, vor aceste lucruri pentru că ei se lasă convinși în acest mod. Însă nu toți oamenii se convertesc ...pentru că îi certi toată ziua.

Eu, spre exemplu, m-am convertit atunci când am simțit entuziasmul dumnezeiesc din ființa celor care au ieșit pe străzi, în 1989, ca să ceară libertate. Văzusem până atunci numai oameni triști, fricoși, retractili. Oameni care „se descurcau" furând de la colectiv o traistă de porumb și de la fabrică trei sticle de bere, care nu citeau, care nu aveau aspirații înalte. Și când, deodată, am văzut niște români care sfidează moartea, pentru că doreau...libertate, atunci am înțeles că există Cineva, mai presus de toți, Care îi poate face pe oameni să sfideze moartea, pentru lucruri folositoare tuturor. Căci atunci, în decembrie 1989, Dumnezeu i-a unit pe români pe străzile Bucureștiului și i-a făcut să privească dincolo de nevoile lor subiective: la nevoile țării, ale tuturor.

Recent, Justiția română ne-a spus că schimbarea regimului comunist s-a făcut printr-o lovitură de stat. Însă lovitura de stat s-a dat de către specialiștii din culise și nu de către poporul român, care a ieșit pe stradă cu flori în mâini și a fost mitraliat din spatele geamurilor. Tocmai de aceea, pentru mine, ce s-a petrecut în decembrie 1989 nu sunt doar niște „evenimente sociale", ci *revoluția română*, adică o imensă minune a lui Dumnezeu. Așa, ca la 1918, când românii din provincii au privit mai presus de porțiune, au privit la întreg, la România, la o Românie pentru toți românii.

...Însă eu L-am găsit pe Dumnezeu în decembrie 1989, dar nu știam care e Biserica Lui! Eram botezat ortodox, aveam 12 ani, citeam articole religioase din presa nouă, liberă, mă uitam la televizor, la emisiunile religioase, citeam cărțile despre credință care apăreau pe bandă rulantă...dar nu mergeam la nicio biserică și nici nu trăiam o viață creștină. Și o familie adventistă a observat imediat

acest lucru și m-a dus la adunarea lor. Și acolo, în mijlocul adunării adventiste de vineri seara, realizată pentru tineret, am trăit prima și cea mai cruntă singurătate religioasă din viața mea. Căci eu nu știam câte știau tinerii adventiști din jurul meu, eu nu aveam nici măcar Scriptură sau carte de rugăciune, dar, în inima mea, am început să simt harul lui Dumnezeu, harul Botezului meu din pruncie, iar pe toți din jurul meu i-am simțit ca fiind străini pentru mine, pentru că nu simțeam harul Lui în ei și în falsa lor biserică. Și am înțeles deodată, acolo, în mijlocul lor, că eu sunt ortodox și că trebuie să merg în Biserica mea, al cărui mădular, inconștient până atunci, fusesem.

Așa că, fără cele două prime minuni din viața mea, fără aflarea lui Dumnezeu în timpul revoluției române și a Bisericii Sale în mijlocul adunării adventiste, fără aceste două revelări plenare ale lui Dumnezeu în viața mea, tot ceea ce citisem până atunci, deși mă entuziasmase, nu m-a făcut să merg la Biserică și să trăiesc creștinește. Pentru că, în fiecare convertire, e nevoie în primul rând de glasul lui Dumnezeu, de auzirea Lui, pentru ca să-i putem auzi apoi pe Slujitorii Lui, care ne propovăduiesc despre El.

Din aceste motive, cred că o predică dură, extremistă, care să nască continue tensiuni sociale, nu convertește pe nimeni, dar îi separă pe oameni. Pentru că nu e nevoie numai de predica noastră, ci și de deschiderea oamenilor, de creșterea lor în înțelegere și, în primul rând, de lucrarea lui Dumnezeu în viața celui ce se deschide Lui. Pentru că oamenii nu cinstesc lucrurile bune decât în măsura în care le înțeleg. Degeaba le spui tu că dogmele Bisericii sunt viața adevărată a oamenilor, degeaba le spui că Sfin-

ții Părinți ai Bisericii au fost și sunt cei mai înțelepți oameni ai lumii, pentru că au trăit ceea ce au propovăduit, dacă oamenii nu cresc, dacă nu se dezvoltă religios și dacă nu înțeleg că sufletele lor au nevoi spirituale profunde, așa după cum au și stomacurile lor.

Așa că e nevoie de timp, e nevoie de creștere în înțelegere, e nevoie de lăsarea ta în voia lui Dumnezeu, pentru ca să Îl înțelegi pe Dumnezeu și să înțelegi cum trebuie să trăiești printre oameni și cum să le vorbești. Și, ca Preot, an de an înțeleg tot mai mult cum mă schimb, cum sunt tot mai cuprinzător și înțelegător al nevoilor oamenilor. Pentru că ei intră tot mai mult în sufletul și în viața mea, tocmai pentru că Dumnezeu intră tot mai mult în tot ceea ce însemn eu. Pe cât sunt tot mai mult al lui Dumnezeu, pe atât sunt mai înțelegător și mai bun și mai delicat cu oamenii. Căci și ei, pe cât te cunosc, pe atât te iubesc și te respectă și te ajută să îi înțelegi.

De aceea, dacă tot îmbătrânind, nu ajungem tot mai buni și mai înțelegători și mai îngăduitori cu oamenii, e semn că îmbătrânim rău. Pentru că îmbătrânirea reală e o tot mai mare înțelepțire a oamenilor și nu o tot mai mare prostire a lor.

Așadar, iubiții mei, Sfântul Stefanos și-a certat neamul, dar s-a și rugat pentru mântuirea lui! Deși lovit cu pietre de ei, el s-a rugat și a zis: „Doamne, să nu stea lor păcatul acesta [Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην]!” [F. Ap. 7, 60, BYZ]. Și el se roagă continuu pentru ei și pentru noi înaintea lui Dumnezeu, pentru că dorește ca toți să ne mântuim.

Fiindcă mântuirea e scopul Bisericii, pentru mântuirea oamenilor e Biserica, pentru mântuirea și sfințirea noastră și a întregii creații. Căci noi, cu toții, trebuie să mergem în slava Dumnezeului nostru

treimic pentru veșnicie și să Îl vedem pe El, pe Dorirea tuturor Sfinților.

Hristos S-a născut!

Dumnezeu să ne lumineze pe toți ca să trăim creștinește și să fim o mărturie vie a vieții cu Dumnezeu! Amin.

Predică la Duminica posterioară Nașterii Domnului [2017]

Iubiții mei[271],

lunile și anii trec atât de repede prin viața noastră, pentru ca să ne arate că nimic nu e statornic pe pământ. Că totul trece și că noi suntem într-o continuă schimbare, într-o continuă prefacere interioară și că ceea ce contează e rezultatul acestor schimbări interioare. Pentru că ceea ce Dumnezeu schimbă în noi sau modul cum noi ne schimbăm dumnezeiește în relația cu Dumnezeu este esența vieții noastre pe pământ, e singurul lucru statornic din sufletul nostru și din viața noastră, în timp ce toate trec, se strică și mor. Și când noi îmbătrânim și murim pe fiecare zi cu trupul nostru, în sufletul nostru noi întinerim pe fiecare zi, cu harul lui Dumnezeu, pentru că El Își revarsă în noi marea Sa milostivire și bunătatea darurilor Sale celor dumnezeiești.

De aceea, în Biserica lui Dumnezeu, Părinții și Maicile duhovnicești sunt un izvor de viață pentru cei credincioși, pentru că ei sunt plini de slava lui Dumnezeu, deși bătrânețea îi șubrezește zi de zi. Prin experiența lor duhovnicească, dar, mai ales, prin faptul că sunt canale de transmisie vii și directe ale lui Dumnezeu cu oamenii, ei, oamenii duhovnicești, sunt gura și mâinile lui Dumnezeu în lucrarea dumnezeiască de vindecare și de luminare a lumii. Pentru

[271] Începută în dimineața zilei de 28 decembrie 2017, o zi de joi, la ora 6. 46. Afară e un grad.

că ei ne vindecă interior de patimi, învățându-ne să luptăm interior cu ele și ajutându-ne la vindecarea lor, și ne luminează și ne întăresc prin cuvintele și prin viața lor, ca să cerem și noi darul vieții duhovnicești de la Dumnezeu. Căci scopul lor tainic și adânc uman e să ne facă asemenea lor, să ne aprindă prin slava lui Dumnezeu și pe noi, ca și noi să fim locașuri vii ale lui Dumnezeu.

Pentru că viața duhovnicească conștientă și profund ascetică, mistică și liturgică în același timp a Bisericii se predă de la un om duhovnicesc la ucenicii lui și nu e o viață care se înțelege de la sine. Nimic nu se înțelege „de la sine" în Biserica lui Dumnezeu! Ci, pentru fiecare lucru avem nevoie de luminarea lui Dumnezeu, cea venită prin teologii și slujitorii și oamenii ei duhovnicești, dar și de experiență directă, personală. Pentru că trebuie să întrupăm fiecare cuvânt pe care îl auzim propovăduit de către Tradiția Bisericii. Trebuie să îl facem una cu noi.

...Anii trec, oamenii trec, creația întreagă e într-o continuă schimbare și noi nu putem opri această schimbare, pentru că la baza schimbării stă Dumnezeu. De aceea e nevoie să fim cu toții duhovnicești, cu toții luminați și învățați de Dumnezeu tot timpul prin slava Lui din noi, ca să înțelegem schimbările Lui cu lumea sau traiectoria lumii din perspectiva Lui. Pentru că întreaga creație a lui Dumnezeu nu se îndreaptă spre moarte și spre dispariția ei, ci spre Împărăția Lui. Pentru că El vrea ca întreaga Lui creație să intre, transfigurată, în Împărăția Lui, pentru ca să existe „cer nou și pământ nou [οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν]" [Apoc. 21, 1, BYZ], adică pline de slava Lui.

Astfel, dinamismul interior al omului și al lumii e de la Dumnezeu, de la Dumnezeul Care ne schimbă pe noi cu schimbare dumnezeiască, ca să ne facă pe toți ai Lui. Căci schimbarea lumii se produce mereu din interiorul ei, prin slava lui Dumnezeu, El fiind Cel care o schimbă și o conduce spre împlinirea voii Lui din veci cu lumea și cu omul.

De aceea, noi ne atașăm interior de fiecare zi pe care o trăim și ne simțim bine în cadrele ei, pentru că fiecare zi e ziua noastră, e o zi din viața noastră. Dar, în același timp, fiecare zi care ne stă înainte este o necunoscută pentru noi și, totodată, o așteptare vie a noastră. Căci așteptăm fiecare zi care vine ca pe o așteptare plină de taină, plină de neprevăzut, dorind mereu mai mult de la viață și de la noi înșine.

Iar azi, când terminăm anul 2017 și când terminăm și praznicul Nașterii Domnului din acest an, ne simțim bine cu anul care acum se sfârșește, pentru că știm cum a fost. Dar 2018, care stă să înceapă, nu știm cum va fi, nu știm dacă va mai fi pentru noi, pentru că viața noastră stă în mâna lui Dumnezeu și nu în a noastră.

Pleci de acasă, te simți bine, te urci în mașină, ești voios, nu îți faci nicio grijă, te grăbești să ajungi unde trebuie...și mori într-un accident neașteptat. Nici tu și nici ai tăi nu s-au așteptat la un astfel de sfârșit. Dar sfârșitul nostru e în mâna lui Dumnezeu și nu a noastră! Sau, cu harul lui Dumnezeu, deși accidentul a fost grav și au venit cei de la descarcerare și te-au scos de sub fiarele mașinii, tu ai scăpat, dar ai rămas cu sechele pe viață. Și ziua ta, care începuse atât de bine, care nu anunța nimic rău, a fost schimbată cu totul de acel accident, de accidentul care te-a făcut să nu mai fii niciodată omul care ai fost.

Pentru că noi, oamenii, ne facem planuri de viitor, ne dorim multe lucruri, uneori mult prea multe lucruri rele și fără sens, dar Dumnezeu e de altă părere în ceea ce ne privește. El ne schimbă planurile, ne schimbă perspectiva asupra vieții, ne face să ne vedem în mod acut puținătatea ființei noastre și cât de copilărești sunt orgoliile noastre.

De aceea, când oamenii au nevoie de accidente, de boli, de necazuri, de cataclisme, de pușcărie, de ani de singurătate și de disperare pentru ca să se schimbe, acestea toate arată cât de mare e păcătoșenia lor, dar și îndurarea lui Dumnezeu. Pentru că El îngăduie dureri pe măsura trufiei noastre, a nepocăinței noastre, a neascultării noastre. Fiecare lecție a lui Dumnezeu în viața noastră e spre folosul nostru și cu duritatea necesară schimbării noastre. Pentru că El urmărește schimbarea, schimbarea noastră reală, din temelii, fundamentală, adică aceea venită din nevoia de a ne pocăi și a deveni oameni duhovnicești.

Iar pentru a ne schimba e nevoie să ne înțelegem căderea și să ieșim din țara păcatului, pentru ca Irodis să nu-L ucidă pe Prunc [Mt. 2, 13] în noi înșine. Pentru că Satanas, potrivnicul nostru, al mântuirii noastre, vrea să ucidă în noi toată pocăința, toată mergerea noastră la Biserică, toată viața noastră bună. De când vede că vrem să ne schimbăm, că vrem să o rupem cu totul cu păcatul în noi înșine, el se umple de furie pe noi și caută să ne aducă din nou la el și la căderile lui. De aceea, lupta noastră e de a păzi Pruncul în viața noastră, de a-L păstra pe Hristos în noi, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, de a păstra credința în Dumnezeul nostru treimic, pentru că numai cu ajutorul Lui trecem peste orice laț al demonilor.

Și noi trebuie să vedem în ducerea Domnului în Egiptos [Mt. 2, 14] chemarea tuturor la mântuire. Pentru că în orice loc noi putem să trăim cu Dumnezeu, căci ne adăpostim sub puterea Celui Preaînalt. El este tăria, El e scăparea, El e ajutorul nostru. El ne ajută pe noi, nevrednicii Săi robi, ca să trăim în vremuri și în locuri ostile credinței și vieții creștine. Pentru că El ne dă mână de scăpare și ne întărește în tot ceea ce facem, pentru ca să fim o priveliște bună, o lecție duhovnicească, o chemare duhovnicească spre Dumnezeu.

Prin toată viața Sa pământească, Domnul împlinește profețiile Sale. Întoarcerea din Egiptos împlinește profeția de la Sfântul Profet Osie [Ὡσηέ][272] 11, 1: „Din Egiptos i-am chemat pe fiii lui [ἐξ Αἰγύπτου μετεκάλεσα τὰ τέκνα αὐτοῦ]" [LXX]. La Sfântul Matteos, care ne indică această profeție în 2, 15, dar fără să ne spună numele Profetului, textul ei apare astfel: „Din Egiptos L-am chemat pe Fiul Meu [Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν Υἱόν Μου]" [BYZ]. Numai că evreilor li se vorbise tainic în vechime și ei aveau nevoie de luminarea lui Dumnezeu pentru a înțelege această profeție, pe când Sfântul Matteos o modifică textual, pentru ca să ne-o clarifice.

Iar cei care se enervează pe Dumnezeu că nu a vorbit în mod clar nici în Scriptură și nici în Tradiția Bisericii despre anumite taine ale Sale, se enervează degeaba, de orgolioși, pentru că Dumnezeu Își revelează tainele Sale cui dorește și când dorește, spre folosul lor și al multora, și pentru că sunt vrednici de ele, și nu oricui. De aceea, noi, în fața a ceea ce nu înțelegem din Scriptură și din Tradiție, trebuie să stăm în stare de smerenie și de multă evlavie. Pentru

---

[272] A se vedea:
http://www.synaxarion.gr/gr/sid/901/sxsaintinfo.aspx

că nu trebuie să ne apucăm „să explicăm" ceea ce nu înțelegem și nici nu trebuie să avem orgoliul să credem că „trebuie să știm totul" despre Dumnezeu și Biserica Lui. Ci înțelegem pe cât putem, pe cât am studiat teologia Bisericii și pe cât ne-a luminat Dumnezeu să înțelegem. Dar trebuie să fim convinși de faptul că alții înțeleg și mai multe decât noi, și că Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu sunt plini de cunoașterea Lui, care pe noi ne depășește cu mult.

...Irodis a omorât și omoară pruncii gândurilor celor bune [Mt. 2, 16]. Îi omoară prin uitare, prin neascultare, prin neștiință, prin rușinea păcătoasă, prin nelucrarea poruncilor lui Dumnezeu. Căci ori de câte ori nu am împlinit ceea ce știam că trebuie să facem, de atâtea ori l-am lăsat pe Satanas să omoare binele din noi din față. Căci am preferat răul în locul binelui, nelucrarea în locul lucrării cu Dumnezeu, răutatea în locul sfințeniei.

Dar Domnul Se întoarce întru pământul lui Israil [Mt. 2, 21], adică în inima noastră, ori de câte ori ne întoarcem cu pocăință la El. Și El vine și locuiește în Nazaret [Mt. 2, 23], pentru ca noi să fim lăstarii Lui[273]. Pentru ca noi să rodim ca niște lăstari din El, fiind plini de slava Lui.

Însă azi pomenim și o treime de Sfinți mult prea frumoasă. Îl pomenim pe Sfântul Iosif, Logodnicul Maicii Domnului, îl pomenim pe Sfântul Împărat David și pe Sfântul Iacovos, fratele Domnului. Căci ei sunt pomeniți împreună în această duminică de după Nașterea Domnului[274].

Sfântul Iosif, Logodnicul, a muncit pentru Domnul și pentru Maica Lui. Căci „le câștiga hrană din osteneala mâinilor lui, căci era lucrător de lemn

---

[273] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Nazaret.

[274] *Mineiul pe luna decembrie*, ed. BOR 1991, 425.

și sărac, deși era de neam împărătesc. Pentru că Domnul a voit a Se naște în sărăcie, luând numai trup de neam împărătesc, nu și slava împărătească, bogăție și stăpânire. [Iar] săracă a voit a fi [și] Maica Sa, Preacurata Fecioară, sărac a voit a avea și pe cel"[275] care părea a-I fi Lui „tată"[276]. Și el a adormit la vârsta de 110 ani[277].

Dar Sfântul Iosif se trăgea din neamul Sfântului Împărat David[278], cel care a profețit multe despre persoana Domnului. Și ei doi sunt pomeniți azi împreună cu Sfântul Iacovos, fratele Domnului, pentru că el era fiul Sfântului Iosif și frate vitreg al Domnului[279]. Și Sfântul Iacovos, „din tinerețile sale, iubind viața aspră, niciodată n-a mâncat bucate sau untdelemn, ci numai pâine. De asemenea, nici vin sau vreo altă băutură alcoolică n-a gustat, decât numai apă. În baie n-a intrat și toată odihna trupească a lepădat-o, apoi pe trup avea întotdeauna o haină aspră de păr și toate nopțile [și] le petrecea în rugăciuni, dormind foarte puțin, iar, din pricina deselor plecări de genunchi [la rugăciune], se asprise pielea [lui] ca a cămilelor. Apoi a păzit curăția feciorriei sale fără de prihană, până la sfârșit"[280].

Iar Sfântul Iacovos cel prea ascetic e pomenit azi, pentru că a fost cu Sfântul Iosif și cu Maica Domnului, împreună cu Domnul, în Egiptos[281]. Și

---

[275] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-26-soborul_maicii_domnului.html.

[276] Ibidem.

[277] Ibidem.

[278] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Iosif_din_Nazaret.

[279] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsoct/10-23-sf_ap_iacob.html.

[280] Ibidem.

[281] Ibidem.

Iacovos a crezut în Domnul și a fost unul din cei 70 de Sfinți Ucenici ai Lui[282]. Iar „Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, așezându-l Episcop, l-a învățat sfințita lucrare. Acestui întâi Arhiereu și Păstor i s-a încredințat Biserica Ierusalimului cea nou luminată. Acesta a alcătuit mai întâi și a scris Liturghia, fiind povățuit de Sfântul Duh, Liturghie pe care, mai târziu, Sfântul Vasile cel Mare, apoi Sfântul Ioan Gură de Aur, pentru neputința omenească, au scurtat-o”[283].

Și astfel înțelegem de ce, cei trei, sunt pomeniți la finalul praznicului Nașterii Domnului: pentru că unul a vestit în mod profetic întruparea Lui, adică Sfântul David, iar ceilalți doi au participat la protejarea Pruncului Iisus, ducându-L și întorcându-L din Egiptos.

Așadar, iubiții mei, mâine anul se înnoiește, intrăm în anul 2018 de la nașterea Domnului, și noi Îi cerem Domnului să binecuvinteze cununa anului bunătății Sale[284]. Căci de la El este începutul, cuprinsul și împlinirea oricărui lucru bun din viața noastră.

Intrăm în anul 2018, în anul „recunoștinței și al comuniunii românești”[285], în care vom trăi împlinirea celor 100 de ani de unitate statală, cât și sfințirea Catedralei Naționale. Căci și unirea românilor, cât și catedrala ortodoxă a românilor au fost

---

[282] Ibidem.

[283] Ibidem.

[284] *Liturghierul pastoral*, tipărit cu binecuvântarea ÎPS Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Ed. Trinitas, Iași, 2004, p. 546.

[285] *Cf.*

https://www.teologiepentruazi.ro/2017/12/24/pastorala-nativitatii-a-patriarhului-romaniei-2017/.

deziderate naționale. Însă, mai întâi de toate, trebuie să ne trăim identitatea noastră religioasă, faptul că suntem ortodocși, că suntem membri reali ai Bisericii lui Dumnezeu, care trebuie să dăm mărturia cea bună în lume. Iar aceasta este „mărturia conștiinței noastre [τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν], că în simplitatea și curăția lui Dumnezeu [ὅτι ἐν ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ Θεοῦ], nu în înțelepciunea cea trupească [οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ], ci în harul lui Dumnezeu am trăit în lume [ἀλλ᾽ ἐν χάριτι Θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ] și cu atât mai mult către voi [περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς]” [II Cor. 1, 12, BYZ]. Pentru că trebuie să trăim duhovnicește, trebuie să trăim cu Dumnezeu, trebuie să trăim ca oameni Sfinți, pentru a trăi în slava lui Dumnezeu în lume.

Ne-am lipit de 2017 și acum ne despărțim de el. Mergem spre necunoscut, ca în fiecare an, dar cu Dumnezeu. Pentru că El ne deschide ușa fiecărei zile și ne dăruie marea binecuvântare a vieții cu El. De aceea, să fim recunoscători și mulțumitori pentru toate darurile primite de la El, pentru fiecare zi trăită și pentru fiecare om pe care l-am întâlnit! Pentru că prin toate lucrurile și prin toți oamenii, Dumnezeu ne cheamă la El, pentru a fi cu El pentru toți vecii!

Hristos S-a născut!

La mulți ani, multă sănătate și bucurie tuturor și Dumnezeu să ne adune mâine, în primul praznic al noului an, în adunare sfântă, pentru a-I sluji Lui după cuviință! Amin.

Predică la praznicul tăierii-împrejur cea după trup a Domnului [1 ianuarie 2018]

Iubiții mei[286],

în prima zi a oricărui an, noi prăznuim *circumcizia* sau *tăierea împrejur cea după trup a Domnului*. Pentru că astăzi, la 1 ianuarie, se împlinesc 8 zile de la nașterea Domnului. Iar pruncii de parte bărbătească ai evreilor, la 8 zile de la nașterea lor, erau tăiați împrejur și își primeau numele în mod ritualic. Și la fel s-au petrecut lucrurile și cu Domnul, după cum ne spune Sfântul Lucas în 2, 21! Pentru că la 8 zile de la nașterea Sa, El a fost tăiat împrejur în templul din Ierusalim și a primit numele *Iisus* [Ἰησοῦς], „[după cum fusese] numit de Înger, mai înainte [ca] să fie zămislit El în pântece [πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν κοιλίᾳ]” [Lc. 2, 21, BYZ]. Pentru că nu la templu I s-a ales numele Domnului, ci acolo I-a fost rostit pentru prima oară, în mod ritualic, numele. Lucru pe care îl facem și noi în Biserică. Căci la 8 zile se rostește numele pruncului în mod ritualic, în cadrul unei rugăciuni pe care o găsim în Molitfelnic, și astfel el e pregătit pentru Sfântul Botez.

– Însă ce înseamnă, de fapt, *tăiere-împrejur* sau *circumcizie*?

– După cum vedem în Sfânta Icoană a praznicului, Arhiereul Vechiului Testament are în mână un instrument ascuțit și se îndreaptă cu el spre

[286] Începută pe 30 decembrie 2017, la ora 9. 07, și sunt două grade afară.

organele sexuale ale Domnului. Numai că Icoana doar sugerează ritualul circumciziei iudaice și nu ni-l detaliază.

Pentru că, în realitate, ritualul circumciziei e unul foarte dureros și sângeros[287]. Pruncii resimt circumcizia ca pe o tortură. Pentru că „nivel[ul] de cortizol[288] al bebelușilor supuși circumciziei e comparabil cu cel al victimelor torturii. Circumcizia bebelușilor este atât de dureroasă că a devenit un model pentru analiza durerii și [a] răspunsului la stres al nou-născuților. Ca reacție la stresul copleșitor provocat de procedura circumciziei, unii bebeluși cad într-o stare letargică, semicomatoasă, pe care[, în mod] naiv, unii părinți o confundă cu somnul”[289]. Durerea circumciziei e imensă și ține mai mult timp[290]. Căci suferința pe care o provoacă

[287] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Circumcizie.

[288] Hormonul principal al glandei corticosuprarenale, *cf.* http://www.dex.ro/cortizol.

[289] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Circumcizie.

[290] Ibidem.

tăierea prepuțului, adică a pielii care acoperă partea anterioară a penisului[291], duce la „o restructurare a sistemului nervos [a pruncului], care are drept consecință o intensificare a răspunsului comportamental la stimuli dureroși ulteriori”[292].

Așa că azi, în acest praznic, au început suferințele Domnului cele pentru noi! Acum a început El să verse sânge pentru noi! Căci de azi a început „să verse picături de sânge dintr-o parte a trupului [Său], până ce din tot trupul [Său] va curge sângele pâraie; în pruncie începe a răbda și la pătimire se deprinde, ca, atunci când va fi bărbat desăvârșit cu vârsta, să rabde cu înlesnire patimile cele mai cumplite”[293].

Însă circumcizia, în poporul lui Israil, nu a fost o tradiție umană, ci o poruncă dumnezeiască. Pentru că în Fac. 17, 11, LXX, circumcizia a fost stabilită de Dumnezeu ca *semnul făgăduinței* dintre Dumnezeu și fiii lui Israil. Și de la Sfântul Avraam și până la Domnul, pruncii de parte bărbătească ai evreilor au fost tăiați împrejur la 8 zile de la nașterea lor [Fac. 17, 12, LXX].

Iar tăierea împrejur a fost atât de importantă în Vechiul Testament, pentru că ea prefigura prima Taină a Bisericii, adică Taina prin care omul devine *creștin* și anume: *Sfântul Botez*.

– Și ce înseamnă Botezul Bisericii?

– Să mori și să învii în mod mistic/ tainic/ duhovnicește cu Hristos. Însă moartea Lui nu a fost una nedureroasă, ci cumplit de dureroasă, după cum ne explică într-o carte a sa Sfântul Nicodimos Aghioritul, pentru că Domnul nu a cunoscut plăcerea

---

[291] *Cf.* http://www.dex.ro/prepuț.

[292] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Circumcizie.

[293] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsian/01-01-taierea_imprejur.html.

păcătoasă, ci numai durerea. Și El a trăit durerea în toată profunzimea ei, fără să fie ameliorată de plăcere, care nu exista în umanitatea Sa. De aceea, Domnul Iisus Hristos a suferit pentru noi în mod unic și cele mai mari dureri posibile, pentru ca să scoată din umanitatea noastră orice urmă de păcat.

Iar semnificația profundă a praznicului de azi e aceasta: că azi au început patimile Domnului cele pentru mântuirea noastră. De azi, El a început să sufere pentru noi, pentru ca și noi să ne nevoim și să suferim pentru mântuirea noastră.

Numai că, majoritatea oamenilor de pe acest pământ, azi-noapte a mâncat și a băut în exces, s-a distrat pentru începutul noului an, și doar puțini s-au gândit la rugăciune și la mântuirea lor și la acest praznic dumnezeiesc. Pentru că ne place să pierdem timpul oricum, dar nu cu folos. Ne place să ne mințim pe noi înșine și să pierdem timpul mântuirii noastre...

Însă Dumnezeu, pentru noi și pentru mântuirea noastră, a schimbat durerea cea mare a circumciziei cu slava cea mare și prea bucuroasă a Botezului. Pentru că El ne înfiază duhovnicește prin Botez fără ca să suferim ceva, ne dăruie mântuirea Lui, dar dorește ca noi să o păstrăm în noi înșine. Fiindcă El dorește ca noi să trăim întru slava Sa, a Dumnezeului nostru treimic, sfințindu-ne viața pe fiecare zi și înfrumusețându-ne ca o pajiște plină de flori, de florile virtuților celor dumnezeiești.

Dar pentru a trăi în mod sfânt, trebuie să trăim continuu prin poruncile Sale. Pentru că mântuirea noastră e viața zilnică cu Dumnezeu, e viața trăită în sfințenia Lui, împlinind poruncile Sale.

...„Și a fost chemat numele Lui *Iisus* [καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα Αὐτοῦ *Ἰησοῦς*]" [Lc. 2, 21, BYZ]. Care era un

nume ce fusese purtat și de alți oameni în trecut, adică era un nume cunoscut, și era cunoscut mai ales datorită Sfântului Iisus [Ἰησοῦς], fiul lui Navi [Ναυη], în ebraică fiind Iehoșua [יְהוֹשֻׁעַ], fiul lui Nun [בִּן־נוּן] [Iis. 1, 1, LXX și WTT].

Iar *Iehoșua* [יְהוֹשֻׁעַ] înseamnă „Dumnezeu mântuie”[294]. De unde noi, în greacă, când spunem *Iisus* [Ἰησοῦς], spunem *Mântuitor* sau, mai degrabă, îl folosim în mod articulat: *Mântuitorul*. Pentru că El este Mântuitorul tuturor celor care cred în El și împlinesc poruncile Sale.

Iar „acest mântuitor nume, *Iisus*, mai înainte de toți vecii a fost pregătit în sfatul Sfintei Treimi, și până acum [a fost] păzit spre a noastră mântuire; iar acum, ca un mărgăritar de mult preț, s-a adus spre răscumpărarea neamului omenesc din vistieriile cele cerești și s-a dat, prin Iosif, întru adeverirea tuturor; apoi cele neștiute și cele tăinuite ale înțelepciunii lui Dumnezeu, întru numele acesta s-au arătat. [Căci] acest nume ca un soare a strălucit lumii, după cum grăiește Prorocul: *Va răsări vouă, celor ce vă temeți de numele Meu, Soarele dreptății* [Ἥλιος δικαιοσύνης] [Mal. 3, 20].

Ca un mir bine mirositor a umplut lumea de bună mireasmă. Ca un mir este vărsat numele Său, nu ținut în vas, ci vărsat; căci atâta timp cât mirul este în vas, până atunci mireasma lui este înăuntru; dar când se varsă, îndată buna lui mireasmă umple văzduhul. [Iar] puterea numelui lui Iisus era tăinuită în sfatul cel mai înainte de veci, acoperindu-se ca într-un vas; iar după ce din cer s-a vărsat pe pământ acest nume, îndată ca niște mir plin de aromate, prin buna mirosire a darului, de la vărsarea pruncescului

---

[294] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Isus_din_Nazaret.

sânge la tăierea împrejur, a umplut lumea. Și toată lumea acum mărturisește că Domnul Iisus Hristos este întru slava lui Dumnezeu Tatăl”[295], dimpreună cu Duhul Sfânt, Cel care purcede din Tatăl [In. 15, 26].

Și de aceea și noi, creștinii, avem fiecare dintre noi un nume, care e și numele nostru de Botez. Numele din certificatul de naștere e și numele nostru de Botez. Și fiecare nume are o semnificație aparte.

Spre exemplu, numele meu, *Dorin*, vine din limba greacă, de la substantivul δῶρον [doron], care înseamnă *darul*, și *Dorin* înseamnă: *al darului*. Adică, se subînțelege, *al darului lui Dumnezeu*. Pentru că Teodoros [Θεόδωρος] (în greacă) sau Teodor, cum îl avem noi în română, înseamnă *darul lui Dumnezeu*. Adică Teo + doros. Iar *Dorin* e o prescurtare de la *Teodoros* și el este un nume teoforic, adică un nume care Îl conține pe Dumnezeu sau care vorbește despre Dumnezeu. Pentru că darurile lui Dumnezeu reprezintă tot binele sădit de El în creația Lui și pentru care noi Îi suntem recunoscători.

Al doilea meu nume, *Octavian*, e de fapt numele tatălui meu, pentru că pe el îl cheamă *Octavian Corneliu*. Și Octavian e un nume latin, *Octavianus* însemnând *născut al 8-lea*[296].

Și pentru că știu că *Octavian* e numele tatălui meu, iar *Dorin* e numele meu, deși mă numesc *Dorin Octavian* în acte, eu consider că numele meu este *Dorin*, pentru că orice om trebuie să aibă un nume și nu un șir de nume. Sau chiar dacă i s-au pus mai

---

[295] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsian/01-01-taierea_imprejur.html.

[296] *Cf.*

http://www.sheknows.com/baby-names/name/octavian.

multe nume pe certificatul de naștere, cu siguranță el va prefera unul și se va identifica cu el, după cum și eu mă identific cu Dorin și îmi trăiesc viața ca pe *un dar* al lui Dumnezeu față de mine și ca pe *o responsabilitate continuă* față de darurile Lui dăruite mie.

De aceea, când alegem nume copiilor noștri, trebuie să le alegem știind semnificațiile numelor. Și trebuie să le punem numele întregi, nume care să mărturisească despre caracterul copiilor noștri sau despre Sfântul lor ocrotitor, și nu diminutive. Nu trebuie să îi numim în acte: Ionuț, Gheorghiță, Dorinel, Măriuța, ci: Ioan, Gheorghe, Dorin, Maria, pentru că vor crește mari și numele lor de alint nu vor suna bine în cartea de identitate.

Trebuie să le punem nume privind la viitor și, mai ales, privind la voia lui Dumnezeu cu ei. Pentru că și numele, ales cu grijă și, uneori, profetic de către părinți, îi va îndemna la lucruri bune pe copii.

Așadar, iubiții mei, Domnul Se taie împrejur pentru noi și în locul nostru, pentru ca să ne dăruie nouă Botezul Lui, prin care, în mod nedureros, dar dumnezeiește, noi ne naștem la viața duhovnicească, la viața cu Dumnezeu! Și El primește ca om numele pe care Și l-a dorit din veci, pentru ca să fie Mântuitorul nostru, al tuturor.

Iar noi Îi spunem *Iisus* Domnului nostru, dar și *Hristos* [Χριστός][297]. *Hristos* e în limba greacă, iar corelativul său ebraic este *Mașiah* [מָשִׁיחַ], care înseamnă *Cel uns*[298]. Și când spunem *Iisus Hristos*, noi spunem, așadar: *Mântuitorul Cel uns*.

– Uns de către cine?

– De Dumnezeu!

---

[297] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Christ_(title).

[298] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Messiah.

– Și cu ce a fost uns?

– Umanitatea Lui a fost unsă și umplută de slava Duhului Sfânt la Botez! Așa după cum a mărturisit Sfântul Ioannis Botezătorul: „L-am văzut pe Duhul coborând ca o porumbiță din cer [Τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ] și a rămas în El [καὶ ἔμεινεν ἐπ᾽ Αὐτόν]" [In. 1, 32, BYZ]. Pentru că din veci și pentru veci, Duhul Sfânt, Care purcede din Tatăl, Se odihnește în Fiul. Și la Botezul Său, Domnul a umplut umanitatea noastră, cea asumată de către El în persoana Sa, de slava lui Dumnezeu, a uns-o de sus, în mod dumnezeiește, pentru ca să fie sfântă și fără de prihană. Pentru ca și noi, atunci când ne botezăm, să ne umplem de slava Lui și să fim oameni cerești, plini de frumusețea cea veșnică a lui Dumnezeu.

E prima zi a lui 2018...prima zi a anului unirii. Pentru că împreună trebuie să sărbătorim cei 100 de ani de unitate statală, cei 100 de ani de România, și tot împreună trebuie să ne închinăm în Catedrala Națională a românilor. Pentru că unitatea statală nu poate dura fără unitatea religioasă și fără unitatea lingvistică și culturală a unui neam. Tot ceea ce se face durabil, se face împreună. Și tot ceea ce se face împreună, e prețuit cu adevărat.

De aceea, iubiții mei, trebuie să participăm în mod activ și real la viața României, la viața religioasă, culturală, socială și economică a României, dacă vrem să ducem țara mai departe. Reala soluție pentru țara noastră nu e plecarea în străinătate, ci regăsirea de sine și munca susținută, aici, unde noi neam născut. Trebuie să învățăm și să reînvățăm continuu cine suntem noi, ca români, de unde venim, cine ne sunt strămoșii, ce au făcut ei pentru noi și să găsim soluții reale și imediate pentru țara noastră.

Pentru că munca fiecăruia, implicarea fiecăruia, acolo, în domeniul lui de activitate, contează. Dacă ne facem treaba bine, acolo unde suntem, la țară sau la oraș, noi ridicăm România și o facem bucuroasă, iar dacă nu facem nimic concret sau le facem pe toate anapoda, România e tristă din cauza noastră și noi neîmpliniți.

Așa că, dacă suntem muncitori, dacă suntem credincioși, dacă ne iubim familia și țara, dacă ne respectăm strămoșii și tradițiile noastre, ne vrem binele nostru și binele tuturor. Binele stă în mâna noastră! Binele e la îndemâna noastră, pentru că Dumnezeu binecuvintează tot binele pe care vrem să îl facem. Și dacă facem binele care ne împlinește, atunci 2018 este un an pentru tot mai mult bine, pentru o tot mai mare împlinire interioară.

Și eu mă rog tocmai pentru acest bine al nostru, al tuturor, care să ne împlinească pe toți.

La mulți ani, să avem parte de multă sănătate și bucurie cu toții, și Dumnezeu să ne binecuvânteze și să ne întărească în tot ceea ce facem! Căci fără El nu putem face nimic. Amin!

Predică la Botezul Domnului [2018]

Iubiții mei[299],

pe 1 ianuarie L-am prăznuit pe Domnul Cel de 8 zile, Care S-a tăiat împrejur pentru noi. L-am prăznuit pe El ca pe Pruncul Cel veșnic, Care a început să sufere pentru noi. Căci era Prunc după vârsta Sa umană și, în același timp, era veșnic, pentru că este Dumnezeul și Făcătorul nostru, al tuturor. Pe când azi, la 6 ianuarie, Îl prăznuim pe Domnul Cel care S-a botezat pentru noi ca la 30 de ani [ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα] [Lc. 3, 23, BYZ]. Îl prăznuim pe El la maturitatea Sa umană.

Și Sfinții Evangheliști nu ne-au dat prea multe detalii despre toți acești ani, de la 1 la 30 de ani ai vieții Domnului, nu pentru că nu puteau să o facă, ci pentru că evreii erau obișnuiți să aibă învățători maturi, care să îi învețe despre Dumnezeu. Și din acest motiv, ei, cei 4, care au scris despre viața Domnului, adică Sfinții Matteos, Marcos, Lucas și Ioannis, au acoperit aproape deplin cei 30 de ani ai vieții Domnului, pentru ca să ne descrie viața Sa umană începând cu Botezul Său, adică cu anii maturității.

Și au făcut acest lucru, pentru ca nimeni să nu Îl acuze pe Domnul că vorbește mai înainte de vreme și, mai cu seamă, pentru ca să se concentreze în scrisul lor pe propovăduirea Domnului. Căci, din ea, din propovăduirea Domnului, din ce ne-a spus El

---

[299] Am început predica la 15. 56, pe 3 ianuarie 2018, după ce am terminat mersul cu Botezul. E soare și sunt 8 grade afară.

pentru mântuirea noastră, Îl înțelegem pe El cu adevărat și ne schimbăm și noi, trăind poruncile Sale.

Așadar, avem de-a face cu o chenoză prelungită a Domnului, cu o ascundere smerită a dumnezeirii Lui de la 1 la 30 de ani ai vieții Sale pământești, până când Sfântul Ioannis, Înaintemergătorul și Botezătorul Său, L-a vestit lumii. Pentru că Domnul a dorit, ca, mai întâi de toate, alții să vorbească despre El, pentru ca, în cele din urmă, El să vorbească despre Sine Însuși și să ne dăruie revelația plenară, deschisă, desăvârșită a Dumnezeului treimic.

Pentru că aici, la Botezul Domnului, am aflat pentru prima dată că Dumnezeul nostru, al tuturor, e Dumnezeu treimic, că Dumnezeul nostru e în trei persoane: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu. Pentru că L-am văzut pe Fiul lui Dumnezeu botezându-Se în apele Iordanisului și despre El a mărturisit Tatăl Său, spunând că este Fiul Său Cel iubit [Lc. 3, 22], dar, în același timp, Duhul Sfânt S-a coborât ca o porumbiță în El [ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ᾽ Αὐτόν] [Lc. 3, 22, BYZ], în Iisus Hristos, Domnul nostru, Cel care S-a botezat.

Tocmai de aceea, Sfânta Icoană a Botezului Domnului, cât și troparul praznicului, sunt mărturisiri vizuale triadologice ale desăvârșitei revelări a Dumnezeului treimic. Pentru că ceea ce ne spune troparul, ne spune și Icoana praznicului, iar ceea ce ne spun amândouă, confirmă în mod evident descrierea evanghelică.

Iar troparul Sfintei Teofanii a Domnului[300], al Sfintei Lui revelări sau al Botezului Său e acesta: „În

---

[300] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1642/sxsaintinfo.aspx.

Iordanis botezându-Te Tu, Doamne [Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου Σου Κύριε], închinarea Treimii s-a arătat [ἡ τῆς Τριάδος ἐφανερώθη προσκύνησις]! Căci glasul Părintelui a mărturisit Ție [τοῦ γὰρ Γεννήτορος ἡ φωνὴ προσεμαρτύρει Σοι], Fiu iubit pe Tine numindu-Te [ἀγαπητὸν Σε Υἱὸν ὀνομάζουσα]; și Duhul în chipul porumbiței [καὶ τὸ Πνεῦμα ἐν εἴδει περιστερᾶς] a adeverit întărirea cuvântului [ἐβεβαίου τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές]. Cel ce Te-ai arătat, Hristoase, Dumnezeu[le], și lumea ai luminat, slavă Ție [Ὁ ἐπιφανεὶς Χριστὲ ὁ Θεός, καὶ τὸν κόσμον φωτίσας δόξα Σοι]!”[301].

Însă[302] ce au spus Evanghelia și troparul praznicului în cuvinte, Sfânta Icoană a praznicului spune prin linii și culori. Căci arta picturală, prin ramura ei

[301] Ibidem.

[302] Am preluat Sfânta Icoană de aici: http://www.cvlpress.ro/wp-content/uploads/2017/01/botezul-domnului-600x413.jpg.

iconografică, s-a pus în slujba Bisericii și ea exprimă în mod vizual mărturia teologică a Bisericii.

– Unde este Tatăl, Care ne vorbește despre Fiul, în această icoană?

– El este în partea de sus a icoanei și la mijlocul ei, exprimat simbolic prin două colțuri de stea. Și din Tatăl coboară Duhul Sfânt ca o porumbiță, căci Duhul purcede din Tatăl [In. 15, 26]. Dar Duhul coboară în Fiul, pentru că Se odihnește din veci în Fiul. Și astfel, Dumnezeiasca Icoană ni-I prezintă pe Tatăl, pe Duhul și pe Fiul pe o linie verticală, fără ca să ne spună că Tatăl e „mai mare" decât Duhul și Duhul „mai mare" decât Fiul, pentru că sunt reprezentați Unul deasupra Altuia. Pentru că Sfânta Icoană, interpretată ortodox, ne vorbește despre cele trei persoane ale Dumnezeirii ca despre 3 egali și împreună-veșnici și fără-de-început, chiar dacă Tatăl Îl naște pe Fiul și Îl purcede pe Duhul Sfânt. Pentru că icoana de față e una iconomică, e una formată în ipostaza Domnului de Fiu întrupat și de Mântuitor al lumii, iar Duhul nu e „o porumbiță" și nici „limbi de foc", ci, la Botezul Domnului, El S-a arătat în mod extatic „ca o porumbiță [ὡσεὶ περιστερὰν]" [Lc. 3, 22, BYZ], pe când, la Cincizecime, El S-a arătat în mod extatic „ca limbi de foc [γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός]" [F. Ap. 2, 3, BYZ], El nefiind nici una și nici cealaltă. Pentru că nici Tatăl și nici Duhul nu S-au întrupat, ci numai Fiul.

De aceea, Biserica nu a acceptat această reprezentare[303] și nu o consideră o Sfântă Icoană, ci o

---

[303] A se vedea:

https://doxologia.ro/sites/default/files/styles/media-articol-colorbox/public/imagine/2013/06/sfanta_treime.jpg?itok=RRMGd2Ax.

erezie iconografică, dar consideră că Sfânta Icoană a Dumnezeului treimic e cea a Sfântului Andrei Rubliov[304]. Adică aceasta, pe care acum o vedeți afișată în prim-planul platformei noastre. Și Biserica o consideră pe aceasta drept o Icoană teofanică, o Icoană a revelării Dumnezeului treimic, pentru că cele trei persoane îngerești, care apar în Icoană, ne vorbesc despre egalitatea persoanelor dumnezeiești, dar și despre comuniunea veșnică și plină de iubire a Lor.

Căci dogma Dumnezeului treimic ne învață că Dumnezeul mântuirii noastre e o ființă în trei persoane. Iar Sfântul Cuvios Andrei Rubliov ne-a vorbit în Icoana sa despre egalitatea și comuniunea veșnică a persoanelor dumnezeiești. Dar această comuniune veșnică e datorată unității Lor de ființă. Pentru că Tatăl, Fiul și Sfântul Duh nu stau Unul lângă Altul, nu sunt separați Unul de Altul, ci Ei stau Unul în Altul și Se îmbrățișează și Se cuprind reciproc, pentru că au aceeași ființă. De aceea, când contemplăm Dumnezeiasca Icoană a Preasfintei Treimi, care a fost pictată de Sfântul Andrei Rubliov în 1410[305], trebuie să ne bucurăm dumnezeiește de comuniunea veșnică a Tatălui cu Fiul și cu Duhul Sfânt, adică de iubirea desăvârșită a Unuia pentru Altul. Pentru că crearea noastră ține tocmai de iubirea veșnică a Dumnezeului treimic. Pentru că Dumnezeu a dorit ca să Își reverse în viața noastră iubirea Lui față de noi, pentru ca să ne aducă pe toți în comuniunea veșnică cu El.

Însă ce ne spune Evanghelia despre Botezul Domnului? Sfântul Lucas ne iconizează Botezul

---

[304] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Andrei_Rubliov.

[305] Ibidem.

Domnului în două versete: „21. Și a fost când s-a botezat tot poporul, și Iisus botezându-Se și rugându-Se, să se deschidă cerul [ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν]

22. și să Se coboare Duhul Sfânt trupește [καὶ καταβῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον σωματικῷ], [în] chip ca de porumbiță în El [εἴδει ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ᾽ Αὐτόν], și glas din cer să fie, zicând: „Tu ești Fiul Meu cel iubit, în[tru] Ție [Tine] am binevoit [Σὺ εἶ ὁ Υἱός Μου ὁ ἀγαπητός, ἐν Σοὶ εὐδόκησα]” [Lc. 3, 21-22, BYZ]. Pentru că Evanghelia a fost mărturia care a stat la baza Icoanei Botezului, cât și a Slujbei praznicului de azi, alături de mărturia Tradiției. Pentru că Biserica nu separă Scriptura de Tradiție, ci, dimpotrivă, vede Scriptura ca pe o parte a Tradiției Bisericii, care se înțelege și se propovăduiește în Biserică. Iar eu, ca nevrednic teolog ortodox, când vreau să vorbesc despre teologia Bisericii, mă raportez interior la toate sursele Tradiției Bisericii, pentru că toate conglăsuiesc. Căci pentru mine Scriptura Bisericii, dogmele și canoanele Bisericii, cultul Bisericii, Viețile Sfinților ale Bisericii, istoria și experiența Bisericii formează un tot unitar, o singură mărturie mântuitoare pentru toți creștinii ortodocși și de aceea mă refer la toate ca la dumnezeiasca învățătură a Bisericii. Pentru că Biserica mă precede, eu sunt un smerit membru al ei și, pentru ca să gândesc și să trăiesc ca Biserica, trebuie să gândesc și să trăiesc ca Sfinții Bisericii.

De aceea, ortodocșii smeriți nu au niciodată în mintea lor ideea că trebuie „să schimbe” ceva din credința Bisericii, ci au mereu în toată ființa lor că trebuie să se facă proprii credinței Bisericii. Adică nu Biserica trebuie „să se schimbe” pentru noi, nu ea trebuie „să se reformeze”, ci noi trebuie să ne schim-

băm continuu pentru Biserica lui Dumnezeu. Pentru a fi proprii credinței și vieții ei.

Acest lucru l-am înțeles imediat după convertirea mea. L-am înțeles de la sine, din viața oamenilor credincioși, a celor care veneau la Biserică. Pentru că am înțeles deodată că eu trebuie să mă schimb, că eu trebuie să renunț la toate ideile și obiceiurile rele din mine, pentru a accepta gândirea și viața Bisericii.

Și în săptămâna aceasta, cât am mers în casele dumneavoastră cu Botezul, am simțit același lucru: că și dumneavoastră înțelegeți că e nevoie să ne schimbăm, să ne schimbăm cu toții, pentru a fi așa cum ne vrea Dumnezeu. Pentru că anul s-a înnoit nu pentru ca noi să rămânem „aceiași", nu pentru ca noi să rămânem „învechiți în rele", ci pentru a ne înnoi duhovnicește. Și pentru aceea, cu harul lui Dumnezeu, tot trăim nopți și tot ne trezim, ridicați de Dumnezeu, pentru a trăi noi zile ale vieții noastre: pentru ca să fim mereu alții. Pentru ca să ne înnoim continuu, pentru ca să ne sfințim continuu.

Căci astăzi, după această Dumnezeiască Liturghie, vom sfinți, cu harul lui Dumnezeu, apele. Dumneavoastră ați venit pentru apa cea sfântă, vreți apă sfântă, dar apa nu vine de la noi, ci de la Dumnezeu. Noi, Preoții Bisericii, doar băgăm mâna în apă și o însemnăm în forma Sfintei Cruci și ne rugăm lui Dumnezeu ca să sfințească apele. Dar El o sfințește prin noi, nevrednicii, pentru ca să v-o dăruim tuturor și pentru ca toți să o bem cu vrednicie!

Însă cum ne facem noi vrednici de apa lui Dumnezeu? Cu ce inimă ne rugăm noi lui Dumnezeu pentru apa Sa și cu ce inimă o bem? Pentru că toți bem apa Lui, dar nu toți trăim același lucru bând din ea. Căci unii simt că se curățesc bând din apa cea

sfântă cu credință, alții că se luminează la suflet și la trup când gustă din ea, pe când alții se sfințesc prin ea și se umplu de și mai mare dragoste de Dumnezeu, la fel ca atunci când Se împărtășesc cu Domnul. Însă, dacă în adevărații credincioși, apa Domnului este izvor de curățire, de luminare și de sfințire, pe mulți ea îi lasă reci, pentru că nu simt nicio urmare bând din sfânta apă a Botezului Domnului. La fel, mulți se apropie de Sfântul Potir și se împărtășesc cu Domnul, dar nu simt slava Lui lucrând în ei curățire, luminare și sfințire.

Iar dacă atunci când te împărtășești cu Domnul, când bei apa Lui, când te spovedești, când stai la Sfânta Liturghie nu simți nimic dumnezeiește...e semn că ai inima împietrită, că ești neiertător și pătimaș, că ești plin de patimi și de aceea nu poate lucra Dumnezeu în tine. Pentru că tu nu Îl lași pe Dumnezeu să te schimbe și să te facă al Lui.

De aceea, iubiții mei, bun lucru doriți, dacă ați venit pentru apă de la Dumnezeu! Căci foarte bun lucru este apa sfântă a lui Dumnezeu. Dar ca să simțiți puterea ei transfiguratoare trebuie să iertați tuturor din inimă. Dacă vreți să simțiți puterea apei lui Dumnezeu trebuie să vă iubiți vrăjmașii și să fiți milostivi. Trebuie să fiți smeriți în fața lui Dumnezeu și buni cu oamenii și cu animalele și cu toată creația lui Dumnezeu. Pentru că „omul sfințește locul" nu oricum, ci dacă el însuși se sfințește. Pentru că sfințim locul unde locuim, dacă în noi coboară slava lui Dumnezeu și dacă din noi se revarsă în casa noastră slava lui Dumnezeu.

Pentru că am trecut din casă în casă și am văzut case curate, mirosind frumos, cu Sfinte Icoane în ele, dar și case pline de mizerie, mirosind a tutun și a băutură, cu lucrurile aflate în dezordine. Iar dezor-

dinea din casă e ca învălmășeala din suflet. De aceea, dacă ne punem ordine în suflet de azi, dacă vrem să fim de azi mai buni și vrem să răscumpărăm vremea trecută, acest lucru se va vedea și pe chipul nostru și în faptele noastre și în casele noastre. Pentru că frumusețea din suflet se răsfrânge în casa noastră, după cum patimile noastre pătează tot ceea ce noi atingem.

Așadar, să ieșim să sfințim apa! Dar să ieșim rugându-ne împreună. Rugându-vă și dumneavoastră alături de noi, ca Dumnezeu să coboare slava Lui în apa noastră și să o facă apă sfântă și nestricată. Pentru că El dorește ca în fiecare zi să ne dea apa Lui și, mai cu seamă azi, în ziua Botezului Său.

La mulți ani, multă sănătate și bucurie, și să trăim creștinește în fiecare zi! Pentru că Domnul are nevoie de noi în fiecare zi, ca să lucreze prin noi la mântuirea tuturor. Amin!

Predică la sinaxa Sfântului Ioannis Botezătorul [2018]

Iubiții mei[306],

îl pomenim azi pe Sfântul Ioannis Botezătorul pentru că el a fost martorul teofaniei de la Botezul Domnului. Căci „a mărturisit Ioannis zicând că: „L-am văzut pe Duhul coborând ca o porumbiță din cer [Τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ] și a rămas în El [καὶ ἔμεινεν ἐπ᾽ Αὐτόν]. Și eu nu-L știam pe El. Dar Cel care m-a trimis pe mine a boteza în apă", adică Dumnezeu Tatăl, „Acela mi-a zis: «Peste Care ai să vezi Duhul coborând și rămânând în El [Ἐφ᾽ Ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ᾽ Αὐτόν], Acela este Cel care botează în Duhul Sfânt [Οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ]». Și eu am văzut și am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu" [In. 1, 32-34, BYZ], adică Domnul Iisus Hristos.

Și Sfântul Ioannis a fost martorul acestei copleșitoare și mântuitoare teofanii a Dumnezeului treimic, pentru că era Înaintemergătorul Domnului și apoi a devenit și Botezătorul Său. Pentru că el era cel profețit de Sfântul Profet Malachi [מַלְאָכִי][307], ca să fie Îngerul Său, care „va vedea calea înaintea feței Mele [ἐπιβλέψεται ὁδὸν πρὸ προσώπου Μου]" [Mal. 3, 1, LXX].

Și pentru că Sfântul Ioannis Botezătorul a văzut calea Domnului, pentru că L-a văzut pe El și calea

---

[306] Începută la ora 7.00, în ziua de 4 ianuarie 2018, o zi de joi. De la ora 12 am Înmormântare.

[307] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Malachi.

mântuirii propovăduită de către El, acesta s-a făcut Înaintemergătorul Domnului.

– De când s-a făcut Sfântul Ioannis Înaintemergătorul Domnului?

– Din pântecele maicii sale! Căci pe când Sfântul Ioannis avea 6 luni și era în pântecele maicii sale, „când a auzit Elisavet salutarea [τὸν ἀσπασμὸν] Mariei, a săltat pruncul în pântecele ei [ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς]; și s-a umplut Elisavet de Duhul Sfânt, și a strigat [cu] glas mare și a zis: „Binecuvântată [ești] tu în[tre] femei și binecuvântat [este] rodul pântecelui tău[!] Și de unde mie aceasta, ca să vină Maica Domnului [ἡ Μήτηρ τοῦ Κυρίου] meu la mine? Că iată, cum a fost glasul salutării tale întru urechile mele, pruncul a săltat în[tru] bucurie în pântecele meu [ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου]! Și fericită [este] cea care a crezut că va fi împlinirea celor spuse ei de la Domnul [ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου]”. [Lc. 1, 41-45, BYZ].

Și Sfântul Ioannis a săltat dumnezeiește în pântecele maicii sale atunci când L-a văzut pe Domnul în pântecele Născătoarei de Dumnezeu, pentru că L-a recunoscut ca Domn și Stăpân al vieții sale. Și Ioannis a săltat întru bucurie în pântecele maicii sale, pentru că omul e om de la zămislirea lui în pântece și nu de când se naște. Pentru că Evanghelia întâlnirii Sfântului Ioannis cu Domnul ne mărturisește tuturor că oamenii sunt darul lui Dumnezeu și că nimeni nu trebuie să atenteze la viața lor intrauterină. Pentru că pruncii din pântece au nevoi și simțiri și manifestări profund umane, fiindcă ei sunt oameni. Iar Evanghelia este pentru oameni, pentru mântuirea lor, pentru că ne vestește tuturor

că Fiul Tatălui S-a făcut Fiul Fecioarei pentru ca să ne mântuie pe noi, oamenii.

Și când Domnul, ca la vârsta de 30 de ani, S-a dus să Se boteze de către Ioannis în râul Iordanis [Ἰορδάνης], Înaintemergătorul s-a înspăimântat de smerenia [ἡ ταπείνωσις] Domnului său[308]. Pentru că Dumnezeul Cel fără de păcat venise ca să Se boteze de către făptura mâinilor Sale. Și de aceea, Ioannis L-a întrebat pe drept cuvânt pe Domnul: „Eu am nevoie să [mă] botez de către Tine [Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ Σοῦ βαπτισθῆναι] și Tu vii către mine [καὶ Σὺ ἔρχῃ πρός με]?" [Mt. 4, 14, BYZ]. Însă Domnul venise la Ioannis nu pentru Sine, ci pentru noi. Căci noi aveam nevoie de Botezul Lui, de Botezul Bisericii Sale.

Și de aceea, El i-a spus lui Ioannis: „Lasă acum [Ἄφες ἄρτι]! Căci așa este potrivit nouă să împlinim toată dreptatea [οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην]" [Mt. 3, 15, BYZ].

– Ce să lase acum?

– Să lase ceea ce era drept, ceea ce se cuvenea să se facă. Pentru că ceea ce era drept, era ca Domnul să îl boteze pe Ioannis, pentru că el avea nevoie de iertarea Lui, și nu avea nevoie Domnul de botezul lui Ioannis. Însă Domnul i-a cerut să accepte acest lucru, să accepte să Îl boteze, pentru că Domnul trebuia să împlinească toată dreptatea, adică toată iconomia Lui mântuitoare pentru noi. Și când Domnul a spus: „este potrivit nouă" să facem acest lucru împreună, El l-a integrat și pe Sfântul Ioannis în lucrarea Lui mântuitoare, pentru că l-a făcut *Botezător* al Său.

Și Sfântul Ioannis L-a botezat pe Stăpânul Său, Cel fără de păcat! Iar „după Botezul Său, Domnul a ieșit îndată din apă, adică n-a zăbovit [acolo]; căci se

---

[308] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Jan/Jan07.html.

povestește că Sfântul Ioan Botezătorul, pe fiecare om care era botezat de către el, îl afunda până la cap [în apă] și-l ținea astfel până ce-și mărturisea toate păcatele sale și numai după aceea îi afunda și capul și îl lăsa să iasă din apă”[309]. Însă Domnul „S-a suit imediat din apă [ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος]” [Mt. 3, 16, BYZ], adică din botezul lui Ioannis, pentru că El nu avea păcate de spovedit. Și când Domnul a ieșit din Iordanis, atunci a început Botezul Bisericii, după cum ne spune Sfântul Apostol și Evanghelist Matteos! Pentru că, „iată, cerurile I s-au deschis Lui [ἰδού, ἀνεῴχθησαν Αὐτῷ οἱ οὐρανοί] și a văzut pe Duhul lui Dumnezeu coborându-Se ca o porumbiță [καὶ εἶδεν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν] și venind în[tru] El [καὶ ἐρχόμενον ἐπ᾽ Αὐτόν]! Și iată, glasul din ceruri, zicând [Καὶ ἰδού, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα]: «Acesta este Fiul Meu cel iubit [Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός Μου ὁ ἀγαπητός], în[tru] Care am binevoit [ἐν ὯΙ εὐδόκησα]»!” [Mt. 3, 16-17, BYZ].

Pentru că Botezul Bisericii se săvârșește în numele Dumnezeului nostru treimic și, în cadrul său, slava lui Dumnezeu coboară în apă și sfințește apa, dar și în sufletul și în trupul celui care se botează și îl sfințește pe el. Pentru că Dumnezeu e Cel care ne sfințește pe noi și ne face fiii Lui duhovnicești prin Botez, pentru că ne răscumpără pe noi din mâinile demonilor. Căci El îi scoate afară pe demoni din noi, pentru a veni El Însuși, prin slava Lui, în noi, ca să trăiască împreună cu noi.

De aceea, noi, creștinii ortodocși, nu suntem niciodată singuri, pentru că Dumnezeu locuiește în noi și cu noi în mod duhovnicește și simțit de către

---

[309] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsian/01-06-botezul_domnului.html.

noi în mod real. Și El ne învață din noi înșine ce trebuie să facem, ce trebuie să spunem, cum trebuie să ne trăim viața, pentru că ne vrea pentru veșnicie cu El. Și, pentru acest motiv, Biserica îi botează imediat pe pruncii fiilor ei, pentru că vrea ca oamenii să se dezvolte din primul an al vieții lor împreună cu Dumnezeu.

Căci cine poate să îi învețe pe prunci viața cu Dumnezeu mai bine decât Dumnezeu Însuși? Și pe cine am putea noi să dorim mai mult decât pe Dumnezeu? Și întreb acest lucru, pentru că teologia eterodoxă pune problema rațiunii pentru primirea Botezului. Ca și când omul ar fi o minte neîntrupată. Însă omul, în totalitatea sa, are nevoie de răscumpărarea din mâna demonilor și de înfierea lui duhovnicească prin Botez. Și omul, încă din pântecele maicii sale, Îl dorește pe Dumnezeu, așa după cum vedem din viața Sfântului Ioannis Botezătorul. Pentru că Sfântul Ioannis a săltat de bucurie dumnezeiască atunci când L-a simțit pe Domnul în preajma lui.

Dar dacă trăiești ani întregi nebotezat și nu Îl simți pe Domnul în preajma ta, cum L-ai putea alege la 18, 30 sau 50 de ani ai vieții tale? Și dacă Îl simți cu adevărat, de ce nu vrei să fii al Lui prin Botez, în adevărata Lui Biserică, în Biserica Ortodoxă?

Pentru că văd adesea la nivel online diverși oameni, din diverse țări și de confesiuni diferite, care cred că „au simțit" sau „au avut vedenii" de la Dumnezeu, dar care nu se comportă și nu vorbesc în mod firesc, ca niște oameni smeriți, încredințați de Dumnezeu, ci se consideră niște „aleși", niște „știutori ai tainelor" lui Dumnezeu. Și aceasta, pentru că au fost înșelați de demoni cu diverse simțiri și vederi false, iar aceste experiențe demonice ale lor le consideră a

fi „religioase” sau „creștine”. Și, din acest motiv, prezintă tuturor o spiritualitate falsă, demonică, drept una „duhovnicească”, când ei sunt niște îngâmfați, niște lăudăroși, niște farisei, niște rătăciți. Pentru că stau în afara Bisericii lui Hristos, a Bisericii Ortodoxe, și trăiesc fără sfințenia Lui și fără asceza și teologia dumnezeiască prin care se sfințesc toți cei credincioși.

De aceea, ca să ne mântuim noi, păcătoșii, e nevoie de teologia lui Dumnezeu, dar și de simțirea și vederea lui Dumnezeu. Pentru că ceea ce credem trebuie să și trăim în viața noastră. Trebuie să întrupăm credința noastră, pentru că trebuie să fim una cu ceea ce credem. Căci credința e o realitate dumnezeiască ce cuprinde și pătrunde întreaga noastră ființă și ea nu stă, ca într-un sertar, închisă în creierul nostru. Ci noi ne manifestăm în mod integral ca oameni ai credinței, ai nădejdii și ai dragostei, ca oameni care suntem în relație cu Dumnezeu și care Îl simțim pe Dumnezeu în toate zilele vieții noastre.

Căci dacă nu Îl simțim pe El în mod dumnezeiește, atunci ce fel de credincioși ai Lui suntem? Și dacă nu vrem să ne curățim zilnic, pentru ca să ne învrednicim de vederea Lui întru curăție și sfințenie, ce fel de viață creștină trăim noi? Pentru că noi, aici și în veci, trebuie să trăim cu Dumnezeu și să ne umplem continuu de vederea slavei Sale. Pentru că întru slava Lui trăiesc toți Sfinții lui Dumnezeu în Împărăția Sa.

Așadar, iubiții mei, îl cinstim pe Sfântul Ioannis Botezătorul, pe prietenul cel sfânt al Stăpânului nostru, pentru că și El l-a cinstit și lângă El este în Împărăția Sa! Îl cinstim pe Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului cu toată evlavia, pentru că și Domnul a lăudat curăția și sfințenia lui. Iar dacă

vrem să îi urmăm Sfântului Ioannis Botezătorul, atunci să ne rugăm și să postim și să fim curați și smeriți ca el. Pentru că el L-a urmat în toate pe Dumnezeu și de aceea s-a făcut un izvor viu de sfințenie și de binecuvântare pentru toți cei credincioși. Amin!

Predică la Duminica a 29-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[310],

astăzi, la odovania praznicului Botezului Domnului, Evanghelia zilei [Lc. 17, 12-19] ne-a vorbit despre boală, despre vindecarea de boală și despre recunoștința noastră față de Dumnezeu, Cel care ne vindecă pe noi de toate bolile noastre. Și nu ne-a vorbit despre orice fel de boală Evanghelia de azi, ci despre lepră [λέπρα] [Lev. 13. 2], despre una din bolile contagioase ce au înspăimântat lumea de-a lungul istoriei, care e o boală infecțioasă gravă ce te desfigurează, care îți distruge pielea, oasele, mușchii, organele interne[311], și despre care Scriptura ne spune că este „ca zăpada [ὡσεὶ χιών]" [Ieș. 4, 6, LXX], atunci când atacă pielea trupului omenesc. Iar cine era bolnav de lepră în Israil, pe acela legea lui Dumnezeu îl socotea *necurat* [ἀκάθαρτός] [Lev. 13, 11, LXX]. Și cine era necurat din cauza acestei boli trebuia să se îmbrace în niște veșminte rupte, să umble cu capul gol și să-și acopere gura [Lev. 13, 45, LXX]. Și toți știau că el este necurat și nu se atingeau de el. Ba, mai mult, cel bolnav ieșea afară din tabără și trăia separat de oameni [Lev. 13, 46, LXX], într-o singurătate dureroasă, plină de tristețe.

Iar toate aceste lucruri nu au fost stabilite de către oameni, ci de Dumnezeu, pentru că El a transmis aceste indicații Sfinților Moisis și Aaron, conform Lev. 13, 1, LXX.

---

[310] Începută la 9. 23, pe 9 ianuarie 2018, într-o zi de marți, înnorată, cu 4 grade afară.

[311] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Lepră.

– Însă de ce a stabilit Dumnezeu toate aceste lucruri în cazul leprei?

– Pentru că, prin ele, ne-a vorbit în mod tainic despre adevărata boală, despre boala păcatului din noi înșine. Despre boala care ne distruge interior în mod zilnic. Pentru că orice păcat ne face necurați înaintea lui Dumnezeu. Și când păcătuim, noi ne rupem veșmintele evlaviei, ieșim din starea slujirii lui Dumnezeu și ne comportăm ca niște oameni ieșiți din minți, care mergem oricum pe stradă și ne permitem să spunem orice. Păcătuim și mergem cu capul gol, fără frică de Dumnezeu. Păcătuim și ne permitem să credem că nu avem niciun stăpân, pentru că ne războim interior cu Stăpânul nostru. Și în loc să ne cerem Lui iertare pentru ceea ce păcătuim, noi ne închidem gura, mergem cu mâna la gură, pentru ca să nu Îl lăudăm pe El pentru toate binefacerile Lui din viața noastră. Și ne separăm de comunitatea Bisericii, deși suntem creștini, și trăim ca păgânii, pentru că credem că păcatele sunt „viața noastră". Dar ele sunt boala noastră, sunt moartea noastră, sunt cele care ne distrug interior. Și de aceea, cât timp ne place să fim necurați și departe de Dumnezeu, noi ne complăcem în boală, în starea de moarte duhovnicească.

...Sfântul Lucas surprinde starea de separare de comunitate a celor 10 bărbați leproși prin sintagma: „care au stat la depărtare [οἳ ἔστησαν πόρρωθεν]" [Lc. 17, 12, BYZ]. Ei nu s-au apropiat de Domnul, pentru că își știau statutul lor social dat de către boală, de către lepră, ci I-au cerut ajutorul de la distanță. Și I-au spus: „Iisuse, Stăpâne, miluiește-ne pe noi [Ἰησοῦ, Ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς]!" [Lc. 17, 13, BYZ].

Pentru că începutul vindecării de boala păcatului e tocmai acesta: să recunoști cu adevărat că ești

robul păcătos al Stăpânului tău, al lui Dumnezeu, al Celui care te-a făcut pe tine. Pentru că tu nu te-ai creat pe tine însuți, ci tu ai fost făcut de către El. Tu ești făptura mâinilor Sale. Tu ești creația iubirii Lui dumnezeiești. De aceea, orice păcat al nostru Îl vizează pe El, e îndreptat împotriva Lui, îl facem împotriva Sa. Pentru că orice păcat al nostru încalcă voia Lui cu noi. Orice păcat al nostru e o cădere din relația noastră cu El sau o întoarcere obstinată a feței noastre de la El.

Dar când recunoști că El e Stăpânul care miluiește, care iartă, care vindecă, care îl învie pe om din moartea lui sufletească, recunoști în mod explicit că tu față de El ai păcătuit tot timpul și că întoarcerea ta la El e întoarcerea ta la Viața prin excelență, la Izvorul vieții, pentru că de la El este și viața biologică și cea duhovnicească. Și dacă El te vindecă de bolile tale sufletești, le poți duce cu mulțumire pe cele trupești, pentru că știi că ele sunt consecințele păcatelor tale. Însă, dacă ești bolnav la suflet, dar, în mod aparent, ești sănătos la trup, la ce îți folosește binele trupesc, dacă ești departe de Dumnezeu?

Și acest bine trupesc aparent, această sănătate relativă, trecătoare, e pentru mulți încrederea lor în viață. Și pentru că sunt sănătoși în mod aparent, dacă se simt în putere, ei cred că pot păcătui în continuare. Numai că viața aceasta nu ni s-a dat pentru păcătuire, ci pentru sfințirea noastră. Viața aceasta, care este atât de scurtă și care trebuie trăită atât de responsabil, este cea în care se stabilește veșnicia noastră. Pentru că timpul vieții noastre pământești este o pregătire continuă pentru veșnicia cu Dumnezeu, pentru comuniunea veșnică cu Dumnezeu și cu Sfinții și Îngerii Lui și, în același timp, e o pregustare a vieții veșnice cu Dumnezeu. Pentru că aici, în

Biserica Lui, noi nu trăim agățați de funia răsplătirilor celor veșnice ale lui Dumnezeu, nu trăim doar din nădejdi eshatologice, ci noi ne împărtășim încă de acum de arvuna răsplătirilor viitoare, pentru viața cea cuvioasă pe care o ducem. Căci viața Bisericii e viața noastră umplută de slava lui Dumnezeu. Și la orice slujire a Bisericii noi suntem biserici cu toate ușile și ferestrele deschise, prin care intră slava lui Dumnezeu și ne inundă cu totul. De aceea, știm cine suntem, adică creștini și robi ai lui Dumnezeu, știm cui Îi slujim, adică lui Dumnezeu, pentru că suntem robii Lui și, împlinind poruncile Sale, noi știm și unde mergem. Pentru că ne sfințim viața și mergem continuu pe calea spre cer, spre Împărăția Lui cea veșnică.

Dar dacă te declari *agnostic*, adică un om care te împotrivești cunoașterii revelate de Dumnezeu, ce știi despre tine, despre drumul tău și despre finalitatea vieții tale? Dacă te declari *ateu*, adică un om fără de Dumnezeu, ce știi tu despre tine și despre lumea din jurul tău? Pentru că știința umană, oricât de evoluată ni se pare nouă astăzi, e abia la începutul odiseei sale. Noi cercetăm materia aceste lumi și a trupului nostru, ne cercetăm pe noi și lumea din jurul nostru de 7.527 de ani[312], și încă suntem la începutul cunoașterii materiei și a omului. Pentru că sufletul omului nu poate fi cunoscut cu instrumente materiale, ci numai în mod duhovnicește, adică sfințindu-ne viața.

---

[312] Căci potrivit cronologiei romeice/ bizantine, Domnul S-a născut la 5.509 ani de la facerea lumii, *cf.*

https://ro.orthodoxwiki.org/Cronologia_Creației_în_Imperiul_Bizantin.

Și adunând 5.509 cu 2018 rezultă că suntem în anul 7.527 de la facerea lumii.

De aceea, știința viitorului trebuie să fie parteneră loială vieții și experienței Bisericii. Pentru că ea trebuie să îmbine știința experimentală, cea obținută cu ajutorul instrumentelor științifice și tehnologice umane, cu cunoașterea directă, duhovnicească, a sufletului uman și a lumii, pe care omul credincios o poate avea în cadrul experiențelor sale mistice eclesiale. Însă, dacă orice om, indiferent de religia și starea lui sufletească, poate face experiențe științifice și poate trage concluzii în funcție de observațiile sale directe, în ceea ce privește cunoașterea mistică, pe ea nu o poate avea oricine, ci numai oamenii duhovnicești ai Bisericii. Din acest motiv, adevărata știință a viitorului va avea de-a face cu Biserica, pentru că se va dezvolta în Biserică. Fiindcă numai oamenii duhovnicești ai Bisericii pot vorbi despre realitatea și cuprinderea pe care o are sufletul uman înduhovnicit.

Și cine cunoaște științific și duhovnicește în același timp creația lui Dumnezeu, acela cunoaște în mod totalizator, căci privește lumea ca pe un întreg rațional, creat de un Dumnezeu, Care a sădit rațiunea Lui în orice parte a creației Sale. Pentru că orice lucru a creat El poartă amprenta Lui și ne vorbește despre El, despre Dumnezeul mântuirii noastre.

De aceea, omul păcătos, omul căzut, e omul în care a intrat moartea, ca o consecință a păcatelor sale, dar el este, în mod fundamental, creația lui Dumnezeu. Păcatele noastră afectează, îmbolnăvesc creația lui Dumnezeu, dar ele nu ne desființează ontologia noastră, adică modul în care am fost făcuți de către El. Tocmai de aceea, omul bolnav, omul păcătos, se poate vindeca, pentru că Dumnezeu îl poate vindeca! Dar pentru ca omul să se vindece e nevoie ca el să se arate Bisericii. El trebuie să vină în

Biserică și să se lase vindecat de Preoții Bisericii. Pentru că Dumnezeu lucrează prin Preoții Lui la vindecarea noastră, a tuturor celor care ne mărturisim păcatele și primim iertarea Lui.

„Mergând, arătați-vă pe voi înșivă preoților [Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν]!" [Lc. 17, 14, BYZ], le-a spus Domnul celor 10 leproși.

– De ce tocmai preoților?

– Pentru că Dumnezeu stabilise, în Lev. 13, că preoții sunt cei care decid când cineva e bolnav de lepră sau când el s-a vindecat de această boală. Dar Dumnezeu a stabilit ca această boală să fie arătată preoților vechitestamentari, pentru că El a stabilit în mod tainic ca Preoții Bisericii să se ocupe de bolile sufletești ale oamenilor. Pentru că Preotul Bisericii, fiind plin de harul lui Dumnezeu și de puterea de a ierta păcatele oamenilor și de multă experiență duhovnicească, nu numai că poate depista bolile sufletești ale credincioșilor sau patimile lor, ci el le și poate vindeca, prin remedii duhovnicești, și poate ierta păcatele care îi împovărează pe oameni.

Psihologul, psihiatrul, psihanalistul stau și ei de vorbă cu pacienții, cu cei bolnavi sufletește, îi înțeleg și îi ajută în modul în care pot să o facă, dar nu îi pot despovăra de păcatele lor. Căci una e să îți povestești păcatele în fața unui psiholog și alta e să îți spovedești păcatele înaintea lui Dumnezeu și a Duhovnicului tău. La psiholog, te bucuri că îți spui sufletul cuiva și că el te înțelege sau că încearcă să te înțeleagă. Iar mărturisirea ta îți dă o anume liniște sufletească. Însă în Taina Sfintei Mărturisiri, când îți mărturisești păcatele în fața lui Dumnezeu și a Preotului Duhovnic, nu simți doar că ești înțeles și ajutat să treci peste căderile tale, ci simți, cu toată ființa ta, că Dumnezeu te ridică din păcatele tale și că te

umple de slava Lui. Pentru că aici, în Taina Mărturisirii a Bisericii, nu Preotul e cel care te despovărează de păcatele tale, ci Dumnezeu prin Preot face acest lucru. El, Dumnezeu, Cel cu care te-ai războit tot timpul, te iartă de păcatele tale pe care le-ai spovedit! Preotul doar rostește iertarea lui Dumnezeu la nivel uman, te încredințează de ea, de aceea pe care o simți în toată ființa ta.

Pentru că, mai întâi de toate, Dumnezeu te iartă de cele pentru care tu te pocăiești și pe care le mărturisești cu durere în Taina Mărturisirii, iar, la urmă, Preotul te dezleagă de ele, de păcatele tale, pentru că și Dumnezeu te-a iertat pentru acestea.

Și pentru că așa stau lucrurile și nu altfel, tocmai de aceea „și a fost, când se duc ei [spre templu], [că] s-au curățit [καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἐκαθαρίσθησαν]" [Lc. 17, 14, BYZ]. S-au curățit mergând pe calea lui Dumnezeu! S-au curățit când au ascultat de Dumnezeu! Pentru că și curățirea noastră de patimi se face în Biserică, ascultând de Dumnezeu și acceptând toate remediile vindecătoare ale Bisericii. Iar remediile, medicamentele Bisericii sunt multiple și toate sunt vindecătoare.

Medicament duhovnicesc e rugăciunea, dar și postul, medicament sfânt este iertarea vrăjmașilor, dar și milostenia. Te vindeci dacă te spovedești, dar și dacă te împărtășești cu Domnul. Te vindeci dacă primești sfaturi verificate în experiența personală pastorală, dar și dacă citești cărți sfinte. Curăția sufletească și trupească, părerea smerită despre tine și faptele tale, pacea minții și a inimii, atenția la gânduri și la mișcările trupului, privegherea continuă, cumpătarea în cuvinte, gesturi și fapte, umilința minții și a inimii, neiubirea de câștig păcătos, lipsa de vanitate, nedorința de înavuțire, mulțumirea

cu tot ceea ce primim de la Dumnezeu sunt remedii sfinte ale Bisericii. Cărțile Dumnezeieștilor noștri Părinți sunt pline de experiența mântuirii. Dacă am citi continuu Scriptura Bisericii, Viețile Sfinților, cărțile lor cele preadumnezeiești, cultul Bisericii, am vedea ce învățătură cerească am găsi în ele. O învățătură care ne face să trăim dumnezeiește pe pământ, să trăim ca și când am fi în cer, și care ne luminează despre multiple taine dumnezeiești.

Căci postmodernitatea noastră caută experiențe puternice, caută senzații tari, caută divertisment unic, dar le caută numai în zona ocultă și în exagerări de tot felul. Adică acolo unde ele nu sunt. Pe când Biserica și viața ei oferă cea mai mare experiență umană, cele mai tari senzații și simțiri sufletești și trupești și delectări unice ale sufletului și ale trupului. Pentru că cea mai mare și cu adevărat unică experiență umană e vederea lui Dumnezeu întru slava Lui. Iar cine se curățește pe sine de patimi întru smerenie, cine e luminat de Dumnezeu prin vederi sfinte și dumnezeiești și crește mereu în sfințenie, acesta trăiește în mod zilnic cele mai mari împliniri și bucurii sfinte.

Sexul, băutura, drogurile nu sunt „extatice". Ele nu ne dau „cea mai mare experiență" a acestei vieți sau „nu ne scot afară" din marasmul nostru cotidian, ci ele doar exacerbează și dereglează simțurile noastre. Fiindcă numai în extaz, în vederea lui Dumnezeu, trăind în mod smerit în Biserica Lui, noi suntem ridicați mai presus de simțuri și de timp, și vedem, în veșnicia lui Dumnezeu, ceea ce El ne dăruie să vedem, spre mântuirea noastră. Și, da, aceasta, vederea lui Dumnezeu, e cu adevărat unică în viața omului! E cu adevărat unică și curățitoare și luminătoare și sfințitoare a sufletului și a trupului

nostru, pentru că e coborârea lui Dumnezeu la noi, pentru a ne ridica la El. Căci El ne dă să vedem, atunci când dorește să facă acest lucru, taine dumnezeiești care ne sunt de folos nouă. Care sunt spre mântuirea noastră și a Bisericii.

Pentru că orice vedenie dumnezeiască e spre folosul tuturor celor credincioși și nu doar spre folosul Sfântului care a trăit-o. Fiindcă Dumnezeu ne-o dă să o trăim spre folosul nostru și al întregii Biserici, pentru că, prin ea, El ne învață cele ale Sale.

...Toți se vindecă! Toți 10 se vindecă. „Dar unul dintre ei, văzând că a fost vindecat [εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη] [de Dumnezeu], s-a întors [ὑπέστρεψεν] [la Iisus Hristos, la Fiul lui Dumnezeu întrupat], cu glas mare slăvindu-L pe Dumnezeu [μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν]" [Lc. 17, 15, BYZ].

Pentru că există o întoarcere de la fața lui Dumnezeu, adică o alunecare în groapa păcatului, a nerecunoștinței, dar și o întoarcere spre Dumnezeu cu recunoștință. Căci atunci când nu mai recunoști de unde îți vine viața, când nu mai recunoști că viața ta constă în dependența ta totală de Dumnezeu, te afunzi în păcat, te scufunzi în moarte. Dar când El te scoate din moarte, din moartea păcatului, atunci întoarcerea Ta spre El înseamnă...recunoștință. Recunoașterea faptului că El este Izbăvitorul tău din moarte.

Și recunoștința are nevoie de o continuă recunoaștere a Lui. Trebuie să Îl recunoști continuu pe El în creația Sa și în tine, pentru ca să Îi fi recunoscător pentru toate. Și ca să recunoști continuu prezența Lui trebuie să privegheziu cu gândul la El. Trebuie să I te rogi mereu Lui, să postești pentru a fi suplu pentru El, să ierți toate aproapelui tău ca să fii luminat de El în mod continuu. Și astfel înțelegi că toate

virtuțile au legături interioare unele cu altele, după cum păcatele se nasc unele din altele. Și ca să crești în virtute, trebuie să crești în toate virtuțile dumnezeiești, adică să le lucrezi pe toate.

...Dar cel care s-a întors „și a căzut pe fața [sa] la picioarele Sale, mulțumindu-I Lui [καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας Αὐτοῦ, εὐχαριστῶν Αὐτῷ]" [Lc. 17, 16, BYZ], ne spune Sfântul Lucas, era samaritis [σαμαρείτης] [Ibidem]. Era din Samaria [Σαμάρεια][313], dintr-o regiune considerată de către evrei ca fiind una a păgânilor.

Însă, când avuseseră aceeași boală, cei 10 erau un grup al bolnavilor, al celor scoși în afara taberei. Dar acum, după vindecarea lor, Domnul scoate în evidență faptul că cel recunoscător nu face parte dintre israiliți, ci el este un alogen [ὁ ἀλλογενὴς] [Lc. 17, 18, BYZ], un străin. Și face acest lucru nu pentru ca să îl disprețuiască pe străin, ci pentru ca să remarce faptul că, deși el e străin și păgân, acesta știe să fie recunoscător, în comparație cu fiii lui Israil, care erau oameni ai dreptei credințe, dar pe care o trăiau formalist.

Căci dacă un păgân știe să fie recunoscător lui Dumnezeu, atunci când primește mila Lui, cum nu știe un om credincios Lui?

Însă formalismul religios sau trăirea aparentă a credinței dă acatiste la altar, aprinde lumânări în Biserică, face pomeniri de 40 de zile, de jumătate de an, la un an, până la 7 ani din an în an, dar nu crede în iertarea lui Dumnezeu. Formalismul respectă obiceiurile sfinte ale Bisericii, dar se îndoiește de eficacitatea lor. Sau le respectă fără să se gândească la vreo finalitate a lor.

---

[313] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Samaria_(oraș).

Tocmai de aceea, nouă dintre ei pleacă acasă după minune și numai unul recunoaște că minunea e un dar al lui Dumnezeu față de el și nu un merit personal. Și samaritisul se întoarce la Domnul și cade la picioarele Lui, pentru că El era autorul minunii. Căci minunile nu au un autor „necunoscut", ci întotdeauna numai Dumnezeu face minuni. El Se arată preaminunat prin minunile Sale față de noi și fiecare minune e spre pocăința și întoarcerea noastră la El.

Însă, observăm din Evanghelia de azi, că o minune nu e de ajuns pentru a ne converti, pentru a ne întoarce la pocăință. Deși Dumnezeu ne scoate cu viață dintr-un accident de mașină, deși El ne vindecă de vreo boală, deși El ne dă loc de muncă, deși El ne dă milioane de daruri pe fiecare zi, cu toate acestea noi rămânem aceeași stâncă de piatră! Sau chiar dacă recunoaștem câteva minute sau o zi că El ne-a scăpat în mod minunat de la moarte, uităm repede minunea Lui și ne întoarcem la viața noastră păcătoasă.

Pentru că nu doar o minune, ci mii de minuni nu sunt de ajuns ca să ne scoată din somnul păcatului, dacă noi nu vrem să ne trezim la realitate și să ne plângem păcătoșenia proprie. Iar minunile Lui actuale sunt pentru cei necredincioși și slabi în credință, pentru că Tradiția Bisericii are deja pentru noi un cer de mărturii ale minunilor Sale.

...Ce i-a spus Domnul samaritisului? „Ridicându-te, mergi! Credința ta te-a mântuit pe tine [Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε]" [Lc. 17, 19, BYZ]. Și credința lui a fost încrederea în El, în Cel care i-a poruncit să se ducă la preoți, și care, mai apoi, s-a dovedit recunoscătoare, pentru că el a venit la Domnul în mod smerit și a recunoscut că El a fost vindecătorul său.

Ce ar fi făcut samaritisul, dacă credința ar fi însemnat pentru el doar „o simplă luare la cunoștință de minune, fără nicio urmare concretă”? Nu ar fi făcut nimic din punct de vedere religios! S-ar fi dus acasă, s-ar fi bucurat că e viu și sănătos și nu ar fi simțit nevoia să fie recunoscător pentru darul acesta prea mare al minunii, pentru că credința ar fi fost pentru el ceva „pur mental, fără nicio relație cu lumea concretă”. Dar samaritisul s-a întors la Biserică, s-a întors la Cel care l-a vindecat și I-a mulțumit, pentru că credința era plină de dinamism pentru el, de lucrare, de manifestare reală și concretă a bucuriei și a mulțumirii.

Căci ce se întâmplă cu noi dacă câștigăm la loto? Sau dacă primim o moștenire neașteptată? Ne bucurăm în mod exploziv, ne manifestăm în mod năvalnic, cu toată ființa noastră. Și ne manifestăm astfel, când câștigăm niște bani sau niște case. Atunci, cu cât mai mare este manifestarea bucuriei și a veseliei noastre duhovnicești, când avem o vedenie sau se petrece cu noi o minune? Pentru că credința reală se manifestă prin toată ființa noastră. Și noi suntem un foc aprins de credința în Dumnezeu, suntem o bucurie de neoprit atunci când ne bucurăm întru El și facem voia Lui și El ne bucură cu bucurii dumnezeiești.

Pentru că Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul nostru [Lc. 17, 20, BYZ]. Și El în noi revarsă toate minunile și toate bucuriile și cutremurările cele dumnezeiești ale veseliei celei tainice. De aceea, noi nu facem teoretizări abstracte despre El și viața Lui cu noi în cărțile noastre teologice, ci mărturisim nesfârșitele Lui minuni din viața noastră. Pentru că Dumnezeu, ieri și azi și în veci Se va revela nouă în mod preaminunat și ne va umple mereu de vederile

Sale cele preasfinte, pentru ca să ne încredințeze și mai deplin de preamarea Sa bunătate și de sfințenia Lui cea copleșitoare.

De aceea, iubiții mei, noi, cei care ne-am umplut de slava lui Dumnezeu în aceste sfinte zile, prin gustarea din apa milei Sale, să fim recunoscători Lui pentru toate binefacerile Sale, știute și neștiute de noi, din viața lumii! Să ne bucurăm și să ne veselim dumnezeiește de mila Lui, prin care ne rabdă pe noi, păcătoșii, și ne trage mereu spre pocăință! Pentru că toată milostivirea și darea cea bună din viața noastră vin de la Dumnezeul nostru treimic și a Lui e slava, cinstea și închinarea în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica a 32-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[314],

în anul de față, pentru că Triodul începe pe 28 ianuarie, duminicile intercalate înaintea lui sunt a 29-a și a 32-a după Cincizecime. Duminica trecută a fost a 29-a, cea de față e a 32-a. Și anul 2018 se grăbește atât de mult din punct de vedere liturgic, pentru că Învierea Domnului e pe 8 aprilie anul acesta. Fapt pentru care, în lunile februarie și martie vom trăi toată pregătirea noastră pentru Învierea Domnului, adică toată perioada de post și de rugăciune premergătoare celui mai mare praznic al anului bisericesc.

Însă, dacă duminica trecută lepra ne-a amintit de păcatele noastre, duminica aceasta banii ne amintesc de păcatele noastre.

Căci Evanghelia zilei [Lc. 19, 1-10] ne vorbește despre convertirea Sfântului Apostol Zacheos [Ζακχαῖος][315] și despre patimile pe care le-a lăsat în urmă pentru a-I sluji Domnului. Iar patimile lui cele mai mari, înainte de convertire, erau *iubirea de bani* și *agonisirea de avere nedreaptă*. Patimi pe care le mărturisește în făgăduința sa de îndreptare, atunci

---

[314] Începută la ora 15. 14, în ziua de 15 ianuarie 2017. O zi de luni, Ziua Culturii Române, când a căzut prima ninsoare din an la București. Iar Mihail Eminescu s-a născut pe 20 decembrie 1849 și a fost trecut în acte pe 15 ianuarie 1850. De aceea, azi, sărbătorim nu *nașterea* lui Eminescu, ci *consemnarea* nașterii lui în actele Statului.

[315] A se vedea:
https://ro.orthodoxwiki.org/Apostolul_Zaheu.

când Îi spune Domnului: „Iată, jumătățile averilor mele [Ἰδού, τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου], Doamne, le dau celor săraci [Κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς]! Și dacă [pe] cineva [cu] ceva l-am înșelat [καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα], dau înapoi împătrit [ἀποδίδωμι τετραπλοῦν]” [Lc. 19, 8, BYZ].

Și începe să-și împartă averile la cei săraci pentru ca să-l alunge de la el pe demonul iubirii de bani. Și restituie împătrit celor pe care i-a înșelat, celor pe care i-a escrocat în mod nedrept, pentru ca să se vindece de neiubire. Pentru că faci rău oamenilor tocmai pentru că nu îi iubești, și nu îi iubești, pentru că iubești mai mult banii decât pe ei.

Însă, în fața Domnului, el și-a înțeles bolile lui sufletești și a început să se vindece de ele. A înțeles că alipirea pătimașă de lucruri e marea lui problemă sufletească și că, în loc să iubească banii, trebuie să Îl iubească pe Dumnezeu și să îi iubească totodată și pe semenii săi. Căci iubirea noastră pentru Dumnezeu și pentru semenii noștri ne scapă de idolatrizarea materiei și de singurătatea egoistă. Pentru că iubirea pune accentul pe relație, pe dialog, pe împărtășirea de adevăruri fundamentale și de lucruri.

Ce au doi prieteni în comun? Au crezuri, iubiri și amintiri comune, au iubire și respect reciproc, au planuri de lucru comune. Și ei sunt împreună pentru ce au comun în ei înșiși, în sufletul lor, mai întâi de toate și nu pentru ce au, fiecare dintre ei, acasă sau în proprietatea lor.

Iar o căsătorie reală și durabilă, o căsătorie împlinitoare, adică una duhovnicească, una teologică, începe de la o prietenie reală și împlinitoare. Adică de la crezuri, iubiri și acțiuni comune, care îi împlinesc pe cei doi prieteni și iubiți. Pentru că ei trebuie să Îl aibă pe Dumnezeu în centrul vieții lor,

și odată cu Dumnezeu și Biserica Lui, dar, în același timp, ei trebuie să deruleze în cadrul căsătoriei lor proiecte de viață la care sunt copărtași. Și pe care le-au gândit împreună și le-au început pe când erau prieteni și iubiți, adică înaintea căsătoriei lor. Căci de aceea s-au și unit mai apoi prin Căsătorie sfântă: ca să își trăiască propriile speranțe, propriile idealuri și să se împlinească prin ele.

Dar dacă nu știi pentru ce te căsătorești, cum să te simți împlinit? Și cum să trăiești teologic alături de soția ta, când teologia și viața ascetică nu fac parte din viața ta?

Însă o familie ortodoxă e mai întâi de toate o comunitate de credință și de slujire a lui Dumnezeu. În timp ce facem și creștem copii, în timp ce ne zidim sau ne cumpărăm o casă, în timp ce avem un loc de muncă și mergem la serviciul nostru, în timpul liturgic sau în timpul liber al vieții noastre, noi trăim cu Dumnezeu, noi trăim ortodox. Și în viața noastră ortodoxă, interioară, noi ne luptăm cu patimile din noi, noi ne luptăm să ne curățim de patimile noastre, împlinind pe fiecare zi poruncile lui Dumnezeu. Iar lupta noastră duhovnicească nu e văzută de mai nimeni, pentru că ea e lăuntrică, iar greșelile noastre interioare, pe care oamenii nu ni le văd, dar pe care Dumnezeu ni le știe, noi ni le spovedim cât mai des.

Pentru că dincolo de ceea ce văd oamenii din noi e viața noastră cu Dumnezeu. Adică sunt rugăciunile, plângerile, durerile, citirile, privegherile noastre, iertările și îndreptările noastre continue. Pentru că nicio clipă din viața noastră nu e una moartă din punct de vedere moral, ci în toate clipele vieții noastre conștiința noastră e trează și ne supraveghează lăuntrul nostru.

De aceea, în căsătoria noastră și în toate relațiile cu oamenii, noi avem relații de conștiință. Adică relații în care facem ceea ce conștiința noastră ne învață să facem. Iar dacă uneori greșim cuiva, ne cerem imediat iertare, când conștientizăm eroarea noastră, pentru că o relație reală trăiește și se dezvoltă numai din adevăr.

...Sfântul Zacheos și-a scos banii din suflet și a înțeles vindecarea pe care ne-o aduce milostenia. Căci milostenia ne dezlipește interior de lucruri, de alipirea pătimașă de ele, și ne aduce libertate duhovnicească interioară. Și când îndreptăm în mod punctual, pas cu pas, nedreptățile pe care le-am făcut în trecut, atunci când nu credeam în Dumnezeu, învățăm să prețuim și să iubim oamenii. Pentru că oamenii înțeleg starea noastră de rătăcire din trecut, starea noastră de tinerețe naivă, înfumurată, dacă noi dovedim acum o profundă maturitate. Ei ne iartă păcatele din trecut, pentru că acum văd că noi suntem alți oameni. Dar dacă, după ce ne-am împăcat cu ei, ne dovedim iarăși nepunctuali, neprincipiali, prost-crescuți, încrederea recâștigată se destramă din nou, pentru că oamenii vor ca noi să fim înrădăcinați în bine. Să fim în mod matur înrădăcinați în bine.

Însă nu putem fi oameni noi și înrădăcinați în bine, dacă nu suntem oameni virtuoși. Iar oamenii virtuoși sunt în același timp oameni teologici. Și pentru ca să trăim teologic, pentru ca să trăim ortodox, trebuie să avem propria noastră casă ca o prelungire organică a Bisericii înseși, adică un loc de evlavie și de asceză și de învățare teologică.

Căci la Biserică noi stăm cât timp se slujește. Dar acasă noi locuim tot timpul, ziua și noaptea, și pentru noi casa noastră este singurul loc din lume

unde prelungim viața petrecută la Biserică. Unde ne pregătim pentru Biserică și unde învățăm ce e Biserica și cum se trăiește ortodox. Și unde ne educăm, în familie, pentru viața comunitară și socială.

De aceea, o casă ortodoxă e mai întâi de toate o bibliotecă teologică, cu sute și mii de cărți teologice, și un spațiu al rugăciunii, cu Sfinte Icoane și cărți de rugăciune, amenajată într-o simplitate și un firesc, care ajută sufletul să respire. Pentru că aglomerarea de lucruri arată forfota de gânduri din mintea și inima noastră. Dar când avem în casă strictul necesar, când avem lucruri și obiecte și haine atât cât avem nevoie, e semn că trăim în simplitatea și în bunul gust pe care le iubește sufletul care se pocăiește.

Căci atunci când începi să arunci relele din tine, gândurile păcătoase și patimile tale, vrei să stai într-o casă care e din ce în ce mai sobră și mai tăcută și mai propice rugăciunii și cugetării la cele dumnezeiești. Pe când atunci când vrei să fii un om de lume, dimpotrivă, arunci sau ascunzi semnele tale identitare, fotografiile de familie, Sfintele Icoane, cărțile și biblioteca, lucrurile care te definesc, pentru ca să faci din casa ta un loc de distracție nepersonalizat, care nu suportă reflexivitatea, măsura, valorile familiale.

Însă casa noastră trebuie să vorbească tocmai despre noi și despre valorile familiei noastre. Ea trebuie să fie profund personală și personalizată, pentru că trebuie să fie așa după cum ne-o dorim noi. Casa noastră trebuie să fie locul în care noi ne simțim cel mai bine, în care noi ne odihnim cu adevărat sufletește și trupește, pentru că aici citim teologia Bisericii, aici ne rugăm, aici mâncăm și dormim, aici ne iubim și ne facem planuri de viitor, aici ne regăsim întotdeauna în frumusețea confesiunilor și a dialo-

gului onest, împlinitor. Căci dacă nici acasă, în patul tău și la masa ta, nu te simți bine, atunci unde te simți bine? Dacă familia ta nu îți aduce liniștea și bucuria de care ai nevoie, atunci unde le putem trăi?

De aceea, iubiții mei, Domnul merge acasă la Zacheos! Merge acasă la el, pentru că acolo trebuie să înflorească și să se maturizeze schimbarea noastră interioară. Căci atunci când ne schimbăm sufletul, când ne întoarcem sufletul spre Dumnezeu, casa noastră devine locul pocăinței noastre, adică al schimbării noastre interioare. Și la noi, acasă, noi creștem pe fiecare zi în cuviință și în har, în înțelegere și în credincioșie față de Dumnezeu, răscumpărând vremea. Vremea mântuirii noastre. Răscumpărăm timpul pe care l-am pierdut în patimi de rușine...

Căci Domnul a strigat la el și i-a spus: „Zachee [Ζακχαῖε], grăbindu-te coboară [σπεύσας κατάβηθι]! Căci astăzi în casa ta se cuvine Mie să rămân [σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ Με μεῖναι]" [Lc. 19, 5, BYZ]. Pentru că Domnul vrea să locuiască în casa noastră, după cum vrea să locuiască în sufletul și în trupul nostru. Căci El vrea să locuiască mai întâi în noi, în casa din lăuntrul nostru, apoi cu noi și între noi în locuința noastră de aici, de pe pământ, pentru că El locuiește cu cei care fac voia Lui.

Și e o mare bucurie și împlinire duhovnicească când intru într-o casă creștină, într-o casă plină de cărți sfinte și de Sfinte Icoane, într-o casă care miroase a tămâie și a mir, într-o casă care miroase a Biserică. Pentru că acolo, fără doar și poate, locuiesc oameni care se sfințesc pentru Dumnezeu, care se roagă pentru mântuirea întregii lumi, care fac binele pentru mulți. Și casa creștină e locul sfințit de oamenii credincioși care locuiesc în ea, pentru că din ei

iradiază, ca dintr-un soare, pacea și bucuria și frumusețea duhovnicească a acelei case.

Pentru că omul credincios sfințește locul din jurul său pe măsură ce el însuși se sfințește. Omul credincios e cel care iradiază în jurul lui slava lui Dumnezeu din el. Dar slava lui Dumnezeu se revarsă din noi în afara noastră, dacă suntem plini de rugăciune, de iertare, de pace duhovnicească, de milostenie, de tot dorul după împlinirea voii lui Dumnezeu. Dacă trăim creștinește în mod continuu.

Tocmai din acest motiv, Domnul îl cheamă să coboare din sicomorea [συκομωραίαν][316] [Lc. 19, 4, BYZ] pe Zacheos, să coboare din slava deșartă, din buna părere despre sine în smerenia plăcută lui

[316] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Ficus_sycomorus.
În imagine avem tipul de copac din care s-a dat jos Sfântul Zacheos:
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/81/Palestine_Jericho3_tango7174.jpg.

Dumnezeu, pentru ca să se poată întoarce acasă, adică la conștiința smerită a sufletului său. Pentru că El dorește ca să facă un astăzi continuu din relația cu noi, rămânând în noi și cu noi.

Și dacă ne place să stăm cu Dumnezeu, să vorbim cu El și să ne lăsăm învățați de către El, atunci ne place statul în casă, pentru că ne place să citim și să scriem și să ne rugăm și să postim și să ne umplem de toate roadele împlinirii voii lui Dumnezeu.

Pentru că este evident faptul că cine nu s-a regăsit pe sine, acela aleargă după locuri exotice, vrea să înconjoare lumea și să se umple de noutate, neștiind că noutatea reală ține de pocăința noastră interioară și de creșterea noastră în sfințenie și nu de ceea ce vezi, simți și auzi în diverse călătorii. Dar dacă ești un om care trăiești schimbarea lui Dumnezeu în fiecare clipă, dacă ești un om duhovnicesc, pentru tine mersul spre locuri noi reprezintă adevărate pelerinaje, adică momente de mare împlinire duhovnicească. Pentru că tu vezi cu sufletul ceea ce e important de văzut, auzi și simți duhovnicește, Îi mulțumești lui Dumnezeu pentru toate și te bucuri împreună cu El și îl binecuvintezi pe tot cel pe care îl întâlnești.

Fiindcă pelerinajul este o aducere acasă a altor locuri și a altor oameni. O aducere în noi a lor, în liniștea noastră, care ne face bine și, în același timp, o trăire a liniștii sfinte a altor locuri. Și când ne întoarcem acasă, la noi acasă, cu casa sufletului plină de folos duhovnicesc, de folos teologic, de simțăminte profund umane și frumoase, atunci pelerinaj e orice ieșire afară din casă.

De fapt, eu așa trăiesc orice ieșire afară din casă: ca pe un pelerinaj. Dacă mă duc la Biserică, la librărie, la bibliotecă sau la supermarket sau dacă ies

pur și simplu pe stradă sau dacă călătoresc în diverse locuri, eu mă bucur de ceea ce văd și aud, trăind în rugăciune și în pace orice întâlnire cu oamenii. Pentru că nimic rău nu poate intra în mine, dacă eu nu îi dau drumul să intre în mine. Și din acest motiv, văzând oamenii, înțelegând gândurile și gesturile lor, rugându-mă și gândind la proiectele mele teologice și pastorale, eu trăiesc teologic pe stradă ca și acasă, sunt în pelerinaj, pentru că sunt interesat de lucrarea lui Dumnezeu cu oamenii și cu lumea în totalitatea ei. Sunt interesat să simt și să văd prezența Lui în viața noastră. Adică ceea ce fac și acasă.

Numai că, pe stradă, nu scriu, nu traduc, nu mă rog ca acasă, nu mă închin, nu fac metanii ca acasă, ci mă rog în adâncul ființei mele, rugăciune care nu e sesizată de nimeni. Căci dacă ar fi sesizată, dacă ar auzi cineva cum mă rog și pentru cine mă rog, adică, adesea, pentru cei din fața mea, m-ar considera imediat ca pe un prieten al lui, atâta timp cât îi doresc atât de mult bine. Dar pentru că nu sesizează nimeni rugăciunea mea pentru ei și gândurile mele, tocmai de aceea pot trăi teologic, în plină rugăciune și contemplație dumnezeiască oriunde, fără să stingheresc pe nimeni și fără ca cineva să își dea seama de lucrarea mea lăuntrică.

Căci gândurile multe, agitația interioară, senzația că nu ai timp vine din cauza patimilor nestăvilite din noi înșine. Dar dacă faci pace în tine însuți, dacă nu ești purtat de patimi ca o corabie de valuri, atunci ai timp pentru multe lucruri, pentru foarte multe lucruri când mergi pe stradă, când stai la rând să plătești cumpărăturile sau în Biserică, pentru că rugăciunea reală se înmulțește de la sine. Când începi să te rogi nu mai termini, pentru că ea îți

amintește de multe lucruri și de mulți oameni și te reverși și peste ei cu rugăciunea ta.

Fiindcă toate virtuțile dumnezeiești fac din noi casa lui Dumnezeu. Rugăciunea se înfrățește în noi cu postul, cu milostenia, cu privegherea la gânduri și ne umplu de multă pace, de multă atenție, de multă profunzime interioară. Cartea teologică nu te înnebunește, ci te face să te pocăiești! Pocăința nu te prostește, ci te aduce la vederea corectă de sine! Iar când vezi cine ești și ce ai făcut cu viața ta, nu îți mai arde de petreceri cu lăutari și de chefuri nesfârșite, ci îți dorești ca în liniște să îți plângi păcatele tale și să te nevoiești pentru îndreptarea ta. Căci liniștea sufletului e mai importantă decât toți banii pe care i-am putea avea vreodată. Și dacă nu ne mântuim, ce folos avem că o lume întreagă ne-a lăudat și ne-a iubit? La ce ne folosesc funcțiile, onorurile, ovațiile post-mortem, dacă dracii ne înhață sufletul și ni-l duc cu ei și nu vedem slava veșnică a Sfinților lui Dumnezeu?

De aceea, iubiții mei, e nevoie să coborâm mereu din copacul slavei deșarte, din fantasmele despre noi înșine, e nevoie să coborâm la firul ierbii, pentru ca să ne vedem puținătatea vieții și a faptelor noastre! Căci atunci când înmormântez oameni, mă uit cât de repede ne dezlipim interior de cel care a fost, când vedem că în fața noastră e numai trupul lui rece...Nu se mai ridică din coșciug, fața lui nu mai are expresie, nu mai ne spune nimic, nu ne mai îmbrățișează, nu mai vrea să pară frumos sau deștept în fața noastră.

Stă rece!...

Pare din altă lume omul, acum, după moarte! Căci jumătate omul e din pământ, și din pământ e trupul rece din fața noastră, iar sufletul lui nu mai e

cu noi. Și ne apropiem cu teamă de trupul celui mort și cu greață, când vedem că trupul lui se strică, că începe să miroasă, că începe să se împută, deși e mort de câteva ore...

Însă așa miros păcătoșii! Păcătoșii se împut repede, pentru că sunt plini de stricăciune. Dar cei Drepți ai lui Dumnezeu, încă de aici, din coșciug, sunt plini de lumina Lui, pentru că vestesc și prin trupul lor înduhovnicit că sunt oameni credincioși.

Dar ca să fii om credincios, nu trebuie să te spovedești doar de 4 ori pe an, ci ori de câte ori simți nevoie. Și, la fel, omul credincios nu se împărtășește doar de 4 ori în an, în posturile mari, ci ori de câte ori simte nevoie. Și sufletul omului are nevoie de sfințenie și de adevăr și de frumos mai mult decât simte stomacul nostru să mănânce. Tocmai de aceea, postim și citim și ne rugăm și dăm milostenie și facem bine tuturor, pentru că acestea sunt hrana sufletului nostru. Noi ne hrănim sufletește cu fapte bune și cu citiri sfinte, după cum ne hrănim trupul cu ciorbă și cu friptură. Iar dacă ne hrănim și sufletește și trupește, atunci suntem oameni credincioși și suntem plini de slava lui Dumnezeu, și, atât în viață, cât și după moarte, trupul nostru nu va arăta a cadavru, ci a trup sfințit de Dumnezeu.

Pentru că Dumnezeu locuiește în noi! Așa după cum i-a spus Domnul lui Zacheos cel îndreptat din rele: „Astăzi s-a făcut mântuirea casei acesteia [Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο], fiindcă și acesta este fiul lui Avraam [καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν]” [Lc. 19, 9, BYZ]. Pentru că omul se mântuie, atunci când face voia lui Dumnezeu. Și se mântuie, când se schimbă datorită credinței lui în Dumnezeu.

Pentru că El ne cheamă pe fiecare în parte la relația cu Sine. Vrea ca toți să fim credincioși Lui ca Sfântul Patriarh Avraam, care a crezut în Dumnezeu și și-a îndreptat viața sa [Fac. 12, 1-4, LXX]. Dar Sfântul Avraam și-a îndreptat viața prin credință și prin lucrarea faptelor bune, pentru că a ieșit din pământul, din rudenia și din casa sa, din modul păcătos de a exista al păgânilor, pentru ca să asculte de Dumnezeu. Așa după cum Sfântul Zacheos, astăzi pomenit în Evanghelie, a ieșit din iubirea lui pentru bani și din agonisirea de avere nedreaptă la slujirea apostolică a lui Dumnezeu și a fost hirotonit de Sfântul Apostol Petros ca Episcop al Chesariei[317]. E vorba de Chesaria [Καισάρεια] Palestinei[318]. Pentru că există și Chesaria Cappadociei, astăzi Kayseri, în Turcia[319].

Și după cum l-a mântuit pe Zacheos, Domnul vrea să ne mântuie și pe noi. „Căci Fiul omului a venit să caute și să mântuie pe cel pierdut [ἦλθεν γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός]" [Lc. 19, 10, BYZ]. Și toți care suntem pierduți prin patimile noastre de rușine, putem să ne îndreptăm prin El, căci Domnul este „îndreptarea noastră [τὴν δικαίωσιν ἡμῶν]" [Rom. 4, 25, BYZ]. Și dacă ne îndreptăm prin El, avem pace [εἰρήνην] și intrare [τὴν προσαγωγὴν] la Dumnezeu [Rom. 5, 1-2, BYZ], pentru că „dragostea lui Dumnezeu s-a vărsat în inimile noastre [ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν]" [Rom. 5, 5, BYZ]. Iar dacă El ne-a umplut pe noi de dragostea Lui, pentru că S-a coborât în noi de

---

[317] A se vedea: http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2721/sxsaintinfo.aspx.

[318] Idem: https://ro.orthodoxwiki.org/Cezareea.

[319] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Kayseri.

la Botezul nostru, asta ne arată că adevărata viață umană e plină de iubire față de semeni și față de Dumnezeu.

De aceea, dacă nu avem iubire, dacă nu avem pace în noi, dacă nu avem încredere în viitor, nu Îl avem pe El în noi. Dar dacă El e în noi și cu noi, atunci umblăm în fiecare zi „în[tru] înnoirea vieții [ἐν καινότητι ζωῆς]" [Rom. 6, 4, BYZ] noastre celei duhovnicești. Pentru că pe fiecare zi ne bucurăm de noutatea continuă a lui Dumnezeu, adică de curăția pe care El o revarsă în noi. Amin!

Predică la Duminica a 33-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[320],

din păcate, trăim într-o lume etajată și segregată în mod radical în era „egalității de șanse”.

La etajele superioare ale lumii noastre locuiesc oamenii plăcerilor rafinate, ai divertismentului luxos, ai estetizării minuțioase. Pentru că au bani (indiferent de cum i-au câștigat), pentru că sunt în posturi cheie, pentru că ei conduc lumea noastră.

La etajele de jos ale blocului societății și, mai ales, în subsolurile lui mizere, locuiesc cei care trăiesc de pe o zi pe alta, cei cărora nu le ajung banii de la un salariu la altul sau de la o pensie la alta, cei care au înțeles că munca și onestitatea și profesionalismul nu sunt de ajuns pentru a deveni miliardari, dimpreună cu cei care vor să parvină. Care vor să se cocoațe spre „înălțimea” blocului. Și cei care au parvenitismul în inimă sunt cei care se malează cel mai bine pe nevoile celor care plătesc. Sunt oamenii ideali ai capitalismului.

De aceea, noi trăim într-o lume ahtiată după bunăstare, după distracții facile și care își îmbracă golul interior în haine „la modă”. Pentru că nu ne mai interesează cum suntem cu adevărat, ci cum ne percep ceilalți.

Și pierdem o groază de timp și de bani pentru „a ne sincroniza” cu cei din jurul nostru, cu tendința dominantă a societății, renunțând la ceea ce vrem cu

---

[320] Scrisă în ziua de 23 ianuarie 2018, o zi de marți, începând de la ora 10 dimineața. Afară ninge lin și e un grad.

adevărat, pentru „o mobilitate" interioară socială, care ne aduce profit imediat.

Pentru că mulți au înțeles că trebuie să își trăiască viața ca pe un continuu joc riscant, ca pe o continuă adulmecare a oportunităților de tot felul, de care trebuie să profite fără scrupule. Iar pentru omul cameleonic al zilelor noastre, care are principii de viață utilitarist-hedoniste, banii nu au valoare morală, ei nu se câștigă pe măsura muncii depuse și a specializării personale, ci prin tot felul de tertipuri. Câștigă bani la jocuri de noroc, câștigă bani pe piața neagră, câștigă bani „legali" din driblarea și forțarea legii, câștigă bani din intimidarea oamenilor onești, care se simt singuri în fața nedreptăților, a abuzurilor de tot felul. Și toate aceste matrapazlâcuri se petrec în mijlocul tuturor și cu știința tuturor! Toți știm cum se îmbogățesc unii peste noapte și de ce își permit luxul pe care și-l permit.

Dar ce putem face?! Cum poate să schimbe ceva omul simplu, care nu are nicio putere?!! Așa că suntem complici la diverse nedreptăți sociale. Suntem complici indiferent dacă vrem sau nu vrem, pentru că societatea noastră e coruptă în ea însăși. Și „tăcem", și „ne vedem de treabă", trăind aparența unei lumi „civilizate" și „principiale", pentru că suntem neputincioși în fața avalanșei de rău și de nedreptate din societatea noastră. Pentru că nu știm care e corupt și care nu e, care e de partea legii și care o manipulează după bunul plac, cine e cu Dumnezeu în inimă și cine e cu potrivnicul Lui. Și încercăm să trăim cu corupția de tot felul în jurul nostru ca și cu o măsea stricată care ne doare, câteodată mai mult, alteori mai puțin, până uităm de ea și de durere sau până când măseaua ne cade de la sine. Pentru că nu poți scăpa de corupția interioară din societate, dacă

oamenii în care ea există nu se schimbă. Numai când mor marii corupți, marii factori de stres ai societății, se mai liniștesc lucrurile. Dar apar întotdeauna alții, care vor să le ia locul celorlalți, celor morți...pentru ca să nu avem niciodată liniște.

Iar noi, cei săraci și care trăim modest, le știm pe ale noastre, cei bogați și foarte bogați le știu pe ale lor, iar viețile noastre nu se intersectează decât în mod aparent. Pentru că pot trece și ei cu mașina pe unde trecem noi, pot să stea lângă noi la Biserică sau într-o instituție, pot să locuiască aproape de noi, însă ei nu trăiesc ca noi. Ci trăiesc în lumea „lor", separată de lumea „noastră" și de greutățile ei, pentru că își permit lucruri pe care noi nu ni le permitem și mulți nici nu visăm la ele.

Însă lumea „lor" sau lumea „noastră" poate fi la fel de goală interior, la fel de stearpă, de neroditoare, dacă Dumnezeu nu locuiește în noi. Căci lumea, care trăiește fără Dumnezeu, își maschează în mod jalnic nefericirea. Pentru că fericirea, împăcarea interioară, bucuria nu sunt aduse în noi de banii, de casele și de funcțiile pe care le deținem, ci de relațiile cu Dumnezeu și cu oamenii. De relațiile reale cu Dumnezeu și cu oamenii.

Oricâte ai avea, oricine ai fi, orice ai face, dacă ești rupt de Dumnezeu și de Biserica Lui, și trăiești separat de oameni, ești singur și nefericit. Și nicio distracție nu te poate scoate din nefericirea ta, din neîmplinirea ta profundă, din mormântul interior în care te-ai autozidit, până nu ieși de acolo prin pocăință, prin întoarcerea la Dumnezeu și prin retrăirea unor relații normale cu oamenii. Adică a unor relații bazate pe adevăr, pe prietenie, pe bunătate, pe frumusețe interioară duhovnicească.

Căci pentru azi, iubiții mei, pentru ziua de azi când începem Triodul, adică perioada liturgică ce ne conduce spre Învierea Domnului, Domnul ne-a spus o parabolă [Lc. 18, 10-14] despre noi și despre lumea noastră. Ne-a spus o parabolă, privind „către unii care erau convinși în ei înșiși că sunt «Drepți» [πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ᾽ ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν *Δίκαιοι*] și care îi disprețuiesc [îi disprețuiau] pe ceilalți [καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιπούς]” [Lc. 18, 9, BYZ].

Și dacă privim în noi cu atenție, mai toți ne credem „Drepți”, ne credem „extraordinari”, ne credem „de neînlocuit”. Și unii chiar rostim cu glas mare superbia noastră, care nu se bazează pe fapte extraordinare, ci pe o falsă părere de sine.

De aceea, ca să ne smerească pe toți, ca să ne coboare din falsa grandomanie de care suferim profund, Domnul își formează parabola în jurul a două persoane, care ambele trăiau în „lumea lor”. Ambele trăiau în bula grandomaniei personale. În cercul strâmt[321] al imaginării de sine, ambele persoane crezându-se a fi „centrul” lumii.

Căci fariseul trăia în bula lui religioasă, pe când vameșul în bula câștigului necinstit. Fariseul se credea „foarte sfânt” în formalismul lui religios, în trăirea epidermică, de suprafață, a cultului cerut de Dumnezeu, deși el era departe de sfințenia cerută de Dumnezeu, ca cerul de pământ, pe când vameșul se credea „foarte important” la nivel social, atâta timp cât toți îl mituiau ca să scape de el cu mărfurile lor. Și, mutatis mutandis, orice creștin ortodox cu o falsă părere despre trăirea lui religioasă, se crede un om

---

[321] Aluzie la primul vers din ultima strofă a *Luceafărului*. A se vedea:

https://ro.wikisource.org/wiki/Luceafărul_(Eminescu).

„sfânt” și nu poți să faci nimic cu el, pentru că „le știe pe toate mai bine decât toți” și „îi întrece pe toți sfinții în experiență”, pe când, un om aflat într-o poziție instituțională importantă, care e flatat de toți cu minciuni care mai de care mai abjecte, ajunge să trăiască mirajul că „lumea se învârte în jurul său”.

Însă oamenii care își trăiesc unicitatea în mod rău, în mod pervers, în mod egoist, ajung să trăiască paralel cu realitatea, ajung să trăiască într-o minciună perpetuă, pentru că nu se raportează în mod real la Dumnezeu și la oameni. Și de aceea, Domnul ne spune această parabolă pentru ca să ne arate că halucinația religioasă nu este o sfântă experiență religioasă, ci o amăgire de sine, pe când recunoașterea păcătoșeniei proprii în fața lui Dumnezeu și cererea milei Lui e întotdeauna o îndreptare a noastră. O ieșire a noastră din viața cea rea, păcătoasă, pentru a trăi curat, cuvios, frumos împreună cu Dumnezeu.

Căci vameșul nu s-a îndreptat, nu a devenit mai bun când lua mită, când băga bani nedrepți în buzunar, ci numai atunci când a zis: „Dumnezeu[le] [Ὁ Θεός], iartă-mi mie, păcătosului [ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ]!” [Lc. 18, 13, BYZ]. Pentru că numai El ne iartă, de la El vine iertarea noastră, și noi suntem *păcătoși* în fața Lui și nu „Sfinți”. Și numai când ne pocăim, noi ieșim din bula noastră mincinoasă, din globul de sticlă al falsei păreri despre noi înșine, și ne vedem cu adevărat adâncul nostru. Și când ne vedem păcătoși, noi Îl vedem pe Dumnezeu ca singura noastră sursă de viață și de îndreptare, Îl vedem pe El ca centrul lumii noastre. Căci ne-am descentrat din egoism, ne-am stricat tabloul „frumos” despre noi înșine, cel în care noi eram „centrul” lumii noastre, și vedem astfel, cu ochii sfinți ai pocăinței, adevăra-

tul centru al întregii existențe: pe Dumnezeu. Căci El ține toate în mâna Sa, în jurul Lui se învârte întreaga existență, pentru că toți cei smeriți pe El îl laudă.

Însă fariseul care se laudă pe sine, care se autoelogiază în rugăciunea sa, rămâne în bula lui mincinoasă. El crede că „nu e" ca ceilalți, el crede că „și-a împlinit" toate îndatoririle sale religioase [Lc. 18, 11-12], de aceea „nu se simte vinovat cu nimic". Dar și noi, când venim să ne spovedim, și în loc să ne spunem păcatele noastre, cele pe care le-am făcut, noi spunem „ce n-am făcut" sau „ce au făcut alții", crezându-ne „Drepți" în mod închipuit, suntem farisei care nu vrem să ne îndreptăm, care nu vrem să spargem bula părerii „bune" și false despre noi înșine, pentru că ne place mințirea de sine.

Ne plac laudele nemeritate, ne plac distincțiile nemuncite, ne place satanica închipuire de sine, adică aceea în care noi suntem „centrul" lumii și „ocupăm" locul lui Dumnezeu.

De aceea, chemările Bisericii la post, la rugăciune, la spovedirea păcatelor, la îndreptarea vieții sunt resimțite de societate ca niște „amestecări abuzive" ale lui Dumnezeu în viața noastră. Și, ca o portavoce, societatea relativistă moral îi strigă Bisericii: „De ce e nevoie de post? De ce ne predicați o renunțare la tabieturile noastre? De ce să renunțăm noi la plăcerile noastre? De ce să nu fim noi înșine și să ne transformăm în marionete ale Bisericii?". Pentru că societatea avidă de plăcere consideră că Biserica vrea „să îi strice cheful de viață". Ea crede că Biserica are rolul de „a o mutila" sentimental. Însă Biserica nu îl cheamă pe omul credincios la omorârea poftei lui de viață, nu îl cheamă la mutilări corporale, nu îl cheamă la transformarea lui într-o ființă asocială, ci la înduhovnicirea lui, la sfințirea

lui, la înfrumusețarea lui ontologică, adică la reala lui împlinire personală.

Pentru că toate virtuțile dumnezeiești ale vieții ortodoxe, ale vieții eclesiale, îl fac pe omul credincios un om profund, un om frumos interior, un om echilibrat, un om smerit, un om comunicativ, un om bun și nu un duhnos, un tocsun, un răutăcios. Viața teologică a Bisericii îl îndumnezeiește pe om, îl face un locaș viu al lui Dumnezeu, și această viață e plină de pocăință, de recunoașterea de sine în fața lui Dumnezeu. Iar de pocăință e în stare și cel de la etajul superior și cel de la parterul și subsolul societății. De aceea, pocăința îi unește pe oameni între ei și strică separarea păcătoasă dintre oameni, pe care banii, funcțiile, statutul social o instituie. Pocăința ne adună în Biserică pe cei mulți și diferiți, pe cei din toate straturile societății, și ne face împreună frați și surori întru Dumnezeu.

Pentru că pocăința ne scoate din lumea paralelă în care trăim și ne aduce împreună în Biserică, pentru ca să trăim cu Dumnezeul mântuirii noastre.

De aceea, iubiții mei, dacă ne pregătim pentru Postul Mare, să începem pregătirea noastră bine, duhovnicește! Adică coborând în pocăință și în vederea de sine. Fiindcă Dumnezeu ne cheamă pe toți la relația cu Sine și cu semenii noștri, pentru ca să creștem în mod organic în Biserică. Să creștem întru oameni duhovnicești, în oameni bineplăcuți lui Dumnezeu, împodobiți cu toată fapta bună, dar și cu toată smerenia, recunoștința și mulțumirea față de Dumnezeu. Căci El este Cel care ne susține în fiecare clipă și El e tăria și bucuria noastră pururea. Iar dacă tot cel care se smerește pe sine va fi înălțat de către Dumnezeu [Lc. 18, 14], atunci să alegem smerenia Lui, care e mai bună decât toate, și cu ea să ne

îmbrăcăm zilnic! Pentru că orice lucru bun am face noi, nu îl facem de unii singuri, ci doar împreună cu Dumnezeu. Și de aceea nu avem niciun motiv de mândrie și de înălțare cu mintea pentru binele pe care îl facem, căci fără El nu putem face nimic bun [In. 15, 5].

Vă doresc mult spor duhovnicesc în perioada aceasta premergătoare învierii Domnului! Și El să ne călăuzească pe toți la voia Lui, care e mai bună decât multe vieți [parafrază la Ps. 62, 4, LXX[322]]. Amin!

[322] Căci în LXX avem: „că mai bună [este] mila Ta decât viețile [ὅτι κρεῖσσον τὸ ἔλεός Σου ὑπὲρ ζωάς]”.

Predică la pomenirea Sfinților 3 Ierarhi [30 ianuarie 2018]

Iubiții mei[323],

praznicul de azi este unul al unității creștine, așa cum trebuie să fie orice praznic al Bisericii, și este consecința unei vedenii dumnezeiești. Pentru că în sec. 11-12 la Constantinopol, în timpul Împăratului Alexios I Comninos [Αλέξιος Α΄ Κομνηνός][324], creștinii ortodocși se certau între ei pe tema a *cine e mai mare* dintre Sfinții Vasilios cel Mare, Grigorios Teologul și Ioannis Gură de Aur. Și cearta lor era atât de aprinsă și de neortodoxă în esența ei, încât se formaseră 3 tabere, fiecare considerând că Sfântul lor e „mai mare" decât ceilalți doi[325].

Însă Sfântul Ioannis Mavropus [Ἰωάννης ὁ Μαυρόπους], Mitropolitul Evhaitelor [ὁ Μητροπολίτης Εὐχαΐτων], i-a văzut în vedenie dumnezeiască pe cei 3 Sfinți Ierarhi și ei i-au spus că sunt împreună în fața lui Dumnezeu și că trebuie citiți și pomeniți împreună[326]. De aceea, el i-a adunat pe cei despărțiți în mod orgolios și cu toții au prăznuit, pe 30 ianuarie, pe cei 3 Sfinți Ierarhi ai lui Dumnezeu, pe care și noi îi pomenim azi.

---

[323] Începută la ora 10, pe 25 ianuarie 2018, zi de joi, cu soare, dar -5 grade afară.

[324] A se vedea: https://el.wikipedia.org/wiki/Αλέξιος_Α΄_Κομνηνός.

[325] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/1948/sxsaintinfo.aspx.

[326] Ibidem.

Însă această vedenie dumnezeiască, în care Sfinții lui Dumnezeu ne-au mărturisit că sunt împreună în fața lui Dumnezeu și că ei și-au scris teologia prin luminarea lui Dumnezeu și că ei vor să fie pomeniți împreună, pentru că împreună ne ajută să ne mântuim[327], trebuie să o luăm ca fundament teologic pentru înțelegerea autentică a aghiologiei Bisericii.

Pentru că în Împărăția lui Dumnezeu sunt toți Sfinții Lui. Iar Sfinții lui Dumnezeu, cei din toate secolele și din toate națiunile lumii, sunt împreună înaintea lui Dumnezeu și nu sunt separați unii de alții. Căci noi, chiar dacă îi pomenim pe rând pe Sfinții lui Dumnezeu, pe fiecare în ziua lor de pomenire, trebuie să avem conștiința clară că ei sunt împreună la Dumnezeu. Și că nu e un lucru evlavios să ne întrebăm „care e mai sfânt" sau „care e mai aproape" de Dumnezeu sau „care e mai folositor nouă", ci noi trebuie să le cerem tuturor ajutorul lor duhovnicesc, adică rugăciunea și sprijinul lor în viața noastră, pentru ca să ne mântuim. Iar dacă am face acest lucru cu adevărat, dacă i-am pomeni pe toți Sfinții lui Dumnezeu pe care îi cunoaștem și le-am cere ajutorul în mod fierbinte, cu toată încrederea, atunci am învăța să ne raportăm tot mai evlavios la Sfinții lui Dumnezeu.

Pentru că mulți dintre ortodocși se roagă doar la anumiți Sfinți, mai cunoscuți, și pe ceilalți nici nu îi bagă în seamă, de parcă aceia nu ar fi tot Sfinții noștri. Sau se roagă cu precădere la Sfinții care aparțin nației lor, ca și când aceia ar fi „mai sfinți" decât ceilalți. Sau se roagă mai ales la Sfinții care au trăit mai aproape de secolul nostru sau care au fost

---

[327] Ibidem.

contemporani nouă, ca și când aceștia „ar ști mai bine ce ne trebuie nouă”.

Dar toate aceste raportări restrictive și subiectiviste la Sfinții lui Dumnezeu nu sunt evlavioase! Ele nu pornesc dintr-o evlavie autentic ortodoxă. Pentru că evlavia ortodoxă nu îi cinstește pe Sfinți în mod preferențial, nu îi cinstește numai pe unii, ci pe toți Sfinții lui Dumnezeu. Cel cu adevărat evlavios nu îi cinstește ca Sfinți doar pe cei din neamul său sau nu îi cinstește ca Sfinți doar pe cei nou canonizați sau încă necanonizați, ci el îi cinstește pe toți Sfinții lui Dumnezeu. De aceea, ortodoxul cu adevărată evlavie ortodoxă e avid să cunoască viețile tuturor Sfinților Bisericii, din toate secolele, și el le citește teologiile și slujbele lor și le apără de falsificările de tot felul.

Dar dacă nu ne cunoaștem Sfinții, dacă nu le cunoaștem viața, opera și cultul lor, pe cine să apărăm? Și dacă nu îi cunoaștem cu adevărat și dacă nu avem o relație reală cu ei, de rugăciune și de încredere profundă, tocmai de aceea oricine poate să ne spună orice despre ei și noi să luăm de bune scrierile lor. Și pe baza neștiinței noastre și a indolenței vizavi de Sfinții Bisericii, tot mai mulți „ne rescriu” viețile Sfinților noștri, adică ni le falsifică sub ochii noștri miopi, care nu știu și nu văd falsificările.

Dar ca să vezi falsificările vieților Sfinților, care se operează azi mai peste tot în detrimentul teologiei și al vieții Bisericii, trebuie să cunoști manuscrisele cărților lor, edițiile lor critice, scrierile teologice care le recenzează teologiile, trebuie să știi limbi străine, trebuie să fii un teolog profund și evlavios, trebuie să citești zilnic teologie și să reacționezi imediat ce ai descoperit o astfel de falsificare „savantă” sau ipocrită a lor. Pentru că viețile Sfinților nu înseamnă doar textul lor, ci și înțelegerea lor teologică. Și

degeaba avem textele vieților lor, traduse mai bine sau mai puțin bine, dacă nu avem și teologi care să ni le explice. Să ni le explice potrivit minții Bisericii și nu în mod extremist!

Pentru că marea problemă a Bisericii ieri și azi a fost și este extremismul religios. Adică facțiunile religioase din Biserică, care, pe baza unui motiv anume, încep să militeze pentru câteva idei și practici religioase în dauna întregii învățături și vieți a Bisericii. Aceste grupuri de credincioși, fiind conduse adesea de un lider sau de lideri care nu mai sunt de acord cu o anumită stare de lucruri din Biserică, una reală sau închipuită, încearcă să descentreze Biserica din întregul ei pentru a se coaliza cu perspectiva particulară extremistă.

Însă, la ce i-ar fi ajutat pe cei din trecut, dacă ar fi aflat „cine e mai mare" dintre cei 3 mari Sfinți Ierarhi și Teologi ai Biserici? Și de ce se împărțiseră credincioșii din Constantinopol în trei grupări religioase, dacă ei făceau parte din aceeași Biserică a lui Dumnezeu și doreau ca Biserică să trăiască în pace? Sau, celor din zilele noastre, la ce le folosește militantismul lor antiierarhic și autoghetoizarea religioasă, dacă ei trăiesc parazitar viața eclesială și nu se bucură de comuniunea reală, împlinitoare, cu întreaga Biserică a lui Dumnezeu? Cum să vrei „binele" Bisericii în timp ce cauți să strici unitatea ei?

Însă, disputa din Constantinopol, ca și aversiunea de azi împotriva ierarhiei Bisericii, au la bază o falsă conștiință eclesială. Căci fiecare membru al celor trei grupări din vechime socotea că el „are dreptate". Și dacă unul se socotea ioannit, iar altul vasilit, iar altul grigorit[328], fiecare se socotea pe sine „superior" celorlalte două facțiuni religioase. Dar de

[328] Ibidem.

ce era „superior” ioannitul față de vasilit și de grigorit? Pentru că cel care credea că Sfântul Ioannis Hrisostomos e „mai mare” decât confrații lui Sfinți, Vasilios și Grigorios, se socotea și pe sine „mai sfânt” decât cei din grupările adverse. Și astfel îi disprețuia pe aceia și făcea dezbinare în Biserică prin atitudinea sa fals superioristă.

Însă ești Sfânt nu pentru că citești Vieți de Sfinți sau pentru că îți plac Sfinții, ci pentru că împlinești voia lui Dumnezeu și te sfințești în mod continuu, ajutat de Sfinții lui Dumnezeu. Ești Sfânt, dacă trăiești ca un Sfânt și dacă ești un Sfânt al lui Dumnezeu, în care binevoiește Dumnezeu și binevoiesc și Sfinții și Îngerii Lui.

Dar Sfinții lui Dumnezeu nu vor să se separe de cei păcătoși și nici nu doresc moartea celor păcătoși, ci ei doresc ca toți oamenii să se mântuie. Căci Sfinții lui Dumnezeu își trăiesc mântuirea ca pe continua milă a lui Dumnezeu cu ei și cu întreaga creație. Iar ei vor ca să se extindă simțirea milei lui Dumnezeu în toți cei care se pocăiesc, pentru ca toți să fim una [In. 17, 22] în Dumnezeul nostru treimic.

Extremismul ortodox de astăzi ce spune? El spune așa: „Noi suntem «adevărata Biserică», pentru că nu avem relații cu eterodocșii și astfel păstrăm «adevărata credință» a Bisericii. Ierarhia Bisericii însă e cu totul «coruptă» și «apostată» și de aceea nu vrem să avem relații cu ea”.

Însă grupurile extremiste ortodoxe din Biserică sunt marginale și prea puțin înrădăcinate teologic. Lor nu le place comuniunea și nici ascultarea canonică și conviețuirea pașnică. Și ele sunt tratate cu condescendență de ierarhia Bisericii, pentru că sunt formate din oameni, cel mai adesea, cu diverse probleme personale cu Biserica. Pentru că, în adâncul

lor, ei se cred „Sfinți” pentru că nu fac una sau alta, dar nu pentru că fac tot ceea ce trebuie să facă pentru mântuirea lor și pentru binele Bisericii. Și, ca și cei din vechime, s-au separat de Biserică crezând că așa „ajută” Biserica, în loc să ajute Biserica tocmai prin exemplul viu și percutant pe care viața și lucrarea lor îl poate avea în Biserică.

Și de ce spun că extremismul ortodox actual e prea puțin înrădăcinat teologic sau, mai bine zis, indiferent față de teologia și de viața Bisericii? Pentru că Biserica de pretutindeni are mare nevoie de traducători duhovnicești ai teologiei Bisericii, dar, mai ales, de comentatori duhovnicești ai ei. Peste tot în Biserică e nevoie de actualizarea cultului Bisericii și a vieții Bisericii, de intensificarea vieții Bisericii în orașe și în sate, în Mănăstiri și în școlile teologice, și de o vizibilitate tot mai mare a mentalității ortodoxe în spațiul public. Adică avem nevoie de teologi, de traducători teologici, de comunicatori teologici și de creștini de toate vârstele, care să fie în stare să dea o mărturie clară și atotcuprinzătoare a vieții Bisericii pe toate canalele mediatice.

Și într-o astfel de situație, în care nevoile Bisericii sunt reale, profunde, diverse și complexe, extremismul ortodox ce alege să facă? Alege să se separe de Biserică, pe premisa că ei sunt „mai sfinți” decât ierarhii Bisericii și că „dreptatea” lor constă „în a nu face nimic” pentru mântuirea altora, ci, dimpotrivă, în a-i atrage și pe alții în fanatismul lor sterp și fără niciun viitor.

Așadar, fanatismul ortodox s-a separat de Biserică și își trăiește credința în mod parazitar, el fiind indiferent față de viața religioasă reală a Bisericii, după cum e indiferentă și societatea secularizată a lumii de azi. Cel care nu suportă Biserica și

pe Slujitorii ei din n motive nu vine la Biserică, după cum nu mai vine la Biserică nici extremistul ortodox, care crede că Biserica „a apostaziat". Și după cum cel care nu vine la Biserică nu poate să cumpere o lumânare sau să se spovedească, tot la fel nici extremistul ortodox nu mai vrea să facă ceea ce a făcut până nu de mult, pentru că acum și-a dat seama că e „mai sfânt" decât ceilalți.

Despre ce vorbim, de fapt? Despre orgoliul îmbrăcat religios! Pentru că oricine atentează la pacea și la unitatea Bisericii nu dorește să lase de la sine în favoarea unității, nu vrea să se smerească, ci vrea ca Biserica „să se schimbe" pentru el și potrivit modului în care el „vrea să fie" Biserica.

Însă Biserica așa a fost dintotdeauna! În Biserică au trăit, deopotrivă, și cei foarte deștepți și cei analfabeți, și oameni onești și perverși de tot felul, și oameni cu coloană verticală și profitori de tot felul, și Sfinți și păcătoși. A cere acum ca Biserica să fie formată „numai din Sfinți" înseamnă a te considera „mai drept" decât Acela, Care a spus că: „Nu [Οὔ]! Ca nu cumva, adunând neghinele, să smulgeți dimpreună cu ele [și] grâul [μήποτε, συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον]. Lăsați-le a crește împreună pe amândouă până la seceriș [Ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ]!" [Mt. 13, 29-30, BYZ]. Adică până la judecata Mea.

Și dacă Domnul nu îi scoate din calcul pe cei păcătoși, dacă nu îi scoate din Biserică, dacă nu îi scoate de la mântuire, iar viața Bisericii trebuie să fie propovăduită tuturor neamurilor [Mt. 29, 19], atunci nu putem avea o Biserică formată numai din Sfinți, iar Biserica nu poate să își întrerupă dialogul cu cei eterodocși și cu păgânii, ci, dimpotrivă, ea trebuie să îl potențeze continuu. Și astfel, ambele motivații ale

extremismului ortodox cad! Pentru că nu din dragoste de teologia Bisericii, ei nu mai dau pe la Biserică, și nu din iubire pentru teologia ei, aceștia se cred „sfinți”, ci dintr-un orgoliu lipsit de evlavie și de frică de Dumnezeu. Pentru că se cred „mărturisitori” ai credinței ca marii Sfinți Mărturisitori ai Bisericii, dar luptând împotriva unității și a păcii Bisericii. Pe când aceia au luptat împotriva ereziilor și nu a unor păcate personale ale ierarhiei Bisericii. Au luptat pentru cauza profundă a Bisericii și nu pentru că au fost jigniți și nedreptățiți în mod personal.

Însă motive de sminteală, în Biserică, vor fi oricând! Dacă vrei să te smintești în mod neapărat, dacă vrei să te doară inima din cauza neevlaviei unora din Biserică sau a lipsei lor de credință, e foarte ușor de făcut. Căci dacă compari viețile Sfinților cu viețile noastre, dacă compari teologia Bisericii cu câte nu facem noi, fiecare dintre noi în parte, găsești tot atâtea motive de îndepărtare de Biserică.

Numai că Biserica e singurul loc al mântuirii noastre! Aici e singurul loc în care noi ne împlinim cu adevărat. Și dacă toți suntem păcătoși și bolnavi, dacă toți avem nevoie de mila lui Dumnezeu ca să trăim și să ne mântuim, a ne scoate ochii unii altora pe motive de păcătoșenie, înseamnă a nu ne căuta niciunul interesul real în Biserică. Pentru că interesul nostru, al tuturor, e mântuirea noastră, vindecarea noastră duhovnicească, și nu disputele!

Noi venim la Biserică și suntem oamenii Bisericii nu pentru că nu păcătuim niciunul, nu pentru că nu avem niciunul vreo problemă, ci, dimpotrivă, pentru că avem probleme interioare multe și nerezolvate.

Aici e spitalul nostru duhovnicesc! Aici noi venim pentru ca să ne oblojim rănile! Și când eu am

mâna ruptă, iar tu ai nevoie de un transplant de rinichi, chiar dacă boala mea mi se pare „mai mică” decât a ta, fără El, fără Medicul nostru, al tuturor, rămânem tot nevindecați. Și nu pot râde de tine, pentru că și eu sunt în aceeași oală cu tine. Și eu am probleme cu sănătatea ca și tine.

Dar dacă știm că suntem cu toții bolnavi, atunci trebuie să ne știm cu toții interesul de fond: că toți avem nevoie de vindecarea de la Dumnezeu.

De aceea, eu n-am iubit niciodată extremismul religios! Nu mi-a trecut niciodată prin cap „să mă separ” de Biserică sau „să inventez” o altă „Biserică” pe premisa că eu aș fi „mai sfânt” decât alții. Și mulți extremiști ortodocși, indiferenți religios, ortodocși și eterodocși m-au întrebat de-a lungul timpului „de ce nu mă cert” cu ierarhia Bisericii, de ce „refuz” să văd derapajele oamenilor din Biserică, de ce accept „să fiu călcat” în picioare și „nedreptățit”. Iar răspunsul meu a fost și este același: „Eu văd păcatele altora! Le văd, nu sunt orb și nici nu îmi acopăr ochii ca să nu le văd! Eu văd mai bine decât mulți cine nu suntem noi, Slujitorii Bisericii, și câte ne lipsesc nouă și Bisericii, dar, în același timp, îmi văd și patimile mele, și iubesc în mod nespus unitatea și pacea Bisericii. Pentru că problemele mele cu alții din Biserică nu trebuie să pericliteze mântuirea altora. Iar dacă ei vor să îmi pună piedici, eu nu vreau să fac asta, pentru că eu îmi știu și îmi caut interesul, interesul real în Biserică: mântuirea mea și a tuturor oamenilor. De aceea nu mă las smintit de derapajele oamenilor din Biserică, nu fac din ele un capăt de țară, nu confund păcatele oamenilor Bisericii cu Biserica, pentru că eu trăiesc cu Dumnezeu în Biserică și știu că El are grijă de mântuirea tuturor”.

Așadar, iubiții mei, trebuie să căutăm interesul major al nostru și nu interese minore și meschine! Iar de interesul nostru major, de mântuirea noastră, ține și păstrarea unității Bisericii. Pentru că lupta împotriva Bisericii e lupta împotriva lui Dumnezeu, Care este fundamentul Bisericii.

De aceea, praznicul de azi al Bisericii ne arată că nu trebuie să ne călăuzim în viața noastră după presupuneri, după exagerări, după povești părut adevărate, după previziuni dubioase, ci după adevărata revelare a lui Dumnezeu. Căci atunci când oamenii credeau că Sfinții lui Dumnezeu iubesc separatismul, ghetoizarea, certurile religioase, cei trei Sfinți Ierarhi ai Bisericii au apărut în vedenie unui alt Sfânt al lui Dumnezeu, aflat încă în viață, și au vorbit prin el întregii Bisericii. Și ei au mărturisit Bisericii de pe pământ despre realitatea Bisericii din cer. Căci Biserica e una în cer și pe pământ, dar despre Sfinții lui Dumnezeu din cer aflăm numai dacă ei ni se revelează nouă, după voia lui Dumnezeu. Și Sfinții Ierarhi și Teologi a toată lumea, astăzi pomeniți, ne-au spus că sunt împreună în Împărăția lui Dumnezeu și că împreună Îl slăvesc pe Dumnezeu și se roagă pentru noi și că teologiile lor trebuie citite împreună și armonizate în noi înșine într-un tot unitar. Pentru că fiecare și-a scris teologia prin luminarea lui Dumnezeu, iar Dumnezeu nu spune lucruri contrare oamenilor, ci le revelează, pe măsura lor, aceeași realitate a Lui.

Așa că, teologia Bisericii are multiple nuanțe personale, pentru că e scrisă de mulți Sfinți Părinți, dar ea are un fond comun. După cum Biserica e compusă din milioane de oameni, dar pe toți ne leagă credința și viața Bisericii. Și dacă ieșim din unirea

interioară cu Dumnezeu, pe care o trăim în Biserica Sa, atunci suntem de unii singuri.

Iubiți, vă rog, Biserica lui Dumnezeu și trăiți ca mădulare vii și conștiente ale ei, în unire intimă cu Dumnezeul mântuirii noastre! Iubiți Biserica și dăruiți-vă toată viața Bisericii Sale! Pentru că a fi cu Biserica înseamnă a fi cu Dumnezeu, și a trăi în Biserică înseamnă a trăi în slava Lui cea dumnezeiască. Dar trăim în Biserică numai împreună cu Sfinții și cu Îngerii lui Dumnezeu, pentru că Împărăția Lui este a tuturor celor credincioși lui Dumnezeu. Amin!

Predică la Întâmpinarea Domnului [2018]

Iubiții mei[329],

din prima zi a vieții omului, Biserica îl întâmpină în mod sfânt pe om. Pentru că primul lucru pe care Biserica îl face pentru noul prunc ce a venit pe lume e acela de a sfinți apă pentru el. Și cu sfințirea apei începe Molitfelnicul preoțesc, unde se spune: „după ce femeia naște pruncul, moașa aduce la Biserică, într-un vas, apă curată pentru sfințire, iar Preotul o sfințește”[330]. Și în rugăciunea de sfințire, Preotul se roagă ca Sfântul Duh să sfințească apa adusă[331] și ea să fie „spre alinarea durerilor, spre iertarea păcatelor, spre depărtarea tuturor relelor, spre tărie, vindecare și sfințire”[332].

Pentru că din prima zi a vieții pruncului, Biserica îl pregătește pe acesta pentru ca să primească Sfântul Botez. Pentru că pruncii creștinilor trebuie creștinați și ei la rândul lor, adică botezați, căci fiecare trebuie să intre într-o relație personală cu Dumnezeul mântuirii noastre.

După 8 zile de la nașterea pruncului și după ce pruncul a fost spălat în apa sfințită la Biserică, Preotul „merge la casa unde s-a născut pruncul”[333], cântând troparul și condacul praznicului Nașterii Domnului, și rugându-se pentru mama care a năs-

---

[329] Începută la ora 6. 40, în zi de luni, pe 29 ianuarie 2018.

[330] *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 9.

[331] Idem, p. 11.

[332] Ibidem.

[333] Ibidem.

cut, pentru moașă și pentru femeile care o ajută în casă[334]. Însă, tot în a 8-a zi, pruncul e adus la Biserică și, în pronaos, Preotul îl înseamnă pe prunc cu semnul Sfintei Cruci și îi rostește pentru prima oară numele în mod liturgic. Adică în cadrul unei Slujbe făcută pentru prunc, numită „Rugăciunea la însemnarea pruncului, când i se pune numele”[335]. Însemnarea cu semnul Sfintei Cruci, când Preotul spune: „să se însemneze [însemne] lumina feței Tale peste robul Tău acesta (și i se rostește pentru prima oară numele în mod liturgic, adică în Biserică) și să se însemneze [însemne] Crucea Unuia-născut Fiului Tău în inima și în cugetul lui, ca să fugă de deșertăciunea lumii și de toată vicleana uneltire a vrăjmașului și să urmeze poruncile Tale”[336].

Pentru că Biserica îl întâmpină pe om ca să îl pună pe calea sfințeniei. Căci viața omului e una liturgică, e una închinată lui Dumnezeu, și nu este una indiferentă din punct de vedere religios.

Când pruncul e adus la Biserică pentru ca să fie botezat, el e adus înaintea ușilor Bisericii[337]. „Iar Preotul, stând în ușa Bisericii, cu epitrahilul pe grumaz [pe gât], să-l descingă de brâu sau de fașă pe cel care vine să se lumineze”[338], adică să se boteze și să se umple de slava lui Dumnezeu, de lumina Lui cea dumnezeiască. Și îl descinge de fașă pe prunc înaintea Bisericii și acolo îl și exorcizează[339].

De ce? Pentru că viața pătimașă e viața lumii și de ea îl scăpăm pe cel care vine spre Botez, pe când

---

[334] Idem, p. 11-15.
[335] Idem, p. 16.
[336] Ibidem.
[337] Idem, p. 22.
[338] Ibidem.
[339] Idem, p. 22-29.

viața cu Dumnezeu e viața bisericească și ea e o viață sfântă. Și e o diferență abisală între viața lumii și viața cea duhovnicească. Căci viața lumească, telurică, este o coabitare cu demonii, numită aici, în prima rugăciune de exorcizare a Botezului, drept „înșelăciunea cea veche”[340]. Pentru că viața păcătoasă e o viață trăită după îndemnurile demonilor. Dar cel care se leapădă de lumea păcatului prin Botez și este scos din robia demonilor și din împreună-locuirea cu ei[341], începe să fie strălucit în el însuși de lumina Evangheliei și să fie însoțit de Înger de lumină[342].

Căci cel botezat de Dumnezeul nostru treimic în Sfânta Sa Biserica, prin sfinții Săi Slujitori, e născut din nou din apă și din Duh, fiind iertat de toate păcatele sale[343] și e făcut mădular viu și deplin al Bisericii Lui.

Căci odată botezat, pruncul este și miruns, primind pecetea darului Sfântului Duh, și e împărtășit cu Sfânta și Dumnezeiasca Euharistie, pentru ca să trăiască ortodox în Biserica slavei Sale[344].

Și ori de câte ori venim să ne spovedim, pentru ca să ne împărtășim cu Domnul, noi venim la Dumnezeul milei celei nemăsurate[345], având încredere deplină în iertarea și în ajutorul Său.

Dar pentru că suntem oameni, care avem nevoie de ajutor pe calea mântuirii, Preotul Duhovnic e cel care ne întâmpină și primește spovedania noastră, Hristos Domnul stând nevăzut, dar simțit

---

[340] Idem, p. 22.
[341] Idem, p. 24, 27.
[342] Idem, p. 27.
[343] Idem, p. 42.
[344] Idem, p. 42-43.
[345] Idem, p. 64.

de către noi, și primind mărturisirea noastră cea cu umilință[346]. Căci simțim cum El ne aude și ne iartă prin Preotul Său și ne curățește de păcatele noastre. Căci spovedirea păcatelor noastre e o mărturisire cu durere și cu umilință înaintea Domnului, înaintea Celui căruia noi I-am greșit.

Și pe cât noi alergăm către Domnul în inima noastră și cerem iertarea Lui, pe atât și El aleargă către noi [Lc. 15, 20, BYZ], ca să ne ierte. Căci înainte ca noi să alergăm către Domnul, El Însuși e gata să ne întâmpine, să vină în fața noastră și să ne reprimească pe noi, fiii Lui cei rătăcitori, și să ne pună iarăși la masa Lui.

Și am început predica de azi cu întâmpinarea noastră liturgică de către Dumnezeu, pentru ca să înțelegem rostul sfânt al fiecărei întâlniri dintre noi. Căci dacă am socoti că fiecare întâlnire cu un altul este un moment sfânt, e un moment important pentru viața noastră și pentru viața lui, atunci am fi responsabili pentru fiecare relație pe care o începem.

Căci relația noastră cu fiecare om pe care îl cunoaștem trebuie să crească continuu din relația noastră cu Dumnezeu. Adică, cu fiecare om trebuie să avem o relație principială, o relație bazată pe adevăr și pe nevoia de mântuire. Căci atâta timp cât eu doresc să trăiesc curat și sfânt înaintea lui Dumnezeu, la fel trebuie să trăiesc și relația mea cu oamenii. Fiindcă în cadrul relației mele cu ei trebuie să vadă și să simtă că eu trăiesc după poruncile lui Dumnezeu și că le doresc tot binele. Că eu nu sunt o povară pentru mântuirea lor, ci un sprijin real, un prieten de conștiință, un om al lui Dumnezeu care vreau să îi ajut pe calea vieții lor în credință.

---

[346] Idem, p. 65.

Dar ca să știm să-i întâmpinăm în mod real pe oameni și să-i primim în inima și în viața noastră, trebuie mai întâi de toate să începem să fim oameni duhovnicești. Adică oameni curățiți, luminați și sfințiți de Dumnezeu în mod zilnic, pentru că ne lăsăm învățați voia Lui de către El.

Căci și Sfântul Simeon, primitorul de Dumnezeu, „a venit în Duhul întru templu [ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν]" [Lc. 2, 27, BYZ]. A venit luminat de Dumnezeu în acea zi la templu și L-a cunoscut duhovnicește pe Domnul „și [astfel] el L-a primit pe El întru brațele sale [καὶ αὐτὸς ἐδέξατο Αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ]" [Lc. 2, 28, BYZ].

Dar dacă nu-l vezi cu ochi duhovnicești, profunzi, înțelegători pe cel din fața ta, ce poți să-i spui cu adevărat folositor pentru el? Că aici e marea problemă a lucrării pastorale: trebuie să-l vezi cu adevărat pe omul din fața ta. Trebuie să-l vezi împreună cu Dumnezeu, luminat de către El, ajutat de către El să îi înțelegi viața și nevoia reală. Dar ca să-l vezi pe om, trebuie să fii al lui Dumnezeu. Trebuie să fii un om Sfânt, un om curat, nu doar un bărbat hirotonit.

Iar cei care îndrăznesc să vină la Preoție, fără să fie ai lui Dumnezeu, trăiesc toată viața lor cu această stare de impostură: nu îi văd pe cei din fața lor, nu îi văd cu adevărat, ci doar se prefac a fi înțelegători ai oamenilor. De aceea îi umplu de vorbe, de texte pe oameni, care nu-i ajută nicidecum, pentru că nu le văd problemele lor reale. Și de ce nu le văd? Pentru că sufletul omului ți se descoperă, numai atunci când Dumnezeu te luminează ca să îl vezi. Și Dumnezeu te luminează ca să vezi sufletul omului, numai când trăiești cu El tot timpul, când El te-a chemat și te-a pus în slujirea Lui și te ajută să Îi slujești Lui cu

cuviosie. Și cu toate acestea, fiecare dintre noi trebuie să Îl întâmpinăm pe Dumnezeu, în mod zilnic, cu toată credința și dragostea noastră, fiind plini de nădejde în ajutorul Lui. Trebuie să Îl întâmpinăm în rugăciunea noastră, în fapta noastră bună, în lucrarea noastră pentru mântuirea oamenilor. Căci toată viața noastră trebuie să fie o întâmpinare a oamenilor, așa după cum Dumnezeu este o continuă întâmpinare a noastră.

– Dar ce înseamnă *să întâmpini* pe cineva?

– Înseamnă să ieși înaintea cuiva și să-l primești în viața ta și să fii prieten cu el. Înseamnă să trăiești întotdeauna disponibilitatea spre dialog și spre ajutor, spre comuniune. Pentru că toți avem nevoie de prietenie, de iubire, de adevăr, de întrajutorare. Și creștinii trebuie să fie oameni ospitalieri și de încredere, oameni buni și înțelegători, oameni care să-i vindece de neiubire și de neîncredere pe oameni prin cuvântul, prin fapta și prin exemplul integral al vieții lor.

Căci în discuțiile de tot felul care se poartă în jurul vieții Bisericii cel mai adesea se amintește de *încredere*. Oamenii care vin sau nu vin la Biserică de obicei vor să găsească la Biserică oameni de încredere. Adică oameni cu care poți discuta în mod sincer, în mod onest, în mod deschis despre toate lucrurile. Iar când nu găsesc oameni de acest fel sau când au experiențe nefericite cu oameni ai Bisericii, ei se retrag în sinea lor și refuză să mai vină la Biserică, fără ca prin aceasta să fie cu totul necredincioși. Însă teama lor de a li se înșela așteptările e mai mare decât nevoia lor de viață liturgică.

Iar eu cred că de această teamă îndreptățită și de învingerea ei ține toată readucerea oamenilor credincioși la Biserică, dar care, din anumite motive

punctuale, s-au îndepărtat de la viața liturgică continuă a Bisericii. Pentru că lor trebuie să le explicăm faptul că esența vieții Bisericii constă în relația lui Dumnezeu cu fiecare dintre noi. Dar pentru ca Dumnezeu să locuiască în noi prin harul Său trebuie să trăim viața Bisericii în mod liturgic și în ritm continuu. Adică trebuie să venim la Biserică, cu toate indispozițiile pe care ni le pot provoca unii sau alții dintre cei pe care îi găsim în Biserică, pentru că aici începe și se continuă viața cu Dumnezeu.

Căci așa facem și când mergem în alte instituții! Dacă avem o boală, ne lăsăm pe mâna medicilor să ne vindece. Dacă vrem să facem o facultate, ne lăsăm pe mâna profesorilor noștri ca să ne învețe. Dacă vrem să scăpăm de un proces, ne încredem în avocații care pledează pentru noi. Și mergem pe încredere când împrumutăm bani de la bancă, mergem pe încredere când cumpărăm mâncare de la supermarket, mergem pe încredere când ne ducem la Poliție și le dăm de știre că ni s-a furat un lucru anume.

Însă oricine ne poate înșela încrederea în el! Părinții, bunicii, frații, soții, vecinii, prietenii ne pot înșela încrederea în ei la un moment dat. Asta nu înseamnă că trebuie „să nu mai avem încredere" în oameni sau să credem că „toți oamenii sunt la fel". Însingurarea de sine, după o nefericire, nu e întotdeauna o soluție bună. Cel mai adesea ea ne aruncă în tristețe și în nefericire, iar tristețea e începutul multor păcate.

De aceea, dacă ne vrem binele real, trebuie să scăpăm repede de depresii, adică de tristețile prelungite. Rugăciunea, citirea de cărți sfinte, vorbirile cu oamenii, ieșirile afară, în natură, sunt scoateri ale noastre din tristețe, din dezamăgire. Și trebuie să ne

impunem nouă înșine să nu mai stăm triști, să nu mai stăm în gânduri negre, să nu mai trăim în descurajare, ci să pășim interior spre bucuria lui Dumnezeu și spre iertarea Lui, spre împăcarea cu El și cu oamenii.

Căci orice dramă, nefericire, obsesie pot fi depășite! Dumnezeu e Cel care ne dă putere să trecem peste toate barierele interioare, peste toate bolile și neputințele noastre.

Pentru că praznicul de azi e tocmai despre revelarea lui Dumnezeu în Biserica Lui, despre faptul că El, ca Prunc, S-a arătat ca Stăpân al lumii. Și S-a arătat ca Prunc în mijlocul nostru pentru ca să ne spună tuturor că El ne vindecă de toate neputințele vieții noastre, care încep odată cu nașterea noastră.

Căci pruncii sunt cei mai neputincioși, la fel ca bătrânii ce au nevoie de ajutorul altora pentru nevoile lor intime. Și pruncii comunică cu noi prin plânsul lor, după cum comunică prin semne cei care nu pot vorbi. Dar cum Fiul Tatălui S-a întrupat și S-a făcut Prunc, noi avem și Sfinți Prunci în calendarul Bisericii, pentru că oamenii se pot mântui la orice vârstă a vieții lor.

De aceea, iubiții mei, la orice vârstă a vieții noastre Îl putem întâmpina și primi în viața noastră pe Domnul, așa după cum au făcut și Sfinții Simeon și Anna, pomeniți în Evanghelia de azi [Lc. 2, 22-40][347]! Pentru că în orice clipă a vieții noastre noi ne putem schimba, ne putem converti la adevărata viață cu Dumnezeu. Căci viața la întâmplare, viața fără poruncile lui Dumnezeu, nu e adevărata viață a omului, ci e o viață depersonalizantă. Numai cu Dumnezeu noi ne împlinim cu adevărat, noi ne

---

[347] *Cf. Sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie*, ed. BOR 1983, p. 321.

putem sfinți, și sfințenia e adevărata împlinire a vieții noastre.

Așa că azi, când Domnul vine în templu ca să ne arate că El este împlinirea Legii și a Profeților, El ne spune totodată că e temelia și împlinirea Bisericii și a noastră, a fiecăruia în parte. Pentru că viața cu Dumnezeu e viața întemeiată pe slava Lui, primită de noi la Botez. Și viața cu Dumnezeu e viața duhovnicească, cea care ne împlinește cu adevărat, e viața sfântă și fără de prihană. Amin!

Predică la Duminica a 34-a după Cincizecime [2018]

Iubiții mei[348],

există oameni în Biserica lui Dumnezeu care nu au cunoscut mari derapaje morale în viața lor. Ei au avut o viață straight, dreaptă, de la tinerețea și până la bătrânețea lor, și nu știu ce înseamnă să te îmbeți, să fumezi, să curvești, să te droghezi, să furi, să pierzi nopțile în petreceri epuizante. Pentru că au avut părinți care i-au crescut și educat creștinește, care i-au adus la Biserică de mici, care i-au învățat ce e bine și ce e rău, și de aceea nu au fost curioși să experimenteze viața potrivnică lui Dumnezeu, adică viața păcătoasă. Nu și-au făcut de cap în viața lor și bine au făcut! Au stat în poruncile lui Dumnezeu, L-au căutat pe El toată viața, au fost nelipsiți de la Biserică și de aceea viața lor nu cunoaște amărăciunea păcatului.

Și acești oameni cu viață liniară, dreaptă, au fost reprezentați de Domnul în persoana fiului celui mai bătrân [ὁ πρεσβύτερος] [Lc. 15, 25, BYZ] din parabola de azi [Lc. 15, 11-32]. Căci fiul mai bătrân îi desemnează pe Sfinții lui Dumnezeu care nu au făcut mari păcate în viața lor, pe cei care nu au trăit mari căderi de la voia lui Dumnezeu.

Și aceștia sunt plăcuții lui Dumnezeu, cei care L-au ascultat pe El în toată viața lor și de aceea ei

---

[348] Începută la 8. 55, miercuri, 3 grade afară, soare, 31 ianuarie 2018.

sunt întotdeauna cu El și toate ale Lui sunt și ale lor [Lc. 15, 31, BYZ]. Pentru că ei seamănă cu Dumnezeu!

Și seamănă cu El mai ales la modul în care ei trăiesc mânia și urgia Lui față de păcatele oamenilor. Căci Dumnezeu Se mânie și Se urgisește pe păcatele celor păcătoși și la fel fac și Sfinții Lui! Și cum să nu facă asta Dumnezeu și Sfinții Lui, când păcatul e moarte, e neiubire, e indiferență față de Dumnezeu? Și pentru că El e Drept și ei, Sfinții Lui, sunt Drepți înaintea lui Dumnezeu, pentru aceasta ei urăsc tot păcatul și toată neiubirea și toată indiferența față de Dumnezeu.

De aceea, când cel mai bătrân a auzit că fratele lui cel păcătos a fost primit de Tatăl lor, de Dumnezeu, „că, însănătoșindu-l pe el, l-a primit [ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν]" [Lc. 15, 27, BYZ] la masa Lui, Dreptul a reacționat potrivit dreptății lui Dumnezeu: „și s-a urgisit și nu voia să intre [ὠργίσθη δέ, καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν]" [Lc. 15, 28] în bucuria lui Dumnezeu cu cel înviat din morți. S-a umplut de urgie față de păcatele celui însănătoșit de Dumnezeu și a reacționat ca Dumnezeu vizavi de păcat: umplându-se de urgie față de păcatele fratelui său.

Însă Domnul îi aduce în discuție, în parabola Sa, pe Sfinții Lui cei preacurați, pe cei care nu au cunoscut boala păcatului din destul, nu pentru ca să ne învețe că Sfinții Lui „îi urăsc" pe cei păcătoși, ci că Sfinții învață de la Dumnezeu, fiecare dintre ei la rândul lor, că Dumnezeul nostru Cel preadrept este și mult-milostiv. Că Dumnezeul nostru e paradoxal, că e preaminunat, că El nu este unidimensional în relațiile Sale cu oamenii și cu întreaga Lui creație, ci în multe feluri conlucrează cu ei, și, deopotrivă, îi primește ca pe ai Lui pe Sfinții Lui cei preacurați, după cum îi primește ca pe ai Lui și pe Sfinții care au

trăit mari căderi în viața lor, dar mai apoi s-au curățit și s-au luminat și s-au sfințit împreună cu El.

Și cea mai importantă idee a parabolei de azi e tocmai aceasta: că Sfinții lui Dumnezeu nu sunt toți la fel, pentru că nu toți s-au sfințit în același mod, ci sfințirea fiecăruia dintre noi e profund personală, dar noi trebuie să luăm aminte la exemplul tuturor Sfinților Lui. Pentru că nu trebuie să excludem viața niciunui Sfânt din modul în care noi ne sfințim viața, ci trebuie să învățăm de la fiecare modul foarte profund al lui Dumnezeu de a lucra cu oamenii Săi.

Căci de aceea Dumnezeu nu smulge neghina dimpreună cu grâul: pentru că multă neghină va deveni grâu al Lui, mulți păcătoși de azi vor deveni Sfinții lui Dumnezeu de mâine, după cum mult grâu poate deveni neghină, căci mulți care azi sunt credincioși Lui, mâine vor cădea de la El.

...Fiul cel mai bătrân, cel îmbătrânit în sfințenie, avea nevoie să cunoască iubirea paradoxală a lui Dumnezeu cu cei păcătoși! Că El nu îi iubește doar pe Sfinți, ci și pe păcătoșii care se pocăiesc. De aceea, „Tatăl său, ieșind, îl chema pe el [Πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν]” [Lc. 15, 28, BYZ].

– Cum iese Dumnezeu spre Sfinții Săi?

– Prin slava Lui! Căci El iese spre noi prin vederi dumnezeiești, prin descoperirile bunătății Sale față de noi și prin acestea ne cheamă la El. Și El a chemat râvna Sfântului pentru dreptatea lui Dumnezeu, confirmându-i că râvna pentru sfințenie e râvnă dumnezeiască, dar l-a învățat totodată și că iubirea pentru cel păcătos care se pocăiește este tot după dreptatea lui Dumnezeu. Căci Dumnezeu e Drept și când pedepsește și când îl miluiește pe om.

Când Dumnezeu ne pedepsește, El e Drept cu noi, pentru că are în vedere vindecarea noastră.

Pedeapsa Lui e mila Lui față de noi. E începutul vindecării noastre, dacă noi ne-o asumăm. Și când El ne iartă e iarăși Drept, pentru că dă tuturor, în mod imediat, dreptul la viața cu El, atâta timp cât oamenii recunosc că El este viața lor cea adevărată.

Dacă Dumnezeu nu l-ar ierta pe om imediat ce el se pocăiește, ar fi profund nedrept. Pentru că schimbarea interioară a omului, schimbarea lui reală, ar fi degeaba, atâta timp cât Dumnezeu nu i-ar valida-o. Însă El recunoaște imediat întoarcerea noastră, pocăința noastră reală, și de aceea, alergând, El cade pe gâtul nostru și ne sărută [Lc. 15, 20, BYZ]. Pentru că reprimirea noastră la El e reală, e duhovnicească, e plină de iubire dumnezeiască și cel care se pocăiește o trăiește ca pe cea mai mare eliberare din viața lui. Pentru că iertarea lui Dumnezeu ne scoate din robia demonilor, ne eliberează duhovnicește și de aceea toată Împărăția Lui se bucură împreună cu noi [Lc. 15, 24], pentru că Se bucură împreună cu Dumnezeu de mântuirea noastră.

– Ce i-a reproșat Sfântul lui Dumnezeu, atunci când I-a spus: „Iată, de atât de mulți ani Îți slujesc Ție și niciodată porunca Ta [n-]am călcat [Ἰδού, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω Σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν Σου παρῆλθον], și mie niciodată [nu] mi-ai dat un ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei [καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ]. Dar când fiul Tău acesta, care a mâncat viața Ta cu curvele, a venit [Ὅτε δὲ ὁ υἱός Σου οὗτος ὁ καταφαγών Σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν], ai jertfit lui Vițelul cel îngrășat [ἔθυσας αὐτῷ τὸν Μόσχον τὸν σιτευτόν]” [Lc. 15, 29-30, BYZ]?

– I-a reproșat că viața sfântă de mulți ani nu are parte de iertarea lui Dumnezeu, așa cum are parte cel păcătos care se pocăiește. Dar, totodată, Sfântul a

vorbit din perspectiva Vechiului Testament, a Sfinților de dinainte de venirea Domnului, care nu s-au putut bucura de iertarea lui Dumnezeu, așa cum se bucură cei de acum, din Biserica Lui, când Hristos, Vițelul cel îngrășat al Tatălui, e hrana noastră, a tuturor. Pentru că Sfinții din vechime au suferit multe pentru Domnul și totuși nu au primit moștenirea lor, adică iedul bucuriei lor, decât împreună cu noi, la venirea Lui. Când El S-a făcut om și S-a jertfit pentru noi, ca să fie hrana mântuirii noastre, a tuturor celor credincioși.

De aceea, Dumnezeu îi spune celui Sfânt: „Copile, tu totdeauna ești cu mine și toate ale Mele ale tale este [sunt] [Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ᾽ ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν]! Dar se cuvine [acum] să ne veselim și să ne bucurăm [Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει]! Că[ci] fratele tău acesta era mort și a înviat [ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν]; și pierdut era și a fost aflat [καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη]” [Lc. 15, 31-32] de către Mine.

Pentru că dreptatea lui Dumnezeu implică iertarea Lui. Dreptatea lui Dumnezeu se veselește și se bucură de îndreptarea oamenilor, de pocăința lor continuă, pentru că pocăința e întoarcerea noastră la ce e drept, la viața dreaptă, fără sincope. Pocăința e întoarcerea la viața fiului celui mai bătrân, la viața celui care nu a vrut să experimenteze singurătatea și desfigurarea interioară a păcatului.

Și pentru că pocăința ne întoarce la viața dreaptă, la viața adevărată a omului, ea ne arată că păcatul este o dezertare a noastră din slujirea lui Dumnezeu, un ocol nefericit care ne epuizează, o deraiere de la drumul nostru cuvios. Căci în loc să ne placă viața cu Dumnezeu, viața casnică cu Dumnezeu, cu Tatăl

nostru, noi ne luăm viața în propriile mâini și o transformăm într-un experiment sinucigaș.

Și ce ne zicem?! „Suntem sănătoși, putem să ne mișcăm, să mergem oriunde vrem...avem o singură viață...e viața noastră...și de aceea trebuie să o trăim la maxim!". Pentru că atunci când vrem să păcătuim, nu ne mai place să gândim, nu ne mai place să vedem consecințele faptelor noastre, ci acționăm pătimaș. Facem imediat păcatul! Dar păcatul, a cărui poftă ne-a stăpânit înainte de a păcătui, după păcătuire devine amar. Și devine amar pentru că trebuie să trăim cu el în noi și cu consecințele pe care el le aduce în noi: boala, neputința, durerea, patima, întunecarea interioară.

Tocmai de aceea, fiul cel mai tânăr [ὁ νεώτερος] [Lc. 15, 12, BYZ] nu și-a dat seama de răul pe care și l-a făcut, decât atunci când a început să mănânce din roadele lui amare. Când a conștientizat că: „Iar eu pier [cu] foamea [ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι]" [Lc. 15, 17, BYZ] pe care o trăiesc. Pentru că păcatul îți mănâncă tot binele vieții cu Dumnezeu, tot binele vieții tale cuvioase de mai înainte, și te lasă flămând, când îți promisese că îți va da „toată fericirea".

Dar „fericirea" care nu are de-a face cu Dumnezeu e din Iad! „Fericirea" păcatului e o viață aberantă. „Fericirea" care nu are nimic de-a face cu sfințenia e nefericire violentă, amară, prăpăstioasă. Pentru că viața cu Dumnezeu e singura stabilă și împlinitoare, e singura plină de nemurire. În cadrul ei experimentezi toată sfințenia, toată curăția, toată dreptatea, toată frumusețea duhovnicească. Și de aceea nu ai nevoie de ocolul păcatului pentru ca să cunoști viața cu Dumnezeu, ci pe ea o poți trăi de la Botezul tău, dacă familia ta e responsabilă și te ține în ambianța sfintei vieți creștine a Bisericii.

Însă, pentru cei care s-au lăsat cuprinși de curiozitate păcătoasă sau de delăsare păcătoasă sau au intrat într-un anturaj rău, Dumnezeu e paradoxal în bunătatea Lui! Pentru că El îi recuperează și pe aceștia. El îi caută și îi află și pe ei și îi readuce la Biserica Lui.

De aceea, în duminica a doua a Triodului, Dumnezeu ne vorbește despre mila Lui ca să ne învețe să trăim drept înaintea Sa. Pentru că El vrea ca toți păcătoșii să devină Sfinți, iar Sfinții Lui să devină și mai sfinți văzând marea Lui milostivire cu toți oamenii. Iar dacă am trăit drept înaintea Lui, să Îl lăudăm pe El, căci de la El e dreptatea noastră. Iar dacă am revenit la dreptatea Lui, după un ocol lung al păcatului, tot pe El să Îl lăudăm, căci de la El e pocăința noastră. Pentru că numai întru Dumnezeul mântuirii noastre noi avem viață și îndreptare și sfințenie. Amin!

Predică la Duminica Înfricoșătoarei Judecăți [2018]

Iubiții mei[349],

în predica de azi vă cer să vă mutați atenția de la *faptele bune* la *raportarea noastră religioasă față de oameni.* Pentru că despre acest lucru voi predica azi: despre totala noastră raportare interioară, religioasă, față de semenii noștri. Despre modul cum vrea Dumnezeu să ne comportăm față de semenii noștri.

Căci adesea, la această duminică, se predică despre milostenie în general, despre milostenie ca despre un act care ne vizează pe noi și nu pe aproapele nostru.

Însă Evanghelia Înfricoșătoarei Judecăți nu ne vorbește despre faptele bune fără corelarea lor cu viața aproapelui nostru, nu ne vorbește despre faptele bune în sine, ci despre raportarea noastră interioară, ca oameni ai credinței, față de oameni. Pentru că în toată viața noastră de oameni credincioși trebuie să ne raportăm la ceilalți din perspectiva lui Dumnezeu, așa după cum ne cere Dumnezeu. Și El ne cere ca să Îl vedem pe El în aproapele nostru și Lui să Îi slujim prin toată raportarea noastră la nevoile aproapelui nostru.

Pentru că, în relatarea Sfântului Matteos, Domnul ne spune: „Căci am flămânzit și Mi-ați dat Mie să mănânc [Ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ Μοι φαγεῖν]! Am însetat și Mi-ați dat să beau [ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ Με]! Străin eram și M-ați primit [ξένος

---

[349] Predică începută la 9. 38, luni, 5 februarie 2018, pe timp de soare, cu 3 grade afară.

ἤμην, καὶ συνηγάγετέ Με]! Gol [eram] și M-ați îmbrăcat [γυμνός, καὶ περιεβάλετέ Με]! Eram bolnav și M-ați cercetat [ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ Με]! În temniță eram și ați venit la Mine [ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρός Με]" [Mt. 25, 35-36, BYZ].

Adică raportarea noastră religioasă trebuie să fie față de tot omul din fața noastră, pentru că pe tot omul trebuie să îl vedem din perspectiva lui Dumnezeu. Trebuie să îl vedem cu ochii iubirii noastre pentru Dumnezeu și ca și când el, pe pământ, ar fi în locul Lui. Ca și când, îmbrățișându-L pe om, Îl îmbrățișăm pe Domnul și Dumnezeul nostru.

Dar ca să fim plini de iubire pentru om, pentru tot omul, trebuie să fim plini de nespusă iubire pentru Dumnezeul nostru, pentru Dumnezeul mântuirii noastre. Pentru că numai iubindu-L pe El, împlinim poruncile Lui. Și împlinind porunca iubirii față de aproapele nostru, noi Îl putem vedea pe Dumnezeu în fiecare semen al nostru, tocmai pentru că suntem nespus de îndrăgostiți față de Dumnezeul iubirii noastre. Îl putem vedea pe El în toți oamenii, căci toți suntem după chipul Lui, și putem vedea amprenta iubirii Lui în toată creația Sa, pentru că iubirea Lui s-a revărsat întru noi, prin înfierea noastră cea duhovnicească primită la Botez.

Dar dacă criteriul judecății lui Dumnezeu e iubirea pentru Dumnezeu și pentru aproapele nostru, atunci, iubiții mei, orice faptă care îl bucură și îl ajută și îl schimbă în bine pe aproapele nostru este o faptă a iubirii. E o faptă a iubirii dacă îl salutăm pe cineva cu bucurie și dacă stăm cu el de vorbă și omul se simte întărit de vorbirea cu noi. Dacă îl ajutăm în orice nevoie a lui, mai mare sau mai mică. Dacă îl vorbim de bine pe unde mergem și el aude de la alții acest lucru. Dacă, prin exemplul vieții noastre, e

încurajat și el să fie un om evlavios și nu un delincvent.

Îi iubim pe oameni prin cuvintele, prin predicile, prin cărțile pe care le scriem, prin proiectele în favoarea lor. Îi iubim prin tot ceea ce facem pentru ei. Căci oamenii nu au nevoie doar de bani, de mâncare și de haine, ci, în primul rând, de iubire, de respect, de înțelegere, de încurajarea și susținerea noastră.

Tocmai de aceea, nu trebuie să citim Evanghelia de azi în termenii dărniciei indiferente față de oameni, față de binele lor real, duhovnicesc, ci, dimpotrivă, că Domnul ne cere să avem o relație reală cu oamenii, o relație reală de iubire și de respect față de ei și în cadrul ei să ne manifestăm ca oameni credincioși, iubitori și atenți. Pentru că Evanghelia de azi nu cere fiecăruia dintre noi să construim câte o instituție caritativă care să dea mâncare, băutură și haine oamenilor sau câte o asociație creștină, în care membrii ei să viziteze pe cei din spitale și din penitenciare și să îi adune pe cei fără de adăpost de pe străzi, ci ne cere să ne manifestăm în mod total, la nivelul nostru, în relația cu aproapele nostru. Să fim întotdeauna deschiși față de nevoile lor și să îi ajutăm în funcție de puterea noastră redusă de ajutorare a lor.

Căci omul simplu nu poate face ceea ce poate face o instituție de caritate, un spital, o asociație creștină sau, în primul rând, Ministerul Sănătății. Dar fiecare creștin în parte poate să vadă în fiecare om pe Hristosul iubirii sale și să se manifeste față de el în funcție de posibilitățile sale materiale, intelectuale și duhovnicești.

De aceea, ne spune Domnul, „în[tru]cât ați făcut unuia [dintre] acești frați ai Mei foarte mici

[ἐφ᾽ ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν Μου τῶν ἐλαχίστων], Mie Mi-ați făcut [Ἐμοὶ ἐποιήσατε]" [Mt. 25, 40, BYZ].

– Însă ce putem face noi, din punct de vedere material, intelectual și duhovnicesc pentru aproapele nostru, ca să facem acestea, în mod implicit, și pentru Dumnezeul nostru?

– Putem face enorm de multe lucruri, ținând cont de averea, de locul de muncă, de calitățile noastre personale, de timpul pe care vrem să îl dăruim oamenilor. Putem face locuri de muncă pentru oameni, plătite conform specializării lor și a muncii pe care o depun, putem să îi educăm pe copii și pe tineri pe banii noștri, îi putem duce în excursii și în călătorii de studii, îi putem ajuta să se căsătorească și să își zidească sau să își cumpere o casă, îi putem ajuta să se educe în mod continuu și să învețe noi meserii, îi putem ajuta să înțeleagă teologia Bisericii și să îi sprijinim în mod constant în demersul lor de a fi buni creștini.

Banii și lucrurile și oportunitățile dăruite de noi altora sunt aportul nostru material pentru semenii noștri. Alfabetizarea clasică și electronică și inițierea oamenilor în științe, meserii și arte formează aportul nostru intelectual în viața semenilor noștri. Iar atunci când îi învățăm teologia Bisericii și cum să se curățească de patimi, să se lumineze și să caute viața sfântă cu Dumnezeu, acestea formează aportul nostru duhovnicesc la binele lor temporal și veșnic.

Căci „nu numai întru pâine va trăi omul [Οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος], ci [și] în[tru] tot cuvântul ieșind din gura lui Dumnezeu [ἀλλ᾽ ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ]" [Mt. 4, 4, BYZ]. Pentru că omul are nevoie de salariu, de casă, de familie, dar, în același timp, el are nevoie

și de știință și de cultură, de informare și de continuă educare. Dar, mai presus de toate, omul are nevoi duhovnicești profunde, nevoi care țin de relația sa cu Dumnezeu și pe care numai El ni le satisface. Adică el are nevoie să meargă la Biserică, să citească teologie, să se roage, să postească, să se spovedească și să se împărtășească cu Domnul, să-și trăiască în smerenie și în comuniune frățească viața sa.

Căci orice cuvânt care a ieșit și iese mereu din gura lui Dumnezeu și a Sfinților Lui e cuvânt mântuitor pentru noi. Și ca să afli cuvântul Lui și al Sfinților Lui trebuie să îl citești. Și ca să îl citești, trebuie ca mai întâi de toate să știi să scrii și să citești în limba ta, în limba română, dar și în alte limbi. Dar pentru ca să cumperi cărți teologice, trebuie să ai bani. Și ca să ai bani, trebuie să muncești. Și ca să fii angajat cu carte de muncă, trebuie să ai școală. Și vedem cum toate se reduc la școală și la muncă.

Căci dacă disprețuim Școala, munca, familia, Biserica, societatea, înseamnă că îl disprețuim pe om. Și ca să îl disprețuiești pe altul, trebuie ca mai întâi de toate să te disprețuiești pe tine însuți. Și de ce te-ai disprețui pe tine însuți? De ce te-ai considera incompetent și impropriu lumii noastre, dacă tu ai făcut toate eforturile să fii școlit și acceptat în societate?

Însă, cel mai adesea, nu ne simțim bine cu noi înșine, cu viața noastră și cu ceea ce am făcut până acum, dacă nu ne-am dat toată silința în a ne construi interior și din punctul de vedere al statutului nostru social. Căci construirea interioară și a locului nostru în societate e o lucrare de-o viață și nu de-o zi, iar dacă nu le iei în serios de la început și până la sfârșitul vieții, e normal să fii nemulțumit cu cine ești și cu ce ai făcut cu viața ta.

– Cine este aproapele nostru din perspectiva Evangheliei de azi?

– La o citire superficială sau literalistă a Evangheliei de azi [Mt. 25, 31-46] aproapele nostru e omul fără casă și fără familie, omul rămas singur, omul pe care nu are cine să îl viziteze la spital sau în pușcărie. Deci cineva care nu e din familia și din neamul nostru, cineva aflat departe de noi, cineva aflat la periferia societății.

Însă nu stau așa lucrurile! Pentru că Scriptura nu se citește numai literal, ci și duhovnicește, nu se citește doar simplist, ci și în mod profund catehetic.

Și de aceea, în Evanghelia de azi, aproapele nostru e orice om și, în primul rând, cei din familia noastră și din neamul nostru. Pentru că copiii noștri sunt primii care sunt flămânzi și însetați după adevăr, după iubire, după Dumnezeul lor. Copiii noștri au nevoie de părinții lor, de știința lor de carte și de experiența lor, de credința și de iubirea lor pentru Dumnezeu. Pentru că ei vor să aibă exemple vii în viața lor. Și când noi, părinții, nu suntem exemple, exemplele pe care ei le caută, atunci copiii noștri își caută exemplele în afara familiei noastre. Și de aici certuri, neînțelegeri între părinți și copii, pentru că copiii vin cu un alt mod de a vedea lucrurile, cu care părinții nu sunt de acord.

Însă ce au făcut părinții pentru copiii lor în materie de cunoaștere și de experiență, în materie de a fi un exemplu pentru ei? Căci unii părinți își fac temele împreună cu copiii lor preșcolari, ajung să îi ajute și pe la gimnaziu, dar îi pierd când nu mai pot ține ritmul cu ei. Sau nu mai vor să discute cu ei la modul serios tocmai în momentul dificil, când, adolescenți fiind, au cel mai mult nevoie de părinți care să le vorbească prietenește, dar, în același timp,

în cunoștință de cauză, despre cum să își facă prieteni și iubiți și despre cum să își aleagă drumul în viață. Și această nevorbire cu copiii tăi, această neimplicare reală în viața lor înseamnă a-i lăsa fără mâncare și apă, fără haina iubirii tale pentru ei, goi în fața zilei de mâine, adică cu totul nepregătiți pentru a-și începe viața de unii singuri.

Și cum ne comportăm cu copiii noștri, ne comportăm și cu părinții noștri, cu rudele noastre, cu vecinii noștri, cu prietenii noștri. Pentru ei nu avem cuvinte, nici iubire, nici sinceritate, nici timp, căci nu vrem să ne obosim pentru alții. Că aici e marea frumusețe, dar și marea greutate a iubirii pentru Dumnezeu și pentru aproapele nostru: ea este o asceză doborâtoare! E o extenuantă dăruire de sine, o continuă ridicare din oboseala noastră pentru o oboseală și mai mare pentru binele semenilor noștri.

Iar dacă am avut sau avem astfel de părinți, de bunici, de rude, de exemple vii lângă noi, care s-au dăruit și se dăruie continuu pentru a-I sluji lui Dumnezeu și pentru a sluji tuturor, atunci înțelegem de ce nu anumite fapte omenoase ne cere Dumnezeu la Judecata Lui cea veșnică, ci ne cere să fim oameni care ne-am dăruit continuu pentru a sluji oamenilor. Pentru că nu trebuie să Îl vedem în oameni pe Hristosul mântuirii noastre doar din când în când, atunci când „vrem" sau „avem nevoie noi să facem fapte bune", ci tot timpul. Pentru că aproapele nostru are tot timpul nevoie de noi și noi de el. El are nevoie de iubirea mea, precum și eu am nevoie de iubirea lui. Dar pentru ca să ne manifestăm iubirea în mod reciproc, pentru ca să ne arătăm amândoi oameni ai credinței și ai respectului reciproc, trebuie să avem o relație de prietenie, de sinceritate și de întrajutorare reală. Pentru că numai în cadrul unei relații reale îl

percepem pe celălalt ca neapărat pentru noi, după cum Îl percepem pe Dumnezeul mântuirii noastre. Căci, înainte de toți oamenii, cu Dumnezeu avem cea mai profundă și reală relație a noastră și din ea izvorăște orice relație a noastră cu oamenii. Pentru că în cadrul oricărei relații cu oamenii, noi Îl avem în prim-plan pe Dumnezeu și ne manifestăm față de ei ca în fața lui Dumnezeu.

Tocmai de aceea, la Judecata Lui, noi vom merge cu ei în noi, cu cei pe care i-am iubit și i-am apreciat, pe care i-am ajutat și ne-au ajutat și pentru care ajutor le-am fost și le suntem recunoscători. Noi vom merge cu toate relațiile reale pe care le-am avut cu semenii noștri, toate izvorâte din iubirea noastră pentru Dumnezeu. Și El va vedea în ființa noastră toată deschiderea noastră, toată atenția noastră față de aproapele nostru, toată oboseala noastră sfântă pe care o conțin relațiile reale cu oamenii.

Pentru că nu trebuie să Îi spunem Celui care știe și vede toate cine suntem și ce am făcut noi pe pământ, ci trebuie doar să venim în fața Lui, așa cum suntem, așa cum am devenit în urma tuturor relațiilor noastre cu oamenii, izvorâte din relația noastră cu El Însuși. Și atunci El Se va recunoaște în noi, după cum și noi L-am văzut mereu în toți semenii noștri. El Se va privi în noi ca într-o icoană a Lui, pentru că va fi în noi prin slava Lui și va străluci din noi ca din bisericile Lui personale și îndumnezeite.

Tocmai de aceea, Dumnezeu va spune Sfinților Lui: „Veniți, binecuvântații Tatălui Meu [Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός Μου], [și] moșteniți Împărăția care a fost pregătită vouă de la întemeierea lumii [κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν Βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου]!” [Mt. 25, 34, BYZ]. Pentru că Împărăția lui Dumnezeu presupune relații

reale, comuniune cu Dumnezeu și cu aproapele nostru, ea presupune sfințenie.

Și oricare om, care s-a bucurat de un mare bine în viața lui, făcut de cineva anume, îl binecuvintează pe omul care i-a făcut o mare bucurie. Cu atât mai mult îi binecuvântăm noi pe Sfinții lui Dumnezeu, pentru toate binefacerile pe care ei le-au făcut și le fac întregii umanități. Și ei sunt cu adevărat binecuvântați de Dumnezeu, sunt cu adevărat lăudați și răsplătiți de Dumnezeu pentru sfințenia vieții lor, pentru că viața lor a fost o viață pentru alții, o viață în care le-au slujit altora și care nu și-a închis porțile în mod egoist.

Pentru că acolo unde nu sunt relații reale, nu există nici o perspectivă soteriologică a omului. Acolo unde nu există ideea de *mântuire*, nu există nici ideea de *relație*. Și oamenii se singularizează, se separă unii de alții, se consideră „pe cont propriu" și se închid în ei înșiși, pentru că simt că „nu îi leagă nimic pe unii de alții".

Însă e profund neadevărat acest lucru! Toți suntem legați unii de alții prin viața noastră și prin locuirea pe pământ și prin aceeași traiectorie către veșnicie. Toți ne naștem pentru a ne mântui, pentru a fi în relație veșnică cu Dumnezeu. Nu venim pe pământ pentru a ne certa, pentru a pierde timpul, pentru a ne îngreuna unii altora existența, ci pentru ca să ne întrajutorăm pe calea mântuirii.

Dar dacă negăm calea noastră, dacă negăm scopul soteriologic al vieții noastre, acela că noi trăim pe pământ pentru ca să ne mântuim în relația cu Dumnezeu, atunci pentru noi, cei care ne-am împotrivit toată viața lui Dumnezeu și am murit în ceartă cu El, El ne va spune aceste cuvinte: „Depărtați-vă de la Mine, blestemaților, întru focul cel

veșnic [Πορεύεσθε ἀπ᾽ Ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον], care a fost pregătit diavolului și îngerilor lui [τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ]!" [Mt. 25, 41]. Pentru că vom merge alături de cei care s-au împotrivit Lui în mod constant, ca și noi, fără să se pocăiască de faptele lor.

Și a fi în focul cel veșnic, alături de diavol și de îngerii lui e o stare veșnică, e Iadul, după cum și Împărăția Lui e o stare veșnică, în care vor fi Sfinții și Îngerii Lui.

Însă ambele locuri veșnice sunt în relație cu Dumnezeu! Pentru că El e prezent și în Împărăție sau în Rai, după cum e prezent și în Iad sau în focul cel veșnic. El e atotprezent prin slava Lui. Căci slava Lui cea veșnică este lumina cea neînserată a Împărăției Sale, după cum focul cel veșnic este tot slava Lui, căci așa va fi receptată ea de cei care nu au dorit-o niciodată în viața lor. Aceeași slavă, necreată și veșnică a Dumnezeului nostru treimic, e bucurie veșnică pentru Sfinți și chin veșnic pentru cei păcătoși. Pentru că El nu privează pe nimeni de existența pe care i-a dăruit-o, ci îl lasă pe fiecare să se bucure sau să se chinuie, așa după cum a ales fiecare pe când trăia pe pământ.

Așadar, după cum ne așternem, așa și dormim! După cum alegem pe pământ, așa vom fi și în veșnicie. Pentru că în ambele locuri veșnice mergem potrivit alegerii și vieții noastre. Și cum Sfinții L-au dorit pe Dumnezeu toată viața lor, nu vor ajunge în Iad în veșnicie, ci în Împărăția Lui, după cum, cei care și-au dorit Iadul de mici, nu vor ajunge „din greșeală" în Rai, ci acolo unde și-au dorit să meargă.

Pentru că Dumnezeu respectă alegerea noastră, chiar dacă ea e greșită. El o respectă și nu dorește ca să Îl iubim „cu forța". Și Iadul e alegerea de a nu-L

iubi pe Dumnezeu, pe care El ne-o respectă, chiar dacă nu ne avantajează nicidecum. Și aceasta, tocmai pentru ca sfințenia să fie cu totul o alegere și cu totul o frumusețe personalizată, pentru că omul L-a iubit și a trăit cu Dumnezeu cu toată convingerea lui și nu pentru că „i-a impus-o" El.

De aceea, pe cât de urâți sunt dracii și păcătoșii datorită alegerilor lor rele, pe atât sunt de frumoși și de plini de slava Lui cei Sfinți ai Săi. Și pe cât de împliniți și de desăvârșiți sunt Sfinții și Îngerii Lui, pe atât de neîmpliniți și de decăzuți sunt demonii și cei păcătoși. Căci omul și îngerul, fiind creați de Dumnezeu, au fost creați pentru relația cu El și nu pentru ca să sufere în mod prostește. De aceea, a alege păcatul, a alege cearta cu Dumnezeu înseamnă a alege propria ta suferință veșnică, atâta timp cât păcatul e neconform constituției tale.

Așadar, iubiții mei, Dumnezeu nu cere doar câteva fapte bune de la noi, ci ne cere pe noi înșine, zi de zi, ca să lucrăm poruncile Lui în viața noastră! El ne cere cu totul pentru El și, în același timp, ne cere să fim cu totul în relația cu semenii noștri. Și când Îi slujim Lui cu adevărat, atunci El ne învață cum să le slujim cu adevărat și oamenilor și, în toată această dublă slujire, El ne dă să ne simțim împliniți și bucuroși. Căci, în ciuda drumurilor și a epuizării noastre pentru a le sluji oamenilor, noi ne simțim plini de viață și de întărire și de împlinire, pentru că binele ne întărește și ne personalizează, ne împlinește cu adevărat. Pe când răul e o continuă mustrare de conștiință, o continuă separare interioară de alții, o continuă însingurare de oameni, o continuă tristețe. Și nu putem alege răul la infinit, pentru că el ne imbecilizează. Ne îndobitocește zilnic. Ci, în locul

lui, spovedindu-ne și tămăduindu-ne rănile, alegem binele ca împlinire zilnică și veșnică.

De azi, iubiții mei, lăsăm sec la carne! Adică nu mai mâncăm carne până la Paști. Pentru că ne pregătim pentru Postul cel Mare al Bisericii.

Dumnezeu să ne întărească în drumul nostru spre Învierea Domnului, ca să călătorim cu El în toată viața noastră! Căci El e împlinirea noastră veșnică, El, Dumnezeul nostru treimic, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica Izgonirii lui Adam din Paradis [2018]

Iubiții mei[350],

astăzi, când lăsăm sec pentru Postul cel Mare, noi pomenim izgonirea [ἐξορίαν] Protopărinților noștri Adam [Ἀδάμ] și Eva [Εὔα] din Paradisul desfătării [ἀπὸ τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς][351]. Căci ei au fost izgoniți de Domnul Dumnezeu din Paradis [Fac. 3, 23, LXX], din Paradisul [Παράδεισον] sădit de Dumnezeu în Edem [Εδεμ] [Fac. 2, 8, LXX], atunci când au încălcat porunca lui Dumnezeu, Care instituise pentru om postul, adică nemâncarea dintr-un anumit pom [Fac. 2, 17]. Și când oamenii, la îndemnul Satanei, au mâncat din acel pom, încălcând porunca lui Dumnezeu, porunca postului, atunci oamenii au cunoscut consecințele amare ale păcatului, pentru că au cunoscut moartea sufletească și apoi și pe cea trupească.

Pentru că atunci când Domnul Dumnezeu le-a spus Protopărinților noștri: „și [în] care zi aveți să mâncați din el [cu] moarte veți muri [ᾗ δ᾽ ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ᾽ αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε]” [Fac. 2, 17, LXX], le-a arătat că neascultarea de Dumnezeu sau păcatul înseamnă moarte și că moartea este o realitate ce nu are de-a face cu Dumnezeu, ci cu neascultarea noastră. Căci atunci când păcătuim, noi murim sufletește, pentru ca, la un moment dat, să murim și trupește și să fim îngropați. Dar până murim

---

[350] Începută la ora 9. 58, în zi de luni, pe 12 februarie 2018. Afară sunt două grade și cer înnorat.

[351] *Cf.* Sinaxarului grecesc: http://glt.goarch.org/texts/Tri/t49.html.

noi și trupește, dacă trăim în păcatele noastre, dacă trăim fără să ne spovedim păcatele și fără să primim iertarea lui Dumnezeu prin Duhovnicul nostru, noi trăim ca niște morți ambulanți, ca niște morți care ne plimbăm pe pământ, pentru că sufletul nostru nu simte slava lui Dumnezeu. Și dacă nu simți slava lui Dumnezeu, dacă nu simți iertarea și iubirea Lui, nu ești în relație cu Dumnezeu, și de aceea ești mort cu sufletul. Pentru că sufletul care e viu duhovnicește, Îl simte pe Dumnezeu pretutindeni și în orice clipă, căci este cu El și trăiește din plin bucuriile Sale, pe când cel care e mort sufletește, acela nu Îl vede pe Dumnezeu nicăieri și nu Îl simte nici în el însuși, pentru că nu simte slava Lui cu sufletul său.

Și aceasta e marea dramă pe care a adus-o păcatul în întreaga umanitate: că el a produs o falsă viață, o falsă simțire, un mod de a gândi anormal, nefiresc, dar pe care omul păcătos îl simte ca fiind „firesc", ca fiind „normal"! Și din punctul de vedere al celui păcătos e „normală" viața „la întâmplare", e „normal" păcatul, e „normală" moartea, când păcatul și moartea, ca urmări ale neascultării de Dumnezeu, sunt anormale și produc anormalitate în om. Dar pentru ca să îți dai seama că păcatul înseamnă moarte, că orice păcat pe care îl faci e cea mai mare poluare a ta și a lumii în general, trebuie să fi înviat din păcat, ridicat și iertat de Dumnezeu, umplut iarăși de slava Lui, ca să poți face diferența în tine însuți între *viața păcătoasă*, care e moarte sufletească, și *viața cu Dumnezeu*, care e transfigurare duhovnicească zilnică a ta.

Adică, pentru a trăi și a simți și a gândi normal în această viață trebuie să trăiești duhovnicește. Trebuie să trăiești ca un Sfânt al lui Dumnezeu.

Pentru că Protopărinții noștri Adam și Eva au fost creați de Dumnezeu ca ființe duhovnicești, ca ființe văzătoare de Dumnezeu și în comuniune intimă cu Dumnezeu, și nu ca ființe pătimașe. Omul a devenit pătimaș, căzut, corupt tocmai prin păcat, tocmai prin neascultarea de Dumnezeu a celor doi, tocmai prin ieșirea lor din postire. De aceea, „din pricina desfătării și a neascultării celui dintâi Adam, Domnul a postit patruzeci de zile”[352]. Iar Sfinții Apostoli au stabilit Postul cel Mare al Bisericii, cel de 40 de zile, „pentru ca noi, prin paza poruncii [lui Dumnezeu], să dobândim cu ajutorul postului nestricăciunea pierdută de Adam, care a pătimit pentru că n-a păzit porunca”[353] lui Dumnezeu.

– Însă ce înseamnă să dobândim nestricăciunea pierdută de Protopărintele nostru?

– Înseamnă să dobândim starea de nepăcătuire, aceea în care suntem oameni duhovnicești, plini de virtuți și de slava lui Dumnezeu. Căci, dacă începând de acum, noi ne umplem de slava lui Dumnezeu și de virtuți dumnezeiești, atunci și trupul nostru se va umple de slava lui Dumnezeu și de nestricăciunea Lui cea dumnezeiască. Pentru că, după moartea noastră, trupul nostru nu va deveni un hoit, un cadavru în descompunere, ci Sfinte Moaște.

Căci Sfintele Moaște sunt rezultatul firesc al vieții cu Dumnezeu, al vieții în slava lui Dumnezeu. Dacă ai fost al Lui cu adevărat, dacă El a locuit în tine, prin slava Lui, în toată viața ta, atunci și trupul tău, după moarte, va mărturisi tuturor viața ta cu Dumnezeu. Dimpotrivă, nefirescul care nouă ni se pare „firesc” îl formează tocmai cadavrele în descompunere. Pentru că, cadavrul înseamnă stricăciune, și

---

[352] *Triodul*, ed. BOR 2000, p. 104-105.

[353] Idem, p. 105.

stricăciunea e consecința vieții păcătoase. Dar noi suntem chemați la nestricăciune, adică la viața sfântă. Și viața sfântă înseamnă că sufletul nostru, după moarte, va merge în Împărăția lui Dumnezeu, pe când trupul nostru, în pământ, va rămâne nestricat și duhovnicesc și făcător de minuni, pentru că am trăit cu Dumnezeu viața noastră și nu la întâmplare.

...În Sfânta Scriptură avem zidirea Protopărinților noștri Adam și Eva [Fac. 1, 26-30; 2, 7-8, 21-24, LXX], viața lor în Paradis [Fac. 2, 15-20, 25; 3, 1-5, LXX], păcătuirea lor [Fac. 3, 6-22, LXX] și izgonirea/exilarea lor din el [Fac. 3, 23-24, LXX], date despre 3 dintre copiii lor: Abel, Cain și Sit [Fac. 4, 1-17, 25-26, LXX], pentru ca în Fac. 5, 5, LXX să ni se spună că Adam a murit la vârsta de 930 de ani. Și dacă citești doar Sfânta Scriptura, fără să cunoști datele Sfintei Tradiții, rămâi cu ideea falsă că Adam și Eva sunt „între cei păcătoși" și nu între cei Sfinți.

Însă Biserica îi cinstește ca *Sfinți* pe Protopărinții noștri Adam și Eva! Pentru că, după izgonirea lor din Paradis, ei s-au pocăit și au trăit în multă asceză, în multă sfințenie. De aceea, când vom ajunge noi la Paști, vom auzi cântându-se în noaptea cea preaslăvită a Învierii Domnului luminânda praznicului. Care ne spune: „[Cu] trupul adormind ca un un muritor, Împăratul și Domnul [Σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητός, ὁ Βασιλεὺς καὶ Κύριος], a treia zi a înviat [τριήμερος ἐξανέστης], pe Adam din stricăciune ridicând [Ἀδὰμ ἐγείρας ἐκ φθορᾶς], și moartea stricând-o, Paștiul nestricăciunii, a lumii mântuire [καὶ καταργήσας θάνατον, Πάσχα τῆς ἀφθαρσίας, τοῦ κόσμου σωτήριον]"[354]. Iar stricăciunea de aici este Iadul, care e consecința ultimă a păcătuirii. Căci Domnul i-a scos pe Sfinții Adam și Eva din Iad în ziua

[354] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Pen/Pascha.html.

învierii Sale din morți, lucru pe care ni-l mărturisește în mod tradițional Sfânta Icoană a Învierii Domnului, care este Icoana coborârii Lui la Iad, pentru ca să îi scoată din Iad pe Sfinții Vechiului Testament.

De aceea, când vorbim despre Sfinții noștri Protopărinți Adam și Eva nu trebuie să insistăm, în mod protestant, doar asupra căderii lor în păcat, ci și asupra pocăinței lor și a sfințeniei lor și a faptului că ei sunt între Sfinții lui Dumnezeu. Pentru că în Slujba de azi se insistă, în mod pedagogic, asupra căderii lor, pentru ca să ni se arate cât de rea e neascultarea de Dumnezeu. Însă nu suntem învățați prin aceasta că ei nu sunt Sfinți ai lui Dumnezeu. Căci și ei, ca și alți Sfinți ai lui Dumnezeu, au căzut în diverse păcate, dar s-au ridicat din ele și s-au pocăit și s-au mântuit. Iar noi trebuie să cunoaștem toată viața lor, ce mărturisește Biserica despre viața lor, ca să ne pronunțăm vizavi de ei pe cale de consecință.

De aceea, avem nevoie de o cunoaștere aprofundată a Vieților Sfinților, adică de ceea ce spune Biserica despre viețile Sfinților ei. Pentru că faptele și învățăturile relatate în viețile lor sunt experiență vie pentru noi, experiență de viață, o teologie trăită și afirmată în mod existențial, care trebuie asumată și de către noi.

Căci Evanghelia zilei [Mt. 6, 14-21], spre exemplu, ne vorbește despre iertare, post și milostenie. Dar ca să știm cum să iertăm, cum să postim și cum să fim milostivi și cum ne schimbă toate aceste fapte ale evlaviei creștine, noi trebuie să citim viețile Sfinților, pentru ca să aflăm cum au lucrat aceștia aceste virtuți dumnezeiești și evanghelice. Pentru că fiecare virtute în parte trebuie înțeleasă potrivit Sfinților lui Dumnezeu și lucrată la fel ca ei, pentru ca să aibă

consecințe mântuitoare în viața noastră. Altfel riscăm să credem că „ne nevoim ortodox", dar noi, în fapt, ne nevoim altfel decât Biserica.

– Ce înseamnă să ierți ceva grav cuiva?

– Înseamnă să treci peste greșeala care te-a îndurerat, care ți-a făcut mult rău, atunci când vezi că omului îi pare rău pentru ce ți-a făcut, și să te împaci cu el! Să nu te opui schimbării bune din celălalt, pentru că ea e vindecătoare pentru amândoi. Și chiar dacă omul nu își cere iertare și stă în aversiune față de tine, a-l ierta în inima ta înseamnă a nu-l ține de neprieten, de om rău, a nu-l vorbi de rău și a nu te arăta că îi vrei răul, ci a te ruga pentru iertarea lui. Căci Dumnezeu se uită la mișcările minții și ale inimii noastre, la ce dorim noi altora, și acolo El vrea să vadă că ne raportăm bine, iubitor, iertător față de oameni.

– Ce înseamnă să postești?

– Să trăiești cu inimă bună și smerită în ritmul privațiunilor zilnice pe care ți le cer zilele de post. Căci trebuie să ne abținem de la anumite mâncăruri și băuturi, de la confortul exagerat, de la plăcerile sexuale ale căsătoriei și de la distracții, acestea fiind privațiunile zilnice pe care ni le cere postul, dar, în toate aceste zile trebuie să căutăm pacea interioară, facerea de bine, rugăciunea, citirile teologice, scrisul și cercetarea teologică, slujirea la Biserică. Căci toate aceste abțineri/ înfrânări ale postului, alături de toate virtuțile pe care le putem lucra, trebuie să nască în noi pocăința și umilința, vederea de sine, atenția la mișcările inimii noastre, plângerea păcatelor noastre, pacea duhovnicească, bucuria sfântă, veselia dumnezeiască, simțiri și vederi dumnezeiești. Pentru că postul cel adevărat are urmări sfinte în noi, ne schimbă în mod direct, în mod real, și aceste schim-

bări sfinte ne arată cât de folositor e postul în viața noastră. Căci postul e o stare duhovnicească cuprinzătoare, după cum sunt și rugăciunea și milostenia.

Pentru că rugăciunea nu înseamnă doar să-I ceri ceva lui Dumnezeu, ci și să Îl lauzi pe Dumnezeu și să Îi mulțumești pentru toate binefacerile din viața ta și din viața întregii lumi. Rugăciunea pleacă de la nevoile noastre, dar îmbrățișează până la urmă nevoile tuturor oamenilor. După cum și postul pleacă de la înfrânarea personală de la mâncare și ajunge la contemplarea lui Dumnezeu în creația Sa și la simțirea păcii și a iubirii și a frumuseții lui Dumnezeu în noi înșine.

Și când postul și rugăciunea și iertarea aproapelui se unesc în noi înșine, ele nasc o stare minunată de înțelegere și de iubire a oamenilor, fapt pentru care milostenia este înțelegere profundă a oamenilor. Pentru că îl ajuți trupește pe om, dar îl îmbrățișezi cu toată inima ta, în același timp, în rugăciunea pentru el.

Și când mai mulți oameni se roagă pentru cineva, el simte iubirea lui Dumnezeu intrând în inima lui ca o stare de bine. Simte că îi este bine, dar binele acesta e iubirea altora revărsată asupra lui și a lui Dumnezeu în același timp. Pentru că Dumnezeu e împreună cu toți cei care I se roagă Lui și El ne odihnește pe toți.

De aceea, postul Bisericii care începe mâine schimbă din interiorul ei lumea. Așa după cum fiecare slujire liturgică a Bisericii, ca cea de acum, sfințește din interiorul ei lumea. Și cum ne schimbă postul și Slujbele Bisericii? Prin aceea că ne lăsăm pătrunși de slava lui Dumnezeu, conduși de ea, atâta timp cât recunoaștem că avem nevoie de postire în lupta noastră cu patimile din noi.

Postim și învățăm tot mai subtil să postim. Ne rugăm și învățăm tot mai atent să ne rugăm. Dăruim și învățăm continuu să dăruim, cu o inimă tot mai bună, tot mai delicată, tot mai atentă față de oameni. Pentru că binele virtuților e o continuă școală a evlaviei, după cum cărțile de teologie ale Bisericii sunt o continuă luminare a noastră în înțelegerile cele dumnezeiești. Și avem nevoie și de teologia citită și văzută în viața altora, cât și de trăirea ei în mod practic, de fiecare dintre noi, pentru ca să ne împlinim duhovnicește. Pentru că scopul vieții și al cunoașterii duhovnicești nu e acela de a copia în mod impropriu ceea ce au făcut alții, ci de a armoniza totul în noi, ca, la rândul nostru, și noi să fim niște persoane duhovnicești.

Pentru că Domnul vrea să avem comoara noastră duhovnicească, acolo unde ne este și inima [Mt. 6, 21, BYZ]. Dar comoara lui Dumnezeu stă în inima noastră, adică în sufletul nostru! Și comoara noastră e binele făcut de noi, e viața noastră în sfințenie, e viața noastră plină de slava lui Dumnezeu. Căci comoara noastră e comoara Lui. E slava Lui și împlinirea prin tot binele dumnezeiesc, pe care El îl cere de la noi.

Însă există comori bune și comori rele în oameni. Căci „omul cel bun din comoara cea bună a inimii sale scoate binele [ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν], iar omul cel rău din comoara cea rea a inimii sale scoate răul [καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρόν]” [Lc. 6, 45, BYZ]. Și tocmai de aceea, unii trăiesc firescul ca pe firesc, adică cei care sunt o comoară bună a lui Dumnezeu, pe când cei care sunt

o comoară rea, socotesc firescul ca „nefiresc”, pentru că trăiesc păcatul ca fiind „firescul” lor.

Și când trăiești în ritmul păcatului, atunci trăiești paralel cu viața lui Dumnezeu, paralel cu viața reală a omului, paralel cu firescul. Ești un mort zâmbăreț, încrezut, lipsit de valori, de scrupule, care crezi că „le știi” pe toate, care crezi că „ai dreptul” să faci tot ce vrei, care nu asculți decât de propriile tale patimi înguste, și de aceea poluezi totul în tine și în jurul tău. Ești un mort sufletește, care îți împrăștii duhoarea morții pretutindeni, și căruia nu îți place decât stricăciunea. Adică tot ce e păcătos, decadent, fals, impropriu omului.

De aceea, viața seculară, viața care tezaurizează patimile, păcatele, superstițiile, ereziile, hulele și le predă de la o generație la alta este în raport de continuă luptă cu viața duhovnicească a Bisericii. Pentru că viața lumească e în luptă continuă cu viața dumnezeiască a omului. Biserica vrea ca omul să fie curat, să fie duhovnicesc, să fie Sfânt, trăind în poruncile lui Dumnezeu, pe când lumea din afara Bisericii sau care nu mai trăiește în ritmul ei dorește să se bucure pătimaș de viață, pentru că nu mai crede într-o alta după ea. Pentru noi, creștinii, viața de acum e pregătirea noastră pentru veșnicie, e singura noastră existență temporală, cea în urma căreia Dumnezeu decide veșnicia noastră.

De aceea, noi nu putem trăi oricum, noi nu putem să facem abstracție de păcatele noastre, ci pentru noi păcatul e adevăratul nostru dușman, e adevărata noastră boală, e moartea noastră, și de el scăpăm imediat prin spovedirea păcatelor noastre. Iar postul care mâine începe e vreme de primenire interioară, de schimbare duhovnicească, de adânci bucurii duhovnicești, fapt pentru care îl socotim o

mare binecuvântare în viața noastră. Căci, deși ne e greu la început cu reținerea de la mâncare, băutură, distracții de tot felul, totuși în ritmul lui învățăm că binele nostru vine tocmai din privarea de lucrurile în exces și din stăpânirea de sine. Dacă ne stăpânim pe noi înșine, atunci postim, iar dacă ne luptăm pentru a ne stăpâni pe noi înșine, atunci suntem pe drumul adevărat al postirii. Căci postul e și luptă cu patimile, dar e și odihnă duhovnicească, după cum rugăciunea e și strigăt către Dumnezeu, dar și luminare și bucurie din partea Sa.

Așadar, iubiții mei, începem să postim pentru ca să ne înduhovnicim și mai mult! Începem să postim pentru ca să ne stăpânim interior. Începem să postim pentru ca să-l vedem și mai bine pe aproapele nostru și, în ochii lui, ca într-o oglindă, să ne vedem și pe noi înșine. Căci avem nevoie să ne vedem continuu în alții, pentru ca să știm ce să schimbăm în noi înșine. Și oricât de grea și de dureroasă ar fi schimbarea, ea trebuie făcută în noi înșine, dacă am înțeles că ea e necesară.

Fiindcă în viața noastră duhovnicească noi nu ne schimbăm în raport cu un alt om, ci cu Dumnezeu Însuși. El ne cheamă la o continuă depășire de sine și ne și învață interior cum să facem această continuă depășire de sine. Și depășirea de sine se face prin continua împlinire a voii Sale, potrivit luminărilor Lui din viața noastră. Căci El ne învață, pe măsura noastră duhovnicească, care e următorul pas de făcut în relația cu Sine. Și dacă ascultăm luminările Sale interioare, atunci mergem împreună cu El spre o continuă depășire de sine, care e totuna cu mântuirea și sfințirea noastră.

Postul ne apropie totodată de mâncarea simplă și consistentă, de fructe și de semințe, de ceaiuri și

de sucuri. Redescoperim darurile lui Dumnezeu în fiecare fruct și în fiecare sămânță care ne întărește în timpul postirii. Căci substanța lor concentrată ne ajută să ne nevoim, dar și să ne înduhovnicim. Pentru că ne învață cu simplitatea, cu smerenia și cu firescul lui Dumnezeu, acelea în care slavei Lui îi place să locuiască.

Dumnezeu să vă binecuvânteze și să vă întărească în postirea dumneavoastră! Dumnezeu să ne poarte pe noi toți, cu bucurie și cu pace, spre praznicul cel mare al Învierii Domnului, pentru ca împreună să mărturisim marea Lui milă cu noi toți! Amin.

Predică la Duminica Ortodoxiei [2018]

Iubiții mei[355],

pentru noi, cei de acum, duminica de azi, prima din Postul Mare, este *Duminica Ortodoxiei*, este duminica în care noi ne prăznuim identitatea religioasă. Pentru că azi, când noi spunem *Ortodoxie*, noi spunem *Biserica lui Dumnezeu pe pământ*, spunem *dreapta credință mântuitoare*, spunem *adevăratul și sfântul mod de a trăi creștinește pe pământ*. Iar când spunem *creștini ortodocși*, noi spunem că aceștia sunt *oamenii botezați și crescuți în Biserica lui Dumnezeu*, că aceștia sunt *fiii duhovnicești ai lui Dumnezeu*, înfiați de El prin Botez și crescuți prin Sfintele Taine și dogme ale Bisericii, pentru ca să ajungă Sfinții cei desăvârșiți ai lui Dumnezeu.

Pentru că *Ortodoxia* e *Biserica* și *credința ortodoxă* e *credința Bisericii lui Dumnezeu*. Iar noi mărturisim că Biserica Ortodoxă e Biserica Cincizecimii, e Biserica tuturor Sfinților, e Biserica lui Dumnezeu care a ajuns până la noi și în care noi vrem să trăim și să ne mântuim, iar în afară de aceasta nu există o altă biserică sau religie. De aceea, duminica de azi e duminică identitară pentru noi, pentru că ea mărturisește cine suntem noi din punct de vedere religios și despre cum ne raportăm noi față de celelalte confesiuni religioase sau religii ale lumii. Pentru că noi

[355] Începută la ora 10.00, pe 20 februarie 2018, zi de marți, cer înnorat, minus un grad.

mărturisim că suntem în Biserica lui Dumnezeu, iar celelalte confesiuni și religii ale lumii sunt invenții umane și nu o instituire divino-umană, așa cum e Biserica.

Însă prăznuirea acestei duminici ca *Duminica Ortodoxiei*, peste veacuri, a început în secolul al 9-lea d. Hr. De ce de atunci? Pentru că atunci a avut loc victoria Bisericii asupra iconoclasmului, adică asupra acelor eretici care distrugeau Sfintele Icoane. Victoria Bisericii asupra ereziei care schimonosise fețele Bisericilor, atâta timp cât desființase, cu ajutorul conducerii imperiale, cinstirea Sfinților în Biserică și a Sfintelor Icoane.

Iar prin Sinodul din 843, tot cu ajutorul conducerii imperiale, în timpul Împăratului Mihail al III-lea al Constantinopolului și al Sfintei Împărătese Teodora[356] și al Sfântului Patriarh Metodios Mărturisitorul s-au restaurat în Biserică Sfinții lui Dumnezeu și Sfintele Icoane[357]. Pentru că au început să se repicteze pereții Bisericilor lui Dumnezeu, cei care, în timpul iconoclasmului, fuseseră transformați în pereți plini de elemente geometrice și florale[358]. Și au început să se repicteze Sfinte Icoane și să se cinstească cu evlavie în Biserică, pentru că în timpul iconoclasmului ele fuseseră distruse și scoase din Biserici.

Și din acest motiv, astăzi, purtând Sfintele Icoane în procesiune și cinstindu-le în Bisericile și în casele noastre, la răspântii de drumuri și în locuri

---

[356] *Cf.* https://www.goarch.org/-/the-first-sunday-of-lent-the-sunday-of-orthodoxy.

[357] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Tri/t42.html.

[358] *Cf.*

https://www.nga.gov/features/byzantine/iconoclasm-.html.

importante, noi mărturisim că cei iconizați pe ele sunt Sfinții Împărăției lui Dumnezeu, sunt adevărații creștini ortodocși ai tuturor timpurilor, și că Sfintele Icoane sunt mărturiile vii și duhovnicești ale teologiei Bisericii. Pentru că Biserica a pictat dintru început chipurile Sfinților ei, primul iconar al Bisericii fiind Sfântul Apostol și Evanghelist Lucas[359], căci temeiul icoanei e întruparea lui Dumnezeu Cuvântul. Pentru că atunci când Fiul Tatălui, „Care este chipul Dumnezeului Celui nevăzut [Ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου]" [Col. 1, 15, BYZ], S-a făcut om văzut ca și noi, noi „am văzut slava Lui [ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν Αὐτοῦ]" [In. 1, 14, BYZ], a dumnezeirii Sale, prin intermediul umanității Sale. Pentru că toată umanitatea Sa s-a făcut în mod continuu, pentru toți oamenii, un prilej al revelării slavei dumnezeirii Sale, atâta timp cât dumnezeirea și umanitatea Sa s-au unit în mod intim în persoana Sa cea veșnică.

Și oamenii, potrivit deschiderii lor față de El, se puteau apropia de Domnul și Îl puteau înțelege și puteau experia slava Lui în multe feluri: unii simțindo pe când i-a vindecat, alții luminându-se prin intermediul ei, alții convertindu-se prin ea la credința în El. Căci slava lui Dumnezeu, slava dumnezeiască comună Dumnezeului treimic, se revărsa din umanitatea lui Hristos pe măsura credinței, pe măsura deschiderii lor față de El.

De aceea, unii nu simțeau mare lucru la vederea Lui, pentru că nu credeau în El și nici nu-L iubeau, pe când alții erau cutremurați și umpluți de mare evlavie înaintea Lui, pentru că știau că s-au întâlnit

---

[359] A se vedea:

https://www.teologiepentruazi.ro/2017/05/31/actualitatea-importanta-si-necesitatea-sfintelor-icoane-pentru-viata-si-misiunea-bisericii-astazi/.

cu Însuși Fiul lui Dumnezeu întrupat pentru ei. Iar Sfintele Icoane ale Domnului și ale Maicii Sale și ale Sfinților și Îngerilor Lui tocmai acest lucru imens ne transmit: întâlnirea cutremurătoare, convertitoare, plină de evlavie sfântă dintre Dumnezeu și Sfinții Lui. Căci Domnul și Sfinții și Îngerii Lui stau înaintea noastră în Sfintele lor Icoane și ne învață starea de adâncă evlavie în fața Lui și a Sfinților și a Îngerilor Lui, adică evlavia ortodoxă.

Pentru că Sfintele Icoane sunt pictură pe lemn, sunt o iconizare teologică a Domnului, a Maicii Sale, a Sfinților și Îngerilor Lui, ele sunt pe măsura ochilor noștri sufletești și trupești, pe măsura noastră de acum, din condiția noastră de azi, de oameni muritori, dar toți cei reprezentați pe ele sunt vii și veșnici! Tocmai de aceea Sfintele Icoane nu sunt „idoli", cum în mod fals credeau și cred iconoclaștii de ieri și de azi, ci reprezentări ale unor ființe vii, care sunt în veșnicie. Și când noi privim Icoana Domnului cu evlavie și cu multă iubire, și ne rugăm Lui în fața ei, El ne privește prin ea cu adevărat și noi simțim asta, o simțim din plin, și simțim cum revarsă în noi slava Sa, pentru ca să Îl simțim pe El în nevăzutul Lui, în timp ce atingem și sărutăm văzutul Lui, adică chipul Său iconizat. Căci și oamenii veneau și se atingeau de El, de trupul Lui și de veșmintele Lui, de ceea ce vedeau că este și are El, dar se umpleau, pe măsura credinței lor, de puterea Lui, de slava Sa cea veșnică, pe care nu o vedeau în măreția ei cea de necuprins. Pentru că El ne îngăduie, spre folosul nostru duhovnicesc, să simțim și să vedem slava Lui, care e viața creștinilor. Dar noi nu o vedem în necuprinsul ei cel preadumnezeiesc, ci pe măsura noastră, redusă, de oameni păcătoși. Pentru că noi, oamenii, avem nevoie de cuvinte, dar și de imagini pentru a înțelege

o persoană. Însă noi știm că nici cuvintele și nici imaginile cu o persoană anume nu epuizează persoana, pentru că ea depășește toate mijloacele prin care ea se exprimă. Căci numai când stăm de vorbă cu acea persoană și ea ni se destăinuie și noi trăim comuniunea cu ea, atunci simțim că o cunoaștem cu adevărat și că ea este, în același timp, o necunoscută pentru noi. Și este o necunoscută pentru noi, pentru că persoana mereu se destăinuie, mereu se descoperă pe sine în fața noastră, și de aceea ea este mereu o noutate și mereu o necunoscută pentru noi.

Cu atât mai mult Dumnezeu este Cunoscutul pe care mereu Îl cunoaștem sau Necunoscutul care mereu Se apropie de noi și ne revelează cele despre Sine. Pentru că Sfintele Icoane nu ne dezvăluie cine este Dumnezeu, ci ele sunt poarta spre experiența întâlnirii cu Dumnezeu. Pentru că ele ne deschid ușa, în mod teologic și evlavios, spre Dumnezeul Care Se revelează pe Sine oamenilor, dar El e Cel care ne vorbește nouă. Și El ne vorbește pe măsura deschiderii noastre către El, așa cum le vorbea celor pe care îi întâlnea în Israil, în vremea locuirii Lui trupești cu oamenii. El ne vorbește nouă tainic, în măsura în care ni Se arată nouă în mod extatic, și ne învață în slava Lui ce înseamnă a fi credincios, ce înseamnă a fi ortodox, ce înseamnă a fi evlavios, ce înseamnă a fi eclesial. Căci dacă ești mădular al lui Hristos, de la El trebuie să înveți ce mădular ești tu în Biserica Lui și care e rolul tău în această lume sfântă a Bisericii. Pentru că, dacă ți-o spune Domnul, atunci nu mai vrei ceva mai mult, ci te rezumi la rolul tău viu și activ în Biserică.

Pentru că Domnul, iubiții mei, ne cheamă pe fiecare la slujirea Lui! Dar nu ne cheamă pe toți să fim Episcopi sau Preoți sau Monahi, ci doar pe unii,

după marea Sa înțelepciune și milă, pe când, pe ceilalți, ne cheamă să fim activi în slujirea Bisericii, ca bărbați și ca femei creștini și ca tineri creștini. Pentru că nu sunt toți în stare, din Biserică, de lucruri extraordinare. Nu sunt toți genii ale teologiei și ale culturii, ale creației artistice și arhitectonice. Pentru că, pe unii, Dumnezeu i-a chemat doar la a-și întemeia o familie și la avea grijă de ea, veghind la sănătatea sufletului lor și a soției lor și a copiilor lor, pe alții i-a chemat la a fi Monahi și la a se nevoi pe măsura lor, în rugăciunea pentru toată lumea și în muncă atentă și în ascultare, pe când, pe cei mai râvnitori și profunzi credincioși, El îi cheamă la slujirea sacramentală a Bisericii și la scrisul teologic și la creația duhovnicească și culturală.

Însă darurile lui Dumnezeu sunt pe măsura râvnei și a profunzimii personale, dar și pe măsura muncii pe care o depui zilnic. Darurile lui Dumnezeu cer multă muncă și se împlinesc prin multă slujire a lui Dumnezeu și a oamenilor. Căci, „[la] tot căruia i s-a dat mult [παντὶ…ᾧ ἐδόθη πολύ], mult se va cere de la el [πολὺ ζητηθήσεται παρ᾽ αὐτοῦ]” [Lc. 12, 48, BYZ]. Celui care a primit multe daruri de la El, Dumnezeu îi cere multă muncă, multă slujire, multă creație. Pentru că omul duhovnicesc, care a primit daruri de la Dumnezeu, e conștient de ele, dar e și responsabil față de ele, pentru că darurile Lui sunt pentru slujirea Bisericii.

Și când Dumnezeu ne dă să fim teologi, iconari, traducători, melozi, arhitecți bisericești, El cere de la noi cărți de teologie, icoane și Biserici pictate, cărți traduse, creație psaltică și muzică psaltică, să proiectăm și să zidim Bisericile lui Dumnezeu cu evlavie și cu bucurie sfântă. Pentru că El ne dă nouă daruri sfinte, pentru ca noi, la rândul nostru, să dăruim

darurile noastre Bisericii. Să le închinăm Bisericii, dimpreună cu toată viața noastră. Căci și așa sunt mulți care se dăruie modei, muzicii, sportului, tehnologiei, televiziunii, afacerilor, dar sunt puțini cei care slujesc Bisericii cu toată viața și puterea lor. Iar Dumnezeu, nouă, ne cere în primul rând să Îi slujim Lui și aproapelui nostru.

Și dacă vrem să Îi slujim Lui sau, mai bine zis, dacă simțim că El ne cheamă să Îi slujim Lui, atunci să Îi slujim Lui cu toată ființa noastră! Pentru că Dumnezeu binevoiește în cei care I se dăruie Lui cu totul. Și istoria Bisericii e plină de mărturii preafrumoase despre cei care I s-au dăruit cu totul lui Dumnezeu și El a făcut lucruri minunate prin ei.

Căci dacă vrem să vorbim azi, cu adevărat, despre identitatea noastră religioasă, trebuie să vorbim despre ea ca despre vocația noastră primară. Pentru că toți suntem chemați să fim parte a Bisericii lui Dumnezeu. Toți oamenii trebuie să facă parte din Biserica Lui. De aceea, chemarea noastră, vocația noastră primă e aceea de a fi *oameni credincioși*. Și El ne cheamă să fim credincioși Lui din primele zile ale vieții noastre, pentru că El ne cheamă la unirea mistică cu Sine prin Botez, pentru ca El să ne ungă cu slava Lui și să ne hrănească cu viața Sa cea dumnezeiască.

Așa că, pentru noi, *a fi ortodocși* înseamnă *a fi oameni cu adevărat*. A fi oamenii lui Dumnezeu. Și pe această primă temelie a vieții noastre, pe temelia religioasă, noi zidim apoi temelia națională, temelia culturală, temelia profesională a vieții noastre. Căci noi înțelegem că suntem români pe măsură ce ne dezvoltăm conștiința noastră bisericească. Pentru că am fost botezați din pruncie, de mici, și creștem în Biserica lui Dumnezeu și ne dăm seama că suntem

români, că vorbim limba română, că avem acces la cultura noastră și a lumii întregi și la toată arhiva de istorie și de cunoaștere a lumii.

De aceea, credința noastră nu intră în conflict cu naționalitatea, cu limba, cu istoria noastră, cu nevoia noastră de unitate națională, pentru că românii s-au format ca popor din primul secol al Bisericii și, din primul secol creștin, prin Sfântul Apostol Andreas[360], Biserica s-a zidit și aici, la noi, și ea e de origine apostolică. Pentru că neamul nostru și Biserica noastră au aceeași vechime. Și limba română a fost dintru început o limbă bisericească și s-a dezvoltat și se dezvoltă continuu ca o limbă bisericească, pentru că strămoșii noștri I s-au închinat lui Dumnezeu în limba română, după cum I ne închinăm și noi. Căci dacă nu ar fi fost așa, ea nu ar fi ajuns până la noi, cei de azi, și ar fi fost dată uitării, și astăzi am fi putut vorbi limba rusă sau limba turcă sau o altă limbă ce nu ne-ar fi caracterizat în mod fundamental.

Dar noi suntem *creștini* și *români* în același timp și de două mii de ani am trăit aici, în pământul nostru, și de 100 de ani trăim într-o Românie unitară, pe care o iubim și o apărăm, pentru că România e o parte fundamentală a Bisericii, e o unicitate eclesială, și, în același timp, o unicitate între celelalte unicități statale ale lumii. Ea e o unicitate din punct de vedere eclesial și statal, remarcându-se în primul rând prin continuitatea neîntreruptă a poporului român pe acest teritoriu și în Biserica lui Dumnezeu. Pentru că românii, în mod fundamental, nu și-au „căutat" o

---

[360] Idem: https://www.teologiepentruazi.ro/2017/11/29/predica-la-pomenirea-sfantului-apostol-andreas-apostolul-romanilor-30-noiembrie-2017/.

altă biserică timp de două milenii, iar cei care s-au convertit la alte credințe și au apostaziat astfel din Biserică, s-au înstrăinat și se înstrăinează continuu față de neamul românesc și de istoria lui și de credința lui bimilenară.

De aceea, pare „controversată" pentru ei *Catedrala Națională* aflată în construcție și orice proiect științific care dă mărturia organică a neamului românesc ca popor eminamente ortodox. Însă istoria poporului român și a României e conjugată în mod fundamental cu viața Bisericii, pe când contribuțiile la ființa națională ale celorlalte confesiuni și religii conlocuitoare sunt periferice. Pentru că românii sunt azi creștini ortodocși, pentru că sunt urmașii românilor ortodocși de două milenii. Și ei reflectă în viața lor și în creația lor bisericească, populară și cultă, în scrisul și în modul lor de a vedea lumea, teologia și viața Bisericii. Pentru că Biserica a dat conținutul vieții românești și vitalitatea extraordinară a românilor e vitalitatea Bisericii lui Dumnezeu.

De aceea, românii trăiesc în mod organic raportul dintre cuvânt și imagine. În comparație cu țările afectate masiv de iconoclasmul musulman și de cel protestant, poporul român are o perspectivă luminoasă asupra imaginilor și vede chipurile oamenilor într-un mod frumos. Pentru noi, fața exprimă persoana în mod fundamental, iar iconografia ortodoxă românească e atentă la fețele pline de har ale Sfinților iconizați și la trupurile lor transfigurate.

Sfinții Îngeri și Cuvioșii care urcă pe scara sfințeniei au fețe evlavioase, luminoase, în pictura de la Sucevița, în comparație cu dracii cei întunecați[361].

---

[361] Idem: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5a/Sucevita_2013-detaliu-c.jpg.

Iar în comparație cu Sfinții de pe scară, cei căzuți au veșmintele mai scurte, li se văd picioarele sau își dezgolesc picioarele, în timp ce Sfinților de pe scară li se văd doar tălpile. Pentru că evlavia și cuviința sunt împreună, sunt virtuțile vieții ortodoxe, dimpreună cu toate celelalte virtuți creștine. Și creștinul ortodox român știe că trebuie să se îmbrace în toate virtuțile dumnezeiești, pentru ca să fie plăcut lui Dumnezeu. Și că viața cu Dumnezeu nu poate fi trăită decât în Biserica Lui și nu în „biserici" inventate de oameni mândri și răzbunători, de oameni păcătoși.

Și picturile noastre bisericești sunt mereu luminoase, pline de bucurie, de viață sfântă, pentru că noi nu am trăit niciodată iconoclasmul la modul masiv, ci doar deconstrucția comunistă a Bisericii din societate, petrecută în secolul al 20-lea. Deconstrucție care a înlocuit în spațiul public, în mod ideologic, icoana cu portretul dictatorului comunist și cu lozinci de partid. Însă acasă și în Biserici, Sfintele Icoane erau la locul lor, numai în diverse instituții și în mod public megalomania dictatorului fiind respectată.

Și faptul că locul Sfintelor Icoane nu a fost niciodată luat, în mod real, de portretul celui defunct, s-a văzut imediat în zilele Revoluției Române din decembrie 1989[362], când oamenii s-au rugat pe străzi și când au ars portretele lui și au pus în locul lor Sfânta Cruce și Sfânta Icoană. Pentru că în decembrie 1989, în România, au fost restaurate în mod public Sfintele Cruci și Sfintele Icoane, ele reprimindu-și rolul lor teologic tradițional.

---

[362] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Revoluția_Română_din_1989.

Pentru că Sfintele Cruci și Sfintele Icoane, în România ortodoxă, nu au rol ideologic, nu sunt agresiuni imagologice, ci ele sunt mărturii identitare ale românilor. Pentru că românii sunt majoritar ortodocși, asta e țara lor, ei aici trăiesc și muncesc, și, pentru ei, acestea sunt semnele sfinte ale credinței lor. De aceea, ele trebuie respectate de cei care nu sunt ortodocși, ei trebuie să ne respecte credința noastră, așa după cum, atunci când călătorim într-o țară eminamente musulmană sau hindusă, înțelegem că acelea sunt elementele lor definitorii și le respectăm ca atare, chiar dacă în inima noastră nu suntem de acord cu ele și nici cu ei.

Căci *respectul față de religia și de cultura altora* nu înseamnă *acceptarea* modului lor de-a fi și de a-și manifesta libertatea, ci recunoașterea faptului că ei sunt *diferiți* de noi și că față de ei trebuie să avem *o comportare politicoasă și amiabilă*. De ce? Pentru că și noi și ei avem dreptul să ne trăim viața așa cum credem de cuviință.

Și noi trăim aici, în țara noastră, ca ortodocși români, cu o istorie și o cultură și o tradiție religioasă de două milenii și încercăm să ne cunoaștem trecutul pentru a fi proprii prezentului și pentru ca să facem față viitorului nostru ca Biserică și ca națiune. Noi îl cinstim pe om, îl ospătăm, îl primim pe cel de alt neam, care vrea să trăiască alături de noi în pace, îl înțelegem pe cel care optează pentru o altă credință, deși nu suntem de acord cu el, pentru că credem că toți au dreptul la viață și la bucurie. Iar tehnologia a prins la noi foarte bine, pentru că nouă ne plac imaginile și ne place și viteza, pentru că ne place să fim eficienți.

Și eu cred în eficiența românească, pentru că mă captivează marile realizări ale românilor din

diverse domenii. Dar acele realizări au fost posibile tocmai pentru că a existat dăruire și multă muncă și multă atenție și multă specializare.

Însă nu îmi place bășcălia la adresa națiunii noastre. Nu îmi place invidia la adresa celor care muncesc sau găsirea de noduri în papură. Pentru că una e să muncești din toată inima și să faci o greșeală anume și alta e să te faci că muncești și să ți se pară că ai făcut mare lucru.

În 2018, la 100 de ani de România, cu toată corupția și ținerea în loc a noastră de către comunism, progresele românești sunt reale și evidente. Și pe timpul regalității și pe timpul comunismului și acum, în democrație, tot românii ortodocși au făcut și fac munca grea pentru România. Pentru că Biserica nu a fost niciodată „separată" de viața românilor, ci ea a fost în centrul vieții lor. Și dacă așa stau lucrurile și nu altfel, atunci marea sărbătoare a românilor din 2018 e și o mare sărbătoare și împlinire a Bisericii, pentru că ea a fost și este rațiunea directoare și liantul românilor. Biserica ne ține în unitate, Biserica ne adună pe toți, Biserica ne hrănește și ne ocrotește pe toți.

Așadar, iubiții mei, Duminica Ortodoxiei e ziua în care ne bucurăm că suntem creștini și români, că suntem în Biserica lui Dumnezeu și pe pământul sfânt al strămoșilor noștri! Căci nu doar cei câțiva Sfinți pe care îi cinstim noi sunt Sfinții românilor, ci ei sunt cu mult mai mulți și peste tot în pământul românesc. Și de aceea, pământul nostru e sfințit de Sfinții lui Dumnezeu și de Biserica Lui din România, și el trebuie respectat ca atare de noi toți.

Pentru că evlavia noastră față de Sfinții lui Dumnezeu reprezintă în același timp dorul nostru după Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că noi vrem să

fim împreună cu Sfinții Lui, cu toți Sfinții Lui. Și dacă vrem să fim Sfinți și cu Sfinții, atunci trebuie să le urmăm lor întru totul. Iar ei au cinstit toată învățătura Bisericii și s-au conformat modului ei de a fi. Au învățat de la Sfinții anteriori lor și i-au chemat pe ei în ajutorul lor.

De aceea și noi le cinstim sfintele lor vieți, Sfintele lor Moaște, Sfintele lor Icoane, sfintele lor cărți și învățăm continuu de la ei. Pentru că vrem să fim împreună cu Sfinții românilor și cu toți Sfinții Bisericii de pretutindeni și de oricând.

Dumnezeu să ne întărească pe mai departe în postirea noastră și să ne bucure cu slava Lui cea negrăită! Amin.

Predică la Duminica a 2-a din Postul Mare [2018]

Iubiții mei[363],

Dumnezeu ne-a trimis zăpada Lui nu când am vrut noi, în decembrie sau în ianuarie, ci în februarie, începând din Duminica Ortodoxiei. Pentru ca să ne spună, prin ea, că noi toți trebuie să fim mai curați decât zăpada în inima noastră. Că noi toți trebuie să fim icoane vii ale lui Dumnezeu, oameni duhovnicești, în care El să locuiască prin slava Lui.

Căci așa ne-a făgăduit Domnul: „dacă or să fie păcatele voastre precum cărămiziul (roșu închis) ca zăpada le voi albi [ἐὰν ὦσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν ὡς χιόνα λευκανῶ], iar dacă or să fie ca stacojiul (roșu deschis) ca lâna le voi albi [ἐὰν δὲ ὦσιν ὡς κόκκινον ὡς ἔριον λευκανῶ]" [Is. 1, 18, LXX]. Însă zăpada și lâna albă sunt termeni umani de comparație pentru curăția duhovnicească, pe când slava lui Dumnezeu ne curățește, ne albește, ne înfrumusețează interior mai presus de orice așteptare a noastră. Pentru că slava Lui ne curățește dumnezeiește, ne curățește interior, ne schimbă cu adevărat, pe când zăpada și lâna albă sunt doar palizi termeni de comparație pentru curăția pe care o lucrează Dumnezeu în noi înșine.

Căci Dumnezeu lucrează neîncetat la sfințirea noastră! După cum El lucrează fiecare fulg de nea și fiecare fir de iarbă și fiecare om cu multă meticulozitate, cu multă atenție și rațiune, tot la fel lucrează

[363] Începută la ora 8.00, pe 27 februarie 2018, o zi de marți. În a 3-a zi de ninsoare, la -8 grade.

și în noi, dimpreună cu noi, mult migăloasa sfințire a sufletelor și a trupurilor noastre. Pentru că sufletul și trupul nostru, fiind afectate de păcatele noastre în fiecare zi, au nevoie zilnic de curățire, de primenire, de înnoire sfântă. Iar prin toate eforturile noastre ascetice, Dumnezeu conlucrează cu noi, în noi înșine, la sfințirea noastră, binele făcut dimpreună cu El fiind binele care ne vindecă și ne înnoiește.

De aceea, postul de acum și Slujbele tot mai lungi ale Bisericii au rolul de a ne coborî în noi înșine dimpreună cu slava lui Dumnezeu, pentru ca să lucrăm în tăcerea inimii virtuțile vieții creștine. Căci rugăciunea se face înăuntru, postul adevărat se face înăuntru, lupta duhovnicească cu demonii se poartă tot înăuntru, înăuntru nostru, și acolo ascultăm voia Lui, acolo contemplăm cele ale Sale, acolo ne bucurăm și ne veselim dumnezeiește de fiecare mișcare a milei Sale față de noi.

Și Dumnezeu ni Se arată în toată frumusețea Sa în noi înșine, pe măsura dorului nostru pentru El. Căci El ne umple de bucurie sfântă până ce ne doare inima și ne podidesc lacrimile dulci ale simțirii slavei Sale, ne subțiază trupul prin post, prin rugăciune și prin muncă, de îl simțim a fi plutitor, duhovnicesc, ne curățește de păcate prin Taina Mărturisirii ca și când nu le-am fi simțit niciodată greutatea și amărăciunea lor copleșitoare și ne umple de îndestulare duhovnicească, de preaplinul sfințeniei Sale, prin împărtășirea cu El euharistic.

Căci asta face Dumnezeu tot timpul: Se ocupă de noi ca de niște copii ai Săi iubiți, pentru ca nu cumva să ne lipsească ceva. Și, cu adevărat, în Biserica și în lumea Lui noi le avem pe toate și nu ne lipsește nimic! Căci El ne dă și lucruri mai presus de lumea aceasta, din veșnicia Lui, pe care ni le arată

dumnezeiește în slava Sa. Pentru că darurile Lui cele dumnezeiești le dă fiilor Săi, în Biserica Sa.

Și prin această coborâre în adâncul vieții noastre duhovnicești, noi am ajuns la pomenirea teologiei Sfântului Grigorios Palamas, care se face în această sfântă duminică. Și care vorbește, din interior, despre viețuirea ortodoxă. Pentru că ceea ce văd oamenii că trăim noi e una și ceea ce trăim noi, cu adevărat, în noi înșine, e cu totul altceva, dacă trăim întru slava lui Dumnezeu. Pentru că toată frumusețea și bucuria și înțelepciunea vieții noastre e în adâncul nostru, în interiorul nostru, iar noi acolo ne bucurăm de tot ceea ce vedem, de tot ceea ce auzim și de tot ceea ce facem.

Căci în noi suntem bogați, prea bogați dumnezeiește, plini de teologie și de harisme dumnezeiești, iar pe afară suntem simpli și părut „neinteresanți". În noi locuiește Dumnezeu și suntem purtători de Dumnezeu, dar trecem drept niște oameni „ca toți ceilalți".

De ce? Pentru că vorbim foarte puțin despre adâncul nostru! Despre adâncul nostru de taină. Vorbim foarte puțin despre roadele rugăciunii, ale postului, ale citirilor sfinte, ale curăției minții și a inimii, ale înfrânării, de care noi ne bucurăm în mod tainic. Pentru că le trăim pe toate cu Dumnezeu și în fața Lui și, de aceea, nu ne prea vine să le spunem tuturor.

Dar e nevoie, adesea, și de mărturisirea acestor trăiri sfinte! Așa cum a făcut-o Sfântul Grigorios Palamas, care putea să tacă despre simțirile duhovnicești, despre contemplațiile sale dumnezeiești și despre vederile sale extatice. Putea să tacă, dar nu a tăcut! Și nu a tăcut, pentru că viața sfântă, viața

interioară a creștinilor era batjocorită, era minimalizată, era răstălmăcită.

Și el a arătat, celor care cerebralizau viața creștină, care socoteau că viața ortodoxă se reduce la înțelegerea mintală a credinței ortodoxe, că teologia înțeleasă prin citire se desăvârșește prin vederea lui Dumnezeu. Că teologia [θεολογία] se împlinește în noi prin vederea dumnezeiască [θεοπτία][364]. Dar când ajungem să trăim vederea lui Dumnezeu întru slava Sa, atunci ne dăm seama că nu știm nimic din teologie, pentru că vederea Lui e începutul adevăratei teologii, a teologiei experimentate în mod personal.

De aceea, Sfântul Grigorios Palamas[365] a reafirmat drumul interior spre vederea lui Dumnezeu și spre sfințenie, pentru că el e format din asceza curățirii de patimi și din împlinirea tuturor poruncilor lui Dumnezeu. Vederea lui Dumnezeu e darul Său față de noi, pe care Îl primim de la El atunci când El consideră că e folositor nouă, dar el se primește în continua luptă pentru curățirea noastră interioară. Căci drumul interior al vieții creștine nu este spre intelectualizarea credinței, ci spre vederea lui Dumnezeu și spre comuniunea cât mai intimă cu El.

Așa stând lucrurile, înțelegem de ce avem nevoie de cultul Bisericii și de toată asceza ei. De ce cultul Bisericii noastre e zilnic și e profund și de ce noi trebuie să îmbinăm în viața noastră cunoașterea teologică cu cunoașterea ascetică a lui Dumnezeu. Pentru că atunci când îi citim pe Sfinții noștri, noi

---

[364] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/3022/sxsaintinfo.aspx.

[365] A se vedea: https://el.wikipedia.org/wiki/Γρηγόριος_Παλαμάς.

învățăm modul sfânt în care ei au trăit și au gândit teologia și viața Bisericii și a lumii, dar când noi încercăm zilnic să împlinim voia lui Dumnezeu și să ne curățim de patimile noastre, atunci noi Îl înțelegem în mod personal pe Dumnezeu și El ni Se revelează nouă în toate clipele vieții noastre.

Așadar, învățăm în mod pasiv teologie, atunci când o învățăm de la Sfinții Lui, dar învățăm teologie în mod activ, când, întărindu-ne să împlinim voia Sa, Dumnezeu ne descoperă interior cele despre Sine și despre noi și despre oameni. Căci teologia pe care El ne-o revelează interior e cea prin care ne schimbă și ne curățește și ne mântuie pe noi, și această teologie e conținutul vieții noastre creștine. Și acest conținut al vieții noastre interioare, noi îl îmbogățim interior în mod continuu prin citiri sfinte și prin împlinirea voii Sale și prin toate trăirile interioare ale relației noastre cu Dumnezeu, cu Sfinții și cu Îngerii Lui.

De aceea, mântuirea noastră o trăim cu întreaga noastră ființă și nu doar cu mintea sau cu inima. Nici intelectualizarea, nici sentimentalizarea credinței și nici transformarea noastră în activiști religioși nu definesc pe de-a-ntregul viața ortodoxă. Pentru că în asceza noastră zilnică noi trebuie să fim integrați cu totul, cu toată ființa noastră, fără să cădem în cele trei extreme de mai sus.

Căci cel care merge pe ideea că viața creștină se reduce la cunoașterea mintală a credinței ajunge o arhivă de teologie citită, fără ca ea să îl schimbe duhovnicește. Cel care apasă pedala raportării sentimentale la viața Bisericii, iubește frumosul din Biserică, iubește eleganța și fastul liturgic, iubește pelerinajele și evenimentele culturale ale Bisericii, dar nu iubește și curățirea sa interioară, adică ceea ce e mai important din viața creștină. Și aceeași

greșeală o face și cel care vrea să îi convertească pe alții, să îi ajute, să îi întărească prin activismul său religios, dar care nu atinge esența convertirii reale: începutul unei relații reale, transfiguratoare cu Dumnezeu.

Pentru că, la o adică, noi putem să aducem oamenii la Biserică prin diverse tertipuri. Îi putem pune pe unii lângă alții, le putem crea anumite așteptări și nevoi religioase. Însă problema de fond nu e prezența lor la Biserică, ci dacă ei au o relație interioară reală, vie, cu Dumnezeu și dacă ei urmăresc sfințirea lor interioară și nimic altceva. Și pentru a avea o relație cu Dumnezeu, ei înșiși trebuie să se lase convinși de El.

Pentru că Dumnezeu intră în viața noastră cu adevărat, atunci când noi ne lăsăm convinși de către El. Și oamenii care au trăit o reală convertire la relația cu Dumnezeu sunt adevărații ortodocși, pentru că ei au o relație de adâncă intimitate cu Dumnezeu, o relație teologică și plină de revelații sfinte.

Da, Sfântul Grigorios Palamas a putut vorbi despre viața sa interioară, despre relația sa cu Dumnezeu, despre viața sa ca ortodox, pentru că el avea o reală viață de ortodox! El cunoștea adevărata convertire la dreapta credință a Bisericii, el cunoștea chinurile curățirii de patimi, el cunoștea cât de important e ajutorul Maicii Domnului și al Sfinților și al Îngerilor lui Dumnezeu în viața noastră ascetică, el cunoștea cum Se revelează Dumnezeu în viețile oamenilor bineplăcuți Lui. De aceea, atunci când a vorbit deschis despre toate acestea, el de fapt s-a confesat nouă, pentru că a vorbit despre ceea ce trăia și el însuși, alături de toți Sfinții Bisericii. Pentru că nu vorbea doar din citite sau din auzite, ci și din cele

trăite de el. Dar teologia trăită de el, era, în esența ei, aceeași cu a tuturor Sfinților.

Pentru că toți suntem chemați la a trăi aceeași teologie și viață creștină, dimpreună cu toți Sfinții lui Dumnezeu. Să o trăim aici, în singura Lui Biserică, în Biserica aceasta plină de icoane și de fresce sfinte, care ne vorbesc cu toatele despre adevărata revelare a lui Dumnezeu în viața oamenilor.

Căci mai înainte de a picta icoane, tu trebuie să te sfințești pe tine însuți.

Mai înainte de a primi Preoția lui Dumnezeu, tu trebuie să te sfințești pe tine însuți.

Mai înainte de a primi harul Căsătoriei Lui, tu trebuie să te sfințești pe tine însuți.

Mai înainte de a fi Monah, tu trebuie să te sfințești pe tine însuți.

Căci Preotul care Îi slujește lui Dumnezeu trebuie să fie Sfânt al Lui, și la fel trebuie să fie și creștinii căsătoriți sau cei care s-au însingurat pentru El în Mănăstire. Toți trebuie să fim Sfinți ai lui Dumnezeu și toți trebuie să ne transfigurăm interior, să devenim iconici, pentru că toți suntem chemați la a fi pictați pe zidurile Bisericii, atâta timp cât suntem mădularele mistice ale lui Hristos.

Dar numai dacă ești cu adevărat mădular al lui Hristos, dacă trăiești mistic, tainic împreună cu El, dacă te umpli de prea marea Lui slavă și te schimbi după chipul Său, ești al lui Dumnezeu.

Și cei ai Lui sunt iconici. În ei se vede Dumnezeu. Dumnezeu e văzut în ei și prin ei se vede slava Lui cea prea bogată. Dar slava Lui a coborât în Sfinții Săi pentru că aceștia împlinesc voia lui Dumnezeu și nu concep o altă viață în afară de El.

De aceea, duminica trecută, în Duminica Ortodoxiei, am pus Sfintele Icoane înaintea noastră, pen-

tru ca să vedem prin ele Împărăția lui Dumnezeu. Pe cei care sunt în Împărăția Lui. Pe când azi, Sfântul Grigorios Palamas ne spune că nu putem ajunge iconici și nu putem înțelege icoanele Bisericii, dacă nu ne umplem de slava lui Dumnezeu, care ne face pe noi icoane ale lui Dumnezeu.

Pentru că taina Sfintelor Icoane e în adâncul Sfinților și în adâncul nostru. Taina lor e slava lui Dumnezeu, care coboară în om, pentru ca să îl ridice pe om la comuniunea veșnică cu Dumnezeu. Și dacă prezența Lui în noi e taina iconizării noastre, atunci simțirea și vederea lui Dumnezeu sunt esența vieții creștine. Pentru că prin toate faptele noastre iubitoare de Dumnezeu și de oameni noi un singur lucru căutăm: comuniunea cu El, în care vrem să simțim și să vedem slava Lui cea veșnică și necreată.

Și dacă așa stau lucrurile, atunci taina vieții noastre e Dumnezeu. Noi nu dorim altceva decât pe El. Căci dacă El e cu noi, atunci avem tot ceea ce ne trebuie. Și din această perspectivă, împlinirea poruncilor lui Dumnezeu, care este efortul curățirii noastre de patimi, înseamnă viața cu El.

Viața noastră este viața cu Dumnezeu. Taina vieții noastre e Dumnezeu locuind în noi prin slava Sa. Perspectiva noastră de viață e una sacramental-mistică, pentru că Îl aflăm pe El în Tainele Bisericii și trăim interior cu Dumnezeu, mistic sau tainic, fără să ne înțeleagă prea mulți tumultul interior.

De aceea, iubiții mei, postul Domnului e postul în care ne bucurăm de bucuria Lui cea tainică pe care o revarsă în noi! În orice clipă a postirii noastre, El ne plătește cu bucurie dumnezeiască efortul nostru. După cum ne plătește orice milostenie și orice bine pe care îl facem cuiva.

El e atent la noi în fiecare clipă. El are grijă de noi în fiecare secundă. Pentru ca viața noastră să fie tot mai încăpătoare prin rugăciune și prin fapte bune. Pentru ca viața noastră să își asume întreaga umanitate în rugăciunea ei.

Și parabola zăpezii, a zăpezii care acoperă toate locurile și toate casele și toate mașinile e taina rugăciunii creștine. Pentru că rugăciunea Bisericii acoperă întreaga lume și o ține în existență. Și dacă vrei să simți și să gândești și să acționezi ca Biserica, atunci trebuie să cuprinzi întreaga umanitate în inima ta și pentru ea să te rogi ca pentru tine însuți. Pentru că dorința Domnului e aceasta: „Vei iubi pe aproapele tău ca pe tine însuți [Αγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν]" [Mt. 22, 39, BYZ].

Dar aproapele nostru e tot omul! Tot cel viu și tot cel adormit. Și tot omul are nevoie de rugăciunea noastră. Pentru că Biserica e cuprindere a tuturor și nu indiferență față de cineva anume.

Dacă am ține minte acest lucru, atunci nu am mai trăi cu o conștiință egoistă a mântuirii, nu am mai vedea mântuirea doar ca pe o nevoie a noastră, ci am vedea mântuirea ca pe o nevoie a tuturor oamenilor. Căci mântuirea e nevoia tuturor oamenilor și toți suntem chemați în Biserica Dumnezeului Celui viu la o relație reală și sfințitoare cu El.

Îndrăzniți întru Domnul și vă bucurați împreună cu El, postind de cele rele! Și lăsați-L pe El să ne facă mai curați decât zăpada și decât tot ceea ce noi considerăm a fi curăție! Amin.

Predică la Duminica a 3-a din Postul Mare [2018]

Iubiții mei[366],

despre Sfânta și Dumnezeiasca Cruce Dumnezeu ne-a vorbit în mod tainic în prima Sa poruncă dată omului: în porunca postului sau a ascultării de Dumnezeu. Căci atunci când Dumnezeu ne-a spus: „Iar din pomul cunoașterii binelui și a răului nu veți mânca din el [ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν οὐ φάγεσθε ἀπ᾽ αὐτοῦ]. Iar [întru] care zi aveți să mâncați din el, [cu] moarte veți muri [ᾗ δ᾽ ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ᾽ αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε]” [Fac. 2, 17, LXX], El ne-a arătat că ascultarea de Dumnezeu este răstignirea zilnică a voii noastre, este omorârea voii noastre, și că adevărata crucificare interioară este alegerea continuă a voii lui Dumnezeu.

Pentru că a alege să facem ceea ce Dumnezeu nu dorește să facem înseamnă *a muri*, pe când a alege continuu voia lui Dumnezeu și a o împlini pe ea în viața noastră înseamnă *a trăi cu adevărat*. Căci păcatul e viața fără Dumnezeu, pe când viața cu El e o continuă crucificare interioară a voii noastre, care nu ne omoară, ci ne transfigurează. Pentru că împlinirea voii lui Dumnezeu e propriul nostru bine interior, pe când renunțarea la cruce sau renunțarea la voia lui Dumnezeu înseamnă moartea noastră duhovnicească.

Din acest motiv, Sfântul Maximos Mărturisitorul, când vorbește despre căderea în păcat a

[366] Începută la ora 5. 45, în dimineața zilei de 9 martie 2018, zi de vineri. Sunt 3 grade afară.

Sfântului nostru Protopărinte Adam, el numește căderea *o aplecare cu totul spre simțire* și *o predare a noastră simțirii*[367]. Căci, păcătuind, Protopărintele nostru nu a dobândit cele ale lui Dumnezeu fără ajutorul lui Dumnezeu[368], adică nu „s-a îndumnezeit" fără El sau împotriva Lui, ci el „a căzut din viața dumnezeiască [pe care o trăia] și a dobândit o alta, născătoare de moarte, prin care îmbrăcându-se în forma irațională (dobitocească) și întunecându-și frumusețea negrăită a [vieții] celei dumnezeiești [pe care o avea], a predat toată firea morții spre mâncare"[369]. Pentru că aplecarea sa spre păcat și trăirea păcatului nu i-au adus „o eliberare interioară", nu i-au adus „un plus ontologic", nu l-au făcut „mai om" sau „mai presus de om", ci păcatul l-a jefuit de viața dumnezeiască pe care o avea și i-a dat să trăiască moartea în el însuși.

De aceea, în imnologia liturgică a Bisericii, pomul prin care Sfântul Adam a căzut în păcat e văzut la antipodul Crucii Domnului, prin care omul a fost restaurat în viața lui cea dumnezeiască. Căci „în trupul cărnii Sale, prin moarte[a Lui pe Cruce] [ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς Αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου]" [Col. 1, 22, BYZ], El ne-a pus pe noi „Sfinți [ἁγίους] și fără de pată [καὶ ἀμώμους] și nevinovați înaintea Sa [καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον Αὐτοῦ]" [Ibidem].

Dar pentru a fi Sfinți ai Lui cu adevărat, adică în toată ființa noastră, trebuie să credem în El și să ne

---

[367] Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua. Tâlcuiri ale unor locuri cu multe și adânci înțelesuri din Sfinții Dioni- sie Areopagitul și Grigorie Teologul*, trad. din gr., introd. și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în col. PSB, vol. 80, Ed. IBMBOR, București, 1983, p. 155.

[368] Ibidem.

[369] Idem, p. 155-156.

botezăm întru El în Biserica Lui și să trăim duhovnicește. Pentru că El, prin întărirea desăvârșită a umanității Sale pe Cruce și prin umplerea ei de slava Lui, ne dăruie tuturor puterea Sa cea dumnezeiască de a birui păcatul și moartea și pe diavoli în noi înșine. Dar pentru ca puterea Lui să lucreze întru noi și să ne îndumnezeiască, trebuie ca ea să se unească deplin cu voia noastră de a birui desăvârșit păcatul în noi înșine. Căci Dumnezeu nu dorește să învingă patimile noastre de unul singur și împotriva voinței noastre, ci, dimpotrivă, El ne ajută să le biruim pe măsură ce ne deschidem Lui și dorim să primim de la El puterea de a le birui desăvârșit în noi înșine și ne nevoim zilnic pentru curățirea noastră interioară.

Așadar, calea sfințeniei este calea sinergiei, a conlucrării noastre cu Dumnezeu. Pentru că El ne ajută continuu să ne curățim de patimi, dacă continuu noi luptăm cu patimile din noi înșine. Adică, conform proverbului: „Dumnezeu ne dă, dar nu ne bagă și în traistă". Pe care l-am putea reformula astfel: „El ne ajută în tot binele, dar nu ne face binele cu forța". Căci El dorește ca noi să fim întotdeauna deschiși Lui, întotdeauna conlucrând cu El la sfințirea noastră și nu să ne imaginăm că „suntem Sfinți" fără să fim.

De aceea, teologia aghiologică a Bisericii are ca fundament al ei teologia îndumnezeirii. Căci Sfinții Bisericii nu sunt Sfinți pentru că „i-am canonizat" noi, cei care am rămas în urma lor sau pentru că „noi, cu obstinație, vrem ca ei să fie cinstiți ca Sfinți", ci pentru că ei, din punct de vedere ontologic, sunt Sfinți. Adică sunt plini de slava lui Dumnezeu și de virtuți dumnezeiești și de fapte extraordinare. Căci sufletele lor cele sfinte ni se arată în vedenii sfinte și ne vorbesc și fac minuni în viața noastră, după cum

și trupurile lor cele îndumnezeite fac minuni prin atingerea noastră de ele și prin rugăciunea către ei făcută în fața trupurile lor celor sfinte. Și prin vedeniile în care Sfinții ni se arată și prin minunile lor, ei ne arată că sunt pururea vii în Împărăția lui Dumnezeu și că sunt plini de slavă și de putere dumnezeiască, pentru că s-au făcut asemenea cu Dumnezeu încă de aici. Și cum Dumnezeu locuiește, prin slava Lui, în Îngerii Săi, la fel locuiește și în Sfinții Lui.

De aceea, aghiologia Bisericii e consecința directă a triadologiei ei. Pentru că Sfinții se nasc, cresc și se desăvârșesc în relație directă, continuă, cu Dumnezeul treimic. Iar Sfinții lui Dumnezeu sunt cu toții eclesiali, pentru că ei sunt ai Lui și ai Bisericii Sale. De aceea e un nonsens să vorbim despre Sfinți care „se luptă" cu Biserica, cu ierarhia ei și cu sacramentalitatea ei. Pentru că Sfinții trăiesc în Biserică, ei ascultă de Biserică și se umplu continuu de slava lui Dumnezeu prin Tainele și Slujbele Bisericii. Iar istoria Bisericii ne dă mărturie credibilă despre Sfinții ei, care sunt paradigme vii ale credinței și ale vieții Bisericii. Pentru că ei, în mod continuu, au învățat să renunțe la voia lor, pentru a asculta de preasfânta și îndumnezeitoarea voie a lui Dumnezeu. Adică au învățat să se răstignească continuu interior, pentru ca să se mântuie întru viața Lui [Rom. 5, 10, BYZ].

– Însă ce înseamnă *viața Lui*? Ce înseamnă *să ne mântuim întru viața Lui*?

– Înseamnă să ne mântuim trăind duhovnicește, trăind întru slava Lui. Pentru că viața Lui, viața conform voii Sale, o putem trăi numai în slava Lui. Și pentru a ști cum se nasc oamenii pentru viața cu Dumnezeu sau cum devin ei duhovnicești trebuie să te inițiezi în teologia mistică a Bisericii. În teologia

experienței directe a vieții cu Dumnezeu. Și ai nevoie pentru aceasta de un Părinte duhovnicesc, de cineva care, la rândul său, a fost introdus în viața sfântă cu Dumnezeu de alt Părinte duhovnicesc, adică de alt Părinte plin de slava lui Dumnezeu și de sfințenie.

– Și de ce avem nevoie de un om, care să se interpună în relația noastră cu Dumnezeu?

– Pentru că, așa cum avem nevoie de părinți trupești ca să ne naștem și să creștem armonios, tot la fel avem nevoie de un Părinte duhovnicesc, care să ne nască duhovnicește și să ne călăuzească în viața cu El. Iar Părintele duhovnicesc nu este un zid între noi și Dumnezeu, ci el este o icoană duhovnicească prin care noi Îl vedem pe Dumnezeu. Pentru că el ni-L indică mereu pe Dumnezeu și ne învață să fim tot mai proprii relației cu El. Părintele duhovnicesc nu ne oprește la sine, ci ne încurajează continuu să urcăm pe scara înțelegerilor și a nevoințelor sfinte, pentru ca să fim ruguri aprinse, pe care slava lui Dumnezeu nu ne omoară, ci ne transfigurează.

Căci el, Părintele duhovnicesc, nu formează idolatrizatori personali, nu formează admiratori fanatici, ci alți Părinți duhovnicești. El îi naște, împreună cu Dumnezeu, pe fiii săi duhovnicești, dar pentru ca să fie fiii duhovnicești ai lui Dumnezeu și nu ai săi. Așa după cum părinții responsabili nu își nasc copiii pentru ca să îi facă niște „sclavi personali", ci pentru ca să îi ajute să devină niște personalități remarcabile.

...Am folosit adineauri imaginea *rugului aprins* din Ieș. 3, 2, LXX, pentru a vorbi despre Sfinți. Despre umplerea lor de slava lui Dumnezeu, care nu îi mistuie, ci îi îndumnezeiește. În mod tradițional, acest loc este tâlcuit ca o indicare a persoanei Preacuratei Stăpâne și a relației ei incomprehensibile cu

Fiul ei, cu Domnul nostru, ca una care Îi este *Maică* a Lui. Însă nu greșim deloc extinzând tema rugului aprins la întreaga aghiologie. Pentru că toți Sfinții trăiesc taina rugului aprins, adică taina umanității care se transfigurează prin slava lui Dumnezeu. Taina rugului aprins e taina sfințeniei. E taina Crucii, care nu ne omoară, ci ne învie continuu.

După cum, în binecuvântarea în forma crucii a Sfântului Israil, din Fac. 48, 13-14, LXX[370], ni se predă în mod tainic faptul că binecuvântarea este ascultare, e cruce, e o continuă raportare la Dumnezeu. Și această sfântă încrucișare a mâinilor o regăsim liturgic la înălțarea în forma crucii a Cinstitelor Daruri de la *Ale Tale dintru ale Tale*. Numai că în Liturghia Bisericii mâna dreaptă a Episcopului sau a Preotului care slujește ca protos ține Sfântul Disc, pe când în mâna stângă se ține Sfântul Potir[371]. Și încrucișarea se face invers: dreapta peste stânga[372] și nu stânga peste dreapta ca în locul scriptural vechitestamentar.

Și aceasta, pentru că dreapta Domnului ne-a înălțat pe noi, dreapta Lui a făcut putere [Ps. 117, 16, LXX]. Și dreapta Lui e Fiul Tatălui, e Domnul nostru Iisus Hristos și puterea pe care El a făcut-o a fost întruparea Lui pentru noi și întreaga Sa lucrare mân-

---

[370] Căci textul e acesta în LXX: „[v. 13] și luându-i Iosif pe cei doi fii ai săi, și pe Efrem în dreapta și [în] cele de-a stânga ale lui Israil, iar pe Manassis în stânga și [în] cele de-a dreapta ale lui Israil, i-a apropiat pe ei lui. [v. 14] Și întinzând Israil mâna cea dreaptă, a pus-o pe capul lui Efrem (care era în stânga lui n.m.), și acesta era mai tânăr, și cea stângă pe capul lui Manassis (care era în dreapta lui n. m.), încrucișându-și mâinile [ἐναλλὰξ τὰς χεῖρας]". Adică și-a pus stânga peste dreapta.

[371] *Ieraticon*, ed. BOG 2009, p. 133/ *Liturghier*, ed. BOR 2002, p. 175.

[372] *Liturghier*, ed. BOR 2002, p. 175.

tuitoare pentru noi. Căci puterea adevărată e aceea care îl restaurează pe om în starea lui cea dintâi, adică în slava lui Dumnezeu, și nu cea care îl omoară pe om.

De aceea, păcatul nu e „putere", ci e slăbiciune. E slăbire continuă a ființei noastre. Și el slăbește și descompune și omoară omul. Iar cine se pocăiește, se pocăiește tocmai în mijlocul neputințelor sale celor multe, în mijlocul durerilor și al nevoilor sale multiple.

Din acest motiv, Sfântul Pavlos ne-a mărturisit faptul că atunci când se simțea slab, atunci era, de fapt, puternic [δυνατός] [II Cor. 12, 10, BYZ]. Căci numai când omul își conștientizează foarte acut slăbiciunea, neputința, singurătatea, durerile sale, el cere ajutorul lui Dumnezeu. Și când cere ajutorul Lui, el îl primește și atunci e puternic în fața ispitelor, a necazurilor, a durerilor de tot felul. Dar când credem că „ne e bine" și fără El, când ne credem „puternici" fără să ne raportăm la Dumnezeu, atunci suntem foarte slabi, pentru că suntem singuri. Suntem neîntăriți de El, de slava Lui, și suntem expuși tuturor relelor.

...Sfântul Moisis și-a întins mâna peste mare [ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν θάλασσαν], atunci când Domnul a împărțit apa [ἐσχίσθη τὸ ὕδωρ] mării [Ieș. 14, 21, LXX]. Însă, în cultul Bisericii, la 14 septembrie, se cântă: „Cruce însemnând Moisi[s], în drept[ul său] cu toiagul Marea Roșie o a despărțit..."[373]. Pentru că în Tradiția Bisericii s-a păstrat amănuntul, după cum se vede de aici, că Sfântul Moisis a însemnat sub semnul crucii apele mării, și astfel a vorbit în mod tainic despre Crucea Domnului, prin care noi ne mântuim din apele acestei vieți.

---

[373] *Mineiul pe luna septembrie*, ed. BOR 1929, p. 190.

Tot pe 14 septembrie, dar dintr-o altă cântare liturgică, aflăm că Sfântul Moisis ne-a predat teologia Crucii și în alt moment al vieții sale: „Moisi[s] mai înainte te-a închipuit pe tine [Cruce a Domnului], mâinile întinzându-și spre înălțime, și biruind pe tiranul Amalic”[374]. Cu referire la Ieș. 17, 11, LXX, unde ni se spune: „Și era când ridica Moisis mâinile [că] biruia Israil [καὶ ἐγίνετο ὅταν ἐπῆρεν Μωυσῆς τὰς χεῖρας κατίσχυεν Ισραηλ], iar când lăsa jos mâinile [că] biruia Amalic [ὅταν δὲ καθῆκεν τὰς χεῖρας κατίσχυεν Αμαληκ]”.

Iar faptul de a sta cu mâinile în cruce, ridicate spre Dumnezeu, înseamnă a te nevoi continuu, pe când a lăsa mâinile în jos înseamnă a fi nelucrător, a fi indolent față de împlinirea voii lui Dumnezeu.

Însă a fi creștini înseamnă a ne asuma faptul de a fi minimalizați și excluși de către alții din societate. Așa cum se simțeau Sfinții Apostoli în călătoriile lor misionare: „ca gunoaiele lumii ne-am făcut [ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν] [și suntem] murdăria tuturor până acum [πάντων περίψημα ἕως ἄρτι]” [I Cor. 4, 13, BYZ]. Pentru că cei care nu trăiesc ca noi, pentru că nu cred ca noi, pot să ne catalogheze după cum vor. Numai noi să nu uităm cine suntem! Numai noi să fim ceea ce trebuie să fim!

Pentru că Duminica Crucii de azi, de la jumătatea Postului Mare, pune Crucea Domnului în mijlocul nostru nu ca pe „o lecție de istorie” de acum 2.000 de ani, care nu are „de-a face” cu viața de acum, ci ca pe o realitate a vieții noastre cotidiene. Căci Crucea Lui nu a fost despărțită niciodată de viața creștinilor. Ci, dimpotrivă, viața noastră e o viață continuu răstignită, o viață asumată ca răstignire interioară, dar, în același timp, prigonirea noastră, a

---

[374] Idem, p. 184.

creștinilor, sub diverse forme, e o asumare până la sânge a Crucii Lui.

Pentru că astăzi, când noi credem că trăim într-o lume „civilizată", „creștinii reprezintă comunitatea religioasă cea mai persecutată de pe glob. Peste o sută de milioane dintre ei fiind astăzi sub o presiune continuă. Astfel, un raport internațional afirmă că «un creștin moare pentru credință la fiecare cinci minute»"[375]. Și dacă așa arată realitatea globală a lumii noastre, a trăi în ritmul Crucii, adică a trăi ascetic, înseamnă a trăi normal.

De aceea, iubiții mei, noi nu trebuie să ne dăm jos de pe cruce [aluzie la Mc. 15, 32, BYZ], ci trebuie să trăim tot timpul ca unii răstigniți pentru lume și bineplăcând lui Dumnezeu! Pentru că El dorește ca noi să nu fim „Sfinți" în aparență, ci în întregime Sfinți, adică să fim cu totul dăruiți Lui în viața noastră. Așa cum ni se spune, de fapt, la Sfânta Liturghie: „Cele Sfinte ale celor Sfinți [τα Ἅγια τοῖς Ἁγίοις]"[376]. Și cum nu Sfinții din cer se împărtășesc la Liturghie, ci noi, cei de față, înseamnă că noi trebuie să fim Sfinții lui Dumnezeu, care trebuie să ne împărtășim cu Cele Sfinte ale Lui, adică cu Trupul și Sângele Său.

Așadar, să fim Sfinții Lui! Să ne sfințim mereu pe noi înșine și să fim Sfinții Lui, pentru că El e Cel care ne sfințește pe noi continuu. Umplerea noastră de slava Lui e sfințenia noastră și fără El noi nu putem face nimic [In. 15, 5]. Amin!

---

[375] *Cf.* http://ziarullumina.ro/crestinismul-cea-mai-persecutata-religie-101366.html.

[376] *Ieraticon*, ed. BOG 2009, p. 139.

Predică la Duminica a 4-a din Postul Mare [2018]

Iubiții mei[377],

Dacă *Cuviosul* [Ὁ Ὅσιος] este Sfântul Monah, cu voturile monahale depuse într-o Mănăstire, sau Sfântul Ascet care a trăit monahal în afara unei Mănăstiri, fără să fi depus voturile monahale, adică fără să fi fost Monah propriu-zis, în situația în care ne dorim să înțelegem ce este *cuvioșia* [ὁσιότης], adică starea interioară a celui Cuvios, dicționarele nu ne ajută deloc în acest demers. Pentru că ele ne oferă tot felul de sinonime, ca bunăcuviință, omenie, cucernicie, evlavie[378], dedicare profundă, consacrare, râvnă bisericească, ardoare[379], fidelitate, pietate[380], dar nu ne vorbesc de starea în sine. Căci cuvioșia e o stare în sine, e conținutul interior al vieții celui Cuvios și ea trebuie înțeleasă ca atare, fără legături de sinonimie.

În *Gingrich Greek Lexicon*, spre exemplu, ὁσιότης [cuvioșia] este explicată prin sintagma *holiness of life* [sfințenie a vieții][381]. Și, e adevărat faptul, cuvioșia este o formă a sfințeniei, o formă particulară, o formă de sine stătătoare, dar ea nu exprimă

---

[377] Predică începută la 16. 40, pe 14 martie 2018, în zi de miercuri. Afară e soare și sunt 18 grade.

[378] A se vedea: http://www.dex.ro/cuvioșie.

[379] Idem: http://www.dictionary.com/browse/devotion?s=t.

[380] Idem: http://archives.nd.edu/cgi-bin/wordz.pl?keyword=devotio.

[381] *Gingrich Greek Lexicon*, p. 141, *cf.* BW 10, 4.673.

toată sfințenia Bisericii. Pentru că Biserica are și Sfinți Cuvioși, dar și Sfinți Mucenici, dar și Sfinți Ierarhi, dar și Sfinți nebuni pentru Hristos, dar și Sfinți Mireni. Și când vorbim de cuviosie ca formă a sfințeniei, vorbim de o formă particulară, de sine stătătoare, a sfințeniei creștine.

Conform aceluiași dicționar grec-englez, cuvântul ὁσιότης [cuviosie] e regăsibil în Lc. 1, 75 și Efes. 4, 24[382]. În Lc. 1, 74-75, BYZ, avem expresia: „a sluji Lui [λατρεύειν Αὐτῷ] în cuviosie și [în] dreptate [ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ] înaintea Lui [ἐνώπιον Αὐτοῦ]". Unde, în mod evident, cuviosia și dreptatea sunt două stări interioare duhovnicești și, în același timp, două virtuți sfinte ale vieții creștine. Dar două stări interioare proprii slujirii lui Dumnezeu și trăirii înaintea Lui. Pentru că în cuviosie și în dreptate trebuie să trăim înaintea lui Dumnezeu și astfel trebuie să-I slujim Lui.

Sfântul Pavlos, la Efes. 4, 24, BYZ, ne vorbește despre îmbrăcarea în omul cel nou [τὸν καινὸν ἄνθρωπον], despre îmbrăcarea noastră în virtuțile creștine. Dar această îmbrăcare duhovnicească nu este exterioară ființei noastre, ci interioară nouă. O îmbrăcare pe dinăuntru a noastră cu virtuțile sfințeniei. Căci el ne spune aici, că omul cel nou este „cel după Dumnezeu zidit [τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα] în dreptate și [în] cuviosia adevărului [ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας]" [Ibidem].

Pentru că Dumnezeu ne zidește duhovnicește și ne face oameni noi prin împlinirea dreptății Sale, adică a tuturor poruncilor Sale, dar împlinirea voii Sale se face în cuviosia adevărului. Pentru că starea de cuviosie se leagă interior de tot adevărul lui Dumnezeu revelat Bisericii Sale. Cuviosia e a adevărului,

---

[382] Ibidem.

a adevărului lui Dumnezeu, pentru că adevărul Lui ne face să fim cuvioși înaintea Sa. Adevărul și dreptatea Lui sunt cele care ne fac Cuvioși, pentru că ne pun în starea de slujire a lui Dumnezeu și de continuă conștientizare a faptului că noi trăim înaintea Lui, înaintea ochilor Săi în mod continuu.

Și, iată, ceea ce nu au putut să ne spună dicționarele, ne-a spus Scriptura! Pentru că această stare interioară, cuvioșia, e viața de continuă slujire a lui Dumnezeu, de slujire a Lui în dreptate și în adevăr, și de continuă rămânere înaintea Lui. Dar slujire și rămânere înaintea Lui care se fac prin renunțarea la lume și prin trăirea în mod monahal.

De aceea, cuvioșia este însingurarea pentru Dumnezeu, alegerea Lui în locul întregii lumi, și trăirea înaintea Lui în dreptate și în adevăr, în sfințenia Lui. Fapt pentru care, cuvioșia este o stare interioară duhovnicească și un mod de a fi în același timp, pentru că e slujirea monahală a lui Dumnezeu în tot timpul, cu conștiința că El ne vede orice manifestare interioară a vieții noastre.

Și am început azi discuția despre viața cuvioasă, despre cuvioșie, pentru că în duminica de azi și în cea viitoare îi pomenim pe doi Sfinți ai lui Dumnezeu care au întrupat cuvioșia în mod plenar.

Căci duminica de azi e dedicată Sfântului Cuvios Ioannis Climacos [Ὁ Ὅσιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος], pomenit pe 30 martie[383], pe când duminica viitoare e dedicată Sfintei Cuvioase Maria Egiptia [Ἡ Ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία], pomenită pe 1 aprilie[384]. Iar dacă Sfântul Ioannis Scărarul a fost

---

[383] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2494/sxsaintinfo.aspx.

[384] *Cf.*

Monah propriu-zis, pentru că a depus voturile monahale și a trăit monahal, Sfânta Maria Egipteanca e *Cuvioasă* a lui Dumnezeu nu pentru că a fost o *Monahie*, ci pentru că *a trăit monahal*, în mod ascetic sau sihăstresc, și a ajuns să întrupeze viața monahală la modul copleșitor, călăuzită fiind de Dumnezeu. Căci Sfântul Ioannis a învățat monahismul, adică viața cuvioasă, de la Dumnezeu prin oameni, în Mănăstire, pe când Sfânta Maria a fost învățată de Dumnezeu Însuși trăirea vieții monahale. Așa cum i-a spus ea Sfântului Zosimas [Ζωσιμᾶς], cel pomenit pe 4 aprilie[385]: „n-am văzut alt om, de când am trecut Iordanisul, fără numai fața ta astăzi, nici fiară, nici altă ființă n-am văzut, iar carte niciodată nu am învățat, nici pe altul citind sau cântând nu am auzit, dar cuvântul lui Dumnezeu cel viu și lucrător învață pe om cunoștința”[386]. Pentru că atunci când omul dorește să fie cu Dumnezeu cu adevărat și nu are pe cineva care să îl îndrume în dorul lui pentru Dumnezeu, atunci Dumnezeu Însuși Se îngrijește de cei care Îl doresc pe El. Căci El, în mod direct sau prin Sfinții, Îngerii și oamenii Lui de pe pământ, din Biserica Sa sau prin orice om sau animal sau pasăre sau lucru sau carte sau eveniment, poate să ne vorbească în mod intim. El poate să ne vorbească și ne vorbește cu putere, și, câți auzim glasul Lui în mod tainic, ne schimbăm viețile noastre.

---

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2509/sxsaintinfo.aspx.

[385] *Cf.*

http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2545/sxsaintinfo.aspx.

[386] A se vedea:

http://paginiortodoxe.tripod.com/vsapr/04-01-cv_maria_egipteanca.html.

Pentru că la baza vieții cuvioase sau monahale sau la baza vieții cucernice sau mirenești stă întoarcerea noastră cu toată ființa la Dumnezeu. Pe fundamentul viu și de neclintit al convertirii interioare se zidește viața monahală sau mirenească a creștinilor. Care sunt două moduri de viețuire complementare și nu antagonice în Biserică.

Căci atât Mireanul, cât și Monahul, au un singur scop în viață: sfințirea lor și ajutarea tuturor să se mântuie. Calea pe care o aleg creștinii, adică fie viața de Mănăstire, fie viața de familie, fie celibatul, exclude cu totul viața pătimașă, viața la întâmplare, pentru că toate cele 3 moduri de viețuire creștină sunt eclesiale. Pentru că atât Mirenii căsătoriți, cât și cei necăsătoriți și Monahii sunt chemați la sfințenia lui Dumnezeu, la viața împreună cu El, iar toți trebuie să conlucreze în viața Bisericii.

Și mă întorc la Sfântul Ioannis Scărarul, căruia Biserica i-a dedicat această a 4-a duminică din Postul Mare! El s-a născut pe la anul 525 și a adormit în anul 600 d. Hr., potrivit *Marelui Sinaxar grecesc*[387], adică a trăit 75 de ani. *Enciclopedia catolică* vorbește despre anul 525 ca an aproximativ al nașterii sale, dar ne spune că a adormit pe 30 martie 605 sau 606[388]. În pagina în limba engleză din *Wikipedia*, dedicată persoanei sale, anii vieții sale sunt circa 579-martie 649[389]. În ultima ediție românească a *Vieților Sfinților* nu găsim vreo periodizare a Vieții Sfântului Ioannis Scărarul, ci doar faptul semnificativ că a

---

[387] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2494/sxsaintinfo.aspx.

[388] *Cf.* http://www.newadvent.org/cathen/08457a.htm.

[389] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/John_Climacus.

ajuns Igumen al Muntelui Sina [Σινᾶ] după 40 de ani de viață monahală[390]. Și atunci l-a văzut în mod extatic pe Sfântul Profet Moisis cum slujea la trapeza Mănăstirii[391]. Pentru că era un om duhovnicesc plin de virtuți dumnezeiești și de sfințenie.

Și Sfântul Ioannis s-a născut într-o familie bogată și a fost un copil evlavios. Primește o educație scolastică, dar la 16 ani renunță la lume și trăiește sub ascultarea Părintelui Martirios în Muntele Sina. El a cunoscut și monahismul egiptean, dar a ales să trăiască în Muntele Sina[392] sau Sinai[393], așa cum îl cunoaștem noi în limba română. Aghiologul[394] său a fost Monahul Daniil Raitinos [Δανιὴλ ὁ Ραϊθηνός][395] sau din Mănăstirea Rait[396].

Iar acesta ne spune că Sfântul Ioannis a fost tuns în monahism la vârsta de 20 de ani de Părintele Martirios, adică după 4 ani de noviciat. Iar în ziua când a devenit Monah, Părintele Stratighios a profețit faptul că Ioannis are să fie o mare stea pentru întreaga lume[397]. După care Sfântul Atanasios Sinai-

---

[390] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsmar/03-30-cv_ioan_scararul.html.

[391] Ibidem.

[392] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2494/sxsaintinfo.aspx.

[393] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Muntele_Sinai.

[394] Cel care i-a scris *Viața*.

[395] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2494/sxsaintinfo.aspx și http://paginiortodoxe.tripod.com/vsmar/03-30-cv_ioan_scararul.html.

[396] A se vedea: https://el.wikipedia.org/wiki/Τορ.

[397] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsmar/03-30-cv_ioan_scararul.html.

tul a profețit și el faptul că Sfântul Ioannis va deveni Igumenul Muntelui Sina. Și Sfântul Ioannis Savaitul vede în Sfântul Ioannis Scărarul pe viitorul Igumen al Muntelui Sina.

După 19 ani de ucenicie față de Sfântul Cuvios Martirios, adormind acesta, Sfântul Ioannis se nevoiește în mod anahoretic circa 40 de ani de zile[398]. Mânca foarte puțin, vedea foarte rar alți oameni, avea darul lacrimilor, dormea puțin și priveghea și se ruga mult. Primul său ucenic s-a numit Moisis și Sfântul Ioannis Scărarul a făcut minuni din timpul vieții sale[399].

Însă, cu toată sfințenia vieții sale, s-au găsit unii care l-au considerat „un impostor" pe Sfântul Ioannis Scărarul. Fapt pentru care, timp de un an de zile, el nu a mai dat niciun cuvânt de învățătură cuiva. Până ce aceia, care îl vorbiseră de rău, l-au rugat să le vorbească iarăși oamenilor, lucru pe care el l-a făcut ca și mai înainte. A devenit Igumen fără voia lui și i-a lăsat mai apoi igumenatul fratelui său după trup, Părintelui Gheorghios[400].

Însă noi Îl cunoaștem ca *Scărarul* după celebra sa carte teologică *Scara Paradisului*, publicată în PG 88[401], col. 631-1164. Deși, în același volum, între col. 1165-1210, avem a doua sa operă rămasă până la noi, *Carte către Păstor*.

Scara Paradisului are 30 de trepte și a fost scrisă pe la anul 600, la cererea Sfântului Ioannis, Starețul

---

[398] Ibidem.

[399] Ibidem.

[400] Ibidem.

[401] A se vedea:

https://books.google.ro/books?id=jh1BAQAAIAAJ&printsec=frontcover&hl=ro&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

Mănăstirii Rait[402]. *Carte către Păstor* are 15 capete sau capitole și are sholii sau comentarii ca și prima.

Iar în predica mea de anul trecut am vorbit, în mare, despre conținutul *Scării Paradisului*[403].

Astăzi mă opresc la problema deosebirii gândurilor, a patimilor și a virtuților, pe care Sfântul Ioannis o dezbate în cuvântul sau în treapta a 26-a[404]. Unde el ne spune că puterea deosebirii gândurilor, pentru începătorii în viața duhovnicească, e capitală, pentru că înseamnă adevărata lor cunoaștere de sine, pentru cei avansați e simțire înțelegătoare, care deosebește binele de rău, iar, pentru cei desăvârșiți, ea este cunoașterea sălășluită în ei înșiși prin luminarea dumnezeiască[405]. Și această putere sau harismă dumnezeiască o au cei care sunt „curați cu inima și cu trupul și cu gura”[406], adică cei care sunt curați sufletește și trupește. Pentru că, ne spune în concluzie Sfântul Ioannis, dreapta socoteală sau înțelegere sau gândire a creștinului înseamnă „conștiință nepătată și simțire curată”[407].

Și nu putem trăi așa ceva, dacă nu ne spovedim și nu ne împărtășim în mod frecvent cu Dumnezeiasca Euharistie și dacă nu trăim o mare asceză, o mare înfrânare și o atenție atotcuprinzătoare la starea noastră interioară.

---

[402] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Ladder_of_Divine_Ascent.

[403] Idem: https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/24/predica-la-duminica-a-4-a-din-postul-mare-2017/.

[404] *Filocalia 9*, ed. Părintelui Dumitru Stăniloae, 1980, p. 317.

[405] Ibidem.

[406] Ibidem.

[407] Ibidem.

Pentru că, cel mai adesea, noi trebuie să judecăm asupra gândurilor noastre, asupra simțirilor noastre interioare, asupra faptelor noastre, asupra ideilor pe care le citim în cărțile teologice și în alte cărți. Și trebuie să decidem ce e bun și ce e rău pentru noi în materie de gânduri, de simțiri, de fapte, de învățături teologice. Dacă decidem bine, atunci trăim potrivit deciziilor bune pe care le-am luat. Dar dacă decidem rău, dacă numim o erezie sau un gând satanic sau o faptă rea drept „un lucru bun" pentru noi, acestea ne intoxică cu răutatea lor.

Vorbind despre războiul drăcesc care ne luptă pe noi, Sfântul Ioannis ne spune că el are 3 cauze: din lipsa noastră de grijă, din mândrie și din invidia demonilor[408]. Când nu ne îngrijim de viața noastră interioară, când ne îndulcim în mod rău cu păcatul sau când ne mândrim pentru lucrurile bune pe care le facem, demonii ne smeresc imediat, aruncându-ne în păcat. Iar când trăim evlavios și demonii nu ne mai suportă, atunci inventează vreun motiv ca să fim enervați sau batjocoriți de cineva. Și acestea sunt din invidia demonilor pe viața noastră duhovnicească.

Detaliile pe care le dă Sfântul Ioannis din lupta cu demonii le-a trăit el însuși. Și el știa că nu neputința[409] ne face să nu împlinim voia lui Dumnezeu, ci obișnuința noastră cu păcatul. De aceea, alfabetul[410] vieții duhovnicești e format de virtuțile creștine și acestea sunt: „ascultarea, postul, sacul pocăinței, cenușa, lacrimile, mărturisirea, tăcerea, smerenia, privegherea, bărbăția, frigul, osteneala, viețuirea în greutăți, defăimarea, zdrobirea, nepomenirea răului, iubirea de frați, blândețea, credința

[408] Idem, p. 318.
[409] Idem, p. 320.
[410] Idem, p. 321.

simplă neiscoditoare, negrija lumii, ura fără ură a părinților [trupești], nepătimirea, simplitatea împreunată cu nerăutatea, neprețuirea din partea altora”[411]. Și acestea sunt doar o parte dintre virtuțile creștinești despre care vorbește Sfântul Ioannis Scărarul. Iar pentru toate virtuțile el ne cere asceză. Pentru că, ne spune el, trebuie „să ne sârguim să învățăm cele dumnezeiești mai degrabă prin sudoare și prin osteneală”[412] personală. Căci astfel ne curățim de plăcere și de viclenie, care sunt „născătoarele tuturor patimilor”[413] din noi înșine.

Așadar, iubiții mei, cuvioșia conține în ea întreaga teologie a Bisericii trăită în ritm monahal! Cel care se nevoiește monahal, care se nevoiește în viața singuratică, trăiește într-un ritm propriu sfințenia lui Dumnezeu, având conștiința că fiecare se mântuie într-un mod aparte, într-un mod personal. De aceea, niciunul dintre noi nu putem forța lucrurile, nu putem să trăim stări duhovnicești mai înainte de vreme, adică mai înainte ca noi să creștem duhovnicește, cu harul lui Dumnezeu, și să ne întărim în simțirea și în vederea lui Dumnezeu.

Fiecare lucru duhovnicesc din viața noastră vine la timpul său. Problema noastră de zi cu zi nu constă însă „în așteptarea” darurilor duhovnicești de la Dumnezeu, ci în împlinirea voii lui Dumnezeu. Voia Lui e viața noastră zilnică. Și dacă Îl preferăm pe El, atunci toate vin la timpul lor. Căci El Se dăruie celor care Îl iubesc pe El și numai pe El Îl vor.

Să ne întărim duhovnicește pe mai departe! Praznicul Învierii Domnului e tot mai aproape de noi, pentru că Domnul nostru Iisus Hristos ne ajută

---

[411] Idem, p. 321-322.

[412] Idem, p. 327.

[413] Idem, p. 329.

pe noi să păşim spre marele Său praznic cu bucurie tainică, cu veselie dumnezeiască.

Să fim veseli în toată fiinţa noastră! Să fim veseli din marea Lui iubire cu care ne iubeşte pe noi! Căci noi suntem oamenii învierii, nu ai morţii. Noi suntem oamenii Împărăţiei lui Dumnezeu, cei pe care El i-a scos din robia demonilor.

Pentru acest lucru noi suntem veseli. Noi trebuie să fim veseli oricând. Pentru că avem în noi arvuna mântuirii, cea prin care suntem fiii Lui cei duhovniceşti, adică slava Sa, şi ea este îmbrăcămintea noastră cea împărătească, îmbrăcămintea de fii ai Împăratului Celui veşnic. Amin!

Predică la Bunavestire [2018]

Iubiții mei[414],

dacă am ști cu toții teologia acestui mare praznic al Bisericii și ea ar fi la fundamentul persoanei noastre, atunci nu ar mai exista niciun misogin și niciun curvar în Biserică. Adică niciun om care să urască și să disprețuiască femeile sau să profite de nevoia lor de iubire și de ocrotire, pentru a-și satisface pofta desfrânată.

---

[414] Am început predica la ora 7. 10, în zi de marți, pe 20 martie 2018, cu zăpadă afară și temperatură de -2 grade.

Sfânta Frescă am preluat-o de aici: http://www.icon-art.gr/sites/default/files/017_3.jpg?1269462740.

Pentru că astăzi noi prăznuim *Bunavestire a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu* [Εὐαγγελισμὸς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου][415] și vestea cea prea bună adusă ei de la Dumnezeul nostru treimic, ei, celei mai Sfinte decât întreaga creație, a fost aceea că Fiul lui Dumnezeu Se va face Fiul Fecioarei. Că, din pântecele ei cel prea sfânt, Fiul lui Dumnezeu Își va construi trup și Se va face om, Dumnezeu și om, și va trăi împreună cu oamenii.

Și vestea aceasta preasfântă, singura veste, singura noutate a lumii, vestea mântuirii noastre, care a bucurat-o nespus de mult pe Preacurata Fecioară, pe cea plină de nespusă smerenie înaintea lui Dumnezeu, i s-a adus ei, pentru că era mai Sfântă decât toți Sfinții. Pe ea a iubit-o și întru ea S-a odihnit Dumnezeu, pentru că Maria cea preabinecuvântată L-a ales pe El în locul întregii creații.

Iar dacă Născătoarea de Dumnezeu, Fecioara Maică este cea mai sfântă decât întreaga creație a lui Dumnezeu, atunci nu putem să spunem că femeia e „slabă", că ea e „neputincioasă", că ea „nu e vrednică de iubire și de admirație", că ea nu e „potrivită" bărbatului. Ci, dimpotrivă, văzând-o pe Maica lui Dumnezeu iconizată peste tot în Biserică, ascultând laudele pe care Biserica i le aduce, citind Viețile Sfintelor lui Dumnezeu, care bine s-au nevoit pentru mântuirea lor, noi, bărbații, nu putem urî femeile, nu le putem disprețui, nu le putem minimaliza în mintea și în inima și în cuvintele noastre, pentru că exemplele de feminitate pe care le avem înainte ne umplu de smerenie și de admirație și de iubire nespusă pentru Sfintele lui Dumnezeu.

---

[415] *Cf.* http://www.synaxarion.gr/gr/sid/2441/sxsaintinfo.aspx.

Chipul Maicii Domnului și al tuturor Sfintelor Lui din fiecare secol sunt lecțiile de cea mai profundă și clară înțelegere a femeii. Pentru că Dumnezeu le-a umplut pe ele, pe Sfintele Lui, ca și pe Sfinții Lui, de slava Sa și a făcut să se reverse din ele frumusețea, curăția, smerenia, bunăcuviința, înțelepciunea lor specifică. Căci Sfintele Lui au crescut în sfințenie și în cunoașterea teologică după râvna lor pentru Dumnezeu și fiecare dintre ele este o minune preafrumoasă prin nevoința și prin curăția lor tulburătoare.

Dar mai presus de toate Sfintele și de toți Sfinții Lui și de toate Puterile cele cerești, Împărăteasa și Doamna întregii creații, Născătoarea de Dumnezeu și Pururea Fecioara Maria este iubirea noastră, a celor credincioși. Ea este Maica noastră și Stăpâna noastră, Ocrotitoarea noastră și Rugătoarea cea preafierbinte pentru noi în fața lui Dumnezeu, la care noi cădem zilnic și îi cerem ajutorul și ocrotirea ei cea prea bună. Căci de la ea am învățat ascultarea de Dumnezeu, curăția înaintea Lui, sfiala și bunacuviință, smerenia și umilința, prietenia și iubirea duhovnicească, încrederea în Dumnezeu, lăsarea noastră cu totul înaintea Lui, să ne pocăim pentru fiecare păcat al nostru și să nu deznădăjduim niciodată de mila și de iertarea lui Dumnezeu.

Pentru că viața Maicii lui Dumnezeu e întruparea teologiei Bisericii, e frumusețe preadumnezeiască coborâtă în trup omenesc și cel mai mare exemplu de urmat pentru fiecare credincios în parte. Și, din acest motiv, cine o iubește pe Maica lui Dumnezeu, acela nu poate urî femeia și nici nu poate să își bată joc de nevoile cele mai intime ale femeii.

Căci misoginul urăște femeia pentru că se uită toată ziua la contraexemple și, în primul rând, pentru că s-a înrăutățit cândva sufletește din cauza

unei femei. Poate din cauza mamei lui, a bunicii lui, a surorii lui, a unei prietene sau a unei iubite a lui. Care s-a comportat cu răutate cu el și acum, la maturitate, misoginul nu face altceva decât să continue să își adâncească rănile provocate de ea în copilărie. În loc să se vindece de ele, de rănile lui adânci, de ura sădită în el, misoginul e plin de ură și împrăștie ură în jurul lui, devenind și el un agresor pentru alții.

La fel, curvarul este un împătimit de desfrânare din cauza unei femei din viața lui. Care, încă din copilărie, l-a învățat în mod direct sau tacit să fie pervers, să își dorească să se culce cu tot mai multe femei și să își facă din asta „un titlu de glorie". Însă, în esența lui, curvarul nu iubește femeia, ci iubește plăcerea provocată de femeie în sufletul și în trupul său. Pe când misoginul se răzbună pe orice femeie pe care o întâlnește, din cauza acelei prime femei din viața lui, care l-a învățat că femeia poate fi și rea.

Însă, iubiții mei, de ură, de neiubire, de lipsa de atenție și de ocrotire față de noi ne poate tămădui Maica lui Dumnezeu! Și o spun cu toată inima și din propria mea experiență dureroasă. Pentru că o viață întreagă m-am luptat și încă mă lupt interior cu primele lecții rele, nefericite, pe care le-am învățat de la femei, iar Născătoarea de Dumnezeu a fost și este vindecătoarea rănilor mele interioare.

Mi-a lipsit iubirea părinților în primii ani de viață și în adolescența și tinerețea mea. Și nu pentru că ei ar fi murit, ci pentru că nu au dorit să mi-o dăruie. E complicat de explicat *de ce* nu au dorit să mi-o dăruie, pentru că nu exista niciun motiv temeinic. În locul iubirii lor am avut iubirea enormă a bunicilor mei, apoi iubirea enormă a iubitei și a soției mele și a prietenilor mei duhovnicești, care au compensat neiubirea părinților, dar nu au înlocuit-o.

Acum, la 40 de ani, când eu, în mod paradoxal, sunt Duhovnicul părinților mei și când atât ei, cât și eu încercăm să avem o relație normală de familie și să scoatem din noi și să dăruim unii altora iubirea pe care...n-am știut să o formulăm până acum, simt o mare eliberare interioară, o mare împlinire sufletească, cât de frumoasă e normalitatea vieții de familie când relațiile dintre părinți și copii sunt cele firești, dar și regretul că am pierdut atâta timp prostește și nu ne-am cunoscut unii pe alții. Pentru că poți să te vindeci de traumele trecutului, acum, în prezent, cu harul lui Dumnezeu, și cu rugăciunile Sfinților Lui, și, mai ales, cu rugăciunile Maicii lui Dumnezeu, dar trecutul nu ți-l mai dă nimeni înapoi. Trecutul în care nu ne-am iubit rămâne ca o foaie goală de hârtie, pe care nu e scris nimic. Și această foaie goală a trecutului doare mult pe fiecare zi ce îmbătrânești...

La fel, din rea intenție, din neatenție, dar și din perversitatea unor femei din viața mea, am învățat desfrânarea și am lăsat-o să intre în mine pe când aveam vârsta de 3-5 ani. Și până nu am cunoscut paradigmele Bisericii, până nu le-am cunoscut pe Sfintele lui Dumnezeu și, în mod marcant, pe Născătoarea de Dumnezeu, nădejdea, pacea și bucuria mea, și eu am trăit aversiune față de femei, amestecată cu fascinație păcătoasă. Aversiune, pentru că așteptările mele erau mari, și fascinație păcătoasă, pentru că am lăsat să intre pofta desfrânării în mine din pruncie.

Amestec de aversiune și de fascinație pentru femei pe care îl văd în ființa multor tineri și a multor bărbați și a multor bătrâni, de care trebuie să ne vindecăm prin rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ale tuturor Sfintelor Lui și prin iubirea

sinceră a unei femei, care să ne fie prietenă, iubită și soție.

Căci ceea ce a distrus o femeie în noi, tot o femeie trebuie să vindece. După cum, consecințele păcatului Sfintei Eva, ale păcatului celui dintâi, au fost vindecate în noi prin acceptarea Preacuratei Stăpâne de a-L naște pe Stăpânul și Domnul nostru. Motiv pentru care, în acest praznic, cântăm: „astăzi [este] capul/ începutul mântuirii noastre [σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον] și arătarea tainei celei din veac [καὶ τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἡ φανέρωσις]”[416].

Căci taina Treimii pentru noi sau a iconomiei Ei celei mântuitoare era aceea că Fiul lui Dumnezeu Se va întrupa pentru noi și pentru mântuirea noastră. Și prin acceptarea Fecioarei de a-L naște, care a coincis cu întruparea Lui din Fecioară, Domnul a început calea mântuirii noastre, lucrarea Lui cea mântuitoare pentru noi. Pentru că astăzi, noi nu prăznuim doar primirea veștii că El Se va naște, ci și zămislirea Sa în uterul Fecioarei. După cum ne spune icosul praznicului: „Îngerul cel mai întâi stătător [Ἄγγελος πρωτοστάτης], din cer a fost trimis [οὐρανόθεν ἐπέμφθη], să zică Născătoarei de Dumnezeu «Bucură-te!» [εἰπεῖν τῇ Θεοτόκῳ τὸ Χαῖρε], și împreună [cu] glasul cel netrupesc [καὶ σὺν τῇ ἀσωμάτῳ φωνῇ], văzându-Te pe Tine, Doamne, întrupat [σωματούμενόν Σε θεωρῶν Κύριε], s-a uimit [ἐξίστατο]”[417]. Căci Sfânta

---

[416] Ibidem.

[417] *Mineiul pe luna martie*, ziua a 25-a, *cf.* ed. grecești: http://glt.goarch.org/texts/Mar/Mar25.html/ *Mineiul pe luna martie*, ed. BOR 1930, p. 195. Downloadat de aici:

http://www.stavropoleos.ro/wp-content/uploads/BibliotecaVirtuala/CarteNoua/carti_de_slujba/minei_03_mart_buc_1930.pdf.

Tradiție a Bisericii adaugă Sfintei Scripturi ceea ce lipsește în aceasta. Pentru că Scriptura și Tradiția sunt nedespărțite în Biserică. Iar creștinii ortodocși trebuie să înțeleagă întotdeauna praznicele Bisericii potrivit Scripturii, Tradiției, imnografiei și iconografiei praznicului, pentru că toate la un loc dau mărturia clară și profundă a praznicului.

Pentru că Sfântul Lucas ne spune în Evanghelia sa cine este Îngerul cel mai întâi stătător în cer, pe care Dumnezeul treimic l-a trimis la Fecioara Maria: Îngerul Gavriil [Ἄγγελος Γαβριὴλ] [Lc. 1, 26, BYZ], despre care Tradiția Bisericii spune că e Arhanghel. Și Gavriil a venit în Nazaret [Ναζαρέτ] [Ibidem], „către o Fecioară logodită [cu] un bărbat, al cărui nume [era] Iosif [Ἰωσήφ], din casa lui David; iar numele Fecioarei [era] Mariam [Μαριάμ]” [Lc. 1, 27, BYZ].

Și care a fost vestea preabucuroasă adusă de Arhanghelul Domnului? Aceasta a fost: „Iată, vei lua în pântece și vei naște Fiu și vei chema numele Lui Iisus [Ἰησοῦς]! Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt Se va chema; și Domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, al tatălui Său, și va împărăți peste casa lui Iacov întru veci, și Împărăția Lui nu va avea sfârșit [καὶ τῆς Βασιλείας Αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος]” [Lc. 1, 31-33, BYZ].

După care, la cererea Fecioarei, i se spune cum Se va naște Acela din ea, care e Fecioară: „Duhul Sfânt Se va coborî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri pe tine; de aceea, și Sfântul care Se naște [din tine] va fi chemat Fiul lui Dumnezeu” [Lc. 1, 35, BYZ]. Adică zămislirea și nașterea Lui vor fi dumnezeiești, vor fi mai presus de fire, pentru că nu Se va naște pe cale seminală, ci dumnezeiește. Asta însemnând, în tâlcuirea Sfinților Tradiției Bisericii,

că El Se va naște nestricând fecioria Maicii Sale, care Îl va naște fără lehuzie și care este Pururea Fecioară.

Însă, când Fecioara acceptă voia lui Dumnezeu cu ea, când ea spune: „Iată, roaba Domnului [Ἰδού, ἡ δούλη Κυρίου]! Fie mie după cuvântul tău [γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου]" [Lc. 1, 38, BYZ], Sfântul Lucas tăinuiește, în mod evlavios, consecința fundamentală a acceptării sale. Tăinuiește faptul că în acea clipă, chiar atunci, Fiul Tatălui S-a zămislit în uterul Fecioarei. Pentru că Lucas ne spune doar că „Îngerul a plecat de la ea" [Ibidem], de la Maica lui Dumnezeu. Dar Îngerul a plecat plin de uimire și de cutremurare sfântă de la Născătoarea de Dumnezeu, pentru că el L-a văzut pe Stăpânul tuturor ca Prunc în pântecele Fecioarei.

Iar Sfântul Lucas a tăinuit în mod evlavios momentul zămislirii Sale în uterul Fecioarei, cât și viața Născătoarei de Dumnezeu, după cum au făcut-o și ceilalți Sfinți Evangheliști și autori ai Noului Testament, pentru că viața ei cea dumnezeiască era pilda lor de viețuire sfântă de zi cu zi și primii credincioși ai Bisericii au cunoscut preasfânta viață a Născătoarei de Dumnezeu din vorbirea cu ea și din vederea ei directă. Dar, mai apoi, Sfinții Bisericii au scris despre persoana și viața și minunile Maicii lui Dumnezeu și scrierile lor trebuie cunoscute și cinstite de către noi, pentru că ei ne dau mărturia completă despre cine a fost și este ea în viața întregii lumi.

Dar dacă nu cunoaștem mărturia Tradiției Bisericii despre Născătoarea de Dumnezeu, atunci nu știm nimic despre frumusețea negrăită a persoanei sale. Și dacă nu știm cine este ea și ce minuni face în viața întregii lumi, tocmai de aceea nu putem să o cinstim mai presus de toți Sfinții și Îngerii lui Dum-

nezeu, așa cum se cuvine cinstită Maica lui Dumnezeu.

Căci adevărații credincioși ai Bisericii, trăind continuu în relație vie cu Născătoarea de Dumnezeu, simt în mod preabucuros că cea mai frumoasă și mai delicată și mai sfântă Fecioară și Maică a lumii este ea însăși. Pentru că trăiesc la modul profund curăția și sfințenia și delicatețea și maternitatea ei și grija ei față de noi, pe care le revarsă în noi prin rugăciunile sale pentru noi. În rugăciunea către ea, noi simțim iradierea preacurată a persoanei sale în viața noastră. De aceea, în mod direct și prin Sfintele sale Icoane, noi simțim dulceața preadumnezeiască a persoanei Născătoarei de Dumnezeu în viața noastră, curăția ei cea mai presus de fire și luminarea, plină de teologie sfântă, pe care ea o revarsă în sufletul și în trupul nostru.

Fapt pentru care niciun bărbat al Bisericii nu poate urî femeia și nu poate să o vadă ca pe un obiect sexual, pentru că raportarea lor la femeie în general e în primul rând raportarea la Maica lui Dumnezeu. Ci ei, dimpotrivă, învață de la ea să respecte și să iubească femeile, să le considere egale și de o cinste cu ei și aflate împreună cu ei pe calea sfințeniei.

De aceea, iubiții mei, orice act al nostru prin care atentăm la viața aproapelui nostru, fie el bărbat sau femeie, copil, tânăr, matur sau bătrân, este un păcat și el trebuie spovedit și pentru el trebuie să ne pocăim! Așa cum vedem în viața Sfintei Maria Egipteanca, căreia i s-a dedicat această a 5-a duminică din Postul Mare și peste care, astăzi, s-a suprapus în mod preabucuros praznicul Buneivestiri a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. Pentru că ea, ca și noi, a fost robită de patima desfrânării și a fost un exemplu rău pentru alții, în prima parte a vieții sale. Dar, mai

apoi, când Născătoarea de Dumnezeu a învățat-o să se pocăiască[418], Sfânta Maria Egipteanca a ajuns la o sfințenie uluitoare, spre care cu greu putem să privim.

Și din exemplul vieții sale înțelegem că sfințenia, ca și păcatul, este o alegere. Și că, dacă alegem să ne sfințim viața împreună cu Dumnezeu, alegem să ne împlinim cu adevărat aspirațiile noastre cele mai profunde. Pentru că numai cu Dumnezeu noi ne sfințim, numai cu El noi trăim veșnic bucuros, numai cu El putem înțelege și simți lucruri mai presus de orice experiență mundană. Căci numai întru slava Lui putem să ne bucurăm de cele dumnezeiești, de cele tainice ale Sale, dăruite numai Sfinților Lui.

De aceea, vă chem pe toți să ne vindecăm duhovnicește sufletele și trupurile noastre, punându-ne în relație directă cu Dumnezeu, cu Sfinții și cu Îngerii Lui! Vă chem pe toți la bucuria și la veselia cea dumnezeiască a Dumnezeului nostru treimic. Căci ziua Învierii Sale, spre care tindem în mod bucuros, e ziua veșnicei bucurii cu El. A bucuriei celei nesfârșite, a bucuriei celei veșnice.

Pentru că bucuria noastră va fi în slava Lui, în slava Împărăției Sale pentru veșnicie, împreună cu toți Sfinții și Îngerii Lui. Amin!

---

[418] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsapr/04-01-cv_maria_egipteanca.html.

Predică la Intrarea Domnului în Ierusalim [2018]

Iubiții mei[419],

pentru mulți confrați – am simțit asta de-a lungul timpului – praznicul înseamnă „o poveste care se repetă", un eveniment despre care „știu totul", o sărbătoare în care se predică „același lucru" și, cu alte cuvinte, slujesc de praznic pentru că este un lucru cutumiar, înscris cu roșu în calendar, iar credincioșii, cel mai adesea, vin la Biserică de praznic pentru că e „sărbătoare mare", pentru că „așa se face" și „așa e bine", și nu pentru că ar dori să trăiască, la modul unic, irepetabil, praznicul.

Pentru mine însă, orice praznic este o continuă noutate – cum, de altfel, e o noutate orice zi a vieții mele –, chiar dacă eu l-am retrăit de mai multe ori până acum și sunt avansat în cunoașterea lui teologică. Pentru că praznicul nu e compus doar din ceea ce facem noi pentru ca el să fie actualizat, ci, în primul rând, din ceea ce face Dumnezeu în noi și în mijlocul nostru, al Bisericii Sale, pentru ca să ne învețe și mai profund teologia praznicului.

De aceea, eu sunt atent la toate datele praznicului. Sunt atent la vremea pe care ne-o dă Dumnezeu, sunt atent la oamenii pe care El îi aduce la Biserică și în drumurile noastre, sunt atent la cuvintele pe care El mi le spune prin oameni, și numai astfel eu mă scufund într-o cercetare tot mai profun-

[419] Începută dimineața, la ora 4. 05, în ziua de 29 martie 2018, zi de joi. Afară sunt două grade.

dă a teologiei praznicului și îl retrăiesc, faptic, pe măsura puterilor sufletești și trupești pe care le am. Pentru că un Preot nu e niciodată „scos din cutie" și pus în fața Sfintei Mese, ci el vine cu toată lumea văzută și simțită și înțeleasă în el însuși, cu toată oboseala enormă de a face acest lucru, pentru ca să se roage pentru sine și întreaga lume.

Și, când praznicul e perceput în toate nuanțele sale abisale, el nu e niciodată „o poveste reîncălzită", ci o izvorâre de viață dumnezeiască, de simțire și de cugetare sfântă, teologică, în lăuntrul nostru, care ne umple și ne face bine. Ne curățește, ne luminează și ne sfințește.

Pentru că eu am trăit praznicele Bisericii și la 14 ani și la 25 de ani și la 35 de ani și le retrăiesc și acum, la 40 de ani, dar de fiecare dată eu le-am trăit ca pe niște unicate și în mod unic.

Da, le-am trăit cu mai multă sau mai puțină vrednicie, cu mai multe sau mai puține griji și ispite, cu mai multă sau mai puțină pregătire interioară! Dar întotdeauna și la fiecare praznic în parte, Dumnezeu mi-a spus altceva în inima mea, El mi S-a arătat într-un anume fel și m-a făcut să Îl regăsesc în mine și în trupul Bisericii întotdeauna într-un mod foarte personal. Pentru că am înțeles foarte bine faptul că lui Dumnezeu nu Îi place să Se repete. El ne reamintește iar și iar lucrurile importante ale mântuirii noastre și ne lărgește continuu înțelegerea lor, dar niciodată nu ne reamintește ceva în mod repetitiv, citațional, ci la o altă adâncime de înțelegere. Așa după cum unul e comentariul la o poezie în clasa a 4-a și altul e comentariul, la aceeași poezie, în clasa a 12-a sau la facultate.

Poezia e aceeași, dar comentariul e pe măsura auditoriului. Comentariul e mereu altul, el este up-

datat în funcție de auditoriu, dar vorbește despre același eveniment poetic, despre aceeași poezie.

Căci Dumnezeu Se raportează mereu la cine suntem noi azi, în clipa de față, și nu la cine am fost ieri sau acum 20 de ani. Așa după cum și noi, când predăm o lecție la clasă, ne raportăm la starea copiilor sau a tinerilor din fața noastră, la cine sunt ei și la cât de receptivi sunt. Predăm în mod personalizat. Predăm și predicăm pentru cei care stau în fața noastră. Dar când se schimbă publicul, trebuie să schimbăm și lecția sau predica, pentru că predica e pentru public și nu publicul pentru predică.

Clasa și comunitatea parohială aflată la Slujbă nu sunt mase amorfe, ci grupări umane foarte personalizate. Iar Profesorul și Preotul trebuie să predea și să predice cunoscându-și foarte bine publicul, știindu-le viața și aspirațiile, dar gândindu-se tot timpul la nevoile reale ale oamenilor. Pentru că o mare parte din public își caută rostul în viață, puțini și-l știu, dar nevoile reale, nevoile mântuirii sunt aceleași, numai că fiecare are nevoie să i se vorbească despre ele pe înțelesul său...

Un confrate m-a întrebat duminica trecută ce aducem la Biserică de Florii, dacă sălciile nu au înverzit, pentru că stau sub zăpadă. Și i-am amintit faptul că, în copilărie, noi puneam ramuri de copaci în apă și, la căldură, în casă, ramurile înverzeau mai repede. Așa că i-am spus că vom aduce ramuri de orice copac, pe care le putem înverzi în casă. Căci esența gestului de a aduce sălcii la Biserică de praznicul *Intrării Domnului în Ierusalim* constă tocmai în acest lucru: în a prezenta corelative ale ramurilor cu care a fost primit Domnul, pentru a ne arăta, și prin ele, bucuria noastră pentru El. Iar dacă nu avem sălcii,

putem folosi orice fel de ramuri, căci și așa nu avem ramurile despre care vorbesc Evangheliile.

Răspunsul meu nu cred că l-a mulțumit pe Părintele care m-a întrebat, pentru că el m-a întrebat la modul foarte serios și, mai ales, pragmatic. El dorea să știe cu ce putem înlocui sălciile, dacă nu le avem.

Însă, pentru mine, praznicul intrării Lui în Ierusalim e la fel de dramatic și cu sălcii și fără sălcii și cu frunze de palmier sau de dafin și fără ele, pentru că El vine către Patimă [πρὸς Πάθος][420], vine de bunăvoie ca să moară pentru noi, iar ramurile sunt aduse de pruncii cei fără de răutate [νηπίων ἐξ ἀκάκων][421]. Iar noi, ne spune o altă cântare a praznicului, trebuie să Îi aducem Domnului, mai întâi de toate, „stâlpările virtuților [τοὺς κλάδους ἀρετῶν]" și „fapte dumnezeiești [θείων ἔργων]"[422].

Stâlparea este ramura înverzită de salcie[423]. Dar dacă, dincolo de ramurile de salcie, nouă ni se cer ramuri de virtuți și fapte dumnezeiești înseamnă că esența praznicului stă în lucrarea lui Dumnezeu din noi înșine și nu în lucruri exterioare nouă. După cum, la imensul praznic al Învierii Domnului de duminica viitoare, accentul nu cade nicidecum pe candela sau pe lumânarea pe care o vom ține în mână, ci pe slava lui Dumnezeu care a coborât și este în noi.

Pentru că de aceea praznicul e mereu o noutate și o bucurie și o veselie dumnezeiască fără termeni

---

[420] *Triodul*, ed. BOR 2000, p. 528/ În ed. gr., Slujba praznicului e aceasta:
http://glt.goarch.org/texts/Tri/to7.html.

[421] Ibidem/ Ibidem.

[422] Ibidem/ Ibidem.

[423] *Cf.* http://www.dex.ro/stâlpare.

de comparație: fiindcă esența lui constă în ceea ce Dumnezeu ne revelează în noi înșine. Prezența lui Dumnezeu în noi înșine, prin slava Sa, și ceea ce ne dăruie El să înțelegem și să simțim și să trăim la modul plenar este esența praznicului.

Iar dacă fiecare dintre noi e un smartphone[424] racordat la Furnizorul suprem de servicii media[425], la Dumnezeul slavei, și noi trăim ca oameni duhovnicești, pentru că suntem plini de slava Lui, atunci urarea „praznic fericit sau binecuvântat" nu este o tautologie, pentru că nu oricine merge la Biserică, la praznic, trăiește la modul fericit sau binecuvântat praznicul, ci doar cei care sunt ai lui Dumnezeu, doar cei plini de slava Lui și pe care El îi învață cele ale Sale.

De aceea, nu e de mirare că mulți nu trăiesc lucruri „speciale" la Slujbele Bisericii sau li se par „anoste". Și aceasta, pentru că ei înșiși sunt anoști, sunt plictisiți de ei înșiși, sunt închiși noutăților adevărate, reale. Dar dacă vii cu toată credința la Biserică pentru ca să Îl întâlnești pe Dumnezeul slavei, pe Cel care Se arată fiecăruia după puterea lui de înțelegere și de simțire, atunci ai de fiecare dată o mare surpriză din partea lui Dumnezeu. Pentru că El ne surprinde cu totul prin ceea ce ne dă să trăim și să înțelegem, dar, totodată, ne și convinge să ne schimbăm tot mai radical, în funcție de înțelegerile pe care ni le dă.

De aceea, după orice întâlnire cu Dumnezeu, noi întotdeauna suntem perdanți și cei mai folosiți

---

[424] A se vedea:
https://www.emag.ro/telefoane-mobile/filter/tip-telefon-f4949,smartphone-v19400/c.

[425] Idem:
https://en.wikipedia.org/wiki/Media_service_provider.

în același timp. Căci pierdem tot mai mult încrederea în noi, încrederea în propriile noastre patimi, pentru că le vedem tot mai mult în hidoșenia lor reală, dar câștigăm luminările cele prea folositoare ale milei lui Dumnezeu, câștigăm ceea ce El dorește de la noi, fără ca să ne forțeze cumva mâna.

Pentru că El ne pune mereu în fața faptului de a alege, de a alege orice lucru pe care îl facem, pe măsură ce ne luminează asupra adevărului nostru existențial. Căci ne spune mereu cine suntem, ce am făcut, ce ne lipsește, iar noi, văzându-ne tot mai bine în lumina Lui, alegem cu inimă smerită, dar bucuroasă, ceea ce ne-a luminat Dumnezeu.

Însă, fără luminările Sale, noi nu am fi cunoscut ceea ce ne lipsește și cum putem să ajungem la ceea ce ne lipsește. Nu am fi văzut cât de păcătoși suntem și, în același timp, nu am fi știut cum să creștem în sfințenie. Dar luminările Sale continue din viața noastră au tocmai acest rol: de a ne deschide ochii și de a ne dărui perspectiva pe care o poate căpăta viața noastră. Însă alegerea acestui mod și mai profund de existență depinde întotdeauna de noi.

De aceea, pruncii, care de obicei se joacă și au nevoie de hrană și de protecție din partea noastră, a celor maturi, iar despre care unii specialiști spun că „privesc foarte egoist" relațiile cu alții, în praznicul de azi, prin luminarea lui Dumnezeu, se comportă atipic. Căci ei, în loc să se joace, în loc să își vadă de jucăriile lor, au strigat în templu și au zis: „Osanna Fiului lui David [Ὡσαννὰ τῷ Υἱῷ Δαυίδ]!" [Mt. 21, 15, BYZ]. Din prunci au devenit teologi, într-atât de teologi încât i-au contrariat pe arhierei și pe cărturari [Ibidem]. Tocmai de aceea, în mod indirect, Îi cer Domnului ca să îi facă să tacă, atunci când Îl întreabă: „Auzi ce zic aceștia?" [Mt. 21, 16, BYZ].

Însă Domnul, tipicarilor, legaliștilor, „atotștiutorilor" le tâlcuiește Scriptura în mod duhovnicește și le spune: „Da [Ναί]! [Oare] niciodată [nu] ați cunoscut că [οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι]: Din gura pruncilor și a celor care sug Ți-ai pregătit laudă [Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον]?" [Lc. 21, 16, BYZ].

Oamenii Vechiului Testament, bineînțeles, citiseră, auziseră aceste cuvinte...Dar de unde să știe omul neduhovnicesc, omul neînvățat de Dumnezeu ce înseamnă ele și când se vor împlini ele? Căci Scriptura e prea mare și foarte grea și din ea înțelegem pe cât ne luminează Dumnezeu. Dar dacă El nu ne luminează, de unde am putea să știm noi ce înseamnă una sau alta din Scriptură?

Însă pruncii s-au arătat preaminunați în acea zi, pentru că au vorbit din luminarea lui Dumnezeu. S-au lăsat conduși de Dumnezeu sau Dumnezeu a vorbit prin ei.

Căci prin ei s-a împlinit profeția de la Ps. 8, 3: „Din gura pruncilor și a celor care sug ai pregătit laudă. Pentru vrăjmașii Tăi ai făcut aceasta, pentru a nimici pe vrăjmaș și pe răzbunător"[426].

Dar nu lauda pruncilor l-a nimicit pe vrăjmaș și pe răzbunător, ci Domnul, Cel care astăzi merge spre Cruce de bunăvoie, ca să moară și să învie pentru noi și pentru mântuirea noastră.

Însă „Preasfântul Duh le-a mișcat inimile lor spre lauda și slava lui Hristos"[427], acum, în acest praznic. Lor, pruncilor și oamenilor care L-au lăudat pe Domnul. Iar „prin stâlpări, adică prin ramuri fra-

---

[426] *Cf. Psalmii liturgici*, p. 13. A se vedea:
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/05/psalmii-liturgici/.

[427] *Triodul*, ed. BOR 2000, p. 536.

gede, s-a arătat mai dinainte biruința lui Hristos asupra morții"[428]. Pe când „mânzul de asină ne închipuie pe noi, poporul care ne tragem din păgâni. [Căci] Hristos șezând pe mânzul asinei și odihnindu-Se pe el este proclamat înălțător de trofee, biruitor și Împărat al întregului pământ"[429].

Domnul intră în Ierusalim...și, ne spune Sfântul Matteos, „s-a cutremurat toată cetatea [ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις], zicând [λέγουσα]: «Cine este Acesta [Τίς ἐστιν Οὗτος]»?" [Mt. 21, 10, BYZ]. S-a cutremurat la modul fizic sau la modul interior? Căci nu se insistă asupra eventualelor pagube materiale, dar se subliniază imediat întrebarea din inimile tuturor: „Cine este Acesta?". Și după atâtea minuni făcute în Israil de către Domnul, a întreba „cine e Acesta" înseamnă a sublinia neașteptarea, nedorirea Lui. De aceea tind să cred că cutremurul despre care vorbește aici Sfântul Matteos e unul interior. Pentru că intrarea Lui în Ierusalim a fost un cutremur interior pentru necredința lor. I-a cutremurat în necredința lor, i-a făcut să își pună întrebarea fundamentală: Cine este Iisus? Numai că o întrebare rămâne fără răspuns, dacă nu e însoțită și de efortul care trebuie depus pentru soluționarea ei.

Însă cei care L-au primit pe Iisus cu ramuri de finici [τὰ βαΐα τῶν φοινίκων] în mâini și I-au strigat: „Osanna [Ὡσαννά]! Binecuvântat [este] Cel care vine în numele Domnului, Împăratul lui Israil [εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ (Jn. 12:13 BYZ)]" [In. 12, 13, BYZ], L-au mărturisit pe El a fi *Hristos*. Pentru că Iisus e Hristos. Iisus e Mașiah. Iisus e Cel despre care s-a profețit în Zah. 9, 9, LXX: Împăratul Ierusalimului.

---

[428] Ibidem.

[429] Ibidem.

Dar cei care nu-L așteptau pe Împăratul lor, de aceea s-au cutremurat: pentru că El venise spre Patima cea de bunăvoie, pentru că El era real, pentru că era chiar Acela prezis de Profeți.

Însă noi ne cutremurăm azi? Ne cutremurăm de prezența copleșitoare a lui Dumnezeu? Ne cutremurăm stând în fața Lui și slujindu-I Lui și mâncându-L și bându-L pe El?

Căci, atunci, poporul necredincios s-a cutremurat de necredință, de ură, de invidie la adresa lui Iisus Hristos, a Domnului întregii creații. Raportarea lor la Hristos a fost una negativă, pentru că El nu a fost „pe placul" lor. Dar pentru ca să te cutremuri de mulțimea slavei Sale, adică în mod pozitiv, trebuie ca Domnul să ne umple de vederea Lui. Căci numai El ne poate cutremura, la modul sfânt, prin slava Lui.

De aceea, iubiții mei, praznicul nu e praznic pentru noi, dacă nu îl trăim fiind plini de slava lui Dumnezeu! Dacă nu îl trăim în slava Lui, el este o sărbătoare oarecare și oarecum plictisitoare, pentru că noi nu trăim esențialul praznicului: întâlnirea reală cu Dumnezeu. Dacă ne întâlnim cu El și El ne luminează și ne umple de simțirea și de vederea Lui, atunci prăznuim și suntem cu Dumnezeu. Dacă mimăm întâlnirea cu El, adică bucuria dumnezeiască a simțirii și a vederii Lui, atunci nu avem nimic și nu putem să dăruim nimic altora de praznic.

Și dacă nu te dărui, nu primești nimic de la El. Dacă nu te dărui, nu înțelegi nimic din dăruirea de Sine a Domnului pentru noi și pentru a noastră mântuire. Căci câștigul continuu al sfințeniei este dăruirea de sine, jertfirea de sine.

Așadar, intrăm în Săptămâna Patimilor Domnului, urmându-L pe El în tot locul unde a pătimit. Să mergem cu credință, cu nădejde și cu dragoste

după Domnul nostru! Să mergem după El ca să învățăm toată dreptatea și toată evlavia slujirii lui Dumnezeu! Ca astfel să Îi slujim Lui tot restul vieții noastre și să ne mântuim prin El, prin Domnul slavei, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Învierea Domnului [2018]

Iubiții mei[430],
Hristos a înviat!

Hristos, Cel care „nu [mai] avea chip, nici frumusețe" [Is. 53, 2, LXX] pe Cruce, din cauza mulțimii loviturilor primite, a înviat astăzi, a 3-a zi după Scripturi, așa după cum a prevestit El Sfinților Săi Apostoli în mai multe rânduri!

Hristosul iubirii noastre, Cel care a primit 6.666 de lovituri și a fost rănit de 5.000 de ori[431] în trupul

---

[430] Începută pe 3 aprilie 2018, în Marțea Mare, la ora 20. 27. Și acum sunt 16 grade afară, după o zi foarte însorită. Copacii au înflorit în două zile și miros superb. Florile de primăvară au apărut cu toatele.

[431] Din vedenia Îngerului Domnului față de Sfântul Ierarh Dimitrii [Димитрій] al Rostovului, *cf.* Protos. Nicodim Mândiță, *Viața Maicii Domnului. Partea I. Aurora Creștinismului*, tipărită cu binecuvântarea PS Galaction [Stângă], Episcopul Alexandriei și Teleormanului, Ed. Agapis, București, 2000, p. 303 și n. †, p. 306.

Toate datele vedeniei cele dumnezeiești sunt acestea:

„Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în cursul Patimilor Sale, numai suspine umilite din inimă, mai înainte de moartea Sa pe Cruce, a slobozit de 109 ori.

În toată vremea pătimirii Sale a vărsat din ochi 67.200 picături de lacrimi.

Picături însângerate din ochi și din tot trupul Său au curs de 11 ori câte 108.225 = 1.190.475, adică un milion una sută nouăzeci de mii patru sute șaptezeci și cinci.

De perii capului și de barbă a fost tras și târât de 78 de ori.

De la grădina Ghetsimani [Γεθσημανῆ, *cf.* Mt. 26, 36, BYZ], unde a fost prins, legat și îmbrâncit, până la An[n]a[s] [Ἄννας, *cf.* In. 18, 24, BYZ] arhiereul evreilor, S-a poticnit și a căzut de 7 ori.

În vremea aceea, când Îl împingeau până la poticnire, I-au dat 72 de lovituri peste picioare și peste fluierele picioarelor.

A fost ridicat de păr și de funia cu care era legat de grumazul Lui de 23 de ori.

Tifle și lovituri peste obraz, peste gură și între ochi a primit de 28 de ori.

Bătăi cu palmele peste obraz a suferit 102. Nemulțumitorul Malh[os] [Μάλχος, *cf.* In. 18, 10, BYZ], căruia Mântuitorul îi vindecase urechea tăiată de Petru [Petros], cu mâna înarmată de fier L-a lovit peste față, încât s-a auzit în toată curtea arhierească. Atunci I s-au mișcat dinții în gură, urmele degetelor [i] s-au închipuit pe fața Lui și [Domnul] a căzut cu fața la pământ, curgându-I mult sânge din gură și din nas.

Peste grumaz, după cap, a fost lovit de 25 de ori.

Peste cap și în piept a fost lovit de 28 de ori.

O dată a fost lovit de stâlp foarte greu, [cu lovitură] de moarte.

De trei ori a fost îmbrâncit și trântit la pământ.

La stâlp a fost bătut cu toiege clenciuroase de porumbel, cu bice noduroase groaznic înveninate și cu lanțuri de fier în muchii, primind 6.666 [de] lovituri și 5.000 de răni. Peste mulțimea acestora au mai adăugat și altele mai cumplite, încât după fire[a Sa umană, El] ar fi urmat să moară. Însă dumnezeirea [Lui] a întărit umanitatea [Sa], ca, după noianul acelor covârșitoare pătimiri, insuportabile firii omenești, pe Cruce să moară.

În afară de mulțimea rănilor, [Domnul] a mai primit 1.199 de lovituri și de vânătăi.

Pe cap a fost împuns de ghimpii ascuțiți ai cununii de spini de 1.000 de ori, fiindcă cununa de spini s-a luat și s-a pus apăsat [pe capul Său de] până la 50 de ori.

Lovit a fost peste cap și peste cununa de spini, cu trestiile și cu toiegele, cu toată puterea, de 40 de ori. Din toate loviturile acelea date cu putere și cruzime tiranică, fără nicio milă, 5 ghimpi au trecut mai adânc decât ceilalți în capul Domnului, până la creier, dintre care trei au rămas în cap și după moartea și învierea Lui.

Pe drumul Crucii, de la Pretoriu[l] lui Pilat[os] până sus, la Golgota [Γολγοθᾶ, *cf.* In. 19, 17, BYZ], de 5 ori a căzut foarte greu. Atunci a primit 19 lovituri cumplite, [lovituri] de moarte.

De 19 ori a fost scuipat în fața Lui sfântă și preacurată.

Peste tot trupul Său gol, Mântuitorul, pe când zăcea întins pe Cruce, a fost scuipat de 73 de ori de vrăjmașii Săi.

Tras a fost într-o parte și în alta, cu batjocură, de nas, de 20 de ori.

De urechi, de asemenea, a fost tras cu batjocură de 30 de ori.

Răni multe și silnice, lovituri și semne au fost puse peste trupul Domnului, atâtea câte zile sunt în 15 ani, adică 5· 475·

Mult a pătimit Izbăvitorul nostru, cu tot sufletul și trupul Său, izbăvind pe om din moartea sufletească și trupească. Cu sufletul a pătimit scârbe, tânguire și temere de moarte. Peste toate puterile Lui sufletești, adică peste minte și peste voie, [El] a suferit groaznic. Cu trupul a pătimit, afară de golătate, legături, scârbe, strânsori, scuipări, lovituri, bătăi, răni, dureri, peste toate mădularele și simțurile [Sale] trupești. Peste cap a suferit îmboldiri, peste mâini și picioare pironire, pe obraji, pe față și tâmple [a suferit] lovituri și scuipări. Iar în coastă și în inimă împunsătură cu sulița, din care a curs sânge și apă.

La simțul pipăirii, peste tot trupul, a suferit groaznice bătăi și răni dureroase. La simțul gustului, [El a suferit] adăpare cu oțet și fiere. La simțul mirosului a suferit puturoasa duhoare a temniței. La simțul auzului a suferit furtuna batjocurilor, a hulelor, a ocărilor și a huiduielilor grosolane, ieșite din gurile vrăjmașilor Lui: arhierei, preoți, bătrâni, cărturari, farisei, căpetenii evreiești și de la ostașii păgâni. Cu simțul văzului, [El] a pătimit greu la vederea dezgolirii trupului Său, Căruia Preacurata Sa Maică numai coapsele [I] le-a acoperit, înfășurându-le cu marama capului Său.

Trei dureri mai iuți a suferit Domnul în timpul Patimilor Sale. Prima, când Domnul a văzut că nu multe suflete din cursul vremurilor se pocăiesc cu mulțumire pentru pătimirea Sa, pentru care ca și cum în zadar și-ar fi vărsat

Său cel preacurat, pentru noi și pentru mântuirea noastră, astăzi a înviat cu același trup cu care a pătimit, dar acesta fiind plin de slava dumnezeirii Sale! Pentru că El Și-a umplut trupul Său cel mult pătimitor de slava Sa cea veșnică, făcându-l mediu de iradiere veșnică a slavei Dumnezeului treimic. Atâta timp cât Domnul, în trupul Său luat din Preacurata Fecioară Maria, Maica Sa, Născătoarea de Dumnezeu, pătimind toate și încă moarte pe Cruce, a biruit tot păcatul și toată ispita demonilor și însăși moartea.

Iisus Hristos, Domnul și Stăpânul vieții noastre, astăzi a înviat ca un biruitor din Iad și „a zdrobit încuietorile cele veșnice”[432], pentru că a scos din Iad sufletele Sfinților Săi și a deschis tuturor calea spre Împărăția Sa cea veșnică[433]! Căci El e Domnul și

---

sângele Său. [...] A doua, când răstignitorii Săi au așezat trupul Său pe Cruce. [Căci] așa de mult și de puternic L-au întins de mâini și de picioare, în care au bătut cuie, încât I s-au desfăcut toate alcătuirile Lui. [...] A treia, când a văzut Mântuitorul sufletul ales și foarte prețios al Preacuratei Sale Maici îndurerat, gemând sub Cruce, pătruns cu arma pătimirii.

[Iar] toate pătimirile Domnului nostru Iisus Hristos...au fost 100.146”, *Cf.* Protos. Nicodim Mândiță, *Viața Maicii Domnului. Partea I. Aurora Creștinismului,* ed. cit., p. 302-305.

A se vedea:
https://en.wikipedia.org/wiki/Dimitry_of_Rostov și
https://ro.wikipedia.org/wiki/Nicodim_Mândiță.

[432] *Penticostar*, ed. BOR 1973, p. 19/ În limba greacă:
http://glt.goarch.org/texts/Pen/Pascha.html.

[433] *Penticostar*, ed. BOR 1973, p. 20. Lucru specificat în *Sinaxarul* praznicului: „Dar pogorându-Se la Iad, Domnul nu a înviat pe toți câți erau acolo, ci numai pe cei care au voit să creadă în El; și sufletele Sfinților din veac, ținute cu sila

Mântuitorul întregii creații, al celor care au fost, sunt și vor fi. De aceea, Biserica Sa, care e trupul Său mistic, își asumă întreaga umanitate în rugăciunea ei către Mirele ceresc, pentru că ea dorește ceea ce dorește și Capul ei: „[ca] toți oamenii să se mântuie [πάντας ἀνθρώπους...σωθῆναι] și întru cunoașterea adevărului să vină [καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν]" [I Tim. 2, 4, BYZ]. Și El a coborât până în Iad pentru Sfinții Lui și îi duce pe toți ai Lui în Împărăția Sa, pentru că El este Păstorul cel bun [ὁ Ποιμὴν ὁ καλός] [In. 10, 11, BYZ], Care are cea mai mare grijă pentru fiecare dintre oile Sale cele duhovnicești.

De aceea, pentru a păstori duhovnicește în Biserica slavei Sale trebuie să învățăm acest lucru mereu de la El Însuși, de la Mântuitorul vieții noastre. Pentru că a fi Păstor duhovnicesc, Păstor de oameni, înseamnă a avea grijă de oamenii lui Dumnezeu, de cei care cred întru El. Înseamnă a-i purta mereu în tine, în iubirea și în rugăciunea ta și a te îngriji în mod atent de viața lor. Înseamnă a-i învăța pe oameni calea lui Dumnezeu, a-i sfătui și lumina în lucrurile credinței și ale vieții lor, a-i spovedi și împărtăși și a le fi întotdeauna un prieten de suflet. Un om care îi înțelege în mod profund și îi sprijină în toate cele bune și la care pot găsi întotdeauna sfat și alinare.

Și spun acest lucru, pentru că m-a bucurat mult de tot prezența dumneavoastră cu mic și cu mare la Biserică, acum, în Săptămâna Mare, pentru ca să vă spovediți și împărtășiți. M-a bucurat mult deschiderea dumneavoastră față de mine, dar, și mai mult, m-a bucurat încrederea dumneavoastră în Sfintele Taine ale lui Dumnezeu, prin care avem viață veșnică

---

de Iad, le-a slobozit [eliberat din Iad] și a dăruit tuturor putința să urce la ceruri".

în noi înșine. Și i-am binecuvântat cu multă căldură pe cei care, în aceste zile, s-au spovedit pentru prima oară în viața lor, atât pe cei tineri și foarte tineri, și, cu precădere, pe cei care, deși sunt în vârstă, au venit să se spovedească pentru prima oară în viața lor.

Căci, la începutul venirii la Biserică, gesturile sunt stângace, omul nu știe ce să facă, e timid, e atent să nu greșească cu ceva. Dar dacă e sincer în dorința lui de a veni la Biserică, de a cere iertare lui Dumnezeu și de a-și schimba viața, el învață imediat ce trebuie să facă în Biserică.

Și dumneavoastră mi-ați arătat din plin în aceste sfinte zile că vreți să învățați voia lui Dumnezeu cu noi, că învățați repede și că sunteți atenți la detaliile la care vi s-a spus să luați aminte și că înțelegeți faptul că schimbarea vieții e una religioasă și nu de fațadă. Că schimbarea vieții se face în noi înșine, acolo unde trebuie să schimbăm lucrurile rele cu lucrurile bune, patimile cu virtuțile, necredința cu încrederea în Dumnezeu și cu rugăciunea față de El și cu grija față de Biserica Lui.

Iar, după cum ați văzut cu toții (și mulți v-ați sfiit de acest lucru, pentru că erați învățați să stați în genunchi la Spovedanie), eu nu am stat așezat pe scaunul de spovedanie, ci v-am pus pe dumneavoastră pe scaunul meu, iar eu v-am ascultat mărturisirea în picioare, în fața dumneavoastră, aplecat spre discuția de taină cu dumneavoastră.

Eu m-am obosit, iar dumneavoastră v-ați odihnit. Eu v-am ascultat, iar dumneavoastră v-ați deșertat inima în fața lui Dumnezeu și a mea.

Însă, în oboseala dulce cu care v-am ascultat mărturisirile de conștiință, eu am avut vederea duhovnicească a lucrării lui Dumnezeu în noi înșine, în dumneavoastră și în mine. Căci, pe măsură ce dum-

neavoastră vă spovedeați și îmi povesteați despre necazurile și bucuriile pe care le aveți, eu vedeam curățirea pe care Dumnezeu o face în noi și mă umpleam de veselia lui Dumnezeu, pe care El o revarsă în noi când facem binele pentru alții. Pentru că Dumnezeu ne răsplătește imediat, cu multă dărnicie și bucurie, fiecare faptă bună prin care noi îl liniștim și îl odihnim pe aproapele nostru. Ba, mai mult, El ne răsplătește cu mult har pentru fiecare intenție de bine față de cineva, pentru fiecare rugăciune pentru cineva, pentru fiecare gând bun față de cineva.

Căci Taina Mărturisirii sau a Spovedaniei e Taină a Bisericii, adică lucrare dumnezeiască în oameni, curățitoare, luminătoare și sfințitoare a noastră, tocmai pentru că Dumnezeu e Cel care ne iartă de fiecare dată pe noi, la fiecare spovedanie, de păcatele noastre. El, Hristos Domnul, a murit pentru păcatele întregii lumi pe Cruce, pentru că „El poartă păcatele noastre și pentru noi suferă" [Is. 53, 4, LXX]. Și pentru că „El S-a rănit pentru fărădelegile noastre și S-a îmbolnăvit pentru păcatele noastre" [Is. 53, 5, LXX], pentru că a purtat pe Cruce toate păcatele noastre trecute și viitoare și pentru ele a pătimit în mod incomensurabil, de fiecare dată când ne iartă de păcatele pe care le spovedim, Domnul Iisus Hristos, Fiul Tatălui, Cel dimpreună slăvit cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, ne umple de puterea Lui de a birui tot păcatul, de a birui ispitele demonilor, de a birui moartea în noi înșine.

Fiindcă rolul spovedirii păcatelor e dublu. Pe de o parte, noi suntem iertați de Domnul, prin Preotul Duhovnic, de păcatele noastre pe care le spovedim cu pocăință și pe care nu mai dorim să le repetăm, iar, pe de altă parte, iertați fiind de El, Domnul ne

umple de puterea Lui dumnezeiască de a birui patimile și ispitele și moartea în noi înșine. Căci, pe măsură ce facem binele lui Dumnezeu, noi înmulțim viața Lui în noi înșine, așa după cum, prin păcate, noi înmulțim moartea în ființa noastră. Dar dacă ne spovedim tot mai des și suntem iertați tot mai des de către El, pe atât noi suntem întăriți de El în viața curată și sfântă, în viața evanghelică, ortodoxă a Bisericii. Pentru că El ne dăruie putere dumnezeiască, în adâncul ființei noastre, ca să învingem păcatul în noi înșine.

Așadar, ne spovedim Lui, pentru ca să fim iertați de către El și umpluți de puterea Lui de a lupta cu tot păcatul și cu toată ispita în noi înșine. Pentru ca apoi să ne împărtășim cu El Însuși, cu Domnul și Stăpânul vieții noastre, pentru ca El să locuiască în noi, ca El să troneze în ființa noastră, adică să Își facă din noi un tron al slavei Sale, un scaun de odihnă.

Iar când El ne odihnește, coborând în noi și fiind mereu cu noi, atunci suntem cu adevărat fericiți. Pentru că ne dăruie pacea Lui, care nu e ca pacea lumii [In. 14, 27], adică numai din gură, numai la nivel lingvistic, ci e pace veșnică, pace care ne bucură și ne veselește cu totul, pentru că e prezența Lui în noi.

Pentru că noi, oamenii, ne salutăm adesea, ne complimentăm, ne adresăm unii altora urări de bine, dar toate rămân la nivelul de vorbe. Spunem vorbe și primim vorbe, vorbe și iar vorbe. De ce? Pentru că cuvintele noastre nu au putere! Ele nu sunt pline de puterea lui Dumnezeu, de slava Lui, de cea care face cuvintele să fie pline, vii, duhovnicești.

Însă oamenii duhovnicești, oamenii lui Dumnezeu, să știți acest lucru, nu sunt așa! Nu spun vorbe fără rost și fără continuitate în viețile oamenilor. Ci,

dimpotrivă, cuvintele lor sunt pline de viață, pline de viață duhovnicească. Și, prin ele, ei ne dăruie din pacea și din sfințenia lor, din curăția și din cuviința lor, din înțelepciunea și din teologia vieții lor, fapt pentru care ne folosesc în mod profund. Căci și prin trupul și prin sufletul și prin cuvintele și gesturile și cărțile lor, oamenii lui Dumnezeu ne zidesc duhovnicește, ne fac înțelepți, în stare să biruim păcatul în noi înșine.

Și iată cum cele două Taine ale Bisericii, Spovedania și Euharistia, pe care mulți dintre dumneavoastră le-ați primit în această săptămână curățitoare de păcate, ne schimbă cu totul pe noi înșine! Pentru că ne fac din oameni trupești și căzuți niște potire ale slavei lui Dumnezeu, niște biserici vii și sfinte, atâta timp cât Domnul ne iartă păcatele, ne umple de slava Lui și vine în noi și rămâne cu noi ca Bucuria noastră cea veșnică.

Și fiind astfel intimi cu Dumnezeu, înțelegem de ce „a venit prin Cruce [ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ] bucurie în toată lumea [χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ]”[434]. Pentru că, pe Cruce, El a murit în locul nostru, pentru noi, pentru păcatele noastre [I Petr. 3, 18, BYZ], pentru ca noi să avem viață și înviere întru El. Căci „s-a dat întru moarte sufletul Lui și în[tre] cei fărădelege s-a socotit. Și El a purtat păcatele multora și pentru păcatele lor S-a dat” [Is. 53, 12, LXX].

Și murind pe Cruce, în umanitatea Sa, „omorât [fiind cu] trupul [θανατωθεὶς μὲν σαρκί], dar făcut viu [cu] duhul [ζῳοποιηθεὶς δὲ πνεύματι]” [I Petr. 3, 18, BYZ], sufletul Domnului, unit cu dumnezeirea Lui, „mergând [πορευθεὶς], a propovăduit și duhurilor celor [care erau] în închisoarea [ἐκήρυξεν καὶ

[434] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Pen/Pascha.html.

πνεύμασιν τοῖς ἐν φυλακῇ] [Iadului]" [I Petr. 3, 19, BYZ].

Mergând, adică *coborând* întru Iad...Iar Iadul e *o închisoare*, pentru că el îi conține pe cei care și-au vândut, pe nimic, libertatea lor demonilor. În loc să aleagă libertatea lui Dumnezeu, adică binele, să facă și să trăiască în binele Lui, ei au ales toată viața răul, adică lipsa lui Dumnezeu în viața lor, lipsa de sens și de perspectivă. De aceea, după moarte, ei se închid în ei înșiși în veșnicie, sufletele lor nu pier, nu sunt desființate de Dumnezeu, dar se înrăutățesc și se întunecă în mod veșnic. Pentru că nu au comuniune cu Dumnezeu și cu Sfinții Lui, pentru că nu au căutat-o niciodată.

Însă El, când ne iartă pe noi de păcate în Taina Mărturisirii, coboară după noi în Iad și din Iadul nostru ne ridică la comuniunea cu El! De aceea, eu trăiesc adesea simțământul plenar că Domnul mă scoate de fiecare dată din Iadul cel mai de jos atunci când mă spovedesc Lui, pentru că păcatele mele m-au aruncat acolo. El mă scoate mereu din moarte la viață și din Iad mă ridică la cer, prin mila Lui, pentru că mântuirea mea e darul iubirii Sale de oameni.

Și de ce e darul Lui? Pentru că eu n-aș mai putea să mă ridic niciodată din Iadul meu. Eu mă arunc în Iad nebunește, mă afund tot mai jos prin fiecare lucru păcătos pe care îl fac...Dar Cel care mă scoate de acolo e Domnul! El mă ridică din moartea mea și mă face viu prin slava Lui. De aceea, viața și mântuirea mea sunt darurile Sale continue, sunt iubirea Lui continuu dăruitoare față de mine, pentru că mereu mă iartă și mă curățește și mă luminează și mă sfințește prin slava Lui, făcându-mă mai frumos și mai alb decât zăpada. Și azi, în ziua învierii Sale din morți, cea de a treia zi, eu știu ce e moartea,

pentru că eu mor adesea prin păcatele mele. Dar știu, prin mila Lui, și ce e învierea și viața și sfințenia, pentru că El mă scoate din moartea mea și mă face al Lui, deși sunt prea netrebnic.

De aceea, iubiții mei, cu toții suntem înviați din morți de către Domnul! Pentru că „Hristos a înviat din morți [Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν]", dintre ei, din mijlocul lor, din Iad, „[cu] moartea [Sa] pe moarte[a lumii] călcând [θανάτῳ θάνατον πατήσας] și celor [care erau] în morminte [καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι], viață dăruindu-le [ζωὴν χαρισάμενος]"[435]. Căci El i-a scos din Iad pe Sfinții Lui și împreună cu ei a deschis Împărăția Sa, care e deschisă mereu pentru fiecare dintre noi, pentru ca să ne dăruie viață veșnică.

Dacă ne place viața, viața cu Domnul, atunci să fim cu El pentru veșnicie! Dacă ne place bucuria Lui, atunci să nu ne mai săturăm de ea! Dacă vrem să fim mereu plini de bucurie și de veselie dumnezeiască, atunci să nu ne depărtăm niciodată de Domnul, pentru că, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, El dorește să ne dăruie toate ale Sale pentru veșnicie!

Da, Hristos a înviat și noi am înviat! Pentru că El ne învie mereu pe noi din moartea păcatelor noastre.

El e viu și noi suntem vii!

El e cu noi și noi cu El, căci Capul Bisericii este într-o continuă legătură interioară cu toate mădularele Sale cele mistice!

Fără El noi nu putem trăi, pentru că fără El nu putem face nimic [In. 15, 5].

Vă doresc să vă bucurați dumnezeiește de praznicul Învierii Domnului, care astăzi începe și care durează zile la rând! Pentru ca bucuria lui Dumnezeu să ne umple pe toți, bucuria cea veșnică a

---

[435] Ibidem.

Dumnezeului nostru treimic, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh Dumnezeu, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin[436]!

[436] Am terminat predica la 18. 25, pe 4 aprilie 2018, în Miercurea Mare. E încă soare și afară sunt 24 de grade.

Biblioteca

Teologie pentru azi

1. *Acatistul Nunții* (35 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/acatistul-nuntii/

2. *Troparul, Condacul și Acatistul Fericitului Serafim Rose al Platinei* (20 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/troparulcondacul-si-acatistul-fericitului-serafim-rose-al-platinei/

3. *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului* (335 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/lumea-postmoderna-si-depersonalizarea-omului/

4. *Viața lui Adam și a Evei* (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/viata-lui-adam-si-a-evei/

5. *Teologia îndumnezeirii* (202 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/teologia-indumnezeirii/

6. *Twitter pentru azi (vol. 1)* (32 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/04/twitter-pentru-azi-vol-1-2009/

7. *Bucuria comuniunii (vol. 1)* (280 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/06/bucuria-comuniunii-vol-1/

8. *Pelerina Egeria și Cultul ortodox* (60 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/07/pelerina-egeria-si-cultul-ortodox/

9. *Biblia Satanică* (157 pagini), ca text auxiliar al cărții: *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului*.
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/12/biblia-satanica-editie-exclusiv-online-ro/

10. *Traduceri patristice (vol. 1)* (73 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/19/traduceri-patristice-vol-1-2009/

11. *Bucuria comuniunii (vol. 2)* (309 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/bucuria-comuniunii-vol-2/

12. *Fragmentarium (vol. 1)* (126 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/fragmentarium-vol-1/

13. *Nichita Stănescu. Fenomenul limbii poezești* (disertație de master) (155 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/nichita-stanescu-fenomenul-limbii-poezesti/

14. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 1)* (341 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/03/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-1/

15. *Bucuria comuniunii (vol. 3)* (248 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/07/bucuria-comuniunii-vol-3/

16. *Teologia vederii lui Dumnezeu* (252 pagini): introducere la teza doctorală:
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/teologia-vederii-lui-dumnezeu/

17. *Vederea lui Dumnezeu în teologia Sfântului Simeon Noul Teolog* (teză doctorală) (287 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/vederea-lui-dumnezeu-in-teologia-sfantului-simeon-noul-teolog/

18. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 2)* (457 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/23/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-2/

19. *Bucuria comuniunii (vol. 4)* (449 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/12/12/bucuria-comuniunii-vol-4/

20. *Bucuria comuniunii (vol. 5)* (366 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/02/bucuria-comuniunii-vol-5/

21. *Fragmentarium (vol. 2)* (270 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/13/fragmentarium-vol-2/

22. *Cuvinte cu amândouă mâinile* (82 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/21/cuvinte-cu-amandoua-mainile-2010/

23. *Bucuria comuniunii (vol. 6)* (144 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/02/11/bucuria-comuniunii-vol-6/

24. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 1)* (377 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/03/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-1/

25. *Antim Ivireanul: avangarda literară a Paradisului. Viața și Opera (teză doctorală)* (561 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/10/antim-ivireanul-avangarda-literara-a-paradisului-viata-si-opera-2010/

26. *Aspecte dogmatice ale imnologiei ortodoxe. Săptămâna Patimilor și Săptămâna Luminată* (teză de licență) (212 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/23/saptamana-patimilor-si-saptamana-luminata-teza-de-licenta-2010/

27. *Bucuria comuniunii (vol. 7)* (315 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/01/bucuria-comuniunii-vol-7/

28. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 2)* (128 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/12/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-2/

29. *Bucuria comuniunii (vol. 8)* (382 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/29/bucuria-comuniunii-vol-8/

30. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 3)* (191 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-3/

31. *Epilog la lumea veche (I. 1)* (506 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/14/epilog-la-lumea-veche-i-1/

32. *Twitter pentru azi (vol. 2)* (35 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/25/twitter-pentru-azi-vol-2-2010/

33. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 4)* (388 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-4/

34. *Epilog la lumea veche (I. 2)* (378 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/04/epilog-la-lumea-veche-i-2/

35. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 5)* (175 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-5/

36. *Teologia mântuirii la Sfântul Marcu Ascetul* (disertație de master) (154 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/09/teologia-mantuirii-la-sfantul-marcu-ascetul-2010/

37. *Bucuria comuniunii (vol. 9)* (188 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/20/bucuria-comuniunii-vol-9/

38. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 6)* (130 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/27/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-6/

39. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 7)* (76 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-7/

40. Sfântul Epifanie al Salaminei, *Despre măsuri și greutăți și numere și alte lucruri care sunt în Dumnezeieștile Scripturi* (100 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/07/16/sfantul-epifanie-al-salaminei-despre-masuri-si-greutati-2010/

41. PS. Acad. Melchisedec Ștefănescu, *Viața și Scrierile lui Grigorie Țamblac* (adaptare a textului ed. din 1884) (138 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/21/ps-acad-melchisedec-stefanescu-viata-si-scrierile-lui-grigorie-tamblac-versiune-adaptata2010/

42. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Sfătuiri creștine-politice* (text adaptat) (33 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/29/sfantul-antim-ivireanul-sfatuiri-crestine-politice-2010/

43. Sfântul Varlaam al Moldovei, *Răspunsul împotriva Catehismului calvin* (text adaptat) (52 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/09/22/sfantul-varlaam-al-moldovei-raspunsul-impotriva-catehismului-calvin-2010/

44. *Traduceri patristice (vol. 2)* (347 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/06/traduceri-patristice-vol-2/

45. PS Damaschin Dascălul, *Învățături pentru șapte Taine* (text transliterat și adaptat) (27 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/26/ps-damaschin-dascalul-invataturi-pentru-sapte-taine-2010/

46. Dorin Streinu, *Opere alese, vol. I, Despre mine însumi (Jurnal de scriitor. Fragmente)* (526 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/12/12/dorin-streinu-opere-alese-vol-i-2010/

47. *Traduceri patristice (vol. 3)* (288 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/02/traduceri-patristice-vol-3/

48. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 2)* (160 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/07/dorin-streinu-opere-alese-vol-2/

49. *Epilog la lumea veche (I. 3)* (256 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/08/epilog-la-lumea-veche-i-3/

50. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (237 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/31/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

51. *Cuvintele duhovnicești (vol. 1)* (390 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/02/12/cuvintele-duhovnicesti-vol-1/

52. *Bucuria vine de departe* (carte dialogică cu Prof. Otilia Kloos) (55 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/21/bucuria-vine-de-departe-2011/

53. *Cuvintele duhovnicești (vol. 2)* (558 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/26/cuvintele-duhovnicesti-vol-2/

54. *A vedea și a fi văzut (vol. 1)* (460 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/04/16/a-vedea-si-a-fi-vazut-vol-1/

55. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 8)* (549 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-8/

56. *Praedicationes (vol. 1)* (199 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/20/praedicationes-vol-1/

57. *Twitter pentru azi (vol. 3)* (26 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/07/31/twitter-pentru-azi-vol-3/

58. *Evanghelia după Matei* (112 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/08/11/evanghelia-dupa-matei/

59. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 3)* (214 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/10/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-3/

60. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 4)* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/05/dorin-streinu-opere-alese-vol-4/

61. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 5)* (283 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/21/dorin-streinu-opere-alese-vol-5/

62. *Studii de poezie pașoptistă* (82 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/28/studii-de-poezie-pasoptista-2011/

63. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 9)* (225 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/12/16/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-9/

64. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 6)* (209 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/01/14/dorin-streinu-opere-alese-vol-6/

65. *Statistici. Concluzii. Sublinieri. Lucruri văzute de-aproape* (121 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/02/18/statistici-concluzii-sublinieri-lucruri-vazute-de-aproape/

66. *Predicile din Săptămâna Mare* (25 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/04/13/predicile-din-saptamana-mare/

67. *Despre omul Împărăției* (190 pagini). Este al 10-lea volum și ultimul al *Operelor complete* ale Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu.

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/

68. *Țiganiada: tradiție și inovație. Aventura scriiturii și canonul literar românesc* (111 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/07/19/tiganiada-traditie-si-inovatie/

69. *Praedicationes (vol. 2)* (253 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/08/07/praedicationes-vol-2/

70. *Twitter pentru azi (vol. 4)* (30 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/10/10/twitter-pentru-azi-vol-4/

71. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 1)* (251 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/11/21/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-1/

72. *Praedicationes (vol. 3)* (337 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/10/praedicationes-vol-3/

73. *Epilog la lumea veche (I. 4)* (247 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/22/epilog-la-lumea-veche-i-4/

74. *Praedicationes (vol. 4)* (352 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/09/praedicationes-vol-4/

75. *Praedicationes (vol. 5)* (366 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/27/praedicationes-vol-5/

76. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 2)* (261 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/07/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-2/

77. *Praedicationes (vol. 6)* (308 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/29/praedicationes-vol-6/

78. *Creatori de limbă și de viziune poetică în literatura română (vol. 1)* (228 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/06/15/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-in-literatura-romana-vol-1/

79. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 3)* (308 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/07/31/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-3/

80. *Bucuria comuniunii (vol. 10)* (356 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/21/bucuria-comuniunii-vol-10/

81. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 7) (241 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/23/dorin-streinu-opere-alese-vol-7/

82. *Vorbiri de Facebook (vol. 1)* (508 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/10/20/vorbiri-de-facebook-vol-1/

83. *Epilog la lumea veche I. 1 (ediția a doua)* (862 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/11/epilog-la-lumea-veche-i-1-editia-a-doua/

84. *Praedicationes (vol. 7)* (619 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/16/praedicationes-vol-7/

85. *Bucuria comuniunii (vol. 11)* (361 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/31/bucuria-comuniunii-vol-11/

86. *Atenție teologică* (216 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/03/04/atentie-teologica/

87. *Interviuri de conștiință [vol. 1]* (367 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/04/21/interviuri-de-constiinta-vol-1/

88. *Twitter pentru azi (vol. 5)* (59 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/21/twitter-pentru-azi-vol-5/

89. *Vezi ceea ce ești (vol. 1)* (80 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/24/vezi-ceea-ce-esti-vol-1/

90. *Fragmentarium (vol. 3)* (388 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/26/fragmentarium-vol-3/

91. *Vezi ceea ce ești (vol. 2)* (94 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/02/vezi-ceea-ce-esti-vol-2/

92. *Trei poeți și-un început de secol* (280 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/13/trei-poeti-si-un-inceput-de-secol/

93. *Vezi ceea ce ești (vol. 3)* (99 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/20/vezi-ceea-ce-esti-vol-3/

94. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)* (305 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/25/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-2/

95. *Studii literare (vol. 1)* (447 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/29/studii-literare-vol-1/

96. *Vezi ceea ce ești (vol. 4)* (101 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/05/vezi-ceea-ce-esti-vol-4/

97. *Traduceri patristice (vol. 4)* (427 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/10/traduceri-patristice-vol-4/

98. *Praedicationes (vol. 8)* (510 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/08/15/praedicationes-vol-8/

99. *The Sight of God in the Theology of Saint Symeon the New Theologian* (first book in english; my doctoral thesis) (499 pages)
http://www.teologiepentruazi.ro/2014/09/15/the-sight-of-god-in-the-theology-of-saint-symeon-the-new-theologian/

100. *Vorbiri de Facebook (vol. 2)* (393 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/07/vorbiri-de-facebook-vol-2/

101. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 4)* (441 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/20/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-4/

102. *Mâncăruri românești cu gust* (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/27/mancaruri-romanesti-cu-gust/

103. *Acatistul Sfinților pomeniți pe 31 octombrie* (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/29/acatistul-sfintilor-pomeniti-pe-31-octombrie/

104. *Studiu despre Viața Sfântului Macarie Romanul* (68 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/31/studiu-despre-viata-sfantului-macarie-romanul/

105. *Fragmentarium [vol. 4]* (502 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/11/29/fragmentarium-vol-4/

106. *Luceafărul. Comentariu literar* (156 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/18/luceafarul-comentariu-literar/

107. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 8)* (216 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-8/

108. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 1]* (283 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/08/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-1/

109. Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Popescu, *Dumnezeu e viu și prezent în lume prin slava Sa* (132 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/15/dumnezeu-e-viu-si-prezent-in-lume-prin-slava-sa/

110. Sfântul Apostol Pavel, *Epistola către Efeseni* (26 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/20/epistola-catre-efeseni/

111. *Cartea Sfântului Profet Ionas* (13 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/21/cartea-sfantului-profet-ionas/

112. *Cele 3 Epistole catolice ale Sfântului Apostol Ioannis* (25 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/23/cele-3-epistole-catolice-ale-sfantului-apostol-ioannis/

113. *Epistola catolică a Sfântului Apostol Iacovos, fratele Domnului* (20 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/30/epistola-catolica-a-sfantului-apostol-iacovos-fratele-domnului/

114. *Cartea Sfântului Profet Ioil* (17 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/04/cartea-sfantului-profet-ioil/

115. *Cărțile Sfinților Profeți Avdiu și Angheos* (16 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/10/cartile-sfintilor-profeti-avdiu-si-angheos/

116. *Epistola către Filippeni a Sfântului Apostol Pavlos* (19 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/13/epistola-catre-filippeni-a-sfantului-apostol-pavlos/

117. *Cântarea Cântărilor* (40 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/18/cantarea-cantarilor/

118. *Evanghelia după Marcos* (130 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/03/22/evanghelia-dupa-marcos/

119. *Epilog la lumea veche I. 2 (ediția a doua)* (952 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/05/16/epilog-la-lumea-veche-i-2-editia-a-doua/

120. *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (397 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/12/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

121. *Praedicationes (vol. 9)* (675 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/29/praedicationes-vol-9/

122. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 2]* (303 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/07/07/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-2/

123. *Cartea Sfântului Profet Naum* (14 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/09/09/cartea-sfantului-profet-naum/

124. *Epistola către Galatei* (25 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/10/epistola-catre-galatei/

125. *Cartea Sfântului Profet Amvacum* (14 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/21/cartea-sfantului-profet-amvacum/

126. *Epistola către Colossei* (20 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/08/epistola-catre-colossei/

127. *Eminescu: între modernitate și tradiție. Importanța tradiției literare și spirituale românești pentru viziunea romantică eminesciană* (teză post-doctorală) (884 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/16/eminescu-intre-modernitate-si-traditie/

128. *Traduceri patristice (vol. 5)* (455 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/12/06/traduceri-patristice-vol-5/

129. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 5)* (289 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/12/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-5/

130. *Praedicationes (vol. 10)* (627 de pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/23/praedicationes-vol-10/

131. *Twitter pentru azi (vol. 6)* (100 de pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/twitter-pentru-azi-vol-6/

132. *Vorbiri de Facebook (vol. 3)* (190 de pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-3/

133. *Evanghelia după Ioannis* (129 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/evanghelia-dupa-ioannis/

134. *Cartea Sfântului Profet Sofonias* (32 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/cartea-sfantului-profet-sofonias/

135. *11 elegii (comentariu literar)* (157 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/11-elegii-comentariu-literar/

136. *Epistola întâia către Timoteos* (41 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-intaia-catre-timoteos/

137. *Epistola a doua către Timoteos* (37 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-a-doua-catre-timoteos/

138. *Despre nimic* (conferință online) (54 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/07/27/despre-nimic-conferinta-online/

139. *Cântările* (57 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/12/cantarile/

140. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Didahiile* (prima ediție actualizată) (350 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/25/sfantul-sfintit-mucenic-antim-ivireanul-didahiile-prima-editie-actualizata/

141. *Praedicationes (vol. 11)* (698 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/19/praedicationes-vol-11/

142. *Parimiele lui Salomon* (117 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/29/parimiele-lui-salomon/

143. *Studii literare* (vol. 2) (162 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/05/studii-literare-vol-2/

144. *Epilog la lumea veche*, vol. I. 5. Emil Botta (239 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/21/epilog-la-lumea-veche-vol-i-5-emil-botta/

145. Sfântul Împărat Salomon, *Ecclisiastis* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/23/ecclisiastis/

146. *Mântuirea este eclesială* (conferință online) (54 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/12/19/mantuirea-este-eclesiala-conferinta-online/

147. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 9)* (270 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/01/20/dorin-streinu-opere-alese-vol-9/

148. *Praedicationes (vol. 12)* (571 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/02/11/praedicationes-vol-12/

149. *Psalmii* (ediția LXX) (329 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/04/psalmii-editia-lxx/

150. *Psalmii liturgici* (299 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/05/psalmii-liturgici/

151. *Epilog la lumea veche (vol. I. 6). Nichita Stănescu* (759 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/06/01/epilog-la-lumea-veche-vol-i-6-nichita-stanescu/

152. *Praedicationes (vol. 13)* (530 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/07/10/praedicationes-vol-13/

153. *Twitter pentru azi (vol. 7)* (254 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/08/30/twitter-pentru-azi-vol-7/

154. *Epilog la lumea veche*, vol. I. 3 (ediția a doua) (699 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/02/epilog-la-lumea-veche-vol-i-3-editia-a-doua/

155. *Cartea Sfântului Profet Iov* (144 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/03/cartea-sfantului-profet-iov/

156. *Studii literare* (vol. 3) (157 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/23/studii-literare-vol-3/

157. *Maturizarea poeziei* (173 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/11/05/maturizarea-poeziei/

158. *Înțelepciunea lui Salomon* (86 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/12/16/intelepciunea-lui-salomon/

159. *Viețile Sfinților (vol. I)* (461 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/16/vietile-sfintilor-vol-i/

160. *Vorbiri de Facebook (vol. 4)* (337 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-4/

Cuprins

1. Predică la nașterea Sfântului Profet Ioannis Botezătorul [24 iunie 2017] (3-10)

2. Predică la Duminica a 3-a după Cincizecime [2017] (11-16)

3. Predică la pomenirea Sfinților Apostoli Petros și Pavlos [29 iunie 2017] (17-28)

4. Predică la Duminica a 4-a după Cincizecime [2017] (29-36)

5. Predică la Duminica a 5-a după Cincizecime [2017] (37-46)

6. Predică la Duminica a 6-a după Cincizecime [2017] (47-56)

7. Predică la pomenirea Sfântului Profet Iliu Tesvitis [20 iulie 2017] (57-64)

8. Predică la Duminica a 7-a după Cincizecime [2017] (65-75)

9. Predică la Duminica a 8-a după Cincizecime [2017] (76-83)

10. Predică la Schimbarea la față a Domnului [2017] (84-95)

11. Predică la Duminica a 10-a după Cincizecime [2017] (96-103)

12. Predică la adormirea Născătoarei de Dumnezeu [2017] (104-112)

13. Predică la Duminica a 11-a după Cincizecime [2017] (113-121)

14. Predică la Duminica a 12-a după Cincizecime [2017] (122-130)

15. Predică la tăierea capului Sfântului Ioannis Botezătorul [29 august 2017] (131-139)

16. Predică la Nuntă (140-145)

17. Predică la Duminica a 13-a după Cincizecime [2017] (146-153)
18. Predica la 12 ani de la hirotonia mea întru Diacon [4 septembrie 2017] (154-161)
19. Predică la nașterea Născătoarei de Dumnezeu [8 septembrie 2017] (162-170)
20. Predica la împlinirea a 40 de ani ai soției mele [8 septembrie 2017] (171-175)
21. Predică la Duminica anterioară Înălțării Sfintei Cruci [2017] (176-185)
22. Predică la Înălțarea Sfintei Cruci [14 septembrie 2017] (186-192)
23. Predica la 12 ani de Dumnezeiască Preoție [17 septembrie 2017] (193-201)
24. Predică la Duminica posterioară Înălțării Sfintei Cruci [2017] (202-207)
25. Predică la Duminica a 18-a după Cincizecime [2017] (208-215)
26. Predică la Duminica a 19-a după Cincizecime [2017] (216-224)
27. Predică la Duminica a 20-a după Cincizecime [2017] (225-235)
28. Predica la împlinirea a 40 de ani [31 octombrie 2017] (236-245)
29. Predică la pomenirea Sfintei Cuvioase Paraschevi [14 octombrie 2017] (246-251)
30. Predică la Duminica a 21-a după Cincizecime [2017] (252-259)
31. Predică la Duminica a 23-a după Cincizecime [2017] (260-269)
32. Predică la cei doi Sfinți Dimitrios [26-27 octombrie 2017] (270-279)
33. Predică la Duminica a 24-a după Cincizecime [2017] (280-288)

34. Predică la Duminica a 22-a după Cincizecime [2017] (289-299)
35. Predica la pomenirea de 5 ani a bunicii mele, Floarea [8 noiembrie 2017] (230-305)
36. Predică la sinaxa Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și a tuturor Sfintelor, Cereștilor și Netrupeștilor Puteri [8 noiembrie 2017] (306-313)
37. Predică la Duminica a 25-a după Cincizecime [2017] (314-322)
38. Predică la Duminica a 26-a după Cincizecime [2017] (323-330)
39. Predică la intrarea în Biserică a Maicii Domnului [21 noiembrie 2017] (331-340)
40. Predică la Duminica a 30-a după Cincizecime [2017] (341-347)
41. Predică la pomenirea Sfântului Apostol Andreas, Apostolul românilor (30 noiembrie 2017) (348-358)
42. Predică la Ziua Națională a României (1 decembrie 2017) (359-364)
43. Predică la Duminica a 16-a după Cincizecime [2017] (365-372)
44. Predica la 11 ani de online [6 decembrie 2017] (373-382)
45. Predică la pomenirea Sfântului Nicolaos, Arhiepiscopul Mirelor Lichiei [6 decembrie 2017] (383-389)
46. Predică la Duminica a 27-a după Cincizecime [2017] (390-397)
47. Predică la Duminica a 28-a după Cincizecime [2017] (398-406)
48. Predică la Duminica anterioară Nașterii Domnului [2017] (407-414)
49. Predică la Nașterea Domnului [2017] (415-419)

50. Predică la sinaxa Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [26 decembrie 2017] (420-429)
51. Predică la pomenirea Sfântului Arhidiacon Stefanos [27 decembrie 2017] (430-438)
52. Predică la Duminica posterioară Nașterii Domnului [2017] (439-447)
53. Predică la praznicul tăierii-împrejur cea după trup a Domnului [1 ianuarie 2018] (448-456)
54. Predică la Botezul Domnului [2018] (457-465)
55. Predică la sinaxa Sfântului Ioannis Botezătorul [2018] (466-472)
56. Predică la Duminica a 29-a după Cincizecime [2018] (473-485)
57. Predică la Duminica a 32-a după Cincizecime [2018] (486-498)
58. Predică la Duminica a 33-a după Cincizecime [2018] (499-506)
59. Predică la pomenirea Sfinților 3 Ierarhi [30 ianuarie 2018] (507-517)
60. Predică la Întâmpinarea Domnului [2018] (518-526)
61. Predică la Duminica a 34-a după Cincizecime [2018] (527-533)
62. Predică la Duminica Înfricoșătoarei Judecăți [2018] (534-545)
63. Predică la Duminica Izgonirii lui Adam din Paradis [2018] (546-556)
64. Predică la Duminica Ortodoxiei [2018] (557-569)
65. Predică la Duminica a 2-a din Postul Mare [2018] (570-578)
66. Predică la Duminica a 3-a din Postul Mare [2018] (579-587)

67. Predică la Duminica a 4-a din Postul Mare [2018] (588-598)
68. Predică la Bunavestire [2018] (599-608)
69. Predică la Intrarea Domnului în Ierusalim [2018] (609-618)
70. Predică la Învierea Domnului [2018] (619-630)

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

© *Teologie pentru azi*
Toate drepturile rezervate